Stalky & Co.

RUDYARD KIPLING

RUDYARD KIPLING

•

STALKY ŞI COMPANIA

Rudyard Kipling

Stalky și compania

În românește de N. STEINHARDT
Prefață de DAN GRIGORESCU

Editura UNIVERS
București – 1977

Coperta de *Georgeta Pusztai*

RUDYARD KIPLING
Selected Stories
A. P. Watt & Son
Hastings House London

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS

CUVÎNT ÎNAINTE

În ultimii ani ai secolului trecut, Kipling era un scriitor celebru. Critica nu şovăia să-l proclame un model vrednic de urmat, mai cu seamă în ceea ce priveşte principiile morale pe care se clădea literatura lui : „Opera sa dă nobilă putere vechilor virtuţi, acelor virtuţi care — se cuvine să sperăm — nu se vor învechi niciodată : simţul datoriei, viaţa trăită cu stoicism, viaţa trăită în curăţenie, viaţa plină de bucurie. Asemenea lecţii nu vor înceta niciodată să fie folositoare : ele sînt ţesute din fibra pe care o recunoaştem şi în scrierile domnului Kipling“ [1]. Chiar şi recentele istorii literare, publicate cu mult după ce critica deceniilor al 4-lea şi al 5-lea ale secolului nostru contestaseră cu violenţă motivele profundei admiraţii de odinioară, îl plasează de obicei pe autorul *Cărţilor Junglei* în perioada dominată de personalitatea lui Thomas Hardy, şi nu în aceea ilustrată de colegii de generaţie ai lui Kipling : Joseph Conrad, Galsworthy, H. G. Wells, Arnold Bennett, Yeats, ale căror scrieri — puţine în anii timpurie celebrităţi ai celui „ajuns, în scurtă vreme, un răsfăţat al publicului, întrunind tiraje ce-ar fi putut fi invidiate şi de Dickens“ [2] — trecuseră aproape cu totul neobservate.

Primul volum al lui Kipling a fost publicat, aproape simbolic, în 1886, în ajunul festivităţilor care aveau să marcheze o jumătate de secol a domniei reginei Victoria. Debutase încă din 1881 (avea atunci 16 ani), pe vremea cînd lucra în redacţia lui „Civil and Military Gazette“ din Lahore, în India. Tînărul scriitor proclama încrederea în viitorul unei naţiuni pe care se părea că bătrîna regină o adusese la apogeul prosperităţii. De fapt, nici mai tîrziu, cînd gloria de altădată pălise (fapt observat cu luciditate amară de eroii lui Galsworthy, de pildă), Kipling nu-şi pier-

[1] Richard Le Gallienne, *Rudyard Kipling : A Criticism*, London, 1900, p. 160.

[2] Boris Ford, „A Case for Kipling ?“, în *Scrutiny*, XI (1942), p. 178.

duse surizătorul optimism; el a fost, probabil, prozatorul și poetul care a prelungit, în chipul cel mai manifest, în secolul al XX-lea, mentalitatea epocii victoriene. O epocă a cărei semnificație nu este numai aceea a unei perioade a istoriei britanice, ci — mai ales — un punct de vedere moral și estetic susținut cu statornica teamă ca nu cumva să ia în considerație argumentele care ar fi putut umbri imaginea calmă a unei societăți ideale, așa cum tindea a se înfățișa, în ochii partizanilor reginei, Anglia acelui sfîrșit de veac.

O atitudine simptomatică pentru ceea ce ar însemna „victorianul autentic" se contura limpede, de exemplu, în *Autobiografia* lui Anthony Trollope, publicată în 1883, la cîteva luni după moartea celui care fusese, neîndoielnic, unul dintre reprezentanții de frunte ai epocii. „Dacă lumea devine sau nu mai rea pe măsura trecerii vremii, scria Trollope, e o chestiune care a tulburat cugetele gînditorilor, probabil, încă de cînd omenirea a început să gîndească. Oamenii au devenit, nu încape îndoială, mai puțin cruzi, mai puțin violenți, mai puțin egoiști, mai puțin brutali; dar au devenit, oare, mai puțin cinstiți? Dacă e așa, poate o lume care decade pe zi ce trece în privința cinstei, să fie considerată ca o lume aflată în progres? Știm opiniile domnului Carlyle asupra acestui subiect. Dacă el are dreptate, atunci nu ne rămîne prea mult pînă să ne prăvălim în prăpastie. Dar nu acordăm credit domnului Carlyle, nici domnului Ruskin, nici discipolilor lor. Stridența și extravaganța lamentațiilor lor, bocetele și scrîșnirile dinților, ideea lor că lumea a și început să se destrame sînt atît de potrivnice convingerilor celor care-și dau seama cît de mult s-a dezvoltat civilizația și educația, încît efectul lecțiilor lor e opus celui pe care și l-au dorit".[1]

Un asemenea optimism agresiv nu avea, firește, nimic comun cu adevărata înfățișare a scenei victoriene. A unei lumi în care, așa cum spunea D. H. Lawrence, în ultimii ani ai secolului, „clasa burgheză a bancherilor și industriașilor a comis, în epoca împodobită cu lauri a reginei Victoria, o crimă de neiertat: a silit întreaga Anglie să trăiască într-o atmosferă urîtă, urîtă, urîtă, să nutrească idealuri urîte, speranțe urîte, o iubire urîtă, să poarte straie urîte, să trăiască în case urîte".[2]

---

[1] Cf. D. Klingopulos, capitolul *Notes on the Victorian Scene*, în *The Pelican Guide to English Literature*, VI, Harmondsworth, 1966.

[2] Cf. B. N. Schilling, *Human Dignity and the Great Victorians*, New York, 1946, p. 76.

Conștiința dureroasă a domniei urîtului și a gustului mediocru, aspirația evadării într-o lume a frumuseții au modelat proza lui Oscar Wilde. Alții însă trăiau — asemenea lui Trollope — euforia gloriei engleze: ultimul pătrar al secolului fusese inaugurat, în 1876, de proclamarea reginei Victoria ca împărăteasă a Indiei și se va încheia cu războiul de anexiune a Africii de Sud. „Între 1875 și 1900, suprafața imperiului britanic a crescut cu aproape 5 milioane de mile patrate, cu o populație de cel puțin 90 milioane locuitori. Cu alte cuvinte, într-un răstimp de 25 de ani, clasa conducătoare a adăugat la teritoriul imperiului o suprafață de patruzeci de ori mai mare decît aceea a Marii Britanii. La 1900, Londra era centrul unui imperiu ce stăpînea o întindere de 13 milioane de mile patrate, locuite de aproape 320 de milioane de oameni, dintre care aproape 300 de milioane trăiau în India." [1] E, însă, adevărat că strălucirea imperiului victorian era departe de a se înfățișa fără umbre. Piața engleză de cereale era inundată de importuri din Statele Unite, unde expansiunea spre vest consolidase o mare putere agrară. Competiția industriei germane crease probleme numeroase și vastele mișcări muncitorești, culminînd cu marea grevă a docherilor din întreaga țară, în 1889, reflecta gravitatea acestor împrejurări. Prospera epocă victoriană se apropia de amurg; și, simbolic, într-un interval de doi sau trei ani, imediat după jubileul reginei, au pierit trei dintre cei mai de seamă poeți ai perioadei de culme a victorianismului, ducînd cu ei — parcă — prestigiul literar al unei epoci: Arnold, Browning și Tennyson. Generația de la 1890, generația lui Wilde, Shaw și a mai tînărului Wells susținea, cu argumente diferite, că fenomenul era cît se poate de natural și că el ar fi trebuit să se fi produs mai demult. Printre cei, nu foarte mulți, care nu păreau a fi observat că s-a schimbat ceva în istoria epocii victoriene, se afla și Kipling.

S-a spus cîteodată că peisajul Indiei, al coloniei care întrupa în chipul cel mai elocvent succesele politicii victoriene, i-a dat lui Kipling acea nemăsurată încredere în destinul imperiului. Cînd se vorbește despre „literatura anglo-indiană", se înțelege o creație scrisă în englezește, de un grup restrîns de funcționari și militari britanici care „au trăit un timp oarecare într-un ținut îndepărtat și exotic căruia, în pofida oricărui efort de datorie

[1] G.D.H. Cole, *A Short History of the British Working Class Movement*, Londra, 1948, p. 103.

și de dragoste, nu-l puteau aparține cu adevărat"[1]. O literatură produsă pentru cititorii de acasă sau pentru membrii administrației engleze și familiile lor care se aflau vremelnic în India. A spune că interesul cititorului modern e mai curînd de ordin istoric nu înseamnă a diminua importanța unei asemenea literaturi, de vreme ce scriitorii înșiși „își dădeau seama de poziția lor izolată în cuprinsul unui îndelungat proces istoric, față de marea tradiție a Indiei"[2]. Ar fi, însă, nedrept să se definească orientarea întregii creații anglo-indiene ca o materializare a orgoliului cuceritorului sau ca o descripție tardiv romantică a unor priveliști exotice. Cazul lui William Delafield Arnold (fratele lui Matthew Arnold) și al romanului său din 1853, *Oakfield*, sau cel al lui Alfred Lyall, autor al unei culegeri de *Versuri scrise în India* și al mai gravelor *Meditații ale unui prinț hindus*, nu sînt izolate: protestul împotriva nesocotirii vechilor tradiții ale țării se conturează adesea în cărțile și în articolele apărute atunci.

Din această perspectivă, literatura cu tematică indiană a lui Kipling merită să fie privită cu anume luare-aminte. Se pare că judecata formulată de un scriitor indian de prestigiul lui Nirad C. Chaudhuri, potrivit căreia Kipling ar fi „singurul scriitor englez demn să ocupe un loc permanent în literatura engleză datorită cărților sale cu subiect indian și va fi citit de oricine vrea să cunoască nu numai India *britanică*, dar și *India eternă*"[3], constituie o excepție. Kipling însuși se socotea „un om alcătuit din două ființe", așa cum era eroul lui dintr-un poem publicat în *Kim*, care închină în cinstea „urmașilor lui Wesley, a celor din turma lui Calvin", „oameni albi sau galbeni sau de bronz", „șamani, pastori sau bonzi".

Se născuse în 1865 la Bombay, dar tatăl lui — pastor wesleyan și istoric de artă cu solide studii — îi dăduse numele în amintirea Lacului Rudyard din comitatul Staffordshire, în Anglia, unde își întîlnise soția. Tînărul scriitor va fi un supus credincios al maiestății sale regina Angliei și împărăteasa Indiei, dar accente lipsite de reverență se vor desluși ușor în aluziile la „Văduva de la Windsor" din *Baladele cazărmii*, publicate în 1892. Era convins că Anglia e pe deplin îndreptățită să ocupe India (și, în

[1] George Sampson, *The Concise Cambridge History of English Literature*, Cambridge, 1970, p. 734.

[2] *Ibid.*

[3] Nirad C. Chaudhuri, *Continent of Circe: being an essay on the people of India*, Bombay, 1965, p. 227.

general, orice ținut al lumii cunoscute și necunoscute), dar admira tradițiile străvechii culturi a țării. John Lockwood Kipling, tatăl viitorului scriitor, era directorul Muzeului din Lahore, autoritate recunoscută în materie de etnografie indiană (va publica, la cîțiva ani după debutul fiului său, o carte de însemnări despre India și arta ei folclorică). Mama, înrudită cu Burne-Jones, unul dintre cei mai de seamă pictori ai prerafaelitismului englez, prietenă cu unii membri ai cercului lui William Morris, îl educase în respectul pentru rafinamentul artei și poeziei engleze moderne.

În 1871, părinții îl trimiseseră în Anglia unde anii copilăriei vor trece fără bucurii, dominați de umbra unei femei urîcioase pe care ai lui o plăteau să aibă grijă de el (iar ea exagera, ținîndu-l prea din scurt, terorizîndu-l pe băiețandrul sfios și slăbănog); se va răzbuna, înfățișînd-o într-un portret grotesc, mai tîrziu, în *Bee, bee! Oaie neagră*. Duminicile și le petrecea, însă, în casa unchiului său prin alianță, Burne-Jones, cu încăperi largi, cu lambriuri de lemn de nuc, împodobite cu luxuriante ornamente metalice, și cu vitralii în gustul cel mai autentic al prerafaeliților.

Mama va veni abia în 1877 să-l salveze de severitatea guvernantei: dar nu îl va lua acasă, în India, ci îl va înscrie la o școală cu disciplină rigidă, „United Services College" care va fi evocat mai tîrziu (în 1899) în *Stalky and Co.*; Beetle, adolescentul miop și pus pe glume e un autoportret. Anii colegiului nu reprezentau o experiență îndestulătoare pregătirii pentru cariera militară, pe care — se pare — i-o doreau părinții (și în care avea să se ilustreze viitorul general Dunsterville, tovarășul de șotii din romanul autobiografic unde figurează chiar sub numele Stalky). Așa încît, silit să renunțe la prestigiul meseriei armelor, cînd s-a întors, în 1882, în Lahore, n-a putut deveni decît ziarist, îndeletnicire fără prea mare trecere în rîndul englezilor din colonii.

În Anglia, publicase un volum de versuri, *Poeziile unui elev*, care nu trădau vreo înclinație deosebită pentru arta literară. Dealtminteri, Kipling va păstra întotdeauna un fel de invidie respectuoasă față de oamenii de acțiune, în primul rînd față de militari; îi va glorifica peste cîțiva ani în *Povara omului alb*. Nici una dintre cărțile publicate de el în anii adolescenței nu dezvăluie vreo calitate care să depășească într-un fel conven-

ților poeziei anglo-indiene de pînă atunci, în general tributară, la rîndu-i, versului glumeț, ritmurilor vesele ale poemului britanic din secolul precedent. (În 1884, el publica un alt volum de versuri, *Ecouri*, scris împreună cu sora sa Beatrice, în care influența satirei din epoca luminilor este evidentă). Foarte puține scrieri din acea vreme vor mai fi alese de Kipling pentru culegerile sale de mai tîrziu. Nici măcar cele din *Cîntece ale acestui ținut*, publicate în 1886, cea dintîi carte a tînărului poet a cărei apariție a fost observată de critică. E foarte greu să-ți dai seama că autorii lui preferați din anii de școală fuseseră, așa cum va mărturisi mult după aceea, Browning, Emerson, John Donne[1]: nimic din neliniștitele mișcări ale sufletului, nici din modificările sintaxei poetice din versurile celor cărora li se proclama discipol nu transpare aici. Adevăratul model era poezia facilă din ziarele anglo-indiene de la mijlocul secolului.

Unii comentatori ai primei faze de creație a lui Kipling constată cu maliție că scriitorul „s-a maturizat timpuriu și a atins repede un punct maxim de creștere pe care apoi nu l-a mai depășit"[2]. Ceea ce-l uimește, în primul rînd, pe cel care-i urmărește evoluția este prolificitatea unui prozator care publică într-un singur an, de exemplu în 1888, șapte volume de povestiri, nu toate reluate din coloanele gazetei unde își îndeplinea, conștiincios, meseria. La sfîrșitul deceniului era cunoscut nu numai de cititorii din India, ci și de cei din Marea Britanie și din America. Povestirile ironice despre idilele — nu întotdeauna inocente — ale *„sahibilor"* și despre aventurile hazlii ale soldaților din armata colonială erau tipărite în tiraje imense; stilul lor întrunind cursivitatea articolului de jurnal și concizia epigramei și a cupletului le-a făcut să-și dobîndească o popularitate pe care cu greu o egala vreun scriitor englez al vremii. În multe din aceste prime povestiri (adesea prelucrări literare ale unor reportaje stenografiate la fața locului) influența lui Zola — pe care Kipling îl citise înainte de a fi fost tradus în englezește — e evidentă. Sînt, bineînțeles, doar elemente exterioare ale naturalismului, detaliii asupra cărora scriitorul insistă îndelung, o anume preferință pentru periferia socială epurată de pitoresc (ca în *Orașul îngrozitoarei nopți*).

---

[1] Vezi Rudyard Kipling, *Something of Myself*, Londra, 1937, p. 49.
[2] Bonamy Dobrée, *Kipling*, Londra, 1951, p. 68.

Critica îl decretase „autor de schițe"; se formulau îndoieli grave asupra posibilităților lui de a aborda romanul. *Lumina care pâlește*, publicată în 1891, într-o revistă din Philadelphia, nu izbutise să fie o demonstrație a virtuților sale de constructor al unei acțiuni mai complexe. Nici *Kim*, unde epica e, totuși, susținută de un suflu narativ mai larg, nu depășește condiția romanului cu un singur personaj, așa cum o stabilise tradiția dickensiană; exotismul său, care e de natură mai mult peisagistică, se asociază, însă, cu spontaneitatea descripției, și universul sufletesc al adolescentului e surprins cu o acuitate care lipsea celor dintîi victorieni.

Kipling este, într-o măsură, victima propriei popularități din primele două decenii ale carierei sale; convins că a găsit formula aptă să-i asigure prețuirea publicului, el n-o va mai părăsi și nici măcar nu va încerca s-o înnoiască. De la *Povestirile obișnuite din ținutul dealurilor* și *Riçşa fantomă*, amîndouă din productivul an 1888, pînă la *Kim*, din 1901 — cărți ce marchează datele unei perioade în care au apărut 21 de volume — nu se poate observa o evoluție cît de cît semnificativă. „Scriitorul își descoperise peisajul — s-a spus — și nu voia să se aventureze într-un alt teritoriu pe care nu-l cunoștea atît de bine."[1] Observația e nedreaptă, pentru că nu ține seama de o împrejurare esențială: peisajul „descoperit" de Kipling era acela al ținuturilor în care-și trăise tinerețea și reproșul că scriitorul revine atît de des la el ar echivala cu respingerea romanelor lui Dickens numai pe temeiul că străzile Londrei se înfățișează în cele mai multe dintre ele. Aș spune că nu neapărat cadrul narațiunilor lui Kipling este cel care ar sugera o soluție manieristă a prozei și a poeziei lui: ci felul în care-l pictează, insistînd mereu asupra cam acelorași amănunte de luxuriantă grădină botanică. Este adevărat că „India eternă" despre care vorbește Chaudhuri e descoperită nu numai în priveliștile pline de culoare ale lui *Kim*, în forfota miraculoasă, de basm, a celor două *Cărți ale Junglei*: ci și în sordidele uliță ale Calcuttei. Că, de fapt, Kipling nici nu pare a fi preocupat de picturalitatea peisajului pe care, ca orice om crescut în acele locuri, îl simțea ca pe o prezență întru totul firească; dar „forța viziunii și a limbajului său e atît de copleșitoare, încît el comunică fără efort senzația că sîntem în-

[1] Charles Carrington, *Rudyard Kipling*, Londra, 1955, p. 40.

conjurați în permanență de natură, îi surprinde toate schimbările de pe pămînt, din cer și din ape și ne scaldă în irezistibila ei iradiere" [1].

Și totuși, s-a obiectat, Kipling nu a înțeles decît în parte adevărata Indie: ori de cîte ori s-a adresat nu copiilor, ci lectorilor lui maturi, el s-a întors la prejudecățile victoriene, la acele concepții care justificau politica engleză de ocupație și nu întrezărea în nici un fel posibilitatea acordării unei independențe efective pentru India. E drept, așa cum releva un exeget, profesor la universitatea din Dacca, „scriitorul i-a privit cu egală simpatie pe hinduși și pe musulmani" [2]; dar simpatia lui era limitată de credința că administrația britanică îndeplinește o funcție absolut necesară într-un continent a cărui civilizație îl impresiona, totuși, pe fiul directorului muzeului etnografic din Lahore. „Adevăratul serviciu pe care Kipling l-a făcut Indiei nu este că ar fi izbutit s-o explice, ci că a atras asupra ei luarea-aminte a unui public care n-o privise pînă atunci cu suficientă atenție. Unele aspecte ale vieții indiene sînt tratate cu mai multă sensibilitate în opera unor scriitori minori, de exemplu doamna Steel [3],..., fără a-i mai menționa pe prozatorii importanți, de talia lui E.M. Forster [4], din epoca mai tîrzie" [5]. Trebuie să admitem, însă, un fapt observat de unul dintre scriitorii generației mai tinere, care nu a aderat niciodată la estetica literară a lui Kipling: George Orwell, cunoscător și el al atmosferei din India (se născuse și-și făcuse acolo armata), constata că paginile pe care autorul *Baladelor cazărmii* le-a scris despre „anii îndelungați de serviciu militar ai regimentelor de mercenari de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și, în general despre India din vremea imperiului britanic nu reprezintă numai cea mai izbutită, ci aproape unica imagine literară a acelei epoci. El a înregistrat o imensă cantitate de fapte pe care alții nu le-ar fi putut

---

[1] E. Legouis, L. Cazamian, R. Las Vergnas, *A History of English Literature*, Londra, 1971, p. 1300.

[2] Sajjad Husain, *Kipling and India*, Dacca, 1965, p. 38.

[3] Flora Anne Steel (1847—1920), inspectoare a școlilor din India, a publicat numeroase romane inspirate din viața indiană, printre care și foarte popularul *La suprafața apei* (1896), relatînd episoade ale răscoalei soldaților băștinași împotriva *Companiei Indiei de Est*, în 1857—59.

[4] Referire la faimosul roman *Călătorie în India* (1924) și la volumul de memorii *Dealul lui Devi* (1953).

[5] George Sampson, *op. cit.*, p. 739.

aduna decît din tradiția orală sau din picantele povestioare soldățești" [1].

Kipling nu a ignorat izvoarele hagiografice. Calitățile cele mai evidente ale prozei sale sînt, însă, acelea ale reporterului și memorialistului; legenda, anecdota jurnalistică erau înregistrate ca niște adevăruri cărora li se acorda același credit ca și evenimentelor observate direct sau relatate de cărțile de istorie. Scriitorul nu se abătea, de fapt, de la concepțiile victorienilor care le prelungeau tîrziu, pînă către începutul secolului al XX-lea, pe cele ale romantismului; istoria devenea legendă, legenda fapt literar. Peisajul indian începe să se transforme, de prin 1889, cînd scriitorul se întoarce la Londra (cartierul Charing Cross, în care locuiește acum, crează decorul pentru romanul său din 1891, *Lumina care pălește*), într-o viziune luxuriantă, încărcată de nostalgiile despărțirii de un pămînt pe care Kipling îl iubise cu sinceritate. *Cărțile junglei* sînt compuse în 1894-5, pe cînd se stabilise în Statele Unite, la rudele soției sale (Carolîne Balestier din Brattleboro, Vermont, sora lui Charles Wolcott Balestier, cu care Kipling scrisese în colaborare unele povestiri); de un fantastic pictural, povestea pentru copii este de multe ori pretext al unor descrieri în care culoarea izbucnește de pretutindeni, plină de sevă. S-a spus că această descriere a junglei dovedește pe deplin „puterea fanteziei lui Kipling, a unui artist capabil să recreeze Natura ca pe o hiperbolă" [2]. Nu cred că e adevărat: Kipling era un scriitor prin excelență vizual, care nu vorbea despre nici un lucru care s-ar fi aflat dincolo de sfera experienței sale directe. Numai că această sferă era uimitor de largă și spiritul său de observație extrem de ascuțit. „Omulețul cu ochelari", cum îi spunea Frank Norris, transcria ceea ce vedea sau ceea ce i se povestea și, cum el nu concepea că literatura ar putea fi o artă a fanteziei, lua și poveștile altora drept adevăr. Dar povestirile pentru copii erau altceva: un fel de convenție cu micii cititori care acceptau ideea că animalele ar fi putut vorbi între ele. Și aici însuși Kipling părea să caute o explicație cît de cît plauzibilă: Mowgli, neuitatul erou al *Cărților junglei*, înțelegea graiul jivinelor pentru că trăise printre ele. Era un fel de seriozitate ce acredita exact aceeași idee, prin mijlocirea aceleiași tehnici pe care, începînd de prin 1914, o va folosi și Edgar Rice Burroughs; celă-

[1] George Orwell, *Critical Essays*, Londra, 1940, p. 237.
[2] J.M.S. Tompkins, *The Art of Rudyard Kipling*, Londra, 1959, p. 260.

lalt copil al oamenilor rătăcit printre făpturile junglei, Tarzan, se străduiește să-i convingă pe cititori că aventurile lui *ar putea fi* adevărate. Și Mowgli este, din acest punct de vedere, întru totul asemenea fratelui său din jungla africană, căruia — însă — îi lipsește admirabila candoare a personajului lui Kipling și trăiește totul cu un fel de crispare dramatică.

Nici *Stalky and Co.* nu face excepție: și aceasta este o carte a cărei substanță epică se nutrește din fapte întru totul adevărate. E mai presus de orice îndoială că foarte puține lucruri au fost fantazate aici. Poate doar cele două decenii care trecuseră din 1878, cînd Kipling a fost înscris la „United Services College din Westward Ho" în Devonshire, și 1899, cînd și-a publicat romanul, să fi aureolat, cum e întru totul firesc, amintirile despre vremea intrării în adolescență. Nici unul dintre eroii cărții n-a fost inventat, toți au fost identificați, fără efort, cu profesorii și colegii lui Kipling.

Nici personajele povestirilor lui pentru copii nu sînt întotdeauna imaginare: delicata Taffymay din *Povești chiar așa* era fiica scriitorului, Josephine. Murise în 1899 cînd, la doi ani după ce familia Kipling părăsise America și se stabilise în Anglia, se întorsese pentru scurtă vreme în Statele Unite, unde romancierul era pe atunci (și multă vreme după aceea) cel mai îndrăgit autor de cărți în limba engleză, popularitatea lui nefiind egalată decît de aceea a lui Twain. Dar tragicele întîmplări din 1899 (Kipling însuși se aflase în primejdie de moarte, doborît de pneumonia care-i ucisese fiica) l-au făcut să nu mai primească nici una din nenumăratele invitații de a trece din nou Atlanticul, spre țărmurile americane. Oamenilor acelei țări le dedicase, în 1897, acea odă a eroismului simplu din *Căpitanii curajoși*, elogiu al muncii primejdioase a pescarilor din Noua Anglie. În 1889, cînd se întorcea din India spre Anglia, de pe lungul drum prin Japonia și Statele Unite, le trimisese prietenilor multe scrisori (care vor fi adunate în 1899 într-un volum, *De la o mare la alta*), lăudînd virtuțile americanilor. Acum, i se părea că țara soției lui „a rămas în urmă, într-un ungher întunecat al amintirii, și că n-a existat decît în imaginația unui spirit rău care mi-a hotărît destinul" [1].

Era în căutarea gloriei. În 1895, i se oferise titlul de Poet Laureat care — cel puțin în secolul al XIX-lea, cînd îl deți-

[1] *Something of Myself*, p. 81.

nuseră Southey, Wordswodth, Tennyson — avea semnificația recunoașterii unei valori neîndoielnice. L-a refuzat, pentru că i se părea a fi „prea oficial"; pentru același motiv a declinat de trei ori onoarea de a fi decorat cu Ordinul de Merit. În 1907 i se decernase Premiul Nobel pentru literatură (pînă astăzi, a rămas cel mai tînăr laureat al acestei distincții). Cărțile-i apăreau în același ritm neîntrerupt: romane, poeme, povestiri pentru copii, schițe. Dar, încă de pe acum, glasurile generației mai tinere (și chiar ale unor intelectuali din propria lui generație) începuseră să obiecteze împotriva „auto-pastișei" pe care o deslușeau în ultimele cărți ale lui Kipling. După războiul din 1914-18, scriitorul nu mai era întîmpinat cu entuziasmul de odinioară. El însuși scria mai rar; poate că moartea pe front a fiului său, John, să-l fi afectat atît de profund, poate că ideile lui politice să se fi năruit în cataclismul mondial, poate că, așa cum mărturisea uneori [1], se simțea străin într-o lume pe care recunoștea că n-o înțelege prea bine.

Kipling aparținea perioadei victoriene care, mai ales prin literatura lui, se prelungise pînă la primul război. Ideile lui erau datornice spiritului care se plămădise în Anglia ultimului sfert de secol, după încoronarea reginei ca împărăteasă, al unui sfert de secol încheiat de războiul cu burii. Lui i se pune în seamă, mai mult decît politicienilor și generalilor, crearea orgolioasei, freneticei credințe în destinul imperialei Britanii. Într-o vreme a expansiunii coloniale, crezul său era acela că politica imperialistă însemna doar exercitarea unui drept deținut de țara sa (pe care o va cunoaște tîrziu și nu va primi de la ea motive de prea multe bucurii) prin firea însăși a lucrurilor. O mentalitate pe care Kipling n-o ilustra în discursuri, așa cum făceau oamenii politici, ci „într-un chip mult mai eficient, inculcînd-o în sentimentele cele mai intime ale oamenilor" [2]. Tema imperiului apare încă din primele lui scrieri, dar într-o formă încă indecisă; nu se confirmă presupunerea că scriitorul și-ar fi păstrat entuziasmul adolescentin al celui care își justifica obîrșia etnică, slăvind țara părinților lui de care se afla atît de departe. Adică, altfel spunînd, Kipling ar fi avut de înfrînt un complex de inferioritate. Pentru că primele imagini ale administrației coloniale din India sînt înfățișate cu o ironie pe care autorul nu încearcă s-o disi-

[1] Vezi *Something of Myself*, p. 176 și urm.
[2] Legouis, Cazamian, Las Vergnas, op. cit., p. 1296.

muleze. Treptat, ele se conturează mai precis în sensul stabilirii unei convenții a situațiilor în care pot fi prezentați membrii administrației engleze: eroismul unor oameni simpli, care nu este neapărat ireal, dar devine unica posibilitate de existență a unor personaje. Inexact, deci, în măsura în care este, totuși, unilateral. Dragostea de aventură este, la eroii lui Kipling, forma pe care o ia spiritul activ ce-i caracterizează, în viziunea scriitorului, pe compatrioții săi. Întreaga lui literatură din deceniul al zecelea al secolului trecut glorifică „elanul pionierilor", „forța celor care, peste întinderi de pămînt și peste oceane, din cîmpiile de gheață ale polului pînă în nisipurile încinse ale deșerturilor" poartă „mesajul omului activ".

De la *Baladele cazărmii*, din 1892, pînă la *Cele șapte mări* din 1896, se poate urmări constituirea unei viziuni tot mai precise a destinului care-i cheamă pe oamenii imperiului britanic „să exploreze, să cerceteze mările și continentele". Războiul din Africa de Sud a părut să confirme încrederea scriitorului în puterea armatelor țării lui. Și atunci toate celelalte teorii ale sale (pe care, în bună măsură, le preluase de la oamenii politici conservatori) li s-au părut de mare actualitate partizanilor imperiului. Un fel de mesianism întîrziat modela aceste idei care îndemnau la supunerea aspirațiilor individului la voința puterii imperiale: singura manifestare admisă a însușirilor individuale era „capacitatea de a-și comanda sieși sau altora". Un „cod al eticii soldățești" [1], în care-și făceau apariția „elementele unui aspru misticism" [2], stătea la temeiul literaturii lui Rudyard Kipling.

Scriitorul sugera că țării lui îi revine o misiune cu totul deosebită; dar, se cuvine să se observe, o asemenea credință agresivă nu conducea la disprețul față de oamenii altor țări. Portretele indienilor sînt desenate adesea cu o dragoste nealterată de prejudecățile naționaliste ale lui Kipling. Și, desigur, Gunga Din nu e înfățișat cu atîta căldură numai pentru că s-a jertfit ca să-i salveze pe ofițerii englezi, ci pentru că — mai înainte de orice — i se descoperise marea onestitate sufletească, modestia, surîzătoarea nepăsare față de propriul sacrificiu. Iar Kim întîlnește pe drumurile lui de straniu picaro de la poalele Himalayei destui europeni dubioși care nu susțin de fel ideea vreunei superiorități a rasei albe.

[1] *Idem*, p. 1293.
[2] George Orwell, *op. cit.*, p. 236.

Pe fundalul unor concepții filosofice și sociale care nu erau nici foarte noi, și nu ofereau nici pilda unei generozități morale, se proiectează, în deplină contradicție cu ceea ce vrea să demonstreze Kipling, figurile indienilor cinstiți, pline de o adîncă înțelegere omenească, oameni sărmani ale căror sentimente sînt descifrate cu o nuanțată pricepere psihologică.

De asemenea, unii exegeți (mai ales din ultimele două sau trei decenii, cînd, după o îndelungată eclipsă a popularității scriitorului, opera lui a început să stîrnească din nou interesul criticii) au fost uimiți că o asemenea lipsă de imaginație a ideilor filosofice, într-o creație atît de evident legată de circumstanțele politice, se pot distinge calitățile unei mari invenții stilistice. Cred că explicația stă în facultatea unei puțin obișnuite percepții a concretului, aptă să deslușească vizualul dincolo de propriile speculații ideologice. Poezia lui Kipling nu se distinge prin originalitatea temelor, nici prin înnoirile structurilor lirice; ci prin ceea ce se cheamă în retorica tradițională „proprietatea termenilor". Resursele limbii engleze, cuprinzîndu-le și pe acelea ale vocabularului și ale sintaxei limbii vorbite, sînt chemate să exprime „o poezie a sunetelor energice, aspre, a sensurilor directe, respingînd sau ignorînd subtilitățile sau contururile abstracte" [1]. Termeni tehnici, cuvinte împrumutate din toate dialectele vorbite pe teritoriul imperiului britanic, din idiomul soldaților, al marinarilor, din vechea limbă a țăranilor englezi, se amestecă într-o compoziție sonoră complexă. Kipling e atras de efectul auditiv la fel de mult ca și de cel vizual: e un poet al universului material, al lumii concrete, al privelиștilor și al sunetelor.

Cadrul cel mai potrivit manifestării acestor însușiri ale observării și recreării concretului era, s-a notat, schița și povestirea. Romanele lui sînt, foarte adesea, construite din alăturarea unor episoade relativ independente, a unor schițe legate între ele prin prezența unor personaje comune. Ceva din exemplul prozei lui Maupassant era încorporat, încă din anii petrecuți în India (cînd lecturile lui din scriitorii francezi îi ocupau o bună parte din timp), în povestirile sale. „Alegerea unei situații, a unei desfășurări de fapte comice sau tragice, este o artă în care Kipling aduce energia simplă a naturii însăși" [2]. Selecția a ceea ce e esențial, refuzul ornamentului provin tot din înclinația spre

[1] Hilton Brown, *Rudyard Kipling*, New York, 1945, p. 36.
[2] Legouis, Cazamian, Las Vergnas, op. cit., p. 1299.

descripția concretului; concizia stilului e dată de expresivitatea fiecărui cuvînt în parte. S-ar părea că numai în ultima fază a operei lui (cea de după primul război), scriitorul a descoperit semitonurile, cuvîntul rostit în șoaptă, care nu mai vrea să exprime, prin însăși sonoritatea lui, energia, necurmata energie a lucrurilor și a elementelor naturii. Copacii și lianele junglei, vîntul fierbinte și încărcat de miresme grele, locomotiva sînt descrise cu un discernămînt al esențelor care a fost comparat de unii cu acela al lui Shelley; dar cred că apropierea de energetismul lui Whitman, de copleșitoarea viziune a măreției universului din *Firele de iarbă* e de asemenea îndreptățită. Și, nu încape îndoială, influența lui Carlyle, despre care s-a vorbit de multe ori, e și ea prezentă — dacă nu în formă — în esența admirației față de energia umană.

E sigur că succesul literaturii sale este explicat și de șocul pe care l-a produs într-o epocă deprinsă cu eleganța rafinată a prerafaeliților și a lui Tennyson. Stilul lor abrupt, limbajul colocvial au instituit o tradiție care avea să supraviețuiască operei de poet a celui ce a compus atît de inegalele *Balade ale cazărmii*. Cuvintele poeziei acesteia sînt deopotrivă cele ale liricii elizabethane și ale articolului de ziar de la sfîrșitul secolului trecut; fuseseră rostite deopotrivă de contemporanii lui Shakespeare și de oamenii obișnuiți din vremea poetului, soldați, constructori care tăiau drumuri prin junglă, mecanici de locomotivă din Anglia, pescari din Atlantic, marinari și paznici de elefanți. E un democratism implicit în poezia lui Kipling care-o apropie, și astfel, de exemplul whitmanian.

S-a spus că „deși i-a admirat pe oamenii de acțiune, Kipling n-a devenit niciodată om de acțiune", evocîndu-se autoportretul din Stalky and Co., unde „băiețelul tocilar, miop, stîngaci, îi admiră foarte tare pe colegii lui curajoși, inventivi, pe Stalky și pe M'Turk, deși — sau, poate, tocmai pentru că — întotdeauna curajul se asociază cu brutalitatea" [1]. Umorul isprăvilor lui Stalky și a trupei sale, delicatețea ingenuă a descrierii unor întîmplări, exuberanța, aparțin unui scriitor care știa să dea celor mai mărunte fapte ale existenței sale o înfățișare interesantă în plan literar. Amintirea aurea anii de școală și timidul de odinioară îi invidia din nou pe îndrăzneții al căror exemplu nu l-a putut urma niciodată.

---

[1] G.S. Fraser, *The Modern Writer and His World*, Harmondsworth, 1967, p. 88.

Tinzînd să-l discute pe Kipling aproape exclusiv ca pe un autor de cărți pentru adolescenți, critica din anii '20 și '30 escamota un adevăr: acela al problemelor complexe pe care literatura lui le reflecta dintr-o epocă străbătută de curente contradictorii. E tot atît de incompletă și imaginea lui ca autor de pagini moralizatoare, scrise pe un ton didactic; și deși faimosul său *If* era pus în ramă și împodobea atîtea saloane ale micii burghezii britanice de la începutul veacului, nu i se poate contesta lui Kipling aspirația de a cuprinde o întreagă viziune a universului invadat de o natură neliniștită.

S-a vorbit mult despre orientarea conservatoare a gîndirii lui; mai mult, unii adversari — precum Lionel Trilling, fruntaș al liberalismului american — îi negau dreptul să fie încadrat într-o direcție „onorată de personalități de talia doctorului Johnson, a lui Burke și a lui Walter Scott", adăugînd: „el nu avea nimic din concepțiile acestora; conservatorismul lui era însoțit de mîrîitul amenințător al aristocrației învinse pe care-l auzim adesea în strigătele mici burghezii" [1]. Dar s-a subapreciat dorința lui de a-i prezenta pe oamenii mărunți ca pe niște ființe de o mare noblețe sufletească, generoase, capabile de fapte cu adevărat eroice.

În 1941, T. S. Eliot a rostit o frază care a stîrnit furtunoase discuții; el cerea o reconsiderare lucidă a lui Kipling, astfel încît intelectualii britanici conservatori să nu-l mai proclame principal vinovat pentru declanșarea unei campanii care, în perspectivă istorică, îi făcea pe toți să se simtă foarte stingheriți: proslăvirea imperiului victorian. Răspunsul a fost aproape unanim: intelectualii liberali, Graham Green, Peter Quennell, colaboratorii revistei „Scrutiny" (al cărei redactor șef era reputatul istoric literar Boris Ford) au socotit că Rudyard Kipling e un scriitor a cărui epocă apusese cu mult înaintea morții sale. Dincolo de Atlantic, însă, unul dintre cei mai proeminenți critici raționaliști, Edmund Wilson, s-a alăturat adversarului său în cîmpul politicii și al esteticii, lui T. S. Eliot, îndemnînd — la rîndu-i — la o lectură mai atentă a schițelor din perioada indiană și a paginilor din ultima parte a vieții lui Kipling („acel Kipling pe care nimeni nu-l mai citește") în tensiunea dramatică a cărora, deloc adolescentină, descoperea valori ce nu puteau fi comparate — susținea el — decît cu complexitatea prozei lui Henry James.

[1] Cf. Noel Annan; *Victorian Studies*, 1960, p. 324.

încă de acum aproape o jumătate de secol un comentator al său, „a știut să observe viața cea adevărată, a cercetat — poate fără să-și fi dat întotdeauna seama — problemele fundamentale ale existenței umane din care trebuie să se înalțe poezia lumii“ [1].

Cîndva, Frank Norris declarase că îl socotește pe Kipling „un cîntăreț după al cărui cîntec se cuvine că se compună versurile lumii“. Jack London își amintea cum, în tinerețe, fiind prea sărac, își copia de mînă povestirile celui pe care-l numea „idolul“ său britanic. Entuziasmul de odinioară s-a potolit. Dar, în ultima vreme, a dispărut și atitudinea cu totul negativă a celor care, urmîndu-l pe Oscar Wilde, îl considerau „cea mai de seamă autoritate între scriitorii de mîna a doua“, sau — așa cum scria Orwell — „cel mai bun poet de versuri proaste“. Cînd a murit, în 1936, unii contemporani, admiratori ai altor valori, ai lui Joyce, ai Virginiei Woolf și ai lui Huxley, îl socoteau că reprezintă o epocă apusă de mult.

O atitudine critică mai cumpănită se manifestă în eseurile și studiile care i se consacră, tot mai frecvent, în ultima vreme. Se conturează, astfel, imaginea unui scriitor care a plătit tribut greu epocii unei politici expansioniste ce i-a modelat personalitatea, dar și-a păstrat puterea de a descoperi frumusețea în faptele oamenilor obișnuiți și în natura ce alcătuiește decorul cotidian al existenței lor.

DAN GRIGORESCU

---

[1] Bonamy Dobrée, *The Lamb and the Lute*, Londra, 1929, p. 65.

Stalky și compania

PÎNDELE

Pe dealul cu drobițe din spatele școlii, vara toți holteii mai de ispravă își scorneau colibe — mici bîrloguri, adică, boltite în desișul tufelor mărăcinoase: niște vizuini doldora de cioturi, de fel de fel de rădăcini și de ghimpi, dar — de vreme ce încropirea unor atari culcușuri era cu totul neîngăduită — micile lor înjghebări păreau adevărate palate ale încîntării. Și iată că, tot vara, pentru a cincea oară la rînd, Stalky, M'Turk și Beetle (asta se petrecea mai înainte ca ei să se fi învrednicit a-și avea o sală de studii a lor) își meșteriseră, aidoma unor castori, un loc de refugiu și de tihnă, unde se dedau fumatului.

La drept vorbind, nimic din firea lor, așa cum le-o cunoștea domnul Prout, supraveghetorul secției [1], nu inspira dascălului cine știe ce respect; și nici Vulpoiul, sergentul cu păr roșu al școlii, nu se încredea într-înșii. Treaba Vulpoiului era să umble-n pantofi de tenis, să se folosească de-un binoclu și să se năpustească asemeni uliului asupra răilor școlari. De-ar fi pornit-o el însuși în cercetare, vizuina lor de acum ar fi fost la iuțeală descoperită, căci Vulpoiul cunoștea bine, prea bine deprinderile vînatului pe care-l hăituia; soarta însă a vrut ca domnul Prout, căruia din pricina dimensiunii labelor de la

[1] În incinta liceelor cu internat din Anglia sînt mai multe clădiri în care locuiesc elevii; ori, cum e cazul aici, mai multe secții în cadrul unei aceleiași clădiri; fiecare clădire ori secție este dată în supravegherea unui profesor, iar de toate la un loc are grijă directorul școlii.

picioare i se spunea în toată școala și Copită, să n-o facă pe copoiul decît el, de unul singur; așa încît prevăzătorul Stalky avu norocul să-i descopere urma pașilor chiar pe locul de vatră al bîrlogului lor, într-o îmbălsămată după amiază, cînd strașnic i-ar mai fi plăcut să uite de Prout și de toate ale lui, cufundîndu-se în sorbirea unui volum de Surtees [1] și în vălătucii de fum ai încă unei pipe de lemn de trandafir. Robinson Crusoe, văzînd urmele de pași, nu s-ar fi pus mai repede pe treabă decît Stalky, care a îndepărtat la iuțeală pipele, a măturat toate bețele de chibrit și s-a dus pe dată să dea de știre lui Beetle și lui M'Turk.

Dar așa cum te și puteai aștepta din partea unuia ca el, băiatul n-a luat legătura cu aliații săi pînă ce mai întîi nu s-a întîlnit și n-a stat de vorbă cu micul Hartopp, președintele Cercului de Științe Naturale, o instituție față de care Stalky nu avea decît dispreț. Hartopp rămase mai mult decît surprins cînd școlarul, blînd pe cît se pricepea el a se preface cînd era nevoie, îl rugă să-i accepte și pe el, pe Beetle și pe M'Turk drept membri ai Cercului, mărturisindu-și firește un mai vechi interes — și firește îndelung înăbușit — pentru primăvăraticele înmuguriri, pentru fluturii timpurii și pentru ieșirea puilor din găoace și cerîndu-i, de n-ar avea cumva domnul Hartopp nimica împotrivă, ca ei să se poată dedica fără întîrziere noii îndeletniciri. Fiind și el din tagma dascălilor, Hartopp era de la sine înțeles bănuitor; dar omul aparținea pe de altă parte și tagmei entuziaștilor, iar duiosu-i strop de suflet fusese amărît de unele ascuțite vorbe (surprinse din întîmplare) ale celor trei băieți, și în deosebi ale lui Beetle. Așa încît se dovedi binevoitor față de spășitul păcătos și fără a zăbovi își trecu în carnetul său cele trei nume ale celor trei șurlicari.

Abia după aceea, și nicidecum mai înainte, merse Stalky în căutarea lui Beetle și a lui M'Turk prin sala de studii a secției lor. Băieții tocmai strîngeau niște cărți pe care ar fi dorit să le ia cu ei, în vederea unei

[1] E vorba de *R. S. Surtees* (1805—1864), autorul cărții *Hoinărelile și petrecerile preavestitului și multvoiosului domn John Jorrocks*, carte celebră la un moment dat în Anglia. *(N. tr.)*

după-amieze de tihnă și răgaz acolo, pe dealul cu drobițe, căruia îi ziceau „machi".

— Ne-am ars, rosti Stalky cu seninătate. Azi după prînz am dat în jurul colibei noastre de urma gingașilor pași ai lui Carcopită. Noroc de noi, că are niște labe cît toate zilele !

— Văleu ! Ai apucat barem să ascunzi pipele ? vru să știe Beetle.

— O, dar cîtuși de puțin. Bineînțeles că le-am lăsat baltă, în mijlocul colibei. Că mare zevzec mai ești, măi Beetle ! Crezi oare că numai tu ai ceva în scăfîrlie ? În orice caz, bîrlogul nu-l mai putem folosi. Copită-taică are să fie toată vremea numai cu ochii pe el.

— Ei drăcovenie ! Fir-ar să fie ! grăi M'Turk rămas pe gînduri și scoțînd la lumină cărțile pe care și le vîrîse în sîn. (Cei trei își purtau biblioteca între centură și guler). Frumoasă treabă, n-am ce spune. Asta înseamnă c-o să fim puși sub urmărire pînă la sfîrșitul trimestrului [1].

— Dar pen'ce ? Copitiță n-a dat decît de o colibică, nu de noi. El și Vulpoiul au s-o binocleze. Cu noi asta n-are însă nici în clin nici în mînecă ; tot ce avem de făcut este să nu ne arătăm pe-acolo cîtva timp.

— Daaa ? și atunci unde să ne aciuăm ? vru să știe Beetle. Doar tu însuți ești cel care ai ales locul... și eu, eu care voiam să-mi petrec după-amiaza citind..

Stalky se așeză pe capacul pupitrului, bocănind cu tocurile în bancă.

— Ești o vită încălțată, Beetle. Uneori îmi spun că va trebui să te las baltă, cu totul. Ai mai pomenit tu ca nen-tu Stalky să te dea uitării ? *His rebus infectis* [2] — după ce am descoperit urmele pașilor lui Copită în jurul colibei noastre, am dat și de micul Hartopp — *destricte ense* [3] — filfiindu-și plasa de prins fluturi. Și l-am îmbunat pe Hartopp. I-am îndrugat, scumpul meu Beetle, că ai să prezinți rapoarte Vînătorilor de Ploșnițe, dacă

[1] Anul școlar, în Anglia, e format din trimestre — întrerupte de perioade de vacanță.
[2] Acestea nefiind duse pînă la capăt. (lat.).
[3] Cu sabia goală (lat.).

are să-ţi îngăduie să intri în cercul lor. Şi i-am mai turnat şi că tu mori de dragul fluturilor, Turkey [1] dragă. Oricum, l-am dus cu zăhărelul pe Hîrtoapă şi iată-ne primiţi în rîndul Vînătorilor de Ploşniţe.

— Dar la ce bun ? întrebă atunci Beetle.

— Aoleo, Turkey, trage-i un picior în noadă.

În interesul ştiinţei, limitele [2] — să le spunem şi noi tot aşa : limite — înlăuntrul cărora elevii ceilalţi ai şcolii aveau voie să bărzăunească, îşi aveau simţitor lărgit cuprinsul pentru membrii Cercului de Ştiinţe Naturale. Ei puteau de fapt rătăci, dacă nu intrau prin case, pe aproape orişiunde le poftea inima ; domnul Hartopp se constituise chezaş al bunei lor purtări.

Beetle începu să se lămurească pe măsură ce M'Turk începu a-i cără la picioare acolo unde i se şi indicase.

— Sînt un bou, Stalky, zise el, ferindu-şi partea lovită. Pace, Turkey. Sînt un bou şi gata.

— Nu te opri, Turkey. Nu-i aşa că nen-tu Stalky e un om şi jumătate ?

— Da, un om şi jumătate, întări Beetle.

— Oricum, vînătoarea de ploşniţe e-o treabă tare scîrboasă, oftă M'Turk. Cum naiba să se apuce omul de ea ?

— Iată cum trebuie procedat, le arătă Stalky, întorcîndu-se înspre cîteva pupitre de boboci [3] din spatele lui. Bobocii se dau în vînt după ştiinţele naturale. Ei, uite bunăoară trusa de botanist a tînărului Braybrooke.

El scoase şi azvîrli pe fereastră un snop de rădăcini putrezite, apoi îşi potrivi cureaua :

— Cred că treaba asta îmi dă un aer absolut profesional. Uite şi ciocanul de geolog al lui Clay *minor* [4]. Beetle îl poate lua şi pe ăsta. Turkey, tu ai face mai bine să şterpeleşti de pe undeva o plasă de prins fluturi.

---

[1] Turkey (Curcan) în loc de M'Turk, nume cu rezonanţă irlandeză.

[2] Elevii liceelor englezeşti nu pot depăşi, fără autorizaţia directorului, anumite limite din jurul şcolii.

[3] Bobocii *(fags)* sînt elevi mici care slujesc *(to fag : a trudi)* celor mari. *(N. tr.)*

[4] Atunci cînd într-o clasă ori într-o şcoală sînt doi elevi cu acelaşi nume, celui mai în vîrstă i se alătură atributul *maior*, iar celui mai mic calificativul *minor*.

— Nici în ruptul capului, declară Turkey, simplu, dar cu toate astea, plin de convingere. Beetle, dă-mi mie ciocanul.

— Fie şi-aşa. Eu unul nu-s fudul. Aruncă-mi plasa, mă Stalky, aici peste pupitre.

— Bun. Unde mai pui că plasa are şi mîner pliant. Mucoşii ăştia de boboci îşi îngăduie toate luxurile. Uite ce mîner, parc-ar fi o coadă de undiţă. Pe legea mea, arătăm ca nişte adevăraţi vînători de ploşniţe ! Şi acum ascultare lui mandea Stalky ! Pornim după fluturi de-a lungul falezei. Puţini sînt cei care şi-arată mutra pe-acolo. Şi-o să trebuiască să iuţim şi pasul. Aţi face mai bine să vă lăsaţi aici cărţile.

— Nu zău ! exclamă Beetle cu îndărătnicie. N-am cîtuşi de puţin de gînd să renunţ la plăcerea mea, de dragul unei grămezi de fluturi împuţiţi.

— Atunci o să năduşiţi din gros. Mai bine mi l-aţi căra voi pe Jorrocks [1]. N-are să vă fie mai cald din pricina lui.

Asudau la-ntrecere, căci Stalky îi mîna în trap săltat de-a lungul stîncilor de pe sub dealurile cu drobiţe, dintr-o rîpă cu tufe într-alta, spre soare-apune. Nu luau seama la iepurii care o rupeau de fugă şi nici la zborul fluturilor ; cît despre ceea ce îndruga Turkey pe seama geologiei, n-ar fi cu putinţă a o repeta aici.

— Oare am pornit-o către Clovelly ? [2] răbufni el în cele din urmă şi se aruncară toţi cu burţile în iarbă, iarba scurtă şi moale ce se legăna între murmurul mării de jos şi adierea vîntului de vară, care sufla printre arborii din spatele plajei. De acolo se zgîiau în sînii unei văgăuni pe jumătate plină de drobiţe înalte şi gîlgîitor înflorite, care se căţărau pînă la o îngustă fîşie de rugi de mure şi pînă către o deasă pădure de feluriţi copaci şi copăcei. S-ar fi zis că rîpa geme de-un foc auriu ce se-nălţa pînă spre ţancurile stîncilor. Partea mai din apropierea lor alcătuia o pajişte din care se zbîrleau la trecători tot felul de tăbliţe cu oprelişti scrise.

---

[1] Eroul cărţii favorite a lui Stalky.

[2] Localitate din apropierea portului Bideford, în sud-vestul Angliei. *(N. tr.)*

— Ia te uită una din cale afară de furioasă, vorbi Stalky şi citi ce scria pe tăbliţa cea mai apropiată : *Va fi urmărit cu toate rigorile legii. G.M. Dabney, colonel, judecător de pace* — şi aşa mai departe. Nu-mi vine a crede că vreunui om în toate minţile i-ar putea trece măcar prin gînd să încalce tocmai aici proprietatea cuiva, nu-i aşa, măi copii ?

— Păi, mai înainte de a putea da pe cineva în judecată, indiferent pentru ce, trebuie să faci dovada că ţi s-a pricinuit o pagubă. Nimeni nu poate urmări pe un altul, bineînţeles, numai pentru încălcare de proprietate, enunţă M'Turk, al cărui tată stăpînea întinderi de pogoane fără de număr în Irlanda. Toate opreliştile astea scrise sînt apă de ploaie !

— Cu atît mai bine, pentru că se pare că tocmai am găsit ceea ce căutam. N-o lua oblu pe mijloc, Beetle, orb hai-hui ce-mi eşti ! Ne-ar putea repera oricine de la o poştă. Ia-o pe-aici şi strînge-ţi nenorocita aia de plasă de prins fluturi.

Beetle desprinse inelul plasei, vîrî plasa în buzunar, reduse mînerul doar la proporţiile unui bastonaş de două palme şi-şi petrecu inelul apoi în jurul taliei. Stalky îi călăuzi către inima pădurii aflată, poate, la vreun sfert de milă departe de mare ; ajunseră la fîşia îngustă de rugi de mure.

— Aşa, *acum* o putem lua drept în jos printre drobiţe, fără să fim văzuţi defel, găsi de cuviinţă tacticianul. Beetle, apuc-o tu înainte şi explorează terenul.

Apoi, adulmecînd :

— Hîm ! Hîm ! Pe aici pute serios a vulpe !

Beetle se furişă spre inima rîpei, în patru labe, poziţie la care nu renunţa decît spre a-şi potrivi ochelarii pe nas ; în cele din urmă dădu de veste, printre mîrîieli de durere, că aflase o destul de neîndoielnică urmă de vulpe. Lucru bun pentru Beetle, deoarece Stalky îl ciupea *a tergo* [1]. Se tîrîră tustrei prin acel uluc ; era desigur şoseaua naţională a locuitorilor rîpei şi, spre nespusa lor bucurie, „şoseaua" răspundea chiar la margine de faleză, într-un petec de cîţiva metri patraţi de gazon uscat,

[1] Din spate.

acoperit și înconjurat din toate părțile de drobițe care-l ascundeau complet privirilor.

— Măi să fie ! Totu-i dinainte pregătit, n-avem decît să ne întindem în voie, luă aminte Stalky, vîrîndu-și briceagul înapoi în buzunar. Ia uitați-vă !

Dădu la o parte tulpinile groase din fața lui, și s-ar fi zis că se deschisese o fereastră, descoperind priveliștea îndepărtată a insulei Lundy și a mării adînci, care lipăia alene peste pietricele, undeva, la vreo două sute de picioare sub ei. Puteau auzi prăsila tinerelor stăncuțe cîrîind pe vîrfuri de stînci, și-o liotă de ulii care tot sîsîiau și se gîlceveau pe undeva pe aproape, nevăzuți. Foarte chibzuit, Stalky scuipă drept în cîrca unui șoldan care se prăjea la soare, desigur undeva mult mai jos, acolo unde numai un iepure de steiuri putea găsi loc de pus piciorul. Țipetele stăncuțelor răspundeau celor ale unor pescărușî voinici, negri și cenușii ; bucata de pămînt ce se întindea jur împrejurul lor, înmiresmată și-nflorită, răsuna de păsări ce-și înjgheabă cuib aproape de pămînt și care ba prindeau a ciripi, ba li se curma glasul, pe măsură ce umbrele rotitorilor ulii treceau ori reveneau ; de cealaltă parte a rîpei, prin golașa iarbă, se bușeau și se zbenguiau iepuri.

— Ptii ! Ce mai loc ! Dacă vor științe naturale, apoi aici chiar că le găsesc ! exclamă Stalky, îndopîndu-și pipa. Nu-i așa că-i grozav, ia spuneți-mi băieți ! Și ce formidabilă mare !

El scuipă din nou, aprobator, apoi se cufundă în tăcere.

M'Turk și Beetle își scoseseră cărțile și se întinseseră pe burtă, proptindu-și bărbia în palme. Marea sfornăia și gîlgîia ; păsările, la început zburătăcite din pricina ivirii acestor noi jivine, se reîntorseseră la îndeletnicirile lor, iar băietanii citeau de zor prinși în calda, greaua și picotitoarea liniște.

— Păzea, uite-un paznic, strigă deodată Stalky, închizînd încetișor *Handley Cross* și ațintindu-și privirea prin desiș.

Un om cu pușca pe umăr se ivi la geana orizontului, către răsărit.

— Naiba să-l ia! Are pareă de gînd să se aşeze!

— Asta ar fi gata-gata să jure că şi noi am venit după braconaj, suspină Beetle. La ce-or fi bune oalele de fazan? Totdeauna-s fără plod.

— Cred c-aşa face mai bine să trecem noi în pădure, îşi dădu Stalky cu părerea. N-am dori ca domnul colonel G.M. Dabney, judecător de pace, să fie pus în situaţia de a se ocupa prea curînd de măriile noastre. O luăm prin hăţişuri şi mucles! Ştiţi că se prea poate ca el să ne fi urmărit de la început.

Beetle se şi afundase adînc în acel uluc vegetal. Îl auziră gîfîind din greu; urmă apoi zvîcnetul stîrnit de greutatea unui trup de animal ce ţîşni dintre drobiţe.

— A, mă roşcatule, te văd, hoţomane!

Paznicul îşi duse cît ai clipi arma la ochi şi trase de două ori în direcţia lor. Gloanţele stîrniră un nor de praf dintre lujerii uscaţi din jur, în vreme ce coşcogea vulpea săgetă printre picioarele lui Stalky şi o tuli de-a lungul falezei.

N-au mai scos nici o vorbă pînă ce s-au văzut ajunşi în inima pădurii; hainele le erau sfîşiate, părul răvăşit, nu mai puteau de căldură, dar de văzut nu fuseseră văzuţi.

— Am scăpat ca prin urechile acului, răsuflă Stalky uşurat. Mai c-aş jura că alicele au trecut şi prin părul meu.

— O văzuşi? întrebă Beetle. Aproape că am atins-o cu mîna. Ce mai namilă de vulpe! Şi cum puţea! Hei, Turkey, dar ce-i cu tine? Eşti rănit?

Faţa uscăţivă a lui M'Turk se făcuse galbenă ca de ceară, gura lui — mai totdeauna pe jumătate deschisă — era acum strînsă pungă, iar ochii-i scăpărau. Nu-l mai văzuseră în starea aceasta decît o singură dată, pe vremea unei triste zodii de război civil între ei.

— Ştiţi voi că asta a fost crimă curată? grăi el cu voce răguşită, în vreme ce-şi curăţa capul de ciulini.

— Ei, de lovit nu ne-a lovit, afirmă Stalky. Mie-mi pare să fi fost mai degrabă o năstrunicie. Tu stai, un'te duci?

— Mă duc la conacul domnului colonel Dabney, dacă o fi avînd aşa ceva, răspunse M'Turk tăindu-şi drum

printre stejărei. Mă duc să-i aduc la cunoştinţă colonelului Dabney ce am văzut.

— Ai înnebunit ? Are să ne spună că n-am avut decît ce-am meritat. Şi-o să ne denunţe. O să mîncăm o ciomăgeală clasa întîi, în faţa şcolii întregi. Hai, Turkey, nu fii netot ! Gîndeşte-te la noi.

— Dobitocul ! răcni M'Turk, întorcîndu-se furios înspre el. Crezi cumva că de *noi* îmi arde mie ? Cu paznicul am eu ce am.

— A deraiat de pe şină, constată Beetle amărît, ţinîndu-se scai după colegul lor, un Turkey cu adevărat altul — un Turkey mîndru, ţeapăn şi ţanţoş — pe care-l însoţiră printr-un tufăriş pînă-ntr-o pajişte unde un domn bătrîn cu favoriţi albi cînd înjura, cînd afurisea de mama focului, de faţă cu un vătaf.

— Dumneavoastră sînteţi colonelul Dabney ? deschise vorba, cu noul lui glas înţepat, M'Turk.

— Eu... eu... şi — iar ochii colonelului îl măsurau pe băiat din creştet pînă-n tălpi — şi ce naiba doreşti ? Mi-ai speriat fazanii. Nu-ncerca să tăgăduieşti. Şi n-ai de ce rîde. (Nu prea plăcutele trăsături ale lui M'Turk se schimonosiseră, schiţînd un rînjet înfiorător, la auzul cuvîntului „fazan"). Aţi umblat după cuiburi de păsări. Şi nu-ncerca să-ţi ascunzi şapca. Văd bine că-mi sînteţi elevi de-ai liceului. Nu-ncerca să tăgăduieşti. Desigur că asta sînteţi. Numele şi numărul dumitale matricol, domnişorule. Binevoieşti a-mi vorbi — ce ? Ai văzut tăbliţele puse de mine ! Nu se poate să nu le fi văzut. Nu-ncerca să tăgăduieşti. Le-ai văzut. La naiba ! Păi, la naiba !

Se înneca de furios ce era. M'Turk lovea-n pămînt cu tocul ghetelor şi'ncepuse a se cam bîlbîi, semn sigur că avea să-şi iasă din răbdări. La urma urmelor, oare ce drept avea tocmai el, vinovatul, să fie furios ?

— Ia... ia uita-ta-ţi-vă, domnule. Oa-oare împuşcaţi vulpi ? Că de nu, aflaţi că paznicul dumneavoastră le-mpuşcă. L-am văzut noi ! Nu... nu-mi pasă de insultele ce ne adresaţi, dar faptul e înfiorător. Asta vă poate face de ocară în întregul ţinut. Ori-orice om ar trebui să recu... cunoască făţiş, dacă e pentru

sau contra ocrotirii vînatului. E mai rău decît un asasinat, pentru că nu-i un caz prevăzut de lege.

M'Turk repeta brambura ce-l auzise spunînd pe taică-său, în vreme ce bătrînul domn clocotea fără încetare, ca pîndit de o dambla.

— Știi cu cine vorbești ? izbuti el să bolborosească în cele din urmă.

Pe Stalky și Beetle îi apucase, la rîndul lor, bîțîiala.

— Nu, domnul meu, și nici nu-mi pasă dacă ai fi Alb-Împărat. Mai bine mi-ai răspunde, așa, ca de la om la om. Împuști vulpile, da ori ba ?

Și cînd ai fi stat să te gîndești că, în urmă cu patru ani, Stalky și Beetle, pentru a-l lecui de accentul său irlandez, îl săturaseră pe M'Turk de picioare-n fund ! Nu-ncăpea îndoială că băiatul se scrîntise de-a binelea ori se alesese cu vreo insolație și tot atît de neîndoios era că avea să fie făcut praf — odată de bătrînul domn și a doua oară de directorul școlii. Pedeapsa corporală în văzul public pentru tustrei era cea mai neînsemnată dintre răsplățile la care se puteau aștepta [1]. Și totuși — deși nu le venea a-și crede ochilor și urechilor — bătrînul domn o lăsa ceva mai moale. S-ar fi putut să fie doar liniștea dinaintea furtunii, dar...

— Nu le împușc.

Tot mai clocotea.

— Atunci trebuie să-ți concediezi paznicul. Nu-i vrednic să trăiască în același comitat cu o fiară tămătoare de Dumnezeu. Și unde mai pui că era o vulpoaică — și tocma-n anotimpul acesta !

— Ai venit dinadins ca să mi-o spui ?

— Desigur că da, omule, îi răspunse școlarul izbind iar în pămînt cu tocul ghetei. Oare n-ai fi făcut și dumneata la fel pentru mine, dacă faptul s-ar fi petrecut pe proprietatea mea, ia spune ?

Uitate — uitate erau școala și buna-cuviință ce li se cade vîrstnicilor ! M'Turk călca din nou parcă pleșuvii munți purpurii ai ploioasei coaste de vest, pe unde în timpul vacanțelor trona ca vicerege peste patru mii de

[1] În școlile engleze se aplică sancțiunea bătăii ori a biciuirii. *(N tr.)*

pogoane de pîrloagă, unic fiu al unei familii vechi de trei sute de ani, domn și stăpîn al unui vas de pescuit ajuns în paragină și idol al prea puțin harnicilor țărani ai tatălui său. El era acum moșierul care vorbea egalului său — glasul adîncurilor care-și chema ecoul — iar bătrînul domn din fața lor răspunse chemării.

— Îmi cer scuze, grăi. Imi cer cele mai sincere scuze — dumitale și gliei noastre strămoșești. Și-acum vrei să fii atît de bun să-mi spui cum s-au petrecut lucrurile ?

— Eram în rîpa de pe moșia dumneavoastră, începu M'Turk să-și depene povestirea ba ca un școlar, ba — cînd josnicia faptului îl copleșea — ca un moșier mîniat, încheind : Încît vedeți că așa trebuie să-i fie năravul. Eu... noi... nimeni nu vrea să învinovățească pe slujitorul unui vecin ; dar în cazul de față eu am socotit că-mi pot îngădui...

— Da. Înțeleg prea bine. Desigur că aveai un motiv temeinic. E o ticăloșie... da, o ticăloșie !

Acum se plimbau amîndoi, în ritmul aceluiași pas, iar colonelul Dabney îi vorbea băiatului ca unuia de-o vîrstă cu sine.

— Uite ce se întîmplă cînd ajuți să se ridice unui pescar — un pescar ! — și-l clatini de la năvoadele lui de prins homari. Treaba asta este de ajuns ca să compromită și reputația unui arhanghel. Nu-ncerca să tăgăduiești. Așa este. Tatăl dumitale ți-a dat o creștere aleasă. Ți-a dat-o. Mi-ar face mare plăcere să-l pot cunoaște. Mare plăcere, într-adevăr. Și tinerii aceștia care-s cu dumneata ? Ei sînt englezi. Nu-ncerca să tăgăduiești. Au venit odată cu dumneata ? Nemaipomenit. Într-adevăr extraordinar. În starea de azi a felului în care se face educație n-aș fi crezut să existe trei băieți atît de bine, de temeinic, crescuți... Ei, dar adevărul răsare din gura pruncilor... Nu, nu ! Nu asta am vrut să spun. Nu-ncerca să tăgăduiești ! Dumneavoastră nu intrați în această categorie. Vinul de Xeres îmi face întotdeauna rău la ficat, dar de-o bere ce-ai zice oare ? Ei, ce zici de-o bere și de-o gustare ? E mult de cînd mi-eram și eu școlar... ce mai sămînță rea ; dar, în sfîrșit, excepția confirmă regula. Și unde mai pui că era o vulpoaică !

Gustarea le-a servit-o, pe terasă, o menajeră cu părul cărunt. Stalky și Beetle se mulțumiră doar să mănînce, M'Turk însă — cu niște ochi din care scăpărau scîntei — continuă să turuie slobod și cu măreție în glas; iar bătrînul domn nu-nceta a-l trata ca pe-un frate.

— *Desigur* însă, că mai poți veni pe la mine, prietene drag. N-am spus eu oare că excepția confirmă regula? Rîpa din vale? He, unde vrei, dragă prietene, orișiunde, numai să nu-mi speriați fazanii. Sînt două lucruri care nu se contrazic. Nu, nu-ncerca să tăgăduiești. Aceste două lucruri nu se contrazic. Însă puști, puști n-am să-i mai permit pazniculuí. Dumneavoastră veniți și plecați după cum vă e vrerea. N-am să vă văd și nu va fi nevoie să mă vedeți. Ați primit o educație aleasă tustrei. Hai, încă un pahar de bere! Pescar era, după cum ți-am spus, și pescar are să fie din nou începînd chiar de-astă seară. Te asigur! De plăcut, mai degrabă mi-ar place să-l înec. Am să vă conduc eu însumi pînă la intrarea în parc. Slujitorii mei nu-s chiar — cum să spun? — tocmai obișnuiți cu băieții de vîrsta voastră, dar pe *voi* au să vă recunoască.

Acoperindu-i cu fel de fel de laude, își luă apoi rămas bun de la ei, în dreptul casei paznicului; școlarii trecură prin poarta croită în gardul de scîndură de stejar și pe tustrei îi acoperi tăcerea. Stalky însuși, care tot timpul rămăsese pe planul al doilea — de nu chiar pe al șaptelea plan — se uita acum la M'Turk ca la o arătare de pe altă lume. Cele două pahare de bere tare, fabricată în casă, coborîseră un val de melancolie asupra băiatului, care, acum, pășind alene cu mîinile în buzunar, fredona:

Paddy iubitule, știi tu ce vorbește lumea?

În alte împrejurări, Stalky și Beetle s-ar fi năpustit asupră-i, deoarece cîntecul era cu desăvîrșire interzis — anatema pe vinovat! —; să-l cînți, însemna ca la vrăjitori: ardere pe rug. Luînd însă aminte la ceea ce făcuse, ei nu puteau decît să se rotească tăcuți în juru-i, așteptînd pînă ce domnișorul M'Turk va binevoi să pogoare iarăși pe pămînt.

Clopotul ce vestea ora ceaiului porni a bate, cînd ei abia străbătuseră jumătate din drumul care-i despărțea de școală. M'Turk tresări în acea clipă și coborî din lumea viselor sale. Slava tărîmurilor pe unde-și petrecea vacanța îl părăsise. Redeveni unul din elevii școalei și începu să înalțe iar glas pe englezește.

— Mă Turkey, a fost ceva grozav! recunoscu atunci, cu mărinimie, Stalky. Nu te știam în stare de una ca asta. Ne-ai făcut rost de-o vizuină grozavă pînă la sfîrșitul trimestrului, ba încă și-ntr-un loc unde *nu se poate* să fim prinși. Baftă! Asta e: baftă! Ce mai baftă. Crăp de bucurie. Ascultați-mi cîntecul de bucurie.

Se-nvîrtiră nebunește proptindu-se tustrei în tocuri, imitînd presupusul imn de bucurie și de biruință al omului primitiv, apoi se repeziră pe cărarea care ducea de vale, în spatele gazometrului, taman bine ca să dea nas în nas cu supraveghetorul secției lor, care-și petrecuse toată după-amiaza făcînd de planton lîngă părăsita lor vizuină din hățișuri.

Din nefericire, imaginația domnului Prout era cu totul și cu totul îndreptată spre aspectele întunecate ale vieții, încît el privi cum nu se poate mai acru la cei trei heruvimi cu ochi limpezi. Elevii pentru care putea el să aibă înțelegere, aceia luau cu regularitate parte la meciurile interșcolare și puteau fi găsiți în orice clipă i-ai fi căutat. Pe M'Turk însă îl auzise defăimînd pe față jocul de cricket — ba și meciurile interșcolare; părerile lui Beetle cu privire la buna faimă a secției din care făcea parte erau pur și simplu scandaloase, iar cît despre Stalky — asta e, că domnul Prout nu putea ști niciodată dacă nu cumva își bate joc de el, cu îngăduitorul său zîmbet. Prin urmare — lumea fiind așa cum este și ca dînsa fiind și elevii de școală — nu-ncăpea dram de îndoială că cei trei domnișori săvîrșiseră ei ceva rău pe undeva. Nădăjduia totuși să nu fie vorba de ceva grav, însă...

— *Tra-la-la-la-la-lai!* Crăp de bucurie! Ia ascultați-mă!

Stalky, ținîndu-se în continuare tot în vîrful picioarelor, trecu horind, asemenea unui derviș în transă, către sala de mese.

— *Tra-la-la-la-la-lai!* Crăp de bucurie! Ia ascultați-mă!

Beetle se învîrtea și el în urma lui cu brațele întinse.

— *Tra-la-la-la-la-lai!* Crăp de bucurie! Ia ascultați-mă!

Glasul lui M'Turk se hodorogise.

Or, ia spuneți-mi, trecînd așa în zbor prin fața domnului Prout, lăsaseră ori nu lăsaseră ei înapoia lor un iz neîndoielnic de bere?

Din nefericire pentru dînsul, conștiința sa de supraveghetor al unei secții de internat îl îndemna să-și consulte colegii, înainte de a-și întări convingerea. De s-ar fi îndreptat cu pipa și cu grijile cîte le avea către apartamentul micului Hartopp, poate că ar fi scăpat lesne de necaz, căci Hartopp avea încredere în elevii săi și pe deasupra mai și știa cîte ceva despre ei. Pronia însă îl mînă la King, supraveghetor al unei alte secții din cadrul școlii; acest King nu-i era prieten, dar în schimb se număra printre dușmanii îndîrjiți ai lui Stalky și ai celorlalți doi.

— Aha! se veseli King, frecîndu-și mîinile după ce povestea îi fusese relatată. Ciudat! Dar să știi că la *mine* în secție nici cu gîndul nu gîndește careva la asemenea lucruri.

— Vezi că totuși eu nu am probe sigure.

— Probe? Cu alde sfruntatul ăla de Beetle! Ca și cum ar fi nevoie de probe? Bănui eu că nu-i va fi imposibil sergentului să ți le procure. Roșcatul e socotit în stare să poată veni de hac oricăruia dintre cei mai mari strengari din secția mea. De bună seamă că or fi fumat și au băut pe undeva. E ceea ce fac, nici vorbă, toți cei din tagma asta. Așa și-nchipuie ei că e bărbătește.

— Totuși n-au nici un discipol în toată școala și nu-ncape îndoială că-s tustrei deosebit de — cum să spun eu? — brutali cu elevii mai mici, se exprimă Prout care-l văzuse de la o oarecare depărtare pe Beetle restituind cu cîțiva pumni dobîndă, unui boboc înlăcrămat, plasa de prins fluturi.

— Vezi ! Se socotesc superiori plăcerilor obișnuite: Niște mici fiare trufașe ! În rînjetul irlandez al lui M'Turk e ceva care *și pe mine* m-ar scoate din sărite. Și-apoi sînt și nespus de grijulii să nu se dea în vileag. Asta nu-i la ei decît o obrăznicie bine chibzuită. Știi că din principiu eu sînt împotriva oricărei intervenții în secția altui profesor, dar ăstora e nevoie să li se administreze o lecție, Prout. Au nevoie de-o lecție strașnică, de-ar fi și numai ca să li se reteze nemaiîntîlnita trufie ce-o arată. Eu, de-aș fi în locul dumitale, mi-aș consacra o săptămînă urmăririi micilor lor isprăvi. Elevi de categoria aceasta — poate că-mi fac iluzii, dar cred că-i cam știu ce și cum pe domnii școlari — nu se înscriu în Cercul Vînătorilor de Ploșnițe numai de plăcere. Spune-i sergentului să fie cu ochii-n patru pe ei ; și desigur că mișcîndu-mă de colo-colo, s-ar putea să fiu și eu tot cu ochii în patru.

— *Tra-la-la-la-la-la-lai !* Crăp de bucurie ! Ascultați-mă ! se auzi iar, de astă dată de la capătul coridorului.

— Dezgustător ! icni King. De unde or fi scoțînd cîntecele acestea nerușinate ? O lecție strașnică, iată ceea ce le trebuie.

În următoarele cîteva zile băieții nu s-au prea omorît cu învățătura. Aveau la dispoziție întreaga proprietate a colonelului Dabney, să se joace în cuprinsurile ei cît pofteau și au explorat-o cu șiretenia unor Piei Roșii și cu precizia unor spărgători. Puteau, în susul drumului, intra pe poarta cea mare din preajma căsuței paznicului — avuseseră grijă a se pune bine cu el și cu nevasta lui — puteau să se furișeze în rîpă și să se întoarcă de-acolo de-a lungul falezei ; ori o puteau porni din mărunțaiele rîpei, cățărîndu-se apoi pînă-n drumul de sus.

Luau aminte să nu dea ochi cu bătrînul colonel — făcuse omul pentru ei tot ce-i sta în putință și acum nu țineau să abuzeze de bunăvoința lui — și nici nu se arătau la orizont, atîta vreme cît puteau umbla feriți de orice privire indiscretă. Refugiul lor preferat era însă în desișul de drobițe de lîngă faleză. Beetle botezase locul dîndu-i numele de Ostrovul Fericirii, pentru cît era de

liniştit şi de ascuns ochilor ; şi acolo, după ce pipele şi tutunul fuseseră dosite într-o scobitură potrivit nimerită la îndemînă, pe buza falezei, poziţia lor deveni inatacabilă : acum respectau legalitatea.

Căci, a se lua aminte, colonelul Dabney nu-i poftise ca să intre în casă. Nu aveau prin urmare nevoie să ceară îngăduinţă specială de a face vizite ; regulamentul şcolar era sever în privinţa acestui punct. Colonelul le pusese doar la dispoziţie moşia sa şi de vreme ce ei erau vînători oficiali de ploşniţe, hotarele nesaţiului lor se întindeau pînă la tăbliţele cu oprelişti scrise din adîncul rîpei şi pînă la poarta din deal a parcului.

Se uimeau tustrei de cît erau de cuminţi.

— Şi chiar de n-am avea autorizaţia proprietarului, cugetă Stalky, tolănit pe spate, cu ochii ţintă la siniliul fără de margini al cerului. Chiar de-am presupune că depăşim cu nu ştiu cîte mile hotarele îngăduite, încă n-ar putea nimeni ajunge pînă la noi prin machiul ăsta, fără a cunoaşte ulucul de frunze şi curpeni prin care ne strecurăm. Nu-i aşa că-i mai bine decît să zaci chiar în spatele şcolii şi să dîrdîi de frică ori de cîte ori tragi un fum de ţigară ? Nu-i aşa că nenea Stalky... ?

— Nu, îl întrerupse Beetle care se lungise pe marginea falezei şi scuipa dus pe gînduri ; pentru asta, lui Turkey trebuie să-i mulţumim, nu ţie. Turkey e un om şi jumătate. Hei, Turkey dragă, îl amărăşti pe Copitoancă.

— Dobitoc fără pereche, se auzi din partea lui M'Turk, furat cu totul de paginile unei cărţi.

— Ne bănuiesc, totuşi, spuse Stalky. Copitiţel pare a fi năpădit de mari bănuieli, iar Vulpoiul, cînd adulmecă el ceva, apoi fiecare pas pe care-l face parcă ar fi al unui... al unui...

— Al unuia la pîndă, gata să te scalpeze, completă Beetle. Vulpoiul se numără printre Pieile Roşii buimace la cap.

— Bietul Vulpoi, comentă Stalky. E convins că are să pună laba pe noi într-una din zilele următoare. Îmi spune aseară, în sala de gimnastică : „Să ştii că-mi ţin ochii aţintiţi asupra dumitale, domnule Corkran. Te avertizez numai spre binele dumitale". Îi răspund : „Ai face

mai bine să-i ţii aţintiţi într-altă direcţie ori ai să dai de bucluc. Te avertizez numai spre binele dumitale". Vulpoiul turba de mînie, nu alta.

— Mă rog, Vulpoiul îşi face meseria în chip cinstit, îl apără Beetle. Dar Zorcopită e creierul care secretă otrava. Nu m-ar mira să aflu că deunăzi ne credea afumaţi rău.

— Eu unul nu m-am pilit de tot decît o singură dată — asta s-a-ntîmplat în timpul vacanţei, vorbi Stalky pe gînduri, şi atunci m-am simţit îngrozitor. Pe legea mea, cînd supraveghetorul secţiei de care ţii e un animal de speţa lui Copită, nimic mai firesc decît să te apuci de băutură.

— Dacă am fi prezenţi la toate meciurile şi am urla: „Ce mai lovitură, domnule profesor" şi dacă am sta într-un picior şi am zîmbi mieros ori de cîte ori Copităţare spune: „Ei, copii, ce ziceţi de asta?", şi dacă am răspunde: „Halal, domnule profesor" şi „Nu, domnule profesor" şi „Vai, domnule profesor" şi „Desigur, domnule profesor", ca nu ştiu cîţi împuţiţi de boboci, apoi Circopită ar avea cea mai bună părere despre noi, spuse M'Turk strîmbînd din nas.

— Prea tîrziu ca s-o mai dregem cu cîte spui tu.

— Şi asta-i drept. Prea-Copită ăsta o crede-n bine. *Dar* e un dobitoc. Iar *noi* îi arătăm că-l socotim ceea ce este. *Aşa că* Vel-Copită nu ne iubeşte. Mi-a spus aseară după rugăciune că e *in loco parentis*[1], mormăi Beetle.

— Chiar aşa a spus? se minună Stalky. Asta înseamnă că se pregăteşte să ne dea o lovitură mult mai ticăloasă ca deobicei. Ultima oară cînd l-am auzit spunîndu-mi asta, m-a şi pedepsit cu copierea a trei sute de rînduri pentru că jucasem cacinca[2] în dormitorul numărul zece. *Loco parentis*, zexe. Dar ce-are a face, cîtă vreme eşti fericit? Sîntem în cea mai perfectă regulă.

Erau, într-adevăr, în cea mai perfectă regulă, şi tocmai aceasta îi nedumerea pe Prout, pe King şi pe sergent. Elevii cu o conştiinţă încărcată o şi vădesc. Se

[1] În locul părinţilor (lat.).
[2] Dans spaniol. *(N. tr.)*

furișează în grabă de pe terenurile de sport și zîmbesc stingheriți cînd li se pun întrebări. Și cuprinși de tulburare, se întorc în ultimul moment ca să fie la apel. Și-și fac semne unul altuia, cu ochii ori din cap, și chicotesc, iar cînd se apropie de ei vreun profesor se risipesc în toate părțile ca un stol de potîrnichi. Stalky și cu aliații lui depășiseră totuși de mult stadiul acesta al manifestărilor copilărești. Ei plecau la plimbare cu aerul cel mai nepăsător din lume și se înapoiau fără ca nimic să pară cumva nelalocul său după ușoara gustare de fragi cu smîntînă ce le fusese servită în căsuța de lîngă poarta parcului.

Paznicul de la intrarea parcului fusese făcut paznic-șef în locul ucigașului de pescar, iar nevasta lui se arăta foarte drăguță cu cei trei băietani. Însuși paznicul le dărui o veveriță, pe care ei la rîndul lor o prezentară Cercului de Științe Naturale, rupîndu-i astfel gura micului Hartopp, foarte doritor să știe care anume este aportul adus de ei științei. Vulpoiul exploră cu multă luare aminte niște drumeaguri numai hîrtoape ce se resfirau undeva în spatele unui han de răspîntie, nu prea bătut de trecători. Și ciudat lucru : Prout și King — colegi între care arareori se stabileau legături prietenești — putură fi văzuți cum o iau împreună într-aceeași direcție, adică spre nord-est. Dar Ostrovul Fericirii se afla tocmai către sud-vest.

— Îs dați naibii, rău dați naibii, socoti Stalky. De ce ne-or fi căutînd oare tocmai într-acolo ?

— Din pricina mea, grăi Beetle cu multă nevinovăție-n glas. L-am întrebat pe Vulpoi dacă a apucat să guste din berea ce se servește la han. Vulpoiului i-a fost de-ajuns atîta, că a mai și prins curaj. El și Copităngeam dădeau de-atîta vreme tircoale vechii noastre colibe încît mi-am spus că le-ar face plăcere o schimbare.

— Oricum, nici asta n-o să dureze de-a pururi, prooroci Stalky. Copită se-neruntă din ce în ce mai mult, ca un nor prevestitor de furtună, iar King își freacă scîrboasele lui mîini și rînjește ca o hienă. Se cam prăpădește cu firea, King. Și-ntr-o bună zi, are să facă explozie.

Ziua aceea sosi ceva mai devreme decît se aşteptaseră ei, veni atunci cînd sergentul, a cărui datorie era să-i caute pe elevii absenţi, lipsi de la apelul de după-amiază.

— S-a săturat de cîrciumi, hai ? S-a cocoţat acuma pe vîrful dealului, cu binoclul, ca să ne pîndească de-acolo, dumiri Stalky. Mă întreb de ce nu s-o fi gîndit la asta ceva mai înainte. Ai văzut cum se ginea la noi moş Copită, cînd am răspuns *prezent* ? Copititel face şi el parte din conspiraţie. *Tra-la-la-la-la-lai !* Crăp de bucurie ! Ascultaţi-mă ! Haidem !

— Spre Ostrov ? întrebă Beetle.

— Desigur, numai că n-am să fumez *aujourd'hui*[1]. *Parce-que je*[2] pun rămăşag că vom fi *suivis*[3]. O luăm pe faleză şi mergem tot aşa încetişor, dîndu-i Vulpoiului răgaz berechet, ca să ne repereze de sus.

O porniră agale tustrei înspre bazinul de înot şi-n curînd îl ajunseră din urmă pe King.

— A, li se adresă acesta, să nu care cumva să vă deranjaţi din pricina mea. Atraşi de cercetările ştiinţifice, de bună seamă, nu-i aşa ? Trag nădejde că vă veţi distra de minune, junii mei prieteni.

— Aţi văzut ! sări Stalky, atunci cînd nu mai puteau fi auziţi. Ăsta nu-i în stare să ţină ceva secret. O să ne urmărească, pentru ca să ne taie retragerea. Are să aştepte la bazin, pînă ce-o sosi şi Copită. Au scormonit pe unde vrei şi pe unde nu vrei, numai de-a lungul falezei încă nu, şi acuma sînt convinşi că ne au la labă. Nu-i cazul să ne grăbim.

Trecură mergînd la pas pe deasupra rîpelor pînă ce ajunseră în dreptul tăbliţelor cu oprelişti.

— Luaţi aminte la ce vă spun. Vulpoiul e cu vîntul în spate şi are să coboare la vale mîncînd pămîntul. Cînd îl veţi auzi cum zdupăie prin tufiş, voi repeziţi-vă de-a dreptul spre Ostrov. Vor să ne prindă *flagrante delicto*[4].

Se cufundară în desişul de drobiţe perpendicular pe ulucul de frunze şi curpeni, trecură peste gazon fără a se ascunde vederii şi iată-i paşnici în Ostrov.

---

[1] a tăzi ; [2] deoarece ; [3] urmăriţi (fr.)
[4] în flagrant delict (lat.).

— Ce v-am spus eu ? le șopti Stalky, ascunzînd cu iscusită grijă pipele și tutunul.

Răsuflînd ca o locomotivă, sergentul se sprijinea înverșunat de gard și scruta desișul cu binoclul ; ar fi putut la fel de bine să încerce a vedea printr-un sac de nisip. Nu trecu mult, pînă ce Prout și King se iviră și ei în spatele lui. Tustrei ținură sfat.

— Aha ! Vulpoiului nu-i plac tăblițele și-i convin, cu atît mai puțin, spinii. Acum s-o apucăm prin ulucul nostru către căsuța paznicului de la intrarea în parc. Ia te uită, l-au trimis pe Vulpoi să stea la pîndă.

Sergentul se înfundase pînă la brîu în drobițele ce trosneau și se clătinau încotro vrei și nu vrei, urechile îi țiuiau de zgomotul propriilor lui pași, căci ținea morțiș să înainteze. Băieții, între timp ajunseseră la adăpostul pădurii și de acolo priviră în jos printre stejărei.

— Ce zgomot de iad ! făcu pe ton critic Stalky. Nu prea cred ca asta să fie pe placul colonelului Dabney. Propun să intrăm nițel în căsuța paznicului și să îmbucăm ceva, pînă una, alta. N-ar strica să vedem cum se termină tărășenia.

Dintr-o dată pe lîngă ei trecu în goană paznicul.

— Cine-or mai fi și ăștia din fundul rîpei, pentru numele lui Dumnezeu ? îl auziră mormăind. Domnul colonel are să se facă foc și pară.

— Niscai braconieri, de bună seamă, turnă Stalky gaz pe foc — și se strădui să pronunțe cu accentul ținutului Devon ; era un fel de a vorbi folosit mai totdeauna în expedițiile sale.

— Am să le arăt eu lor, braconaj !

Și paznicul coborî în rîpa ca o pîlnie, care nu prea tîrziu răsună apoi de zgomote și de vocea, mai ales, a lui King, pe care îl apucase urletul :

— Nu te opri, sergent ! Iar dumneata, domnule, dă-i pace omului acestuia. Execută ordinele mele.

— Da' tu cine-mi ești, măi barbă-roșie, să dai porunci pe-aici ? Ia să veniți voi cu mine la proprietar ! Hai ! afară din tufiș !

Iar apoi, paznicul către sergent :

— Mmmda, socot că-i cam știu eu pe... băieții după care ziceți că umblați. Au urechi lungi și burți îmblănite

şi-i grămădiţi la voi în buzunare, după ce-i omoriţi. Haidem la stăpînul meu ! Are să-ţi arate el ţie băieţi ! Voi ceştilalţi, rămîneţi de cealaltă parte a gardului.

— Explică-i proprietarului. Îi poţi explica totul, sergent, răcni povăţuitor King.

Se vede, aşadar, treaba că sergentul se închinase în faţa forţei majore..

Beetle se trîntise cît era de lung pe iarba din spatele căsuţei paznicului, muşcînd pur şi simplu ţărîna în culmea bucuriei ce-l apucase.

Stalky îl ridică din iarbă, cărîndu-i din belşug la picioare-n fund. Pe feţele lui Stalky şi M'Turk n-ai fi deslușit nici un semn de voioşie, cu excepţia contracţiilor unui singur muşchi al obrazului.

Bătură cu toţii la uşa paznicului, unde erau întotdeauna bineveniţi.

— Ia poftim şi şedeţi, copilaşii mei dragi, îi întîmpină femeia. N-au să se atingă ei de omul meu, vă asigur. O să-i înveţe el minte să mai braconeze. Aveţi să vedeţi ! Uite nişte frăguţe proaspete cu smîntînă. Noi ceştia din Dartymoor nu ne dăm niciodată uitării prietenii. Dar braconierii ăia din Bideford nu-s buni decît de pus în ştreang. Spuneţi-mi, vreţi şi zahăr ? Omul meu v-a făcut rost de-un viezure, dragilor. E în şopru, într-o lăduţă.

— O să-l luăm cînd om pleca. Dar cred că azi o să aveţi de lucru. Vom mai zăbovi niţeluş aici... E ziua dumneavoastră de spălat rufe, după cîte văd, îi spuse Stalky. Pentru alde noi nu trebuie să vă opriţi din lucru. Nu vă deranjaţi pentru noi. Chiar aşa. Da, da, smîntînă avem deajuns.

Cumătra se retrase, ştergîndu-şi de şorţ mîinile zmeurii şi lăsîndu-i singuri în camera de locuit. Auziră un scîrţîit de paşi pe pietrişul cărării, afară, dincolo de geamurile tăiate în formă de mici romburi dese. Apoi vocea colonelului Dabney răsună mai puternică decît a unei goarne :

— Ştii să citeşti ? Ai doi ochi ? Nu-ncerca să tăgăduieşti. Ai !

Beetle trase cuvertura croşetată de pe canapea, o canapea tapisată cu păr de cal, îşi vîrî în gură un colţ de cuvertură şi se făcu nevăzut, căci se tăvălea de rîs.

— Ai văzut tăbliţele mele cu oprelişti scrise. Datoria dumitale, nu ? Asta-i curată obrăznicie, domnule. Datoria dumitale era să nu-mi încalci proprietatea. *Mie*-mi vorbeşti dumneata de datorie ? Ia... ia... ia-ascultă braconier ticălos ce-mi eşti, ai să vrei să mă-nveţi să citesc poate ? Urlai ca un taur turbat acolo în tufiş ! Elevi ? Elevi ? Elevi ? Atunci ţine-ţi, te rog, elevii acasă ! Eu nu-s răspunzător de elevii dumitale ! Şi nu te cred — nu cred nici un cuvîntel din toată povestea ce mi-o scorneşti. Ai o privire fătarnică, vicleană, o privire de braconier viclean, care ar putea să terfelească şi faima unui arhanghel ! Nu, nu-ncerca să mi-o tăgăduieşti ! Ai ! Zici că eşti sergent ? Cu atît mai rău, şi cu atît mai mare paguba pentru Majestatea sa Regina [1]. Un sergent care hoinăreşte prin ţară făcînd-o pe braconierul. Şi care pe deasupra îmi mai este şi pensionar. Ruşinos ! Ruşinos ! Dar eu am să fiu îngăduitor. Am să fiu milostiv. Pre legea mea, eu o să fiu bunătatea întrupată. Ia spune-mi, limpede, ai văzut tăbliţele mele, da sau ba ? Nu încerca să tăgăduieşti ! Le-ai văzut. Gura, sergent.

Douăzeci şi unu de ani de armată îşi lăsaseră pecetea pe chipul Vulpoiului. Ascultă ordinul ce i se dase.

— Şi-acu, stînga-n pré... ! Marş !

Poarta cea naltă de intrare în parc se auzi zăngănind.

— Datoria mea ! S-ajung să-mi spună un sergent care mi-e datoria ! pufăi furios colonelul Dabney. Dar, Doamne-Dumnezeule, alţi sergenţi !

— Uitaţi-l pe King ! Uitaţi-l pe King ! gîfîi Stalky, cu capul înfundat în perna de păr de cal. M'Turk muşca şi el din covoraşul aşezat în faţa vetrei strălucitor de curată, iar canapeaua se zguduia de hohotele de rîs ale lui Beetle. Prin geamurile groase, siluetele celor de afară păreau albăstrii, strîmbate, ameninţătoare.

— Pro... protestez împotriva acestei jigniri.

Era clar că profesorul King urcase dealul în fugă.

---

[1] Acţiunea se petrece sub domnia Reginei Victoria (1837—1901). *(N. tr.)*

— Omul acela nu-şi făcea decît datoria. Permiteţi-mi să vă dau cartea mea de vizită.

— E-n trening ! anunţă Stalky, după care-şi vîri din nou capul în pernă.

— Din nefericire — şi-mi pare *cît se poate de rău* — nu am nici una la mine, dar numele meu este King, domnule, şi sînt profesor al liceului şi să ştiţi că sînt gata — absolut gata — să răspund pentru faptele omului aceluia. Noi am văzut trei...

— Mi-aţi citit tăbliţele ?

— Recunosc că le-am citit ; date fiind însă împrejurările...

— Eu sînt *in loco parentis.*

Vocea gravă a lui Prout interveni în discuţie. Îl puteau auzi cum răsuflă de greu.

— În locul cui ? (Vorbirea colonelului Dabney lua din ce în ce mai mult un accent irlandez).

— Noi răspundem de elevii aflaţi sub supravegherea noastră.

— Aşa, răspundeţi ? răspundeţi ? Atunci tot ce vă pot spune este că le daţi copiilor un exemplu foarte prost — un exemplu al dracului de prost, dacă-mi este îngăduit să mă exprim astfel. Băieţii dumneavoastră nu sînt ai mei. Nu i-am văzut pe băieţii dumneavoastră şi ţin să vă încunoştiinţez că dacă ar exista cîte un băiat rînjind în fiecare tufiş al proprietăţii mele, dumneavoastră, domnilor, *tot* n-aţi avea nici umbra unui drept de a vă afla aici, apărînd aşa cum aţi apărut prin rîpa aceea şi înspăimîntînd toate vieţuitoarele din cătiniş. Nu încercaţi să tăgăduiţi. Mi le-aţi înspăimîntat. Ar fi trebuit să intraţi pe poartă, ca tot omul, iar nu să-i fugăriţi pe afurisiţii ceia de elevi ai dumneavoastră de-a lungul şi de-a latul desişurilor mele. Ziceţi că sînteţi *in loco parentis* ? Ei, aflaţi că nici eu nu mi-am uitat latineasca şi că am să v-o spun : *Quis custodiet ipsos custodes.* Dacă greşesc dascălii, cum ar putea fi reprobaţi elevii ?

— Nu s-ar putea să vă vorbesc între patru ochi ? încercă atunci Prout.

— N-am ce vorbi cu 'mneata între patru ochi ! Poţi vorbi cu cine doreşti de cealaltă parte a gardului şi... şi am onoarea să te salut.

Poarta se auzi zăngănind pentru a doua oară. Băieții așteptară pînă ce colonelul Dabney se înapoie acasă și atunci se aruncară unul în brațele celuilalt, cu răsuflarea tăiată, strîngîndu-se din răsputeri.

— O, suflete al meu, o, King drăguțule! O, dulce Copită! O, Vulpoiule! O, tu zel al celui sărac cu duhul! (Stalky își ștergea ochii de lacrimi). Să vezi și să nu crezi. Trebuie s-o întindem numaidecît, că altminteri întîrziem la ceai.

— Du... du-te să iiiiei viezurele ca să-l feri-ricim pe micul Hartopp. Să-i feri-ricim pe toți, hohoti M'Turk, dibuind ușa și lovind cu picioarele în Beetle care tot mai zăcea trîntit pe jos in fața lui.

Într-o lădiță urît mirositoare găsiră animalul prins pentru ei, lăsară în schimbul său, ca răsplată, două coroane și jumătate și o porniră clătinîndu-se de greutate către casă. Dar viezurele mormăia atît de minunat, deopotrivă cu domnul colonel Dabney, încît îl și scăpară jos de vreo două, trei ori, topindu-se de rîs. Abia își veniseră oarecum în fire, cînd în curtea școlii se pomeniră întîmpinați de Vulpoi, care le dădu de știre că urmează să se ducă tustrei în dormitorul lor și să aștepte acolo pînă ce vor fi chemați.

— Dacă-i așa, du lădița asta domnului Hartopp. Noi, cel puțin, am făcut ceva pentru Cercul de Științe Naturale, zise Beetle.

— Tare mă tem, domnișorii mei, că n-are să vă fie de cine știe ce folos isprava, răspunse Vulpoiul cu o voce sepulcrală.

Era încă zăpăcit, nu glumă.

— Ia-o încet, Vulpibus (Stalky sughița de ți-era mai mare milă de el). N-avem... n-avem să te lăsăm noi, Vulpișorule. Ciinii cînd sfîșie vulpea-n desiș dau dovadă de perversitate, nu?... Da, ai dreptate. Nu... nu mi-e prea bine.

„De data asta au mers cam prea departe, își spuse lui însuși Vulpoiul. Nu știu dacă n-aș zice chiar că foarte departe, numai că totuși nu duhnesc deloc a băutură. Și totuși nu m-aș fi așteptat la așa ceva din partea lor... nu le stă în fire. Oricum, King și Prout au pățit-o la fel ca mine. Măcar atîta mîngîiere am și eu."

— Ei, trebuie să nu ne lăsăm, strigă Stalky sărind în sus de pe patul unde se trîntise. Sîntem vinovaţii fără vină, ca de obicei. Nu ştim pentru care pricină am fost trimişi aici, nu-i aşa ?

— Nici o explicaţie. Lipsiţi de ceai. Sîntem ruşinaţi în faţa întregii secţii, izbucni M'Turk ai cărui ochi lăcrămau de atîta rîs nestăpînit. Asta nu-i de şagă.

— Ei bine, să ne ţinem tari pînă ce King îşi va ieşi din sărite, propuse Beetle. E un vechi defăimător, a îmbătrînit în meseria asta şi trebuie că fierbe de furie. Prout e peste măsură de precaut. Să nu-l scăpăm din ochi pe King şi, dacă ne dă prilejul, să-l reclamăm directorului. Asta-i dă gata.

Au fost chemaţi în biroul supraveghetorului secţiei. King şi Vulpoiul erau de faţă, ca să-l sprijine pe Prout, iar Vulpoiul ţinea subsuoară trei ciomege. În căutătura lui King lucea dispreţul biruitorului, căci descoperea lacrimi, lacrimile încă neşterse ale veseliei, pe obrajii băieţilor. Apoi începu interogatoriul.

Da, se plimbaseră pe faleză. Da, păşiseră înlăuntrul proprietăţii colonelului Dabney. Da, văzuseră tăbliţele (aici Beetle fu apucat de o criză de tuse isterică). Pentru care scop se aventuraseră ei înlăuntrul proprietăţii colonelului Dabney ?

— Pentru că, domnule profesor, am văzut un viezure.

Atunci King, care nu putea suferi Cercul de Ştiinţe Naturale, deoarece lui personal nu-i plăcea micul Hartopp, nu se mai putu stăpîni. Le ceru elevilor să nu adauge mitomania obrăzniciei.

— Dar viezurele se află acum la domnul Hartopp, domnule profesor.

Sergentul avusese într-adevăr amabilitatea de a i-l duce la timp din partea lor. Chestiunea cu viezurele fu în felul acesta rezolvată, iar vremelnica-i înfrîngere împinse furia lui King pînă la nestăpînire. Îl puteau auzi izbind pardoseala cu piciorul, în timp ce Prout îşi pregătea stîngacele întrebări.

Pînă una alta, băieţii intraseră cum trebuie în rol. Ochii acum nu le mai scăpărau ; feţele le deveniseră

inexpresive ; brațele le atîrnau nemișcate pe lîngă trup în jos. Învățau, pe socoteala unui compatriot, lecția stirpei lor : a-și înfrîna orice emoție și a-l prinde pe străin în capcană la momentul potrivit.

Deocamdată toate mergeau ca pe roate. King intervenea din ce în ce mai fățiș în cursul interogatoriului, setos de răzbunare, pe cînd Prout era doar mîhnit. Cunoșteau ei pedepsele prevăzute pentru depășirea limitelor ? Prefăcîndu-se cu mare artă că șovăie în răspuns, Stalky admise că dispunea de oarecare informații asupra acestui punct din regulamentul de ordine, dar el socotea că... Își prelungi fraza pe cît putu mai mult ; nu vroia să-și dea pe față atuul împotriva unui astfel de adversar. Domnul King n-avea ce face cu atîția de *însă* și *dar*, cît despre eschivările lui Stalky : ele nu-l interesau. Pe de altă parte, s-ar prea putea ca mănunchiul celor trei învinuiți să dorească a ști și care este umila lui părere. Elevii care se strecoară... care se furișează... dincolo de limitele prevăzute, dincolo chiar de mărinimoasele limite prevăzute pentru Cercul de Științe Naturale în care cu viclenie intraseră numai spre a-și ascunde fărădelegile... viciile... mîrșăviile... imoralitățile...

— Are să-și descopere linia de atac dintr-o clipă-ntr-alta, presupuse Stalky. Atunci îl atacăm noi frontal, mai înainte ca să poată bate în retragere.

Astfel de elevi, de elevi scabroși, drojdia și lepra școlii — King se lăsa purtat de fluxul propriilor sale cuvinte —, bîrfitori, mincinoși, lacomi... da, ba și dedați la patima beției...

King abia își croia drum către o perorație a lui, iar asta băieții o știau prea bine, însă M'Turk stopă cursul frazei găunoase, iar ceilalți îi și ținură isonul :

— Apelez la domnul director, domnule profesor.

— Apelez la domnul director, domnule profesor.

— Apelez la domnul director, domnule profesor.

Era dreptul lor indiscutabil. Beția ar fi însemnat eliminarea din școală, după o biciuire mai întîi în fața colegilor. Fuseseră învinuiți de beție. Cazul ținea acum de director și nu mai putea fi rezolvat decît de director.

„La Cezar ai apelat ; la Cezar te vei duce“ [1]. Fraza aceasta o mai auziseră o dată ori de două ori în viața lor.

— Totuși, rosti King stînjenit, ar fi mai cuminte pentru voi, tinerii mei prieteni, să vă supuneți verdictului nostru.

— Ne este îngăduit să ne vedem colegii pînă ce vom fi duși în fața domnului director, domnule profesor ? i se adresă M'Turk supraveghetorului secției, nemailuînd aminte la King.

Prin însuși gestul acesta, situația era dintr-o dată trecută pe alt plan, superior. Mai însemna și eschivarea de la învățătură, căci cazurile de lepră morală erau sever supuse carantinei, iar directorul nu-și pronunța niciodată sentința mai înainte de a fi trecut douăzeci și patru de ore.

— Mă rog... hm... dacă stăruiți în atitudinea voastră de sfidare, grăi King aruncînd o drăgăstoasă privire ciomegelor de la subsuoara Vulpoiului, atunci nu există alternativă.

Nu trecură nici zece minute și vestea se răspîndi în toată școala. Stalky și compania fuseseră în sfîrșit înfrînți — și înfrînți de băutură. Băuseră. Veniseră beți turtă de undeva de la o colibă. Chiar acum zăceau morți de beți pe dușumeaua dormitorului. Cîțiva mai curajoși din fire se furișară la etaj să vadă ei cu ochii lor ce și cum se și aleseseră cu ghete-n cap azvîrlite în ei de cei trei nelegiuiți.

— E-al nostru, numai bun de pus pe grătar ! strigă Stalky, după ce oaspeții nepoftiți au înțeles aluziile ce le fuseseră făcute. King are să trebuiască să-și dovedească pînă la capăt învinuirile ce ni le aduce.

— „Prea l-au gîdilat, și-acum a crăpat“ cită Beetle dintr-o carte pe care tocmai o citea. Nu v-am spus eu că are să facă explozie, dacă-i dăm răgaz ?

— Și unde mai puneți c-am scăpat și de lecții, o ! nărăviților la patima beției, li se adresă M'Turk, și nu

[1] Formula „Ad Caesarem appelasti, ad Caesarem ibis“ era folosită de guvernatorii, magistrații ori înalții funcționari romani față de cetățenii care se prevalau de dreptul lor de a fi judecați de împărat. *(N. tr.)*

uitați că-n seara asta aveam trigonometria. Dar la de uită cine vine ! Iubitul nostru prieten, Vulpoiul. Alte noi torturi, Vulpibus ?

— V-am adus ceva de mîncare, domnișorilor, vesti sergentul dindărătul unei tăvi încăreate.

Războaiele dintre ei fuseseră întotdeauna purtate fără pică și-n mintea Vulpoiului mijise bănuiala că niște elevi care se lăsau prinși atît de ușor țin poate și alte arme în rezervă. Sergentul se găsea în India în timpul marii rebeliuni [1], atunci cînd informațiile rapide și exacte erau prețuite la dreapta lor valoare.

— Am... am observat că n-ați mîncat nimic și am vorbit cu Gumbly și mi-a spus că nu sînteți propriu-zis scoși din porție. Așa că v-am adus ce se vede. Asta-i conserva dumitale cu pateu de șuncă, nu-i așa domnule Corkran ?

— Ei, Vulpibus, ești un înger, îl măguli Stalky. Nu credeam că ne iubești chiar din fundul... care-i cuvîntul ce-mi scapă, Beetle ?

— Rărunchilor, completă Beetle instantaneu. Mulțumim. Dar asta-i cutia de conserve a lui Carter.

— Avea un C pe ea. Am crezut că-i a domnului Corkran. Vă aflați într-o situație foarte gravă, domnilor. Să știți că-i foarte gravă situația dumneavoastră. Nu știu, dar mi-am spus că poate, cine știe, mai e ceva ce n-ați spus domnului King ori domnului Prout.

— Mai e. Mai sînt multe, Vulpibus.

(Astea le-a rostit Stalky, cu gura plină.)

— Ei, atunci, vedeți, dacă așa stau lucrurile, mi se pare că i le-aș putea eu spune directorului, în mod confidențial cum s-ar zice, cînd are să mă ia la descusut. Eu trebuie să-i prezint învinuirile deseară și... zău dacă n-aș spune că ați cam băgat-o pe mînecă, măi băieți.

— Pe mînecă rău de tot, Vulpibus. Douăzeci și șapte de lovituri de ciomag în sala de gimnastică, de față cu toți elevii școlii și apoi eliminarea din școală. „Batjocoritor este vinul, zurbavă este băutura îmbătătoare", cită Beetle [2].

---

[1] E vorba de răscoala trupelor indigene bengaleze împotriva dominației britanice (1857—1853) *(N. tr.)*

[2] Pildele lui Solomon, XX, 1.

— Nu-i nimic de rîs, domnii mei. Trebuie să mă înfiinţez înaintea directorului cu învinuirile ce vi se aduc. Şi... şi poate că nu v-aţi dat seama că eu v-am luat urma în după amiaza aceasta ; aveam, ca omul, bănuielile mele.

— Ai văzut tăbliţele ? croncăni M'Turk, imitînd la perfecţie accentul colonelului Dabney.

— Ai ochi. Nu încerca să tăgăduieşti ! Le-ai văzut — sări şi Beetle.

— Un sergent ! Care hoinăreşte prin ţară făcînd-o pe braconierul din pensia pe care o primeşte ! Ce ruşine ! încheie Stalky necruţător.

— Dar, Doamne-Dumnezeule ! îngînă sergentul lăsîndu-se cu toată greutatea pe marginea unui pat. Un-unde naiba eraţi ? Trebuia să fi priceput eu că nu-i lucru curat pe undeva.

— Ei, deşteptule ! rezumă Stalky. Poate ţi-nchipui că noi nu ne dădeam seama cum ne urmăreai azi după amiază, nu-i aşa ? Credeai c-o să ne surprinzi, da ? Ei află, domnule deştept, că te-am dus cu zăhărelul taman unde am vrut. Colonelul Dabney, nu-i aşa că-i un om cît se poate de drăguţ, ce ai de zis Vulpibus ? Ei află că ne este, acest colonel Dabney, cel mai bun prieten şi că ne sîntem prieteni la cataramă, mergem pe la el de nu ştiu cîte săptămîni. Ne-a invitat el. Mneata şi datoria dumitale. Fi-ţi-ar datoria de rîs, domnule ! Datoria dumitale era să nu te bagi în desişurile lui.

— N-ai să mai poţi scoate niciodată capul în lume, Vulpibus. Bobocii şcolii au să-ţi rîdă-n nas, i-o prevesti Beetle. Gîndeşte-te numai la ce are să se aleagă din tot prestigiul dumitale.

Sergentul reflecta : îşi pusese creierul pe moaţe.

— Ia staţi, dragii mei, le vorbi el cu foarte multă seriozitate. Cred că n-aveţi de gînd să povestiţi cuiva toate astea, nu ? Oare n-au fostără şi domnul Prout cu domnul King amestecaţi, la fel ca şi mine, în toată tărăşenia ?

— Vulpibusculus, au fostără. Au fostără — şi-i groaznic. Şi chiar mai afund amestecaţi decît domnia-ta. Noi am auzit totul, fiecare cuvinţel. Domnia-ta, dacă e s-o spunem, ai scăpat uşor. Dac-aş fi fost eu în locul colo-

nelului Dabney, ţi-o jur că v-aş fi vîrît la zdup pe tustrei. Cred că o să-i propun mîine ca s-o şi facă.

— Şi directorul are să afle totul. Doamne Dumnezeule!

— Totul, de-a fir a păr, iubită Piele Roşie, strigă Beetle, pornind să ţopăie. Şi de ce nu, mă rog? *Noi* n-am făcut nimic rău. *Noi* nu sîntem braconieri. Noi nu ne-am lăfăit de colo-colo, răspîndind fel de fel de zvonuri jignitoare pe socoteala unor bieţi copii nevinovaţi şi spunînd încoace şi-ncolo că-s beţi.

— N-am spus eu asta, sări Vulpoiul. Eu am... eu am spus doar că v-aţi purtat în chip cu totul ciudat, cînd v-aţi întors cu viezurele cela. Domnul King m-o fi înţeles greşit.

— Sigur că da; şi poţi să nu ai nici o îndoială că are să dea toată vina pe dumneata, cînd o să afle că s-a înşelat. Îl ştim noi pe King şi ştim ce-i poate pielea, chiar dacă dumneata nu-l cunoşti nici cît negru sub unghie. Mi-e ruşine să te şi privesc. Nu eşti vrednic să fi sergent, încheie scurt M'Turk.

— Nu sînt, cînd am de-a face cu trei draci şi jumătate ca voi, să ştii că nu-s. Am fost prins în capcană. Am fost atras într-o ambuscadă. Iată-mă dat la fund... cu cal, cu arme şi cu bagaje cu tot, — bineînţeles că după una ca asta n-am să mai pot intra într-o clasă de boboci. Şi unde mai pui, că directorul are să mă trimită cu un bilet la colonelul Dabney, să întrebe dacă într-adevăr ceea ce spuneţi, cum că aţi fost invitaţi de el, este adevărat.

— Atunci ai face mai bine ca de data asta să intri pe poarta cea mare, în loc de a-ţi mai vîna afuris... dumitale de şcolari — o, dar s-avem iertare, le-ai încurcat, astea-s pentru King, nu-i aşa?

Stalky îşi propti bărbia în podul palmelor şi privi la victima sa cu adîncă încîntare.

— *Tra-la-la-la-la-lai!* Crăp de bucurie! Ia ascultaţi-mă! izbucni M'Turk, Vulpoiul ne-a adus de mîncare, în timp ce eram taxaţi drept lepra şi drojdia şcolii. Vulpoiul nostru are inimă. Şi să nu uităm că a fost şi militar.

— Tare mi-ar fi mai plăcut să vă fi avut în compania mea, domnilor, oftă sergentul din adîncul inimii ; v-aș fi învățat eu minte.

— Tăcere ! Curtea marțială a intrat în deliberare, continuă M'Turk. Eu sînt apărătorul acuzatului ; și apoi toată povestea asta e prea grozavă, ca să fie divulgată celorlalte capete pătrate din liceu. Care nu înțeleg niciodată *nimic*. Care nu-s bune decît să joace cricket și să spună „Da, domnule profesor" și „Vai, domnule profesor" și „Nu, domnule profesor".

— Lasă, lasă. Mergi mai departe, îl îndemnă Stalky.

— Ei bine, Vulpoiul nu-i băiat rău, cînd nu se crede prea grozav.

— „Nu vă scoateți ciinii la plimbare, cînd bate vînt puternic", fredonă Stalky. Mie unuia nu-mi pasă dacă-l scoateți basma curată.

— Nici mie, zise Beetle. La Copitică însă mi-i gîndul — la el și la King.

— N-am avut încotro, se tîngui sergentul.

— Curtea e luminată. Avînd în vedere că învinuitul fiind de serviciu s-a lăsat tîrît de o gașcă de derbedei, ori... ori ceva în genul ăsta. Ești achitat cu avertisment, Vulpoiule. N-o să te spunem. Jur că n-o să te spunem, repetă M'Turk. Ar fi ceva urît pentru disciplina liceului. Teribil de urît.

— Da, întări sergentul, apucîndu-se de strînsul cești-lor și al farfuriilor, mai ales cînd îi cunoști așa cum îi cunosc eu pe dra... vreau să spun pe elevii liceului, și-s foarte fericit să aud cele ce-mi promiteți. Însă ce să-i spun eu directorului ?

— Orice poftești, Vulpoiule. Nu *noi* sîntem vinovații.

A spune că directorul se arătă plictisit, cînd sergentul apăru după cină cu lista fărădelegilor zilei, ar fi să rămîi dincoace de adevăr.

— Corkran, M,Turk și compania, după cîte văd. Iarăși o chestie de limite depășite. Ia stai ! Ce naiba-i asta ? Bănuiți de a fi băut ? Cine le aduce învinuirea aceasta ?

— Profesorul King, domnule director. Eu, domnule director, i-am găsit în afara limitelor ; ori cel puțin așa

păreau să fie. Dar e-o treabă cam încurcată, domnule director.

Era evident că sergentul se află într-o stare de tulburare.

— Dă-i drumul, zise directorul. Să aud ce ai de spus.

El şi sergentul se cunoşteau de mai bine de şapte ani ; şi directorul ştia că rapoartele profesorului King depind în mare măsură de toanele domnului King.

— Mie mi s-a părut că depăşiseră limitele pe faleză. Dar s-a dovedit că nu le depăşeau, domnule director. I-am văzut intrînd în pădurea colonelului Dabney şi — în răstimp — au venit şi domnul King cu domnul Prout şi... adevărul e, domnule director, că oamenii colonelului Dabney ne-au luat drept braconieri, pe profesorul King, şi pe profesorul Prout, şi pe mine. Şi-a urmat un schimb de cuvinte, domnule director, şi s-au rostit cuvinte cam tari de ambele părţi. Tinerii au ajuns nu prea ştiu cum aici, înapoi, la şcoală şi păreau tare veseli, domnule director. Profesorul King a fost luat de colonelul Dabney drept un braconier — iar colonelul în privinţa aceasta e foarte sever. Atunci tinerii au cerut să fie aduşi în faţa dumneavoastră, din cauza a ceea ce... a ceea ce profesorul King se poate să fi spus mai apoi în biroul profesorului Prout despre năravurile lor. Eu n-am spus decît atît, că erau foarte veseli, că rîdeau şi chicoteau şi erau niţel cam aprinşi. Mi-au spus mai tîrziu, domnule director, aşa, ca de la om la om, că au fostăr poftiţi de colonelul Dabney să se plimbe prin pădurea lui.

— Înţeleg. Dar asta n-au spus-o supraveghetorului secţiei lor, nu-i aşa ?

— I-au declarat profesorului King că apelează la dumneavoastră chiar în clipa cînd el a pomenit de... năravurile lor. Au introdus apelul pe loc, domnule director, şi-au cerut să fie trimişi în dormitor în aşteptarea judecăţii dumneavoastră. În răstimp eu am aflat, domnule director, aşa ca de la om la om, că — în ce fel nu ştiu — elevii auziseră fiecare cuvînt pe care colonelul Dabney l-a spus profesorului King şi profesorului Prout, cînd i-a luat drept braconieri. Ar fi trebuit... ar fi trebuit să-mi dau seama cînd m-au atras atît de departe

că-şi pregătiseră ei o linie de retragere. Dacă vreţi să ştiţi ce cred eu, să ştiţi că eu cred că e o păcăleală în toată legea ; şi dumnealor stau şi se prăpădesc de ris în dormitor.

Directorul înţelese — înţelese cum nu se poate mai limpede şi mai bine — iar buza şi mustaţa îi tremurară uşor.

— Adu-i numaidecît la mine, sergent. Cazul poate fi soluţionat pe loc.

— Bună seara, spuse el cînd cei trei apărură sub escortă. Doresc să-mi acordaţi toată atenţia, timp de cîteva clipe. Mă cunoaşteţi de cinci ani, iar eu vă cunosc de... să zicem douăzeci şi cinci de ani de cînd sînt aici. Cred că ne înţelegem de minune unii pe alţii, de minune. Am să vă fac un compliment formidabil. (Al castaniu, te rog, sergent. Mulţumesc. Dumneata te poţi retrage.) Am să vă execut, Beetle, fără vorbă goală şi fără multă tocmeală. Ştiu că aţi intrat în crîngurile colonelului Dabney, pentru că vă poftise el. Nici n-am de gînd să-l trimit pe sergent cu vreun bilet spre a întreba dacă spusa voastră e adevărată ; deoarece sînt convins că asupra acestui punct nu v-aţi abătut cu stricteţe de la adevăr. Ştiu de asemenea că nu v-aţi îmbătat. (Poţi înceta de a o face pe mironosiţa, M'Turk, ori voi începe, altminteri, a mă teme că nu mă înţelegeţi.) Nu există loc de nici un repros în toată purtarea voastră. Şi iată de ce am de gînd să săvîrşesc o nedreptate strigătoare la cer. Aţi fost jigniţi, nu-i aşa ? Vi s-au adus insulte în faţa secţiei, aşa e ? Aveţi o deosebit de înverşunată consideraţie pentru buna faimă a secţiei voastre, nu ? Ei bine, dacă-i pe-aşa, eu unul am să vă pedepsesc.

Cîte şase lovituri de ciomag pentru fiecare din cei trei au urmat cuvintelor directorului.

— Şi-n felul acesta — zise apoi directorul aşezînd ciomagul acolo de unde îl luase şi azvîrlind actul de învinuire la coşul cu hîrtii — socot rezolvată problema. Cînd se întîmplă să vă găsiţi în faţa unei situaţii ieşită din normal, întîmpinaţi-o mereu — asta are să vă prindă bine mai tîrziu în viaţă — într-un mod anormal. Şi fiindcă veni vorba. Vedeţi că e un teanc de cărţi broşate pe etajera aceea. Le puteţi lua cu împrumut, dacă pro-

miteți să le aduceți înapoi. Nu cred că are să le strice, dacă vor fi citite în aer liber. Cam miros ele a tutun, dar nu-i nimic. În seara asta vă duceți să vă faceți lecțiile ca-n toate celelalte zile. Noapte bună, adaose apoi omul acela uimitor.

— Noapte bună, domnule director și vă mulțumim.

— Jur că mă voi ruga pentru director, deseară, făgădui Beetle. Ultimele două lovituri n-au fost altceva decît două bobîrnace în scoarța gulerului. Pe raftul cel de jos e un *Monte Cristo*. L-am văzut. Îl iau, prima oară cînd o să mergem în Ostrov.

— Drrragul de el, comentă M'Turk. Nici tu popreală după orele de curs. Nici tu rînduri de copiat. Nici tu afurisite de întrebări peste întrebări. Totu-i rezolvat. Dar ce-mi văd ochii ? La ce naiba s-or fi ducînd King la director — King și cu Prout ?

Cum o fi decurs acea întrevedere n-are importanță, fapt e însă că ea nu a fost nici spre mulțumirea lui King nici spre aceea a lui Prout, deoarece cînd ei reapărură din casa directorului, șase ochi au putut constata că unul din dascăli era roșu ca focul și vînăt de emoție pînă-n vîrful urechilor, iar celălalt leoarcă de sudoare. Pe tustrei priveliștea îi răsplăti prisoselnic de solemna predică pe care cei doi profesori binevoiră după aceea să le-o țină. Li se spuse — și au rămas ca trăsniți — că dosiseră unele fapte materiale ; că se făcuseră vinovați atît de *suppresio veri*[1] cît și de *sugestis falsi*[2] (zeități binecunoscute cărora adeseori le aduceau jigniri) ; mai departe, că se dovedeau răi din fire, că nimeni nu putea să aibă încredere în ei, că pilda pe care o dădeau mirosea a răzmeriță și era vătămătoare și că păreau cu desăvîrșire înrobiți demonilor încăpățînării, trufiei și îngîmfării celei mai nesuferite. Într-al nouălea și în ultim rînd, se cădea ca ei să-și bage bine mințile-n cap și să fie cît se poate de atenți.

Au fost cît se poate de atenți, așa cum numai niște elevi de școală se pricep a fi cînd e vorba de a face cuiva un rău. Au așteptat vreme de șapte zile apăsătoare, pînă

[1] Suprimarea adevărului.
[2] Sugerarea neadevărului.

ce Prout şi King şi-au redobîndit obişnuita lor înfumurare : au aşteptat pînă ce s-a ivit prilejul unui meci interşcolar — la care participa propria lor secţie şi la care lua parte şi Prout ; au mai aşteptat şi pînă ce Prout îşi prinsese, în pavilion, apărătoarele la picioare şi se pregătea să iasă pe teren. King nota scorul lîngă fereastră, iar băieţii şedeau pe o bancă afară.

Atunci Stalky către Beetle :

— Ia spune Beetle, *quis custodiet ipsos custodes?*

— Nu mă întreba pe mine, se răsti Beetle. N-am ce vorbi între patru ochi cu dumneata. Poţi vorbi cu cine doreşti de cealaltă parte a gardului şi am onoarea să te salut.

M'Turk căscă gura.

— Ar fi trebuit să intri pe poartă, ca tot omul, iar nu să-i fugăreşti pe — hm ! — pe băieţi de-a lungul şi de-a latul desişurilor mele. Părerea mea e că meciurile acestea interşcolare sînt o prostie. Hai să mergem să-i facem o vizită colonelului Dabney şi să vedem dacă a mai înhăţat vreun braconier.

În după amiaza aceea a fost mare veselie în Ostrovul Fericirii.

SPIRIDUŞII LĂMPII

Partea întîi

Camera de muzică de la ultimul cat al secţiei numărul cinci mişuna de membrii trupei *Aladin*, aflaţi în toiul recepţiei. Dickson Quartus, îndeobşte cunoscut sub numele de Dick Patru, juca rolul lui Aladin, precum şi pe acela de regizor, de maestru de balet, ţinea locul unei jumătăţi de orchestră şi era, în parte, şi libretist, căci textul fusese refăcut de el şi îmbogăţit cu aluzii şcolare. Pantomima urma să fie reprezentată peste o săptămînă în camera de studii de la parter, ocupată acum de Aladin, de Abanazar şi de împăratul Chinei. Spiriduşul lămpii, principesa Badroulbadour şi văduva Twankey deţineau camera de studii numărul cinci, aflată de cealaltă parte a palierului, aşa încît puteau fi — e vorba de alcătuirea

trupei — ușor adunați la un loc. Pardoseala tremura sub tropăitul corpului de balet, în vreme ce Aladin în maiou de bumbăcel roșu, bluză albastră cu paiete și pălărie cu pene bătea cînd în pian cînd în banjo. El era sufletul jocului, așa cum se și cuvenea unui elev „mare", care trecuse examenul preliminar de intrare în școala militară și nădăjduia să plece în primăvară la Sandhurst [1].

Aladin își recăpătă în sfîrșit bunurile, Abanazar zăcu otrăvit pe dușumea, văduva Twankey își execută numărul de dans și toată lumea fu de părere că „are să meargă strună în seara reprezentației".

— Dar cum rămîne totuși cu finalul ? întrebă împăratul, un băiat înalt și blond, cu o mustață mijindă, pe care și-o tot sîcîia bărbătește. Ne trebuie un cîntec însuflețit.

— *John Peel* poate ? Sau *Vino cățelușule de bea ?* sugeră Abanazar, îndreptîndu-și cutele largii sale pijamale liliachii. Abanazar zis „Pufuleț" nu părea niciodată mai mult decît pe jumătate treaz, dar avea un zîmbet ticăit și dulceag care se potrivea de minune rolului de Unchi ticălos.

— Astea-s fumate, zise Aladin. Mă mir că nu propui *Ornicul bunicului.* Ce-ai fredonat aseară la meditație, Stalky ?

Stalky, spiridușul lămpii, în maiou negru și veston brodat, cu o mască de mătase neagră fixată pe frunte și pe nas, fluiera alene, întins peste pian. Fluiera o antrenantă melodie de music-hall.

Dick Patru își plecă nedumerit capul și se uită cruciș pe deasupra nasului său roșu, un ditai nasul.

— Ia mai repetă-l odată, că-l și prind, zise, ciocănind clapele. Cîntă cuvintele.

Hai mă Patsy, vezi de ținc ! Hai mă Patsy vezi de puști !
Învelește-l în ce-apuci, că de nu și face țuști !
Hai mă Patsy, vezi de ținc ; vezi și tu ce face,
Mușcă, plînge, zbiară, gura nu-i mai tace.
Hai mă Patsy, vezi de puști.

---

[1] Academie militară în Anglia, situată în localitatea cu același nume (comitatul Berkshire). *(N. tr.)*

— Formidabil ! Absolut formidabil ! exclamă Dick Patru. Numai că n-o să avem pian la reprezentație. O să trebuiască s-o scoatem la capăt cu banjourile — să cîntăm și să dansăm în același timp. Ia încearcă, Tertius.

Împăratul își suflecă mînecile verzi de gală și se strădui să-l acompanieze pe Dick Patru la un ditai banjoul nichelat.

— Da, dar nu uita că-n tot acest timp eu sînt mort. Ba și trîntit drept în mijlocul scenei, observă Abanazar.

— A, asta-i treaba lui Beetle, preciză Dick Patru. Hai, Beetle, ia arată tu ce știi. Nu ne mai ține toată noaptea aici. In orice caz, o să fie nevoie să-l scoți cum ti-i pricepe mai bine pe Pufuleț de pe scenă și să ne faci loc la sfîrșit să apărem cu toții dansînd.

— E-n regulă. Ia mai cîntați odată amîndoi, răspunse Beetle care — într-o fustă gri și c-o perucă bogată-n cîrlionți castanii, așezată strîmb însă peste o pereche de ochelari reparați cu un vechi șiret de ghete — juca în spectacol pe văduva Twankey. El bătea tactul cu un picior, în vreme ce refrenul era bătut din ce în ce mai tare de banjouri.

„Mm, aa, ee — *Iată Aladin și-a luat nevastă*",

iar Dick Patru la rîndul său repetă cuvintele.

„Împăratul vostru e-mpăcat".

Tertius își umflă pieptul recitînd versul acesta.

— Acum sări în sus, Pufuleț, și zi :

Cred c-aș face mai bine să revin la viață !"

Pe urmă ne luăm cu toții de mînă și facem un pas înainte. „Nădăjduim că micul nostru spectacol v-a fost pe plac." Ați prins șpilul ?

— Prins ! Merge fain. Și care-i refrenul pentru baletul final ? Avem de făcut patru salturi și-o piruetă, observă Dick Patru.

— Mm ! Aa !

John Short va trage cortinele,
Va suna sufleuru-apoi ;
Pînă-a pleca, să știți că noi
Vă dorim doar binele

— Minunat ! Minunat ! Şi-acuma scena dintre văduvă şi prinţesă. Hai, Turkey, grăbeşte-te.

M'Turk, în fustă de mătase violetă şi pe cap c-un prea cochet turban albastru, înaintă în silă, ca şi cum i-ar fi fost ruşine de el însuşi. Spiriduşul lămpii se lăsă jos de pe pian şi-i arse fără mînie cîteva picioare drept în fund.

— Joacă serios, Turkey, îi ceru ; nu-i de glumă.

Dar tocmai atunci autoritatea bătu la uşă. Era King în ţinută oficială, cu robă şi tocă ; în seara aceea de sîmbătă el se desfăta colindînd înainte de cină coridoarele şcolii.

— Cu uşile încuiate, va să zică ! Cu uşile încuiate ! se răsti la ei încruntat. Ce-nseamnă asta ? Şi dacă-mi este îngăduit să întreb, care e rostul acestor... acestor veşminte ambigene ?

— E vorba de o pantomimă, domnule profesor. Avem autorizaţia domnului director, răspunse Abanazar, în calitatea sa de singurul elev prezent al clasei a şasea.

Dick Patru nu-şi pierdu prea peste măsură cumpătul, ca unul care ştia că-i şade bine în maiou ; Beetle însă încercă să se facă nevăzut în spatele pianului. O fustă gri cu pense pe talie, luată cu împrumut de la mama unui coleg extern, şi o bluză de stambă cu picăţele, umflată la nimereală cu ghemotoace de hîrtie de scris, au darul de a te face să pari caraghios. Apoi, în ceea ce îl privea pe Bettle mai erau şi alte motive de a nu-l face să se simtă cu conştiinţa împăcată.

— Ţi-ai găsit ! rînji King. Tot de fleacuri vă ţineţi pînă şi atunci cînd carierele voastre, care şi cum vă vor fi hărăzite, se află în cumpănă. Şi ce-mi văd ochii ? Vechea bandă de nelegiuiţi — forţele aliate ale dezordinei — Corkran (Spiriduşul lămpii surîse politicos), M'Turk (Irlandezul zîmbi şi el) şi, firesc, nemaipomenitul Beetle, vechiul nostru prieten Gigadibs [1].

Abanazar, împăratul şi Aladin erau socotiţi nişte elevi mai mult ori mai puţin serioşi, aşa încît King nu se opri asupră-le.

[1] Personaj comic din opera poetului Robert Browning (1812—1881). *(N. tr.)*

— Ieşi, rogu-te, la iveală de după instrumentul cela muzical şi fă-mi-te văzut, stimate măscărici şi zmîngălitor de hîrtie, i se adresă însă lui Beetle. Domnia-ta eşti, presupun, autorul genialelor versuri care alcătuiesc textul acestei reprezentaţii ? Te socoteşti de bună seamă a fi, cum să zic eu, poet ?

„A dat peste vreuna din poeziile mele", îşi spuse Beetle, observînd roşeaţa care pusese stăpînire pe pometii lui King.

— Am avut chiar adineaori deosebita plăcere de a ceti o producţie de-a dumitale la adresa mea, pe cît cred, — o producţie ce se vroia şi rimată. Va să zică — va să zică mă disprețuieşti, maiestre Gigadibs, nu-i aşa ? Sînt pe deplin convins — nu-i nevoie să dai nici o explicaţie — că bucata nu era cîtuşi de puţin menită a-mi cădea în mînă. Am cetit-o însă rîzînd, da, da, rîzînd. Gloanţele acestea de hîrtie, din partea unor băieţaşi cu cerneala pe degete — căci tot din rîndul băieţaşilor facem parte, maestre Gigadibs — nu ajung să tulbure de fel dignitatea liniştii mele.

„Mă şi întreb care i-o fi picat în mînă ?" se gîndi Beetle.

Făcuse să circule multe satire, înseosebi preţuite de un public admirator, încă din ziua în care descoperise că tiflele se pot exprima în versuri.

Pentru a-şi dovedi deplina-i stare de calm, King porni a-l sfîrteca pe Beetle — căruia îi zicea Gigadibs — bucată cu bucată. De la şireturile desfăcute şi pînă la ochelarii reparaţi cu ajutorul unei sfori (viaţa de poet, vai ! într-un mare liceu, nu-i deloc uşoară), îl expuse batjocurii colegilor săi. Iar rezultatul se dovedi a fi cel obişnuit. Propriile-i figuri de stil — căci avea o limbă ascuţită — îi redară pînă la urmă lui King buna dispoziţie. El zugrăvi un tablou sumbru al sfîrşitului de care avea să aibă cîndva parte Beetle — vreun odios pamfletar trăgînd să moară de mizerie într-o mansardă — risipi cîteva alese complimente la adresa lui M'Turk şi a lui Corkran şi, după ce-i reaminti lui Beetle că va trebui să se înfăţişeze în faţa scaunului de judecată atunci cînd are să fie chemat, se duse în sala de mese a profesorilor unde se apucă din nou a-şi sfîrteca biruitor victimele.

— Şi partea cea mai tristă — comentă el cu glas tare, în vreme ce-şi înfuleca supa — este că eu irosesc asemenea giuvaiere de sarcasm în auzul unor minţi slabe. Sînt sigur că ele depăşesc cu mult puterea lor de înţelegere.

— Dee, spuse încet capelanul şcolii, nu ştiu cum o fi preţuind Corkran stilul dumitale, dar ştiu că tînărul M'Turk îl citeşte pe Ruskin de plăcere, nesilit.

— Aiurea ! Asta-i doar ca s-o facă pe grozavu. N-am nici o încredere în celtul ăsta perfid.

— Nu-s cîtuşi de puţin de acord cu dumneata că ar încerca să-şi dea aere. Am intrat acum cîteva seri în sala lor de studii, în mod neoficial, şi l-am găsit pe M'Turk lipind cotoarele a patru numere desperecheate din seria *Fors Clavigera* [1].

— Nu ştiu nimic despre viaţa lor particulară, vorbi cu însufleţire un profesor de matematică, însă eu am constatat din amarnică experienţă că pe cei din sala de studii numărul cinci e mai bine să-i laşi în pace. Sînt nişte tineri draci fără de inimă.

Apoi roşi, în vreme ce toţi ceilalţi izbucniră în rîs. În sala de muzică însă domnea furia şi ploua cu înjurături. Numai Stalky, spiriduşul lămpii, stătea nemişcat, tolănit deasupra pianului.

— Ghibizdrocul şi porcul cela de Manders *minor*, trebuie că i-a arătat producţia ta. Cînd îl cauţi îi tot dă tîrcoale lui King şi-i soarbe de pe buze orice vorbă. Du-te şi fă-l praf, recomandă el tărăgănat. Ia spune-ne, Beetle, pe care socoţi că a citit-o ?

— Habar n-am, răspunse Beetle, luptîndu-se să iasă din fusta cu care era îmbrăcat. Aveam una despre cum se străduieşte el să se facă popular printre cei mici şi alta-n care l-am plasat în iad, unde-i arată dracului că a studiat la Balliol [2]. Jur că în amîndouă poeziile rima a fost perfect respectată. Fire-aş eu să fiu ! Poate că

[1] Nume dat de *John Ruskin* (1819—1900) unei serii de scrisori adresate muncitorimii şi tratînd despre unele probleme ale omului. *(N. tr.)*

[2] Unul din străvechile colegii ale Universităţii din Oxford. *(N. tr.)*

Manders *minor* i le-a arătat pe amîndouă ! Să vezi ce reguli prozodice am să-i aplic eu !

Se făcu nevăzut, coborî ca vîntul două etaje, se repezi asupra unui băieţel cu faţa rumenă şi pielea albă cum e laptele, băieţel de care dădu într-o clasă aflată lîngă biroul lui King (birou aflat, la rîndul său, chiar sub sala de studii a celor trei ştrengari de prieteni) şi-l fugări de-a lungul coridorului pînă-ntr-o altă sală rezervată în exclusivitate petrecerilor date de cei din clasa a treia a cursului inferior. De acolo ieşi foarte răvăşit, spre a da de M'Turk, Stalky şi ceilalţi din trupă, adunaţi în sala lor de studii şi delectîndu-se cu o „gustare" barosană, alcătuită din cafea, cacao, cornuleţe, pîine proaspătă şi caldă din care ieşeau aburi, sardele, cîrnaţi, pateu de şuncă şi de limbă, heringi, trei feluri de dulceaţă şi cel puţin tot atîtea străchini cu smîntînă de Devonshire.

— Ei drăcie ! zise, trîntindu-se pe banchetă. Ai cui bişţari au plătit astea toate, măi Stalky ?

Nu mai era decît o lună pînă la sfîrşit de trimestru şi de cîteva săptămîni foametea cea mai cumplită bîntuia prin toate sălile de studii.

— Bişţarii tăi, îl auzi pe Stalky răspunzîndu-i cît se poate de senin.

— Arză-te-ar focul ! Nu care cumva mi-i fi ciordit pantalonii de sărbătoare ?

— Nu sări în sus. Tot ce ţi-am luat e ceasul.

— Ceasul ! Păi l-am pierdut... de cîteva săptămîni. Colo-n pădurişte, cînd încercasem să împuşcăm berbecu' ăl bătrîn, în ziua în care ne-a făcut pistolul explozie.

— Ceasul ţi-a căzut din buzunar (eşti tare neatent, Beetle), iar M'Turk şi cu mine l-am ridicat de jos şi ţi l-am păstrat. O săptămînă întreagă l-am purtat şi tu habar n-ai avut. L-am luat cu mine şi la Bideford, astăzi după amiază. Mi-au dat pe el treişpe şilingi şi şapte pence. Uite bonul de la muntele de pietate.

— Măi să fie, dar asta-i încă una ! făcu Abanazar de dindărătul unei grămezi de smîntînă şi dulceţuri, în vreme ce Beetle, care nu se mai îngrijora de soarta pantalonilor de sărbătoare, părea oricum numai surprins nu şi cu atît mai puţin înciudat. De mîniat se mînie însă M'Turk, care strigă :

— I-ai dat bonul, Stalky ? Ai amanetat ceasul ? Bestie ce ești ! Păi cînd acum o lună tu și cu Beetle l-ați vîndut pe-al meu am știut eu ce-i aia bon ?

— A, aia a fost pentru că ți-ai înciuiat cufărul și am pierdut jumătate de după-amiază pînă ce l-am forțat. Poate că ți-l amanetam numai, vorbesc de ceas, dacă te purtai și tu ca un om civilizat, dragă Turkey.

— Iracan de mine ! exclamă Abanazar, mă oameni buni, dar voi sînteți niște adevărați filantropi. Oricum, toate mulțumirile noastre lui Beetle.

— Asta-i cea mai mîrșavă nedreptate din cîte s-au pomenit vreodată, se plînse Stalky, — dacă stai să te gîndești numai cît m-am ostenit eu să-l amanetez. Beetle nici nu știa că mai are un ceas. A, și cine credeți voi că m-a dus azi după amiază la Bideford ? Ouă-de-Iepure

Ouă-de-Iepure era căruțașul ținutului — un produs natural de formație primitiv-devoniană. Stalky era cel care-i născocise o astfel de poreclă neatrăgătoare.

— Era destul de bine matolit, că altminteri nu m-ar fi luat cu el. Nu știu cum se face că Ouă-de-Iepure nu mă prea înghite. Dar i-am jurat pace veșnică și i-am dat și un șiling. S-a oprit la două cîrciumi în drum, așa că diseară are să fie praf și criță. Ia, nu te apuca de citit, Beetle ; avem să ținem un consiliu de război. Ce naiba i s-a întîmplat gulerului ăluia al tău ?

— L-am urmărit pe Manders *minor* pînă-n clasa treia a cursului inferior. Toate javrele alea de amici ai lui mi-au sărit în cap, grăi Beetle dinapoia unui borcan cu pește afumat și a unei cărți.

— Mare tolomac mai ești ! Orice zevzec ți-ar fi putut spune unde are să-și caute Manders adăpost, îl dojeni M'Turk.

— Nu m-am gîndit, răspunse Beetle smerit, pescuind heringii cu o lingură.

— E clar că nu te-ai gîndit. Parcă tu te gîndești vreodată ? M'Turk îi potrivi lui Beetle gulerul, cu o smucitură nervoasă. Și nu turna untdelemn pe *Fors Clavigera*, că te jupoi de viu !

— Tacă-ți fleanca, irlandez împuțit ce ești ! Nu-i blestematul ăla de *Fors* al tău, e o carte de-a mea.

Cartea era un volum gros, legat în piele cafenie, destul de vechi și cu care King i-azvîrlise cîndva lui Beetle în cap, pentru ca să poată vedea și Beetle de unde vine numele de Gigadibs. Beetle pusese liniștit stăpînire pe carte și văzuse într-însa nu doar unul, ci mult mai multe lucruri. Versurile doar pe sfert înțelese nu-l mai părăseau, trăiau și mîncau cu el, așa cum o și dovedeau paginile din belșug pătate. Se retrăsese departe de mediul înconjurător, rătăcind prin depărtări cu bărbați minunați și femei minunate, pînă ce M'Turk începu a-l bate cu lingura de heringi în cap și atunci el își arătă colții.

— Beetle ! Ești oprimat și insultat și terorizat de King. Ce, tu nu-ți dai seama ?

— Lasă-mă-n pace ! Dacă mă persecută, liber sînt să mai scriu și alte poezii despre el.

— Nebuni ! Sînt nebuni de legat ! li se adresă Stalky musafirilor, ca și cum le-ar fi înfățișat cine știe ce fiare ciudate, Beetle citește pe-un dobitoc numit Browning, iar M'Turk citește pe-un alt dobitoc numit Ruskin ; și...

— Ruskin nu-i un dobitoc, zise M'Turk. Nu-i întru nimic inferior mîncătorului ăla de opiu [1]. Zice că sîntem „copii ai unor stirpe nobile, formați de arta înconjurătoare". Cuvintele acestea pe mine mă descriu, și felul cum am înfrumusețat eu sala noastră de studii pe care voi amîndoi ați fi umplut-o cu policioare și cărți poștale de Crăciun.

— Copil al unei stirpe nobile, format de arta înconjurătoare, oprește-te din citit ori îți vîr un hering pe gît !

— Majoritate de doi la unu, vorbi Stalky amenințător și Beetle închise cartea, supunîndu-se legii sub ascultarea căreia el și prietenii lui trăiseră vreme de șase ani, — și la bine, și la rău.

Musafirii urmăreau scena cu încîntare. Deținătorii sălii de studii numărul cinci se bucurau de reputația unei mai variate spețe de nebunie decît a tuturor elevilor din restul școlii laolaltă ; și întrucît codul pe care singuri și-l dăduseră le îngăduia să întrețină relații de prietenie

[1] Aluzie la Thomas de Quincey (1785—1859).

cu cei din afară, erau cordiali și politicoși cu vecinii de pe același palier.

— Și cam la ce prostie vă duce acum mintea ? întrebă Beetle.

— Război de exterminare împotriva lui King ! spuse M'Turk, arătînd cu o mișcare a capului înspre o mică tobă de război, făcută din lemn, provenită din Africa de Vest și dăruită lui M'Turk de un unchi al său, ofițer de marină.

— Atunci iar o să fim dați afară din sala noastră de studii, se văită Beetle, căruia îi plăcea confortul. Mason ne-a dat afară doar pentru cîteva biete duruituri de tobă.

Mason era dascălul acela de matematici care, în sala de mese a profesorilor, mărturisise împotriva celor trei prieteni ai noștri.

— Biete duruituri ? Ține-mă Doamne ! protestă Abanazar. Nici nu ne mai puteam auzi unul pe altul în sala noastră de studii, în vreme ce bocăneai în nenorocitul ăla de instrument. Și dacă-i pe așa, la ce v-ar folosi să vă pomeniți dați iar afară din sala voastră de studii ?

— Am petrecut o săptămînă întreagă în sala de studii a clasei, își aminti Beetle cu glas tragic. Era un frig de crăpau pietrele.

— Asta așa-i, nu zic ba ; dar și-n camera lui Mason mișunau șobolanii ori de cîte ori ieșeam la plimbare. I-a trebuit o săptămînă ca să tragă concluzia logică, arătă M'Turk. Îi e groază de șobolani. În clipa-n care ne-a permis să ne întoarcem în sala noastră, au dispărut și șobolanii. Mason se cam uită chiorîș la noi acum, dar probe n-are.

— M-ar fi și mirat să aibă, interveni Stalky, cînd eu eram acela care se cățăra pe acoperiș și dădea drumul împuțiciunilor alea pe horn în jos. Dar ia stați — toată problema e dacă avem acum caracterizări destul de bune, ca să ne putem permite un nou scandal ?

— La mine nu vă gîndiți, sări Beetle. King e în orice caz gata să jure că n-am caracter nici cît negru sub unghie.

— Nu la tine mă gîndesc, i-o trînti Stalky disprețuitor. Tu nu te pregătești să intri în armată, cîrtiță ce ești.

Dar eu țin să nu fiu eliminat din școală — și adevărul e că directorul s-a cam plictisit de șotiile noastre.

— Aiurea! afirmă M'Turk. Directorul nu elimină decît pentru bestialitate ori furt. Uite că uitasem: tu și cu Stalky îmi și sînteți hoți... niște adevărați spărgători.

Musafirii se înfiorară, totuși Stalky își explică foarte zîmbitor parabola.

— Aflați că lepra aia de Manders *minor* ne-a văzut pe Beetle și pe mine în dormitor forțînd cu un ciocan cufărul lui M'Turk, atunci cînd i-am luat, luna trecută, ceasul. Firește că Manders ne-a turnat lui Mason, și Mason a luat lucrurile în serios, prezentîndu-le ca pe un caz de furt, ca să ne plătească poliția cu șobolanii.

— Și-n felul acesta Mason ne-a încăput în labă, vorbi M'Turk cu blîndețe. Ne-am purtat frumos cu el, pentru că era profesor nou și dorea să cîștige încrederea elevilor. Păcat de el, totuși, că trage concluzii logice. Stalky s-a dus la Mason în birou, s-a făcut că smiorcăie și i-a spus că are să înceapă o viață nouă, dacă Mason îl iartă de data aceasta. Mason însă n-a vrut să-l ierte. A spus că e de datoria lui să-l reclame pe Stalky directorului.

— Ce porc răzbunător! icni Beetle. Și totul nu vine decît de la șobolanii ăia. Atunci am început să mă smiorcăi și eu, iar Stalky mărturisi că de șase ani încoace se dedase sistematic furtișagurilor, de fapt chiar din ziua în care intrase în școală; și că eu îl învățasem să fure, ca un fel de Fagin[1]. De bucurie, Mason s-a făcut în clipa aceea alb la față. Credea că o să ne poată frige pe cîrlige.

— Formidabil! Nemaiauzit! strigă Dick Patru. N-auzisem nimic din toate astea.

— Nu-i de mirare. Mason a păstrat secretul cel mai absolut. A consemnat toate declarațiile noastre pe hîrtie de format mare. Și a crezut tot ce-i turnam, lămuri Stalky.

— Apoi s-a dus cu toate la director, iar pe deasupra cu ceea ce născocise el personal. Un teanc de vreo patruzeci de pagini. Mărturisesc că noi l-am ajutat din plin.

— Și apoi, nebunilor ce sînteți, apoi? vru musai Abanazar să știe.

---

[1] Personajul cămătarului care-i și profesor de hoție în *Oliver Twist* de Dickens. *(N. tr.)*

— Ei, apoi am fost convocaţi ; şi Stalky a cerut să i se citească „depoziţiile", iar directorul atunci — dintr-o singură scatoalcă — mi ţi l-a azvîrlit învîrtindu-se drept în coşul de hîrtii. Apoi ne-a fericit cu cîte opt lovituri de baston pe fiecare — date cu sete — pentru... pentru a ne fi îngăduit familiarităţi nemaipomenite cu noul dascăl. Dar sînt sigur că am văzut cum i se zguduiau oasele umerilor de rîs, cînd am ieşit. Să ştiţi, reflectă Beetle, că Mason nu se mai poate uita la noi în timpul lecţiei din ora doua, fără să i se urce sîngele în obraji. Ne zgîim uneori toţi trei la el pînă ce pe tot chipul îi răsar numai şi numai broboane de sudoare. E un animal nespus de simţitor.

— Deoarece l-am văzut că citea *Eric ori începutul cu-începutul* i-am dăruit şi *Sf. Winifred ori lumea şcolarilor* [1]. La Sf. Winifred elevii îşi petreceau tot timpul liber furînd, dacă nu şi-l petreceau cumva rugîndu-se ori îmbătîndu-se prin cîrciumi. Ei bine, toate acestea s-au petrecut abia săptămîna trecută şi directorul încă mai are necaz pe noi. Zicea că am dat dovadă de un rafinament diabolic. Şi totul fusese născocit de Stalky.

— N-are nici un rost să te iei în bețe cu un profesor, dacă nu poţi să-l faci de rîs şi de ocară, enunţă Stalky, întins cît era de lung pe covoraşul din faţa căminului. Dacă Mason n-ar şti ce le poate pielea celor de la numărul cinci... dar, uite că ştie totuşi, a învăţat. Şi-acum, mult iubiţii mei ascultători — Stalky îşi apropie strîns picioarele şi, aşezîndu-se turceşte, se adresă tuturor celor de faţă — avem de-a face cu energicul şi perseverentul domn profesor King. S-a dat peste cap numai ca să iste un conflict. (Aici Stalky îşi împinse pe creştetul capului masca neagră de pe frunte, adoptînd aerul unui judecător [2]). Ne-a oprimat, pe Beetle, pe M'Turk şi pe mine, *privatim* şi *seriatim* [3], unul după altul, ori de cîte ori ne-a putut prinde cu cîte ceva. Dar iată că de data aceasta

---

[1] Ambele cărţi, celebre la vremea respectivă, i se datoresc lui F.W. Fanar, pastor şi educator (1831—1903). (N. tr.)

[2] În Anglia, judecătorul pronunţa sentinţele de condamnare la moarte acoperindu-şi capul cu o bucată de stofă ori de mătase neagră *(N. tr.)*

[3] În particular şi în mod serios

i-a insultat pe toți cei din sala de studii numărul cinci în întregime și a făcut-o în prezența acelor... acelor veterani, care dealtminteri arătau ca niște frizeri. Benjamin băiete, se cade să-l facem să strige *Capivi*[1] !

Printre autorii favoriți ai lui Stalky nu se numărau nici Browning și nici Ruskin.

— Și colac peste pupăză, observă M'Turk, e un fățarnic și-și atîrnă coșulețe pe zidurile camerei. Poartă cravate cu pătrățele. Ruskin spune că oricine poartă o cravată cu pătrățele va fi fără doar și poate aruncat pe veci în cazanul cel de pucioasă și foc.

— Bravo, M'Turk, strigă Tertius ; eu credeam că-i numai un măgar.

— Este și asta, bineînțeles, dar e și mai rău de atît. Are un coșuleț de porțelan cu fundulițe albastre și cu o pisicuță roșie pictată pe el, coșuleț atîrnat la fereastră ca să crească mosc într-însul. Ții minte cînd am ciordit bucățile alea de stejar sculptat din biserica de la Bideford, pe cînd o restaurau (Ruskin spune că oricine restaurează o biserică nu se deosebește întru nimic de o chivuță), și le-am lipit aici cu clei ? Ei bine, s-a întîmplat să intre tocmai atunci King și voia să știe dacă erau făcute de noi cu un ferestrău de traforaj ! Da, dom'le ! E regele închinătorilor la coșulețe !

Și prea pătatul cu cerneală deget gros al lui M'Turk se lasă în jos[2], asupra unei arene imaginare plină de regi însîngerați. *Placetne*[3] ? vlăstar al unei stirpe mărinimoase ? îi strigă el lui Beetle.

— Mă rog, începu Beetle șovăind, a studiat la Balliol, dar eu am de gînd să-i dau animalului încă o șansă. Pot dealtfel să-l zgîndăresc oricînd cu alte versuri. Nu mă poate reclama directorului, pentru că s-ar face de rîs. (Stalky are dreptate.) Așa încît îmi dau o șansă.

---

[1] Am priceput ! (lat.)

[2] Aluzie la gestul pe care-l făceau spectatorii din arenele romane pentru a-și manifesta dorința ca un gladiator doborît de adversarul lui să fie ucis. *(N. tr.)*

[3] Placu-ți ?

Beetle deschise cartea de pe masă, își plimbă degetul de-a lungul unei pagini și începu să citească la întîmplare :

Ori cel ce la Moscova spre far
Pășea cu pas ferit
Pe-a Kremlinului albă pardoseă
Cu serpentin și sienit [1]
Pășea cu alți cinci generali...

— Nu merge. Caută altceva, zise Stalky.

— Un bob zăbavă. Știu ce urmează.

M'Turk citea peste umărul lui Beetle :

Care toți își scot pe loc tutunul
Chipurile gîndul să-și ascundă
Și eșarfa-și pun ca pe-un fular
Căci e moale și ea știe de minune

(Fir-ar să fie ! Ce mai frază !")

Ca să țină-acolo unde-oțelu-i slab
Și pe gît nu lasă urma tăieturii

(Punct.)

— Nu înțeleg absolut nimic, declară Stalky.

— Pentru că ești un nătărău. Să-ți tălmăcesc eu, se oferi M'Turk. Ai șase musafiri nepoftiți mi ți l-au curățat pe țar și n-au lăsat nici o urmă. S-a zis cu King. *Actum est* [2].

— Și cînd te gîndești că el mi-a dat cartea asta, chibzui Beetle, lingîndu-se pe buze :

În epistola Galatienilor se află
Un text pe care de-l încalci cîndva
Guști douăzeci și nouă de blesteme ;
Cînd unu-l treci, răsare alt blestem.

Apoi adause dintr-o dată (fără nici o legătură) :

Setebos ! Setebos ! o mare Setebos [3]
Crede că trăiește în ghețarii lunii.

---

[1] Serpentin : Mineral cu varietăți de deferite culori ; Sienit : rocă (eruptivă) a cărei culoare este un amestec de roșu și verde. *(N tr.)*

[2] Săvîrșitu-s-a. (lat.)

[3] Zeitate a Patagonezilor, citată de Shakespeare în *Furtuna*

— Tocmai s-a întors de la cină, vesti Dick Patru uitîndu-se pe fereastră. Manders *minor* îl însoțește.

— E locul unde Manders *minor* se află cel mai în siguranță deocamdată, constată Beetle.

— Atunci, voi dragi oaspeți ați face infinit mai bine să vă cărați, li se adresă — nu fără politețe — Stalky celor prezenți. Nu-i drept să vă vîrîm în bucluc̦urile clasei noastre. Și-apoi nici nu dorim să fie cu martori ceea ce o să fie.

— Aveți de gînd să începeți chiar deîndată ? întrebă Aladin.

— Deîndată sau și mai curînd, răspunse Stalky stingînd lumina. Energic și perseverent bărbat, King asta. Va să-l facem să strige *Capivi*. Hai, cară-te, Benjamin.

În așteptarea evenimentelor, comesenii se retraseră în propria lor plăcută și spațioasă cameră de studii.

— Cînd lui Stalky i se umflă nările ca unui cal, îi explică Aladin împăratului Chinei, înseamnă că i s-a făcut de război. Mă întreb ce o să pată King.

— Are să o pățească rău al naibii, zise împăratul. Sala numărul cinci plătește în general din plin.

— Mă întreb dacă n-ar trebui să iau cunoștință în mod oficial de treaba aceasta, reflectă Abanazar care tocmai își adusese aminte că el era monitor.

— Nu te băga unde nu-ți fierbe oala, măi Pufuleț. Și-apoi, dacă te-ai băga, ne-ar deveni dușmani și nouă și nu ne-ar mai lăsa ca să lucrăm liniștiți, îl sfătui Aladin. Da' uite că ăștia au și început.

Fapt e că toba aceea de război vest-africană fusese menită a transmite semnale peste delte și estuare. Li se interzisese celor din sala de studii numărul cinci să dea glas acelei scule cît ținea raza școlii lor. Dar iată că niște zumzete adînci și pătrunzătoare umplură coridoarele toate, în vreme ce — cu științifică iscusință — M'Turk și Beetle își plimbau degetele pe-ntinderea părții de sus a tobei. Curînd zumzetele se prefăcură în tunet și bubuituri — sălbatice bubuituri chemînd la urmărirea vrăjmașului. Apoi, cînd M'Turk începu a lovi într-unul din fundurile tobei, a cărui suplețe se datora sîngelui atîtor străvechi sacrificii, vuietul deveni o cascadă de urlete scurte, icnite, asemenea celor pe care gorila rănită le

scoate-n inima pădurii virgine. Acestora le urmă furia lui King : urca treptele trei cîte trei, în foşnetele seci ale robei care-i fîlfîia. Aladin şi ceilalţi, trăgînd cu urechea, tremurau de curiozitate cînd uşa fu deschisă şi trîntită de perete cu un zgomot imperativ. King se poticni în întuneric, blestemînd scornitorii de scandal în numele zeilor ocrotitori ai colegiului Balliol şi ai liniştei tihnite.

— Daţi afară din sala de studii pentru o săptămînă, comunică Aladin întredeschizînd uşa camerei. Cheia să-i fie remisă în biroul său pînă în maximum cinci minute. „Brute. Barbari. Sălbatici, Copii fără de minte". E cam agitat. „Hai mă Patsy vezi de ţînc", fredonă el încetişor, în vreme ce ţinîndu-se de clanţă executa pe tăcutelea un dans războinic.

King coborî din nou scările, iar Beetle şi M'Turk aprinseră lampa, spre a se sfătui cu Stalky. Dar Stalky dispăruse.

— Se pare c-am dat de belea nu glumă, se plînse Beetle adunîndu-şi cărţile şi compasul. O săptămînă în sala de studii comună n-are să ne prindă bine.

— Da, dar nu vezi că Stalky nu se află aici, bufniţă ce-mi eşti ? îi replică M'Turk. Du cheia jos şi fă-o pe mîhnitul. King are să-ţi predice numai vreme de o jumătate de ceas. Eu mă duc să citesc în sala de studii de jos.

— Tot pe mine cade măgăreaţa, se jeli Beetle.

— Să ai şi tu niţică răbdare, îl îmbărbătă M'Turk. Nu ştiu nici eu mai bine ca tine ce are de gînd Stalky, dar ceva o fi punînd el la cale. Du-te şi încasează mînia lui King. Eşti obişnuit.

Mai înainte însă de a fi apucat cheia să se învîrte bine în broască, capacul lădiţei de cărbuni din faţa ferestrei, care folosea drept laviţă, prinsese a se înălţa. Capacul se ridică prudent ; fusese o ispravă grea chiar pentru suplul Stalky că putuse încăpea în ladă, ţinîndu-şi bineînţeles capul între genunchi şi stomacul sub urechea dreaptă. Dintr-un sertar al mesei el scoase o praştie ca vai de lume, un pumn de alice şi un duplicat al cheii sălii de studiu ; deschise apoi cu grijă fereastra şi se aşeză în genunchi, cu faţa îndreptată către şosea, către copacii legănaţi de vînt, unde se vedea întunecata

linie a orizontului de dincolo de pădurice și urma cea albă a uriașelor valuri prăbușindu-se pe prundișul țărmului. De jos, de pe drumeagul cu taluzuri rîpoase ale Devonului, se auzea glasul răgușit al cornului căruțașului. Urechea putea să deslușească în sunetele acelea o umbră de melodie, de parcă vîntul intrînd într-o sticlă de rachiu goală ar fi încercat să cînte :

Așa-i viața de soldat !

Stalky zîmbi strîngînd din buze și, așteptînd momentul potrivit, trase : bătrîna gloabă ochită de praștie făcu un salt uriaș într-o parte.

— Cine-oi fi tu ? sughiță Ouă-de-Iepure.

Dar o altă alice sfîșie cu nesaț pînza putredă a coviltirului.

— *Habet* [1], murmură Stalky, în vreme ce Ouă-de-Iepure înjura de mama focului în noaptea răbdurie, afirmînd că-l vede pe „blestematul de licean" care-l atacă.

•

— Iată cum, îi spunea cu glas înalt și ascuțit King lui Beetle, pe care-l reținuse în biroul său pentru a-l face cu ou și cu oțet înaintea lui Manders *minor*, știind cît se poate de bine că pe un băiat din clasa a cincea îl doare să fie luat peste picior față de-un boboc — iată cum, stimate Beetle, în pofida tuturor versurilor dumitale, de care pari atît de mîndru, atunci cînd ne îngăduim a intra în conflict nemijlocit cu un reprezentant al autorităților — fie el chiar atît de umil, de pildă, cum sînt eu — ne pomenim scoși din propria noastră sală de studii.

— Da, domnule profesor, încuviință Beetle, cu un surîs prostesc pe buze și cu moartea-n suflet.

Nădejdea mai că-l părăsise, dar se agăță de temeinic dovedita credință că niciodată nu putea fi Stalky mai primejdios decît atunci cînd obișnuia să se facă nevăzut.

— Mulțumesc, nu ți se cere să mă aprobi. Iată-ne așadar scoși din propria noastră sală de studii, nu-i așa, de parcă n-am fi întru nimic superiori unui Manders

[1] I-ajunge ! (lat.)

minor. Nu sîntem decît niște copii cu degetele pătate de cerneală și ca atare ni se și cuvine să fim trataţi.

Beetle ciuli urechile, căci Ouă-de-Iepure înjura afară, pe șosea, de mama focului și cîteva din binecuvîntările lui vorbe pătrundeau clar prin fereastra întredeschisă. King era un adept al aerisirii. Se îndreptă spre fereastră, purtîndu-și maiestuos profesionala-i robă, o siluetă perfect vizibilă pe fundalul camerei luminate cu gaz aerian.

— Te văd ! Te văd ! zbieră Ouă-de-Iepure, acum că aflase un dușman vizibil, în vreme ce o altă alice pornea din întunericul de deasupra spre a-l mai lovi o dată. Da, da, te văd, secătură ce ești, mă năsosule, mă barbă roșie, mă zbanghiule ! Ești prea bătrîn ca să te ţii de șotii. Văleeeu ! Mai bine ţi-ai pune prișnițe pe năsoiul ăla ! Ascultă-mă ce-ţi spun eu, pune-ţi o cataplasmă pe nasul tău ăl gogonat !

Inima lui Beetle începu să bată cu putere. Undeva, cumva — de asta era el sigur — Stalky diriguia din umbră tot ce se întîmplă. Nădejdea și perspectiva răzbunării erau astfel pe aproape. O, felul în care fusese evocat nasul lui King avea să-l redea în versuri nemuritoare. King deschise larg fereastra și porni să-l certe cu toată asprimea pe Ouă-de-Iepure. Căruțașul însă habar n-avea ce-i aia frică și cu atît mai puţin respectul față de corpul didactic ! El sări se jos din căruță și acum se apleca să ia ceva din marginea șoselei.

Tot ceea ce urmă se petrecu fulgerător ca într-un vis. Manders *minor* își duse deodată mîna la cap și scoase un răcnet neînchipuit, în vreme ce o pietricică ascuțită săgetă în curmeziș camera izbindu-se, în bibliotecă, de trei volume luxos legate în piele de vițel. Unei alte pietricele îi fu ursit să nimerească în masa de lucru. Însufleţit pe loc de un fățarnic zel, Beetle — chipurile — încercă atunci s-o oprească și-n cursul strădaniei sale răsturnă o lampă de gaz care, lăsînd urme unsuroase, se rostogoli la început peste hîrtiile și apoi peste cărţile de preţ ale lui King, aterizînd în cele din urmă pe-un covor persian. Laviţa din faţa ferestrei se umpluse de cioburi ; coșuleţul de porţelan — cel atît de nesuferit lui M'Turk — se făcu ţăndări, răspîndindu-și moscul și pămîn-

lui peste pernele de rips roșu ; tăietura de pe obrazul lui Manders *minor* sîngera din plin ; King, folosind ciudate expresii — pe fiecare din ele Beetle o prețuia în cel mai înalt grad — se năpusti să-l caute pe sergentul școlii spre a dispune imediata întemnițare a lui Ouă-de-Iepure.

— Bietul băiețaș ! exclamă Beetle cu prefăcută, exagerată compătimire. Să lăsăm nițel rana să sîngereze, spre a preveni damblaua.

Folosindu-și îndemînarea, înainte de a-l conduce spre ușă pe Manders, care urla ca din gură de șarpe, el îi ținu capul orbit de sînge deasupra mesei și a hîrtiilor de pe ea.

Apoi Beetle, rămas singur pe locul sinistrului, se porni a da viață zicalei „după faptă și răsplată". Cum, în tot acel birou, cotoarele operelor complete ale lui Gibbon [1] ajunseseră a fi în întregime jupuite ca de alice ; cum de se întîmplase ca atîta cerneală neagră și atîta tuș să se amestece pe fața de masă cu sîngele lui Manders ; de ce dolofana sticlă cu lipici, destupată, descrisese un larg semicerc pe podea ; și în ce fel clanța de porțelan alb a ușii purta și ea urmele proaspătului sînge al lui Manders, iată tot atîtea mistere pe care Beetle nu se grăbi cîtuși de puțin a le lămuri, cînd un King aproape turbat se întoarse în cameră, spre a da de el stînd cuminte pe năclăitul covoraș din fața șemineului.

— Nu mi-ați spus că pot pleca, domnule profesor, explică el, cu aerul unui Casabianca [2], iar King îl pofti să treacă în întunericul cel mai din afară.

Beetle se zori către ungherul de sub scară, acolo unde se țineau încălțămintea și uneltele de lustruit, spre a da, în acel retras loc, frîu liber veseliei care-l copleșea. Și abia apucase a răsufla odată adînc, înainte de a scoate primul urlet de biruință, cînd două mîini, strîngîndu-l de gît, mai că îl amuțiră.

— Du-te în dormitor și ia-mi hainele ! Adu-mi-le în sala de baie de pe palierul nostru. După cum vezi, șuieră

---

[1] *Edward Gibbon* (1737—1794), ilustru istoric. *(N. tr.)*

[2] *Louis Casabianca* (1755—1798), ofițer francez de marină, care a pierit odată cu vasul lui, la bătălia de la Aboukir ; după salvarea echipajului, a refuzat, împreună cu fiul lui, să părăsească vasul.

Stalky, stîndu-i parcă de-a dreptul pe cap, sînt încă în maiou. Şi ia seama, nu alerga, umblă.

Beetle însă, potolindu-se, nimeri în clasa de alături unde-şi predă mandatul lui M'Turk, care încă nu era la curent cu cele întîmplate; prăpădindu-se de rîs, îi făcu şi un succint raport al desfăşurării campaniei pînă în acel moment. Aşa încît, în vreme ce Beetle culcat pe-o bancă încerca să-şi recapete răsuflarea firească, hainele din dormitor i le-a dus un M'Turk spăşit, cu mutra omului care nici usturoi n-a mîncat şi nici gura nu-i miroase. După aceea tustrei se retraseră în sala de baie, unde deschiseră toate robinetele, prefăcînd încăperea într-o adevărată baie de aburi şi se cufundară, rîzînd cu lacrimi, în căzi; de acolo recapitulară şi discutară toate fazele războiului purtat.

— *Moi! Je! Ich! Ego!* rosti cu greu Stalky. Am aşteptat pînă ce n-am mai ştiut pe ce lume mă aflu, în vreme ce voi băteaţi din tobă. Stam ascuns în lădiţa de cărbuni... apoi l-am bombardat pe Ouă-de-Iepure... şi Ouă-de-Iepure s-a pus cu pietrele pe King. N-a fost ceva măreţ, ia spuneţi-mi? Aţi auzit zgomotul de geamuri sparte?

— Dar... dar... dar el? hohoti M'Turk îndreptînd spre Beetle un deget tremurător.

— Da bine, eu... eu... eu eram tot timpul de faţă, urlă Beetle; în biroul lui, ascultîndu-i predica.

— Sfinte Sisoe! ţipă atunci Stalky din răsadîncul bojocilor şi făcînd o tumbă în apă.

— Gea... ge... geamurile au fost numai floare la... la ureche. Manders *minor* şi-a spa... spart capul. La-la-lampa s-a răsturnat pe covor. Cărţile şi hî... hî... hîrtiile s-au umplut toate de sînge...ge. Şi lipiciul, lipi... pi-ciul, li-piciul! Şi cerneala! Cer-ne-neala! Doamne!

Stalky ţîşni din cadă, cu pielea roşie ca racul şi se apucă să-l zgîlţîie pe Beetle, pînă ce reuşi să-l aducă într-o stare de relativă coerenţă; dar continuîndu-şi povestirea, el îi aduse iarăşi pe ceilalţi doi pe culmile exuberanţei.

---

[1] *Eu* în franceză, germană şi latină. (N. tr.)

— M-am refugiat în ungherul de sub scări, în clipa în care l-am auzit pe King coborînd treptele. Beetle a dat peste mine. Cheia de rezervă e ascunsă sub scîndura desfăcută. Nu există nici umbră de dovadă împotriva noastră, încheie Stalky.

Sporovăiau toți dintr-o dată.

— Și cînd te gîndești că ne-a dat afară chiar el... el însuși... *el însuși!* Vorbea M'Turk. — Nici prin minte nu-i poate trece să ne bănuiască. O! Stalky, ăsta-i cel mai grozav renghi pe care l-am jucat noi de cînd sîntem.

— Lipici! Lipici! Lipici de vînzare! Cine cumpără lipici! zbieră Beetle ai cărui ochelari străluceau printr-o mare de spumă. Cerneală amestecată cu sînge! Am plimbat capul godănelului peste toate temele de latină pentru luni. Mamă, ce mai duhnea uleiul! Și Ouă-de-Iepure i-a spus lui King să-și puie cataplasme pe nas! L-ai nimerit pe Ouă-de-Iepure, mă Stalky?

— Ia-auzi vorbă! Dacă l-am nimerit? L-am ciuruit din cap pînă-n picioare. Nu l-ați auzit cum înjura? Aoleo, dacă nu mă liniștesc odată, sînt sigur că are să mi se facă rău.

De îmbrăcat s-au îmbrăcat pe-ndelete, fiindcă nu s-a putut ca M'Turk să nu se puie pe dănțuit, cînd a aflat că se spărsese coșulețul cu mosc, iar pe de altă parte Beetle a repetat toate grăirile lui King, îmbunătățindu-le, înfrumusețîndu-le și pigmentîndu-le.

— Scandalos! declară Stalky, care-și încurcase atît de rău pantalonii încît nu mai ajungea să și-i tragă. Și ce pildă rea pentru niște copii nevinovați ca noi! Mă întreb ce s-ar fi spus în „Sf. Winifred ori lumea școlarilor"? Drace! Asta-mi aduce aminte că le-am rămas cu ceva datori celor dintr-a treia, pentru faptul de a-l fi atacat pe Beetle cînd îl urmărea pe Manders *minor*. Haidem! Asta o să ne folosească, frații lor, și drept alibi, și apoi dacă-i lăsăm în plata Domnului, altă dată or să ni se urce în cap.

Clasa treia din cursul inferior petrecuse o oră întreagă — ceea ce pentru niște copii înseamnă o veșnicie — în stare de alertă. Acuma însă erau preocupați de treburile lor de sîmbătă seara: aveau de fript cîteva vrăbii, înfigîndu-le în loc de frigare într-un toc ruginit

pe care-l ţineau deasupra flăcării ; aveau de fiert Dumnezeu ştie ce băuturi în ulcioare de lut ; de jupuit niscaiva cîrtiţe cu briceagul ; de îngrijit viermii de mătase întinşi pe tăvi de carton ; şi de discutat — cu o libertate, o uşurinţă şi o precizie lexicală ce i-ar fi uimit pe părinţii lor — fărădelegile colegilor lor mai vîrstnici. Trăsnetul căzu aşadar ca din cer senin.

Stalky zburătăci un stol de băieţaşi de pe lîngă uneltele lor de gătit ; M'Turk dădu iama prin pupitrele dezordonate, asemenea unui terier care scormoneşte o vizuină de iepuri ; în vreme ce Beetle boteza cu cerneală, acele capete pe care nu reuşea a le atinge cu Dicţionarul clasic al lui Smith. În trei minute, pieriră nenumăraţi viermi de mătase, larve mult iubite, exerciţii de franceză, şepci, oase şi ţeste pe jumătate preparate ; iar o duzină de borcane de dulceaţă de porumbe făcute-n casă praf şi pulbere ajunseră. Dezastrul se înfăţişa total, s-ar fi zis că trei furtuni contradictorii ar fi pustiit simultan clasa.

— Uf ! făcu Stalky, răsuflînd uşurat după ce închisese în urma lui uşa clasei (printre felurite gemete ca *laşilor ce sînteţi ! — fiarelor ! — vă credeţi tare grozavi !* şi aşa mai departe). Am terminat şi cu asta. Soarele să nu apună peste mînia voastră. Ciudate făpturi, bobocii ăştia. Habar n-au de tactica apărării.

— Şase din ei mi s-au aşezat claie pe cap, cînd am intrat la ei fugărindu-l pe Manders *minor*. Şi doar îi avertizasem c-au s-o pată.

— Au plătit, cu toţii... şi din belşug. Senzaţie minunată, zise M'Turk nepăsător, în vreme ce o luau de-a lungul coridorului. Dar cred că ar fi mai înţelept să nu prea pomenim de King, nu-i aşa, Stalky ?

— Întocmai. Linia noastră de apărare : nevinovăţia calomniată... ca şi atunci cînd nenea Vulpibus ne-a reclamat că bănuie că fumăm în magazie. Dacă nu mi-ar fi trecut prin gînd să cumpăr nişte piper şi să-l împrăştii peste haine, lucru sigur că ne-ar fi mirosit. King n-a mai încetat de a ne lua în tărbacă pe chestia asta. O săptămînă întreagă nu ne-a scos din *împăietori de păsări* în faţa clasei.

— Ei, domnul King urăşte Cercul de Ştiinţe Naturale, pentru că micul Hartopp e preşedinte. Nimic nu trebuie să aibă loc în incinta acestui liceu care să nu fie înspre slava lui King, observă M'Turk. Dar mare guguman trebuie să mai fie şi ăsta, dacă îşi închipuie că la vîrsta la care am ajuns noi n-am găsi nimic mai bun de făcut decît să împăiem păsări cum fac bobocii.

— Bietul King ! se înduioşă Beetle. Nici unul dintre colegii lui nu-l poate suferi şi au să-l facă troacă de porci pe chestia cu Ouă-de-Iepure. Ce mai treabă făcurăm ! Încîntătoare. Superbă. Divină. Păcat că nu i-aţi văzut mutra, cînd a pătruns pe geam primul pietroi ! Dar mai ales cînd a început să ciuruie pămîntul din coşuleţ.

Drept care din nou s-au tăvălit în hohote de rîs toţi trei, vreme de cinci minute.

În cele din urmă, se îndreptară spre sala de studii a lui Abanazar, unde fură primiţi cerèmonios.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Stalky care deîndată adulmecă o răceală din partea celor din jur.

— Ştiţi prea bine, îi răspunse Abanazar. O să fiţi eliminaţi, dacă vă prind. King şi-a ieşit din minţi de supărare.

— Cine ? Care ? Cum ? Eliminaţi, pentru ce ? N-am făcut nimic altceva decît să batem toba aia de război. Pentru asta am fost scoşi din sala noastră de studii.

— Vreţi cu alte cuvinte să spuneţi că nu l-aţi matolit voi pe Ouă-de-Iepure şi că nu l-aţi mituit ca să bombardeze camera lui King ?

— Să-l mituim ? Nu, jur că nu, afirmă Stalky cu inima uşurată, căci nu-i făcea plăcere să spună minciuni. Josnică minte mai ai şi tu, măi Puf uleţ. Noi tocmai am făcut baie la parter. Da ce, zici că Ouă-de-Iepure l-a bombardat pe King ? Pe energicul şi perseverentul bărbat King ? Asta e scandalos !

— E groaznic ! King face spume la gură. Uite că sună clopotul pentru rugăciunea de seară. Haidem.

— Ia stai puţin, spuse Stalky continuînd conversaţia cu voce tare şi voioasă, pe cînd coborau scara. De ce oare l-a bombardat Ouă-de-Iepure pe King ?

— Eu știu, sări Beetle cu gura, în vreme ce treceau prin dreptul ușii deschise a camerii lui King. Eram în biroul lui.

— Taci, gîlmă, îi suflă împăratul Chinei.

— Nu mă poate auzi, a coborît la capelă, urmă Beetle, care vedea umbra supraveghetorului de secție pe zid. Ouă-de-Iepure era doar niței pilit și-și înjura calul, iar King s-a apucat să-i facă morală de la fereastră și atunci căruțașul, desigur, a azvîrlit cu pietre în King.

— Nu cumva vrei să spui că ăl care a început a fost King ?

King era îndărătul lor, și fiecare cuvînt bine socotit i se înfigea în inimă ca o săgeată.

— Nu pot decît să jur, spuse Beetle, că profesorul nostru înjura ca un surugiu. Absolut dezgustător. Am să-i și scriu tatălui meu despre chestia asta.

— Mai bine spune-i lui Mason, îi sugeră Stalky. El știe bine cît de simțitori sîntem. Un bob zăbavă. Trebuie să-mi leg șiretul.

Deținătorii celeilalte săli de studii iuțiră pasul. Nu le plăcea să fie amestecați în conversații particulare de felul acesteia. Așa încît lui M'Turk îi reveni sarcina de a rezuma situația direct sub focul inamicului.

— Vezi, vorbi irlandezul cocoțat pe rampa scării, mai întîi îi terorizează pe cei mici, apoi îi brutalizează pe elevii mai mari ; după aceea brutalizează pe unul care n-are nici o legătură cu școala, și pe urmă o pățește. Așa-i și trebuie !... Iertați-mă, domnule profesor. N-am observat că doriți să coborîți.

Roba neagră trecu val-vîrtej pe lîngă ei, iar în urma sa, cîte trei în rînd, braț la braț, se înșirară membrii trupei Aladin care, în drum spre capelă, mărșăluiau de-a lungul coridorului cîntînd cu toată nevinovăția :

Hai mă Patsy, vezi de ținc ! Hai mă Patsy, vezi de puști !
Invelește-l în ce-apuci, că de nu și face țuști !
Hai mă Patsy, vezi de ținc ; vezi și tu ce face,
Mușcă, plînge, zbiară, gura nu-i mai tace.
Hai mă Patsy, vezi de puști.

Cele două cărți (purtînd dedicația : „Mult iubitului meu Artie, cu prilejul împlinirii vîrstei de șaisprezece ani") îi fuseseră trimise lui Stalky de către o mătușă, fată cam bătrînă ; M'Turk dispuse ipotecarea lor, iar Beetle, înapoindu-se de la Bideford, le azvîrli pe pervazul ferestrei din sala de studii numărul cinci, vestind că Bastable nu vroia să avanseze decît nouă pence pe amîndouă. *Eric ori încetul cu încetul* avea tot atît de puțină căutare ca și *Sf. Winifred*.

— Așa că mătușă-ta să fie sănătoasă. Și să știi, aproape că nu mai avem cartușe — mult iubitul meu Artie.

Drept care Stalky se sculă în picioare să-l înșface de piept ; însă M'Turk îi vîrî căpățîna la cutie, numindu-l și *băiat cu sufletul curat*, pînă ce se restabili pacea. Deoarece rămăseseră strașnic în urmă cu un exercițiu de proză latină, deoarece era o după-amiază fierbinte de Cuptor, și deoarece ar fi trebuit să asiste la un meci interșcolar de cricket, se apucară să-și reîmprospăteze cunoștințele, cu cele două volume de care și așa erau sătui pînă peste cap.

— Ascultați ! vesti M'Turk. „Pedeapsa corporală producea efecte cum nu se putea mai proaste asupra lui Eric. Ardea *nu* de remușcare ori de regret — ia aminte, Beetle ! — ci de rușine și de o violentă indignare. Arunca priviri furioase..." o Eric, băiat rău ce ești. Dar să trecem la unde se apucă de băutură.

— Un bob zăbavă. Uite încă o mostră de stil. „Clasa șasea, zice, este în toate liceele scutul binelui". Dar în anul acela — Stalky bocăni cu degetul în legătura aurită a cărții — clasa șasea n-a putut împiedica pe nimeni de a bea, de a fuma și de a da drumul bobocilor pe fereastră noaptea și... și de a-și face de cap !" Mamă, ce-am pierdut... nemergînd la Sf. Winifred.

— Îmi pare foarte rău să constat că pe unii elevi de-ai secției mele meciurile noastre îi interesează atît de puțin.

Cînd avea chef, domnul Prout se pricepea să umble fără a face pic de zgomot, deși asta nu înseamnă cine

știe ce calitate în ochii unui elev. Deschisese ușa sălii de studii fără să bată — altă dovadă de bădărănie — și-i privea bănuitor.

— Îmi pare într-adevăr foarte rău, văzîndu-vă cum lîneziți în aerul îmbîcsit al unei săli de studii.

— De la prînz și pînă acum — răspunse M'Turk plictisit — n-am făcut decît să ne plimbăm, domnule profesor.

Orice meci interșcolar seamănă leit cu toate celelalte și-n săptămîna aceea „boala" lor se întîmpla să fie vînătoarea de iepuri cu pistoletele.

— Nu pot vedea mingea cînd vine, domnule profesor, explică Beetle. Mi s-au tot spart ochelarii lîngă filet, pînă ce-am fost scutit de a mai juca. Nici cînd eram boboc n-am fost bun la nimic.

— Probabil că preferințele voastre se îndreaptă spre îmbuibare. Îmbuibare și băutură. De ce oare nu vreți voi trei să vă interesați nițel și de onoarea secției voastre?

Fraza aceasta o auziseră pînă li se făcuse lehamite. „Onoarea secției" era punctul sensibil al lui Prout și ei erau meșteri în arta de a-i pune sare pe rană.

— Dacă ne dați ordin să coborîm, desigur că vom coborî, domnule profesor, spuse Stalky supărător de politicos.

Dar Prout avea destulă experiență ca să nu cadă în laț. Făcuse el experiența, odată, la un meci de zile mari, iar cei trei pe loc se și trăseseră la o parte și rămăseseră mai bine de o jumătate de oră așa, în poziție de drepți, să-i vadă toți oaspeții cărora cîțiva boboci, anume puși în acest scop, li-i arătau ca pe victimele despotismului lui Prout. Iar Prout era totuși om sensibil.

În infinit de măruntele conciliabule din sala profesorilor, King și Macrea, supraveghetori de secții ca și Prout, izbutiseră să-l convingă pe acesta că prin sport și, numai prin sport, poate fi dobîndită izbăvirea. Elevii de care nu te ocupi sînt niște elevi pierduți. Trebuie struniți. Lăsat în pace, Prout ar fi fost un supraveghetor de treabă; dar nu i se dădea nicicînd pace și, mulțumită drăcești intuiții a vîrstei lor, elevii știau cui erau datori pentru acest exces de zel.

— Trebuie să coborîm, domnule profesor ? întrebă M'Turk.

— Nu doresc să vă ordon să faceţi ceea ce un elev cu judecată bucuros ar face de la sine. Îmi pare rău.

Şi apoi o porni încurcat, avînd vaga impresie că semănase sămînţa cea bună pe pămînt pietros.

— Ia spune-mi, la ce crede că-i bună toată vorbăria asta ? întrebă Beetle.

— A, păi a căpiat de-a binelea, King îl tot dojeneşte prin cancelarie că nu ne ţine îndeajuns din scurt şi Macrea îi tot dă zor cu disciplina, iar moş Copită stă între ei şi nu ştie ce să facă. Deunăzi, cînd am coborît în subsol după nişte pîine, l-am auzit pe Oke (omul de serviciu din sala profesorilor) discutînd chestia cu Richards (omul de serviciu din secţia lui Prout), zise Stalky.

— Şi ce spunea Oke ? se interesă M'Turk azvîrlindu-l cît colo pe *Eric*.

— Ei, zicea că supraveghetorii noştri fac gălăgie mai abitir decît o droaie de stăncuţe şi turuie vrute şi nevrute de parcă noi, care-i servim, spuneau ei, n-am avea ca toţi oamenii cîte două urechi de căciulă. Îl boscorodesc pe moş Prout, ba că uite ce-a făcut, ba că uite ce n-a făcut cu elevii lui. Şi că în schimb ai lor sînt grozavi nevoie mare, pe cînd ai lui doar nişte golani cum n-a mai văzut pămîntul. Uite aşa vorbea Oke şi Richards se înfuriase rău. Are el un dinte împotriva lui King pentru vreo pricină oarecare. Ce are, precis nici eu nu ştiu.

— Păi, nu-i greu de ghicit, King vorbeşte pe socoteala lui Prout în clasă — face fel de fel de aluzii şi aşa mai departe — numai că jumătate din tipi sînt atît de tolomaci încît nu pricep cam unde bate şaua. Şi mai ţii minte ce-a spus marţea trecută despre „azilul de noapte" ? La noi se referea atunci. Am auzit că le îndrugă celor din secţia lui nişte lucruri absolut ticăloase în legătură cu noi şi-şi face rîs de şcolarii din secţia lui Prout, relată Beetle.

— Mă rog, dar n-am venit aici ca să ne amestecăm în certurile lor, vorbi M'Turk enervat. Cine vine să se scalde, după apel ? Lui King pare să-i meargă ultra pe terenul de cricket. Valea !

Turkey îşi înşfăcă pălăria de paie şi o apucă înainte.

Ajunseră în apropierea terenului, la pavilionul toropit de soare, puțin înainte de apel și fără a pune vreo întrebare deduseră din vocea și gesturile lui King că pe drumul biruinței se avîntau cei din secția lui.

— A, aha ! făcu profesorul, întorcînd spre ei un chip radios, iată și podoabele azilului de noapte. Socotiți cricketul, după cîte văd, a fi ceva sub demnitatea domniilor voastre — ceata de jucători în pantaloni de flanel chicoti — și din cele constatate în după-amiaza aceasta îmi închipui că mulți din secția domniilor voastre vă împărtășesc părerea. Îmi este oare îngăduit să întreb ce aveți de gînd a face cu persoanele domniilor voastre pînă la ora ceaiului ?

— Mergem să ne scăldăm, domnule profesor, răspunse Stalky.

— Și de cînd, rogu-vă, atîta rîvnă pentru curățenie ? Nici un semn, la voi, care s-o vădească. Ba dimpotrivă, — dacă nu mă înșeală memoria — poate că m-oi fi înșelînd — însă acum cîtva timp...

— Acum cinci ani, domnule profesor, interveni Beetle cu însuflețire.

King se încruntă.

— *Careva* dintre voi era cam ceea ce s-ar numi un speriat de apă. Da, un speriat de apă. Iar acum, va să zică, doriți să vă spălați ? Ei, foarte bine. Curățenia n-a stricat niciodată unui elev — ori unei secții. Să trecem la întrebări mai importante.

Și-și îndreptă privirea către lista celor prezenți.

— Ce-ți veni să intri în vorbă cu el, măi Beetle ? se răți M'Turk supărat, în vreme ce se îndreptau către neîngrăditele locuri de îmbiere și baie.

— N-a fost drept... să-mi aducă aminte că mi-era frică de apă. Și asta cînd a fost ? în primul meu trimestru de școală ! Le e frică multora... la urma urmelor... cînd nu știu să înoate.

— Da, boule ; însă el a văzut că te-ai prins. Nu trebuie niciodată să-i răspunzi lui King.

— Dar n-a fost drept, Stalky.

— Doamne, trăznește-mă ! Ești aici de șase ani și te mai aștepți la dreptate. Mă, să știi că tu ești cu adevărat idiot.

Un pîlc de elevi de-ai lui King, care de asemenea se îndreptau spre plajă, le strigă implorîndu-i să se spele... pentru a salva buna faimă a secției lor.

— Iată rezultatul impunătoarelor discursuri și predici ale domnului King, în care el se vîră unde nu-i fierbe oala. Viețelușilor ăstora nu le-ar fi trecut niciodată prin gînd să ne apostrofeze astfel, dacă nu le-ar fi dat el ideea. Acum au s-o țină așa săptămîni de-a rîndul, spuse Stalky. Nu-i lua în seamă.

Băieții lui King se apropiară strigîndu-le ceva de rușine. În cele din urmă o luaseră în direcția vîntului, ținîndu-se ostentativ de nas.

— Frumos, n-am ce spune, se plînse Beetle. Nu m-ar mira s-aud mîine-poimîine că toată secția noastră pute.

Cînd s-au întors de la scăldare, cu părul ud, nepăsător, împăcați cu lumea, prezicerea lui Beetle se adeveri din plin. Îi întîmpină în coridor un boboc — un nenorocit de boboc din clasa a doua a cursului inferior — care cu brațul întins le înmînă o bucată de săpun frumos înfășurată „dimpreună cu salutările elevilor din clasa profesorului King".

— Ia stați nițel, porunci Stalky, înfruntînd netulburat atacul. Cine a ticluit chestia asta, Nixone ? Battray și White ? (Aceștia doi erau șefi în secția lui King). Mulțumesc. Fără răspuns.

— Glumele astea mi se par, zău așa, de prost gust. Ce rost au ? Și unde le este hazul ? izbucni M'Turk.

— Ei, și totuși, așa or s-o țină pînă la sfîrșitul trimestrului.

Beetle clătină mîhnit din cap. Dusese și el mult prea departe o seamă de glume.

Nu trecură nici cîteva zile și deveni o axiomă a școlii că elevii din secția lui Prout nu se spală și că prin urmare put. Domnul profesor King catadicsi a surîde cu tîlc atunci cînd, în clasă, unul din băieții lui, schițînd anume gesturi, se retrase de lîngă Beetle.

— Dar trebuie să suferi de vreo infirmitate, stimate Beetle, altfel pentru ce s-ar feri Burton *maior* de dumneata ca de, să zicem, o ciumă ? Mărturisesc deschis că

ui unul plutesc în întuneric. Ar binevoi cineva să mă lu-
mineze ?

Firește că a fost luminat de jumătate din elevii clasei.

— Nemaipomenit ! Nemaiauzit ! Mă rog, fiecare secție
și are tradițiile ei, în care pentru nimic în lume nu
n-aș amesteca. *Noi* sîntem mai degrabă porniți pe spălat.
Continuă Beetle — de la *Jugurtha tamen*[1] — și de-ți
ste cu putință, cată să nu traduci numai pe ghicite.

Cei din secția lui Prout erau cu atît mai furioși cu cît
i secția lui Macrea și a lui Hartopp se alăturaseră celei
lui King în operația de defăimare. A fost convocată
upă cină o ședință a secției — o ședință agitată și fu-
oasă la care luă parte toată lumea cu excepția monito-
ilor, cărora dregătoria lor — deși erau cu sufletul ală-
ri de cei convocați la ședință — dregătoria lor nu le
ngăduia să fie de față. S-au citit propuneri de rezoluții
ecorecte din punct de vedere gramatical, s-au ținut
uvîntări începînd cu „Domnilor, ne-am întrunit aici ca
i..." și sfîrșind cu „Este rușinos și revoltător", așa cum,
esigur, s-a procedat în toate liceele de cînd e lumea și
ămîntul și de cînd există școli.

Sala de studii numărul cinci a fost de față cu obiș-
uita-i amabilă superioritate. La sfîrșit, M'Turk, cel cu
brajii scofîlciți, grăi precum urmează :

— Îi dați cu muia, cu papagalul și cu muzicuța și
sta-i cam tot ce știți să faceți. La ce bun ? Secția lui
King are să se umfle-n pene că v-a dus, iar King are să
e umfle-n pene și el. Unde mai pui că propunerea de
ezoluție a lui Orrin e scandalos de certată cu gramatica
i King n-are să-și mai încapă-n piele de bucurie și pe
hestia asta.

— Ziceam că tu și cu Beetle o s-o pieptănați și va
utea fi afișată în coridor, vorbi cu sfială autorul rezo-
uției.

— Nici gînd. Eu nu mă bag în treaba asta, protestă
Beetle. Ar fi să dăm apă la moara secției lui King. Tur-
ey are deplină dreptate.

— Atunci poate că Stalky o va mai meșteri ?

---

[1] Totuși Jugurta. (lat.)

Stalky însă își umflă obrajii și strîmbă din nas în felul lui Panurge [1], dar tot ce rosti se reduse la următoarele cuvinte :

— Nu știți decît să bateți apa-n piuă !

— Sînteți trei măgari ! le replică pe dată plenul adunării, iar ei ieșiră din sală în huiduielile generale.

— Asta-i culmea ! spuse M'Turk. Hai să ne luăm pistoletele și să ieșim după iepuri.

Cele trei pistolete, precum și o provizie de cartușe încărcate se aflau depozitate în cufărul lui Stalky, cufărul se afla în dormitorul lor, iar dormitorul era un dormitor tip mansardă, cu trei paturi și da înspre o încăpere cu zece paturi aflată la rîndul ei în legătură cu un lung șir de dormitoare întinzîndu-se de fapt de la un capăt la celălalt al școlii. Secția lui Macrea venea după a lui Prout, a lui King după a lui Macréa și a lui Hartopp urma acesteia din urmă. Uși cu grijă încuiate despărțeau secție de secție, dar cît privește organizarea internă fiecare secție — liceul fusese la obîrșie un ansamblu de douăsprezece clădiri — era exacta reproducere a celei următoare ; și un același acoperiș drept le acoperea pe toate.

Cei trei prieteni găsiră patul lui Stalky împins de la locul său obișnuit de lîngă peretele din stînga lucarnei, iar spatele lui Richards se vedea ieșind dintr-un mic dulap scobit în perete.

— Ce-nseamnă asta ? Uite o gaură pe care noi n-am observat-o niciodată pînă acum. Ce încerci să faci aici, grăsanule ?

— Umplu cu apă cănile și gălețile, domnișorule Corkran ; însă vocea lui abia dacă se auzea de înăbușită și îndepărtată ce părea. M-au mai scutit de trudă. M-au scutit mai mult de-o grămadă.

— Chiar așa s-ar spune, confirmă M'Turk. Fii atent ! Ai să rămîi înțepenit, dacă nu bagi de seamă.

Suflînd din greu, Richards ieși din dulap și-și îndreptă în sfîrșit spinarea.

— Nu pot să dau de el. Da, e un robinet, domnișorule M'Turk. S-au apucat să mute toate țevile de apă cu un

[1] Erou al lui Rabelais. *(N. tr.)*

etaj mai sus la toate secțiile... le-au instalat pe toate, de la un capăt la altul, cum ar veni adicătele pe sub streșini. Le-au instalat în timpul vacanței trecute. Dar eu nu pot și nu pot să dau de robinet.

— Să-ncerc și eu, hotărî Stalky, vîrîndu-se în deschizătură.

— Dacă-i așa, sucește-te spre stînga, domnișorule Corkran. Sucește-te spre stînga și pipăie prin întuneric.

Către stînga se furișă Stalky și văzu o țeavă lungă de plumb ce dispărea într-un tunel triunghiular al cărui tavan îl alcătuiau căpriorii și scîndurile acoperișului liceului și a cărui podea era din grinzi cu muchiile ascuțite, pereții reprezentîndu-i stîlpii necioplițiai zidului din șipci și mortar de sub lucarnă.

— Ciudată treabă. Și pînă unde merge așa ?

— Drept înainte, domnișorule Corkran, drept înainte de la un capăt la altul al clădirii, și tot timpul pe sub streașină. Ai dat de robinet ? Domnul King a pus de l-a instalat, ca să ne scutească a mai căra apa de jos pentru umplut cănile și gălețile. Dar nu-i un loc pe potriva bătrînului Richards, care-i cam mătăhălos. Sînt prea corpolent ca s-o fac pe dihorul. Mulțumesc, domnișorule Corkran.

Apa țîșni din robinet înlăuntrul dulapului iar Richards, după ce umplu cănile și gălețile și-și exprimă recunoștința, o luă din loc în mers legănat.

Băieții se așezară pe marginile paturilor, făcînd ochi mari și reflectînd asupra folosului pe care l-ar putea trage de pe urma noii găselnițe. La două etaje sub ei, se putea auzi hărmălaia unei sumedenii de băieți agitați ; căci nicăieri nu e mai adîncă tăcerea decît într-un dormitor comun, în toiul lui Cireșar, după-amiază.

— A rămas acoperită de tapet pînă acum. (M'Turk cerceta ușița dulapului). De-am fi știut noi !

— Propun să mergem în explorare. La ora asta n-are să vină nici dracu' aici sus. Nu-i nevoie să țină nimeni tira.

Se furișară tustrei prin dulapul din perete, cu Stalky în frunte, traseră ușa în urma lor și o porniră în patru labe de-a lungul unui drum întunecat și murdar, plin de moloz, de vechi răzuieli și de toate rămășițele pe care

le lasă în podul unei case zidarii. Pasajul avea o lățime de aproape un metru și, în afara luminii picurate pe lîngă marginea dulapurilor (căci exista cîte un dulap de fiecare lucarnă), era cufundat în beznă.

— Aici e secția lui Macrea, zise Stalky lipindu-și ochiul de crăpătura din dreptul celui de-al treilea dulap. Pot vedea numele lui Barnes scris pe cufărul lui. Nu mai face atîta tărăboi, măi Beetle ! Putem merge așa pînă la capătul școlii. Haideți !... Acum sîntem în secția lui King... pot vedea o parte din cufărul lui Rattray. Blestematele astea de scînduri îmi julesc genunchii rău.

I se auzeau unghiile care zgîriau ipsosul.

— Asta-i tavanul de sub noi. Atenție ! Dacă-l dărîmăm, tencuiala are să cadă în dormitorul de jos, spuse Beetle.

— Hai s-o facem, șopti M'Turk.

— Și să ne prindă pe loc ? Nu, mulțumesc. Ia uitați-vă ce adînc pot să-mi vîr mîna printre scîndurile astea.

Stalky își vîrî brațul pînă la umăr printre grinzi.

— N-are rost să stăm aici. Propun să facem cale-ntoarsă și să luăm situația în discuție. Ce mai loc straniu. Ce-i drept e că-i sînt recunoscător lui King pentru instalația sa hidraulică.

Merseră de-a bușilea pînă la ieșire, se curățară unul pe altul de praf, își vîrîră pistoletele în cracii pantalonilor și se repeziră către unul din acele drumeaguri adîncite și izolate ale Devonshire-ului între ale cărui taluzuri un elev mai poate cîteodată omorî cîte un șoldan. Se trîntiră pe jos, la umbra unor stufoase tufișuri de soc și se puseră a cugeta cu glas tare.

— Știți, vorbi cîtva timp Stalky, zărind o vrabie în depărtări, ne-am putea ascunde acolo de minune pistoletele.

— Hm ! făcu Beetle, gîrîind, gîlgîind și înecîndu-se. El tăcuse, din clipa în care părăsiseră dormitorul.

— Ați citit vreodată o carte intitulată *Istoria unei case* sau așa ceva ? Eu am luat-o deunăzi de la bibliotecă. E scrisă de o franțuzoaică — Violeta și mai nu știu cum. Dar e tradusă, știți, și e foarte interesantă. Îți arată cum este construită o casă.

— Ei, dacă ţii cu tot dinadinsul să afli asta, n-ai decît să te duci pînă la noile căsuţe care se clădesc pentru grănicerii de coastă.

— Bine zici ! Am să mă duc. (Se socoti prin buzunare). Daţi-mi careva cinci bani.

— Aiurea ! Şezi aici liniştit şi nu mai umbla creanga pe la soare.

— Daţi-mă, mă, cinci bani.

— Ia ascultă Beetle, tu nu care cumva umbli cu şoalda ? îl întrebă M'Turk întinzîndu-i bănuţii.

Vorbise pe un ton serios, fiindcă deşi deseori Stalky şi uneori M'Turk manevrau pe cont propriu, lui Beetle nu i se întîmplase niciodată să procedeze astfel de cînd se legaseră ei fîrtaţi şi pînă acum.

— Nu, nu umblu cu nici o şoaldă. Cuget.

— În orice caz, o să mergem şi noi, hotărî Stalky stăpânit de bănuiala unui general comandant faţă de aghiotanţii săi.

— N-am nevoie de voi.

— Hai, atunci lasă-l în pace. Să ştii că are de gînd să fete o poezie, ghici M'Turk. Are s-o molfăie pe plajă şi apoi are să ne-o trombonească toată, de la cap la coadă, în sala de studii, la întoarcere.

— Atunci de ce a avut nevoie de cinci bani, măi Turkey ? Şi-a cam luat-o în cap, dumnealui, şi-o face pe independentul. Ia stai ! Uite-un iepure. Nu, nu-i. E o pisică, pe legea mea ! Trage tu mai întîi.

Douăzeci de minute mai tîrziu, un băiat cu o pălărie de pai pe cap şi cu mîinile-n buzunare se zgîia la lucrătorii care trebăluiau în jurul unei căsuţe pe jumătate terminată. El oferi în dreapta şi-n stînga nişte mahorcă şi-i fu astfel îngăduit să treacă din faţa clădirii în interiorul ei, unde se apucă de pus numeroase întrebări.

— Hai, dă-i drumul afurisitei celeia de poezii, strigă M'Turk cînd năvăli împreună cu Stalky ca o furtună în sala de studii, unde-l aflară pe Beetle cufundat în citirea unui volum de Viollet-le-Duc [1] şi în examinarea unor desene. Noi ne-am distrat de minune.

[1] *Eugène Viollet-le-Duc* (1814—1879), arhitect francez, îndeosebi cunoscut pentru restaurarea a numeroase monumente istorice şi pentru scrierile sale asupra arhitecturii. *(N. tr.)*

— Poezie ? Care poezie ? Am făcut un drum pînă la grănicierii de coastă.

— Cum nici o poezie ? Dacă-i pe-aşa, apoi avem să te ucidem ! Beetle, declară Stalky, în timp ce se şi pregătea de atac. Tu nutreşti gînduri ascunse faţă de noi, lasă că te ştiu eu cînd o iei pe tonul ăsta.

— Nea Beetle al vostru — zise Beetle încercînd să imite vocea de război a lui Stalky — este un om şi jumătate.

— Ba nu ; nu-i cîtuşi de puţin aşa. Te amăgeşti, Beetle. Arde-l, Turkey !

— Un Om Mare, bolborosi Beetle de pe podea. Iar voi, *voi* sînteţi nişte bieţi — nu-mi rupeţi cravata ! — nişte bieţi flecari, Eu sînt Omul cel Mare. Crăp de bucurie ! Au ! Dar vă rog, ascultaţi-mă !

— Beetle, drăguţule — şi Stalky se lăsă cu toată greutatea peste pieptul său — noi ştii că te iubim, iar tu eşti poet. Dac-am spus vreodată că versurile tale sînt simplă apă de ploaie, în clipa aceasta îmi cer scuze ; să ştii însă şi tu la fel de bine ca şi noi că de unul singur, fără noi, nu poţi comite decît boroboaţe.

— Am o idee.

— Şi ai să fesţeleşti toată treaba, dacă nu i-o spui şi lui nen-tu Stalky. Hai, spune odată şi-o să vedem ce e de făcut. O idee — tăietor de piroane ce eşti — ştiam eu cînd ai plecat că ai o idee. Turkey pretindea c-ar fi vorba de-o poezie.

— Băieţi, am aflat cum se construiesc casele. Lăsaţi-mă să mă ridic de jos. Grinzile din pardoseaua unei camere sînt grinzile tavanului de dedesubt.

— Nu ne lua tu cu tehnica.

— Dar, ce vrei, aşa mi s-a spus. Pardoseala e fixată pe aceste grinzi — scîndurile acelea pe care ne-am tîrît noi — însă pardoseala se opreşte la fiecare perete despărţitor. Ei, dacă treci de un perete despărţitor, exact aşa cum am procedat noi prin pod, înţelege că poţi vîrî orice doreşti sub pardosea, între scîndurile acesteia şi şipcile şi tencuiala tavanului de dedesubt ! Ia uitaţi-vă. Am şi făcut un desen.

Şi scoase un crochiu foarte rudimentar îndeajuns de inteligibil însă, spre a-şi lămuri complicii. Nu există

în programa școlii moderne nici o parte consacrată arhitecturii și nici unul dintre ei nu-și pusese încă problema dacă podelele și tavanele sînt scobite ori pline. În afara preocupărilor sale imediate, elevul de liceu este la fel de ignorant ca și sălbaticii cărora li se poartă atîta admirație. Dar el dispune și de puterea sălbaticului de a se descurca în orice situație.

— Pricep, confirmă Stalky. Ei bine, mi-am băgat mîna acolo. Și-apoi ?

— Și-apoi... Ne-au făcut de împuțiți, nu-i așa ? Noi am putea vîrî foarte bine ceva dedesubt... niște pucioasă ori altceva care să pută al naibii și să-i săturăm pe dumnealor de putoare pe totdeauna. Îmi dau seama că asta se poate face, într-un fel sau altul.

Beetle își pironi privirea asupra lui Stalky, care examina schița.

— Care să pută al naibii ? repetă Stalky întrebător. (Apoi deodată fața i se lumină de bucurie.) Pe toți zeii ! Uite, că am găsit. Pute groaznic. Turkey ! (El se repezi la irlandez.) Azi după masă... imediat după ce a plecat Beetle. *Aia* ne face treaba.

— Vino-n brațele mele, scumpul meu copil, înălță M'Turk glas și-și căzură unul altuia în brațe, dănțuind. O ce minunată zi. Hip, hip, hura ! Aia-i ce ne trebuie ! Da, da, aia-i !

— Potoliți-vă, le spuse Beetle. Eu nu-nțeleg nimic.

— Mult iubite prietene ! Are să ne facă totuși treaba. O, Artie, tinere cu suflet ca de cristal, hai să-i spunem scumpului nostru despre Putoarea Mortală.

— Nu însă înainte de apel. Haidem.

— Ia ascultați, le spuse Orrin înțepat, în vreme ce se aliniau de-a lungul pereților sălii de gimnastică. Secția are să țină din nou ședință.

— N-are decît.

Stalky era cu mintea departe.

— De data aceasta va fi o ședință despre voi trei.

— Mă rog, transmite-le salutările mele... *Prezent !* și o luă la goană pe coridor.

Zburdînd adioma iezilor cînd o pornesc pe zbenguială, cu fel de fel de salturi și de plecăciuni, cu tumbe și ghidușii, ei îl conduseră pe Beetle, care nu mai știa pe ce

lume se află, pînă la drumeagul cu iepuri şi-ajunşi acolo scoaseră la iveală de sub o grămadă de pietre proaspătul cadavru al unei pisici. Abia atunci pricepu Beetle tîlcul celor petrecute mai înainte şi înălţă glas spre a da mulţumită soartei că pe lumea aceasta se află războinici atît de înţelepţi ca Stalky şi M'Turk.

— Bine hrănită cucoană, nu-i aşa ? o prezentă Stalky. Cam cîtă vreme credeţi c-are să trebuiască, spre a începe să duhnească niţel într-un spaţiu închis ?

— Să duhnească niţel ! Ce mai bădăran nesimţit eşti ! zise M'Turk. Cum adică, nu poate o biată mîţă să se ducă să-şi dea sufletul sub podeaua dormitorului lui King fără ca tu s-o urmăreşti cu dezgustătoarele tale insinuări ?

— Dar de ce să se fi dus ea să-şi dea sufletul sub podea ? întrebă Beetle care se gîndea la viitor.

— Fii pe pace, n-au să-şi pună ei asemenea probleme cînd au s-o găsească, răspunse Stalky.

— „La popa la poartă zace o pisică moartă, cine-o rîde şi-o vorbi o mănîncă coaptă".

Foarte amuzat de cît de potrivite i se părură aceste două versuri, M'Turk se dădu tumba rostogolindu-se de pe taluz.

— Pisicuţă dragă, nici nu ştii cît ai să le fii de folos unor băieţi cu suflet curat şi crescuţi în concepţii etice înalte.

— Or să trebuiască să scoată duşumeaua din pricina ei, aşa cum au procedat şi la numărul nouă, cînd a crăpat acolo un şobolan. De ce mai dezinfectante a fost nevoie... dezinfectante cu duiumul ! Aoleo ! Ei drăcie, de m-aş mai putea opri din rîs ! grăi Beetle.

— Putoare aţi vrut, putoare o să aveţi, ba ce putoare încă ! M'Turk gîfîia din greu, reluîndu-şi locul pe taluz. Şi — iar ironia subtilă a situaţiei îi prăbuşi pe tustrei de-a valma — unde mai pui că totul e doar pentru onoarea secţiei !

— Iar ei care ţin în clipa asta încă o şedinţă... în privinţa noastră, pufni Stalky cu genunchii în şanţ şi faţa ascunsă în iarba înaltă. Hai să-i extragem glonţul mîţei şi pe urmă să ne grăbim. Cu cît o ducem mai repede la locul de veci, cu atît mai bine.

Se dedară tustrei la o treabă destul de macabră, aju-

ţindu-se cu un briceag ; tustrei (nu întrebaţi care anume şi-a vîrît-o în sîn) au ridicat apoi cadavrul pisicii şi au pornit-o de zor către şcoală, Stalky întocmind planul de acţiune în plin mers la trap.

Soarele în apus, lăsînd mari pete de lumină peste păturile de pe paturi, văzu trei băieţi şi o umbrelă dispărînd înlăuntrul peretelui unui dormitor. După cinci minute ei reapărură în cameră, se scuturară cu grijă de praf, se spălară pe mîini, îşi pieptănară părul şi coborîră la parter.

— Eşti sigur că ai împins-o destul de departe sub duşumea ? întrebă dintr-o dată M'Turk.

— Asta-i bună, mă omule, dar am împins-o cu toată lungimea braţului meu şi a umbrelei lui Beetle. Ceea ce face, dacă socotim, aproape doi metri. E plasată drept în mijlocul dormitorului cel mare, de zece paturi, al lui King. Cred că nu exagerăm spunînd că-i un apartament cu o excelentă poziţie centrală. Are să le arate, firește, elevilor lui, dar şi celor ai lui Hartopp şi ai lui Macrea, ce-nseamnă aia duhoare, cînd mîţa va începe să se frăgezească. Unchiul Stalky e un om mare, s-o ştiţi voi. Îţi dai seama ce om mare e, măi Beetle ?

— Mă rog, ideea a fost a mea, nu-i aşa, numai că...

— N-ai fi putut-o realiza fără de nen-tu Stalky, aşa-i ?

— Se-mplineşte o săptămînă de cînd ne tot spun că sîntem împuţiţi, observă M'Turk. Au să vadă şi ei acum !

— Împuţiţilor ! Hei, împuţiţilor, se auzi o voce de la capătul coridorului.

— Iar între timp dînsa-i la locul ei, se mîngîie Stalky, punînd cîte o mînă pe umărul fiecăruia dintre prietenii săi. *E acolo*, gata să le şi facă o surpriză. N-are să treacă mult, şi are să le şoptească-n vis ceva la ureche. Şi-apoi are să şi fumege. Mamă, ce-are, să mai fumege ! Cugetaţi la asta rogu-vă, de dragul meu, doar timp de două minute.

Ţinîndu-se de bine de rău a nu rîde, intrară în sala lor de studii. Acolo izbucniră însă în hohote... şi pune-te pe rîs cum numai cei de vîrsta lor se pricep a o face. Au rîs cu frunţile sprijinite pe masă, au rîs trîntiţi pe duşumea ; au rîs îndelung încolăciţi de spetezele scaunelor ori agăţaţi de rafturile cu cărţi ; au rîs pînă ce n-au mai putut.

În toiul acelui delir, intră Orrin, venind la ei în numele secției.

— Nu te uita la noi, Orrin ; ia loc. Nu știi cît de mult te respectăm și te admirăm. Tînăra ta frunte e înconjurată de un nimb atît de curat, de nobil, de plin de visele nevinovăției adolescentine, încît pare nespus de atrăgătoare. Să știi că așa și e.

— Secția m-a trimis să vă remit asta.

Zise cele de mai sus și le așează pe masă o foaie de hîrtie împăturită, apoi ieși din cameră cu un aer impunător.

— E rezoluția pe care au votat-o. Hai, citiți-o careva. Sînt prea sfîrșit de rîs, ca să pot citi eu, se scuză Beetle.

Stalky despături hîrtia, adulmecînd-o precaut.

— Ia te uită ! Ia te uită ! Ascultați : *Secția i-a cu adîncă părere de rău și cu dispreț aminte la atitudinea de nepăsare... ia* se scrie într-un cuvînt sau cu trăsură de unire, Beetle, spune-ne ?

— De preferință fără.

— Aici e cu... *adoptată de către deținătorii sălii de studii numărul cinci, în legătură cu insultele aduse secției profesorului Prout la recenta ședință ținută în clasa numărul doisprezece și prin prezenta adoptă o rezoluție de blam a susmenționatei săli de studii.* Asta-i tot.

— Și cînd te gîndești că mi-a umplut toată cămașa de sînge ! se plînse Beetle.

— Și eu miros de sus pînă jos a pisică, adaugă M'Turk, deși m-am spălat de două ori.

— Iar eu mai c-am rupt umbrela lui Beetle, sădind bine mîța acolo unde o să înflorească !

Cuvinte nu mai aveau, dar de rîs încă mai puteau rîde. În seara aceea se încercă în dormitor o manifestație îndreptată împotriva celor trei prieteni ; așa încît ei se apărară.

— Vedeți, începu Beetle cu suavitate în vreme ce-și desfăcea bretelele, nenorocirea cu voi e că sînteți o adunătură de boi fără minte. N-aveți nici un dram de creier mai mult decît păianjenii. V-am mai spus-o eu de nenumărate ori, nu-i așa ?

— O să vă alegeți toți trei cu cîte o pătură-n cap și cele ce urmează, cum s-a mai întîmplat și cu alții prin

diverse dormitoare. Ne luați mereu de sus, de parcă ați fi monitori, sări unul cu gura.

— O nu, n-avem să ne alegem cu nimic, răspunse Stalky, pentru că voi știți că dacă v-ați ține de cuvînt mai curînd ori mai tîrziu are să vă pară rău. *Noi* nu ne grăbim. *Noi* putem aștepta să ne punem în aplicare micile noastre răzbunări. V-ați purtat ca niște nătărăi fără seamăn și de asta o să vă convingeți de îndată ce King are să afle mîine de faimoasa voastră rezoluție. Dacă n-are să vă pară rău că v-ați născut și n-aveți să blestemați ziua cînd ați venit pe lume, atunci eu am să... am să-mi mănînc pălăria.

Dar chiar mai înainte de a fi bătut a doua zi clopotul pentru masa de prînz, elevii secției Prout își dăduseră cu amărăciune seama de greșeala comisă. King întîmpina cu o prefăcută spaimă pe răzleții membri ai acelei secții. Aveau oare de gînd să provoace darea lui afară din liceu printr-o rezoluție votată în unanimitate? Oare care le erau punctele de vedere în privința cîrmuirii școlii, ca el să se și poată zori să le pună în aplicare? N-ar dori pentru nimic în lume să-i jignească; dar se temea — tare se temea — ca elevii propriei lui secții, care nu votau rezoluții (dar în schimb se spălau) să nu găsească prilej de a rîde cumva.

King era în culmea fericirii și elevii secției sale, care se încălzeau la lumina zîmbetului dascălului lor, transformară după-amiaza aceea într-un lung prilej de ispășire pentru greșiții elevi ai lui Prout. Prout însuși, cu o mutră posomorîtă și îngrijorată, încerca să cîntărească argumentele pro și contra ambelor părți, izbutind numai să se afunde și mai adînc într-o totală nedumerire. De ce oare li se spunea „împuțiți" celor din secția lui? Era de sigur la mijloc un lucru fără însemnătate, însă fusese învățat să creadă că paiul arată încotro bate vîntul și că nu iese fum unde nu arde foc. Se apropie de King în sala profesorilor, simțind că i se face personal o nedreptate, dar King se afla într-o pasă de ușuratică zeflemea și-și petrecu scînteietor rotocoalele subtilității sale în jurul curiozității lui Prout.

— Ei, întrebă Stalky la ora culcării, trecînd prin dormitoare înainte de sosirea monitorilor, *ei*, ce aveți de

spus în apărarea voastră ? Foster, Carton, Finch, Longbridge, Marlin, Brett ! Am auzit cum vă freca King — v-a făcut praf şi pulbere — iar voi nu v-aţi priceput decît să daţi din coadă şi să zîmbiţi prosteşte ; şi să spuneţi „Da, domnule profesor" şi „Nu, domnule profesor" şi „Vai, domnule profesor" şi „Desigur, domnule profesor". Fi-v-ar rezoluţia aia de baftă. Puah !

— Hai, Stalky băiete, muia !

— Nu zău ? Gaşcă de redactori înecaţi de rezoluţii ce sînteţi ! Frumoasă treabă aţi mai făcut. Poate că veţi avea îndeajuns bun simţ să ne lăsaţi în pace măcar de-acum încolo.

Aici întreaga secţie fu cuprinsă de mînie şi prin glasul multora se auzi exprimată părerea că greşeala aceasta (boacănă, ce-i drept) nu s-ar fi comis niciodată, dacă sala de studii numărul cinci ar fi ajutat secţia de la bun început.

— Da de unde ! vouă nici nu v-ajunge omul cu prăjina la nas şi... şi aţi intrat la şedinţă de parcă noi am fi fost toţi nişte idioţi din născare, mormăi Orrin, cel cu rezoluţia.

— Păi *asta* şi sînteţi ! Asta ne-am şi străduit să vă băgăm în capetele voastre pătrate, în tot acest timp, exclamă Stalky. Dar nu face nimic, noi vă iertăm. Sus inimile ! La urma urmei, nu-i vina voastră că sînteţi nătîngi.

Flancul inamic fiind astfel cu dexteritate dat peste cap, Stalky sări în pat.

Noaptea aceea fu întîia noapte de restriştе pentru triumfătorii elevi ai lui King. Prin cine ştie ce deplasare a curenţilor de aer de sub pardoseală, pisica nu supără dormitorul sub care zăcea nevinovată, ci dormitorul următor, aşezat în dreapta strecurîndu-se prin aerul încăperii mai degrabă ca o nălucire verzui-albăstruie decît ca o ofensă cu adevărat supărătoare simţurilor. Totuşi pînă şi cea mai lină adiere a unui miros este deajuns pentru nasul sensibil şi gingaşul cer al gurii unui tînăr. Decenţa ne cere să aplicăm vreo cîteva foi de hîrtie impregnată în fenol peste cele rostite de elevii dormitorului respectiv la adresa domnului King, precum şi peste cele ce au constituit răspunsul zisului profesor care se făIea sincer

cu secția sa și se îngrijora cu adevărat de buna ei întreținere. El veni în dormitor ; adulmecă ; vorbi. Iar a doua zi dimineața un elev din acel dormitor mărturisi prietenului său cel mai bun, un boboc de-al lui Macrea, că aveau necazuri, necazuri pe care King nu era încă dispus să le dea în vileag.

Elevul lui Macrea mai avea însă un alt foarte bun prieten în secția lui Prout, un boboc cu părul cît o claie și rău la suflet, care, deîndată ce smulse secretul colegului său, îl destăinui la rîndul său — și-l destăinui cu o voce pițigăiată ce răsuna în tot coridorul asemenea țipătului ascuțit al cucuvelei.

— De-o săptămînă încoace ne tot spun nouă „împuțiților" ! Și iată că Harland *minor* zice că pur și simplu ei nu pot închide un ochi în dormitorul lui King, de groaznic ce pute. Hai !

Într-un glas, într-un cuget și-o simțire, elevii lui Prout se aruncară în luptă și în recreația dintre ora întîi și a doua vreo cincizeci de puștani (în jur de doisprezece ani cu toții) se războiră pe aleea cu pietriș din fața ferestrelor lui King, în sunetele unor imprecații forfecate ca de un laitmotiv de cuvîntul „împuțit".

— *Ascultați bubuitul tunului în larg* ! strigă Stalky. Erau în sala lor de studii, strîngîndu-și cărțile pentru ora două, — ora de latină a lui King.

— M-am înșelat oare eu sau luminoasa-i frunte era într-adevăr cam înnourată în timpul rugăciunii ?

Iat-o că vine, sora Maria,
Vine...

— Dacă fac ei atîta tărăboi acum, ce-are să fie cînd *aia* o să înceapă să se pună pe treabă și să arate ce știe ea să facă ?

— În orice caz, fără răspunsuri vulgare, Beetle. Nu dorim decît să ne ținem departe de toată zarva asta, ca niște domni ce ne aflăm.

— *Nu-i decît o floricică veștejită.* Unde mi-e Horațiul ? Ia ascultați, nu înțeleg de ce s-o fi pus să impută mai întîi dormitorul lui Rattray ? Noi am băgat-o doar sub al lui White, nu-i așa ? întrebă M'Turk încrețindu-și fruntea.

— E și ea o mîță cu toane. Probabil că se zbenguie peste tot.

— Sărac de maica mea ! King are să fie cu dosu-n sus, la ora a doua. Și pe Horațiu nici măcar nu l-am deschis, cobi Beetle. Haidem !

Se aflau acum în fața ușii care da în clasă. Mai erau cinci minute pînă să sune clopoțelul și King putea sosi dintr-o clipă într-alta.

M'Turk își croi drum dînd din coate printr-o grămadă de boboci încăierați, îl înșfăcă în cale pe Thronton *tertius* (prietenul cel mai bun al lui Harland) și-l pofti să-și depene povestea.

Povestea se adeveri simplă, și întreruptă de lacrimi. Mulți dintre elevii lui King îl și cotonogiseră pe puști, precum că i-ar fi calomniat.

— N-a spus mare lucru, se plînse M'Turk. Zice că secția lui King pute. Asta-i tot.

— Asta-i de cînd cu moș Adam ! strigă Stalky. O știam noi cu ani în urmă, numai că n-am socotit că s-ar cuveni să alergăm de colo-colo urlînd „Împuțiților" ! Noi știm ce-s alea bunele maniere, măcar că ei n-o știu. Prinde tu un boboc, M'Turk, și vezi cum stau lucrurile.

Brațul lung al lui M'Turk se lăsă asupra unui grăbit și înspăimîntat ornament al clasei a doua, un țînc din cursul inferior.

— O, M'Turk, dă-mi te rog drumul. Eu nu put... Jur că nu !

— Te simți vasăzică vinovat ! i-o reteză Beetle. Cine a spus că puți ?

— Ei, ce zici ? vru să știe Stalky îmbrîncindu-l pe pușlan în brațele lui Beetle.

— Mm, mm. Să știi că totuși pute, făcu Beetle. Cred că-i lepră... ori rîie. Ori amîndouă. Ia-l de-aici.

— Într-adevăr, stimate Beetle — cînd suna clopotul, King obișnuia să iasă în ușă un minut ori două — îți sîntem adînc îndatorați pentru diagnosticul pus, care cred că stă mărturie atît pentru pornirea spre rău a minții dumitale, cît și pentru lipsa celor mai elementare cunoștințe cu privire la bolile despre care cuvintezi atît de volubil. Îți vom pune totuși știința la încercare și în alte domenii.

Lecția fu într-adevăr veselă dar, grăbindu-se să-l jertfească pe Beetle, King uită cu desăvîrșire să-i mai dea rînduri de copiat ; și cum pe de altă parte îi furniză multe neprețuite adjective spre folosire ulterioară, Beetle se declară pe deplin mulțumit și-și dădu toată silința din prima pînă-n ultima clipă a orei a treia (algebra cu micul Hartopp) să compună o poezie intitulată „Bolnița".

După masa de prînz, King îi duse pe elevii din secția lui să se scalde în mare, în dreptul prundului. Era o veche făgăduință de-a lui ; dar ar fi dorit să se poată eschiva totuși de la aducerea ei la îndeplinire, căci toți băieții lui Prout se aliniară în curte și-l ovaționară cu subînțeles. În timpul lipsei sale nu mai puțin de jumătate școală năvăli în dormitorul cu pricina, pentru a cerceta ei înșiși care e situația. Pisica făcuse progrese în ultimele douăsprezece ore, dar un cîmp de luptă n-ar fi duhnit — într-a cincea zi — atît de necruțător pe cît au raportat iscoadele că duhnea acolo.

— Pre cinstea mea, *asta* se respectă, așa mai zic și eu, constată Stalky. Ați mai mirosit voi vreodată asemenea duhoare ? Ehei, și încă n-a ajuns de loc parfumul sub dormitorul lui White.

— Dar are s-ajungă. Dă-i răgaz, interveni Beetle. Mirosul are să se răsucească și să se cațere ca un caprifoi zănatec. Ce mai bolînzi plîngăreți sînt cu toții ! Nici o secție n-are dreptul să se transforme într-un sălaș de molimă sub nasul unor tineri...

— Cu înalte concepții etice și suflete curate. Ești chinuit de remușcări și regrete ? îl întrebă M'Turk, pe cînd se grăbeau să iasă în întîmpinarea celor ce se întorceau de la mare. King își părăsise elevii astfel încît acum se putea vorbi pe sleau. În capul coloanei zburda formația elementelor de hărțuire a vrăjmașului — elevi din toate secțiile — sărind, îmbulzindu-se, vociferînd în chip și fel, care de care mai fără perdea. Pe flancurile slăbite mergeau hopliții, veteranii care azvîrleau glume una după alta — glume simple și străvechi de pe vremea epocii de piatră. Acestora, cei trei prieteni li se alăturară imperturbabili, distanți, oarecum triști.

— Mai că nu-ţi vine a învinui pe vreunul, zise Stalky. Doar n-o fi Rattray, aşa-i ? Rattray ?

Nici un răspuns.

— Rattray, dragul meu ? Văd că arată îmbufnat din vreo oarecare pricină. Ascultă, omule, nu-ţi purtăm de fel pică pentru că ne-ai trimis săpunul cela săptămîna trecută. Nu te lăsa, Rat. Ai să treci tu cu bine peste toate astea. Îmi vine a crede că nu-i vorba decît de cîţiva boboci. Dar secţia voastră e din cale afară de neglijentă.

— Nu vă întoarceţi în secţie, aşa-i ? întrebă M'Turk. (Victimele tocmai asta doreau). Nici nu vă puteţi închipui cum trăsneşte acolo pînă-n moalele capului. Desigur, murdari cum sînteţi, nici nu v-aţi dat seama ; dar după baia asta bună şi după contactul ăsta cu aerul curat, proaspăt, are să vă cadă şi vouă mai greu la stomac. Aţi face mult mai bine să dormiţi afară pe cîmp. O să vă aducem noi nişte paie, vreţi ?

Secţia se îndreptă spre sălaşul ei, în sunetele melodiei „Cadavrul lui John Brown“ [1], cîntată de colegii mult iubitori, după care se baricadă în propria-i clasă. Pe loc, Stalky trase cu cretă pe uşă o cruce cît toate zilele, însoţită de cuvintele „Doamne, miluieşte-ne“, lăsîndu-i lui King plăcerea de a da de ele.

Vîntul îşi schimbă direcţia în noaptea aceea şi purtă izul de stîrv prin dormitoarele lui Macrea ; aşa încît elevi în cămaşă de noapte bătură cu pumnii în uşile încuiate dintre secţii, spre a-i implora pe băieţii lui King să se spele. Cei din sala de studii numărul cinci se duseră la lecţia din ora a doua numai cu cîte o litră de camfor în buzunarele fiecăruia, iar King, prea circumspect pentru a pune întrebări, bolborosi cîte ceva şi se descotorosi de ei scoţîndu-i din clasă. Drept care, Beetle află prilejul de a mai putea termina în tihnă încă o poezie în sala de studii.

— Au început a folosi acum fenol. Mi-a spus-o Malpas, îi înştiinţă Stalky. King crede că mirosul vine de la canalizare.

---

[1] *John Brown* (1800—1859), antisclavagist american. A fost executat pentru că a încercat să organizeze o revoltă armată împotriva sclaviei în statul Kansas. *(N. tr.).*

— Aia o să aibă nevoie de mult fenol, își dădu cu părerea M'Turk. Dar nu le strică să încerce. O să-l împiedice astfel pe King de la alte blestemății.

— Jur că eram convins că are să mă ucidă, cînd am strîmbat din nas, adineaori. Dar cînd Barton *maior* a strîmbat din nas apropiindu-se de mine, deunăzi, atunci nici nu s-a sinchisit. Iar pe Alexander nu l-a împiedicat niciodată să ne urle „Împuțiților" în plină clasă, mai înainte... mai înainte de a ne fi apucat noi să-i doftoricim. S-a mulțumit doar să rînjească, comentă Stalky. Și pentru ce, mă rog, spumega de furie la tine, Beetle ?

— Ei, asta a fost o glumă subtilă de-a mea. L-am dus cu preșul de nu s-a văzut. Știți că îi tot dă zor cu învățatul Lipsius [1].

— Care la vîrsta de patru ani... pramatia aia ? întrebă M'Turk.

— Da. Iar asta, ori de cîte ori aude că am scris o poezie. Ei, și să vezi ! tocmai pe cînd ne așezam în bancă, i-am șoptit lui Burton *maior* : „Ce mai face învățatul nostru Lipsius ?" Fratele Burton s-a mulțumit a zîmbi ca o bufniță. N-a ginit marginea ; King însă s-a priceput numaidecît. Asta-i și adevărata cauză pentru care ne-a dat afară din clasă. Nu-mi sînteți recunoscători, dragilor ? Și-acum, mucles. Am de gînd să m-apuc a scrie „Balada învățatului Lipsius".

— Atunci ferește-te de vulgarități, îl sfătui Stalky. N-aș dori, cu un atît de fericit prilej, să ne dovedim vulgari.

— Pentru nimic în lume. Ia dați-mi voi o rimă la *duhoare* !

În sala profesorilor, la prînz, King îi vorbi foarte acru lui Prout despre elevii cu mintea stricată, care și puținele și dubioasele lor însușiri și le folosesc numai spre a submina disciplina și a-și perverti colegii, spre a da liber curs imaginației lor deșănțate și a distruge buna cuviință.

— Dar nu păreai să vezi tot așa lucrurile, cînd elevii secției dumitale ne făceau de... de... împuțiți. Dacă nu m-ai fi încredințat că nu te vîri niciodată în treburile altei secții, mai că aș fi crezut că vreo cîteva observații

[1] *Justus Lipsius*, (1547—1579) erudit flamand *(N. tr.)*.

de-ale dumitale — picurate ici-colo cînd și cînd — sînt cele ce au dezlănțuit toată bazaconia asta.

Prout îndurase mult și multe, deoarece King își dădea îndeosebi drumul gurii în timpul mesei.

— Ai vorbit dumneata însuți cu Beetle, nu-i așa? Ceva cum că nu se spală și că se sperie de apă? interveni capelanul școlii. În ziua aceea tocmai notam scorul în pavilion.

— Se poate... glumeam cred. Nu pot susține, zău, că-mi reamintesc toate observațiile pe care se întîmplă să le fac copilandrilor acestora; dar ceea ce știu prea bine este că numitul Beetle nu-și pierde firea așa cu una cu două.

— Poate; însă el, ori ei — și este de data aceasta unul și același lucru — sînt iscusiți ca niște diavoli în a descoperi punctul slab al fiecărui om. Mărturisesc că sînt gata să fac concesii pentru a-mi cîștiga simpatia sălii de studii numărul cinci. Nu-i exclus să fie o dovadă de slăbiciune, dar cred că pînă una alta sînt singurul de aici pe care tinerii aceștia nu l-au dus la exasperare cu... îmi scapă cuvîntul exact... cu, hai să zicem, atențiile lor.

— Nu despre asta e vorba. Cred că nu dau dovadă de vreo mîndrie afirmînd că-i pot oricînd pune la punct, de unul singur, dacă și cînd e nevoie. Dar dacă simt că se bucură de sprijinul moral al celor care ar trebui să fie absolut nepărtinitori și intransigenți cînd e vorba de dreptate, atunci de bună seamă că mă aflu și eu într-o situație grea. Recunosc că nu urăsc nimic mai mult decît orice ar putea fi luat drept lipsă de lealitate între noi.

Profesorii se uitară toți cu coada ochiului unul la altul și Prout roși.

— O tăgăduiesc cu desăvîrșire, zise. Și... de fapt trebuie să spun că, personal, nu privesc cu ochi buni pe nici unul din cei trei băieți. Nu este, prin urmare, echitabil să fiu...

— Cît timp ai de gînd să-i mai lași să-și facă de cap? i-o reteză King.

— Dar nu încape îndoială, interveni și Macrea, părăsindu-și obișnuitul aliat, că vina, dacă poate fi vorba

de așa ceva, e a dumitale, King. Nu-i poți face pe ei răspunzători pentru — nu te împotrivești, după cîte știu, vorbirii pe șleau — pentru putoarea care domnește în secția dumitale. Să știi că și elevii mei au început să se plîngă de miazma aceea.

— Ce vreți și la ce vă puteți aștepta ? Știți cum sînt băieții. E firesc să fi tras spuza pe turta lor cînd s-a ivit ceea ce pentru ei este un prilej coborît cu hîrzobul din cer, se amestecă și micul Hartopp în vorbă. Dar ce se întîmplă de fapt în dormitoarele dumitale, King ?

Profesorul King arătă că după cum își făcuse o regulă sfîntă din a nu se amesteca niciodată în treburile secției altui coleg, tot așa se aștepta să nu i se amestece prea pe față alții într-ale sale. S-ar putea ca pe cei prezenți să-i intereseze a avea cunoștință — aici capelanul scoase un oftat plictisit — că el unul luase toate măsurile care, după a sa umilă părere, erau de natură a răspunde cerințelor situației. Ba mai mult decît atît, cheltuise din propria-i pungă, fără a se fi gîndit la vreo restituire a banilor, sume — al căror total nici nu voia să-l precizeze — pe dezinfectante. Aceasta o făcuse, deoarece știa din amară — din amară și prea amarnică experiență — cît de zăbavnică, delăsătoare și tipicară este conducerea liceului. Ar mai putea chiar adăuga : la fel de zăbavnică, delăsătoare și tipicară ca și administrația anumitor secții care acum găsesc de cuviință să-și asume dreptul de a judeca pe unul ca el. În cele din urmă, după ce schiță un scurt conspect al carierei sale didactice și trecu în revistă calificările lui, inclusiv diplomele obținute, se retrase din sala de mese trîntind ușa.

— Ehei, glăsui capelanul. Măruntă e viața pe care o ducem și cît ne micșorează, fraților. Îndure-se Domnul de toți dascălii, că tare au nevoie de îndurarea Lui.

— Băieții ăștia nu-mi plac, recunosc — și Prout împunse mînios cu furculița în fața de masă — și nu susțin că sînt un om energic, o știți bine. Dar mărtusisesc că de această dată nu văd de ce aș lua măsuri împotriva lui Stalky și a celorlalți, numai pentru că se întîmplă să fie King plictisit de... de a...

— De a fi căzut în groapa pe care a săpat-o, completă micul Hartopp. Firește că nu, Prout. Nimeni nu te învi-

novățește că ai stîrnit dumneata vreo secție împotriva celeilalte numai din simplă nepăsare.

— O viață măruntă... o viață măruntă (Capelanul se ridică). Mă duc să corectez temele de franceză. Pînă la cină, King va fi zdrobit cu glumele lui pe cine știe ce nefericit de copil de treisprezece ani ; ne va repeta întocmai fiecare din scînteietoarele sale replici și pe urmă toate cele au să meargă iar bine.

— Dar băieții ceia trei ? Oare-s chiar atît de stricați ?

— Ce prostie, grăi micul Hartopp. Dacă stai să te gîndești o clipă, Prout, ai vedea că așa-zisa „explozie precoce a unei imaginații scîrnave" de care se plînge King nu este decît lucrarea imaginației lui King. Și, vorba ceea, ce pui în pămînt, aia răsare. Firește că nu-i convine acum. Dar vino o clipă în fumoar. Nu-i frumos să tragi cu urechea la ceea ce spun elevii ; totuși probabil că acum sînt tustrei în curte și le scot pe nas elevilor lui King glumele cu mirosul ăla urît. Lucrurile mărunte sînt pe placul minților mărunte.

Ponosita odăiță care dădea în sala profesorilor nu folosea niciodată decît drept garderobă. Ferestrele-i aveau geamuri din sticlă mată ; de văzut nu puteai vedea ce se petrece afară, dar de auzit puteai auzi aproape fiecare vorbă rostită pe cărarea cu pietriș. Pași ușori și prudenți veniră dinspre sala de studii numărul cinci.

— Rattray ! vorbi cineva cu glas scăzut. (Sala de studii a lui Rattray răspundea pe cărare.) Știi cumva dacă domnul profesor King nu-i pe-aici ? Am o...

Pentru orice eventualitate, M'Turk avu grijă să-și lase fraza neterminată.

— Nu. A ieșit, răspunse pripit Rattray.

— Ia te uită. Învățatul Lipsius s-a dus care va să zică să se aerisească. Alteța sa regală e plecată la dezinfectare.

M'Turk se cocoță pe gard, de unde se porni să sporovăiască asemenea neobositului corb :

— Pe tot cuprinsul școlii nu se pomenea duhoare ca duhoarea din secția lui King, căci puțea înfiorător și nimeni nu știa de unde vine mirosul. Afară de King. Și-și spălă bobocii *privatim* și *scriatim*. În iazurile Heșbonului i-a spălat, încingîndu-și coapsele cu un șorț.

— Tacă-ți fleanca, irlandez țicnit ce ești.

Se auzi o minge de golf care împroșca pietrișul.

— N-are rost să te îmbufnezi, Rattray. Am venit să stăm la o parolă cu tine. Fă-te-ncoa, Beetle. Sînt cu toții acasă. Nu ți-o spune nasul ?

— Unde-i Făt-Frumos ăl Puturos ? Nu prea șade bine unui băiat cu înalte concepții etice și suflet curat să fie văzut pe meleagurile din jurul secției acesteia în ziua de azi. A ieșit, va să zică ? N-are afacc. Am să fac tot ce-mi stă în puteri, Rattray. Sînt *in loco parentis* în momentul acesta.

(— Zero la unu pentru dumneata, Prout, șopti Macrea. Căci era expresia predilectă a lui Prout.)

— Doresc să stau nițel de vorbă cu dumneata, tînărul meu prieten. Avem unele lucruri de discutat.

Aici Prout se puse pe rîs : Beetle, schimonosindu-și vocea, alesese o frază mult folosită de King.

— Îți repet, domnule Rattray, avem de discutat și tema convorbirii noastre nu o va constitui putoarea, căci ăsta-i un cuvînt scîrbos și obscen. Vom cerceta — dacă vei fi de acord — precum și sper, domnule Rattray, precum și sper — această... această scabroasă manifestare a unei demoralizări mocnite. Ceea ce mă îndurerează cel mai mult nu este atîta flagranta indecență cu care vă lăfăiți în tot locul copleșiți de putregai (și trebuie să vă închipuiți acest discurs punctat de ticăitul mingilor de golf azvîrlite de Rattray, dintotdeauna trăgător prost dealtfel), cît cinica imoralitate de care nu vă dezbărați desfătîndu-vă în mijlocul fetidelor voastre miresme. Departe de mine gîndul de a mă amesteca în treburile secției unui alt coleg...

(— Păcatele mele ! exclamă Prout, păi ăsta-i curat King !

— Cuvînt cu cuvînt, vorbuliță cu vorbuliță. Ci ascultă, îl îndemnă în continuare micul Hartopp.)

— ... dar a spune că puțiți, cum afirmă anumite persoane obscene de teapa cea mai de jos, înseamnă a nu spune nimic, mai puțin decît nimic. În lipsa iubitului supraveghetor al secției voastre, supraveghetor pentru care nimeni nu are o mai înaltă considerație decît mine, îți voi explica, dacă-mi dai voie, gravitatea, enormita-

tea — nemaipomenita enormitate — îngrozitoarea scîrboşenie a împuţitelor duhori (cred în vorbirea pe şleau), duhori, domnule, pe care aţi găsit de cuviinţă să le transmiteţi, infectîndu-ne-o, şi secţiei noastre... A! la naiba, am uitat restul, dar era foarte frumos. Nu ne eşti recunoscător pentru cîtă ostenceală ne dăm astfel cu tine, Rattray? Mulţi sînt cei care nu s-ar fi ostenit, dar noi îţi sîntem recunoscători, Rattray.

— Da, îţi sîntem groaznic de recunoscători, mormăi M'Turk. Săpunul ăla nu l-am uitat. Sîntem politicoşi. Tu de ce nu eşti politicos, Rat?

— Ia te uită! îl întrerupse Stalky, care tocmai sosea în galop mărunt, cu şapca pe-o ureche. Le predici fiinţelor ăstora urît mirositoare? Tare mi-e teamă că sînt prea păcătoşi, ca să se mai poată căi. Rattray! White! Perowne! Malpas! Nici un răspuns. Asta-i rău. Asta-i cît se poate de rău! Scoateţi-vă morţii, răpciugoşi şi leproşi ce sînteţi!

— Vă credeţi grozavi, nu-i aşa? zise Rattray scos din tăcuta lui demnitate de această din urmă apostrofă. Nu-i vorba decît de-un şobolan ori aşa ceva sub duşumea. Au să-l ridice de-acolo mîine.

— Nu încercaţi să daţi vina pe-un biet animal necuvîntător, şi pe deasupra şi mort. Mi-e scîrbă de subterfugii. Pre legea mea, Rattray...

— Stai aşa. Hartopoanţa n-a spus niciodată „pre legea mea" de puţinul timp de cînd face şi el umbră pămîntului, observă Beetle amator de precizie.

(— Aha! îi spune Prout micului Hartopp.)

— La drept vorbind, domnul meu, la drept vorbind, domnul meu, mă aşteptam la altceva din partea ta, Rattray. De ce nu eşti în stare să-ţi recunoşti propriile fărădelegi ca un bărbat? Doveditu-ţi-am oare vreodată lipsă de încredere?

(— Asta nu-i brutalitate, murmură micul Hartopp, ca şi cum ar fi răspuns unei întrebări pe care nu i-o pusese nimeni. E doar copilărie, curată copilărie.)

— Şi iată secţia care — vocea lui Stalky trecu de la un ton săltăreţ şi strident, la un registru de gravitate tragică... asta-i... asta-i... haznaua care a îndrăznit să ne facă pe noi de împuţiţi! Şi-acum, acum încearcă să-şi

caute adăpost în spatele unui şobolan mort. Mă plictiseşti, Rattray. Mă scîrbeşti ! Mă iriţi peste măsură de mult. Slavă Domnului, că sînt un om cu temperament liniştit...

(— Asta-i pentru dumneata, Macrea.

— Mă tem că da, mă tem că da.)

— ... că de nu, greu mi-ar veni să mă stăpînesc în faţa expresiei dumitale batjocoritoare.

— Şase ! făcu Beetle cu voce scăzută. Îl zărise pe King care venea de-a lungul coridorului.

— Şi cu ce prilej vă aflaţi aici, micuţii mei prieteni ? începu supraveghetorul secţiei. Îmi vine a crede — opriţi-mă dacă greşesc (cei de dincolo de geamul mat izbucniră deodată în rîs) — că de vă voi găsi în faţa secţiei mele, vă voi răsplăti cu grele suferinţe şi pedepse.

— Tocmai ne duceam să facem o plimbare, domnule profesor, îl lămuri Beetle.

— Şi v-aţi oprit să vorbiţi cu Rattray *en route* ? [1]

— Da, domnule profesor. Ne jucam cu nişte mingi de golf, spuse Rattray făcîndu-şi apariţia din sala de studii.

(— Rattray ăsta e mai diplomat decît credeam. Pînă acu, n-a spus decît strictul adevăr, recunoscu micul Hartopp. Ia aminte la aspectul moral al purtării, Prout.)

— A, va să zică te distrai cu tinerii aceştia ? Trebuie să-ţi declar că nu te fericesc pentru prietenii pe care ţi-i alegi. Îmi închipui că erau pe cale de a-ţi ţine vreunul din discursurile acelea deşănţate, pentru care au prins un scîrbavnic gust de la o vreme încoace. Te sfătuiesc stăruitor ca, de-acum încolo, să fii mai atent la ceea ce faci. Adună mingile acestea de golf.

Zise şi trecu mai departe.

•

A doua zi, Richards, care fusese dulgher în marină şi căruia i se încredinţau tot felul de mici reparaţii, primi ordinul de a scoate pardoseala dintr-un dormitor ; căci profesorul King bănuia că trebuie să fi murit ceva acolo.

[1] Pe drum (fr.)

— Nu trebuie să ne neglijăm studiile, pentru un asemenea fleac ; deşi îmi dau prea bine seama că lucrurile mărunte preocupă minţile mărunte. Da, am dispus ca scîndurile să fie desfăcute în după-amiaza aceasta, sub paza lui Richards. Nu mă-ndoiesc că va fi o treabă deosebit de interesantă pentru un anume tip de aşa zis intelect ; dar oricare elev din secţia mea ori din alta ce va fi găsit pe scara dormitorului se va alege *ipso facto* cu trei sute de rînduri de copiat.

Elevii nu se bulucirăpe scări, ci aşteptară în faţa secţiei lui King. Obţinuseră din partea lui Richards făgăduinţa de a le anunţa noutăţile pe fereastra din pod şi, dacă se va putea, de a le înfăţişa cadavrul.

— E o pisică, o pisică moartă !

Faţa lui Richards apăru congestionată la fereastră. Petrecuse oarecare timp în camera morţii şi o parte din el în genunchi.

— O pisică ? Aiurea ! se revoltă M'Turk. E vreun boboc mort, rămas de anul trecut. Trei urale pentru bobocul mort al lui King.

Izbucniră din răsputeri în strigăte de „ura".

— Arat-o ! Arată-ne-o ! S-o vedem şi noi ! urlau cei mai mici. Dă-o Vînătorilor de Ploşniţe ! (Acesta era Cercul de Ştiinţe Naturale). Cine-o rîde şi-o vorbi s-o mănînce coaptă ! Iii ! Iau ! Vau ! Miau ! Ciţţ ! au fost cîteva din ţipetele care au urmat.

Richards apăru din nou.

— Asta este, se opri brusc ; asta-i moartă de mult.

Întreaga şcoală urla de nu mai putea.

— Ei, ce mai staţi ? exclamă Stalky într-o clipă de acalmie, dinadins aşteptată. Haidem la plimbare. Toată treaba e scîrboasă şi trag nădejde că bolniţa n-are s-o mai facă şi altă dată.

— Să mai facă ce ? întrebă mînios unul dintre elevii lui King.

— Să omoare o biată mîţă nevinovată ori de cîte ori voi nu vreţi să vă spălaţi. E şi aşa teribil de greu să spui care pute mai tare, voi ori pisica. Eu unul aleg, desigur, pisica. Ea parcă nu duhneşte chiar atît de rău. Ce vrei să faci, Beetle ?

— Să crăp de bucurie. Să crăp de bucurie toată după-amiaza asta. Niciodată n-am crăpat de bucurie ca astăzi. Apoi să ne retragem în adăpostul nostru.

Ceea ce şi făcură.

•

Jos în subsol, unde becurile de gaz pîlpîie şi ghetele stau frumos aliniate, Richards, înconjurat de periile de lustruit, povestea lui Oke, omul de serviciu din sala profesorilor, lui Gumbly, omul de serviciu din sala de mese şi frumoasei Lena, spălătoreasa.

— Mda. Pisica aia era într-o stare de nedescris, ceva ce nu s-a mai văzut. Mai că mi-a venit să vărs, şi alta nu. Dar am scos-o afară şi am curăţat totul, deşi duhnea mai rău ca un fund de cală.

— O fi murit vînînd şoareci, biata de ea, o jeli Lena pe victimă.

— Atunci îi vîna altminteri decît toate celelalte pisici din lumea asta, Lena. Cînd scot scîndura şi dau de ea culcată pe spate şi-o răsucesc cu coada măturii, ce să vezi? Văd că are spatele tot plin de tencuiala dintre şipci. Da, precum vă spun eu. Şi sub cap se găsea... cum să spun, aşa ca un fel de perniţă de ipsos care i se adunase în faţă cînd o fi alunecat pe spate. Nici o pisică, de cînd e lumea şi pămîntul, Lena, n-a vînat şoareci stînd pe spate. Cineva a împins-o pe sub duşumea, departe, cît de departe a putut. Pisicile nu-şi aşterne singure perne, ca să moară pe ele. A împins-o careva după ce pornise să se răcească, cum ar veni.

— Măi să fie, dar tu eşti prea deştept ca să faci mult timp umbră pămîntului, grăsanule. Trebuie să te însori şi să te înveţe cineva minte, îl sfătui Lena care era logodită cu Gumbly.

— Eu am apucat să învăţ cîte ceva mai înainte ca anumite fete să se fi născut măcar. Şi am făcut parte din marina reginei, unde te-nveţi să vezi şi să te zgîieşti cu ochii pe care-i ai. Aşa că tu să-ţi vezi de ale tale, Lenă fato.

— Crezi cu adevărat ce ne-ai spus? stărui Oke.

— Nu-mi pune întrebări şi nici eu n-am să-ţi spun minciuni. E ciuruită de-un glonţ dintr-o parte-ntr-alta

și două coaste în dreptul inimii le are sfărîmate ca niște nuieluşe. Am văzut eu cum arată totul cînd am răsucit-o. Sînt daţi dracului, da, sînt daţi dracului, dar pe nea Richards nu-l prostesc ei. Îmi sta pe limbă să spun totul, dar... ne-a zis că nu ne spălăm niciodată, aşa ne-a zis. Şi i-a lăsat pe ticăloşii ăia de elevi ai lui să ne facă de „împuţiţi", ştiţi că i-a lăsat. Aşa încît spun că bine i s-a întîmplat, să se înveţe minte şi domnul profesor King.

Richards scuipă pe-o altă gheată şi se apucă de văcsuit în continuare, rîzînd pe înfundate.

IMPRESIONIŞTII

Picaseră în camera de lucru a capelanului — toţi patru profesori supraveghetori de secţii — pentru a fuma şi ei în tihnă în acea sîmbătă seară, iar cele trei pipe şi o ţigară, îmbinîndu-şi fumul, dădeau mărturie pentru deosebitul tact al reverendului John Gillett. De cînd cu descoperirea pisicii, King fusese pornit să se simtă jignit din senin şi din te miri ce, iar reverendul John — în calitate de stat-tampon şi de confident general — se străduise timp de o săptămînă să realizeze o stare de împăcare şi de bunăvoie între toţi. Era un om rotofei, mereu bine dispus şi se purta ras (dacă nu punem la socoteală stufoasa lui mustaţă) ; cei ce-l iubeau mai puţin spuneau că-i un iezuit făţarnic. Acum surîdea blînd, privindu-şi realizarea : patru oameni mult încercaţi, care în clipa aceea îşi vorbeau fără prea multă amărăciune.

— Luaţi aminte, vorbi el atunci cînd în cursul conversaţiei fu atins subiectul, eu nu am în vedere pe nimeni. Dar oridecîteori cineva a luat măsuri făţişe împotriva sălii de studii numărul cinci, rezultatul a fost mai mult ori mai puţin umilitor pentru cel ce le-a luat.

— Nu pot să fiu de acord, ripostă King. Îl pulverizez zilnic, spre binele lui, pe sfruntatul de Beetle, îl scutur zi de zi, iar pe ceilalţi odată cu el.

— Atunci gîndeşte-te chiar la situaţia dumitale de acum doi ani. Îţi aduci aminte cînd dumneata şi cu Prout vă puseseräţi pe urma lor — pentru că-şi făcuseră o co-

limbă şi depăşeau limitele, dacă nu mă-nşel. L-ai dat oare uitării pe colonelul Dabney ?

Ceilalţi începură a rîde. Lui King nu-i făcea deloc plăcere să i se reamintească de postura lui de braconier.

— Asta a fost un caz. Altul a fost cînd îţi aveai camera de lucru sub sala lor de studii — părerea mea fusese atunci că te-ai băgat de bunăvoie în gura şarpelui — şi cînd i-ai dat afară din sala lor.

— Pentru că făceau o larmă îngrozitoare. N-aş vrea să cred, Gillett, că tocmai dumneata aperi...

— Nu spun decît că i-ai dat afară. În aceeaşi seară biroul dumitale a fost devastat.

— De către Ouă-de-Iepure — beat criţă — de pe şosea, preciză King. Ce are asta de a face cu... ?

Reverendul John urmă:

— În sfîrşit, îşi închipuie că le este defăimată curăţenia corporală — o chestie cît se poate de gingaşă pentru toţi băieţii de vîrsta lor. Aşa. Luaţi aminte cum, în fiecare caz, pedeapsa se potriveşte cu vina. La o săptămînă după ce elevii din secţia dumitale, King, îi fac de „împuţiţi", secţia dumitale este şi ea — ca să nu ocolim adevărul — împuţită de o pisică moartă, care găseşte cu cale să moară tocmai în locul unde-ţi poate îndeosebi cădea buluc pe cap. Să fie oare tot o coincidenţă ? Hai să recapitulăm. Îi acuzi că au depăşit limitele. Datorită nu ştiu cărei stranii înlănţuiri de împrejurări — fie că trăgeau ori nu trăgeau ei sforile — dumneata şi cu Prout vă pomeniţi luaţi drept braconieri. Îi evacuezi din sala lor. Biroul dumitale devine de nelocuit pentru un oarecare timp. În acest din urmă caz, rezultatele ni s-au servit clar. Ei, atunci ?

— Dar pisica se afla sub mijlocul podelei din dormitorul lui White, argumentă King. Scîndurile acolo-s puse pe două rînduri, ca să amortizeze zgomotul. Nici un elev, nici măcar din propria mea secţie, nu ar fi putut umbla la scînduri, fără să lase nici o urmă — iar cît despre Ouă-de-Iepure, căruţaşul era beat mort în seara cu pricina.

— Norocul le surîde uluitor de frecvent. Asta-i tot ce am spus mereu. Mie unuia îmi sînt nespus de dragi şi cred că mă bucur într-o oarecare măsură de încrede-

rea lor. Mărturisesc că-mi place să mi se spună *padre* [1]. Cu mine sînt în relaţii paşnice ; drept care să nu mi se împuie capul cu mărturisiri despre furturi inexistente.

— Te referi la cazul Mason ? întrebă gînditor Prout. Întotdeauna am considerat chestia aceea ca absolut scandaloasă. Cred că directorul ar fi trebuit să procedeze mai energic. Mason poate greşi, dar nu încape îndoială că e cum nu se poate mai sincer şi că are cele mai bune intenţii.

— Voi mărturisi că nu-ţi pot împărtăşi părerea, Prout, spuse reverendul John. Omul a luat ca bună o poveste stupidă, din care reieşea că băieţii ar fi furat ; s-a bazat pe mărturia altui elev, fără a întreprinde — după cîte ştiu eu — o cît de mică anchetă ; şi — ca să vorbesc deschis — socot că merita tot ce i s-a întîmplat.

— L-au jignit grav pe Mason, în mod deliberat, afirmă Prout. O vorbă să-mi fi spus mie şi aranjam totul, dar au preferat să mizeze pe faptul că Mason nu le ştia firea, pentru a-l atrage într-o capcană...

— Nu zic ba, interveni King, dar Mason nu-mi este simpatic. Şi nu-mi este, tocmai pentru motivul pe care-l invocă Prout spre a-l lăuda. E prea bine intenţionat.

— Furtul nu face parte din tradiţiile noastre, zise micul Hartopp, cel puţin nu între noi.

— Venind din partea supraveghetorului unor elevi care au răpit nevinovaţilor electori din Northam şapte capete de vită, nu vi se pare că declaraţia dumneavoastră e cam pripită ? întrebă Macrea.

— Cîtuşi de puţin, răspunse Hartopp netulburat. Asta şi săritul porţilor şi niţel braconaj şi vînzarea şoimilor pe faleză constituie salvarea noastră.

— Ne face mai mult rău ca instituţie... începu Prout.

— Decît ar putea să ne facă un scandal muşamalizat ? Desigur. Reputaţia noastră în rîndurile fermierilor e cum nici nu s-ar putea mai proastă. Sînt însă oricînd dispus să am de-a face cu oricîte iscusite delicte de acest fel, decît cu... altele de alt fel.

— Se poate să ai dreptate, dar nu se poartă ca băieţi de vîrsta lor ; sînt anormali şi, după a mea părere, dez-

[1] Titlu îndeobşte dat confesorilor militari. *(N. tr.)*.

echilibrați, stărui Prout. Efectul moral al isprăvilor lor netezește calea pentru alte rele și mai grave. De aceea nici nu știu cum să mă port cu ei. S-ar putea să-i despart.

— Ai putea, desigur; dar gîndește-te că au înotat prin șase ani de școală împreună. Eu n-aș fi de părere s-o fac, îi spuse Macrea.

— Îl folosesc mereu pe „noi", ca ziariștii, observă dintr-odată King. Ceea ce mă enervează la ei. „Unde ți-e tema, Corkran?" „Domnule profesor, noi încă n-am terminat-o de tot. O să v-o dăm în cîteva clipe", și uite așa. Și ceilalți doi fac la fel.

— Dar acest *noi* nu-i de lepădat, se pronunță micul Hartopp. Știți că trigonometria le-o predau eu. M'Turk s-ar putea să înțeleagă el cîte ceva; cît despre Beetle, cînd îi vorbești de sinus și de cosinus, stă parc-ar fi o vită încălțată. Și copiază fără rușine de la Stalky pentru care matematica e pur și simplu o desfătare.

— De ce-i îngădui să copieze? se indignă Prout.

— Lucrurile se cumpănesc la examene. Acolo Beetle își predă foaia albă și contează pe *engleză*, spre a obține nota de trecere. Cred că în orele mele își petrec tot timpul scriind versuri.

— Unde-ar da pronia să-și transfere niței din energia aceasta și în domeniul versurilor latinești! (King se îndreptă din spate). Cu excepția doar a lui Stalky, e cel mai netrebnic făuritor de hexametri barbari din cîți mi-a fost dat mie să cunosc.

— Totuși, munca în sala lor de studii e coordonată, îi lămuri capelanul. Stalky se ocupă de matematică, M'Turk de latină iar în grija lui Beetle cad engleza și franceza. Așa cred cel puțin, pentru că atunci cînd era la infirmerie, lunea trecută...

— Simulînd, sări Prout cu gura.

— Nu-i exclus. Am constatat o scădere simțitoare în calitatea traducerilor lor după *Romanul unui tînăr sărac*[1].

— Consider treaba asta profund imorală. Eu unul am fost întotdeauna potrivnic sistemului sălilor de studii pe grupuri.

---

[1] Romanul scriitorului francez *Octave Feuillet* (1821—1890). *(N. tr.)*.

— Ar fi greu de găsit o sală de studii unde elevii nu se ajută unii pe alții ; dar în sala numărul cinci lucrul s-a prefăcut în sistem, recunoscu micul Hartopp. Dealtfel, tot ce fac ei este făcut sistematic.

— Nici nu se ascund, interveni reverendul John. L-am văzut pe M'Turk fugărit pe scări de Beetle și de Stalky, care vroiau să le traducă în versuri latine *Elegia* lui Gray [1], în vreme ce ei aveau de gînd să se ducă să bată mingea.

— Asta se cheamă înșelătorie sistematică, comentă Prout cu voce din ce în ce mai gravă.

— Nici gînd, îi răspunse micul Hartopp. Nu poți învăța o vacă să cînte la vioară.

— Își dau seama că ne înșală.

— Tot ce s-a spus aici, vru să știe reverendul John, s-a spus sub pecetea tainei, nu ?

— Spui că i-au auzit distribuindu-și între ei temele lecțiilor în acest fel ? stărui Prout.

— În numele a tot ce-i sfînt, nu mă folosi drept martor al acuzării, dragul meu. Hartopp a spus același lucru și el. Dacă băieții află că mi-am dat drumul gurii, relațiile dintre noi s-ar strica — și eu unul țin ca ele să fie bune.

— Cred că purtarea dumitale în privința aceasta dă dovadă de slăbiciune, rosti Prout, privind în jur ca și cum ar fi căutat sprijin în careva. N-ar fi mult mai bine să spargem gașca pe... cîtva timp... ce ziceți ?

— Da, spargeți-o, nu mai stați pe gînduri, aprobă Macrea, și o să vedem atunci dacă teoria lui Gillett se ține sau nu în picioare.

— Vezi-ți de treabă, Prout. Dă-le pace ori, altminteri, te va paște cine știe ce nenorocire ; și ceea ce este mult mai important, au să-mi poarte și mie pică. Și sînt, vai, prea gras pentru a mă lăsa chinuit de niște copii poznași. Unde te duci ?

— Prostii ! N-au să îndrăznească... dar am să chibzuiesc pe-ndelete, răspunse Prout. Se cere chibzuială. Își

[1] Celebra poezie *Elegie scrisă într-un cimitir de țară* de *Thomas Gray* (1716—1771). *(N. tr.)*.

dau seama că ne înşală şi eu trebuie să stau să chibzuiesc care-mi este datoria.

— Asta e în stare să le ceară băieţilor să-şi dea cuvîntul de onoare că nu vor mai copia. Mare prostie am mai făcut. (Reverendul John se uită în juru-i, oarecum muncit de cuget.) N-am să mai pierd niciodată din vedere că un profesor nu e un om. Ţineţi însă minte ce vă spun eu, încheie reverendul John, are să se lase cu tărăboi.

*

Dar lîngă Tibrul galben
Domneau tumultul şi spaima

Aidoma trăsnetului ce-ar cădea din senin (căci mai dăinuia încă veselia iscată de victorioasa încheiere a războiului pisicii), profesorul Prout venise în sala de studii numărul cinci, le ţinuse o predică despre grozăvia faptului de a copia şi de a-şi face unul altuia lecţiile şi le adusese la cunoştinţă că, începînd de luni, se vor întoarce în sala de studii comună. Băieţii tunară şi fulgerară, fiecare de unul singur sau toţi în cor, tot timpul cît ţinu acea liniştită duminică, deoarece păcatul lor era ceva de uz curent în mai toate sălile de studii.

— La ce bun să ne prăpădim cu firea ? întrebă Stalky în cele din urmă. Sîntem cu toţii o apă şi-un pămînt. Trebuie să ne întoarcem şi să convieţuim cu întreaga secţie. Cîte un pupitru în clasă şi cîte un scaun în sala de studii numărul doisprezece.

Se uită cu jind împrejur la plăcuta încăpere pe care M'Turk, îndrumătorul lor în materie de artă, o împodobise cu lambriuri, plăcuţe de metal şi perdele de creton.

— Da ! şi Copită are să ne vină pe cap în orice clipă, furişîndu-se ca un cîine de pripas, să vadă ce mai punem la cale. Ştiţi că de la un timp încoace nu le dă o clipă de răgaz elevilor săi, se jeli M'Turk. Mă, frumoasă treabă are să fie, n-am ce zice !

— De ce nu eşti pe terenul de sport ? Vreau ca toţi băieţii să fie voinici, sănătoşi. Nu trebuie să lîncezeşti într-o sală de clasă. De ce nu iei parte la manifestările secţiei ? cită Beetle cuvintele dascălului — şi tot aşa, dă-i şi dă-i !

— Păi, are dreptate. De ce nu ne-am ocupa şi noi de secţie ? Hai să ne ocupăm. Să ne ocupăm cît mai mult. De-un an de zile nu ne-a mai văzut prin sălile comune. În răstimp, am învăţat o groază de lucruri. Avem să-i arătăm noi ce putem face pentru secţie ! V-aduceţi aminte, în *Eric* ori în *Sf. Winifred*, de tipul pe care-l cheamă Belial [1] şi mai nu ştiu cum ? Am de gînd să fiu Belial, hotărî Stalky, zîmbind cu un surîs ademenitor.

— E-n regulă ! se-nvoi Beetle. Iar eu am să fiu Mamon [2]. Am să dau bani cu împrumut pe camătă — aşa cum se face în toate şcolile, potrivit ştirilor din B.O.P. [3] Două pence pe săptămînă de fiecare şiling. Asta are să-i zdruncine lui Copită şi mintea cîtă o mai are. Cît despre tine, Turkey, tu poţi fi Lucifer.

— Ce-am de făcut în această calitate ? zîmbi şi M'Turk.

— Să te afli în fruntea comploturilor, a uneltirilor şi... a boicoturilor. Dedă-te „tenebroaselor intrigi" de care tot pomeneşte Copitică. Haidem !

Secţia îi întîmpină cu prilejul căderii lor vădindu-le acel amestec de zeflemea şi simpatie acordat mai totdeauna elevilor evacuaţi din sala lor de studii. Binecunoscuta rezervă a celor trei îi făcea însă cu atît mai interesanţi.

— Întocmai ca-n vremurile bune de odinioară, nu ? întrebă Stalky alegînd un pupitru şi azvîrlindu-şi cărţile într-însul. Am venit să petrecem oarecare vreme cu voi, tinerii mei prieteni, deoarece mult iubitul nostru supraveghetor ne-a dat afară din bîrlogul nostru.

— Bine v-a făcut, strigă Orrin, să vă înveţe minte să vă lăsaţi de copiat !

— Aşa nu merge, îi replică Stalky, nu ne vom putea păstra faimosul nostru prestigiu, Orrin băiete, dacă încerci s-o iei pe tonul ăsta.

Cei trei prieteni se încolăciră drăgăstos în jurul colegului lor, îl duseră pînă la fereastra glisantă şi lăsară apoi canatul geamului în jos pînă ce-i imobilizară ceafa.

---

[1] Diavolul. *(N. tr.)*
[2] Tot diavolul, sub ipostaza lăcomiei de bani. *(N. tr.)*
[3] *Boys' Own Paper*, revista tinerimii şcolare. (N. tr.)

Cu o aceeași dexteritate, folosind o bucată de sfoară, îi prinseră după aceea la spate cele două degete groase ale mîinilor și, în sfîrșit, pentru că dădea vîrtos din picioare, îl și descălțară.

Acolo și-n aceeași situație se nimeri să-l găsească, după vreo cîteva minute, profesorul Prout : ghilotinat și în imposibilitate de a face ceva, înconjurat de un grup de elevi care în loc de a-i sări în ajutor să strîmbau de rîs.

Stalky, într-o clasă de la etaj, își adunase aliați spre a întîmpina o acțiune de represalii. Și, într-adevăr, nu trecu mult timp că Orrin se și arătă în fruntea unei trupe : în toată clasa, atunci, se ridică un nor de praf ce-i înconjura de pretutindeni pe băieții încăierați, care se luptau — țipînd și zbierînd. Un pupitru, în toiul tumultului, o porni din loc, un pîlc de luptători se prăbuși peste o ușă sfărîmîndu-i una din tăblii, o fereastră se făcu țăndări și o sticlă de lampă căzu la pămînt. Folosindu-se de toată acea harababură, cei trei prieteni o zbughiră pe coridor, de unde se porniră să strige și să cheme noi forțe doritoare să ia parte la luptă.

— Ajutor, secția King, secția King ! secția King ! Clasa a douăsprezecea ! Ajutor, secția Prout, secția Prout ! Ajutor, secția Macrea ! Ajutor, secția Hartopp !

Elevii mai tineri se repeziră afară de prin clase ca roiul din stup, fără a mai pune întrebări ; se repeziră sus pe scări și se adăugară învălmășelii generale.

— Nu-i rău pentru cea dintîi seară, constată Stalky potrivindu-și gulerul. Îmi închipui că lui Prout n-o să-i prea placă. Iar noi am face mai bine să ne asigurăm de-un alibi.

Așa încît se cocoțară tustrei pe gardul din fața secției lui King, unde și rămaseră pînă la ora de meditații.

— Vedeți, grăi Stalky în vreme ce se îndreptau odată cu netrebnica ciurdă spre sala de studii, dacă ajungi să încaieri frumușel toate secțiile între ele, poți pune rămășag că are să se găsească și-un bou care să dezlănțuie o bătaie serioasă. Uite-l pe Orrin. Orrin, arăți cam paradito-mardit.

— Din vina ta, nemernicule ! Tu ai început. Aveți fiecare de scris cîte două sute de rînduri de căciulă și

Copilă vă caută peste tot locul. Uite ce mi-a făcut animalul ăla de Malpas la ochi !

— Să știi că-mi placi, cînd zici că *noi* am început. Cine a spus că noi copiem ? Mintea ta de prunc nu poate încă stabili legătura dintre cauză și efect ? Va veni și ziua cînd îți vei da seama că nu poți lua sala de studii numărul cinci peste picior.

— Unde-i șilingul ăla pe care mi-l datorezi ? întrebă Beetle dintr-odată.

Stalky nu putea să-l vadă pe Prout în spatele lui, dar dădu replica fără a sta pe gînduri.

— Îți datorez numai nouă pence, cămătarule !

— Ai uitat dobînda ? întrebă M'Turk. O jumătate de penny pe săptămînă de fiecare șiling. Asta-i tariful lui Beetle. Trebuie că ești putred de bogat, mă Beetle.

— Ia stați, Beetle mi-a împrumutat șase pence. (Stalky se opri din drum și se prefăcu a socoti pe degete). Șase pence pe ziua de nouăsprezece, nu ?

— Da ; dar ai uitat că n-ai plătit dobîndă pentru celălalt șiling, ăl de ți l-am împrumutat mai înainte.

— Dar nu mi-ai luat ceasul drept zălog ?

Aproape că jocul, în continuare, se desfășurase de la sine.

— N-are a face. Plătește-mi dobînda ori am să-ți socotesc dobîndă la dobîndă. Nu uita că am o poliță semnată de propria-ți mînă ! răcni Beetle.

— Ești un cămătar fără inimă, mormăi Stalky.

— Gura ! răcni M'Turk cît mai tare cu putință și tresări cînd Prout se apropie de ei.

— Nu v-am văzut în rușinosul tărăboi de adineaori, în clasă, observă el.

— Care tărăboi, domnule profesor ? Noi tocmai venim de la domnul profesor King, răspunse Stalky. Și, domnule profesor, vă rog, ce fac eu cu ora de meditație ? Pupitrul la care mi-ați spus să șed e spart acum și întreaga sală e inundată de cerneală.

— Găsește-ți alt loc, găsește-ți un alt loc. Mă iei drept dădaca dumitale, să-ți schimb eu scutecele ? Doresc să știu dacă-ți intră în obicei să împrumuți bani colegilor dumitale, Beetle ?

— Nu, domnule profesor, nu în mod sistematic, domnule profesor.

— E un obicei cît se poate de condamnabil. Speram că cel puțin în secția mea nu-l voi întîlni. Oricare ar fi părerea mea despre dumneata, Beetle, nu mi-ar fi venit a crede că viciul acesta se numără printre cele pe care le ai.

— Nu-i ceva rău să împrumuți bani, domnule profesor, așa-i ?

— N-am de gînd să fac un schimb de cuvinte cu dumneata asupra concepțiilor dumitale morale. Cît i-ai împrumutat lui Corkran ?

— Nu... nu știu exact, răspunse Beetle.

Nu-i ușor lucru să improvizezi pe moment o întreagă tărășenie.

— Și totuși, adineaori păreai a ști foarte precis.

— Cred că-i vorba de doi șilingi și patru pence, interveni M'Turk, aruncîndu-i o privire profund disprețuitoare lui Beetle.

În finanțele peste măsură de încurcate ale celor trei prieteni mai figura numai acea sumă pe care o revendicau atît M'Turk cît și Beetle drept parte ce li se cuvenea din produsul amanetării mai puțin bunei perechi de pantaloni de sărbătoare ai lui Stalky. Stalky însă susținuse de-a lungul a două trimestre, că banii erau ai lui, ei reprezentînd comisionul pentru oboseala de a fi pus zălog pantalonii ; și-i cheltuise, firește, cu prilejul unei „gustări" în sala de studii.

— Atunci băgați-vă bine în cap ce vă spun eu. Beetle, să binevoiești a pune capăt activității dumitale de cămătar. Cît ai spus, Corkran, doi șilingi și patru pence ?

Stalky nu grăise nimic și nimic n-a răspuns.

— Înriurirea nocivă pe care o exerciți este destul de puternică, pentru ca să nu fie nevoie să născocești încă un mijloc de presiune asupra colegilor dumitale.

Își scotoci buzunarele și (o, bucurie !) scoase un florin și patru pence.

— Adu-mi ceea ce numești polița semnată de Corkran și fii mulțumit că nu fac să se audă lucrurile mai departe. Banii aceștia vor fi reținuți din banii dumitale

de buzunar, Corkran. Şi să mi se aducă imediat poliţa în biroul meu.

Prea puţin le păsa ! Doi şilingi şi patru pence dintr-o dată fac oricînd şi pentru orice fomist din lumea asta mai mult decît şase pence săptămînal timp de şase săptămîni.

— Da' ce naiba o fi aia o poliţă ? se înfioră Beetle. N-am auzit de aşa ceva decît într-o carte.

— Ei, acum va să întocmim noi una, zise Stalky.

— Da... dar cerneala noastră albastră are să se înnegrească mîine. Ce ne facem dacă observă ?

— Nu observă el. Are alte griji, îl linişti M'Turk. Semnează-ţi numele pe o bucată de hîrtie şi scrie : „Vă datorez doi şilingi şi patru". Nu-mi sînteţi recunoscători că i-am stors biştarii lui Prout ? Stalky nu ar fi plătit niciodată... Ce faci, măi nătărăule ?

Instinctiv, Beetle tocmai căuta să înmîneze banii lui Stalky, ca unuia socotit vistiernicul asociaţiei. Vechile năravuri nu-s uşor de lepădat.

În schimbul poliţei, Prout îl lămuri pe Beetle asupra grozăviei cametei care, întocmai ca orice altceva în afara cricketului obligator, reprezenta agentul distrugător al şcolilor, semăna zîzania între elevi, îi făcea pe tineri reci şi calculaţi şi dădea frîu slobod tuturor relelor. Pînă la urmă, Beetle fu întrebat dacă mai cunoaşte şi alte cazuri asemănătoare. Dacă da, atunci era de datoria lui, spre a-şi dovedi căinţa, să le aducă la cunoştinţa supraveghetorului secţiei sale. Nu era nevoie să dea şi nume.

Beetle nu ştia... mai bine zis, domnule profesor, nu era sigur. Cum de-ar putea fi martor al acuzării împotriva propriilor săi prieteni ? S-ar putea, desigur, ca în secţie — aici schiţă o serie de gesturi făţarnice, menite să arate cît e de delicată situaţia — să mai fie mulţi alţii care procedează la fel. El unul nu putea şti. Concurenţi făţişi în activitatea la care se dedase nu întîlnise. Dacă însă domnul profesor Prout socotea că-i o chestiune care interesează onoarea secţiei (iar domnul profesor Prout, bineînţeles, întocmai aşa o considera), poate că ar fi bine ca monitorii...

O întinse astfel pînă la jumătatea orei de meditaţii.

— Iar dacă, afirmă noul Shylock, înapoindu-se în clasă și prăbușindu-se pe bancă alături de Stalky, iar dacă nu-i convins că secția e toată molipsită de cămătă, atunci eu sînt unchiul unei maimuțe... asta-i tot... Am fost reținut în biroul domnului profesor Prout, domnule (spuse către pedagogul de pe catedră). Mi-a spus că mă pot așeza unde doresc, domnule... O, era nespus de emoționat, broboane de sudoare îi acopereau fruntea... da, domnule, i-am cerut doar lui Corkran să mă lase să moi tocul în călimara lui.

După rugăciunea de seară, în drum spre dormitoare, Harrison și Craye, monitorii șefi ai secției, zeloși în exercitarea îndatoririlor, li se adresară supărați foc.

— Ce i-ai mai făcut lui Copită de data asta, Beetle? Ne-a predicat toată seara.

— Și pentru care motiv v-a necăjit Serenissima Sa Transparență? întrebă M'Turk.

— Pentru că Beetle i-a împrumutat bani lui Stalky, explică Harrison; și pentru că Beetle i-a mai și spus că obiceiul împrumuturilor bănești mișună în toată secția.

— Nu, băiete, zise Beetle, așezîndu-se pe-un coș unde se țineau ghetele, tocmai asta este ceea ce nu i-am spus eu. Am grăit adevărul adevărat. M-a întrebat dacă se fac împrumuturi bănești în secție, iar eu i-am răspuns că nu știu.

— Părerea lui este că sînteți o bandă de cămătari fără inimă, se amestecă M'Turk în vorbă. Aveți noroc că nu vă socotește a fi de-a dreptul niște spărgători. Știți că odată ce-i intră o idee în căpățîna aia conștiincioasă a lui nu i-o mai scoate nimeni de acolo nici cu o pereche de boi.

— Om bine intenționat. A făcut și el tot ce-a putut. (Stalky se răsucea plin de grație în jurul balustradei scării). L-am găsit cu capu-n țeava de scurgere. Mărturisirea completă în gheata stîngă. Totul numai pentru a salva onoarea școlii... da... [1].

— Tacă-ți fleanca! i-o reteză Harrison. Cînd vine omul să vă mustre, vă purtați de parcă voi ați fi cei ce mustră.

---

[1] Stalky vorbește imitîndu-l pe Jingle, personaj din *Clubul Pickwick* al lui Dickens. (N. tr.)

— Sînteţi mult prea înfipţi, completă Craye.

— Nu prea văd cine-i înfipt în chestia asta, afară de voi care veniţi să vă băgaţi nasul în treburi care ne privesc numai pe mine şi pe Beetle, şi mai ales după ce Prout a aplanat totul.

Strengăreşte, Stalky le făcu celorlalţi semn cu ochiul.

— Asta-i partea rea cu tocilarii, se plînse M'Turk adresîndu-se lămpii de gaz. Ajung să fie făcuţi monitori mai înainte de a avea şi ei niţel tact şi atunci se apucă să bată capul celor care le-ar putea da cu adevărat o mînă de ajutor ca să vegheze asupra onoarei secţiei.

— N-avem să vă deranjăm cu asemenea cereri ! îl asigură Craye cu însufleţire.

— Atunci, de ce ne tot pisălogiţi ? sări Beetle. După propriile voastre spuse, aţi fost atît de nepăsători în ceea ce priveşte grija de secţie, încît Prout crede că toată secţia e un cuib de cămătari. Eu i-am spus că i-am împrumutat bani lui Stalky şi nimănui alteuiva. Nu ştiu dacă mă crede, dar cu asta eu am terminat. Restul vă priveşte.

— Ne dăm acum seama — Stalky ridică vocea — că după toate aparenţele, ne aflăm în prezenţa unui complot pus la cale de toată secţia. După cîte ştim noi, s-ar putea ca bobocii să dea şi să primească bani cu împrumut mult peste mijloacele de care pot ei dispune. Însă nu *noi* purtăm răspunderea. Noi nu sîntem monitori, noi sîntem nişte bieţi elevi oarecare.

— Şi vă mai prinde mirarea că nu dorim să legăm prietenii în secţie ? întrebă M'Turk deodată cu multă demnitate. Ne-am văzut de treabă în camera noastră, pînă ce am fost evacuaţi şi acum ne trezim amestecaţi în... în borşul ăsta. E pur şi simplu ruşinos.

— Apoi, adăugă Stalky, ne şi luaţi din scurt şi începeţi să ne brutalizaţi pe scări, pentru lucruri care ne privesc numai pe noi. Doar ştiţi bine că nu sîntem monitori.

— Şi acum ne şi ameninţaţi cu bătaia, adăugă Beetle, născocind cu îndrăzneală, pe măsură ce vedea cum se întipăreşte uimirea pe faţa vrăjmaşului.

— Şi dacă vă-nchipuiţi că aveţi să obţineţi ceva de la noi pe calea aceasta, aflaţi că vă înşelaţi amarnic. Asta-i tot. Noapte bună.

O luară în sus pe scări, spinările lor dintr-o dată ţepene exprimînd indignarea nevinovăţiei jignite pe nedrept.

— Da'... da' ce naiba le-am făcut ? îl întrebă Harrison căzut din cer pe Craye.

— Habar n-am. Însă... aşa se întîmplă mereu, cînd ai de-a face cu ei. Aştia ies mereu basma curată.

După aceea profesorul Prout îi convocă din nou pe cei doi buni elevi în biroul său şi izbuti să cufunde şi propria sa minte şi sufletele lor nevinovate în bezna unei nimiri de zece ori mai ameţitoare. Le vorbi despre sancţiuni şi măsuri ce vor fi luate, despre purtare şi lealitate înlăuntrul secţiei şi faţă de secţie şi-i îmboldi să procedeze cu mult tact.

Aşa încît monitorii îl întrebară pe Beetle dacă mai e în relaţii de afaceri şi cu vreun alt ghişeu. Pe loc Beetle se duse la supraveghetorul secţiei şi-şi exprimă dorinţa de a şti cu ce drept Harrison şi Craye zgîndăresc iar o chestiune rezolvată între el şi supraveghetorul secţiei lui. Pentru a juca rolul nevinovatului persecutat, nimeni nu-l întrecea pe Beetle.

I se năzări apoi lui Prout că fusese poate nedrept cu pirîtul, care nu încercase nici să-şi tăgăduiască vina şi nici să-i găsească circumstanţe atenuante. Trimise după Harrison şi Craye şi-i dojeni cu multă blîndeţe pentru felul poate cam aspru pe care-l folosiseră faţă de un păcătos pocăit, aşa încît atunci cînd aceştia se înapoiară în sala lor de studii, amîndoi folosiră din belşug expresiile verbale ale deznădejdei. Întreprinseră apoi o temeinică anchetă în toată secţia, împingîndu-i pe boboci pînă-n pragul isteriei şi scoţînd la iveală cu tot fastul şi alaiul inevitabilul sistem de mici împrumuturi care întotdeauna funcţionează acolo unde sînt strînşi laolaltă mai mulţi băieţandri.

— Vezi, Harrison, Thornton *minor* mi-a împrumutat un penny săptămîna trecută fiindcă am fost amendat pentru spargerea unui geam ; şi eu l-am cheltuit la Keyte. Nu ştiam că nu-i voie. Şi Wray *maior* a luat doi

pence cu împrumut de la mine, cînd unchiul meu mi-a trimis un mandat poștal de cinci șilingi, pe care mi i-a plătit în numerar Keyte ; dar are să mi-i dea înapoi înainte de vacanță. N-am știut nici unul din noi că asta nu e voie.

Monitorii își irosiră ore întregi în felul acesta, dar nu găsiră urmă de camătă ori de altceva care să se apropie de nemaipomenitele procente ale lui Beetle. Elevii mai mari — căci în tradițiile școlii nu figura respectul față de monitori decît la orele de sport obligatoriu — îi poftiră pe scurt să-și vadă de treburi. Nu erau dispuși s-o facă pe martorii ori pe acuzatorii. Harrison era un dobitoc și Craye un altul ; dar, își dădură elevii mai mari cu părerea, cel mai mare dobitoc dintre toți era însuși supraveghetorul secției.

Cînd o secție ajunge să fie serios zgîndărită, oricît de împăcată i-ar fi conștiința, ea se destramă în grupulețe și coterii — cu mici întruniri în amurg ; comitete care țin ședințe prin unghere și cotloane ; consfătuiri rapide pe coridor. Și cînd, din grup în grup, adoptînd aere de profund mister, trei drăcușori de băieți se furișează strigînd *șase* atunci cînd nu e cazul și șoptind *nu spune mai departe* îndată după ce și-au făcut niște confidențe pe de-a întregul născocite, o minunată atmosferă de intrigă și conspirație poate fi făurită în jurul secției respective.

După ce trecură vreo cîteva zile astfel, Prout își dădu seama că trăia într-un mediu împînzit de capcane. Misterele îl înconjurau din toate părțile, avertismentele precedau mersu-i greoi și parole de taină erau murmurate deîndată ce — vrînd a-și ciuli mai bine urechile — întorcea spatele unui grup. M'Turk și Stalky născociră o mulțime de expresii absurde și de nonsensuri care se răspîndeau prin secție întocmai ca para de foc prin șura de paie. Intră în circulație o glumă izbutită, care fu dealtfel și singura consecință reală a comisiei pentru anchetarea cametei ; un elev îl întreba cu nespusă seriozitate pe un altul : „Crezi că se face multă camătă la noi în secție ?“ iar acela răspundea : „De, știu și eu, dar e mai bine să fim prudenți“. Efectul produs de atari tertipuri asupra unui dascăl omenos și bine intenționat este ușor de închipuit. Dealtfel, unui om care în mod sincer

s-a străduit a-şi cîştiga stima celor de educaţia cărora se îngrijeşte, nu-i face deloc plăcere să se audă denumit, fie şi de la o oarecare distanţă : „Prout Popularitate“ de către un celt cu părul negru, cu privirea încruntată şi bun de gură. Zvonul că anume poveşti — poveşti neobişnuite — sînt relatate prin sălile de clasă în orele serii de către un elev care nu se bucură de încrederea sa îl nelinişteşte pe-un astfel de om ; şi chiar cea mai delicată şi mai subtilă politeţe — căci amabilitatea pe care vîrstnicii înţelepţi o adoptă faţă de un copil uluit era aceea de care se folosea Stalky pentru a-şi învălui profesorul — nu-i redă pacea sufletească.

— Nivelul general al secţiei pare schimbat... schimbat în rău, le spuse Prout lui Harrison şi Craye. Voi n-aţi observat ? Nici prin gînd nu-mi trece să dau vina pe...

Nu dădea vina pe nimeni ; dar, pe de altă parte, nu făcea decît asta şi, în voia celor mai bune intenţii din lume, îi aduse pe monitorii secţiei la cel mai avansat stadiu de iritaţie nervoasă pe care-l pot îndura nişte băieţi sănătoşi. Ba lucru încă şi mai rău, monitorii începeau să se întrebe uneori dacă nu cumva Stalky şi compania aveau oarecare dreptate, cînd tot declarau că Prout e *un bou mohorit*.

— După cum ştiţi, nu sînt eu omul care-şi iese din fire pentru orice fleac pe care-l aude. Părerea mea e că-i mai cuminte să-ţi laşi elevii să-şi afle cum socotesc ei mai nimerit izbăvirea persoanei lor, ţinînd firește frînele cu o mînă discret călăuzitoare. Dar se manifestă o simţitoare lipsă de respect... un nivel scăzut în chestiunile care privesc onoarea secţiei, un fel de învîrtoşare a inimilor.

O, Prout al nostru-i un gentilom, lom, lom !
Copită-i gentilom şi el ;
Trudeşte-amar în chip şi fel
Cu popularitatea sa,
O ! Popularitatea, da
Cu-ameţitul ei model,
S-ar cam spulbera altfel.

Pe uşa întredeschisă a biroului lui Prout, cupletul, cîntat de douăzeci de voci tinere, pătrundea cu o intensi-

tate scăzută, venind dintr-o clasă mai depărtată. Bobocii prinseseră drag de cîntec ; cuvintele îi aparţineau lui Beetle.

— Nici un om cu bun simţ n-are de ce protesta împotriva unui astfel de cîntec, spuse Prout schiţînd un zîmbet palid ; dar, ştiţi voi, paiul arată dincotro bate vîntul. Aţi putea prinde urma influenţei care a iscat întreaga tulburare ? Mă adresez vouă, acum, ca fruntaşilor secţiei.

— Nu există nici o îndoială în privinţa aceasta, răspunse Harrison, impetuos. Ştiu ce vreţi să ne spuneţi, domnule profesor. Totul a început din clipa în care cei din sala de studii numărul cinci au fost vărsaţi în sala comună a clasei. N-are nici un rost să te faci că nu vezi, Craye. Asta o ştii şi tu, prea bine.

— E drept că ne pun uneori într-o situaţie grea, confirmă Craye. Mai de grabă prin felul lor de a fi decît altminteri, asta vrea să spună şi Harrison.

— Vă împiedică oare să vă împliniţi datoria ?

— Asta nu, domnule profesor. Ei stau doar şi se uită la noi, zîmbesc... şi-şi ţin nasul pe sus.

— Întocmai, aprobă Prout plin de înţelegere.

— Eu cred, domnule profesor, zise Craye trecînd la subiect şi luînd taurul de coarne, că ar fi mult mai bine dacă ar fi retrimişi în sala lor de studii... mult mai bine pentru întreaga noastră secţie. Nu mai au vîrsta la care să-şi poată petrece timpul în sălile comune.

— Sînt mai tineri totuşi decît Orrin sau Flint sau mulţi alţii pe care mi-i pot reaminti.

— Da, domnule profesor ; dar e la mijloc altceva. Aştia exercită o influenţă. Au un dar al lor de a da lucrurile peste cap, fără ca să le poţi face nimic. Ori, dacă încerci să le faci...

— Şi credeţi că ar fi mai bine să-i retrimitem în sala lor de studii ?

Harrison şi Craye declarară pe loc şi cu toată energia că părerea lor aceasta e. După cum Harrison i-a spus mai apoi lui Craye :

— Ne-au slăbit autoritatea. Sînt prea mari, ca să mai fie bătuţi ; ne-au făcut de baftă în chestia cu împrumuturile cămătăreşti şi-am ajuns de rîsul întregii şcoli. Am de dat un examen (subînţeles la Sandhurst) peste şase

luni și au și reușit să-mi răpească jumătate din timpul meu de lucru cu ținerile lor. Dacă li se redă sala de studii, poate că vom avea în sfîrșit nițică liniște.

— Salut, Harrison.

M'Turk își făcu apariția de după colț, plimbîndu-și privirea în toate direcțiile :

— Merge, bătrîne, merge ? Așa te vreau. Ia-o încet ! Ia-o încet !

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Arăți cam îngîndurat, remarcă M'Turk. Istovitoare meserie mai este și grija de a veghea asupra onoarei secției, nu ? Și fiindcă veni vorba, ați plecat oare după cai verzi pe pereți ?

— Ascultă, vorbi Harrison, încredințat că va provoca o izbucnire de recunoștință. I-am propus lui Prout să vă redea sala voastră de studii.

— Știi că ai haz ! Și cine, mă rog matale, sînteți domniile voastre, ca să vă interpuneți între noi și dascălul nostru ? Pe legea mea, voi doi ne puneți la grea încercare... la foarte grea încercare. Firește că nu știm în ce măsură abuzați de poziția voastră pentru a ne pune rău cu domnul Prout, dar cînd mă oprești din drum pentru a-mi spune că, fără știrea noastră... și-n secret... ați încheiat... cu Prout... anumite învoieli ce ne privesc, nu... nu mai știu zău ! ce s-ar cuveni să fac.

— Asta-i cel mai nedrept lucru pe care l-am auzit de cînd sînt ! strigă Craye.

— Să știi că e. (M'Turk o luase pe un ton înspăimîntător de solemn care, se potrivea de minune cu fața lui lungă și uscățivă). Ia mai dați-o dracului ! Monitorul și aprodul nu-s, cred, unul și același lucru ; s-ar zice însă că voi sînteți și una și alta. Ba propuneți așa, ba propuneți altminteri. *Voi* sînteți cei care hotărîți cînd și cum ne vom întoarce în sala noastră de studii !

— Dar... dar... am crezut că avem să vă facem o bucurie, Turkey, zău așa. Știi doar că vă veți simți mult mai bine acolo. (Vocea lui Harrison aproape că se înneca în lacrimi.)

M'Turk se despărți brusc de ei, ca și cum n-ar fi vrut să arate cît de emoționat este.

— S-au dat învinși ! (îi găsise pe Stalky și pe Beetle într-un vestiar). S-au săturat ! L-au implorat pe Copită să ne lase să ne înapoiem la numărul cinci. Bieții de ei ! Bieții copilași !

— Ne întind ramura de măslin (Acesta a fost comentariul lui Stalky). Au ridicat drăguțul de drapel alb, fir-ar să fie. Dacă vreți să știți părerea mea, i-am paradito-mardit.

Imediat după ceai, în după-amiaza aceea, Prout îi convocă spre a le spune că dacă doresc să-și distrugă viitorul uitînd cu desăvîrșire de învățătură, e treaba lor. Ținea totuși să le facă cunoscut că prezența lor în sălile comune nu mai putea fi îngăduită nici o clipă. El unul nici nu voia să se gîndească la timpul pe care va trebui să-l piardă spre a șterge urmele nefastei lor influențe. Cît de departe mersese Beetle cu exploatarea pornirilor josnice ale imaginației copilărești, o va constata mai tîrziu, și Beetle putea fi încredințat că dacă Prout avea să dea peste fapte care să denote o pervertire a sufletului...

— Fapte care să denote ce, domnule profesor ? întrebă Beetle, de data aceasta sincer uimit, pe cînd M'Turk se grăbea să-l izbească în gleznă cu piciorul pentru a se fi lăsat „dus" de Prout.

— Beetle, continuă supraveghetorul secției, știe prea bine despre ce e vorba.

Pernicioase dar scurte fuseseră carierele lor sub ochiul atent al lui Prout ; ca unul ce se afla *in loco parentis* față de colegii lor necontaminați, era nevoit să-și ia toate măsurile de precauțiune. Remiterea cheii cu pricina puse în sfîrșit capăt predicii magistrului.

— Dar ce-a fost chestia aia cu exploatarea pornirilor josnice ale imaginației ? stărui Beetle pe scări.

— Cînd e vorba de mania justificării, îl certă M'Turk, întreci orice așteptări. De cînd sînt, n-am mai văzut așa bou. Sper din toată inima că ți-am julit glezna. De ce te lași dus cu muia de orice dobitoc ?

— Mă las, nu mă las, ce-are a face ? Trebuie că l-am atins la coarda simțitoare, fără ca să am habar. Dacă aș fi știut dinainte că am darul ăsta, aș fi pedalat mai

ni și au și reușit să-mi răpească jumătate din timpul cu de lucru cu ținerile lor. Dacă li se redă sala de udii, poate că vom avea în sfîrșit nițică liniște.

— Salut, Harrison.

M'Turk își făcu apariția de după colț, plimbîndu-și ivirea în toate direcțiile :

— Merge, bătrîne, merge ? Așa te vreau. Ia-o încet ! -o încet !

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Arăți cam îngîndurat, remarcă M'Turk. Istoviare meserie mai este și grija de a veghea asupra onoai secției, nu ? Și fiindcă veni vorba, ați plecat oare după i verzi pe pereți ?

— Ascultă, vorbi Harrison, încredințat că va provoca izbucnire de recunoștință. I-am propus lui Prout să i redea sala voastră de studii.

— Știi că ai haz ! Și cine, mă rog matale, sînteți domile voastre, ca să vă interpuneți între noi și dascălul ostru ? Pe legea mea, voi doi ne puneți la grea încerire... la foarte grea încercare. Firește că nu știm în ce măsură abuzați de poziția voastră pentru a ne pune rău i domnul Prout, dar cînd mă oprești din drum pentru -mi spune că, fără știrea noastră... și-n secret... ați înneiat... cu Prout... anumite învoieli ce ne privesc, nu... u mai știu zău ! ce s-ar cuveni să fac.

— Asta-i cel mai nedrept lucru pe care l-am auzit e cînd sînt ! strigă Craye.

— Să știi că e. (M'Turk o luase pe un ton înspăimîntător de solemn care, se potrivea de minune cu fața lui ungă și uscătivă). Ia mai dați-o dracului ! Monitorul și produl nu-s, cred, unul și același lucru ; s-ar zice însă ă voi sînteți și una și alta. Ba propuneți așa, ba propuneți altminteri. *Voi* sînteți cei care hotărîți cînd și um ne vom întoarce în sala noastră de studii !

— Dar... dar... am crezut că avem să vă facem o ucurie, Turkey, zău așa. Știi doar că vă veți simți mult nai bine acolo. (Vocea lui Harrison aproape că se îneca n lacrimi.)

M'Turk se despărți brusc de ei, ca și cum n-ar fi vrut să arate cît de emoționat este.

— S-au dat învinși ! (îi găsise pe Stalky și pe Beetle într-un vestiar). S-au săturat ! L-au implorat pe Copită să ne lase să ne înapoiem la numărul cinci. Bieții de ei ! Bieții copilași !

— Ne întind ramura de măslin (Acesta a fost comentariul lui Stalky). Au ridicat drăguțul de drapel alb, fir-ar să fie. Dacă vreți să știți părerea mea, i-am paradit-o-mardit.

Imediat după ceai, în după-amiaza aceea, Prout îi convocă spre a le spune că dacă doresc să-și distrugă viitorul uitînd cu desăvîrșire de învățătură, e treaba lor. Ținea totuși să le facă cunoscut că prezența lor în sălile comune nu mai putea fi îngăduită nici o clipă. El unul nici nu voia să se gîndească la timpul pe care va trebui să-l piardă spre a șterge urmele nefastei lor influențe. Cît de departe mersese Beetle cu exploatarea pornirilor josnice ale imaginației copilărești, o va constata mai tîrziu, și Beetle putea fi încredințat că dacă Prout avea să dea peste fapte care să denote o pervertire a sufletului...

— Fapte care să denote ce, domnule profesor ? întrebă Beetle, de data aceasta sincer uimit, pe cînd M'Turk se grăbea să-l izbească în gleznă cu piciorul pentru a se fi lăsat „dus" de Prout.

— Beetle, continuă supraveghetorul secției, știe prea bine despre ce e vorba.

Pernicioase dar scurte fuseseră carierele lor sub ochiul atent al lui Prout ; ca unul ce se afla *in loco parentis* față de colegii lor necontaminați, era nevoit să-și ia toate măsurile de precauțiune. Remiterea cheii cu pricina puse în sfîrșit capăt predicii magistrului.

— Dar ce-a fost chestia aia cu exploatarea pornirilor josnice ale imaginației ? stărui Beetle pe scări.

— Cînd e vorba de mania justificării, îl certă M'Turk, întreci orice așteptări. De cînd sînt, n-am mai văzut așa bou. Sper din toată inima că ți-am julit glezna. De ce te lași dus cu muia de orice dobitoc ?

— Mă las, nu mă las, ce-are a face ? Trebuie că l-am atins la coarda simțitoare, fără ca să am habar. Dacă aș fi știut dinainte că am darul ăsta, aș fi pedalat mai

tare. Dar acum e prea tîrziu. Ce păcat! „Pornirile josnice". Încotro bătea el?

— Las-o moartă, îl sfătui Stalky. Știam eu că vom ferici secția. V-am și spus-o, țineți minte... dar jur că nu mă așteptasem să izbutim așa de iute.

— Nu, spuse Prout cît se poate de categoric în sala profesorilor. Susțin mai departe că Gillett greșește. E adevărat, i-am lăsat să-și reia sala lor de studii.

— În ciuda binecunoscutelor dumitale păreri despre elevii care copiază? întrebă cu cel mai nevinovat aer din lume micul Hartopp. Ce compromis imoral!

— O clipă, zise reverendul John. Eu... noi... am păstrat de zece zile încoace o discreție pur și simplu chinuitoare. Acum vrem să știm. Mărturisiți-ne dacă ați avut barem o secundă de liniște de atunci încoace...

— Cît privește secția mea, răspunse Prout, desigur că nu. Dar greșești cu desăvîrșire cînd e vorba de părerea pe care ți-o faci despre ăștia trei băieți. Din spirit de dreptate față de ceilalți... și dintr-un simțămînt de legîtimă apărare față de mine...

— Aha! Am spus eu că vom ajunge aici... murmură reverendul John.

— ...am fost silit să-i trimit înapoi în sala lor de studii. Influența morală pe care o exercitau asupra celorlalți era teribilă... pur și simplu teribilă...

Și încetul cu încetul își îndrugă povestea luînd-o de la camăta lui Beetle și terminînd cu apelul monitorilor secției.

— Beetle în rolul lui Shylock e ceva nou pentru mine, reflectă King mușcîndu-și buzele. Mi-au parvenit mie niște zvonuri.

— Dă-i înainte! afirmă Prout.

— Nu, după ce ai avut de furcă cu el! Dar m-am ferit să cercetez mai îndeaproape. Eu nu mă amestec niciodată...

— Cît despre mine, declară Hartopp, i-aș da bucuros cinci șilingi băiatului ăstuia, dacă mi-ar putea calcula o dobîndă compusă fără a face trei greșeli grosolane.

— Ia te uită... ia te uită... ia te uită! se bîlbîi profesorul de matematică, Mason, cu fața strălucind de o cumplită bucurie. Te-au dus... întocmai ca și pe mine!

— Și va să zică ai întreprins o anchetă?

Vocea micului Hartopp o înecă pe a lui Prout, mai înainte ca Prout să prindă semnificația frazei.

— Elevul însuși a dat de înțeles că-n toată secția împrumuturile bănești sînt curente.

— Se pricepe ca nimeni altul, cînd e vorba de dat de înțeles, comentă capelanul. Dar în ceea ce privește onoarea secției...

— I-au scăzut nivelul într-o săptămînă. De ani de zile mă străduiesc să-l înalț. Propriii mei monitori — și elevii-n general nu se prea plîng unii de alții — mi-au cerut stăruitor să ne descotorosim de ei. Zici că te bucuri de încrederea lor, Gillett: poate că ție îți vor prezenta lucrurile în alt fel. În ce mă privește, n-au decît să se ducă dracului cum vor mai bine și pe ce cale-și aleg ei singuri. Sînt sătul pînă peste cap de ei, mărturisi Prout cu amărăciune.

Dar reverendul John fu cel care, cu o față surîzătoare, se duse să-i facă o vizită dracului, îndată după ce în sala de studii numărul cinci se strînseseră vasele, în urma unei foarte plăcute gustări care îi costase doi șilingi și patru pence pe repatriații deținători ai încăperii; aceștia, acum, se pregăteau să-și facă lecțiile.

— Poftiți înăuntru, padre, luați loc vă rog, îl invită Stalky, oferindu-i cel mai bun scaun de care dispuneau: în ultimele zece zile nu am avut prilejul de a vă vedea decît oficial.

— Erați pedepsiți, preciză reverendul John. Și nu pot face vizite unor delicvenți.

— Dar acum sîntem reabilitați, se apără M'Turk. Domnul Profesor Prout's-a înduplecat de soarta noastră.

— Reabilitați și cu o reputație nepătată, adaugă Beetle. A fost un episod neplăcut, padre, cît se poate de neplăcut.

— Și acum, dragii mei copii, stați nițel și cugetați singuri. Tocmai despre reputația voastră am venit eu să vă vorbesc în seara aceasta. Ca să întrebuințez la rîndu-mi limbajul vostru școlăresc: ce naiba ați mai făcut

în secția profesorului Prout ? Nu-i deloc de rîs. Zice că într-atîta ați coborît nivelul moral al secției, încît a fost nevoit să vă trimită înapoi în sala voastră de studii. E adevărat ?

— E cum nu se poate mai adevărat, padre.

— Nu mă lua peste picior, Turkey. Ascultați ce vă spun. V-am mai spus adeseori că nu există în toată școala asta elevi care să aibă o mai mare influență, în bine și în rău, decît aveți voi. Știți că eu nu vorbesc despre etică și coduri morale, deoarece nu cred că puii animalului om pot înțelege ce înseamnă asta pînă ce nu trec printr-un oarecare număr de ani. Nu-mi vine totuși a crede că ați exercitat o influență nefastă asupra elevilor mai mici. Nu mă întrerupe, Beetle ! Ascultați-mă ! Domnul Prout e convins că într-un fel sau altul voi i-ați stricat pe colegii voștri.

— Domnul Prout e convins de tare multe lucruri, padre, zise Beetle plictisit. De ce anume lucru este el oare convins în prezent ?

— Uite, îmi spune că pe tine te-a auzit povestind ceva pe-nserate în sala comună de studii ; și că vorbeai în șoaptă. Și cînd el a deschis ușa, Orrin ți-a strigat : „Taci, mă Beetle ! Prea-i scîrbos !" Ei, ce ai de spus ?

— Vă aduceți aminte de *Orașul asediat* de Mrs. Oliphant [1], pe care mi l-ați împrumutat în trimestrul precedent ? întrebă Beetle.

Reverendul dădu aprobator din cap.

— De-acolo mi-am luat ideea. Numai că în loc de un oraș, am situat în ceață o școală, asediată de strigoii elevilor morți care vin să-i răpească pe băieții vii, trăgîndu-i afară din paturile dormitorului. Toate numele pe care le-am folosit sînt nume adevărate de elevi. Totul trebuie povestit în șoaptă, știți — și dînd numele reale. Lui Orrin nu i-a plăcut deloc povestirea mea. Dealtfel nimeni nu m-a lăsat vreodată să ajung pînă la capăt. La sfîrșit e îngrozitor.

— Dar pentru numele cerului, de ce nu i-ai explicat totul domnului Prout, în loc de a-l lăsa cu impresia că...

— Stimate și iubite padre, interveni M'Turk, n-are nici un rost să-i explici ceva domnului profesor Prout.

[1] *Margaret Oliphant*, scriitoare engleză (1828—1897). *(N. tr.)*

Căci el, dacă nu rămîne cu o impresie, apoi sigur se alege cu alta...

— Cu cele mai bune intenţii, dealtfel. E doar *in loco parentis*, se alintă Stalky.

— Drăcuşori ce-mi sînteţi ! răspunse reverendul John. Trebuie oare să trag concluzia că şi... afacerea cu camăta a fost tot o impresie a supraveghetorului secţiei voastre ?

— De... am mai pus şi cîte ceva de la noi, explică Stalky. De datorat îi datoram lui Beetle doi şilingi şi patru pence — cel puţin aşa zice Beetle, dar n-am avut niciodată de gînd să-i plătesc. Atunci am pornit o mică discuţie pe scări şi... şi domnul Prout a picat din întîmplare chiar atunci în urma noastră. Aşa s-au întîmplat lucrurile, padre. Mi-a plătit suma, bani peşin, pe loc, aşa, ca un mare senior (deşi mi-a reţinut-o totuşi din banii mei de buzunar), şi Beetle i-a dat polita mea, totul cît se poate de corect. Nu ştiu ce s-a mai întîmplat după aceea.

— Am fost prea corect, se plînse Beetle. Aşa mi-e felul. Vedeţi, padre, îşi făcuse o impresie şi cred că ar fi trebuit să-i îndrept acea impresie greşită ; firește însă că nu puteam fi absolut sigur că secţia nu se dedă la cămătărie, nu-i aşa ? Mi-am spus că monitorii ar putea şti mai mult decît mine în privinţa aceasta. E treaba lor, ei s-ar cuveni să ştie. Îs doar mari apărători ai regulelor şcolare.

— Au şi ştiut... pînă la urmă, completă M'Turk. Băieţi mai conştiincioşi, mai bine intenţionaţi, mai oneşti, mai curaţi cu sufletul decît ăştia doi nici că şi-ar putea dori cineva să cunoască, padre. Au întors secţia cu dosu-n sus — Harrison şi Craye îi cheamă — cu cele mai bune intenţii din lume, desigur.

— Aşa au şi spus :

Au spus-o cu o voce fără de pereche
Ce ne-a răsunat puternic în ureche, —

cită Stalky.

— Propria mea impresie, declară reverendul John, este că fără îndoială veţi sfîrşi-o prin a fi spînzuraţi tustrei.

— Cum asta ? *Noi* n-am făcut nimic, protestă M'Turk. Totul a venit de la domnul Prout. Aţi citit cumva o carte despre luptele corp la corp ale japonezilor ? Mi-a dat-o unchiul meu, cel care-i ofiţer de marină ; e o carte frumoasă.

— Nu încerca să schimbi subiectul, Turkey.

— Nu-l schimb, padre. Dau numai o pildă — ca în predici. Luptătorii aceia au un truc de-al lor, o şmecherie : îl lasă pe adversar să-şi scoată sufletul. Apoi mi ţi-l scutură niţel şi ăla cade de-a-n picioarele. Se chiamă *şibuwikee* ori *tokonoma* ori aşa ceva. Domnul profesor Prout poate fi uşor prăjit c-un *şibuwikee*. Vina nu-i a noastră.

— V-aţi închipuit cumva că n-am avut altceva mai bun de făcut decît să le sucim mintea bobocilor ? întrebă Beetle. Mai întîi că ei nici n-au minte ; iar dacă ar avea, apoi ea le-ar fi de mult sucită. Am fost şi eu boboc, padre.

— Ehei, eu credeam că ştiu pînă unde se întinde domeniul fărădelegilor voastre ; dar de vreme ce vă siliţi într-atîta să adunaţi probe împotriva voastră înşivă, nu puteţi învinui pe nimeni în cazul...

— Nu-nvinuim pe nimeni, padre. N-am spus nici măcar un cuvinţel împotriva domnului Prout, aşa este ! (Stalky privi la cei doi colegi ai săi.) Noi îl iubim. Nici nu ştie cît de mult îl iubim.

— De ! vă cam tăinuiţi dragostea cu multă pricepere. Dar ia să vedem noi, v-aţi pus vreodată întrebarea cine v-a scos din sala voastră de studii ?

— Ne-a scos domnul Prout, rosti Stalky cu tîlc.

— Nu, eu v-am scos. N-am vrut-o ; dar mi-au scăpat cîteva cuvinte şi tare mă tem că i-au dat lui Prout impresia că...

Cei trei elevi izbucniră în rîs :

— Vedeţi, aţi păţit-o la fel ca noi, padre, vorbi M'Turk, îşi face impresii cam repede, nu ? Dar nu trebuie să credeţi că nu ne e drag, pentru că într-adevăr ne este. Nu există pic de răutate în toată fiinţa lui.

Cineva bătu de două ori la uşă.

— Elevii sălii de studii numărul cinci să se prezinte numaidecît în biroul domnului director, rosti vocea Vulpoiului, sergentul şcolii.

— Iracan ! exclamă reverendul John. Îmi vine a crede că pe anumite persoane le aşteaptă o mulţime de necazuri.

— Să vezi şi să nu crezi ! Domnul Prout a găsit de cuviinţă să se ducă să spună totul domnului director, oftă Stalky. E un taler cu două feţe. Nu şade frumos să-i vîri pe director într-o treabă a secţiei.

— Sfatul meu e că n-ar strica prevederea aplicării unui caiet pe... hm... pe o anumită ştiută parte a corpului, se exprimă reverendul John în mod cu totul dezinteresat.

— N-ajută ! Directorul bate peste umeri şi-un caiet aşezat acolo ar pocni mai rău decît uşa unui şopron, zise Beetle. Seara bună, padre. Am dat de dracu'.

Se aflară încă o dată în faţa directorului — Belial, Mamona şi Lucifer. Dar aveau de-a face cu un om mai isteţ decît ei toţi. Domnul Prout îi vorbise, împovărat şi trist, vreme de o jumătate de oră ; şi directorul văzuse tot ceea ce supraveghetorului secţiei îi rămăsese ascuns.

— L-aţi sîcîit pe domnul profesor Prout, spuse directorul gînditor. Rostul supraveghetorilor de secţii în şcoala aceasta nu este de a fi sîcîiţi pînă peste măsură de elevi. Nici mie nu-mi place să fiu sîcîit pînă peste măsură de elevi. Nu-mi place să fiu sîcîit nici eu cu astfel de chestii. Iar voi mă sîcîiţi. Asta-i grav. Mă urmăriţi ce vorbesc ?

— Da, domnule director.

— Aşa că, acum, am de gînd să vă sîcîi şi eu, pentru nişte temeiuri personale, particulare, fiindcă m-aţi făcut să-mi pierd timpul. Sînteţi mult prea mari ca să vă bat, aşa încît văd că va trebui să vă manifest în alt fel nemulţumirea mea. Ce-aţi zice de o mie de rînduri de fiecare, o săptămînă consemn şi încă vreo cîteva pedepse de acelaşi fel ? Că doar sînteţi mult prea mari ca să fiţi bătuţi, nu-i aşa ?

— Ba deloc, domnule director, protestă Stalky cu voioşie, căci o săptămînă de popreală în timpul verii nu-i de şagă.

— Bine. Avem să facem ce-om putea. Tare aş dori să nu mă mai sîcîiţi.

I-a bătut după cuviință, cu hotărîre, poate cam prea încet, dar pentru băieți mai dureros a fost faptul că — lucru nedrept — tot întrerupea execuția spre a le vorbi :

— Dacă am face parte din rîndurile claselor de jos, asta m-ar expune unei... urmăriri judiciare pentru loviri. Ar trebui să fiți ceva mai recunoscători pentru privilegiile de care vă bucurați. Există o limită... experiența ne-nvață, Beetle... dincolo de care nu-i niciodată cuminte să urmărești răzbunări particulare, deoarece... nu mișca... mai curînd ori mai tîrziu, intri în conflict cu... cu autoritățile superioare care știu ele bine ce-i omul. *Et ego*... e rîndul dumitale M'Turk... *in Arcadia vixi* [1]. Există o anume flagrantă nedreptate în felul meu de a proceda, care ar trebui să atragă... un temperament ca al vostru. Asta-i tot ! Aveți să aduceți la cunoștința supraveghetorului secției voastre că directorul școlii v-a aplicat pedeapsa corporală.

— Dar pe cuvîntul meu ! își dădu M'Turk cu părerea, pe cînd mergeau de-a lungul coridorului. De data asta n-a glumit. Știe al naibii unde să dea, gîdele ăsta de Bates.

— Așa-i că grozavă idee am avut, zise Stalky, cerînd bătaia în loc de popreală și de rînduri de copiat ?

— Aiurea ! Soarta ne era pecetluită de la bun început. Am ginit noi marginea după căutătura șefului, ricană Beetle. N-a lipsit mult să încep a-i da cu smiorcăiala.

— Ei, de rîs nu mi-a venit nici mie să rîd, mărturisi Stalky.

— Hai să coborîm la toaletă și să constatăm stricăciunile. Unul are să țină oglinda și ăialalți doi se pot chiorî.

Ceea ce și făcură, vreme de zece minute. Urmele loviturilor de baston erau tare roșii și perfect egale : cu tunul să fi dat și nu puteai găsi una care să vădească în mai mică măsură decît alta aceeași desăvîrșire, aceeași eficacitate și aceeași claritate a contururilor care pecetluiesc lucrul ieșit din mîna unui meșter.

— Ce faceți acolo ?

[1] Și eu am trăit în Arcadia. (lat.)

Profesorul Prout sta în capul scărilor ce coborau la toaletă ; atenţia îi fusese reţinută de zgomotul apei şi al împroşcăturilor.

— Tocmai ne-a aplicat domnul director pedeapsa corporală, domnule profesor, şi ne spălăm de sînge. Domnul director ne-a spus să vă aducem la cunoştinţă faptul. Aveam de gînd să venim chiar acum la dumneavoastră. (Apoi, *sotto voce* : Asta-i unu la zero pentru Copită !)

— Ei bine, merită să marcheze şi bietul om un punct, îi făcu M'Turk hatîrul ăsta. Continuă să-şi îmbrace cămaşa. De cînd ne-am pus pe treabă, i-am scos untul din el şi cred că a slăbit cu zece kilograme.

— Dar ia spuneţi, directorului de ce nu-i purtăm noi pică ? A spus că a dat dovadă de flagrantă nedreptate. Şi chiar aşa a şi fost ! chibzui Beetle.

— Dragul de el, comentă M'Turk fără a catadicsi să dea alt răspuns.

Stalky însă se porni pe rîs, pînă ce fu nevoit să se ţină de marginea unei chiuvete.

— Măi, dar nătărău eşti ! Ce-i veselia asta pe tine ? îl întrebă Beetle.

— Mă... mă gîndesc la toată nedreptatea asta flagrantă !

MORALIZATORII

Înfrîngerea nu putea fi contestată. Biruinţa era a lui Prout, dar nici unul din ei nu-i purta pică. Călcase ce-i drept regulile jocului făcînd apel la director, dar şi băieţii îşi scoseseră din plin pîrleala.

Reverendul John se folosi de primul prilej pentru a discuta chestiunea în toate amănuntele. Nişte profesori becheri, într-o şcoală unde camerele de lucru ale dascălilor sînt dinadins risipite printre clasele şi sălile de studiu ale elevilor, pot — dacă vor — să fie foarte aproape de cei a căror educaţie le este încredinţată. Prudenţi, locatarii sălii de studii numărul cinci îl puseseră la încercare pe reverendul John, vreme de cîţiva ani. Ajunseseră la concluzia că e fără îndoială un gentleman.

Bătea mereu la uşă înainte de a intra într-o sală de studii ; se purta ca un musafir, iar nu ca un lictor roman care-a pornit-o brambura ; nu perora niciodată şi niciodată în activitatea lui oficială nu dădea în vileag confidenţele ce i se făcuseră în ceasuri de răgaz şi destindere. Prout era mereu şi mereu, pe de-a-ntregul o pacoste ; King nu-şi făcea apariţia decît ca un răzbunător pe care-l mistuie setea de sînge ; pînă şi micul Hartopp, vorbind despre ştiinţele naturale, îşi uita rareori poziţia ; reverendul John însă era oaspe dorit şi iubit în sala de studii numărul cinci.

Iată-l aşadar aşezat în unicul lor fotoliu, între dinţi cu o pipă dibaci arcuită, o pipă din lemn de trandafir ; cu bărbia sprijinită peste o triplă guşă ieşită deasupra gulerului de cleric ; şi răsuflînd asemenea unei balene prietenoase, în vreme ce stăpînii sălii de studii numărul cinci discută despre viaţă, aşa cum le apare ea lor şi îndeosebi despre ultima întrevedere ce-o avuseseră cu directorul — dezbătînd problema cămătăriei.

— O bătaie zdravănă o dată pe săptămînă v-ar prinde de minune, spuse el, clipind şiret din ochi, în vreme ce rîsul îi scutura tot trupul ; şi, precum ziceaţi, dreptatea era de partea voastră.

— Mai încape îndoială, padre ! Am fi putut-o dovedi, dacă ne lăsa să vorbim, răspunse Stalky ; dar nu ne-a lăsat. Ştabul e o pasăre măiastră.

— Vă înţelege cum nu se poate mai bine. Ha, ha ! Ei, nimic de spus, v-aţi dat şi voi toată osteneala în acest scop.

— Dar nu umblă cu cioara vopsită ; nu-i el omul care dimineaţa să te ciomăgească şi după-amiază să-ţi ţie o predică, îşi dădu Beetle cu părerea.

— Nici c-ar putea, observă M'Turk, nu-i preot, slavă Domnului.

Cei trei prieteni aveau părerile lor hotărîte cu privire la directorii preoţi şi erau mereu gata să ţină piept capelanului asupra acestui punct de vedere.

— La mai toate celelalte licee directorii sînt clerici, îşi susţinu reverendul John teza cu glas domol.

— Nu-i drept pentru şcolari, răspunse Stalky, îi duce la un fel de posăcie. Desigur că altfel stau lucrurile cu

dumneavoastră, padre. Dumneavoastră faceți parte din școală — ca și noi. Mă refeream la clericii obișnuiți.

— Dacă-i vorba pe-așa, nu-s și eu decît un cleric cît se poate de obișnuit ; iar domnul Hartopp face și el parte din cler.

— Mda... dar s-a preoțit după ce a fost numit profesor aici. Noi ținem minte cînd s-a dus să se prezinte la examen. Așa încît e-n regulă, încheie Beetle. Dar ia gîndiți-vă ce ar fi dacă s-ar duce ștabul să se preoțească !

— Ce s-ar întîmpla, Beetle ?

— A, toată școala ar merge de rîpă în mai puțin de un an, padre. Fără umbră de îndoială.

— De unde știi ?

Reverendul John zîmbea.

— Sîntem de aproape șase ani aici. Prea puține-s lucrurile pe care să nu le știm despre școala aceasta, se grăbi Stalky să răspundă. Chiar și dumneavoastră, padre, ați venit abia la un trimestru după sosirea mea. Țin minte cînd ne-ați întrebat cum ne cheamă ; eram în clasă la prima dumneavoastră lecție. Domnul King, domnul Prout și directorul, desigur, sînt singurii mai vechi decît noi... ca profesori, se-nțelege.

— Da, în rîndurile profesorilor s-au produs multe schimbări.

— De, mormăi Beetle ; vin aici și apoi pleacă să se însoare. Pagubă-n ciuperci !

— Care simpaticul nostru Beetle se împotrivește căsătoriei ?

— Nu, padre ; nu mă luați în bășcălie. Am întîlnit în timpul vacanței vreo cîțiva tipi care aveau supraveghetori însurați. E îngrozitor. Școala e plină de plozi, de dinți care cresc, de epidemii de pojar, iar soțiile supraveghetorilor dau ceaiuri — ceaiuri cu invitați, padre ! — și-i poftesc pe tipi la micul dejun.

— Asta n-ar fi nimic, interveni Stalky. Dar supraveghetorii își lasă secțiile de izbeliște și totul cade pe seama monitorilor. Uitați-vă, un băiat mi-a spus că în școala lui sînt draperii mari de pluș la uși și un pasaj lung de mai bine de un kilometru între secție și locuința supraveghetorului. Elevii își pot face de cap.

— Uite că Satana însuși osîndește păcatul.

— Mă rog, şotiile nu-s rele ; dar ştiţi ce vrem să spunem, padre. După cîtva timp lucrurile se-nrăutăţesc din ce în ce. Şi urmează o explozie, un scandal de care pomenesc ziarele şi o mulţime de elevi sînt eliminaţi din şcoală, ştiţi dumneavoastră !

— Şi, a nu se pierde din vedere, tot mereu cei care nu-s vinovaţi, întări M'Turk cu un ibric în mînă ; nu doriţi o ceaşcă de cacao, padre ?

— Nu, mulţumesc, acuma fumez. Mereu cei care nu-s vinovaţi ? Zi-i mai departe, dragă Stalky.

— Şi-atunci — Stalky se-nfierbînta vorbind — toată lumea zice : Cine ar fi crezut una ca asta ? Ce mai secături ! Ce mai copil netrebnic ! Dar eu cred că totul vine de acolo că există supraveghetori căsătoriţi.

— Un Daniil în faţa judecăţii !

— Şi totuşi e aşa cum ziceam, întrerupse M'Turk. În timpul vacanţei am întîlnit şi eu tipi care nu erau de altă părere. Arată cît se poate de frumos, pentru familiile elevilor, spectacolul acestor supraveghetori căsătoriţi, o casă frumoasă, separată, o gospodină drăguţă şi aşa mai departe. Dar nu-i aşa. Cu sistemul ăsta supraveghetorii nu-şi văd de secţii, iar monitorii se aleg cu mult prea multă putere şi... şi... totul se duce de rîpă. Vedeţi, altfel ar sta lucrurile dac-am fi o şcoală oarecare. Primim aici elevi respinşi de alte şcoli, dar primim şi băieţi buni, cum e dragul nostru Stalky. N-avem încotro, firește, trebuie să ne facem un nume şi, cum-necum, tot le asigurăm elevilor noştri intrarea la Sandhurt, aşa-i?

— Aşa e, Turk ! Vorbeşti ca din carte, Turkey.

— Aşa încît noi avem nevoie de profesori niţel mai altfel decît ai celorlalte şcoli. Nu sînteţi de aceeaşi părere? Nu sîntem la fel ca celelalte şcoli.

— Sistemul are drept rezultat şi tot felul de vexaţii, mi-a spus careva, afirmă şi Beetle.

— Mă rog, i se ia unui becher cea mai mare parte din timpul său, asta-i adevărat. (Reverendul John îşi privi gazdele cu un aer critic.) Dar nu vi se pare uneori că lumea — că profesorii — îşi vîră prea mult nasul în treburile voastre ?

— Nu prea mult — în orice caz nu vara. (Stalky îşi îndreptă cu satisfacţie ochii către fereastră.) Limitele

noastre sînt şi ele îndeajuns de cuprinzătoare, şi sîntem în general lăsaţi în pace.

— Aşa de pildă, iată-mă aici, instalat în camera voastră şi stînjenindu-vă desigur, nu-i aşa ?

— Ba nu ne stingheriţi cîtuşi de puţin. Şedeţi, vă rugăm. Nu plecaţi, padre. Ştiţi că ne bucurăm ori de cîte ori veniţi la noi.

Sinceritatea care vibra în glasurile lor nu putea fi pusă la îndoială. Reverendul John roşi niţel de plăcere şi-şi umplu la loc pipa sa din lemn de trandafir.

— Şi-n general ştim unde se află profesorii noştri, adaugă Beetle triumfător. N-aţi trecut aseară după zece prin dormitoarele noastre de jos ?

— M-am dus să fumez o pipă cu supraveghetorul secţiei voastre. Nu, nu i-am provocat impresii. Am scurtat drumul, trecînd prin dormitorul vostru.

— Am adulmecat eu azi dimineaţă un anume iz de tutun. Al dumneavoastră e mai tare decît al domnului Prout. Am ghicit numaidecît, zise Beetle scuturîndu-şi capul.

— Ei drăcie ! exclamă reverendul John distrat.

Au trecut cîţiva ani pînă să înţeleagă Beetle că expresia aceasta era mai curînd un omagiu adus inocenţei, decît o observaţie. Prin lungile, luminoasele dormitoare, lipsite de jaluzele şi de uşi interioare, profesorii puteau trece la orice oră din noapte, ducîndu-se în vizită unul la altul ; căci becherii veghează mai tîrziu decît bărbaţii însuraţi. Lui Beetle nu-i trecuse niciodată prin gînd că în acest persistent du-te-vino ar putea sălăşlui un scop.

— Şi fiindcă veni vorba de prea marea autoritate a monitorilor, rezumă reverendul John, „şi voi aţi cam luat-o pe coajă cînd eraţi boboci, nu ?

— De, trebuie c-am fost şi noi nişte pramatii destul de supărătoare, admise Beetle privind senin peste hăul care desparte vîrsta de şaisprezece de cea de unsprezece ani. Mamă Doamne, de ce despoţi am mai avut parte... Fairburn, Maunsell „Şmecherie“ şi toată banda.

— Ţii minte cînd „Şmecherie“ ne poreclise „Cei trei şoricei orbi“ şi ne punea să ne urcăm pe pupitre şi să cîntăm, în vreme ce azvîrlea cu călimările-n noi ? întrebă Stalky. Ăia se pricepeau să terorizeze.

— Dar a trecut vremea lor, îi liniști M'Turk.

— Te-nșeli pe deplin. Sîntem care mai de care porniți să zicem că totul e cum nu se poate mai bine, atîta vreme cît nu suferim noi înșine. Mă întreb uneori dacă terorizarea aceea a dispărut cu adevărat.

— Bobocii își fac zile fripte unul altuia, ce nu s-a mai văzut ; iar cei din clasele superioare sînt presupuși a toci pentru examene. Au alte griji, spuse Beetle.

— Dumneavoastră însă cum vedeți lucrurile ? Ce credeți ? întrebă Stalky, care urmărise schimbarea expresiei de pe fața capelanului.

— Eu unul mă cam îndoiesc.

Apoi nu se mai stăpîni.

— Zău așa, sînteți trei băieți destul de inteligenți și totuși nu aveți pic de spirit de observație. Presupun că erați prea ocupați să-i scoateți peri albi supraveghetorului secției voastre, pentru a vedea ce se petrece sub nasul vostru cînd vă aflați săptămîna trecută în sălile comune ?

— Ce să vedem, padre ? Jur... jur că n-am văzut nimic, nici unul din noi, îi răspunse Beetle.

— Atunci, măi copii, sfatul meu este să deschideți bine ochii. Cînd un puști scincește într-un colț și-și poartă hainele ca pe niște zdrențe și nu lucrează nimic și trece-n ochii tuturora drept cea mai nenorocită „strajă de coridor" a școlii, ceva pe undeva probabil că nu e în regulă.

— Ăsta-i Clewer, traduse M'Turk cu glas scăzut.

— Da, Clewer. Mi-e elev la franceză. E-n primul lui trimestru și aproape că-i la fel de clei pe cît erai și tu, Beetle. Nu-i prea deștept din fire, dar a fost atît de bătut, încît acum nu-i mai lipsește mult ca să se idiotizeze.

— O, nu ! explică Beetle. O fac pe proștii, ca să scape de bătaie. Cunosc eu sistemul.

— De fapt, nici n-am văzut să fi fost bătut vreodată, recunoscu reverendul John.

— Adevăratul despot nu-și dă arama pe față în public, zise Beetle. Fairburn n-a pus niciodată mîna pe mine cînd mai era cineva cu noi.

— Nu-i nevoie s-o faci pe grozavul, Beetle, îi reproșă M'Turk ; am mîncat cu toții mardeală la vremea noastră.

— Dar eu am mîncat mai multă decît voi toţi, îşi aminti Beetle. Dacă aveţi nevoie de cineva competent în materie de terorizare, padre, atunci adresaţi-vă mie. Tirbuşonul — instrucţiunea cu peria — cheile — sfredelul — sucirea braţului — legănatul — scuturatul — şi toate cîte sînt şi or mai fi.

— Da. Am nevoie de tine Beetle ca de cel mai competent ori mai bine zis am nevoie de competenţa ta — a voastră — spre a pune capăt brutalizărilor.

— La Abana şi la Farpar [1] — adică la Harrison şi la Craye — nu v-aţi gîndit ? Sînt favoriţii domnului profesor Prout, zise M'Turk cu amărăciune în glas. Noi nu sîntem nici măcar submonitori.

— Ba da, m-am gîndit. Cum însă, pe de altă parte, mai toate brutalizările se datorează doar nepăsării...

— Cîtuşi de puţin, padre, cîtuşi de puţin, îl contrazise M'Turk. Tiranilor le place să tiranizeze. O fac intenţionat. Chibzuiesc în timpul orelor de clasă cum să-şi realizeze planul şi şi-l pun în aplicare în recreaţii.

— Nu vreau să recurg la monitori. Dacă lucrurile ajung la ei, are să izbucnească o altă dandana în secţia voastră. Aţi mai avut parte de una. Nu rîdeţi. Fiţi atenţi la ceea ce am să vă spun. Vă cer vouă — propria mea legiune de nădejde — să preluaţi chestiunea asta în taină. Vreau să-l văd pe micuţul Clewer sub formă de băiat oarecum acceptabil ; şi curat...

— Să stea neagă-rea-n spinarea mea dacă l-oi spăla eu ! murmură Stalky.

— Acceptabil şi cu simţul demnităţii. Cît despre celălalt băiat, oricine o fi, vă puteţi folosi influenţa — o fulgerare strict laică licări în ochii capelanului — ori în ce fel doriţi voi spre... spre a-l convinge să se lase de brutalizări. Asta-i tot. Las toată răspunderea pe seama voastră. Noapte bună *mes enfants* [2].

*

— Ei, ce facem ?

În sala de studii numărul cinci, trei perechi de ochi se uitau unii la alţii.

---

[1] Abana şi Farpar : numele biblice ale rîurilor siriene de azi Barada şi Awaj, care trec prin oraşul Damasc. (N. tr.)

[2] Copiii mei. (fr.).

— Ce n-ar da tînărul Clewer, să aibă şi el un loc unde să poată fi liniştit. O ştiu, o simt, afirmă Beetle. Ce-ar fi să-l luăm noi ca *boboc de serviciu* al sălii noastre ?

— Nu ! strigă M'Turk cu hotărîre. E un ţînc murdar şi prost şi are să răstoarne toate cu dosu-n sus pe aici. Şi-apoi nu ne trece nouă prin minte s-o facem pe *Eric cel bun*, nu-i aşa ? Ai vrea să te plimbi cu el prin şcoală ţinîndu-l pe după gît ?

— Ar putea oricum spăla borcanele de dulceaţă ; şi cratiţa de *porridge*[1] ; e arsă şi-ţi face silă.

— Nu ajunge, vorbi Stalky, urcîndu-şi amîndouă picioarele pe masă şi izbind zgomotos în ea cu tocurile. Bine e numai dacă-l găsim şi pe drăguţul de băiat care-l tiranizează şi-l fericim şi pe el. De ce naiba nu l-om fi reperat pe cînd eram în sala comună ?

— Poate că o ceată de boboci s-a coalizat împotriva lui Clewer. Le intră în obiceiuri să facă şi aşa.

— Atunci o să trebuiască să-i fericim cu nişte picioare-n fund pe toţi cei din cursul inferior al secţiei — la nimereală, să nu scape cine nu trebuie. Haidem ! propuse M'Turk.

— Nu te aprinde ! în chestia asta va trebui să acţionăm pe şest. Oricine o fi el, a lucrat pe furiş, că altminteri l-am fi ginit noi, stabili Stalky. Avem să umblăm peste tot şi să adulmecăm neîncetat pînă ce vom fi cu totul siguri.

Şi-ntr-adevăr, cercetară cu luare aminte clasele secţiei, oprindu-se asupra fiecărui elev mic ori mare în privinţa căruia aveau ceva bănuieli — trecură apoi, la propunerea lui Beetle, prin toalete, cămări şi vestiare, dar fără nici un rezultat. Toată lumea părea să fie prezentă, cu excepţia lui Clewer.

— Ciudat ! constată Stalky, făcînd o pauză în faţa uşii unei săli de studii. Bizar !

---

[1] Fel de mîncare nelipsit de la micul dejun : un terci de fulgi de ovăz. (N. tr.)

Dincolo de tăbliile uşii se auzea, înăbuşită, o voce subţire care îngîna printre lacrimi :

Frumoasa Kitty într-o dimineaţă porni...

— Mai tare, drac împieliţat ce eşti, ori ţi-azvîrl c-o carte în tărtăcuţă !

Cu-n ulcior de lapte...

— Nu, Campbell, te rog, nu !

Spre tîrgul din...

O carte se prăvăli peste ceva moale, şi se auziră nişte scîncete.

— Ei, spuse Beetle, nu credeam să fie unul din tipii care au şi ei sală de studii aparte. Asta şi explică de ce nu l-am putut repera. Cu nişte vlăjgani ca Sefton şi Campbell nu-i uşor să ai de furcă. Şi-apoi în sala lor nici nu poţi intra ca-ntr-o clasă oarecare.

— Ce porc de cîine ! (M'Turk trăgea cu urechea). Unde-i hazul ? Clewer e probabil boboc de serviciu la sala lor.

— Monitori nu-s. Tot e ceva, calculă Stalky zîmbind războinic. Sefton şi Campbell ! Hm ! Campbell şi Sefton ! A ! Unul din ei e „căţel de seră".

Susnumiţii erau doi tineri de şaptesprezece — optsprezece ani, foarte păroşi pentru vîrsta lor, trimişi la şcoală de nişte părinţi disperaţi, care nădăjduiau că şase luni de intensă toceală s-ar putea să mi ţi-i catapulteze drept la academia militară. Ei făceau oficial parte din secţia profesorului Prout ; de fapt, erau sub controlul directorului ; şi cum acesta avea mereu grijă să nu-i facă monitori pe elevii nou veniţi de pe la alte şcoli, cei doi se socoteau îndrituiţi să aibă un dinte împotriva şcolii unde învăţau. Sefton petrecuse trei luni la Londra, într-una din acele instituţii de învăţămînt pe sponci al căror unic scop e să pregătească la repezeală, pentru concursuri, şi băiatul povestea cele păţite acolo, avînd mereu grijă să le tot înflorească. Campbell, căruia îi plăcea îmbrăcămintea elegantă şi era bun de gură, îi urma pilda şi privea foarte de sus către restul omenirii. Acesta era doar al

doilea trimestru de cînd urmau la şcoală, o şcoală sastisită de elevi pe care nu se sfia a-i numi „căţei de seră", şi a-i trata cu o rezervă destul de iritantă. Însă favoriţii şi mustăţile lor — unde mai pui că Sefton era proprietarul unui brici adevărat — produceau fără doar şi poate o impresie puternică.

— Să intrăm şi să le cerem să se astîmpere ? întrebă M'Turk. Nu prea am avut de-a face cu ei, dar pun rămăşag pe tot ce vreţi voi că stimabilul Campbell e-un laş.

— Nuu ! Asta-i *oratio directa* [1], preciză Stalky clătinînd din cap. Iar mie-mi place *oratio obliqua* [2]. Şi-apoi, ce s-ar alege de influenţa noastră morală ? Ia gîndeşte-te niţel !

— Vorbe goale ! Ce-ai de gînd să faci ?

Beetle intră în sala de clasă numărul nouă a cursului inferior, care se afla alături de cealaltă sală de studii.

— Eu ? (Spiritul războinic scăpăra fulgere în ochii lui Stalky). O, vreau să stau la o parolă cu ei. Ia tăceţi o clipă!

Îşi vîrî mîinile în buzunare şi, apropiindu-se de fereastră, îşi pironi privirea asupra mării ; fluiera printre dinţi. Apoi c-un picior bătu în podea ; un umăr i se săltă ; făcu stingapre' şi începu să schiţeze pasul dublu de dans, jocul său de război, acum cînd se lăsa furat de gînduri. Cu buzele strînse şi nările-n vînt, străbătu de trei ori acea clasă goală, legănîndu-se în tactul dansului schiţat. Apoi se opri în faţa ameţitului Beetle şi-l lovi uşurel în frunte cu articulaţia degetului mijlociu, acesta plecîndu-se la fiece nouă ciocănitură. M'Turk îşi încrucişă picioarele şi se porni şi el a se legăna înainte şi-napoi, frecîndu-se la un genunchi. Îl puteau auzi pe Clewer cum urlă, mai-mai să i se frîngă inima.

— Beetle va fi jertfa, cuvîntă Stalky în cele din urmă. Îmi pare rău de tine, Beetle. Ţii minte *Arta de a călători* a lui Galton [3] (la una din materii fusese studiată această plăcută operă) şi iedul al cărui behăit aţîţa lăcomia tigrului ?

---

[1] Vorbire directă. (lat.)
[2] Vorbire indirectă. (lat.)
[3] *Francis Galton* (1822—1911), scriitor şi om de ştiinţă englez. *(N. tr.)*

— Iarăşi ! exclamă Beetle neliniştit. La naiba ! (Rolul de jertfă îl mai jucase doar în stagiunea aceea). Nu te poţi descurca şi fără mine ?

— Mă tem că nu, prietene drag. Are să trebuiască să te laşi brutalizat de Turkey şi de mine. Şi cu cît ai să urli mai tare, cu atît are să fie mai cum trebuie. Turkey, tu du-te şi sparleşte de pe undeva un baston şi-o frînghie. O să-l legăm fedeleş, pentru a-l jertfi... după reţeta lui Galton. V-aduceţi aminte cînd Fairburn zis *Molly* ne punea să facem lupta cocoşilor după ce ne scotea pantofii şi ne lega genunchii ?

— Ne durea de ne frigea la inimă.

— Se-nţelege. Deştept băiat mai eşti tu, măi Beetle ! Cu lovituri de picior, Turkey are să te rostogolească jur împrejurul camerei. Nu uita că ne-am certat rău şi că ţi-am întins o cursă şi te-am adus în situaţia asta. Împrumută-ne batista ta.

Beetle fu legat cu mîinile la spate pentru lupta de cocoşi. Dar în afara bastonului aşezat în curmeziş între cot şi genunchi, i s-au înnodat genunchii cu o frînghie solidă. În această ţinută un brînci al lui Stalky îl azvîrli cît colo ; căzu într-o parte, umplîndu-se de praf.

— Ciufuleşte-i părul, Turkey. Acum aruncă-te şi tu jos. „Behăiturile iedului aţîţau lăcomia tigrului". Voi doi spumegaţi de furie împotriva mea atît de cumplit, încît nu mai ştiţi decît să înjuraţi. Ţineţi minte. Eu am să vă asmut cu un băţ. Iar tu, Beetle, va trebui să te smiorcăi.

— În regulă. Ehei, într-o clipă intru-n rol, răspunse Beetle.

— Şi-acum, daţi-i drumul... să nu uitaţi behăitul iedului.

— Dar isprăviţi o dată, bestiilor ! Lăsaţi-mă să mă scol ! Nu vedeţi că mi-aţi retezat genunchii ! Derbedei nerușinaţi ! Haide, terminaţi odată ! Asta nu mai e glumă...!

Protestele lui Beetle erau rostite pe-un ton care într-adevăr vădea măiestrie.

— Umflă-l, Turkey ! Mardeşte-l ! Demontează-l ! Omoară-l ! Nu te preface, Beetle, bestie ce eşti ! Mai cîrpeşte-l odată, Turkey !

— Nu plînge cu adevărat. Ridică-te, Beetle ori — de nu — îți ard niște picioare-n fund pînă nimerești cu capu'n sobă.

Făceau tustrei o larmă înfiorătoare și nada izbuti să ademenească vînatul urmărit.

— Salve. Dar ce naiba faceți aici ?

Sefton și Campbell își făcură apariția numai bine ca să dea de Beetle, culcat pe o rînă, cu capul nimerit în sobă și plîngînd sfîșietor, în vreme ce M'Turk nu înceta a-l tot lovi în spate cu botul pantofului.

— Nu-i decît Beetle, explică Stalky. Se preface că-l doare. Și nu-l pot hotărî pe Turkey să se aștearnă serios pe treabă.

Pe loc Sefton lovi într-amîndoi băieții cu piciorul. Iar fața i se lumină :

— Las' pe mine, că mă ocup eu de ei. Ia sculați-vă, amîndoi și dați-i drumul la lupta de cocoși. Dă-mi mie bastonul ! Am să ți-i gîdil eu. Asta, da, strașnică glumă ! Ia fă-te-ncoa, Campbell. Haide să-i frigem.

Atunci M'Turk se întoarse către Stalky, spunîndu-i cele mai urîte vorbe ce se pot auzi.

— Ai spus c-ai să iei și tu parte la lupta de cocoși, Stalky. Ce mai stai ?

— Atunci mare fleț ai fost că m-ai crezut, îi strigă Stalky.

— A fost o ceartă între voi ? întrebă Campbell.

— Ceartă ? se burzului Stalky. Ce idee ! Le dau niță educație. Știi ceva despre luptele de cocoși, Seffy ?

— Dacă știu ? Ia te uită ! La mustăria lui Maclagan, cînd ne pregăteam acolo în oraș de concurs, luasem deprinderea să organizăm lupte de cocoși și micul Maclagan nici nu cuteza să cîcnească. Acolo, se-nțelege, eram tratați ca niște bărbați în toată firea. Dacă știu ? Am să-ți arăt eu ce și cît știu.

— Pot să mă ridic ? întrebă Beetle gemînd, cînd Stalky se trînti peste umărul său.

— Ține-ți pliscul, batoză timpită. Ai să te lupți cu Seffy.

— Are să mă omoare !

— Hai să-i tîrîm la noi, propuse Campbell. Acolo e liniște și cum nu se poate mai plăcut. Eu îl iau la lupta

de cocoşi pe Turkey. E un progres faţă de micul Clewer.

— Bun şi aprobat. Propun să-i descălţăm pe ei şi să ne încălţăm noi, vorbi Sefton bucuros, aşa încît cele două victime fură azvîrlite pe duşumeaua sălii de studii. Stalky îi rostogoli pînă-n spatele unui fotoliu.

— Acu' o să vă leg pe amîndoi şi eu am să conduc lupta de tauri, zise Stalky. Măi să fie, ce mai încheieturi ai la mîini, Seffy. Sînt prea groase pentru o batistă; n-ai o bucată de frînghie ?

— Vezi că se află un morman de frînghii colo, în colţ, îi răspunse Sefton. Grăbeşte-te. Şi tu, Beetle, isprăveşte cu smiorcăiala, animalule. Are să fie o luptă pe cinste. Învinşii vor trebui să le cînte învingătorilor, să cînte ode în cinstea cuceritorului. Zici că eşti un nenorocit de poet, Beetle ? Am să-ţi arăt eu ţie poezie.

Şi tot răsucindu-se, îşi luă poziţia de luptă alături de Campbell.

Lucrînd repede şi procedînd ştiinţific, Stalky potrivi bastoanele trecîndu-le printre golurile fireşti de la toarta braţelor şi a picioarelor; încheieturile fură solid legate cu funie groasă bine întinsă, totul acompaniat de-un potop de insulte venind de la M'Turk, legat, trădat şi vorbăreţ în spatele fotoliului.

Stalky îi dădu la o parte pe Sefton şi Campbell şi se îndreptă spre aliaţii lui, avînd grijă în trecere să încuie uşa.

— Acuma e-n regulă, vorbi el cu glas schimbat.

— Ce naiba ?... începu Sefton. Lacrimile de crocodil ale lui Beetle încetaseră, M'Turk, zîmbind, se ridicase-n picioare. Împreună, legară amîndoi şi mai strîns genunchii şi gleznele inamicului.

Stalky se instală prezidenţial în fotoliu şi privi scena cu surîsul cel mai blînd de pe lume. Omul suflecat şi legat pentru lupta de cocoşi este poate fiinţa cea mai neputincioasă de pe pămînt.

— Behăitul iedului aţîţă lăcomia tigrului. O ! ce mai vite încălţate-mi sînteţi !

Se lăsă pe speteaza fotoliului şi se puse pe-un ris fără de sfîrşit. Victimele se lămureau încetişor asupra adevăratului înţeles al situaţiei.

— Avem să vă tragem o mamă de bătaie cum n-aţi mai mîncat voi de cînd ţineţi degeaba umbră pămîntului !

tună Sefton de pe dușumea. O să vedeți voi cine rîde mai bine pînă la sfîrșit. Ce naiba vă umblă prin cap să faceți?

— Un bob zăbavă, îi potoli M'Turk. Și nu mai înjurați așa. Ceea ce vrem să știm este pentru care motiv voi doi, porcilor, îl tot terorizați pe Clewer.

— Nu-i treaba voastră.

— De ce l-ați brutalizat pe Clewer ?

Întrebarea fu repetată de cei trei prieteni, la rînd, cu o monotonie exasperantă. Își cunoșteau oamenii meseria.

— Pentru că așa ne-a fost bunul nostru plac, veni în sfîrșit răspunsul. Lăsați-ne să ne ridicăm.

Dar nici atunci nu tălmăciră încă limpede situația în care se aflau.

— Ei, acum avem să vă brutalizăm noi pe voi, tot pentru că așa ne este bunul plac. Avem să fim tot atît de drepți cu voi, pe cît ați fost și voi cu micul Clewer, care nu putea face nimic împotriva voastră. Iar voi nu puteți face acum nimic împotriva noastră. Nostim, nu-i așa ?

— Nu putem oare face nimic ? O să vedeți voi.

— A, spuse Beetle pe-un ton gînditor, asta dovedește că încă n-ați fost niciodată luați la refec așa cum trebuie. Pedeapsa corporală în public e floare la ureche pe lîngă o ședință particulară de brutalizări. Iaca, pun rămășag pe-un șiling că o să bociți în gura mare și o să promiteți cîte-n lună și-n soare.

— Ascultă, tinere Beetle ; cînd ne ridicăm de jos, să știi că tu ai să fii pe jumătate mort. Asta ți-o făgăduiesc, în orice caz.

— Totuși, mai întîi, ai să fii tu pe jumătate mort. I-ați aplicat „sfredelul" lui Clewer ?

— I-ați aplicat „sfredelul" lui Clewer ? îi ținu M'Turk isonul.

După a douăzecea întrebare — căci nici un băiat nu poate îndura tortura întrebării neîncetat repetate, care-i dealtfel și esența terorizării — veni mărturisirea.

— Da, fire-ați ai dracului !

— Atunci „sfredelul" o să vi-l aplicăm și noi.

Și li-l aplicară, potrivit străvechii experiențe a vieții

şcolare. „Sfredelul" nu-i un fleac, iar Fairburn zis „Molly"; n-ar fi procedat odinioară mai cu inimă.

— I-aţi aplicat lui Clewer exerciţiul cu peria ?

De data aceasta răspunsul veni mai curînd şi exerciţiul cu peria fu aplicat vreme de cinci minute, după ceasul lui Stalky. Victimele nici nu se puteau măcar zvîrcoli în strînsoarea cătuşelor. În exerciţiul cu peria nu se foloseşte de fapt nici o perie.

— I-aţi aplicat lui Clewer „cheia" ?

— Nu, asta nu. Jur că nu ! se auzi din gura lui Campbell care se perpelea de dureri.

— Atunci o să v-o aplicăm noi, ca să vedeţi cum ar fi fost dacă aţi fi aplicat-o.

Tortura cheii — în care nu apare defel vreo cheie — este nespus de dureroasă. Victimele o îndurară cîteva clipe, apoi expresiile buruienoase pe care le foloseau îndreptăţiră punerea în funcţiune a căluşului.

— Dar de „tirbuşon" avut-a Clewer parte ?

— Da. Mînca-v-ar dracul sufletele ! Daţi-ne drumul, golani blestemaţi ce sînteţi !

Avură parte de „tirbuşon", şi e de ştiut că tortura tirbuşonului — care nu are nimic de a face cu tirbuşoanele — este mai rea decît tortura cheii.

Metoda de lucru şi deplina tăcere în care lucrau atacatorii zdrobeau rezistenţa nervoasă a victimelor. În intervalele dintre torturi se formulau cu duiumul noi, nemiloase întrebări şi cînd interogaţii nu răspundeau după cuviinţă, bătiste de culoare cafenie le erau vîrîte în gură.

— Ei, astea-s toate schingiuirile pe care i le-aţi aplicat lui Clewer ? Scoate-le căluşurile, Turkey, şi lasă-i să ne răspundă.

— Da, jur că asta a fost totul. Au, ne omori, Stalky ! zbieră Campbell.

— Exact ce v-a spus şi vouă Clewer. L-am auzit noi. Acum avem să vă arătăm ce-nseamnă cu adevărat brutalizarea. Ceea ce nu-mi place la tine, Sefton, este că vii aici cu gulerele tale scrobite şi cu pantofii tăi de lac şi crezi că ne poţi învăţa pe noi ce sînt brutalizările. Îţi închipui oare că ne poţi învăţa tu pe noi ceva despre brutalizări ? Scoate-i căluşul, lasă-l să răspundă.

— Nu ! (se auzi pe-un ton furios).

— Zice că nu. Și-acum, cîntecul de leagăn, ca să-l adormim pe micuțul Seffy. Campbell poate sta să privească.

E nevoie de trei băieți și de două mănuși de box pentru a-i cînta unui băiat cîntecul de leagăn care să-l adoarmă. Nici de data aceasta nu există vreo legătură între operația în sine și numele pe care ea îl poartă. Sefton a fost „legănat" pînă ce i s-au înfundat ochii în orbite — și gîfîia și horcăia și își pierdea respirația. Era amețit de tot și-i venea să verse.

— Doamne ! spuse Campbell, înspăimîntat, din colțul său ; și se făcuse galben ca ceara.

— Dă-l de o parte ; porunci Stalky. Adu-l acuma pe Campbell. Ei, copii, *asta* se cheamă brutalizare. A, uitasem. Ia spune-ne, Campbell, pentru ce l-ai brutalizat oare pe Clewer ? Scoate-i căluțul și lasă-l să ne răspundă.

— Nu... nu știu. O ! dar lăsați-mă. Jur că n-am să vă fac nimic. Nu mă „legănați".

„Behăitul iedului atîtă lăcomia tigrului". Zice că nu știe. Ridică-l, Beetle. Dă-mi mănușa și pune-i căluțul.

În deplină tăcere, Campbell fu „legănat" de șaizeci și patru de ori.

— Cred c-am să mor ! șopti el abia răsuflînd.

— Zice că are să moară. Dă-l de o parte. E rîndul lui Sefton. A, uitasem. Sefton, pentru ce oare l-ai brutalizat pe Clewer ?

Răspunsul nu poate fi reprodus ; dar el nu iscă nici măcar cea mai ușoară roșeață pe obrajii acoperiți de tulee ai lui Stalky.

— Și acum, scutură-mi-l, Turkey.

Și scuturat fu, neîntîrziat. Experiența greu dobîndită în decurs de aproape optsprezece ani îi sta la dispoziție, deși nu s-ar fi zis că știa s-o aprecieze.

— Zice că noi sîntem ultimii dintre oameni. Dă-l de o parte. Este rîndul lui Campbell. A, uitasem. Ia spune, Campbell, pentru ce oare l-ai brutalizat pe Clewer ?

Au urmat lacrimile — niște lacrimi fierbinți ; rugăminții de îndurare și josnicele jurăminte de pace. Să se milostivească doar a pune capăt chinurilor la care îl supuneau și Campbell n-are să mai ridice vreodată mîna

asupră-le. Interogatoriul fu reluat — însoţit de argumente cît se poate de convingătoare.

— S-ar cam zice că suferi, Campbell. Suferi ?

— Groaznic.

— Zice că suferă. Ţi-e de-ajuns ?

— Da, da. Jur că îmi e. Vai, opriţi-vă..

— Zice că-i este de ajuns. Eşti smerit ?

— Da !

— Zice că-i smerit. Eşti al dracului de smerit ?

— Da !

— Zice că-i al dracului de smerit. Ai să-l mai terorizezi vreodată pe Clewer ?

— Nu. Nuu... văleu !

— Zice că n-are să-l mai terorizeze pe Clewer. Şi nici pe nimeni altcineva ?

— Nu. Vă jur că nu !

— Şi nici pe nimeni altcineva. Da cu mama aia de bătaie pe care tu şi Sefton urma să ne-o trageţi nouă cum stăm ?

— Nu v-o mai tragem ! Nu v-o mai tragem ! Jur că nu !

— Zice că n-are să ne tragă o mamă de bătaie. Socoteşti că ştii ceva despre brutalizări ?

— Nu, nu ştiu nimic.

— Zice că nu ştie nimic despre brutalizări. N-ai învăţat o grămadă de figuri de la noi ?

— Ba da... ba da !

— Zice că a învăţat o grămadă de figuri de la noi. Şi nu ne eşti recunoscător ?

— Ba da !

— Zice că ne e recunoscător. Dă-l de o parte. A, uitasem. Ia spune-ne, Campbell, de ce oare l-ai brutalizat pe Clewer ?

Campbell se puse iar pe plîns ; nervii nu-l mai ţineau.

— Pentru că eram o brută. Presupun că asta doriţi să vă spun ?

— Zice că e o brută. Are dreptate. Pune-l în colţ. Gata cu numitul Campbell. Este rîndul lui Sefton.

— Nemernicilor ! Ticăloşilor !

Cam aşa, dar şi mai mult decît aşa glăsuia Sefton, în vreme ce — asemenea unei mingi — era plimbat de

îndemînatece picioare de la un capăt al covorului la celălalt.

— „Behăitul iedului aţiţă lăcomia tigrului". Avem să te facem frumos. Unde-şi ţine uneltele de ras ? (Campbell spuse). Beetle, adu nişte apă. Turkey, fă clăbucul. O să te radem, Seffy, aşa încît ai face mai bine să stai cît poţi mai liniştit, ca să nu te alegi cu tăieturi. N-am mai ras pe nimeni pînă acum.

— Nu ! O, nu ! Te rog, nu !

— Aaaa, va să zică devii politicos ? Atunci n-am de gînd să-ţi scot decît unul din aceşti favoriţi drăgălaşi...

— Dacă nu-l razi, o... o să fac pace cu voi, pentru totdeauna. Jur că renunţ la bătaia pe care v-am făgăduit-o pentru cînd am să mă ridic.

— Şi am să-ţi mai rad şi jumătate din mustăcioara de care tu eşti atît de mîndru. Zice că are să renunţe la bătaia pe care ne-a făgăduit-o. Nu-i aşa că-i un băiat de zahăr ?

M'Turk se puse pe rîs în timp ce amesteca în castronaşul de bărbierit ; apoi propti căpăţîna lui Sefton între genunchii lui Stalky ca într-o menghine.

— Un bob zăbavă, interveni Beetle, părul lung nu poate fi bărbierit. Trebuie să-i tai mai întîi mustaţa aia cît mai scurt, şi apoi să-l raşchetezi.

— Nu am de gînd să alerg după foarfecă. Un chibrit aprins n-ar fi oare tot atît de bun ? Aruncă-ne cutia aia de chibrituri. E lucru ştiut că-i un porc, aşa încît putem prea bine să-l pîrjolim. Stai liniştit.

Stalky aprinse un chibrit, dar se opri.

— Nu vreau totuşi să-l lipsesc decît de jumătate din mustaţă.

— Nu te frămînta (Beetle îi flutură prin faţa ochilor pămătuful de bărbierit.) O să-i săpunim mustaţa pînă la jumătate — înţelegi ? iar tu poţi da foc jumătăţii celeilalte.

Cît ai zice peşte, mustăcioara cu părul rar şi subţire al tinereţii pieri într-o pălălaie ce se întinse pînă la frontiera marcată de spuma de pe mijlocul buzei, iar Stalky îndepărtă — frecîndu-i cu degetul gros al mîinii — perii arşi. N-a fost un ras prea fin, dar scopul şi l-a atins din belşug.

— Şi-acum favoritul de pe partea cealaltă. Întoarce-l !

Cu ajutorul chibritului şi al briciului, şi favoritul acesta fu îndepărtat.

— Dă-i oglinda de bărbierit. Scoate-i căluşul. Vreau să aud ce are să spună.

Dar nu s-a auzit nici un cuvînt. Sefton privea cuprins de groază şi deznădejde la obrazul ras de-a curmezişul. Două lacrimi mari i se prelingeau pe faţă.

— A, uitasem. Ia spune-ne, Sefton, pentru ce oare l-ai brutalizat pe Clewer ?

— Lasă-mă-n pace ! Lăsaţi-mă-n pace, brute infernale ce sînteţi ! N-am îndurat destul ?

— Zice că trebuie să-l lăsăm în pace, repetă M'Turk.

— Zice că sîntem nişte brute şi noi care încă nici n-am început, se miră Beetle. Eşti nerecunoscător, măi Seffy ! Maică Doamne ! Arăţi ca o iasmă, ca o iasmă şi jumătate !

— Zice că a îndurat destul, repetă Stalky. Greşeşte dînsul.

— Hai ! la treabă, la treabă ! fredonă M'Turk fluturînd un baston. Fă-te-ncoa, frumosul meu Narcis. Nu te amoreza de propriul tău chip !

— Ci lăsaţi-l odată, glăsui Campbell din colţul lui ; nu vedeţi că plînge şi el ?

Sefton scîncea ca un puşti de doisprezece ani, de durere, de ruşine, de vanitate rănită şi de atîta neputinţă.

— Faci pace şi tu, Sefton, nu-i aşa ? Nu te poţi împotrivi puilor ăstora de draci înveninaţi...

— Nu fii bădăran, prea iubite Campbell, îl avertiză M'Turk, ori ai s-o paţi iar !

— Dar draci totuşi sînteţi, asta s-o ştiţi — zise Campbell. Ce face ? Pentru puţină brutalizare...

— De cît timp vă tot distraţi cu el ? întrebă Stalky. De la începutul trimestrului, da ?

— Dar noi nu-l luam în tărbacă chiar tot timpul !

— Îl luaţi numai cînd puteaţi pune mîna pe el, zise Beetle, aşezat turceşte pe jos şi scăpîndu-i din cînd în

cînd lui Sefton bastonul peste laba piciorului. De parcă n-aș ști eu cum a fost.

— Eu... da, poate că așa e cum spui.

— Și ca să puneți mîna pe el, făceați tot ce vă sta în putință ? Parcă n-aș ști eu ! Pentru că era o jigodie și o bestie scîrboasă, nu-i așa ? Parcă n-aș ști eu ! Acum însă *voi* sînteți niște bestii scîrboase, și vă alegeți cu ce se alegea el... pentru că era în ochii voștri o bestie. De altfel nu vă răsplătim decît pentru că așa ne place nouă.

— Nu l-am brutalizat niciodată cu adevărat... așa cum ne-ați făcut voi.

— Ei aș ! se minună Beetle. Ăștia nu brutalizează niciodată cu adevărat. Și nici Fairburn zis *Molly*, săracu de el. Mai le ard și ei bobocilor cîte una, așa ca de-nvățătură. Așa și spun. Le frîng inima cu lovituri de picior și țîncii se retrag prin unghere și prin vestiare și plîng pînă ce nu mai pot ; unii își vîră capul în mantăile agățate-n cuier și scîncesc pe-acolo. Ori scriu acasă de trei ori pe zi — da, bestie ce ești, așa am făcut și eu — cerînd să fie retrași din școală. N-ai fost brutalizat cum s-ar fi cuvenit, Campbell. Îmi pare cam rău c-am încheiat pace cu tine.

— Mie nu, răspunse Campbell, care știa de glumă în felul lui. Atenție, îl dărîmi pe Sefton.

De agitat ce era, Beetle întrebuințase bastonul în mod necugetat, iar Sefton cerea acum îndurare răcnind.

— Și tu ! se răsti Beetle, întorcîndu-se de-a-n șezutelea.

— Eu... eu am învățat cu un profesor particular.

— Aha ! S-ar fi putut altminteri ? N-ai plîns în viața ta. Acum însă plîngi, vezi bine. Nu-i așa că plîngi ?

— N-ai ochi să vezi, brută oarbă ce ești ?

Sefton se prăbuși într-o parte ; dîrele lacrimilor brăzdau spuma uscată rămasă pe față. Buf ! se auzi bastonul peste partea inferioară și curbată a trupului său.

— Va să zică-s orb și brută ? întrebă Beetle. Clanța, Stalky. Am de gînd să stau nițel de vorbă cu prietenul nostru, în genul lui Fairburn zis *Molly*. Eu sînt de părere că am ochi cu care văd. Tu nu crezi că văd, măi Sefton ?

— Intrebarea-i judicioasă, comentă M'Turk privind bastonul în acțiune. Ai face mai bine să spui că vede, Seffy.

— Vezi... cum să nu vezi ? Jur că vezi ! zbieră Sefton, căci multe argumente contondente erau pe cale de a-i convinge.

— Și nu-i așa că am niște ochi minunat de frumoși ?

Bastonul se ridica și cădea neîncetat, în tot cursul acestei catechizări.

— Așa-i.

— Căprui și calzi, nu-i așa ?

— Da... au, da !

— Ce piroane-mi mai tragi ! Sînt azurii, Seffy, nu căprui.

— Da... au, da !

— Te contrazici de la o clipă la alta. Trebuie să mai învoți... trebuie să mai înveți, băiete.

— Ce ți-ai ieșit din pepeni, mă, Beetle, îl dojeni Stalky ; ține-ți totuși firea, omule.

— Sînt Stan pățitul, răspunse Beetle. Și așa, va să zică, sînt o brută ?

— Pace ! — vai, cer pace ! strigă Sefton. Să-ncheiem pace. Mă dau bătut. Dați-mi drumul ! Mi-e de ajuns ! Nu mai pot !

— Drace ! Tocmai cînd începea să prindă treaba cheag ! mormăi M'Turk. Sînt sigur că lui Clewer nu-i dădeau drumul așa de ușor !

— Mărturisește ! Cere-ți iertare, repede ! hotărî Stalky.

De pe dușumea, Sefton capitulă fără condiții. mai josnic chiar decît Campbell. N-avea să mai atingă niciodată pe nimeni. Avea să se poarte ca un mieluțel tot restul vieții lui.

— Cred că trebuie să ne-nvoim, nu-i așa ? întrebă Stalky. E-n regulă, Sefton. Te dai bătut ? Prea bine. Gura, Beetle ! Dar mai înainte de a vă lăsa să vă ridicați, Campbell și cu tine ne-ați face mare plăcere cîntîndu-ne *Kitty din Coleraine*, în genul lui Clewer.

— Asta nu-i drept ! protestă Campbell ; ne-am predat.

— Desigur. Acum aveți să faceți ce vă spunem noi — cum ar fi făcut și Clewer. Dacă nu v-ați fi predat, ați fi învățat ce-nseamnă o brutalizare la mama ei. Dar

fiindcă v-ați predat — urmărești firul gîndirii mele, Seffy, sau nu ? — veți cînta ode în onoarea biruitorilor. Dați-i drumul !

Biruitorii se afundară boierește în fotolii. Campbell și Sefton căutară curmeziș unul la altul și neaflîndu-și nici unul vreo mîngîiere de pe urma a ceea ce văzură, porniră să cînte *Kitty din Coleraine*.

— Rușinos de prost, comentă Stalky, atunci cînd jalnicele lor vaiete luară sfîrșit. Dacă nu v-ați fi predat, ne-am fi văzut cu părere de rău obligați să vă azvîrlim felurite cărți în cap, pentru vina de a fi cîntat fals. Și acum, haide.

Le deznodă frînghiile, dar timp de cîteva minute înfrînții nu s-au putut scula. Campbell se ridică primul în picioare, zîmbind stingherit. Sefton merse clătinîndu-se pînă la masă și își ascunse fața în mîini ; hohote de plîns îl scuturau din creștet pînă-n tălpi. Nici umbră de poftă de a mai lupta, fie la unul fie la celălalt ; numai uimire, supărare și rușine.

— N-ar... nu s-ar putea rade pe toată fața înainte de ceai, vă rog ? întrebă Campbell. Mai sînt zece minute pînă sună clopotul.

Stalky clătină din cap a refuz. Intenționa să-l însoțească la gustarea de la ora cinci pe cel bărbierit numai pe jumătate.

M'Turk căsca în fotoliul său, iar Beetle își ștergea fața de sudoare. Tremurau cu toții de tulburare și istovire.

— Dacă m-aș pricepe cum, jur că v-aș ține un discurs moralizator, vorbi Stalky cu severitate.

— Nu le predica ; s-au predat, observă M'Turk.

— Treaba asta de convingere pe cale morală te istovește.

— Nu vă dați seama cît de îngăduitori am fost cu voi ? Am fi putut să-l chemăm pe Clewer să vă privească, „Behăiturile tigrului îl ațină pe ied". Nu l-am chemat însă. Ar fi de-ajuns să le spunem cîtorva de aici ce-ați făcut, și-ați fi huiduiți în toată școala. Viața n-ar mai avea nici un farmec pentru voi. Nu avem totuși să comitem nici asta. În opera de convingere lucrăm pe căi strict morale, Campbell ; așa încît, în afară de cazul că tu ori

Seffy pomeniţi de ceva, nimeni dintre noi n-are să scoată o vorbă.

— Jur că eşti un băiat de treabă, spuse Campbell. Şi cred că m-am purtat cam brutal cu micul Clewer.

— Aşa s-ar zice, aprobă Stalky. Dar nu cred c-ar fi bine să apară Seffy în sala de mese cu favoriţii în răspăr. Ar produce un efect cu totul nedorit asupra bobocilor. Se poate bărbieri. Nu-mi eşti recunoscător, Sefton ?

Sefton nu-şi clinti capul. Dormea adînc.

— Ciudat, observă M'Turk, în vreme ce un sforăit tocmai se topea într-un hohot de plîns. Eu unul aş zice că e o sfruntare, ori că se preface.

— Ba nu, îl contrazise Beetle. După ce Fairburn zis *Molly* se ocupa de mine un ceas ori cam aşa ceva, mă toropea şi pe mine somnul, uneori, în clasă. Vai de el ! Deşi mi-a zis totuşi poet nenorocit.

— Ei, hai, să mergem zise Stalky, coborîndu-şi glasul. Adio, Campbell. Şi-adu-ţi aminte că dacă nu trăncăneşti tu, altcineva dintre noi n-are s-o facă.

S-ar fi cuvenit să urmeze un dans războinic, dar erau tustrei atît de frînţi de oboseală încît n-a lipsit mult să adoarmă cu ceştile de ceai în mînă, în sala de studii. Dormiră pînă la ora de meditaţii.

*

— O scrisoare absolut extraordinară. Oare *toţi* părinţii sînt nebuni furioşi ? Dumitale ce-ţi spune ? întrebă directorul înmînînd opt foi de scris mărunt reverendului John.

— „Fiu unic al unei mame văduve". Asta-i specia pe care o socotesc cea mai puţin înţeleaptă.

Capelanul citea, muşcîndu-şi buzele.

— Dacă jumătate din acuzaţiile acestea ar fi adevărate, băiatul ar trebui să fie la infirmerie, în vreme ce el crapă de sănătate. Ce-i drept, e că s-a ras. Am observat şi eu.

— Sub constrîngere, după cum arată maică-sa. Ce lucru minunat ! Ce lucru salutar !

— Dumneata, capelane, nu te afli în situaţia de a trebui să-i răspunzi. Mie nu mi se prea întîmplă să nu

știu ce se petrece în școala mea, dar asta chiar că mă depășește.

— Dacă m-ai întreba, ți-aș da sfatul de a nu încerca s-o îmbunezi. Cînd te vezi silit să primești căței de seră...

— Azi dimineață, la ora mea de meditație suplimentară, s-a prezentat foarte bine, spuse directorul dus pe gînduri. Și cu o purtare neobișnuit de bună...

— ...ori ei învață școala ori școala, cum e în cazul de față, îi învață pe ei. Eu unul prefer metodele noastre de aici încheie capelanul.

— Crezi că asta a fost ?

Și directorul ridică o sprînceană.

— Sînt sigur. Și nu poate invoca nici o scuză, pentru faptul de a fi încercat să scoată un nume rău liceului.

— Pe linia asta am de gînd să merg în raporturile mele cu el, răspunse directorul.

Iar augurii își făcură unul altuia cu ochiul.

*

Cîteva zile mai tîrziu, reverendul John făcu o vizită în sala de studii numărul cinci.

— De ce n-ați mai venit pe la noi, padre ? îl întîmpinară deținătorii sălii.

— Am fost ocupat, urmărind timpurile și anotimpurile, evenimentele și oamenii... și elevii, răspunse pastorul. Sînt mulțumit de buna mea legiune. Îi adresez felicitările mele. Astăzi dimineață, în clasă, în loc să lucreze, Clewer, azvîrlea cu ghemotoace de hîrtie muiată în cerneală. Acum stă și copiază cincizeci de rînduri pentru... această nemaipomenită îndrăzneală.

— Nu ne puteți învinui pe noi, zise Beetle. Ne-ați cerut să îndepărtăm, cum să-i zic ?... presiunea. Iar bobocii sînt cum sînt ei.

— Am cunoscut băieți cu cinci ani mai mari ca el și care aruncau ghemotoace de hîrtie muiată în cerneală, Beetle. Unuia dintre aceștia i-am dat de copiat două sute de rînduri... nu-i mult de-atunci. Și fiindcă veni vorba, fost-au oare predate vreodată acele rînduri ?

— Fost-au, Turkey ? întrebă Beetle fără a roși.

— Sîntem niște adevărați moralizatori, constată M'Turk.

— Stalky a făcut totul, dar ne-am distrat de minune, recunoscu Beetle.

— Am constatat noul suflu moral în felurite locuri. Nu v-am spus eu că aveți mai multă influență decît oricare alți băieți din toată școala, dacă vă dați silința s-o exercitați ?

— Este oarecum obositor să folosești prea ades... metoda noastră de convingere morală. Și-apoi, vedeți, singurul ei rezultat este că-l face pe Clewer obraznic.

— Nu mă gîndesc la Clewer, mă gîndesc la... alții, Stalky.

— O, nu prea ne batem noi capul cu alții, spuse M'Turk. Așa-i ?

— Eu însă da... de la început.

— Va să zică ați știut, padre ?

Un rotocol de fum porni în jos.

— Se spune că elevii își dau unul altuia mai multă educație decît putem ori îndrăznim să dăm noi, profesorii. Dacă aș fi folosit jumătate din puterea de convingere morală pe care ați folosit-o voi...

— Cu cele mai bune intenții din lume. Nu uitați cucernicele noastre intenții, padre, precizează M'Turk.

— ...Presupun că aș zace acum la Bideford, în pușcărie. N-am dreptate ? Ei, ca să zic și eu cum zice directorul nostru, într-o chestiune asupra căreia ne-am pus de acord s-o uităm, ceea ce mi se pare a fi o flagrantă nedreptate... De ce rîdeți, măi păcătoșilor ? Ce, nu-i adevărat ? N-am de gînd să mai stau într-un loc unde se rîde de mine. Dacă am intrat în acest sălaș al nelegiuirii este numai spre a afla dacă există cineva care să dorească să se scalde în mare în dreptul falezei. Dar văd că nu vrea nimeni.

— Zău așa, padre ? Un bob zăbavă să ne luăm prosoapele și *nous sommes avec vous* [1].

[1] Sîntem cu dumneavoastră (fr.)

O MEDITAȚIE DE POMINĂ

Qui procul hinc[1] — zice legenda,
Mormîntu-i departe, pe graniță ;
Qui ante diem periit,
Sed miles, sed pro patria[2]

NEWBOLT

Trecuse doar o lună din trimestrul de primăvară cînd Stettson *maior*, un extern, se îmbolnăvi de anghină difterică, ceea ce-l înfurie din cale afară pe director. El decretă o nouă serie de limite, mai înguste — se stabilise că molipsirea provenea de la o fermă îndepărtată — porunci monitorilor să fie necruțători cu toți contravenienții și făgădui și atenții suplimentare, ce urmau a fi aplicate cu propria-i mînă. Pentru Stettson *maior*, care coborîse nivelul sanitar al școlii și care acum se afla izolat în casa mătică-si, nu existau cuvinte îndeajuns de aspre. Așa se exprimă directorul în sala de gimnastică, după rugăciune. Trimise apoi două sute de scrisori aceluiași număr de părinți și de tutori îngrijorați și dispuse ca totul la școală să meargă mai departe, ca de obicei. Boala nu s-a întins dar, într-o noapte, un docar se opri în fața ușii directorului, iar de dimineață directorul era dus, lăsînd totul în grija profesorului King, decanul supraveghetorilor de secții. Directorul se repezea adeseori la Londra, unde întreaga școală era convinsă că mituiește pe funcționarii de resort spre a dobîndi subiectele lucrărilor la examenul de admitere în academiile militare ; de data aceasta însă absența lui se prelungi neobișnuit de mult.

— Mare șmecher, ștabul nostru le spuse Stalky aliaților săi, într-o după amiază jilavă, pe cînd se aflau în sala de studii. Trebuie că a făcut-o lată și-a ajuns la pîrnaie sub vreun nume fals.

— Pentru ce anume ? se asocie bucuros Beetle la acțiunea de calomnie.

---

[1] Acel ce departe-i de aici. (lat.)
[2] Acel ce prea timpuriu pieri.
Ostaș însă, și pentru patrie. (lat.)

— Patruzeci de şilingi ori o lună de închisoare pentru lovituri aplicate cu vîrful ghetei în fluierul piciorului portarului care-l dădea afară de la *Pavilionul*. Bates trage mereu cîte un chef la localul ăsta cînd se duce la Londra. Tare aş dori să se înapoieze. Sînt sătul pînă peste cap de „vergile" şi de „scorpionii" şi de predicile lui King în legătură cu onoarea elevului de liceu — zexe — şi cu dragostea de învăţătură.

— „Sălbaticul, grosolanul utilitarism al burgheziei care studiază numai pentru ca să obţină note bune. În toată şcoala asta, nici un intelectual", cită M'Turk care, deodată căzut pe gînduri, se apucase de făcut găuri în prichici cu un vătrai fierbinte.

— Jalnic fel de a ne petrece după-amiaza, observă Stalky. Şi mai şi pute. Hai să ieşim şi să fumăm niţel. Uite colea ceva ţuţ. (Şi le arătă ca momeală o ţigară de foi din India). Am ciordit-o de la taică-meu, în vacanţa trecută. O cam privesc cu teamă ; e ceva mai tare ca o pipă. Vom fuma-o stînd la taifas. Ne-o trecem din mînă-n mînă, unul altuia, vreţi ? Să ne întindem în dosul grapei ăleia paradite din şoseaua dinspre ferma Monkey.

— Dar asta-i dincolo de limitele îngăduite. Şi acum şcoala e teribil de severă în privinţa limitelor. Dealtfel, să vedeţi c-o să şi borîm. (Beetle îşi apropie cu mult spirit critic ţigara de nas şi o mirosi). Pute de trăsneşte, cătrănitura asta parfumată.

— N-ai decît să borăşti, dacă vrei ; eu nu. Tu ce zici, Turkey ?

— De, ştiu şi eu, haide să mergem.

— Atunci pune-ţi şapca. Doi contra unu, Beetle. Afară cu tine.

În faţa avizierului din coridor, zăriră un grup de elevi ; micul Vulpoi, sergentul şcolii, se afla printre ei.

— Niscai noi limite, îmi închipui, exclamă Stalky. Da' ce e, Vulpibus, după cine eşti în doliu ?

În jurul braţului, vulpoiul purta o banderolă lată, neagră.

— Era în vechiul meu regiment, spuse Vulpoiul, arătînd cu o mişcare a capului înspre tăblia pe care, printre listele alfabetice, era fixată în pioneze o tăietură dintr-un ziar.

— Doamne ! grăi Stalky, descoperindu-se și el ca toți ceilalți după ce începu să citească. Da-i Duncan al nostru — Ditai Duncan porcul — mort la datorie la Kotal și mai nu știu cum. *Regrupîndu-și ostașii cu deosebită vitejie.* La altceva nu te puteai aștepta din partea lui. *Cadavrul a fost găsit.* Ce bine. Sînt căsăpiți uneori, nu-i așa, Vulpoiule ?

— Groaznic, răspunse sergentul, scurt.

— Bietul Ditai Duncan-porcul ! Eram boboc, cînd a plecat. Cîți de-ai noștri au căzut pînă acum, Vulpoiule ?

— Nouă, socotindu-l și pe domnul Duncan. A venit aici cînd nu era mai mare decît micul Grey *tertius*. Și era în regimentul în care am fost și eu. Da, nouă de-ai noștri, domnule Corkran, pînă azi.

Băieții ieșiră în umezeala de afară, cu pași iuți.

— Mă întreb, cum o fi — să te împuște și să ai de îndurat toate celelalte chestii, reflectă Stalky, în vreme ce înaintau tustrei printre bălțoacele de pe întinsul unui drumeag. Unde s-a întîmplat asta, Beetle ?

— A, pe undeva prin India. Pe-acolo avem mereu de furcă. Da' ia ascultă, măi Stalky, la ce bun să te așezi sub un mărăcine și să-ți verși degeaba mațele ? Și-i un frig, uite, de crapă pietrele. Iar umezeala asta-ți pătrunde-n oase. Și-apoi lucru sigur c-au să ne și prindă.

— Papagalul ! Mai țineți voi minte ca nenea Stalky să vă fi băgat vreodată în belea ?

Ca mulți alți căpitani de oști, Stalky nu pomenea de înfrîngerile trecute.

Se strecurară printr-un mărăciniș ciucure de ploaie, nimeriră peste niște mușuroaie afînate de apă și se așezară pe-o grapă îmbrobonată de rugină. Trabucul ardea împroșcînd picuri de silitră. Îl fumau cu băgare de seamă și pentru a și-l trece unul altuia, îl țineau strîns între arătător și degetul cel gros.

— Bun lucru că nu avem cîte unul de fiecare, așa-i ? întrebă Stalky.

Vorbea printre dinții încleștați și tremura ca varga. Și spre a-și dovedi temeinicia spuselor, vomită din belșug în fața celorlalți doi, care îi urmară și ei pilda...

— Nu v-am spus eu ! gemu Beetle, a cărui frunte era acoperită acum de niște picuri de sudoare rece. Mă Stalky, mare dobitoc mai ești !

— *Je* borăsc, *tu* borăști, *il* borăște. *Nous* borîm.

După conjugare, M'Turk își dădu și el contribuția și se culcă sfîrșit pe fierul dușmănos al grapei.

— Afurisita asta de țigară are ceva în ea. Ia spune-ne, Beetle, nu cumva ai scăpat cerneală pe ea ?

Dar Beetle nu se afla în situația de a putea răspunde. Frînți și goliți, zăceau răschirați pe grapă, rugina imprimîndu-se ca niște pătrate roșii în mantăi, în vreme ce chișteculă trabucului părăsit duhnea sub nasurile lor înghețate. Și atunci — de auzit nu auziseră nimic — directorul însuși se ivi în fața lor, directorul care ar fi trebuit să fie la Londra, mituind comisia examinatoare, directorul fantastic înveșmîntat într-un costum ponosit de stofă ecosez și cu o șapcă de vînătoare.

— Aha ! făcu el, răsucindu-și mustața. Prea bine. Ar fi trebuit să știu eu de cine voi da. Aveți să vă întoarceți la școală să-i transmiteți domnului profesor King salutările mele și să-i cereți să vă tragă o bătaie prima-ntîi. După care aveți să-mi copiați cîte cinci sute de rînduri. Mi le veți prezenta mîine, cînd mă înapoiez. Mai sînteți pe deasupra și popriți disciplinar pe-o săptămînă. N-ați prea ales bine momentul de a depăși limitele. Și nu uitați, vă rog : o pedeapsă prima-ntîi.

Apoi se făcu nevăzut înapoia mărăcinișului, tot atît de misterios pe cît apăruse. Dinspre drumeagul desfundat venea un murmur de glasuri femeiești.

— O, țătar hain ce ești ! strigă M'Turk, în vreme ce vocile se pierdeau în depărtare. Stalky, netotule, numai tu ești de vină.

— Omoară-l ! Ucide-l ! bolborosi Beetle cu răsuflarea tăiată.

— Nuu pot : Iar îmi vi... vine să vărs... De asta nu-mi pasă, dar King are să crape de bucurie și are să-și bată joc de noi. Prima-ntîi, auu...

Stalky nu dădu nici un răspuns, nici măcar unul amabil. Se întoarseră la școală și primiră ceea ce fuseseră trimiși să ceară. King fu peste măsură de încîntat, căci din pricina vîrstei lor cei trei prieteni, în lipsa unor

dispoziții speciale, îi cam scăpau din mînă. Din fericire, nu era mare expert în nobila artă a ciomăgelii.

— „Ciudat, cum dorința întrece împlinirea", spuse Beetle netam-nesam, citind dintr-o piesă de Shakespeare pe care o toceau în trimestrul acela [1]. Merseră în sala lor de studii și se apucară de copiat rînduri.

— Ai perfectă dreptate, Beetle. (Stalky vorbea pe-un ton catifelat și împăciuitor.) Ei, să ne fi trimis directorul la unul din monitori, ne-am fi ales cu ceva vrednic de toate aducerile aminte.

— Ascultă, îl întrerupse M'Turk cu glas plin de rece venin, n-avem de gînd să-ți facem scandal pentru cele întîmplate, fiindcă sînt lucruri prea grave pentru un scandal ; dar ținem să știi că ai fost pur și simplu pus la index, Stalky. Ești un bou, asta ești.

— Cum de puteam ști că directorul are să ne găsească ? Mă-ntreb ce făcea pe-acolo, în hainele acelea dezgustătoare ?

— Nu încerca să ridici probleme secundare, mîrîi Beetle posac.

— La urma urmei, vina toată e a lui Stettson *maior*. Dacă ar fi găsit altceva mai bun de făcut decît să se îmbolnăvească de anghină difterică, nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar vouă nu vi se pare oarecum ciudat cum de a picat directorul peste noi, așa dintr-odată ?

— Fleanca ! Ești mort ! vorbi Beetle. Ți-am smuls nenorocitii de pinteni de pe afurisitele tale de tocuri. Ți-am dat scutul peste cap și... și cred că n-ar trebui să ți se permită vreme de-o lună să te mai ospătezi cot la cot cu noi.

— Hai, isprăvește cu predicile. Vreau să...

— Să isprăvesc ? Dar... dar sîntem puși la popreală pe-o săptămînă, amice.

M'Turk mai că urla, dîndu-și seama de grozăvia situației care-i copleșea. O bătaie de la King, cinci sute de rînduri de copiat și, colac peste pupăză, consemnarea.

— Te așteptai oare să te sărutăm, bestie ce ești ?

— Ține-ți fleanca barem o clipă. Aș vrea să aflu cum și de ce se găsea directorul acolo unde era.

---

[1] *Henric al IV-lea*, partea a II-a, actul 2, scena 4 (versul 284). *(N. tr.)*

— Ei, ai aflat. L-ai aflat sănătos tun și sub formă de cozonac. L-ai aflat drăgostindu-se cu mama lui Stetson. Ea era acolo pe drumeag... am auzit-o. Așa încît am fost condamnați la bătaie în prezența mamei unui extern. O vădană numai piele și oase, dealtfel. Ce altceva ai dori să mai afli ?

— Nu-mi pasă. Jur c-o să mă fituiesc cu el cîndva, mormăi Stalky.

— Așa se și arată, recunoscu M'Turk. Prima-ntîi, o săptămînă de popreală și cinci sute de... iar acum mai și faci tărăboi ! Hai să-l facem zob, Beetle. (Stalky le aruncase cu Virgiliul său în cap.)

Directorul se înapoie a doua zi, fără a da nici o explicație. Găsi cele cinci sute de rînduri copiate care-l așteptau și disciplina școlii nițel slăbită sub viceregalitatea profesorului King. Șezînd, stînd ori mișcîndu-se, domnul profesor King le vorbise elevilor, într-un stil pilduitor și vag despre onoarea școlară, și despre tradițiile vechilor lăcașuri de învățămînt. Lăsînd la o parte ura cumplită pe care o deșteptă în două sute cincizeci de tinere suflete împotriva tuturor instituțiilor didactice, el realiză prea puțin altceva — atît de puțin de fapt încît, atunci cînd — două zile după întoarcerea directorului — se întîmplă să dea de Stalky și Compania, popriți dar mereu descurcăreți, care jucau bile pe coridor, declară că nu e surprins — că nu e cîtuși de puțin surprins. La așa ceva doar se putea aștepta din partea unor persoane cu nivelul lor moral.

— Dar nu există nici o dispoziție împotriva jocului cu bile, domnule profesor. E-un joc foarte interesant, argumentă Beetle, cu genunchii albi de cretă și praf.

Se alese, pentru obrăznicie, cu pedeapsa copierii a două sute de rînduri, plus ordinul de a se prezenta celui mai apropiat monitor spre judecare și decapitare.

Iată ce s-a petrecut, cu ușile-nchise, în sala de studii a lui Flint, Flint fiind conducătorul sporturilor.

— Ascultă, Flint. King m-a trimis la tine, pentru că am jucat bile pe coridor și am strigat „am vîrît-o" și „am luat-o pe-aia mare".

— Și întrucît crede că mă privește asta pe mine ? fu răspunsul lui Flint.

— Habar n-am. Ei ? (Beetle zîmbi malițios). Ce să-i spun ? E cu capsa pusă.

— Dacă directorul hotărăște punerea unui anunț pe coridor în vederea interzicerii jocului de bile, n-am decît să iau măsuri ; dar în schimb nu pot întreprinde nimic pe baza cererii unui supraveghetor de secție. Asta o știe prea bine și el.

Conținutul oracolului acestuia, deloc mai îndulcit, fu transmis de Beetle lui King, care se grăbi a-l chema pe Flint.

Dar Flint era de șapte ani și jumătate elev al școlii, exceptînd șase luni petrecute într-o „seră" la Londra, de sub acoperișul căreia revenise, mînat de dor, pentru ca directorul să-i dea ultimul lustru înaintea examenului de admitere la academia militară. Mai erau patru sau cinci elevi mari care trecuseră și ei prin aceeași filieră, fără a-i socoti pe băieții respinși de alte școli pe motiv de prea mare răsfăț, și aduși de către director prin persuasiune la o formă destul de mulțumitoare. Clasa aceasta a șasea nu putea fi însă tratată fără mănuși. Lucru de care King se convinse la repezeală.

— Trebuie oare să înțeleg de aici că ai intenția de a îngădui jocuri de școală primară sub ferestrele sălii dumitale de studii, Flint ? Dacă-i așa, nu pot spune decît că...

De spus, spuse o mulțime de chestii, iar Flint ascultă, politicos, totul.

— Ei bine, domnule profesor, dacă domnul director găsește de cuviință să convoace o întrunire a monitorilor, va trebui să discutăm chestiunea aceasta. Tradiția școlii este însă că monitorii nu pot interveni în nici o chestiune care privește întreg liceul fără un ordin expres al directorului.

S-a mai stat mult de vorbă, ambele părți pierzîndu-și cîte nițel răbdarea.

După ceai, monitorii aflîndu-se neoficial adunați în camera lui de lucru, Flint le relată cele întîmplate.

— De o săptămînă face tot ce poate ca să dea de dracul și acum a dat. Știți tot atît de bine cum știu și eu, că dacă nu ne-ar fi împuiat capul cu discursurile lui,

împiedicatului aceluia de Beetle nici prin gînd nu i-ar fi trecut să se apuce de bile.

— Asta o știm, interveni Perowne, dar alta e chestiunea. După cîte ne-a spus Flint, King a vorbit despre monitori folosind termeni care ne îndreptățesc să-i facem un scandal de mîna întîi. „Pleava școlilor", „mucoși lipsiți de cuviință", așa s-a pronunțat despre noi, nu ? Este cu neputință ca monitorii să...

— Prostii, rosti Flint. King e dintre toți dascălii cel mai bun meditator pe care-l avem pentru literatura și limbile clasice ; și nu s-ar cuveni să-l tulburăm pe director cu un scandal. Are el și așa pînă peste cap de lucru cu orele suplimentare și cu pregătirea examenelor noastre de admitere în armată. Afară de asta, precum i-am și spus lui King, noi nu sîntem o școală publică. Sîntem o societate anonimă care plătește patru la sută. Taicămeu e și el acționar.

— Și ce legătură are asta cu ceea ce discutăm noi — vru să afle Venner, un băiat de nouăsprezece ani, cu părul roșcat.

— Cum să spun, mi s-ar părea că intervenim chiar împotriva noastră înșine. Trebuie să intrăm în armată... ori să ieșim de aici, nu ? King e angajat de consiliul școlii ca să ne predea lecții. Orice altceva e apă de ploaie. Nu înțelegeți ?

Poate pentru că simțea că atmosfera e nițel încărcată, directorul se duse să-și fumeze obișnuitul trabuc de după cină în sala de studii a lui Flint ; dar i se întîmpla atît de des să petreacă prima parte a serii în camera unui monitor, încît nimeni nu bănui nimic atunci cînd — după ce bătuse cuviincios la ușă potrivit cerințelor etichetei — se înfățișă celor prezenți.

— O întrunire a monitorilor ? întrebă el, în vreme ce o sprînceană i se ridica mirată.

— Nu chiar, domnule director ; stăteam de vorbă doar ; discutam. Nu doriți să luați loc în fotoliu ?

— Mulțumesc. Dar ce copii iubitori de lux mai sînteți.

Se trînti pe sofaua lui Flint și trase de cîteva ori tăcut din țigara de foi.

— Ei, de vreme ce sînteţi cu toţii aici, poate c-ar fi mai bine să vă mărturisesc că sînt mutul cu şireangul de mătase [1].

Tinerele chipuri deveniră grave. Fraza trebuia să însemne că un oarecare număr dintre ei aveau să fie retraşi de la orice sport, în vederea unor ore suplimentare de meditaţie. S-ar putea să mai însemne şi succes în viitor la Sandhurst ; dar pînă una alta, însemna destrămarea echipei A.

— Da, am venit să-mi cer funtul de carne [2]. Ar fi trebuit să vă scot înainte de meciul cu Exeter ; dar e o datorie sacră pentru noi de a învinge Exeterul.

— Şi meciul cu foştii elevi nu-i şi el sacru, domnule director ? întrebă Perowne. Meciul cu foştii elevi a fost marele eveniment al trimestrului de primăvară.

— Să sperăm că nu-s în formă. Şi-acum, lista. Am mai întîi nevoie de Flint. Din cauza geometriei. O să avem de făcut împreună deducţii. De Perowne, pentru ore suplimentare de desen liniar. Dawson trece la domnul King pentru ore suplimentare de latină, iar Venner la mine pentru germană. Am pricinuit mult rău echipei A ? le zîmbi el dulce.

— Tare mă tem că aţi distrus-o, domnule director, răspunse Flint. Nu ne-aţi putea amîna pînă după sfîrşitul trimestrului ?

— Imposibil. La examenul de anul acesta numărul candidaţilor pentru Sandhurst este enorm.

— Şi totul pentru ca să ajungi să te măcelărească păcătoşii ceia de afgani, comentă Dawson. Nu-ţi vine a crede că pentru asta are să fie o concurenţă atît de aprigă, aşa-i ?

— A, asta-mi aduce aminte că l-am rugat pe Crandall să vină o dată cu vechii elevi ai şcolii. Am invitat douăzeci dintr-înşii, dar n-o să putem alcătui decît o echipă slabă. Nu ştiu totuşi dacă el o să ne fie de mare

[1] Aluzie la obiceiul răspîndit printre despoţii orientali de a trimite celor osînditi de ei la moarte un mut care ducea cu sine şireangul menit a-i sugruma. *(N. tr.)*.

[2] Aluzie la *Negustătorul din Veneţia* de Shakespeare, unde Shylock prevăzuse că, în caz de neplată, va avea dreptul la un funt (circa 500 gr.) din carnea debitorului Antonio. *(N. tr.)*

folos. A pățit-o destul de rău trebuind să care înapoi în fortăreață cadavrul bietului Duncan.

— Crandall *maior* — artileristul ? întrebă Perowne.

— Nu, cel mic — Crandall „caramea" — e într-un regiment de infanterie indigenă. Era înaintea dumitale, Perowne, nu cred că l-ai mai apucat aici.

— În ziare n-a scris nimic despre el. Am citit despre Ditai porcul, desigur. Dar Crandall ce-a făcut ?

— Am adus cu mine un ziar indian pe care mi l-a trimis maică-sa. A făcut ceva destul de... mișto, cred că ziceți voi. Să vă citesc ?

Directorul se pricepea să citească cu glas tare. După ce isprăvi sfertul de coloană tipărit cu litere mici, toată lumea îi mulțumi călduros.

— Bravo, pentru școala noastră ! zise Perowne. Păcat că n-a sosit totuși la timp, ca să-l scape cu viață pe Ditai porcul. Asta înseamnă că am pierdut nouă de-ai noștri în ultimii trei ani ?

— Da. Și se-mplinesc acum exact cinci ani de cînd l-am scos pe Duncan de la sporturi pentru meditații suplimentare, își aduse aminte directorul. Iar fiindcă veni vorba de asta, în grija cui te gîndești să lași sporturile, Flint ?

— Încă nu m-am gîndit. Dumneavoastră pe cine ați propune ?

— Nu, mulțumesc. Mi s-a întîmplat să aud cum, în spatele meu, tătarul hain de Bates era socotit a fi o pasăre măiastră, dar răspunderea numirii unui nou conducător al sporturilor, Bates nu și-o ia. Rezolvați voi problema între voi. Noapte bună.

— Și, glăsui Flint după ce se închise ușa, ăsta-i omul căruia vreți voi să-i scoateți peri albi cu un scandal de sală de studii ?

— Am vrut numai să-ți întind o nadă, Flint, se grăbi a răspunde Perowne. Ești atît de ușor de prins în plasă.

— Nu de asta ne doare pe noi capul. Directorul a făcut țăndări echipa A, iar nouă ne revine datoria de a pune cioburile la loc, pentru că altfel foștii elevi au să ne mănînce de vii cînd or sosi. Hai să-i avansăm pe cei din echipa B și să joace totodată și cei mari. Există

ele pe undeva destule talente pe care le putem șlefui începînd de acum și pînă la meci.

Situația a fost prezentată întregii școli ca fiind atît de gravă, încît pînă și Stalky și M'Turk, care pretindeau că disprețuiesc fotbalul, jucară foarte serios în echipa seniorilor. Și fură deîndată avansați, mai înainte ca înflăcărarea lor să fi avut vreme să se răcească, iar onoarea noii lor poziții (inclusiv respectiva șapcă) le impunea să facă dovadă acum de oarecare perseverență. Echipa menită meciului se antrena cel puțin patru zile din șapte, iar școala prinse din nou a spera.

Odată cu ultima săptămînă a trimestrului, foștii vechi elevi au început a sosi și fură întîmpinați în raport cu vrednicia lor. Tinerii domni cadeți de la Sandhurst și Woolwich, care ieșiseră din liceu cu un an mai înainte, dar care-și dădeau multe ifose, avură parte de voiosul salut : „Bună ! Cum e viața pe la voi ?“ rostit de cei ai căror colegi de învățătură fuseseră. Ofițerii inferiori din milițiile locale s-au bucurat de mai multă considerație, deși se știa că nu ei reprezintă prototipul modelului. Renegații care, căzînd la examenul de admitere în armată, se apucaseră de negoț ori de afaceri bancare, au fost primiți mai mult din considerație pentru trecut, fără a li se acorda prea multă atenție. Dar cînd adevărații ofițeri activi — luptători în floarea vîrstei care fuseseră la capătul lumii și se înapoiaseră și nu știau ce-s ifosele — își făcură apariția plimbîndu-se peste tot locul însoțiți de director, elevii se aliniară în front, de o parte și de alta, păstrînd o tăcere admirativă. Și cînd unul din ei îi puse mîna pe umăr lui Flint — pe umărul conducătorului însuși al sporturilor — exclamînd : „Da ce-ți veni să crești așa de mare, omule ? erai un nenorocit de boboc jegos, cînd am plecat eu“, atunci un nimb de glorie se putu întrezări în jurul lui Flint. Se mai plimbară în sus și-n jos pe coridor cu micul sergent roșcat al școlii, povestindu-i noutăți din vechile regimente ; dădură buzna prin clase adulmecînd binecunoscutele mirosuri de cerneală și var ; își găsiră sumedenie de nepoți și verișori în clasele cursului inferior, copleșindu-i cu daruri minunate ; cotropiră, în sfîrșit, sala de gimnastică punîndu-l pe Vulpoi să le arate ce știe să facă la bare noua prăsilă.

Mai mult decît orice, însă, le plăcea să stea de vorbă cu directorul, care le fusese duhovnic şi sfătuitor general tuturora ; căci convingerea strigată în anii necugetatelor tinereţi şi-o menţineau şi acum, la nesăbuita lor maturitate — anume că tătărul de Bates este o „pasăre măiastră". Junele cu sînge iute care se încurcase cu fata unui cofetar din Plymouth ; grijuliul care moştenise o mică sumă de bani, dar nu avea încredere în avocaţi ; ambiţiosul oprit la răscruce, neştiind pe care drum s-o ia ca să poată ajunge cît mai departe ; risipitorul urmărit de cămătar ; ţîfnosul certat cu ceilalţi ofiţeri din regiment, toţi îşi spuneau păsul directorului ; şi Chiron [1] îi indica fiecăruia, întrebuinţînd un grai cu totul nepotrivit pentru urechile puştilor, o cale sigură şi paşnică de a ieşi din încurcătură, de a scăpa de belea, de bucluc, de necaz, de năpastă. Aşa încît cu toţii îi cotropeau locuinţa, îi fumau ţigările şi nu mai încetau de a bea în sănătatea lui, după cum tot aşa băuseră de-a lungul şi de-a latul pămîntului, cînd se întîmplase să regăsească doi sau trei elevi de-ai vechii şcoli.

— Nu vă opriţi nici o clipă din fumat, îi sfătuia directorul. Cu cît veţi fi mai puţin în formă, cu atît va fi mai bine pentru noi. Am distrus echipa A cu orele suplimentare de meditaţie.

— Aş, dar noi sîntem o echipă improvizată. Le-aţi spus că vom avea nevoie de o rezervă chiar dacă Crandall va putea juca ? întrebă un locotenent de geniu care fusese decorat cu D.S.O. [2].

— Mi-a scris că are să joace, aşa încît nu se poate să fi fost grav rănit. Soseşte mîine dimineaţă.

— E Crandall *minor* de altă dată şi cel care a readus în patrie corpul bietului Duncan ?

Directorul făcu semn că da.

---

[1] Chiron, fiul lui Cronos, era cel mai vestit şi mai înţelept dintre centauri ; iscusit în toate meşteşugurile, priceput în tainele lecuirii, bun din fire, prieten nepreţuit al oamenilor, oricînd gata să-i ajute şi să-i apere. *(N. tr.)*

[2] *Distinguished Service Order* (Ordinul pentru merite excepţionale sub drapel). *(N. tr.)*

— Unde aveţi de gînd să-l găzduiţi ? Şi aşa v-am izgonit din toată casa şi v-am lăsat pe drumuri, iubite directore.

Vorbele acestea le rostise căpitanul unui escadron de lăncieri din Bengal, venit acasă în concediu.

— Mă tem că are să trebuiască să-l culc în vechiul lui dormitor. Ştiţi că foştii elevi se bucură de acest privilegiu. Da, cred că micuţul Crandall *minor* va trebui să tragă din nou acolo.

— Şefule — şi-un artilerist petrecu un braţ vînjos în jurul gîtului directorului — ai un plan ascuns. Mărturiseşte-ni-l ! Căutătura asta a ochiului dumitale o cunosc eu.

— Da ce nu înţelegi, mă, gaiţă ? îl întrerupse un ofiţer de geniu maritim. Crandall e repartizat în dormitor ca să servească drept lecţie concretă, ca să exercite o influenţă morală şi aşa mai departe. Nu-i adevărat, iubite directore ?

— Este. Înţelegi prea multe, Purvis. Pentru asta te-am şi bătut în '79.

— Chiar aşa aţi şi făcut şi convingerea mea intimă este că aţi frecat bastonul cu cretă [1].

— Nuu... Dar am un ochi sigur. Şi poate că asta te-a indus în eroare.

În felul acesta ecluzele memoriei se deschiseră şi începură a povesti care mai de care amintiri din viaţa de şcoală.

Cînd Crandall *minor* — adică locotenentul R. Crandall dintr-un regiment de linie indian — sosi de la Exeter în dimineaţa meciului, el fu ovaţionat de-a lungul întregii faţade a liceului, căci monitorii repetaseră şcolarilor mai mici miezul veştilor comunicate lor de director în sala de studii a lui Flint. Iar cînd în secţia lui Prout se răspîndi vestea că noul sosit îşi va exercita dreptul lui de fost elev, adică acela de a cere să i se dea un pat pentru o noapte, Beetle se năpusti în alăturata secţie a lui King şi execută „dansul biruinţei", de la un capăt la altul al sălii de studii vrăjmaşe, de unde izbuti să scape şi să iasă afară sub ploaia unui potop de călimări.

[1] Aluzie la gestul pe care-l face jucătorul de biliard cu tacul lui. *(N. tr.)*

— De ce le dai atenție jigodiilor ăstora ? se oțări la el Stalky, care figura ca locțiitor în echipa foștilor elevi ; Stalky arăta superb în pulover negru, chiloți albi și ciorapi negri. Eu am stat de vorbă cu el, sus în dormitor, pe cînd se schimba. L-am ajutat să-și îmbrace tricoul. Are niște cicatrice oribile, purpurii, pe ambele brațe de la mînă pînă la umăr. O să ne povestească totul, la noapte. I-am cerut-o cînd i-am legat șiretuile de la bocanci.

— Să știi că ai tupeu, vorbi Beetle cu pizmă.

— M-a luat gura pe dinainte, fără să mă fi gîndit. Dar nu s-a supărat deloc. E-un tip formidabil. Jur c-am să joc ca un taur. Spune-i-o și lui Turkey.

Tehnica meciului aceluia aparține unor vremuri apuse. Luptele corp la corp fură strînse și îndelungate, loviturile bine dirijate și precise. În jurul grămezilor, făcea roată întreaga școală, zbierînd : „Jos capul și-mpingeți !" Către sfîrșit, mai toată lumea pierdu orice simț al bunei cuviințe și mamele elevilor externi, aflate prea aproape de linia de tușă, auziră expresii dinafara programelor de învățămînt. Nimeni n-a fost scos cu targa de pe teren, dar amîndouă taberele fură bucuroase cînd arbitrul fluieră încetarea jocului. Beetle îi ajută, pe Stalky și pe M'Turk, să-și îmbrace pardesiile. Aceștia se întîlniseră în inima încăierărilor cu o mie de picioare și, după spusa lui Stalky, „se caftiseră în lege". În vreme ce abia se mai țineau, țepeni de tot, prin spatele echipelor — căci locțiitorii nu sînt socotiți a fi egalii oamenilor — trecură prin dreptul unui docar la care era înhămat un ponei și care fusese tras lîngă zid. O voce răgușită le strigă : „Bun joc ! Minunat !" Era a lui Stettson *maior* galben la față și cu ochii duși în fundul capului : își croise drum pînă la teren, sub escorta unui vizitiu nerăbdător.

— Noroc, Stettson, zise Stalky oprindu-se. Ne putem apropia acum fără pericol de tine ?

— O, da ! Mi-e bine. N-au vrut să mă lase să ies din casă pînă acum, dar trebuia să vin să văd meciul. Gura ți-i cam făcută boiangerie.

— Turkey m-a călcat, știi, dinadins fără să vrea. Ei, îmi pare bine că te-ai înzdrăvenit, pentru că îți

sîntem datori ceva. Tu şi gingaşele tale organe ne-aţi băgat în mare belea, măi tinere.

— Am auzit eu de chestia asta, răspunse băiatul, chicotind. Mi-a povestit directorul.

— Nu mă-ngălbeni. Cînd asta ?

— Hai să mergem acasă, mi se înţepeneşte piciorul dacă stăm aici la taifas.

— Muzicuţa, Turkey ! Vreau să mă lămuresc. Ei ?

— A stat la noi tot timpul cît am fost bolnav.

— La ce bun ? Neglijînd atît de mult şcoala ? Credeam că e la Londra.

— Aiuram, ştii, şi mi s-a spus că îl strigam pe el tot timpul.

— Ce obrăznicie ! Nu eşti decît un extern.

— A venit totuşi şi cred că datorită lui am şi scăpat cu viaţă. Într-o noapte eram aproape asfixiat, mi se înfundase gîtlejul — gata, gata s-o mierlesc, spunea doctorul — mi-au vîrît un tub sau nu mai ştiu ce în gît şi directorul a supt tot cheagul afară.

— Îiî ! N-aş fi făcut-o nici mort.

— Doctorul a spus că nu se putea să nu se fi molipsit şi el. Aşa încît a rămas la noi, în loc să se întoarcă la şcoală. Dacă mai treceau douăzeci de minute, a spus doctorul, eram pe dric.

În clipa aceea vizitiul, care primise instrucţiuni precise, dădu bici căluţului şi mai că a fost gata să-i ia în roate pe cei trei prieteni.

— Măi să fie ! interveni Beetle. Asta-i, ca să zic aşa, destul de eroic.

— Destul de !

Genunchiul lui M'Turk, repezit în noada lui Beetle, îl catapultă pe Beetle drept lui Stalky şi Stalky îl azvîrli la fel înapoi.

— Ai merita să fii spînzurat.

— Iar directorului ar merita să i se decearnă Crucea Victoria[1]. Ia gîndiţi-vă că băiatul s-ar fi putut să fie acum mort şi înmormîntat. Dar n-a murit. Şi nu-i înmormîntat. Hei ! Hei ! S-a strecurat prin mărăciniş ca

[1] Cea mai înaltă decoraţie britanică, acordată numai pentru fapte de vitejie excepţională pe cîmpul de luptă. *(N. tr.)*

un voinic de mierloi bătrîn ce se află. Prima-ntîi, cinci sute de rînduri şi-o săptămînă de popreală, nimic de zis !

— Am citit despre aşa ceva într-o carte, spuse Beetle. Mamă, ce mai tip ! Ia gîndiţi-vă !

— Mă gîndesc ! întări M'Turk ; şi scoase un sălbatic strigăt irlandez, la auzul căruia jucătorii din echipă întoarseră capul să vadă ce se-ntîmplă.

— Tacă-ţi gura aia lătăreaţă, tună Stalky care de mult ce nu-şi mai afla astîmpărul începuse să bată pe loc. Lăsaţi totul pe seama lui nea Stalky şi o să vi-l aduc eu pe şeful pe tavă. Dacă spui o singură vorbă, Beetle, pînă ce nu-ţi dau eu voie, jur că te ucid. *Habeo capitem crinibus minimis.* L-am prins de păru-i scurt. Şi-acum voi purtaţi-vă şi arătaţi-vă ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Nu era nevoie de nici o simulare. Şcoala era prea ocupată cu ovaţionarea jucătorilor care luaseră parte la meciul nul. Toţi elevii, în pofida bocancilor plini de noroi, dădeau tîrcoale duşurilor, în vreme ce echipierii se spălau. Şi toţi îl ovaţionau pe Crandall *minor*, ori de cîte ori îl zăreau, iar după rugăciune izbucniră în ovaţii mai frenetice decît oricînd, deoarece foştii elevi, în frac, răsucindu-şi fără sfială mustaţa, luară parte la ceremonie şi, în loc de a sta alături de corpul profesoral, se înşiruiră de-a lungul peretelui, imediat înaintea monitorilor ; şi directorul îi strigă şi pe ei la apel, însoţind cînd era cazul numele fiecăruia cu menţiunea de *maior, minor* sau *tertius.*

— Toate-s bune şi frumoase, le spuse el oaspeţilor după cină, dar băieţii-s niţeluş cam agitaţi. Mă tem că are să fie zarvă şi tristeţe mai tîrziu. Ai face mai bine să te duci la culcare devreme, Crandall. Tot dormitorul are să te aştepte. Nu ştiu pînă la ce ameţitoare înălţimi te vei ridica în profesia dumitale, dar una ştiu şi bună : că niciînd nu vei avea parte de atîta absolută adoraţie de cîtă ai parte acum.

— La naiba cu adoraţia, domnule director. Vreau să-mi termin ţigara.

— Adoraţia lor e aur curat. Du-te unde gloria te aşteaptă... Crandall *minor.*

Scena acelei apoteoze era un dormitor cu zece paturi, mansardat, comunicînd prin deschizături fără uși cu alte trei săli. Gazul pîlpîia deasupra rudimentarelor lavoare din lemn de pin. Curenții de aer suflau din toate părțile și dincolo de ferestrele fără storuri marea izbea ritmic prundul.

— Același pat de odinioară, aceleași vechi saltele, cred, constată Crandall căscînd. Totul ca și odinioară. Habar n-aveam, băieți, că știți să jucați așa de bine. (Se frecă la gleznа lovită). Ne-ați lăsat tuturor cîte o amintire, să nu vă uităm.

A fost nevoie totuși de cîteva minute, pînă a-i face chiar pe toți să se simtă în largul lor ; și — de ce, nu-și dădeau seama nici ei — le-a fost mai ușor cînd Crandall se întoarse cu fața la perete și-și rosti rugăciunea — obicei pe care-l neglijase de cîțiva ani.

— A, îmi cer scuze. Am uitat să sting gazul.

— Nu te deranja, te rog, spuse monitorul dormitorului. Asta-i treaba lui Worthington.

Un băiețel de doisprezece ani, în cămașă de noapte, care așteptase să arate și el ce știe, sări din pat pe consola deasupra căreia se afla becul și apoi înapoi, trecînd pe deasupra unui lavoar.

— Și cum faceți cînd doarme ? întrebă Crandall rîzînd.

— Îl mîngîiem cu o crosă de golf, cît mai rece, pe grumaz.

— Cînd eram eu boboc, în dormitorul ăsta foloseam un burete ud... Hei ! ce s-a întîmplat ?

Întunericul mișuna de șoapte, de tîrșiitul unor carpete trase și al picioarelor goale pe dușumea, de protestări, chicote și amenințări, precum :

— Stai locului, măgarule !... *Aseiază-te* pe jos, măi... Pe patul *meu* jur că n-ai să stai... Ia seamă la paharul cu apă de gură — și așa mai departe.

— Sta... Corkan ne-a spus — începu monitorul pe-un ton care vădea cît de bine își dădea seama de cutezanța lui Stalky — că poate ne vei povesti despre cum a fost acolo cu cadavrul lui Duncan.

— Da... da... da, țișnirăă aprige șoapte din toate părțile. Povestește-ne.

— Păi nu-i nimic de povestit. Şi ce Dumnezeu aveţi, măi băieţi, de vă tot foiţi încoace şi-ncolo pe frigul ăsta?

— Nu te sinchisi de noi, şoptiră vocile. Povesteşte despre Ditai porcul.

Aşa încît Crandall se răsuci pe pernă şi grăi cam aşa leatului pe care nu-l putea vedea.

— Ei bine, acum vreo trei luni era în fruntea escortei unui furgon care transporta o mare cantitate de bani, rupii [1] pentru plata trupelor, cinci mii de rupii de argint în total. Se apropia de o localitate numită fortul Pearson, situată lîngă Kalabagh.

— Acolo-s născut eu, piui un boboc micuţ. Iar numele fortului e dat după numele unchiului meu.

— Ţine-ţi mîncătoarea, tu şi cu unchiul tău! Nu lua aminte la el, Crandall.

— Nu face nimic. Afrizii aflaseră că avuţia aceasta se află în drum şi au organizat o ambuscadă în care a căzut toată mustăria, la două mile depărtare de fort; escorta a fost măcelărită. Duncan a fost rănit, iar oamenii lui au luat-o la sănătoasa. Cipai [2] nu erau cu totul mai mulţi de douăzeci, iar afrizi erau cu duiumul. S-a întîmplat că eu să fiu comandantul fortului Pearson. De fapt, auzisem împuşcăturile şi eram tocmai pe punctul de a mă duce să văd despre ce e vorba, cînd sosiră oamenii lui Duncan. Aşa că ne-am întors cu toţii la locul atacului. Mi-au spus ei ceva despre un ofiţer, dar nu am înţeles cum stau lucrurile decît atunci cînd am văzut sub roţile furgonului un tip sprijinit într-un cot şi trăgînd fără oprire focuri de revolver. Vedeţi, escorta lăsase baltă furgonul iar afrizii — sînt oameni foarte bănuitori — credeau că retragerea e simulată, un fel de capcană, înţelegeţi, furgonul fiind folosit ca nadă. Aşa încît îl lăsaseră pe bietul Duncan acolo unde era. Cînd însă şi-au dat seama cît de puţini eram noi la număr, s-au repezit care mai de care spre Duncan; a fost o adevărată cursă pe teren plat între ei şi noi, cine-o ajunge mai întîi. Alergam noi, alergau ei şi-am cîştigat noi, iar după oarecare hărţuială, au luat-o din loc. N-am ştiut că omul de sub furgon e de-al nostru, pînă ce nu m-am aflat chiar

[1] Monedă indiană. *(N. tr.)*

[2] Soldaţi indieni din armata anglo-indiană. *(N. tr.)*

deasupra lui. Sînt nu știu cîți Duncani în armată și desigur că numele nu mi-a spus nimic. Nu era deloc schimbat. Fusese împușcat în plămîni, bietul de el, și suferea de sete. I-am dat să bea, m-am așezat jos lîngă el și — nostim, nu ? — mi-a spus : „Salve, mă Caramea". iar eu i-am spus : „Salve, Ditai porcule ! sper că nu ești rănit" sau ceva în genul ăsta. Dar a murit după o clipă ori două, fără să-și mai ridice capul de pe genunchii mei... Măi, voi cei de acolo, aveți să răciți stînd în frigul ăsta de moarte. Ia treceți mai bine în pat.

— Da, da. Numaidecît. Însă cicatricele dumitale, ce-i cu ele ? Cum de-ai fost rănit ?

— Asta s-a întîmplat în vreme ce duceam cadavrul înapoi la fort. Afrizii s-au întors și a urmat o oarecare încăierare.

— Ai omorît pe cineva ?

— Da. Nu m-ar mira. Noapte bună.

— Noapte bună. Mulțumim, Crandall. Îți foarte mulțumim. Crandall. Noapte bună.

Mulțimea nevăzută se retrase. Cei din același dormitor cu ofițerul se ghemuiră în paturi în foșnete de așternuturi și rămaseră cîtva timp așa, liniștiți.

— Ascultă, Crandall. (Vocea lui Stalky lua niște inflexiuni de respect cu totul neobișnuite.)

— Da, ce-i ?

— Să presupunem că un tip dă de un altul care se sufocă pentru că are anghină difterică — gîtlejul îi e astupat de tot — și i se pune ăluia bolnav un tub în gît și tipul suge tot ce-i înăuntru, ce-ai zice ?

— Hm ! făcu gînditor Crandall. Am auzit numai de-un singur caz ca ăsta, și era vorba de un medic. A făcut-o pentru o femeie.

— A, de data asta n-a fost pentru o femeie. N-a fost la mijloc decît un băiat.

— Atunci, cu atît mai frumos. E una din cele mai vitejești fapte pe care le poate săvîrși cineva. Dar de ce m-ai întrebat ?

— Ei, am auzit eu de-un tip care a făcut-o. Asta-i tot.

— Atunci omul ăla e un viteaz.

— Ți-ar fi fost frică s-o faci ?

— Te cred. Cui nu i-ar fi ? Auzi, să-ţi alegi de bunăvoie să mori de anghină difterică !

— Ei... a... î... Ascultă-aici.

Dar propoziţia se încheie cu un geamăt, căci Stalky sărise din pat şi, împreună cu M'Turk, i se aşezase chiar pe cap lui Beetle care, altminteri, i-ar fi dat numaidecît de gol.

A doua zi, ultima zi a trimestrului, consacrată cîtorva cu totul neînsemnate examene, începu sub semnul furiei şi al războiului. Domnul profesor King auzise că mai toţi cei din secţia sa — aflată, precum ştiţi, a doua după a lui Prout de-a lungul înşiruirii de clădiri — descuiaseră uşile dintre dormitoare şi se duseseră să asculte o povestire spusă de Crandall. Profund jignit, supărat foc, tunînd şi fulgerînd, s-a dus să se plîngă directorului. Căci nu se putea împăca nici decît cu ideea că aşa-zişilor tineri de lumea bună să li se îngăduie a strica principiile morale ale tineretului.

— Prea bine, grăi directorul. Voi aviza.

— Să ştiţi că-mi pare nespus de rău, mărturisi Crandall cu un aer de vinovăţie. Nu cred să le fi spus ceva ce nu s-ar fi cuvenit să audă. N-aş vrea ca băieţii să aibă neplăceri din pricina mea.

— Ţţţ ! îi răspunse directorul, cu o umbră de surîs poznaş în căutătură. Nu elevii ne dau de furcă, ci profesorii. Oricum, Prout şi King sînt împotriva unor întruniri de amploarea aceasta în dormitoare şi, fie ce-o fi, supraveghetorii de secţii trebuie susţinuţi. Pe de altă parte, ar fi inutil să pedepsim numai două secţii, acum la sfîrşitul trimestrului. Trebuie să fim drepţi şi să-i pedepsim pe toţi. Ia să vedem. Le-am dat o temă pentru acasă în timpul vacanţei, la care, firește, că nici măcar n-au să se uite. Întreaga şcoală, cu excepţia monitorilor şi a celor cu săli proprii de studii, au să stea să-şi facă lecţiile diseară, în cadrul unor ore de meditaţii, iar dintre profesori, unul va trebui să preia sarcina de meditator.

— Ore de meditaţii în ultima seară a trimestrului. Văleu ! exclamă Crandall, aducîndu-şi aminte de propriile-i tinereţi nesăbuite. Nu m-ar mira să se lase cu surprize.

Elevii, zbenguindu-se printre cufere împachetate, răcnind de-a lungul coridoarelor și dansînd de bucurie prin sălile de clasă, primiră vestea cu mîhnire și mînie. În nici o școală din lume nu se făceau ore de meditații în ultima seară a trimestrului. Era ceva monstruos, despotic, potrivnic legii, religiei și moralei. Aveau să se ducă în sălile de studii și aveau să ia cu ei nenorocita aia de temă pentru acasă în timpul vacanței, dar... și aici zîmbiră și se întrebară ce fel de om va fi acela pe care profesorii îl vor trimite să-i înfrunte. Pronia vru ca sorții să cadă pe Mason, om încrezător și entuziast, care iubea tineretul. Nici un alt profesor nu se învoise a prelua conducerea „meditației" în seara aceea, căci școala ducea lipsă de influența stabilizatoare a tradiției și cei obișnuiți cu rînduiala mai strictă din vechile așezăminte de învățătură o considerau uneori nedisciplinată. Cele patru mari săli comune unde lucrau elevii nevrednici de a fi obținut săli de studii separate, îl primiră pe Mason cu tunete de aplauze. Mai înainte de a fi apucat să tușească de două ori, îl și fericiră cu un rezumat în versuri al legilor privitoare la căsătorie în Marea Britanie, așa cum fusese el redactat de Marele Preot al Israeliților și comentat de mai marele oștirii. Clasele mai mici îi reamintiră că era ultima zi de școală și că, prin urmare, trebuie „să ia totul în glumă". Cînd s-a repezit mustrător spre ele, clasa a patra din cursul inferior și a treia din cursul superior începură să vomiteze la unison, cu mare larmă și mai naturalist decît se poate închipui. Mason încercă — zădărnicie a zădărniciilor — să înceapă o discuție rațională cu respectivele clase. Drept care o fire mai îndrăzneață dintr-o bancă din fund îi porunci nefericitului dascăl să copieze cincizeci de rînduri „pentru că, de ce n-ai ridicat, bă, mîna, înainte de a da drumul la muzicuță". Ca unul care ținea mai presus de orice la o exprimare elegantă, Mason se simți săgetat drept în inimă, dar în vreme ce se străduia să descopere pe vinovat, clasele a doua din cursul superior și a doua din cursul inferior, aflate trei săli mai încolo, stinseră gazul și porniră a se bate cu călimările. Era o oră de meditație cît se poate de plăcută și de stimulatoare. În sălile de studii proprii, în camerele monitorilor și în sala de mese a

profesorilor (unde se ajunsese la desert), ecourile tărăboiului parveniră slăbite și iscară doar surîsuri.

Stalky aștepta cu ochii la ceas, pînă se făcură orele opt și jumătate precis.

— Dacă, zise el, mai continuă așa mult, directorul are să vină sus. Hai să le-o spunem întîi celor din sălile de studii proprii și apoi celor din sălile comune. Iute !

Nu-i îngădui lui Beetle să piardă timpul cu teatralizările lui dramatice și nici lui M'Turk să-și tărăgănească vorbirea cu intonații irlandeze. Treceau vijelios din sală în sală, grăiau ce aveau de grăit și plecau deîndată ce vedeau că fuseseră înțeleși, fără a mai aștepta să audă comentariile ; în tot acest timp, gălăgia din blestemata ceea de oră de meditație nocturnă creștea și se adîncea. În dreptul camerei lui Flint, se întîlniră cu Mason care zbura înspre coridor.

— Se duce să-l cheme pe director: Hai, ce mai stați ! Să ne grăbim.

Năvăliră în sala de studii numărul doisprezece, tustrei în rînd și abia trăgîndu-și răsuflarea.

— Directorul ! Directorul ! Directorul !

Strigătul acesta potoli zarva pentru o clipă și Stalky sărind pe-un pupitru zbieră :

— Știți ce a făcut ? A supt cheagul ăla difteric din gîtul lui Stettson *maior* și noi credeam că e la Londra. Destul cu aiureala, nătărăilor ! Stettson *maior* ar fi mierlit-o dacă directorul n-ar fi făcut asta. Directorul putea să moară și el. Crandall zice că-i fapta cea mai vitejească pe care poate s-o săvîrșească un om pe lumea aceasta și — aici vocea i se frînse — directorul nu știe că noi știm.

M'Turk și Beetle, sărind de pe-un pupitru pe altul, răspîndiră știrea în clasele cursului inferior. Urmă o tăcere și directorul intră cu Mason după el. Există o rînduială bine stabilită, potrivit căreia nici un băiat nu trebuia să vorbească ori să miște sub ochiul directorului, care se aștepta la o tăcere deopotrivă izvorîtă din teamă și respect. Fu întîmpinat cu urale peste urale, susținute, prelungi. Fiind un om înțelept, directorul plecă, iar clasele rămaseră tăcute și nițel cam speriate.

— E-n regulă, vorbi Stalky. Nu prea are ce face. Nu-i ca atunci cînd am distrus pupitrele la ora de meditații condusă de moș Carleton. Dați-i prin urmare înainte. Auziți cum îl aclamă cei din celelalte săli.

Ieși val-vîrtej trăgînd un țipăt ascuțit, și nimeri în coridorul unde Flint și monitorii răcneau de scoteau ușile din țîțîni.

Cînd directorul unei societăți anonime care plătește acționarilor săi patru al sută pe an este aclamat, în vreme ce se îndreaptă cucernic spre rugăciunea de seară, nu numai de elevii a patru clase care așteaptă să fie pedepsiți, ci și de monitorii în care și-a pus toată încrederea, el poate fie să ceară explicații, fie să-și vadă liniștit și demn de drum, în vreme ce decanul supraveghetorilor de secții aruncă din ochiu-i scîntei și arată profesorului de matematică — alb ca varul și bîțiind din creștet pînă-n tălpi — că anumite metode (nu ale sale, slavă Domnului) produc îndeobște anumite rezultate. Din delicatețe, foștii elevi nu asistară la apel ; așa încît numai elevilor școlii, adunați în sala de gimnastică, le vorbi directorul cu o voce ca de gheață.

— Nu adeseori se-ntîmplă să nu vă înțeleg ; dar vă voi mărturisi că-n seara asta chiar nu vă înțeleg deloc. Unii dintre voi, după isprăvi imbecile în timpul orei de meditații, par a mă socoti un om vrednic de a fi aclamat. Am să vă arăt că nu.

„Ura — ura — ura !“ de trei ori se înălță ovația care-l contrazicea, iar în căutătura directorului licări, la lumina lămpii, o amenințare.

— Destul. N-are să vă fie de nici un folos. Cei mici (cursului inferior nu-i plăcu să fie astfel desemnat) îmi vor copia cîte trei sute de rînduri de cap, în timpul vacanței. Cu ei am terminat. Cei din cursul superior îmi vor copia fiecare în vacanță cîte o mie de rînduri, ce-mi vor fi prezentate în seara zilei de reluare a cursurilor. În afară de asta...

— Da' hulpav mai e ! șopti Stalky.

— Pentru purtarea voastră față de domnul profesor Mason, am intenția de a biciui întregul curs superior mîine, cînd vă dau banii de drum. Asta se aplică și celor trei elevi cu sală de studii proprie, pe care i-am găsit

dansînd pe pupitre cînd am venit sus. Monitorii rămîn şi după apel.

Elevii ieşiră tăcuţi, dar se strînseră grupuri — grupuri la intrarea în sala de gimnastică, aşteptînd să vadă ce se va întîmpla.

— Şi-acum, Flint, zise directorul, vrei să fii atît de bun să-mi dai oarecari lămuriri asupra purtării voastre ?

— Ei bine, domnule director, vorbi Flint încolţit, dacă aţi găsit de cuviinţă, riscîndu-vă propria viaţă, să o salvaţi pe a altuia care e pe moarte de anghină difterică şi dacă şcoala află de asta, la... la ce vă puteţi aştepta, domnule director ?

— Hm ! înţeleg. Va să zică toată manifestaţia ceea zgomotoasă n-a avut un scop... obraznic ? Pot avea îngăduinţă pentru imoralitate, dar nu pot tolera obrăznicia. Totuşi, asta nu scuză insolenta lor purtare faţă de domnul Mason. Am să-i scutesc de copiatul rîndurilor de data aceasta, dar biciuirea rămîne valabilă.

Cînd ştirea se răspîndi, elevii toţi, copleşiţi de admiraţie şi de uimire, se holbară cu gurile căscate la director în vreme ce acesta se îndrepta spre locuinţa sa. Iată un om vrednic de a fi venerat. Cînd, rareori, se întîmpla să aplice pedeapsa corporală, el o făcea în chip ştiinţific, iar executarea a o sută de elevi avea să fie ceva epic, ceva uriaş.

— E-n regulă, directore *sahib*[1]. Ştim totul, spuse Crandall atunci cînd, cu un oftat, conducătorul şcolii îşi scoase roba în fumoar. Am aflat chiar acum, stînd de vorbă cu locţiitorul nostru. Aseară în dormitor mi-a cerut părerea despre fapta dumneavoastră. N-am ştiut atunci că vorbea despre dumneavoastră. Şiret pui de om. Un băiat cu pistrui şi cu ochi... Corkran cred că-l cheamă.

— Cunoaştem, mulţumesc, răspunse directorul ; şi-apoi, pe gînduri : Da, i-aş fi pus alături de cei pedepsiţi, chiar de n-aş fi dat cu ochii de ei.

— Dacă elevii şcolii noastre n-ar fi şi aşa niţel exuberanţi, te-am purta în triumf pe coridor, spuse ingi-

[1] Cuvînt indian însemnînd *domn*, dar îndeobşte folosit pentru a te adresa unui om respectat pentru caracterul şi însuşirile lui morale. *(N. tr.)*

nerul. Dar bine, Bates, cum de-ai putut face una ca asta ? Te-ai fi putut molipsi şi ce ne-am fi făcut noi atunci ?

— Din totdeauna am ştiut că oricînd faci cît douăzeci din noi. Acum sînt sigur, afirmă căpitanul de escadron, căutînd cu privirea pe cineva care să-l contrazică.

— Dar n-ar trebui lăsat să conducă un liceu. Promiteţi, Bates Sahib, că n-aveţi să mai faceţi niciodată aşa ceva, grăi la rîndul său artileristul.

— Bates Sahib, întrebă Crandall, aşa-i că n-aveţi să bateţi întreg cursul superior ?

— Pot avea îngăduinţă pentru imoralitate, dar nu pot tolera obrăznicia. Poziţia lui Mason a devenit destul de grea, chiar dacă-l sprijin. Dealtfel, pe membrii clubului de golf i-am auzit cîntînd în derîdere „Aaron şi Moise". Am să primesc plîngeri din partea părinţilor elevilor externi pe chestia asta. Buna cuviinţă trebuie respectată.

— O să venim să vă ajutăm, făgăduiră toţi oaspeţii.

Elevii din cursul superior şi-au primit pedeapsa unul după altul, ţinîndu-şi pardesiile pe braţ ; jos pe alee aşteptau brecurile care urmau să-i ducă la gară, iar pe masă banii de drum. Directorul începu cu Stalky, M'Turk şi Beetle. Le plăti clătinat şi îndesat ceea ce le datora.

— Şi iată şi banii voştri de drum. La revedere şi vacanţă plăcută.

— La revedere. Mulţumim, domnule director. La revedere.

Şi-au dat mîna.

— Iată că-n dimineaţa aceasta împlinirea nu e prea departe de dorinţă. Am luat caimacul, zise Stalky. Şi-acum să aşteptăm pînă ce mai ies alţi cîţiva tipi şi-o să-l ovaţionăm cu adevărat.

— Nu aşteptaţi din pricina noastră, spuse Crandall vorbind în numele foştilor elevi. Noi o să începem chiar acum.

A mers ce a mers, cît timp ovaţia s-a limitat la cei de pe coridor, dar cînd s-a întins şi-n sala de gimnastică, cînd şi băieţii care-şi aşteptau rîndul s-au apucat să

aclame, directorul n-a mai avut ce face şi cei care mai rămăseseră s-au năpustit asupră-i să-i strîngă mîna.

Apoi s-au pus cu toţii serios pe treabă, aclamînd şi ovaţionînd pînă ce becurile au fost puse în mişcare prin semne mute.

— Nu v-am spus eu că o să mă chituiesc cu directorul ? întrebă Stalky aşezat pe capră, în vreme ce treceau prin îngusta stradă din Northam. Şi-acum, cu toţii împreună după nea Stalky :

Aşa-i la noi în armată,
Aşa-i la noi în marină,
Aşa-i la noi în licee,
Şi nimeni n-are ce spune.

DRAPELUL ŢĂRII LOR

Venise iarna şi dimineţile erau geroase. Aşa încît Stalky şi Beetle — M'Turk fiind altceva, el aparţinînd acelei nesuferite categorii de oameni care se spală şi se dichisesc în orice fel de împrejurări — moţăiau pînă în ultima clipă înainte de a ieşi la apel în sala de gimnastică luminată cu gaz. Se întîmpla de aceea să sosească adeseori cu întîrziere ; şi dat fiind că de pe urma oricărei nepunctualităţi se alegeau cu cîte o notă proastă la purtare şi că trei note proaste la purtare pe săptămînă îi calificau pentru plutonul disciplinar, mai urma şi petrecerea a numeroase ore sub mîna sergentului. Iar Vulpoiul îi strunea pe delicvenţi cu tot ceremonialul vechiului teren de instrucţie.

— Să nu credeţi că pentru mine e-o plăcere (cuvintele sale introductive erau mereu aceleaşi). Aş fi mult mai bucuros să stau să-mi fumez tihnit pipa la mine acasă... dar văd că avem de-a face cu vechii noştri musterii în după-amiaza aceasta. Numai de te-aş prinde mai des pe aici, domnişorule Corkran, încheie el aliniindu-şi oamenii.

— Mai că sînt şase săptămîni de cînd m-ai prins, căpcăun bătrîn ce-mi eşti. De la dreapta spre stînga, număraţi !

— Nu chiar *așa* repede, rogu-te. Aici comand eu. Laaa stînga-n pre !... Înainte marș ! Pas de manevră.

Douăzeci și cinci de specialiști ai întîrzierii, toți recidiviști, intrară unul după altul în sala de gimnastică.

— În deplină liniște luați-vă respectivele haltere ; în deplină liniște întoarceți-vă la locurile voastre. Numărați-vă de la dreapta la stînga... *fără* să strigați. Numerele neperechi un pas înainte. Numerele perechi stau pe loc. Și-acum, aplecarea trunchiurilor înainte, luîndu-vă după mine.

Halterele se ridicau în sus și se lăsau în jos, se ciocneau și reveneau la loc simultan. Băieții erau experți la jocul acesta monoton.

— Foarte bine. Are să-mi pară rău, cînd vreunul dintre voi o să se apuce care cumva să fie din nou punctual. Duceți în deplină tăcere halterele la loc. Acum o să încercăm cîteva mișcări simple de instrucție.

— Iarăși ! Mișcările astea simple le știu.

— Ar fi rușinos să nu le știi, domnișorule Corkran. *Dar* pe de altă parte nu-s ele chiar așa simple pe cît par.

— Pun rămășag pe-un șiling, Vulpoiule, că pot să le fac tot atît de bine ca și dumneata.

— Om vedea. Și-acum, ia încercați să vă-nchipuiți că nu sînteți niște elevi pedepsiți, ci o juma de companie la instrucție și eu-s ofițerul care vă comandă. Nu-i de rîs. Dacă aveți noroc, cei mai mulți dintre voi o să faceți instrucție juma' din zilele cîte le veți avea de trăit. Hai, arătați-mi ce știți. Numai Dumnezeu știe cît timp asta și tot asta o să faceți.

Așa că luară pe cîte patru, înaintară, făcură stînga-n pre și se întoarseră, prinși de vraja exercițiilor ritmate. După cum și spusese Vulpoiul, erau cu toții vechi în meserie.

Ușa sălii se deschise și-n prag își făcu apariția M'Turk, care-nsoțea pe-un domn în vîrstă.

Sergentul, ocupat cu supravegherea unei întoarceri pe loc, nu văzu însă nimic.

— Nu-i rău deloc. Numai că omul din capătul flancului bate doar pasul pe loc, domnișorule Swayne. Ei și-acum domnișorule Corkran zici că instrucția-i lucru simplu ? Ia treci rogu-te aici și preia comanda și dînd

toate comenzile mele de-a-ndoaselea, una cîte una, readu formația în poziția sa de la început.

— Ce-i asta ? Ce-i asta ? strigă vizitatorul pe un ton autoritar.

— Facem... facem nițică instrucție, domnule, se bîlbîi Vulpoiul, fără a stărui asupra motivului pentru care elevii prezenți se aflau acolo.

— Minunat... minunat ! Păcat numai că nu sînt mai numeroși, îi dădu noul venit cu vorba. Dar să nu vă întrerup. Voiai tocmai să predai cuiva comanda, nu-i așa ?

Și se așeză, în vreme ce frigul îi prefăcea suflarea în aburi.

— Am s-o sfeclesc, sînt sigur, înghină Stalky stingherit ; și neliniștea nu-i fu ușurată de murmurul venit din ultimul rînd al formației, cum că domnul în vîrstă e însuși generalul Collinson, membru al Consiliului de administrație a școlii.

— Ce ? Ce ? făcu Vulpoiul.

— Collinson, Comandor al Ordinului Băii [1]... a comandat regimentul de roșiori... fostul regiment al tatălui meu, suflă Swayne *maior*.

— Nu te grăbi, spuse vizitatorul. Te înțeleg de minune, am trecut și *eu* prin asta. Prima oară că preiei comanda, hai ?

— Da, domnule general. (Stalky răsuflă adînc.) Drepți ! A-liniați !

Ecoul propriei sale voci îi dădu curaj.

Formația făcu stînga-n pre', fu pornită înapoi, readusă în rînduri de către patru și repusă în linie fără nici o șovăială. Durata regulamentară a pedepsei trecuse de mult, dar nimeni nu se mai gîndea la asta. Toată lumea îl susținea pe Stalky, groaznic de înspăimîntat ca nu cumva să i se frîngă vocea.

— Îți face cinste, sergent, găsi de cuviință să spună vizitatorul. Bună instrucție... și bun material de instruit. Dar ce lucru ciudat : am luat tocmai masa cu directorul dumneavoastră și nici nu mi-a spus că aveți un corp de voluntari în cadrul școlii.

---

[1] Ordinul Băii : importantă decorație britanică. *(N. tr.)*

— N-aveam, domnule general. Facem doar puţină instrucţie, răspunse sergentul.

— Dar se vede că le place, nu-i aşa ? vorbi M'Turk pentru întîia oară, cu o scăpărare glumeaţă în ochii-i adînci.

— Şi tu de ce nu eşti printre ei, Willy ?

— O, eu nu-s destul de punctual, răspunse M'Turk. Sergentul alege numai crema liceului.

— Rupeţi rîndurile ! Plecarea ! strigă Vulpoiul temîndu-se de o explozie în rîndurile formaţiei sale. Ar fi... ar fi trebuit să vă spun, domnule general, că...

— Dar ar trebui să aveţi un corp de voluntari (generalul îşi urmă propriul gînd). Şi-l veţi şi avea, dacă părerea mea are vreo greutate în consiliu. Nici că ştiu cînd am mai fost atît de mulţumit ca astăzi. Băieţi însufleţiţi de-o energie ca a voastră ar trebui să fie o pildă pentru întreaga şcoală.

— Păi şi sînt, observă M'Turk.

— Ce-mi văd ochii ? Să fie oare aşa de tîrziu ? Trăsura mă aşteaptă de-o jumătate de oră. Ei, trebuie să fug. Tot inspecţia personală la faţa locului rămîne cel mai bun lucru. Pe la care capăt al clădirii se iese ? Cine e băiatul cela care a preluat comanda ?

— Cred că-l cheamă Corkran.

— Ar trebui să te împrieteneşti cu el. Ăsta-i genul de băieţi a cărui societate ar trebui s-o cauţi. Se vede că-i un tip excepţional. Minunată privelişte. Douăzeci şi cinci de băieţi care-mi vine a crede că ar juca mai degrabă cricket (erau în toiul iernii, dar oamenii în vîrstă, şi în deosebi cei care au trăit mult timp pe meleaguri îndepărtate, comit astfel de mici erori — iar M'Turk nu găsi necesar să-l corecteze) decît să facă instrucţie numai de dragul instrucţiei. E o ruşine să se piardă un material atît de bun ; dar socotesc că am să-mi pot impune punctul meu de vedere.

— Şi cine-i prietenul tău cu favoriţi albi ? se interesă Stalky la înapoierea lui M'Turk în camera lor de lucru.

— Generalul Collinson. Vine uneori la noi să vîneze cu tata. Şi s-ar putea spune că-i mai curînd om de treabă, decît general. Mi-a spus că ar trebui să caut să mă împrietenesc cu tine, Stalky.

— Ți-a dat ceva ?

M'Turk scoase la iveală un galben întreg, strălucitor.

— Aaa, făcu Stalky înhățîndu-l, căci el era vistiernicul. O să ne punem burdihanul la cale. Ai avut ceva tupeu, măi, Turkey, să-i dai zor cu marea noastră rîvnă pentru punctualitate.

— Venerabilul nu știa că sîntem pedepsiți ? întrebă Beetle.

— Da' de unde ! A venit doar să ia masa cu directorul. Am dat apoi de el plimbîndu-se de unul singur hai-hui prin școală ; și m-am gîndit să-l aduc să vadă glorioasa noastră oră de instrucție militară. Cînd am văzut că e atît de încîntat, nu mi-a mai venit să-i stric cheful. S-ar fi putut să nu-mi dea galbenul, dacă i-l stricam.

— Vulpoiul era într-al șaptelea cer, nu ? Ai văzut cum a roșit pe sub urechi ? zise Beetle. Pentru el a fost o lovitură în plin. L-am susținut cum nici că se putea mai fain, așa-i ? Să mergem pînă la Keyte, să cumpărăm ceva cacao și niște cîrnați.

Îl ajunseră din urmă pe Vulpoi, care se repezea în sat să-i povestească totul lui Keyte ; acesta, fost pe vremuri adjutant într-un regiment de cavalerie, era acum — veteran de război și om măcinat de trecerea anilor — șeful oficiului poștal și băcanul comunei.

— Nu te poți plînge de noi, spuse Stalky cu tîlc.

— Îți sînt foarte recunoscător, domnișorule Corkran. A trebuit să-ți stau de multe ori împotrivă, destul de tare, în chestii de serviciu, din cînd în cînd, însă nu pot să nu spun că în afară de serviciu — chestii ca limitele, ca fumatul și ca altele — nu mi-aș dori un alt tînăr mai de nădejde, ca să mă scoată dintr-o belea. Felul cum ai comandat mișcarea a fost o frumusețe, deși o spun eu. Ei, dacă ai veni în mod regulat de-acum încolo...

— Dar pentru asta ar trebui să întîrzie de trei ori pe săptămînă, explică Beetle. Nu-i poți cere unui om să fie atît de inexact numai pentru a-ți face pe plac, Vulpoiule.

— De, asta așa e. Dacă totuși ai putea — și dumneata la fel, domnișorule Beetle — ați avea un avans serios, cînd are să se înființeze corpul de voluntari. Pentru că generalul va susține înființarea lui.

Cei trei prieteni dădură iama prin prăvălia lui Keyte, după al lor bun plac, mai ales că bătrînul, care-i cunoștea bine, era cufundat acum în conversație cu Vulpoiul.

— După socoteala mea, am luat de șapte șilingi și șase, spuse în sfîrșit Stalky pe deasupra tejghelii, însă ar fi poate mai bine să socotești și dumneata.

— Nu... nu. Cuvîntul dumitale e sfînt pentru mine, domnișorule Corkran. În Roșiori zici că era, nu, sergent ? Am fost în tabără cu ei o dată, la Umballa cred că era.

— Nu știu dacă, de pildă, cutia asta de conserve cu șuncă și limbă face un șiling și șase ori un șiling și patru.

— Să zicem unu și patru, domnișorule Corkran... Desigur, sergent, că dacă timpul meu ar fi de folos la ceva, l-aș oferi bucuros, dar mă tem că-s prea bătrîn. Mi-ar place să mai văd cu ochii mei cum se face instrucție.

— Hai, vino, Stalky, strigă M'Turk. Nu vezi că nici nu ascultă ce-i spui ? Lasă-i banii pe tejghea, și gata.

— Vreau să-mi schimbe moneda, zevzecule Keyte ! Ostaș Keyte ! Caporale Keyte ! Adjutante Keyte, vrei să-mi schimbi, te rog, un galben !

— Da... da, firește. Șapte și șase.

Se holbă în gol, împinse banii lui Stalky și pieri în întunecimea odăiței din fundul prăvăliei.

— Ăștia doi au să sporovăiască pînă la ora ceaiului tot despre răscoala din India.

— Moș Keyte a fost la Sobraon [1], îi informă Stalky. Trebuie să-l auziți cîndva cum povestește el ce-a văzut ; îl întrece pe Vulpoi cu multe lungimi.

Chipul directorului, enigmatic ca-ntotdeauna, sta aplecat peste un teanc de scrisori.

— Ce părere ai ? îi spuse în cele din urmă reverendului John Gillett.

— Ideea e bună. Nimic de spus... e o idee respectabilă.

— Nu spun ba. Mai departe ?

— Am unele îndoieli... asta-i tot. Cu cît știu mai mult despre băieții de școală, cu atît mă declar mai puțin

[1] Oraș din nord-vestul Indiei, în vecinătatea căruia a avut loc o mare luptă în anul 1846. *(N. tr.)*

capabil de a le înțelege toanele. Recunosc însă că aș fi foarte surprins, dacă planul ar avea succes. Nu... nu intră în mentalitatea școlii. Noi îi pregătim pe elevii noștri în vederea intrării în armată.

— Datoria mea — în privința aceasta — este să aduc la îndeplinire dorințele consiliului, care vrea un corp de voluntari. Un corp de voluntari va și avea. Am propus totuși să nu ne apucăm a cheltui bani pe uniforme, pînă ce nu vom termina cu perioada de instrucție. Generalul Collinson ne trimite cincizeci de arme ucigătoare — puști Snider [1], scurtate, cum le zice el — toate scoase cu grijă din funcțiune.

— Da, cît se poate de util într-o școală unde se folosesc pistoalele încărcate în măsura în care se folosesc la noi. (Și reverendul John zîmbi).

— N-avem, prin urmare, să irosim altceva decît timpul sergentului.

— Dar dacă nu izbutește sergentul, vina va cădea asupra dumitale.

— Asta este absolut sigur. Am să pun o înștiințare azi după amiază în coridor și...

— Sînt curios să văd care va fi rezultatul.

„Sînteți rugați a nu atinge noul rastel cu arme".

În sala de gimnastică, Vulpoiul se lupta cu o gloată zgomotoasă.

— Nici măcar unui Snider reformat nu-i prinde bine, domnule Swayne, să îi tot tragi piedica. Da, uniformele au să sosească mai tîrziu, cînd avem să fim mai avansați; deocamdată o să ne mulțumim cu instrucția. Mă aflu aici ca să notez numele celor care doresc să se înscrie. Lasă Sniderul cela-n pace, domnișorule Hogan!

— Tu ce-ai de gînd să faci, Beetle? întrebă o voce.

— Am avut parte de cîtă instrucție îmi trebuie, mulțumesc.

— Cum? După cît ai învățat? Hai mă, nu fi fleț! Ai să fii caporal după o săptămînă, strigă Stalky.

— Eu nu intru în armată. (Beetle își duse mîna la ochelari.)

[1] După numele inventatorului american Iacob Snider (mort în 1866) care a creat acest model de pușcă. *(N. tr.)*

— Un bob zăbavă, Vulpoiule, zise Hogan. Unde ai de gînd să faci instrucția cu noi ?

— Aici, în sala de gimnastică, pînă ce veți fi în stare să puteți fi scoși afară la cîmp.

Sergentul își umflă pieptul.

— Pentru ca toți neciopliții din Northam să se zgîiască la noi ? Asta nu ține, Vulpoiule !

— Mă rog, n-avem să ne certăm noi pentru atîta lucru. Să treacă întîi perioada de instrucție și pe urmă om vedea.

— Ia spuneți, întrebă Ansell din secția lui Macrea, tăindu-și drum prin gloată. Ce-i cu povestea asta despre un nenorocit de corp de voluntari ?

— Are să vă scutească o grămadă de timp la Sandhurst, răspunse sergentul cu promptitudine. O să scăpați repede de instrucție, dacă sosiți acolo temeinic pregătiți.

— Hm ! N-am nimic împotriva instrucției, dar nici n-am de gînd să umblu teleleu peste tot locul, tîrînd după mine un Snider de copii. Perowne, tu ce ai de gînd să faci? Hogan se înscrie.

— Nu știu dacă o să am timp, răspunse Perowne. Am și așa o groază de ore de meditații suplimentare.

— Ei, zi-i că și asta e o meditație suplimentară, spuse Ansell. N-are să ne ia mult timp să deprindem instrucția.

— Da, nimic de spus, dar cum rămîne cu demonstrațiile în public ? protestă Hogan, care nu prevedea că peste trei ani îi va fi dat să moară sub razele dogoritoare ale soarelui birman, în afara fortului Minhla.

— Ți-e teamă că n-are să-i șadă bine în uniformă tenului tău alb ca laptele ?

— Pliscul, Turkey ! Tu nu vrei să intri în armtă.

— Nu, dar am să trimit un locțiitor. Aci ! Morrell și Wake ! ăi doi boboci de lîngă rastel, voi trebuie să vă înscrieți !

Făcînd fețe-fețe — fuseseră prea sfioși ca să ceară a fi înscriși pînă atunci — tinerii se furișară către sergent.

— Dar n-am nevoie de țînci, sau cel puțin nu la început, declară sergentul posomorît. Am nevoie... mi-ar place

să-mi vină cîţiva muşterii din vechea brigadă, a pedepsiţilor, să consolideze unitatea.

— Nu fi nerecunoscător, sergent. Ei sînt aproape la fel de mari ca şi cei de care dispune astăzi armata.

M'Turk citea ziarele vremii şi era bine informat asupra tuturor problemelor obşteşti, ceea ce îi permitea să „împungă" ori de cîte ori i se oferea prilejul. Totuşi nu ştia că Wake *minor* avea să ajungă bimbaşă în armata egipteană, mai înainte de a fi împlinit treizeci de ani.

Hogan, Swayne, Stalky, Perowne şi Ansell ţineau sfat în apropierea caprei pentru sărituri ; ca de obicei, Stalky dădea tonul. Sergentul se uita plin de îngrijorare la ei, deoarece ştia că mulţi elevi aveau să le urmeze pilda.

— Vulpoiului nu-i plac recruţii mei, îi spuse M'Turk profund jignit lui Beetle. Găseşte-i tu alţii.

Cîtuşi de puţin supărat, Beetle înşfăcă încă doi boboci, dintre care nici unul nu depăşea înălţimea unei carabine.

— Poftim, Vulpoiule. Uite carne de tun. Luptaţi-vă pentru glie şi neam, neciopliţilor... ce mai staţi pe gînduri ?

— Încă nu-i mulţumit, constată M'Turk.

Căci precum ne purtăm cu armata
Ne purtăm şi cu marina

Aici intră şi Beetle în horă. Găsiseră poezia într-un număr vechi din *Punch* [1], şi ea părea anume scrisă în vederea situaţiei de faţă :

Şi amîndoi se potriveau ca nuca-n perete,
Adevăr dintre cele mai drepte

— Tăcere, vă rog, domnişorilor. Dacă nu ne puteţi ajuta, măcar nu ne încurcaţi.

Ochii Vulpoiului erau încă pironiţi asupra consfătuirii de lîngă capra pentru sărituri. Carter, White şi Tyrell, toţi băieţi cu multă influenţă, se alăturaseră şi ei celorlalţi. Restul pipăiau şovăielnici armele.

— Un bob zăbavă, strigă Stalky. Pe şpilării ăştia o să-i putem da afară înainte de a ne pune pe treabă ?

— Firește, îl asigură Vulpoiul. Oricine dorește să se

[1] Celebră revistă umoristică engleză. *(N. tr.)*

înscrie, rămîne aici. Cei care nu doresc, sînt poftiți să iasă, închizînd fără zgomot ușa pe dinafară.

Cîțiva din cei cu intenții serioase se repeziră asupra lor și nehotărîții abia dacă avură timp să-și afle scăparea pe coridor.

— Ei, de ce nu te înscrii ? întrebă Beetle, potrivindu-și gulerul.

— Dar tu, de ce nu te înscrii ?

— La ce bun ? Noi nu vrem să ne facem militari. Și-apoi... cunosc instrucția, în afară de mînuirea armelor bineînțeles. Mă întreb ce-o fi făcînd acolo înăuntru ?

— Vor să cadă la învoială cu Vulpoiul. N-ai auzit ce-a spus Stalky : „Așa o să facem... și dacă nu-i convine, ne lăsăm păgubași" ? O să-l folosească pe Vulpoi ca pe un soi de meditator. Tolomac mai ești, de nu pricepi. Au să se prezinte la Sandhurst ori la Woolwich în mai puțin de un an. Au să învețe teoria instrucției și apoi or să lase totul baltă. Crezi că tipi ca ăștia, cu atîtea ore suplimentare de meditație, se înscriu ei numai de plăcere ?

— De, habar n-am. Eu m-am gîndit să le fac o poezie... să-i iau peste picior... „Balada vînătorilor de cîini", ce zici ?

— Nu cred că poți, deoarece King are să se năpustească asupra voluntarilor mai rău ca o măciucă asupra unui car de oale. Nu l-au consultat. Acum stă și dă tîrcoale avizierului, strîmbînd din nas. Hai să mergem să-l tragem puțintel de limbă.

Se îndreptară fără a iuți pasul, ca doi mielușei, înspre dascălul lor.

— Cum vine treaba ? întrebă King, prefăcîndu-se surprins. Credeam că sînteți pe cale de a învăța să luptați pentru țară.

— Cred că lista s-a completat, domnule profesor, zise M'Turk.

— Ce păcat, oftă Beetle.

— Care va să zică avem patruzeci de viteji apărători ai patriei ? Ce frumos ! Cîtă abnegație ! Mă întreb dacă nu cumva dorința de a scăpa de îndatoririle zilnice stă înapoia acestui zel ? De bună seamă că li se vor acorda privilegii speciale, ca și celor din cor sau ca și membri-

lor Cercului de Ştiinţe Naturale..., căci nu doar de vînători de ploşniţe se cade a vorbi acum.

— A, probabil că aşa e, domnule profesor, răspunse M'Turk cu voioşie. Directorul nu s-a pronunţat încă în privinţa aceasta, dar are să se pronunţe dînsul, fără îndoială.

— Desigur.

— Se prea poate totuşi, stimate Beetle — şi King se întoarse către cel ce rostise ultimul cuvînt — ca supraveghetorii de secţii — factor necesar deşi oarecum trecut cu vederea în modestul nostru program de viaţă — să fie şi ei chemaţi a-şi spune cuvîntul în chestiunea aceasta. Viaţa, măcar pentru cei tineri, nu reprezintă numai arme şi muniţii de război. Educaţia se nimereşte a fi şi ea una din ţintele noastre.

— Ce mai vită consecventă e şi ăsta, gînguri M'Turk cînd se aflară destul de departe pentru ca supraveghetorul să nu-i poată auzi. La ăsta cunoşti întotdeauna zăhărelul cu care să-l duci. Ai văzut cum a muşcat din nada cu directorul şi cu privilegiile speciale ?

— Dracu să-l ia, ar fi putut să se simtă şi să aprobe planul. Aş fi putut face o atît de încîntătoare baladă, luîndu-i pe voluntari în tărbacă. Cînd colo, uite că trebuie s-o fac pe entuziastul. Dar asta n-are să ne împiedice să-l luăm pe Stalky peste picior cînd om fi singuri, nu-i aşa ?

— Asta-i sfînt, dar în public trebuie să ne arătăm mai filo-voluntari decît oricare alţii. N-ai putea face o nenorocită de epigramă, ceva în genul lui Catul, despre King care-i împotriva lor ?

Beetle tocmai se deda acestei nobile sarcini, cînd Stalky se întoarse tot numai apă de la prima oră de instrucţie.

— Salve, spadasinule ! începu M'Turk. Unde-i ciinele pe care l-ai străpuns ? Ce război purtaţi : de apărare ori de care-i mai tare ?

— De sfidare, răspunse Stalky şi se azvîrli asupră-i la auzul acestui cuvînt. Ascultă, Turkey, nu trebuie să faceţi băşcălie de plutonul nostru. Am aranjat totul de minune. Vulpoiul jură că nu ne va scoate să facem exer-

cîţii în afara şcolii, pînă ce nu vom spune noi că dorim să fim scoşi.

— Dezgustătoare expunere a unor copii imberbi care maimuţăresc idiosincraziile vîrstnicilor ! Pfmpf !

— Mă, Beetle, l-ai tras de limbă pe King ? întrebă Stalky într-o pauză a încăierării.

— Nu chiar. Dar asta-i o mostră a vorbirii sale în general.

— Şi-acum ascultaţi ce vă spune nenea Stalky... care-i un Om Mare. Mai mult decît atît şi prin urmare, Vulpoiul are să ne lase pe fiecare să preluăm comanda instrucţiei pe rînd — *privatim et seriatim* [1] — aşa încît o să ştim în orice caz cu toţii să comandăm un pluton. *Ergo* [2] şi *propter hoc* [3], cînd o să ajungem la academia militară, avem să scăpăm de instrucţie în doi timpi şi trei mişcări : iată cum, iubiţi ascultători, poate fi îmbinată educaţia cu o distracţie sănătoasă.

— Ştiam eu că ai să faci un fel de oră de meditaţie suplimentară din toată treaba asta, brută cinică ce eşti, zise M'Turk. Nu vrei să mori şi tu măcar niţel pentru patrie ?

— Te cred că nu, dacă pot scăpa cu viaţă. Aşa încît voi nu vă legaţi de voluntari.

— Ăsta-i un punct asupra căruia ne-am înţeles de-acum o mie de ani, îi răspunse Beetle dispreţuitor. King e cel care o să vă ia în tărbacă.

— Atunci, iubite poete, tu trebuie să-l iei în tărbacă pe King. Ticluieşte un limerick [4] pe cinste şi cu vino-ncoace şi pune-i pe boboci să-l cînte.

— Iar tu ai face mai bine să-ţi vezi de voluntarii tăi şi să nu mai zgîlţîi aşa masa.

— Dealtfel nici c-o să aibă dumnealui ce lua în tărbacă, rosti Stalky cu sumbre subînţelesuri.

M'Turk şi Beetle nu pricepură ce voise să spună cu aceste cuvinte pînă ce, după vreo cîteva zile, nu se hotărîră să se uite şi ei la manevrele plutonului. Găsiră uşa

---

[1] În particular şi în mod serios (lat.)
[2] Prin urmare (lat.)
[3] Din cauza aceea (lat.)
[4] Gen de poezie umoristică şi absurdă, foarte popular în Anglia.

sălii de gimnastică încuiată și un boboc la ușă, care făcea de gardă.

— Asta-i curată neobrăzare, se exprimă M'Turk aplecîndu-se, ca să se caște înăuntru.

— Nu-i voie de privit prin gaura cheii, glăsui sentinela.

— Asta-i bună ! Uiți, mă Wake, lepră ce ești, că eu te-am făcut voluntar.

— N-am încotro. Am primit ordin să nu las pe nimeni să se uite înăuntru.

— Dar dacă totuși ne uităm ? Dar dacă te facem zob ?

— Am primit ordin să raportez plutonului numele oricui mă împiedică de a-mi îndeplini datoria, în post, iar plutonul are să-i acorde atenția cuvenită, după ora de instrucție, conform legii marțiale.

— Mare țicălos mai e și Stalky ăsta ! trase Beetle concluzia necesară, căci nu aveau amîndoi nici un fel de îndoială cu privire la identitatea inițiatorului luării acelor măsuri.

— Mai că-mi vine a crede că te iei drept cine știe ce mare centurion, așa-i ? îl întrebă Beetle, trăgînd cu urechea la clinchetul și zăngănitul de arme dinăuntru.

— Am primit ordin să nu vorbesc decît pentru a explica ordinele... de nu, mă așteaptă o cotonogeală.

M'Turk se uită cu înțeles la Beetle. Clătinară amîndoi din cap și apoi își văzură de drum.

— Jur că Stalky este cu adevărat un Om Mare, grăi după o lungă pauză Beetle. Singura mîngîiere e că purtarea asta secretoasă are să-l scoată din pepeni pe King.

I-a pus pe gînduri pe mult mai mulți, nu numai pe King, dar voluntarii se pricepură să tacă mai abitir ca peștii. Doar Vulpoiul, el singur, nefiind legat de vreo jurămînță, se duse să-și verse focul lui Keyte.

— N-am pomenit de cînd sînt așa bazaconie. Au ferecat sala, au stabilit posturi de gardă și-năuntru și afară și pe urmă s-au pus pe treabă de ți-e mai mare dragul.

— Dar la ce bun ? întrebă fostul adjutant.

— Ca să învețe instrucția. Nici c-ai mai văzut așa ceva. Încep, după ce i-am pus pe liber... încep să lucreze pe cont propriu, dar afară din sală nu vor să iasă, nu și nu, nici să-i pici cu lumînarea. Toată treaba asta n-are

nici cap nici coadă. Dacă te-ai făcut pluton de voluntari, apoi fii pluton de voluntari, şi nu te tot ascunde în camere zăvorîte.

— Dar direcţia ce părere are ?

— Şi asta mă lasă ţuţ. (Sergentul vorbea cu năduf.) Mă duc la director şi nu-mi dă nici un ajutor. Ba uneori îmi vine a crede că mă ia la vale. N-am fost niciodată sergent la voluntari ; slavă Domnului... dar am avut întotdeauna grijă să-i compătimesc pe cei ce erau. Şi-acuma îmi pare bine că-i compătimeam.

— Mi-ar face plăcere să-i văd şi eu, zise Keyte. După cîte îmi spui, sergent, nu pot să-mi dau seama cam ce urmăresc.

— Nu mă întreba pe mine, şefule ! Întreabă-l pe tînărul ăla pistruiat cu numele de Corkran. El le e generalissim.

Nimic nu i se poate refuza unui ostaş care a luat parte la bătălia de la Sobraon şi nici singurului cofetar aflat în cuprinsul limitelor îngăduite. Aşa încît Keyte îşi făcu apariţia, ca invitat, sprijinindu-se într-un baston şi tremurînd de bătrîneţe ; el se aşeză într-un colţ şi începu să se uite.

— Se prezintă bine, se prezintă excepţional de bine, murmura în intervalele dintre mişcări.

— Da, dar nu ăsta le e scopul. Aşteaptă, pînă ce-i pun pe liber.

După „rupeţi rîndurile", plutonul rămase aliniat. Perowne ieşi din rînduri, se întoarse cu faţa către camarazii săi şi, împrospătîndu-şi memoria cu ajutorul unei cărţulii legată-n roşu şi cu încheietoare de metal, în care se uita din cînd în cînd, începu să facă instrucţie cu ei vreme de zece minute. (Perowne acesta e cel care avea să fie ucis în Africa ecuatorială de propriii lui soldaţi.)

Îi urmă Ansell, după care veni rîndul lui Hogan. Plutonul ascultă de toţi trei fără a crîcni.

Apoi Stalky îşi puse arma de o parte şi, după ce răsuflă adînc, îşi ferici colegii cu un potop de invective.

— Ia-o încet, domnişorule Corkran, îi strigă Vulpoiul. Asta nu face parte din instrucţie.

— Nu zic ba, sergent, dar nu poţi şti niciodată ce s-ar putea să trebuiască să le spui oamenilor pe care-i

comanzi. Pentru Dumnezeu, încercați să stați drepți fără a vă sprijini unii de alții, voi rău de beciațe cu urdori la ochi și cu bragă-n vine ce sînteți. Să nu credeți că-mi face plăcere să stau să vă curăț de jeg. Asta ar fi trebuit s-o faceți mai înainte de a veni aici, puchinoșilor, găinilor, de ce nu vă duceți la paza de noapte ?

— Le vede băiatu', le vede. Nu ne face rușine, recunoscu Keyte ștergîndu-și ochii înlăcrămați. Dar de unde a învățat ?

— De la taică-său, ori de la unchiu-său. Nu mă-ntreba. Jumătate din ei trebuie că s-au născut la doi pași de-o cazarmă. (Vulpoiul nu se prea înșela în presupunerea lui.) Am auzit mai multe înjurături, de cînd cu năzdrăvănia asta de pluton de voluntari, decît într-un întreg an de armată de-odinioară.

— E în rîndul al doilea un ostaș care arată ca și cum și-ar fi pus burta amanet. Da, dumneata soldat Ansell — și vreme de trei minute își făcu victima cu ou și cu oțet, luînd-o peste picior și la bani mărunți.

Apoi, reluîndu-și vocea obișnuită :

— Aha ! Unul la zero pentru mine. Ai roșit, Ansell. Și ai mișcat.

— N-am putut să nu roșesc, răspunse Ansell. Dar nu cred să fi mișcat.

— Oricum, e rîndul tău.

Stalky își reluă locul în pluton.

— Măi ! Măi ! zîmbi bătrînul Keyte pe sub mustață, e mai ceva ca la teatru.

Ansell avusese și el parte de rude în armată. Încet, tărăgănind cuvintele — cu un stil mai chibzuit decît al lui Stalky — coborî și el pînă-n hăurile celor mai necruțătoare observații personale.

— Unu la zero pentru *mine*, strigă el triumfător. Nici tu n-ai putut îndura.

Stalky se făcuse roșu ca focul și se vedea de la o poștă cum îi tremură Sniderul.

— Nu credeam că n-o să pot, răspunse el, străduindu-se a-și redobîndi cumpătul. Ce-i drept e că m-am lăsat dus ce nu s-a mai văzut. Ciudat, nu-i așa ?

— Bun pentru formarea caracterului, spuse domolul Hogan, pe cînd își așezau armele la loc pe rastel.

— Ai mai pomenit una ca asta ? Se adresă Vulpoiul lui Keyte.

— Nu știu eu multe despre voluntari, însă ăsta e cel mai aiurit spectacol din cîte am văzut vreodată. Însă îmi dau seama unde vor să ajungă. Ehei, de cîte ori n-am fost eu săpunit și bruftuit la vremea mea ! Se prezintă bine... se prezintă cît se poate de bine.

— Dacă i-aș putea convinge să iasă la lumina zilei, aș putea face orice cu ei, șefule. Poate că totuși au s-o lase mai moale, cînd or veni uniformele.

Și-ntr-adevăr, era timpul ca plutonul să facă unele concesii curiozității care rodea întreaga școală. De trei ori fusese maltratată sentinela de gardă și de trei ori i se aplicase legea marțială infractorului. Școala fierbea de mînie. În ce constă, se spunea peste tot locul, în ce constă rostul unui corp de cadeți pe care nimeni n-are voie să-i vadă ? Profesorul King își felicita elevii aflați în grija lui pentru isprava de a avea niște astfel de invizibili apărători, iar aceștia nu aveau cum să-i pareze împunsăturile. Vulpoiul deveni posac și fără astîmpăr. Unii dintre voluntari își exprimară felurite îndoieli asupra înțelepciunii hotărîrii luate ; iar chestiunea uniformelor se deslușea amenințătoare la orizont. Dacă le vor fi trimise, atunci aveau să fie siliți să le poarte.

După cum însă nu rareori se întîmplă și în viață, chestiunea își află rezolvarea din afară.

Directorul adusese la cunoștința celor din consiliul de administrație că dorința lor fusese luată în considerație și că, după cîte putea ști, elevii făceau instrucție.

Nu menționa condițiile în care făceau instrucție. Precum era și de așteptat, generalul Collinson se declară încîntat și vorbi cu prietenii săi. Unul din acești prieteni avea la rîndul lui fericirea de a fi prietenul unui deputat — om plin de zel, inteligent, și, mai presus de orice, patriot, dornic de a săvîrși cît mai mult bine în cel mai scurt timp cu putință. Dar nu putem — vai ! — răspunde pentru prietenii prietenilor noștri. Dacă prietenul lui Collinson l-ar fi recomandat pe deputat generalului, acesta și-ar fi dat seama cu cine are de-a face și multe necazuri ar fi fost astfel evitate. Dar prietenul se mulțumi doar să vorbească despre amicul său ; și cum nu

există în lumea asta doi oameni care să vadă lucrurile în acelaşi fel, portretul prezentat generalului fu inexact. Colac peste pupăză, omul acela era deputat şi conservator intransigent, iar generalul nutrea şi el respectul inerent al englezului pentru oricare dintre membrii parlamentului. Omul tocmai se ducea într-un comitat din vestul ţării, să răspîndească pe acolo lumina într-o circumscripţie rămasă în bezna neştiinţei. Nu-i aşa că ar fi o idee excelentă dacă, înarmat cu o recomandare din partea generalului, el, folosind drept temă minunatul prilej al nou-creatului corp de voluntari, ar rosti cîteva cuvinte — ar sta nitel de vorbă cu băieţii, ei ! ? Ştii cam ce ar fi indicat să se spună ; şi apoi ăsta-i omul cel mai potrivit pentru o atare treabă. Se va pricepe să le spună băieţilor tocmai ce pot ei înţelege, ştii dumneata.

— Nu prea li se spunea mare lucru pe vremea mea, comentă generalul bănuitor.

— A ! Dar vremurile se schimbă... odată cu răspîndirea educaţiei şi aşa mai departe. Băieţii de astăzi sînt bărbaţii de mîine. Impresiile dobîndite la tinereţe au sorţi de durată. Şi-n vremurile de astăzi, cînd ţara e pe punctul de a se duce de rîpă !

— Ai perfectă dreptate.

Ţara se afla atunci pe punctul de a intra pe o perioadă de cinci ani sub ocîrmuirea domnului Gladstone [1] ; şi generalului nu-i plăcea defel cam cît văzuse din activitatea noului guvern. El avea de bună seamă să-i scrie directorului, pentru că nu încăpea îndoială că băieţii de astăzi îi reprezintă pe bărbaţii de mîine. Asta, de-i era îngăduit s-o spună, i se părea chiar o formulare deosebit de fericită.

Răspunzînd, directorul arătă că-i va face mare plăcere să-l primească pe domnul deputat Raymond Martin, despre care auzise încă de mult ; să-l găzduiască o noapte şi să-i dea voie să le vorbească elevilor despre orice subiect ar socoti el nimerit. Dacă domnul Martin nu avusese încă prilejul de a se adresa unui public alcătuit din tineri englezi aparţinînd acelei clase, directorul nu

[1] *William Ewart Gladstone* (1809—1898), om politic, şef al partidului liberal, a fost în repetate rînduri prim-ministru. Aici e vorba de perioada de guvernare liberală dintre 1869 şi 1875.

se îndoia că experiența avea să se dovedească foarte interesantă și prețioasă pentru orator.

— Și cred că nu sînt prea departe de adevăr în privința afirmației acesteia din urmă, își încredință el gîndul reverendului John. Știi cumva cine este acest domn Raymond Martin ?

— Am fost coleg de facultate cu un om care purta același nume, răspunse capelanul. Era o nulitate absolută, după cîte îmi amintesc, dar din cale afară de sigur de sine.

— Are să le vorbească elevilor sîmbăta viitoare despre patriotism.

— Dacă există un lucru pe care elevii noștri îl urăsc mai presus de orice, apoi este să li se strice seara de sîmbătă. Patriotismul trece pe al doilea plan față de plăcerile unui mic pui de chef.

— Ca și arta. Îți aduci aminte de *O seară cu Shakespeare* ? (Privirea directorului licări maliţios.) Ori de glumețul domn cu lanterna magică ?

— Și cine naiba o mai fi și acest domn deputat Raymond Martin ? întrebă Beetle după ce isprăvi de citit pe avizierul din coridor anunțul cu privire la conferință. De ce s-or fi ivind dobitocii ăștia numai sîmbăta ?

— Au ! Roumiou, Roumiou, de ce ești tu Roumiou ?[1] spuse M'Turk, aflat în spatele lui Beetle și adoptînd vocea actriței shakespeariene care-i vizitase în trimestrul trecut. Să sperăm totuși că n-are să se prezinte tot atît de prost ca și ea. Stalky, ia spune, ești îndeajuns de patriot ? Că de nu, tipul ăsta are să te facă să fii.

— Trag nădejde că n-are să ne mănînce toată seara. Că de ascultat presupun că va trebui să-l ascultăm.

— Pentru nimic în lume n-aș lipsi de la conferință, declară M'Turk. O mulțime de tipi au găsit că femeia ceea care-i tot dădea zor cu Roumiou — Roumiou a fost o pacoste. *Eu*, nu. Mie mi-a plăcut ! Ții minte cînd a început să sughită în mijlocul tiradei ? Poate că are să

[1] Aluzie la scena balconului din *Romeo și Julieta*.

sughiță și el. Care ajunge mai întîi în sala de gimnastică ține locuri și pentru ceilalți doi.

•

Nici pic de nervozitate la domnul Raymond Martin, ci numai vioaie și voioasă cordialitate, în vreme ce, urmărit de mulți ochi, cobora din trăsură și se îndrepta spre casa directorului.

— Cam arată a docher, fu comentariul lui M'Turk. Nu m-aș mira să aflu că e radical. S-a ciondănit cu birjarul, cînd i-a plătit. L-am auzit eu.

— Asta din pricină că-i atît de patriot, îi lămuri Beetle.

După ceai, se repeziră și ei să ocupe locuri, găsiră un colț izolat și liniștit și se puseră pe bîrfeală. Toate lămpile de gaz erau aprinse. Pe mica estradă de la capătul sălii fusese așezată catedra directorială, de unde domnul Martin urma să cuvînteze, precum și un rînd de scaune în semicerc, pentru corpul profesoral.

Își făcu apoi apariția Vulpoiul, foarte țeapăn, și sprijini de catedră ceva ce aducea a pînză înfășurată în jurul unui baston. Cum nici un reprezentant al autorităților nu se afla încă de față, toți elevii începură să aplaude și să strige :

— Ce-i aia Vulpoiule ? De ce ai șparlit umbrela conferențiarului ? La noi nu-i nevoie de vergi. La noi se lucrează cu bastonul. Fugi cu ursul de-aici ! De la dreapta la stînga numărați !... și așa mai departe, pînă ce intrarea directorului și a profesorilor puse capăt tuturor manifestărilor.

— Una la mînă că și belferilor chestia asta li-i la fel de nesuferită ca și nouă. Ia ginește-l pe King, cum se fîțîie să nu stea în curent.

— Unde-o fi Raymondus Martinensis ? Punctualitatea, iubiți ascultători, e chipul războiului...

— Cleampa ! Uite c-a venit și Înălțimea Sa. Mamă, ce mai gușă !

Domnul Martin, în frac, vădea fără doar și poate coșcogea grumazul și se arăta a fi un om înalt, corpolent

și rumen la față. Nu era totuși neapărat nevoie ca Beetle să vorbească atît de vulgar.

— Ia gîneşte-i spatele, cît stă de vorbă cu directorul. Asta-i bădărănie curată, să întorci spatele publicului! E un filistin... un oagăr... un iebuseu și un heveu [1].

M'Turk, cu o mutră dispreţuitoare, se lăsă pe spate.

În cîteva puține și banale cuvinte, directorul îl prezentă pe vorbitor și se așeză jos, în mijlocul aplauzelor generale. Domnul Martin luînd aplauzele ca adresate persoanei sale, sala prinse eroarea conferenţiarului și aplaudă firește din ce în ce mai tare. A trecut oarecare timp pînă ce domnul Raymond Martin să poată începe. Nu știa nimic despre școala în incinta căreia se afla, nici despre trecutul sau tradiţiile ei. Habar n-avea că, potrivit ultimului recensămînt, opt la sută din elevi erau născuți în străinătate — în tabere, cantonamente ori în largul mării; sau că șaptezeci și cinci la sută erau fii de ofiţeri din felurite arme, dorind să urmeze aceeași profesie ca și tații lor — un Willoughby, un Paulet, un De Castro, un Mayne, un Randall, toți o apă și-un pămînt. Directorul i-ar fi putut spune aceasta — și multe altele; dar după ce petrecuse un ceas alături de el la cină, se hotărîse să nu-i spună absolut nimic. Domnul Raymond Martin părea să știe și așa foarte mult.

El își începu cuvîntarea cu un „Și-așa, băieți" rostit cu un glas scîrțiit și țipător care, deși nimeni nu-și dădu seama, zgîndări nervii tuturor tinerilor ascultători. Presupunea — așa-i? — că știau cu toții de ce veniseră. Nu adeseori avusese prilejul de a vorbi unor elevi. Și, cu toate că unii îi considerau a fi niște ființe ciudate, el unul presupunea că elevii nu se deosebesc întru nimic de ființele pe care le cunoscuse în tinereţea sa.

— Omul ăsta, vorbi M'Turk cu multă convingere, este însuși porcul din ţinutul Gadarenilor.

Dar se cuvenea să-și fi amintit că ei nu vor fi mereu băieţandri. Aveau să crească și să ajungă bărbați, căci din băieţandrii de astăzi răsar bărbații de mîine și de băr-

[1] Filistinii, iebusei și heveii erau — în Biblie — popoare din Canaan.

pații de mîine depindea buhul renume al glorioasei lor patrii.

— Dacă merge așa mai departe, iubiți ascultători, îmi va reveni neplăcuta sarcină de a-l fluiera pe docherul acesta.

Stalky răsuflă adînc pe nas.

— Nu merge, se împotrivi M'Turk. Pentru Romeo ăsta n-am plătit nimic.

Și va să zică erau datori să cugete la obligațiile și răspunderile vieții care se deschidea în fața lor. Viața nu era numai — și enumeră cîteva sporturi ; și pentru ca nu cumva să lipsească ceva care să asigure pe deplin amploarea și adîncimea prăbușirii sale, adaogă și „bilele".

— Da, zise, viața nu se confundă cu bilele.

Un fior trecu prin toate rîndurile ascultătorilor — și mai că n-a trebuit mult ca puștimea să înceapă să strige — un fior de cutremurătoare groază. Omul ăsta era un păgîn... un paria... dincolo de orice putere de îndurare... unul care, în fața tuturor oamenilor, se osîndise de bunăvoie la focul cel veșnic. Stalky își ascunse capul în palme. M'Turk, ai cărui ochi scăpărau de bucurie și mulțumire, sorbea fiece cuvînt, iar Beetle aproba solemn dînd fără contenire din cap.

Unii dintre ei se așteptau, desigur, să aibă onoarea de a deveni ofițeri ai Reginei și de-a purta o sabie. De fapt, și el avea oarecari cunoștințe în domeniul acesta, fiind maior într-un regiment de voluntari ; și aflase cu deosebită plăcere că formaseră un pluton de voluntari dintre ei. Alcătuirea unei astfel de formații putea duce la promovarea unei sănătoase și corecte stări de spirit care, de va fi dezvoltată, se va dovedi de mare și real folos țării pe care o iubeau și căreia se făleau a-i aparține. Unii dintre cei prezenți așteptau (pentru el nu încăpea îndoială), unii din cei prezenți așteptau cu mare nerăbdare să-și conducă soldații sub focul vrăjmașilor Angliei și să înfrunte moartea pe cîmpul de luptă, mînați de trufașul avînt al juvenilei lor bărbății.

Dar să nu se uite că sfiala unui băiat este de zece ori mai mare decît a unei fecioare, aceasta fiind făurită de natura oarbă numai în vederea unui singur scop, pe cînd

bărbatul în vederea mai multora. Oratorul, cu mîna-i vînjoasă și brutală, rupse aceste văluri ; îmboldit de bunele intenții ale elocinței, le călcă îndelung în picioare. Cu glas răgușit, dezvălui acele mici taine ale adolescenților — speranțele și visele lor în legătură cu onoarea și gloria — despre care ei nici măcar cu prietenii lor cei mai buni nu vorbesc ; presupunea probabil, cu inima lui împăcată, că pînă ce să ia el cuvîntul în fața lor, pe ei nu-i purtase niciodată gîndul într-acolo. Le arătă înaintea lor scopuri strălucitoare, dar cu degete care întunecau și pîngăreau orice măreție, de oriunde ar fi venit ea. Terfeli locurile cele mai ascunse ale sufletelor lor cu stridențele și gesticulările sale. Le ceru să ia aminte la isprăvile strămoșilor, în așa fel încît toți roșiră pînă în vîrful urechilor care și așa le țiuiau. Unii dintre ei — și țipătoarea voce părea că despică tăcerea de gheață ce se lăsase în sală — s-ar putea să aibă rude care pieriseră apărîndu-și țara. (Și nu puțini erau cei pe care îi duse gîndul la cîte o sabie veche atîrnată pe zidul cîte unui coridor ori deasupra vreunei mese, sabie adeseori privită ori pe furiș atinsă, încă de cînd începuseră a face primii pași în viață.) Le ceru plin de patetism să imite acele pilde ilustre ; iar ei, de stingheriți ce ajunseseră a fi, nu știau încotro să se mai uite.

Vîrsta îi împiedica să-și formuleze gînduri clare, măcar în sinea lor. Doar atîta simțeau — și-i frigea la inimă — că-i jignea un grăsan care socotea bilele drept sport.

Și-așa oratorul își croia drum către culmile peroraței sale — tic oratoric pe care, dealtfel, l-a folosit mai apoi cu zdrobitor succes și într-o adunare cu alegătorii — în vreme ce băieții, roșii la față și peste măsură de stînjeniți, îl ascultau cu cea mai deplină scîrbă. După multe, multe alte cuvinte, oratorul întinse o mînă spre bățul înfășurat în pînză și pe cealaltă și-o duse la piept. Acesta, acesta era simbolul concret al țării lor — vrednic de a fi onorat ; preamărit ! Să nu cuteze a se uita la acest drapel nici un elev care nu-și propunea să adaoge ceva nepieritoarei sale străluciri. Și scuturînd bățul desfășură în fața lor drapelul, un Union Jack[1] cît toate

[1] Drapelul Marii Britanii, cuprinzînd emblemele Angliei, Scoției și Irlandei. *(N. tr.)*

zilele, din pînză în trei culori stridente ; după care aşteptă ropotul de aplauze ce urma să-i încununeze străduaniile.

Copiii priviră tăcuţi. Desigur că mai văzuseră obiectul şi înainte... colo la postul grănicerilor de coastă, ori — printr-un telescop — la jumătatea catargului bricului ce eşuase pe plaja de la Braunton ; îl mai zăriseră deasupra acoperişului clubului de golf, ori în vitrina lui Keyte, unde pentru un anume sortiment de bomboane vărgate era reprodus pe învelitoarea fiecărei cutii. Şcoala însă nu-l arbora niciodată ; nu făcea parte din programul vieţii lor ; directorul nu se referea niciodată la el ; iar părinţii nu li-l impuseseră. Era ceva ascuns, sacru şi depărtat. Pentru numele tuturor ticăloşiilor din lume, ce oare vroia omul ăsta, care le tot flutura grozăvia ceea prin faţa ochilor ? O idee (liniştitoare) : poate că e beat !

Directorul salvă situaţia ridicîndu-se degrabă în picioare spre a propune o moţiune de mulţumiri şi de îndată ce vorbi, toată lumea izbucni în aplauze furtunoase, încercînd un simţămînt de uşurare.

— Şi sînt sigur, încheie el, la lumina lămpii de gaz care-l bătea drept în ochi, că veţi fi cu toţii alături de mine, cînd îi voi mulţumi domnului Raymond Martin pentru originala conferinţă pe care ne-a ţinut-o.

Pînă în ziua de astăzi nu se ştie cum s-au petrecut cu adevărat lucrurile. Directorul jură că-i nevinovat, ori că dacă a schiţat gestul ce i se atribuie, înseamnă că-i intrase ceva în ochi ; dar cei care au fost de faţă susţin sus şi tare că le-a făcut cu ochiul, o dată, cum nu se poate mai clar şi foarte solemn după rostirea cuvîntului „originală". Domnul Raymond Martin s-a ales cu toate cuvenitele aplauze. Şi după cum s-a exprimat el mai apoi : „Pot spune, fără a mă făli, că puţinele mele cuvinte le-au mers drept la inimă. Nici nu ştiam că nişte elevi sînt în stare să facă o asemenea ovaţie."

Cînd se îndreptă spre uşă, sună clopotul pentru rugăciune şi elevii se aliniară de-a lungul peretelui. Drapelul desfăşurat se mai afla încă pe catedră ; Vulpoiul îl privea cu mîndrie, căci pe el puterea de elocinţă a domnului Martin îl răscolise foarte. Directorul şi profesorii care stăteau în fundul estradei nu puteau vedea agresiva

oroare, dar unul din monitori ieşi din rînd, înfăşură drapelul la repezeală şi tot atît de iute îl băgă în dulapul unde se ţineau floretele şi mănuşile pentru scrimă. Apoi, de parcă ar fi atins un arc, se înălţă un lung murmur de mulţumire, care şi el se prefăcu de îndată în tunete de aplauze.

Conferinţa fu comentată în dormitoare. Părerile fură unanime. Nu încăpea nici o îndoială că domnul Raymond Martin văzuse lumina zilei într-o mocirlă şi fusese educat într-o şcoală serală, unde singurul sport erau bilele. Mai era de asemenea (reproducem numai cîteva din multele aprecieri ale elevilor) o lepră fleşcăită, un împuţit fără de seamăn, un portdrapel burduhănos căruia-i tremurau cărnurile pe el (ăsta era aportul lui Stalky) şi alte cîteva asemenea lucruri, ce nici măcar nu se cade a fi menţionate.

Lunea următoare, voluntarii corpului de cadeţi se aliniară posomoriţi şi ruşinaţi. Chiar şi atunci o tăcere judicioasă încă ar mai fi asigurat trecerea cu bine a hopului.

Dar Vulpoiul găsi de cuviinţă să ia cuvîntul :

— După o cuvîntare atît de frumoasă ca cea pe care aţi auzit-o alaltăieri seară, s-ar cuveni să vă reluaţi instrucţia cu spoo-rită însufleţire. Acum nu mai văd cum de-aţi mai putea refuza să ne facem exerciţiile în aer liber.

— Crezi că nu mai putem refuza, Vulpoiule ? întrebă Stalky cu o voce atît de blîndă şi de mătăsoasă încît sergentul ar fi trebuit să simtă pericolul.

— Acum nu, după ce domnul Martin ne-a dăruit cu atîta mărinimie drapelul. Mi-a spus astăzi dimineaţă, înainte de a fi plecat, că n-are nimic împotrivă ca să rămînă al plutonului. E un drapel frumos.

Stalky, în mijlocul celei mai depline tăceri, îşi duse încet puşca la rastel. La fel făcură Hogan şi Ansell.

Perowne şovăia.

— Ia staţi. N-ar trebui oare să ?...

— Îl scot numaidecît din dulap, spuse sergentul care stătea cu spatele. Atunci o să putem...

— Hai ! strigă Stalky. Ce naiba mai aşteptaţi ? Gata ! Rupeţi rîndurile !

— Ce... ce nai... unde nai... ?

Zăngănitul armelor azvîrlite în rastel îi acoperi vocea, pe măsură ce băieții ieșeau unul după altul din sală.

— Nu... nu știu dacă n-am să fiu silit să raportez asta directorului, se bîlbîi Vulpoiul.

— N-ai decît să raportezi și totodată să te duci la dracu' să te ia ! îi strigă Stalky alb ca varul ; după care o luă la goană.

— Ciudată chestie ! îi vorbi Beetle lui M'Turk. Eram în sala noastră și lucram la o pur și simplu încîntătoare poezie despre burduhănosul și fleșcăitul portdrapel, cînd deodată intră Stalky și eu îi spun „Salve" și el se apucă să mă înjure ca un surugiu și apoi izbucnește în hohote de plîns. Și-a așezat capul pe masă și urla ca din gură de șarpe.

M'Turk se arătă îngrijorat.

— Poate că s-a lovit și că-l doare ?

L-au găsit cu ochii limpezi și fluierînd printre dinți.

— Așa-i că te-am dus, Beetle ? Știam c-are să meargă. Bună cursă, nu ? Așa-i c-ai crezut că plîng ? N-am jucat bine ? Mă, da îngrămădit la minte mai ești !

Și se porni să-l tragă pe Beetle de urechi și să-l ciupească de obraji, potrivit sistemului cunoscut sub numele de „muls".

— Am știut cît se poate de bine că plîngeai, îi răspunse Beetle netulburat. Pentru ce nu ești acuma la instrucție ?

— Instrucție ! Ce fel de instrucție ?

— Nu încerca s-o faci pe nebunu' cu mine. Instrucția din sala de gimnastică.

— Pentru că s-a zis cu ea. Plutonul de voluntari, corpul de cadeți... e lichidat... lăsat la vatră... mort... în putrefacție... descompus... pute. Și dacă te mai uiți așa la mine, Beetle, te omor și pe tine... A, uitasem ; o să fiu reclamat directorului pentru că am înjurat.

ULTIMUL TRIMESTRU

Nu mai erau decît puține zile pînă la vacanță, pînă la examenele de sfîrșit de trimestru și, lucrul cel mai important, pînă la apariția ziarului redactat de Beetle.

Folosind linguşiri şi vorbe dulci, dar şi aspra rigoare a regulelor din sala lor de studii, Stalky şi M'Turk îl hotărîseră pe Beetle să primească funcţia de redactor. O dată instalat în post, el îşi dădu seama, ca atîţia alţii înainta lui, că sarcina redactorului consta în a face treabă, în vreme ce a prietenilor săi era să critice. Stalky dăduse publicaţiei numele de „Patriotul din Swillingford" [1], în pioasa aducere aminte a lui Sponge [2], iar M'Turk compara publicaţia — în sens defavorabil, firește — cu De Quincy şi Ruskin. Numai directorul manifestă oarecare interes şi chiar într-un fel neobişnuit la el. Îşi puse biblioteca, plină toată de cărţi legate în piele cafenie şi de miros de tutun, la dispoziţia lui Beetle ; nu-i interzise nimic, nu-i recomandă nimic. Beetle găsi acolo un fotoliu confortabil, o călimară de argint, nenumărate tocuri şi cantităţi infinite de hîrtie. Pe rafturi se aflau zeci şi zeci de vechi dramaturgi ; apoi Hakluyt [3], călătoriile sale ; traduceri franceze din autori moscoviţi purtînd numele de Puşkin şi Lermontov ; mici povestiri scrise într-un stil ameţitor şi ager, presărate cu cele mai neobişnuite cîntece — numele autorului era Peacock [4], mai era *Lavengro* de Borrow [5] ; şi o ciudată lucrare presupusă a fi traducerea a ceva ce se chema *Rubaiyat* [6] şi despre care directorul spunea că-i un poem încă neapreciat la justa lui valoare ; mai erau şi sute de volume de poezii — Crashaw [7], Dryden [8] ; Alexander Smith [9] ; L.E.L. ; Lydia Si-

---

[1] Poşircăreşti.

[2] Burete.

[3] *Hakluyt Richard* (1552—1616) autorul unei complicaţii cuprinzînd numeroase descrieri de călătorii făcute de feluriţi englezi.

[4] *T. L. Peacock* (1785—1866), poet şi romancier englez.

[5] *Borrow* (1803—1881). scriitor şi călător englez ; *Lavengro* este o lucrare autobiografică, în care este descrisă viaţa ţiganilor.

[6] Opera în versuri, scrisă în spirit epicurian, a poetului şi astronomului persan *Omar Kayam* din sec. XI—XII.

[7] *Robert Crashaw* (1616—1650), poet metafizic englez.

[8] *John Dryden* (1631—1700), celebru poet şi scriitor englez.

[9] *Alexander Smith* (1830—1867), poet englez.

gourney [1]; Fletcher [2] şi o insulă purpurie; Donne [3]; *Faustul* lui Marlowe [4]; şi — ăsta-l îmbătă de-a binelea pe M'Turk (căruia Beetle i-l trecuse) — Ossian [5]; *Paradisul pămîntesc* [6]; *Atalanta în Calydon* [7]; şi Rosetti [8] — pentru a cita numai cîteva nume. Uneori, directorul, făcîndu-şi apariţia sub cuvînt de a-şi exercita rolul de cenzor al ziarului, citea cu glas tare cîte un vers ba al unui poet, ba al altuia, deschizîndu-i noi perspective lui Beetle. Apoi, respirînd încetişor, cu ochii pe jumătate închişi deasupra trabucului, îi vorbea despre oamenii mari în viaţă şi despre ziarele, de multă vreme moarte, pe care le întemeiaseră în exaltatele lor tinereţi. despre anii cînd aştrii aceştia nu erau decît mărunte stele abia aprinse încercînd să-şi afle un loc în vidul nepăsător, iar el, directorul, îi cunoştea aşa cum se cunosc între ei tinerii de aceeaşi vîrstă. Astfel că treaba era lăsată în părăsire. Beetle fiind copleşit de poezii şi povestiri adunate în taină şi împărtăşite numai lui M'Turk în cîte o după amiază, pe plajă, cînd se plimbau sprinteni şi semeţi în jurul cîte unui galion al Armadei [9], iar el răcnea şi declama în faţa valurilor ce-şi purtau spumatele, prelungile lor creste.

Datorită mai ales supraveghetorului secţiei lor, înţelepţit de experienţă, cei trei prieteni fuseseră trecuţi cu vederea trei ori de-a rîndul cînd se făcuseră avansările

---

[1] *Lydia Sigourney* (1791—1863), scriitoare americană.

[2] *Phineas Fletcher*, poet englez, fratele celebrului dramaturg John Fletcher (1570—1625). *Insula purpurie* este un poem alegoric consacrat corpului omenesc.

[3] *John Donne* (1573—1631), poet englez.

[4] *Christopher Marlowe* (1564—1593), celebru dramaturg englez.

[5] *Ossian*: poet legendar al celţilor din Scoţia, presupus a fi trăit în sec. III al e.n. În sec. XVIII cărturarul scoţian James MacPherson a publicat — cu mare succes — o aşa zisă traducere a versurilor sale.

[6] *Paradisul pămîntesc* este un poem al lui *William Morris* (1834—1896), cuprinzînd 24 povestiri spuse de 24 călători plecaţi în căutarea paradisului terestru.

[7] Dramă în versuri de *A. C. Swinburne* (1837—1909).

[8] *Ch. Dante Gabriel Rosetti* (1828—1882), poet şi pictor englez.

[9] *Marea Armada*, flota trimisă de regele Spaniei, Filip al II-lea, împotriva Angliei în 1588. Învinsă mai întîi în luptă, a fost cu desăvîrşire distrusă de furtună în largul coastelor engleze. *(N. tr.)*

trimestriale la rangul de monitor — o funcție acordată după merit și care implica onoarea bastonului din lemn de frasin și, în cadrul unor anumite restricții, dreptul de a-l folosi.

— Dar, zise Stalky, dacă stăm să ne gîndim bine, de cînd am fost trecuți cu vederea, am rîs mai în voie și mai din plin de cei dintr-a șasea decît oricine altcineva în ultimii șapte ani.

Își duse fudul mîna la gît, la gîtul încercuit de acel mai mult decît înalt și țeapăn guler scrobit pe care datina le îngăduia numai celor din clasa a șasea să-l poarte. Iar cei dintr-a șasea îi vedeau pe cei mai mici cu gulere la fel cu ale lor și nu spuneau nici pîs. „Pufuleț", Abanazar ori Dick Patru — adică cei de cu un an înainte i-ar fi poftit să și le scoată ori, de nu... Însă a șasea din trimestrul acela era alcătuită mai ales din tineri elevi remarcabil de inteligenți, prețuiți de supraveghetori și care țineau prea mult la demnitatea lor spre a catadicsi să ajungă la răfuieli cu cei trei năzdrăvani. Aceștia își mai și purtau șapca dată cu totul pe spate, în loc de a și-o pune nițel aplecată pe ochi, așa cum li s-ar fi cuvenit unora dintr-a cincea, în zilele de lucru se încălțau cu pantofi de lac, iar duminica își făceau cele mai extraordinare noduri la cravată ; și nimeni nu protesta. În primăvară, M'Turk urma să intre la Cooper's Hill [1], iar Stalky la Sandhurst ; și directorul le spusese că, în afară de cazul că aveau să se prăbușească de tot în cursul vacanței, puteau fi siguri că vor reuși. În calitatea lui de antrenor de mînji, directorul se înșela doar rareori cînd se punea problema aprecierii „formei" în care se afla un candidat.

Îl luase pe Beetle de o parte în ziua aceea și-i dăduse multe sfaturi bune, din care Beetle nu-și mai aminti o iotă cînd se năpusti în sala de studii — alb la față de emoție — și-și depănă minunata poveste. Era nevoie de multă încredere, spre a-i da crezare.

— Și zici că începi cu o sută de lire pe an ? — îl întrebă M'Turk cu vădită lipsă de simpatie. Aiurea !

[1] Localitate din apropierea Londrei, unde se află o politehnică. *(N. tr.)*

— Şi cu toate cheltuielile de călătorie plătite ! Totu-i aranjat. Directorul zice că mă pregătea în scopul acesta de nu ştiu cît timp, şi eu habar n-aveam... habar n-aveam. Nimeni nu începe prin a scrie de-a dreptul, ştii. La început, ţi se dă să completezi formularele de telegrame şi să decupezi din ziare cu foarfecele.

— Văleu ! foarfece ! exclamă Stalky. Ce mai brambureală o să faci tu din toată treaba asta. Oricum, ăsta-i ultimul trimestru şi pentru tine, Şapte ani, mult iubiţii mei ascultători... dar nu şi monitori.

— Şi nici n-au fost şapte ani răi, constată M'Turk ; o să părăsesc cu părere de rău vechea noastră şcoală. Dar tu ?

Se uitară, dincolo de marea care spumega de-a lungul prundului, în senina lumină a unei zile de iarnă.

— Mă întreb unde o să fim la anu' pe vremea asta ? vorbi Stalky, dus pe gînduri.

— Ori pe vremea asta, după cinci ani, visă M'Turk.

— A, îi preveni Beetle, plecarea asta a mea rămîne între noi. Directorul n-a spus nimănui nimic. Ştiu că nu, deoarece Prout mi-a mormăit astăzi că dacă m-aş cuminţi — da ! întocmai ! — s-ar putea să fiu monitor în trimestrul care vine. Presupun că duce lipsă de monitori.

— Drept încheiere, hai să le facem un tămbălău de să ne ţină minte ălora dintr-a şasea.

— Şcolari neserioşi ! căzu de pe buzele lui Stalky, care se şi vedea cadet la Sandhurst. La ce bun ?

— Efect moral, grăi M'Turk. Lăsăm în urma noastră o tradiţie nepieritoare şi aşa mai departe, şi aşa mai departe.

— Mai bine am face să ne ducem la Bideford şi să ne plătim datoriile, propuse Stalky. Am primit trei lire de la tata — *ad hoc* [1]. Iar dator nu-s decît treizeci de şilingi. Întinde-o Beetle şi du-te de cere învoire directorului. Spune-i că vrei să faci corecturi pentru *Patriotul din Swillingford.*

— Aşa şi vreau, răspunse Beetle. Are să fie ultimul număr pe care-l scot şi vreau să arate cît mai acătării. Am să-l prind pe director înainte de a se duce la masă.

[1] În acest scop. (lat.)

Zece minute mai tîrziu, plecau tustrei în front, scutiți din înalt ordin de apelul de la ora ceaiului și avînd o întreagă după amiază liberă în fața lor. Din nefericire, se întîmplă ca și King să fie în aceeași situație, și nu era el omul să-i lase să treacă pe lîngă dînsul fără a-i copleși cu înțepături. Dar nici regimente întregi de profesori King nu l-ar fi putut tulbura pe Beetle în ziua aceea.

— Aha! vă dedați studiului literaturii ușoare, iubiți prieteni, le zise frecîndu-și mîinile. Vulgarele matematici nu sînt făcute pentru minți atît de înalte ca ale voastre; ori mă înșel eu?

(O sută de lire pe an, își spuse Beetle, zîmbind depărtărilor).

— Dovedita noastră incompetență își caută adăpost pe cărările înflorate ale închipuirii neexacte. Dar ziua socotelilor se apropie, stimate Beetle. Am pregătit eu însumi cîteva neroade și neînsemnate întrebări în legătură cu proza latină, peste care nici măcar încercata dumitale pricepere în arta înșelăciunii nu va putea trece. M-da, proză latină. Cred, de-mi este îngăduit a spune astfel — dar avem să vedem cînd se vor da subiectele — „că de Ulpian [1] vei avea nevoie". „Aha! *Elucescebat* [2], zice prietenul nostru". Vom vedea! Vom vedea!

Beetle încă nu vedea nici un semn de supărare. Se afla pe un vapor, cu biletul plătit pentru o călătorie în lumea largă și minunată... la o mie de leghe depărtare de insula Sundy [3].

Cu un fel de mormăit, King îi dădu drumul lui Beetle.

— Nu știe, bietul de el; are să corecteze tema și o să peroreze și o s-o facă pe grozavul în fața puștilor și în trimestrul următor, și-n cele următoare.

Beetle se grăbi să-și ajungă din urmă prietenii, urcînd cărarea abruptă a dealului aflat în spatele școlii și acoperit de drobițe.

Se porniră să arunce cu pietre de pe acoperișul gazometrului, dar soiosul paznic al instalației îi opri. Îl pri-

[1] Jurisconsul roman din secolul al III-lea e.n.

[2] Începe a se limpezi (lat.)

[3] Mică insulă din apropierea Comitatului Devon, unde se petrece acțiunea. *(N. tr.)*

viră cum unge un robinet înşurubat în pămînt, care se afla între două tufişuri de drobiţe.

— Cokey, îl întrebă Stalky pe paznic, de ce faci asta ?

— Ca să dau drumul gazului în bucătării, zise Cokey. Dacă s-ar nimeri să uit să-l învîrtesc, apoi dumneavoastră, domnişorilor, aţi învăţa din cărţi la lumina feştilelor.

— Ia te uită ! se minună Stalky şi rămase fără grai cel puţin un minut.

— Un moment. Ce-i cu voi aici şi încotro mergeţi ?

La o cotitură a drumeagului le ieşi în faţă Tulke, monitorul şef al secţiei lui King — un băiat mic de stat cu păr albicios, aparţinînd categoriei aceleia de elevi care trebuie avansaţi din cauza capacităţii lor intelectuale, dar care după aceea nu mai contenesc de a face apel la director pentru a le susţine autoritatea, atunci cînd au dovedit mai mult zel decît dreaptă socoteală.

Cei trei nu-l luară în seamă. Erau învoiţi în regulă. Tulke îşi repetă întrebarea cu înflăcărare, căci îndurase multe bobîrnace din partea sălii de studii numărul cinci şi-şi închipui că-i prinsese însfîrşit în ofsaid.

— Şi ce-ţi pasă, mă rog matale, încotro mergem noi ? îi răspunse Stalky cu cel mai dulce surîs al său.

— Uite ce e... uite ce e, n-am de gînd să mai rabd ofensele clasei a cincea ! se bîlbîi Tulke.

— Atunci du-te şi convoacă o adunare a monitorilor, îl sfătui M'Turk, care cunoştea punctul slab al lui Tulke.

Monitorul rămase mut, de mînios ce era.

— Nu-i frumos să strigi aşa la cei dintr-a cincea, spuse Stalky. E cum nu se poate mai vulgar.

— Hai, spune, ce-ţi doreşte inimioara, dragule ? îi vorbi M'Turk foarte calm.

— Vreau... vreau să ştiu ce căutaţi aici, dincolo de limitele îngăduite ?

Şi-şi flutura ostentativ bastonul său din lemn de frasin.

— Aha ! se bucură Stalky. Acum vorbim lămurit. De ce n-ai întrebat mai înainte ?

— Uite că întreb acum. Ce faceţi aici ?

— Te admirăm pe tine, Tulke, răspunse Stalky. Credem că eşti un tip formidabil, voi ce ziceţi, băieţi ?

— Credem ! Credem !

Un docar plin de fete se ivi de după cotitură şi, fără a mai sta mult pe gînduri, Stalky îngenunche în faţa lui Tulke ca la rugăciune. Aşa că Tulke făcu feţe-feţe.

— Îmi vine a crede... începu el.

— Ascultaţi ! Ascultaţi ! Ascultaţi ! zbieră Beetle, după felul de a proceda al crainicului din Bideford, cînd adună lumea bătînd din tobă. Lui Tulke îi vine a crede ! De trei ori ura pentru Tulke !

Trei urale ţişniră din tinerele piepturi.

— Asta se datorează neprecupeţitei noastre admiraţii, explică Stalky. Ştii cît de mult te iubim, Tulke. Te iubim atît de mult, încît socotim că ar fi bine să te duci acasă şi să-ţi aşterni de moarte. Eşti prea bun ca să mai trăieşti, dragă Tulke.

— Da, întări M'Turk. Fă-ne, zău, hatîrul de a muri. Gîndeşte-te cît de încîntător ai să arăţi împăiat.

Tulke o luă pe drumeag în sus, cu o strălucire sinistră în priviri.

— Asta înseamnă o întrunire a monitorilor, cum vă văd şi mă vedeţi, vesti Stalky. E vorba de onoarea clasei a şasea şi aşa mai departe, şi tot aşa mai departe. Tulke are să scrie biletele toată după amiaza şi Carson are să ne convoace după ceai. Peste una ca asta ei nu pot trece.

— Pun rămăşag că ne urmăreşte ! prevesti M'Turk. E favoritul lui King şi-o să le pară amîndurora că ne-au belit de vii, dacă ne prind în afara limitelor. Trebuie să fim cuminţi.

— Dacă-i aşa, eu propun să ne ducem la mama Yeo pentru un ultim chiolhan. Îi datorăm aproape zece şilingi şi Mary are să plîngă cu lacrimi amare cînd va afla că plecăm, zise Beetle.

— Mi-a caftit una strașnică peste cap, ultima oară — Mary asta, îşi aminti Stalky.

— Se mai întîmplă, dacă nu te fereşti la timp. Dar de obicei, te sărută şi ea. Haidem, deci, la mama Yeo.

Îşi îndreptară paşii către o casă cu geamuri de culoare verzuie, aşezată la capătul unei uliţe înguste, veche

de două sute de ani, care adăpostea un local pe jumătate lăptărie — pe jumătate birt. Fuseseră clienți fideli ai localului, încă din zilele cînd nu erau decît simpli boboci și acolo li se făcea mereu o primire prietenoasă.

— Am venit să ne plătim datoriile, mămică, anunță Stalky, petrecîndu-și brațul în jurul taliei de o sută patruzeci și doi de centimetri ai stăpînei localului. Să ne plătim datoriile și să ne luăm rămas bun — și ne este și o foame de nu vedem cu ochii.

— Văleu ! zise mama Yeo, mie-mi faci curte ! Rușine ție, băiete,

— Drept ie, că n-am fașe una ca asta, dacă ar fi Mary aici, zise M'Turk adoptînd accentul vorbirii din nordul Devonului, pe care băieții îl foloseau ori de cîte ori plecau în vîjîială.

— Cine-mi ia numele în deșert ?

Ușa din fund se deschise și-și făcu intrarea Mary, o fată cu păr bălai, ochi albaștri și obrajii rumeni ; ducea în mîini un castron cu smîntînă. M'Turk o sărută. Beetle îi urmă pilda, cu cel mai mare calm. Amîndoi se aleseră deîndată cu cîte o scatoalcă.

— Nu săruta niciodată slujnica, atunci cînd poți săruta stăpîna, enunță Stalky făcîndu-i nerușinat cu ochiul mamei Yeo, în vreme ce el examina o poliță plină cu borcane de dulceață.

— Bine că măcar unul nu vrea să se aleagă cu o scatoalcă, zise Mary, adresîndu-se într-acolo pe-un ton ademenitor.

— De ! Poate că-mi închipui că pot fi sărutat și fără scatoalce, răspunse Stalky, stînd mai departe cu spatele la ea.

— Nu de mine, tartore al încrezuților !

— Nici că ți-am cerut vreo sărutare. Ce, la Northam nu-s fete ? Dar la Appledore ?

O strîmbătură de nedescris, pe jumătate disprețuitoare, pe jumătate plină de jind însoți răspunsul.

— Văleu ! Să vezi că n-ai să isprăvești bine. Și ce tot ai de miroși smîntîna asta ?

— E acră, afirmă Stalky. Ia miroase-o.

Mary comise imprudența de a-i da ascultare.

O sărutare din Bidefor
E plină de amor,

cită Stalky, și-i fură un sărut fără a păți nimic rău.

— Măi... măi... măi să fii, începu Mary, care se bîlbîia de voioșie.

— La Northam sărutările-s mai bune... așa, mai bogate și cui i le dai ți le și dă înapoi, spuse Stalky, în vreme ce M'Turk, foarte serios, învîrtea pe nerăsuflate pe mama Yeo în ritm de vals, iar Beetle îi comunica trista știre lui Mary. Se așezară apoi să ia gustarea — alcătuită din lapte bătut, pîine caldă și dulceață.

— Da, precum ziceam. N-ai să ne mai vezi niciodată, Mary. Avem să ne facem pastori sau misionari.

— Stringeți rîndurile ! strigă M'Turk, care privea pe fereastră. Tulke chiar că ne-a urmărit. Uite-l că urcă strada.

— Aici n-ați fost niciodată opriți de-a veni, îl liniști mama Yeo. Să nu vă îngrijorați, dragii mei.

Ea trecu in camera din fund, pentru a face socoteala.

— Mary, spuse Stalky vorbind dintr-o dată pe un ton tragic, spune-mi, mă iubești, Mary ?

— Da, să știi. Ți-am spus-o doar de cînd erai de-o șchioapă, răspunse cosînzeana.

— Îl vezi pe-ăla care urcă ulița ? (Stalky arătă spre neștiutorul Tulke). Ăla de cînd l-a făcut maică-sa nu l-a sărutat nici o fată niciodată și-n nici un chip. Ce rușine, măi Mary !

— Și ce mă privește asta pe mine ? Are să-i vină și lui, cred, de la fire. (Dădu ea înțelepțește din cap.) Doar n-ăi fi vrînd să-l sărut eu, așa-i ?

— Îți dau juma' de galben dacă-l săruți, îi făgădui Stalky, arătîndu-i moneda.

Jumătate de galben însemna mult pentru Mary Yeo, iar o glumă însemna și mai mult, dar...

— Ți-e frică, spuse M'Turk în momentul psihologic.

— Frăcan ! îi ținu Beetle isonul, știind care-i punctul slab al solicitatei. Nu există în tot Northamul o fată care ar sta pe gînduri. Și o fată frumoasă ca tine !

M'Turk își propti solid un picior de ușa din fund, ca nu cumva mama Yeo să revină tocmai în momentul în care n-ar fi trebuit, căci pe fața lui Mary se și putea citi că hotărîrea fusese luată. Așa încît Tulke găsi drumul barat de-o fată înaltă a Devonului, — ținutul acela al săruturilor neprecupețite și cele mai dulci din cîte sînt pe lumea asta luminată de soare. El se dădu politicos, de o parte. Fata chibzui o clipă, după care-i puse mîna, pe umăr băiatului.

— Și-ncotro mi te duci, drăguțule ? îl întrebă.

Pe deasupra batistei pe care și-o vîrîse în gură, Stalky văzu cum elevul Tulke se făcuse roșu ca racul.

— Ia sărută-mă ! Pe voi nu vă-nvață nimeni buna cuviință la școala ceia a voastră ?

Tulke gîfîia ; dădu să se-ntoarcă. Solemn și conștiincios, Mary îl pupă atunci de două ori. Nenorocosul monitor o luă ca din pușcă la sănătoasa.

Fata intră în prăvălie, cu ochii plini de o naivă mirare.

— L-ai sărutat ? o întrebă Stalky întinzîndu-i moneda.

— Da, zău așa. Dar, drăguțule, ăsta nu-i licean. Parcă s-ar fi zis că-i vine să plîngă.

— Nouă, însă nu. Pe noi nu ne poți face să plîngem în felul acesta, spuse M'Turk. Ia încearcă.

Drept care Mary le arse fiecăruia cîte una după ceafă.

Cînd ieșiră afară, urechile încă le mai țiuiau. Stalky, fără a se adresa nimănui, constată :

— Nu prea-mi vine a crede că are să aibă loc diseară o întrunire a monitorilor.

— Rămîne de văzut ! îl contrazise Beetle. Fiți atenți. Dacă a sărutat-o el — și asta are să fie poziția noastră — e un porc cinic și imoral, iar purtarea lui poate fi calificată drept flagrantă indecență. *Confer ovationes Regis furiosissimi* [1] cînd m-a luat la rost, pentru că m-a prins citind *Don Juan.*

— Desigur că a sărutat-o, zise M'Turk ; în plină stradă. Cu șapca secției pe cap.

— Ora 3 și 57′ p.m. Țineți minte. Ce voiai să spui, Beetle ?

---

[1] Vezi cuvîntările prea furiosului rege. (lat.)

— De, ăsta-i un gen de animal care nu minte. S-ar putea să spună că a fost sărutat.

— Ei şi ?

— Cum „ei şi" ? (Beetle nu-şi mai afla astîmpărul, gîndindu-se doar la ce ar putea să urmeze.) Nu vezi ? Corolarul afirmaţiei este că cei dintr-a şasea nu se pot apăra împotriva violurilor şi răpirilor. Le trebuie dădace să aibă grijă de ei ! N-avem decît să şuşotim asta prin şcoală. Grozav pentru a şasea ! Grozav pentru noi ! Oricum ar fi, tot grozav este !

— Măi să fie ! zise Stalky. Ultimul nostru trimestru se-ncheie minunat. Acum şterge-o şi du-te să vezi de fiţuica ceea a ta, iar M'Turk şi cu mine o să te ajutăm. Noi intrăm prin dos. Nu-i nevoie să-l deranjăm pe Randall.

— Bine, dar să nu vă amestecaţi unde nu vă fierbe oala.

Beetle nu dispreţuia cîtuşi de puţin ajutorul colegilor săi, dar nici nu pierdea prilejul de a le dovedi propria-i importanţă. Micul pod din spatele tipografiei lui Randall constituia domeniul lui propriu, unde se şi visa director general al ziarului *Times*. Acolo, sub îndrumarea unui ucenic plin de cerneală, învăţase să se descurce mai mult ori mai puţin bine printre stelajele cu litere şi se considera un zeţar expert.

Ziarul şcolii, prins în rame, se afla pe placa de marmură a unei mese ; alături era şi o corectură, dar pentru nimic în lume nu şi-ar fi făcut Beetle corecturile pe şpalt. Cu ajutorul unui ciocănaş de lemn şi al unor cleştişoare scoase nişte misterioase pene de lemn ca să poată slobozi rama. După care ba îndepărtă o literă de ici, ba inseră o alta colo, cetind pe măsură ce înainta cu lucrul şi oprindu-se adeseori pentru a se distra cu lectura propriilor sale articole.

— N-ai să te mai hlizeşti aşa, observă M'Turk, cînd ai să faci treaba asta pentru a-ţi cîştiga existenţa. Va să zică de jos în sus şi de-a-ndăratelea, nu ? Ia să vedem dacă pot citi şi eu.

— Pleacă de-aici ! îl mustră Beetle. Du-te şi citeşte materia de pe regalul cela de colo, dacă-ţi închipui că eşti aşa de breaz.

— Materia de pe-un regal ! Ce-o mai fi și asta ? Nu-mi vorbi mie atît de tehnic, că mă zăpăcesc.

M'Turk o luă din loc împreună cu Stalky spre a cotrobăi peste tot locul. Mai că nu rămase colțișor nescotocit.

— Ia vino o clipă-ncoa, Beetle. Ce mai e și asta ? spuse Stalky după puțin timp. Pare ceva cunoscut.

După ce aruncă o privire, Beetle răspunse :

— E textul lucrării de examen la limba latină. *In... in Verrem : actio prima* [1]. Ia te uită drăcie !

— Gîndiți-vă, îi rugă M'Turk, la toți acei elevi cu sufletul curat și înalte concepții etice care și-ar da și sufletul pentru a putea să se zgîiască o clipă la asta.

— Nu, dragă Willie, răspunse Stalky. Ar fi necorect și i-ar îndurera pe bunii noștri dascăli. Tu n-ai copia, Willie, așa-i ?

— Nu pot nicidecum citi bazaconia asta, i se răspunse. Și mai la urma urmelor, noi tot plecăm la sfîrșitul trimestrului, așa că ni-i tot una.

— Țineți minte ce-a făcut prea amabilul Bloomer cu darea de seamă a lui Spraggon despre vînătoarea lui Puffington ? Trebuie să turnăm nițică apă în vinul domnului King, propuse Stalky, al cărui chip se lumină de o bucurie drăcească. Ia să vedem ce poate face Beetle cu cleștii ăia de care este așa mîndru.

— Nu știu cum de-am putea face fraza latină mult mai trăsnită decît este, dar să încercăm, zise Beetle, schimbînd un *aliud* [2] și un *Asiae* dintr-o frază într-alta. Ia să vedem ! O să mutăm punctul ăsta nițel mai încolo și o să începem fraza de la prima majusculă. Ura ! Uite trei rînduri care pot fi scoase toate dintr-o dată.

— „Era unul din acele popasuri științifice pentru care acest eminent vînător ajunsese pe bună dreptate celebru". Stalky știa vînătoarea lui Puffington pe de rost [3].

---

[1] Împotriva lui Verres : pledoaria întîia.

[2] Altul. (lat.)

[3] Întrucît făcea parte din susmenționata carte a lui R. S. Surtees, lectura favorită a celor trei prieteni, la personajele și scenele căreia ei se tot referă. *(N. tr.)*

— Ia staţi ! Uite un *vol... volentate quianam*[1] care stă de unul singur, observă M'Turk.

— Un bob zăbavă şi văd imediat de el. *Quidnam* trece după *Dalabella*[2].

— Bun băiat Dalabella ăsta, murmură Stalky. Nu-l destrăma. Urîtă proză mai scria şi Cicero, ce ziceţi ? Ar trebui să ne fie recunoscător pentru că...

— Hopa ! exclamă M'Turk aplecat peste o altă ramă. Cît se oferă pentru o splendidă odă ? *Qui... quis...* a, da *Quis multa gracilis*, firește.

— Adu-o aici. Aici am turnat apă-n vin, se felicită Stalky după cîteva minute de trudă. Nu vă bateţi niciodată cîinii, dacă nu-i nevoie.

— *Quis munditiis ?* Jur că asta nu-i rău, începu Beetle mînuindu-şi cleştişoarele. Aşa-i că semnul ăsta de întrebare cade gigea ? *Heu quoties fidem !* Asta-l face pe tip să pară neliniştit, agitat. *Cui flavam religes in rosa.* A cărui mireasmă s-a adăpostit într-un trandafir. *Mutatosque Deos flebit in antro.*

— Zei muţi, care plîng într-o peşteră, îşi dădu Stalky cu părerea[3]. Pre legea mea ! Horaţiu are tot atît de multă nevoie de a fi amendat ca şi... Tulke.

Îl aranjară cu grijă, pînă ce se făcu prea întuneric ca să mai poată vedea.

*

— Aha ! *Elucescebat*, zice prietenul nostru. Ulpian chiar că mi-este — nu-i aşa ? de folos. Dacă o reuşi King să înţeleagă ceva din *asta*, atunci eu sînt Strîmbă-lemne şi am ochi albaştri, spuse Beetle, în vreme ce, ieşind pe fereastra podului, se lăsau în jos pe acoperiş pînă într-o alee dosnică pe care o ştiau ei mai de mult. De acolo porniră în trap spre şcoală, cale de trei mile. Adevărul este însă că revizuirea clasicilor le luase foarte multă vreme. Se opriră frînţi şi cu sufletul la gură, în desişul

[1] Cuvintele care urmează reprezintă fragmente din textul lui Cicero şi din versurile lui Horaţiu ; luate izolat, ele nu au nici un înţeles.

[2] Om politic roman, ginerele lui Cicero.

[3] Traducerea corectă e : Şi va plînge într-o peşteră pe zeii schimbători.

de drobiţe din spatele gazometrului. În vale licăreau luminile liceului. Depăşiseră cu zece minute ora ceaiului şi a închiderii porţilor.

— Nu mai avem ce face, răsuflă cu greu M'Turk. Pun rămăşag pe-un şiling că Vulpoiul stă sub felinarul din curte şi aşteaptă contravenienţii. Şi-i cu atît mai neplăcut, cu cît directorul ne-a dat învoire lungă şi nu şade frumos să abuzezi.

— „Lăsaţi-mă să caut ceva în bogatul tezaur al cunoştinţelor mele", începu Stalky.

— Cîntătoarea ! Nu ne lua cu alde Jorrock. N-am putea încerca s-o luăm la goană ? o plesni M'Turk.

— „Cizmele episcopale erau de asemeni nesuferite domnului Radcliffe care se pronunţa fără şovăială pentru curăţarea reverului cizmelor cu şampanie şi dulceaţă de caise". Unde-i chestia aia de robinet pe care o răsucea Cokey azi după masă ?

Beetle şi M'Turk îl auziră pe Stalky cum orbecăieşte în beznă şi-n curînd fură martorii unei mari minuni. Luminile din căsuţele paznicilor de coastă se stinseră ; ferestrele strălucitor de luminate ale clubului de golf dispărură, fiind urmate de faţadele celor două hoteluri. Ici şi colo, în vile răzleţe, lumina slăbi, pîlpîi, pieri. În cele din urmă luminile şcolii muriră şi ele. Cei trei prieteni se aflau acum confundaţi în întunericul de smoală al unei nopţi vîntoase de iarnă.

— „Pre toate măruntaiele mele. Ce mai ger. Daliile au murit !" declamă Stalky şi adaugă : „Uşcheală !"

Prin desişul de drobiţe jilave se năpustiră spre şcoala care zumzăia ca un stup furios şi unde în sălile de mese se striga în cor : „Lumina ! lumina ! lumina !"

Ajunseră pe marginea drumului afundat, care-i despărţea de sala lor de studii.

Prăvălindu-se în acel şanţ ca nişte obuze şi sărind apoi din nou în sus ca nişte copii, năvăliră în camera lor unde în mai puţin de două minute aveau pe ei pantaloni uscaţi şi haine aşijderea ; purtînd ostentativ în picioare papuci, tustrei se alăturară gloatei din sala de mese care semăna ca două picături de apă cu focarul unei revoluţii sudamericane.

— „Beznă infernală, şi mirosuri de brînză !"

Stalky, dînd din coate, își croi drum prin îmbulzeala care urla din răsputeri, cerînd lumină.

— Cokey trebuie că s-a dus să se plimbe. Să meargă Vulpoiul să-l caute.

Prout, în calitatea sa de cel mai apropiat supraveghetor de secție, încerca să restabilească ordinea, căci băieții mai grosolani azvîrleau cu cocoloașe de unt prin întuneric, iar M'Turk dăduse drumul samovarului bobocilor, așa încît mulți dintre ei erau opăriți și plîngeau cu lacrimi adevărate. Clasele a treia și a patra din cursul superior intonară cîntecul școlii *Vive la Compagnie* [1], bătînd darabana cu plăselele cuțitelor. Clasele din cursul inferior țipau mai rău decît liliecii înnebuniți și se repezeau asupra merindelor vecinilor. Două sute cincizeci de băieți sănătoși tun și care cer mai multă lumină știu cu adevărat să și-o caute.

Cînd un nesuferit miros de gaz îi vesti că alimentarea fusese reluată, Stalky, cu vesta descheiată își bea cu lăcomie ceea ce era poate a patra ceașcă de ceai.

— Bun, n-am ce zice, declară el ; dar uite-l și pe Pomponius Ego.

Era Carson, premiantul școlii, un suflet curat și o minte dreaptă, iar pe deasupra un stîlp al echipei A. Veni la cei trei amici de la masa monitorilor și, cu glas răgușit, oficial, îi pofti să se prezinte în camera lui după o jumătate de oră.

— Întrunirea monitorilor ! Întrunirea monitorilor ! șuierau toți comesenii care începură a imita stîngaci întrebuințările și efectele bastonului din lemn de frasin.

— Cum ai de gînd să-i batjocorești ? întrebă Stalky, întorcîndu-se pe jumătate înspre Beetle. De data aceasta tu conduci jocul.

— Uite ce e, veni răspunsul, tot ce vă cer eu este să nu rîdeți ! Am să mă ocup de imoralitatea tînărului Tulke — ceva în genul lui King și are să fie serios. Dacă nu vă puteți stăpîni rîsul, nu vă uitați la mine, că fac explozie.

— Înțeleg. E-n regulă, zise Stalky.

[1] Trăiască compania. (fr.)

Silueta zveltă a lui M'Turk înţepeni în fiecare muşchi, iar pleoapele îi acoperiră pe jumătate ochii. Acesta din urmă era semn de război.

Elevii mai în vîrstă ai şcolii, opt ori nouă la număr — cu feţe foarte grave şi cumpătate — şedeau pe scaune aranjate în cerc, în sala de studii deosebit de „filistina" a lui Carson. Tulke nu se bucura de cine ştie ce simpatie printre ei şi cîţiva care ştiau ce le poate pielea lui Stalky şi prietenilor lui, se întrebau dacă nu cumva monitorul se făcuse de baftă. Dar onoarea clasei a şasea trebuia apărată. Aşa încît Carson începu grăbit.

— Uite ce e măi băieţi, v-am... v-am convocat ca să vă spunem că v-aţi cam luat nasul la purtare cu cei dintr-a şasea — şi asta nu de azi, de ieri... şi că... şi că am înghiţit noi cît am înghiţit, dar mai departe n-are să vă meargă. Se pare că astăzi după masă, pe drumul spre Bideford, l-aţi înjurat şi insultat pe Tulke şi avem să vă arătăm că aţi sărit peste cal. Asta-i tot.

— Sînteţi cît se poate de buni, răspunse Stalky, dar să nu uităm că avem şi noi unele drepturi ale noastre. Nu puteţi, numai şi numai pentru că s-a întîmplat să fiţi numiţi monitori, să convocaţi aici pe elevi mai în vîrstă ca voi şi să începeţi să le ţineţi predici la nimereală, de parcă aţi fi supraveghetori de secţie. Noi nu sîntem nişte boboci, Carson. Aţi putea proceda aşa cu Davies *tertius*, dar la noi asta nu ţine.

— Numai din pricina ţicnelii lui moş Prout n-am fost făcuţi şi noi monitori încă de mult. O ştiţi şi voi prea bine, interveni M'Turk. N-aveţi pic de tact.

— Un bob zăbavă, sări Beetle. Orice întrunire a monitorilor trebuie să fie adusă la cunoştinţa directorului. Doresc să ştiu dacă directorul îl susţine pe Tulke în chestiunea asta ?

— Dar asta nu-i... nu-i o întrunire propriu-zisă de monitori, se apără Carson. V-am convocat numai pentru a vă da un avertisment.

— Drace ! sări Stalky. Nu cumva vreţi să spuneţi că ne-aţi convocat numai pentru o predică, după ce aţi venit la noi în prezenţa întregii şcoli adunate la ceai şi

dînd celor de față impresia că era vorba de o întrunire a monitorilor ? Pe legea mea, Carson, ai băgat-o pe mînecă, să știi că da, Carson.

— Foarte ciudată treabă... foarte ciudată treabă, repetă M'Turk dînd din cap. Cum nu se poate mai suspectă.

Elevii din clasa șasea se uitară atunci unul la altul, neliniștiți. În interval de două trimestre, Tulke convocase trei întruniri de monitori, pînă ce directorul făcuse cunoscut clasei a șasea că se aștepta ca ordinea și disciplina să fie menținute fără a se face mereu apel la autoritatea lui. Și iată că ei acum, după cum s-ar fi zis, porniseră cu stîngul ; cu toate acestea, orice elev cinstit ar fi trecut peste aspectul legal al convocării și ar fi fost înfricoșat cum se cuvine de tribunal. Protestul lui Beetle nu era nimic alta decît o obrăznicie sadea.

— Mă, voi meritați să fiți pedepsiți, strigă nechibzuit un anume Naughten.

Peste Beetle pogorî atunci o nobilă inspirație.

— Pedepsiți pentru că am tulburat ploile lui Tulke, așa-i ? (Tulke se făcu mai roșu ca o măceașă.) A nu, nu mă întrerupe, continuă Beetle. Ai avut cuvîntul. Am fost convocați pentru a te fi injurat și insultat și avem să ne alegem numai cu un avertisment ? Așa să fie ? Nu, acum ți-a venit și ție rîndul.

— Eu... eu... eu, începu Tulke. Nu-i permiteți diavolului ăstuia să dea drumul unui discurs.

— Dacă ai ceva de spus, trebuie s-o spui cuviincios, vorbi Carson.

— Cuviincios ? Desigur. Și acum ascultați .Cînd ne-am dus la Bideford am dat în drum de această podoabă a clasei a șasea — sper că mă exprim destul de cuviincios — hoinărind pe șosea cu o licărire suspectă în priviri. N-am știut *atunci* de ce ținea atît de mult să ne oprească, *dar* la patru fără cinci, pe cînd eram în prăvălia mamei Yeo l-am văzut pe Tulke sărutînd și giugiulind ziua-n amiaza mare, și pe trotuar, o femeie ; ba chiar purta, în acele clipe, șapca secției pe cap. Socotiți că-i destul de cuviincios ceea ce vă spun ?

— Nu-i adevărat... nu-i așa.

— Te-am văzut, afirmă Beetle. Și apoi — am să fiu destul de cuviincios, Carson — te furișezi înapoi ducînd încă pe buze mireasma sărutărilor ei (nu degeaba studiase Beetle poezia modernă) și țiști ! convoci o întrunire a monitorilor care nu-i o adevărată întrunire pentru a menține onoarea clasei a șasea.

În clipa aceea văzu cum cerul îi deschide în față o cale nouă. Astfel încît urmă, strigînd :

— Și de unde știm noi, mă rog, de unde știm noi cîți dintr-a șasea n-or fi și ei amestecați în această dezgustătoare tărășenie ?

— Da, asta vrem să știm, glăsui cu liniștită demnitate M'Turk.

— Voiam să venim la tine Carson spre a discuta lucrurile numai noi între noi, dar ai ținut *neapărat* să convoci întrunirea asta, spuse Stalky plin de compătimire.

Cei dintr-a șasea fuseseră luați prea repede și prea prin surprindere, pentru a mai putea răspunde. Drept care, urmînd întru totul arta oratorică a lui King, Beetle își duse mai departe atacul, depășindu-se și uimindu-se pe sine.

— Nu... nu atît cinica imoralitate a tărășeniei, cît sfruntata ei indecență e lucrul cel mai înfiorător. După cîte vedem, ne este imposibil să mergem la Bideford fără a da de vreo netrebnică legătură amoroasă a cîte unui monitor. N-ai de ce zîmbi cu înțeles, Naughten. *Eu unul* nu pretind că am deosebite cunoștințe în acest domeniu — dar îmi vine a crede că „un individ trebuie să fie adînc cufundat în păcate" (folosesc un citat din predicile capelanului școlii), „de vreme ce se apucă să-și îmbrățișeze ibovnicele" (de data asta autorul citat era Hakluyt) „în văzul întregului oraș" (o reminiscență din Milton). Ar fi putut măcar avea buna cuviință — sînteți doar specialiști în materie de bună cuviință, cred — să aștepte să se întunece. Dar n-a așteptat. N-ai așteptat, mă, Tulke... animal nestăpînit ce te afli !

— Ia stai nițel și mai ține-ți gura... Ce-i toată chestia asta cu Tulke ? întrebă Carson.

— Eu... ascultați-mă. Îmi pare nespus de rău. Nu mi-aș fi putut închipui vreodată că Beetle are să ia lucrurile așa.

— Deoarece — tu nu ai — nici o rușine — ai crezut că — nici eu — nu am, strigă Beetle răspicîndu-și vorbele.

— Și ziii, voiai să mușamalizezi totul uneltind și calomniindu-ne, nu-i așa ? adăugă Stalky.

— Sîntem tustrei loviți de această jignire intenționată ce ni se aduce, mai adaose și M'Turk. Ai o minte mai mult decît murdară, Tulke.

— Vă dau pe ușă afară dacă o mai țineți așa, izbucni Carson mîniat.

— Asta dovedește că ne aflăm în prezența unei uneltiri, vorbi atunci Stalky, cu tonul unei fecioare martire.

— Merg... mergeam pe stradă... jur că așa a fost, strigă Tulke și... și-mi pare teribil de rău de asta... mă po... pomenesc cu o femeie care vine și mă sărută. Jur că nu eu am sărutat-o pe ea.

Urmă o pauză, pe care o umplu lungul, disprețuitorul, miratul și seninul fluierat al lui Stalky.

— Pe onoarea mea, grăi prigonitul căruia i se așezase un nod în gît. Hai, nu-l mai lăsați să mă ia în tărbacă.

— Prea bine, interveni M'Turk. Sîntem, bineînțeles, siliți să luăm drept valabilă explicația pe care ne-o dai.

— Mii de draci ! tună Naughten. Nu tu ești monitor-șef aici, M'Turk.

— Mă rog, îi răspunse irlandezul, voi îl cunoașteți pe Tulke mai bine decît mine. Eu nu vorbesc decît pentru noi. Și *noi* luăm drept bun cuvîntul lui Tulke. Dar tot ce pot spune este că dacă aș fi fost prins asupra faptului într-o situație la fel de scîrboasă și aș fi venit cu o explicație ca aceea a lui Tulke, mă întreb, da, mă întreb cum ați fi reacționat. În sfîrșit, deoarece se pare că Tulke își dă cuvîntul de onoare că...

— Iar Tulkus — pardon, Tulkusărut vreau să spun — da, Tulkusărut e om de cuvînt, își dădu și Stalky cu părerea.

— ...cei dintr-a șasea, cînd ies la plimbare, nu se pot apăra împotriva sărutărilor ! strigă Beetle exploatînd

situaţia la maximum. Frumoasă treabă, nu-i aşa ? Plăcut lucru de îndrugat bobocilor, nu-i aşa ? Noi nu sîntem monitori, dar nici de sărutări nu prea avem parte. Nu cred să ne treacă măcar prin gînd una ca asta, aşa-i Stalky ?

— O nu ! răspunse Stalky şi-şi întoarse capul spre a-şi ascunde emoţia.

Faţa lui M'Turk nu exprima decît un dispreţ rece şi o oarecare plictiseală.

— Dar păreţi în orice caz a şti destul de mult despre lucrurile acestea, afirmă un monitor.

— N-avem încotro... de vreme ce voi ni le tot daţi pe la nas. (Beetle se porni a-l parodia pe King, tărăgănind cuvintele ca-n cel mai pur stil condescendent al lui King: ploaia lină după furtună.) Ei bine, nu-i aşa că totul e destul de penibil şi de josnic ? Nu ştiu cine iese mai ciufulit din toată treaba : Tulke, care s-a nimerit a fi prins asupra faptului ; ori ceilalţi, care n-au fost prinşi. Iar noi — şi aici se întoarse înflăcărat înspre ceilalţi doi amici ai săi — noi trebuie să stăm smirna în faţa lor şi să-i lăsăm să ne ţină predici, numai pentru că le-am dat unceltirile în vileag.

— Mai încet ! noi n-am vrut decît să vă dăm un avertisment , zise Carson, punîndu-se astfel cu totul la cheremul vrăjmaşului.

— Să ne daţi un avertisment ? Voi ? (asta pe tonul unuia care găseşte daruri scîrbavnice în pupitrul său). Carson, nu cumva ai binevoi să ne spui şi nouă cu privire la care anume lucru din cîte sînt pe lumea asta ai avea tu dreptul să ne dai un avertisment, în urma demascării pe care am făcut-o ? Să ne daţi voi un avertisment ? Asta-i prea din cale afară ! Hai să ieşim de aici afară, la aer curat.

Trîntiră uşa cu toată indignarea nevinovăţiei ultragiate.

— O ! Beetle ! Beetle ! Beetle ! Dragul meu Beetle de aur ! hohoti Stalky, strîngîndu-l pe fremătîndul Beetle la pieptul său. Cum de le-ai putut iscodi pe toate ?

— Dragul de el ! rosti și M'Turk, luînd capul lui Beetle între mîinile lui și legănîndu-l într-o parte și-n-tr-alta în ritmul vechiului refren :

Frumoase buze... mai dulci... decît cireașa ori pruna,
Ce-arată voioase... nicicînd posace... îmbietoare într-una ;
Ce par a spune... vino încoa... sărută-mă acum
Iumi-ium ! Iumi-ium ! Iumi-ium — ium !

— Luați seama, gîfîi Beetle, smulgîndu-se anevoie din brațele lor, să nu-mi spargeți bicicletele. Ia spuneți, așa-i c-a fost ceva măreț ? Nu l-am imitat superbissim pe *Eric* ? Dar imitațiile după King le-ați recunoscut ? (El se întunecă.) E un adjectiv lipsă, pe care nu l-am folosit. Adjectivul *obscen*. Nu știu cum dracu' l-am uitat. Și totuși, e unul din cuvintele cele mai dragi lui King.

— Nu face nimic. Au să ne trimită dintr-o clipă într-alta ambasadori, să ne roage să nu spunem școlii. Pentru ei treaba e al naibii de serioasă, zise M'Turk. Biată clasa a șasea — bieții de ei !

— Niște destrăbălați și niște dezmățați, se strîmbă Stalky. Ce exemplu pentru tineri cu sufletul curat, ca tine și ca mine !

În același timp, în camera lui Carson, elevii clasei a șasea stăteau îngroziți și-i aruncau priviri fioroase lui Tulke, căruia nu-i lipsea mult ca să izbucnească în plîns.

— Și-așa, vorbi monitorul-șef înțepat. Ai feștelit-o rău de tot, Tulke.

— De ce... de ce nu i-ați tras o bătaie diavolului ăluia împielițat de Beetle mai înainte de a se apuca să ne predice, se văită Tulke.

— Știam eu că are să iasă prost, zise unul dintre monitorii secției lui Prout. Dar tu ai ținut morțiș să convocăm o întrunire, Tulke.

— Da, și ne-a ajutat mai mult de-o grămadă, adăugă Naughten. Vin aici și ne împuie capul cu predicile lor, cînd... ar fi trebuit ca noi să-i învățăm minte pe ei. Beetle ne vorbește de parcă am fi o ceată de haidamaci... și așa mai departe. Și după ce ne-au trecut prin toate apele și ne-au pus pe cîrlige să ne zvîntăm, pleacă și trîntesc ușa, mai rău ca supraveghetorul secției. Și asta numai din vina ta, Tulke.

— Dar n-am sărutat-o.

— Mă, boule ! Dacă ai fi spus că ai sărutat-o şi ţi-ai fi menţinut declaraţia, ar fi fost de zeci de ori mai bine decît ceea ce ai făcut, îi răspunse Naughten. Acum au să povestească totul întregii şcoli — şi Beetle are să ne scornească nu ştiu cîte porecle şi ne vor ticlui nu ştiu cîte poezii.

— Dar, ce naiba, *ea* m-a sărutat !

(În afara orelor de învăţătură, mintea lui Tulke funcţiona încet).

— Nu mă gîndesc la tine. Mă gîndesc la noi. Să mă duc la ei, să văd dacă nu izbutesc să-i fac măcar să-şi ţină gura.

— Tulke e teribil de amărît de toată treaba asta, începu Naughten, împăciuitor, cînd se află în faţa lui Beetle.

— Cine l-a mai sărutat acum ?

— ...şi eu am venit să vă cer, oameni buni, şi mai ales ţie, Beetle, să nu daţi sfoară-n ţară pe chestia asta. De bună seamă că nişte băieţi de vîrsta voastră înţeleg prea bine de ce.

— Hm ! făcu Beetle cu acea rece codeală a omului care trebuie să îndeplinească o sarcină neplăcută. Presupun că va fi nevoie să mă duc să vorbesc iar cu ăi dintr-a şasea.

— Cîtuşi de puţin, dragul meu, nu-i deloc nevoie, se grăbi Naughten să-l asigure. Le voi transmite eu orice mesaj doreşti.

Dar prilejul de a folosi adjectivul-lipsă, uitat mai înainte, era prea ispititor. Aşa încît Naughten se înapoie la acea încă nedizolvată adunare însoţit de un Beetle palid, glacial şi distant.

— Se pare — începu Beetle, articulîndu-şi vorbele cu exagerată precizie — se pare că există oarecare nelinişte printre voi, cu privire la măsurile ce am socoti de cuviinţă să le luăm referitor la acel — ca să spunem aşa — ultim dedesubt... obscen. Dacă vă poate linişti faptul că am hotărît — pentru onoarea şcolii, se-nţelege — să nu scoatem nici un cuvînt în legătură cu acele... da... cu acele obscenităţi, ei bine, aflaţi că aşa am şi hotărît.

Se întoarse, privind în depărtări și se înapoie țanțoș în sala lor de studii, unde Stalky și M'Turk, istoviți de atîta ris, se întinseseră amîndoi pe masă și-și ștergeau lacrimile.

Examenul de limba latină fu un succes ce depăși speranțele lor cele mai nebunești. Stalky și M'Turk nu-l dădeau, firește (ei făceau meditații suplimentare cu directorul), dar Beetle era prezent, și plin de rîvnă.

— Acesta, presupun, este un par-ergon[1] din partea dumitale îi vorbi King, în timp ce distribuia subiectele. O ultimă vădire a talentelor dumitale, înainte de a trece către sfere ceva mai înalte ? O înfruntare finală cu clasicii? E o simplă impresie a mea oare sau te și simți biruit ?

Beetle cerceta, încruntînd sprîncenele, textul tipărit.

— Nu înțeleg absolut nimic, murmură. Ce-o fi însemnînd ?

— A nu, nu ! răspunse King cu dăscălească-i cochetărie. Pe dumneata ne bizuim să ne dai înțelesul. Ăsta-i un examen, stimate Beetle, nu-i un concurs de ghicitori. Vei vedea că tuturor colegilor dumitale nu le va veni greu să...

Tulke se ridică de la locul lui și puse textul pe catedră. King se uită, citi și se făcu negru la față.

— Stalky pierde o scenă grozavă, își spuse Beetle. Mă-ntreb pe unde are să scoată King cămașa ?

— Se pare, începu King, înghițind în sec, că există oarecare adevăr în observația stimatului nostru Beetle. Îmi vine... hm !... a crede că bietului Randall trebuie să-i fi scăpat din mînă textul aflat în ramă, dacă voi știți ce-i aia. Beetle, dumneata intenționezi să te faci ziarist. Poate că poți să dai lămuriri clasei cu privire la ramele tipografice.

— Cum ați spus, domnule profesor ? Rame ? Nu văd un cuvînt aici care ar putea să însemne rame ori ramuri și... și... oda mi se pare alandala și ea.

— Voiam tocmai să arăt, înainte ca dumneata să-ți fi oferit menționările critice, că trebuie să fi avut loc un accident cu textul lucrării pe cînd se afla la tipar și că

[1] *Par-ergon :* muncă suplimentară ; aici — extrașcolară.

tipograful l-a refăcut probabil cum s-a priceput el mai bine. Da, într-adevăr — şi întinse braţul pentru a se uita la hîrtia pe care o ţinea în mînă — bietul Randall nu e un specialist în Cicero ori în Horaţiu.

— Nu prea e frumos să pui toată vina pe seama lui Randall, îi şopti Beetle vecinului său. King trebuie să fi fost beat turtă cînd a copiat textul.

— Dar putem repara greşeala dictînd textul.

— Nu, domnule profesor. (Răspunsul ţîşnise din zece gîtlejuri deodată.) Asta ne-ar reduce timpul de lucru. N-avem decît două ore, domnule profesor. Nu-i drept. Examenul e pe un text tipărit. Cum aveţi să ne mai daţi notele? E vina lui Randall. Nu-i *vina noastră*, în orice caz. Examenul e examen etc., etc.

Firește că profesorul King socoti vocile acestea drept niște încercări de a-i submina autoritatea și în loc de a începe să dicteze de îndată, ţinu o cuvîntare despre starea de spirit de care trebuie să dea dovadă elevul cînd vine la examen. Cînd furtuna se mai potoli, Beetle o stîrni din nou.

— Cum? Ce? Ce-i spuneai lui MacLagan?

— I-am spus doar că, după părerea mea, textele ar fi trebuit să fie controlate înainte de a fi distribuite.

— Aşa-i! Aşa-i! se auzi dintr-o bancă din fund.

Profesorul King vru să ştie dacă Beetle intenţiona să aducă personal modificări tradiţiilor şcolii. Dorinţa lui de a se lămuri asupra acestui punct mai luă încă cincisprezece minute, în cursul cărora monitorii vădiră neîndoioase semne de plictiseală.

— O, a fost grozav, povesti Beetle mai tîrziu, în golita sală de studii numărul cinci. A trăncănit ce-a trăncănit şi l-am făcut să tot trăncănească şi apoi a dictat cam jumătate despre Dolabella şi compania.

— Bun băiat Dolabella ăsta, mi-e prieten. Şi pe urmă? vorbi Stalky plin de duioşie.

— Atunci l-am întrebat, desigur, cum se scrie fiecare cuvînt şi iar s-a pus pe trăncăneală. Ne-a blestemat pe mine şi pe MacLagan (care m-a susţinut ca un tată), şi pe Randall precum şi „utilitarismul grosolan al clasei burgheze lipsită de cultură", şi „goana după note mari",

— Dar firește că a fost beat criță cînd a copiat textul. Sper că ai stăruit asupra *acestui* punct ? vru Stalky să știe.

— Te cred. I-am spus-o lui Tulke. I-am spus că un monitor imoral și un supraveghetor de secție bețiv se potrivesc de minune. Tulke mai că s-a pus pe plîns. Îi e frică de noi ca de alte alea, de cînd cu chestia cu Mary.

Tulke păstră atitudinea aceea rezervată pînă în ultima clipă, pînă cînd banii de drum fuseseră distribuiți și elevii se urcaseră în brecurile care aveau să-i ducă la gară. Atunci cei trei reușiră să-l rețină cîteva clipe.

— Precum vezi, Tulke, oi fi tu monitor, îi spuse Stalky, dar eu am terminat cu școala. Înțelegi, dragă Tulke ?

— Da, înțeleg. Adio și fără supărare, Stalky.

— Stalky ? Ce-nseamnă obrăznicia asta, puștiule ! răcni Stalky, de pe înălțimea eleganței sale : joben, guler scrobit, jambiere și raglan cafeniu bine prins pe talie. Află că sînt domnul Corkran, iar tu ești un pîrlit de mucos.

— Fără a uita că ești și fantastic de imoral, adăugă M'Turk. Mă întreb cum de nu ți-e nu știu cum, să-ți impui prezența unor băieți cu sufletul curat ca noi.

— Hai, Tulke, vino, strigă Naughten din brecul monitorilor.

— Da, venim. Hai, înghesuiți-vă și faceți-ne loc, școlarilor. Trebuie să vă-ntoarceți cu toții aici în trimestrul viitor și iar s-o luați cu „Da, domnule profesor" și „Vai, domnule profesor", și „Nu, domnule profesor" și „Vă rog, domnule profesor" ; dar, mai înainte de a ne lua rămas bun, avem să vă spunem o mică poveste. Dă-i drumul, Dickie (asta către vizitiu) ; sîntem gata. Băgați cutia aia de pălării sub banchetă și nu-l striviți pe nea Stalky.

— Nici că și-ar putea dori cineva să vadă un grup mai ales de tineri cu înalte concepții etice, spuse M'Turk privind în juru-i cu binevoitoare condescendență. Niței imorali... dar ce să-i faci, băieții-s băieți. Și acum *domnul* Corkran ne va desfăta cu povestea lui Tulke și a lui Mary Yeo.

SPIRIDUȘII LĂMPII

Partea doua

Același Prunc care-i relatase romancierului Eustace Clever povestea capturării lui Boh Na Ghee [1], se alesese — datorită unei moșteniri — cu titlul de baronet și o moșie aducătoare de mari venituri ; demisionă din armată și deveni proprietar funciar, în vreme ce maică-sa stătea de gardă în juru-i, ca să-l însoare cu o fată care să i se potrivească. Fiind însă nou în această situație socială, dărui corpului local de voluntari un vast cîmp de tir pentru arme cu repetiție : un cîmp lung de două mile care trecea prin chiar inima proprietății lui. Familiile învecinate, care trăiau în cea mai sălbatică izolare printre păduri pline de fazani, îl socotiră a fi descreierat și rătăcit. Zgomotul împușcăturilor le tulbura păsăretul și Pruncul fu exclus din societatea oamenilor de ispravă și cu vază, pînă cînd o fată a ținutului avea să izbutească să-l readucă la sentimente ceva mai bune. El își luă revanșa populîndu-și ospitalitatea conacului cu îndemînatece selecții de foști colegi de școală întorși acasă în permisie — niște bieți, însă gentili păguboși, la care tinerelor fete de prin familiile învecinate le era îngăduit să se uite doar de departe cînd ieșeau la plimbare cu bicicleta. Eram la curent cu orice nouă debarcare de trupe, datorită invitațiilor Pruncului. Îmi recomanda uneori vechi prieteni de-o seamă cu el ; alte ori tineri uriași și îmbujorați la față, pe care-i știam de pe cînd erau boboci printr-a doua a cursului inferior ; acestora, Pruncul și vîrstnicii le explicau pe larg îndatoririle ostașului.

— A trebuit să renunț la militărie, spunea Pruncul ; dar asta nu înseamnă că toate rezervele bogatei mele experiențe trebuie să fie pierdute pentru posteritate.

Tocmai împlinise treizeci de ani, și în aceeași vară o telegramă imperativă mă aduse la castelul baroniei sale : „Serie bună de pe *Tamar*. Vino", scria în telegramă.

Era într-adevăr o serie excepțional de bună, întocmită numai în vederea mea. Număra în rîndurile ei un căpitan din infanteria indigenă, c-un coșcogea nas roșu, cam

---

[1] „O conferință a Puterilor" în *Many Inventions (n.a.)*

chel, foarte dărîmat și pe care frigurile îl zgîlțîiau din toate balamalele ; i se spunea căpitanul Dickson. Mai era încă un căpitan, tot din infanteria indigenă și el, cu o mustață blondă ; avea o față străvezie ca sticla de geam și niște mîini fragile, însă răspundea voios la numele de Tertius. Era și un bărbat cît toate zilele și foarte spilcuit, care se vedea cît de colo că nu mai făcuse nici o campanie de mulți ani, ras cu grijă, cu glas domol și cu ceva pisicesc în purtări, pe care ceilalți îl tot strigau Abanazar, deși trecea drept una din somitățile aparatului politic al Indiei ; și se mai afla prezent un irlandez slab, cu obrajii tăbăciți în negru-albăstrui de arșițele coloniilor. Noroc însă că draperiile de pluș din aripa celibatarilor se îmbucau bine, căci noi ne îmbrăcam claie peste grămadă pe coridor ori cîte unul în camera celuilalt, vorbind, strigîndu-ne tare pe nume ori pur și simplu zbierînd unii la alții, ba uneori și valsînd doi cîte doi în sunetele unor melodii pe care însuși Dick Patru și nu altcineva le compusese.

Însumam cu toții vreo șaizeci de ani de muncă variată, ce urmau a fi povestiți între noi, și de vreme ce ne întîlniserăm din cînd în cînd pe scena cu decoruri schimbătoare a vieții din India — ba la cîte un dineu, într-o tabără ori pe-un hipodrom, ba la vreun bungalov al serviciului de cai de poștă ori prin vreo gară uitată cine știe pe unde — nu ne pierdusem niciodată din vedere cu adevărat. Pruncul se așeza pe balustradă, sorbind însetat și pizmaș tot ceea ce se povestea. Îi plăcea titlul lui de baronet, dar sufletul îi tînjea după zilele de altă dată.

Totul aducea a vesel Babilon de probleme personale, provinciale și imperiale, de frînturi de vechi cataloage și politică nouă, căruia îi puse capăt dangătul unui gong birman ; coborîrăm un sfert de milă de scări spre a o saluta pe mama Pruncului : ne cunoștea pe toți, de pe cînd eram băieți de școală, și ne întîmpină ca și cum școala aceea s-ar fi terminat abia cu o săptămînă în urmă. Dar trecuseră cincisprezece ani de cînd, rîzînd cu lacrimi, îmi împrumutase în vederea unei reprezentații teatrale de amatori o fustă gri pensată în talie.

A urmat o cină dintr-o mie și una de nopți, servită într-o sală lungă de peste douăzeci de metri, plină de

portretele strămoşilor şi de ghivece cu trandafiri în toată strălucirea şi — ceea ce ni s-a părut şi mai impresionant — încălzită cu radiatoare. Cînd masa a luat sfîrşit şi măicuţa s-a retras — („Voi, măi băieţi, vreţi să staţi de vorbă, aşa că eu o să vă spun acum noapte bună") — ne-am strîns în jurul unui foc de lemne de măr ce ardea într-un uriaş cămin din oţel lustruit, sub un prichici înalt de trei metri. Pruncul ne înconjură din toate părţile cu băuturi ciudate şi cu acea speţă de ţigări al cărei rost de căpătîi este de a te pregăti pentru propria-ţi pipă.

— Ce fericire ! mormăi Dick Patru de pe un divan unde stătuse învelit într-o pătură. Prima oară că-mi este cald, de cînd m-am întors în ţară.

Eram cu toţii aproape călare pe cămin, cu excepţia Pruncului care, aflîndu-se de o bună şi lungă bucată de vreme acasă, se deprinsese a ieşi să se plimbe cînd simţea că-l pătrunde frigul. Aceasta-i o jalnică diversiune, dar mult îndrăgită de englezii insulari.

— Dacă spui un singur cuvînt despre băi reci şi despre plimbări în pas alergător, îşi tărăgăni M'Turk cuvintele, te omor, Pruncule. Mai am şi un ficat, eu. Mai ţii minte cînd socoteam că a sări din pat într-o duminică dimineaţă — termometrul arătînd cincizeci de grade[1], dacă era vară — şi a te îmbăia în dreptul prundului e o fericire ? Brrr !

— Ceea ce nu înţeleg, vorbi Tertius, este cum de coboram în lavabouri, ne fierbeam ca racii şi apoi ieşeam cu toţi porii deschişi într-un viscol matinal ori într-un îngheţ nocturn. Şi totuşi nici unul dintre noi, după cîte ştiu, n-a murit.

— Fiindcă veni vorba de băi, spuse M'Turk rîzînd, îţi mai aduci aminte, Beetle, de baia din sala de studii numărul cinci, în seara cînd Ouă-de-Iepure s-a pornit să-l ucidă cu pietre pe King ? Ce n-aş da să-l pot vedea pe Stalky al nostru acum ? E singurul din cele două săli de studii care nu se află aici.

— Stalky e marele om al secolului său, grăi Dick Patru.

---

[1] E vorba de grade Fahrenheit, unde punctul de îngheţ e la 32°C, iar punctul de fierbere al apei la 212°C.

— Cum de știi asta ? l-am întrebat.

— Cum de știu ? răspunse Dick Patru cu dispreț. Dacă te-ai fi nimerit cîndva la ananghie în tovărășia lui Stalky, n-ai întreba.

— Nu l-am mai văzut de cînd cu tabăra de la Pindi în '87, am spus. Se ținea tare atunci — înalt de vreo doi metri și lat de unul și ceva.

— Capabil tip. Al naibii de capabil, afirmă Tertius răsucindu-și mustața și pironindu-și privirea asupra focului.

— Mai că era să ajungă la curtea marțială și degradat în '84 în Egipt, ne informă Pruncul. Am plecat din Anglia pe același vas cu el — la fel de novice ca și el, numai că la mine se vedea, iar la Stalky nu.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă M'Turk aplecîndu-se distrat înainte, spre a-mi potrivi nodul de la cravată.

— A, nimic. Colonelul îl trimisese cu douăzeci de răcani să-i ducă să se splele ori să țesale cămilele ori mai știu eu pentru ce, dincolo de Suakin [1], și cînd colo, Stalky a ajuns să se încaere cu niște dervișI [2] la cinci mile înlăuntrul țării. A făcut o retragere măiastră și a curățat opt din ei. Știa cît se poate de bine că nu avea nici un drept de a înainta atît de departe, așa încît a luat-o el înainte și i-a trîntit colonelului, care făcea spume la gură de furie, o scrisoare unde se plîngea de „puținătatea sprijinului acordat în cursul operațiilor sale". Să fi văzut-o : ați fi zis că-i un general trăgîndu-i o săpuneală altuia de același rang cu el. După aceea a intrat la statul major.

— Asta-i leit Stalky, vorbi Abanazar de pe fotoliul lui.

— L-ai întîlnit și tu ? am întrebat.

— A da, răspunse el cu cel mai blajin glas. S-a întîmplat tocmai pe la sfîrșitul acelei... acelei epopei. Cum, voi nu știți nimic ?

Nu știam — nici Pruncul, nici M'Turk și nici eu ; așa că l-am rugat cuviincios să ne dea informații.

---

[1] Port egiptean la Marea Roșie. *(N. tr.)*

[2] Dervișii sînt călugări mahomedani ; aici însă numele se referă la partizanii răscoalei sudaneze, îndreptată împotriva britanicilor. *(N. tr.)*

— N-a fost mare lucru, zise Tertius. Ne-am băgat într-un bucluc sus, pe undeva pe dealurile Khye-Kheenilor ; asta a fost acum doi ani şi Stalky ne-a scos din încurcătură. Asta-i tot.

M'Turk îl privi pe Tertius cu nemărginitul dispreţ al irlandezului faţă de saxonul zgîrcit la vorbă.

— Zeilor ! exclamă el. Şi cînd te gîndeşti cîţi alde tine şi ca tine cîrmuiesc Irlanda ! Nu ţi-e ruşine, măi Tertius ?

— Mă rog, eu nu mă pricep la povestit. Pot să ciripesc şi eu cîte ceva, cînd se găseşte altul să-i dea drumul istorisirii. Rugaţi-l pe el.

Arătă spre Dick Patru, al cărui nas lucea dispreţuitor deasupra focului.

— Ştiam eu că n-are să vrea, grăi Dick Patru. Daţi-mi un whisky cu sifon. Am băut limonadă şi chinină amoniacală, în vreme ce voi băieţii vă scăldaţi în şampanie ; mi se învîrteşte capul ca o sfîrleză.

Îşi şterse, deasupra băuturii, mustaţa zbîrlită ; apoi, clănţănind din dinţi, începu :

— Aţi auzit de expediţia împotriva maloţilor şi khyekheenilor, cînd i-am vîrît în toţi sperieţii, cu forţe împotriva cărora ei n-au îndrăznit să lupte ? În sfîrşit, amîndouă triburile — căci exista o coaliţie împotrivă-ne — au venit în tabăra noastră fără a trage măcar un singur foc ; şi o gloată de pezevenghi păroşi, care n-aveau mai multă autoritate asupra oamenilor lor decît aveam şi eu, s-au jurat şi au promis marea şi sarea... În temeiul acestei foarte inconsistente mărturii, iubite Pufuleţ...

— Eram la Simla [1], răspunse iute Abanazar.

— N-are a face, sunteţi făcuţi din acelaşi aluat. Pe baza acestor tratate de doi bani şi jumătate, dobitocii de agenţi guvernamentali au trimis rapoarte cum că ţinutul e pacificat şi guvernul, nerod ca-ntotdeauna, s-a pornit să construiască şosele, contînd pentru aceasta pe mîna de lucru locală. De *asta* îţi aduci aminte, Pufuleţ ? Ceilalţi dintr-ai noştri, care nu avuseseră nici un amestec în toată campania, credeau că totul s-a terminat şi vroiau să se înapoieze cît mai degrabă în India. Eu însă, care

[1] Localitate în India, la poalele munţilor Himalaya. (*N. tr.*)

mai luasem parte la două din acele mici încăierări, aveam bănuielile mele. Am făcut ce-am făcut de m-am pomenit, *summo ingenio* [1], comandant al unei patrule de lucrări rutiere — cu sapa nu aveam de-a face, trebuia numai să circulăm liniştiţi pe şosea, cu o strajă. Forurile superioare retrăseseră cît de multe trupe fuseseră ele în stare să retragă, cu însă adunasem în juru-mi vreo patruzeci de pathani [2], mai toţi recruţi, de la mine din regiment, şi mă ţineam tare pe poziţie la tabăra de bază, în vreme ce formaţiile de corvoadă mergeau la lucru, conform catagrafiei stabilite de administraţie.

— Aveam nişte cîntece de-ale noastre, acolo la tabără, cam deşuchiate, precizează Tertius.

— Căţelul meu — aşa îl numea Dick Patru pe adjunctul său — era o vietate mică şi evlavioasă. Nu-i plăceau cîntecele noastre, aşa că s-a îmbolnăvit de pneumonie. Pe cînd hoinăream prin tabără, am dat de Tertius înţolit de parcă ar fi fost un ştab, ceea ce, dragă Doamne, n-are el mutră să fie. Ne aflam acolo vreo şase sau opt foşti elevi ai vechii noastre şcoale (sîntem mereu de faţă la ciocnirile de pe frontieră), dar auzisem de Tertius ca de un cal de povară de toată nădejdea, aşa că i-am spus să-şi lepede ţoalele de ştab şi să vină să mă ajute pe *mine*. Tertius s-a prezentat cît ai zice peşte ca voluntar, am căzut de acord cu autorităţile şi iată-ne plecaţi — patruzeci de pathani, Tertius şi cu mine — în căutarea detaşamentelor care lucrau la şosele. Al lui Macnamara — îl ţineţi minte pe bătrînul Macnamara genistul, care cînta atît de groaznic din scripcă la Umballa ? — detaşamentul lui Mac era penultimul. Ultimul venea al lui Stalky. Omul se găsea tocmai la capătul şoselei, cu cîţiva din iubiţii lui *sikhi* [3]. Mac zicea că Stalky e în siguranţă.

— Păi Stalky e el însuşi un *sikh*. Ori de cîte ori poate, îşi duce oamenii, cu punctualitatea unui ceasornic, să se roage la Templul de Aur de la Amriţar [4].

---

[1] Cu foarte mare iscusinţă. (lat.)

[2] Membri ai unor triburi din Pakistanul de azi. *(N. tr.)*

[3] *Şikh :* membru al unei secte indiene care nu recunoaşte sistemul castelor şi supremaţia brahmanilor. *(N. tr.)*

[4] Oraş indian din regiunea Pundjab. Este oraşul sfînt al comunităţii *Sikh*. *(N. tr.)*

— Nu întrerupe, Tertius. Bătusem vreo patruzeci de mile dincolo de Mac, pînă să dăm de Stalky ; iar oamenii mei îmi atrăgeau atenţia, cuviincios dar stăruitor, că ţinutul e în plină răscoală. Ce fel de ţinut, măi Beetle ? De, mare specialist în descrieri nu sînt eu, dar tu dacă l-ai descrie ai putea pe drept cuvînt să-l numeşti un ţinut infernal. Cînd nu ne înfundam pînă la git în zăpadă, ne rostogoleam de pe *khud* [1]. Indigenii binevoitori care erau presupuşi a ne furniza mîna de lucru pentru construirea şoselelor (asta să n-o pierzi din vedere, dragă Puf uleţ) şedeau în spatele stîncilor, şi făceau exerciţii de tir luîndu-ne drept ţintă. Vechea, străvechea poveste. Porniserăm cu toţii în căutarea lui Stalky. Aveam un presentiment că se află la adăpost şi, într-adevăr, i-am găsit în amurg, pe el şi pe oamenii lui, mai fericiţi decît cheagul în lapte, chifteaua în sos ori ploşniţele în cergă, instalaţi într-un vechi fort malot de piatră care avea în colţ şi un turn de pază. Fortul domina şoseaua pe care o croiseră printre stîncile dinamitate la cincizeci de picioare sub ei. Mai jos de şosea, terenul se prezenta destul de rîpos pe o distanţă de cinci ori şase sute de picioare, pînă ce dădea într-un defileu cam de o jumătate de milă lăţime şi două ori trei mile lungime. Ceva mai încolo de trecătoare, se aflau indivizi care-şi calculau ştiinţific poziţia înălţătorului pentru a trage cît mai precis în noi. Aşa că am bătut în poartă şi am intrat, poticnindu-mă de Stalky ; era îmbrăcat cu o manta soioasă, zdrenţuită şi însingerată, şedea întins pe jos şi mînca împreună cu soldaţii lui. Îl văzusem doar o jumătate de minut, cam cu trei luni în urmă, dar mă salută ridicîndu-şi mîna liniştit şi senin, de parcă m-ar fi întîlnit doar cu o zi înainte.

— Salve, Aladine ! Noroc, împărate ! spuse. Aţi picat taman bine pentru reprezentaţie.

Am văzut că *sikhii* arătau niţel zdruncinaţi. L-am întrebat :

— Unde ţi-e detaşamentul ? Unde ţi-e adjunctul ?

— Aici..., asta-i tot ce am, mi-a răspuns Stalky. Dacă-l cauţi pe tînărul Everett, a murit şi cadavrul lui se află în turnul de pază. Săptămîna trecută ne-au atacat deta-

[1] *Khud* (în limba hindi) înseamnă rîpă, vîlcea.

șamentul pe șosea și l-au omorît pe el și șapte soldați. Sîntem asediați de cinci zile. Presupun că v-au lăsat să treceți, ca să fie siguri că vă vor face de petrecanie. Tot ținutul s-a răsculat. Tare mi-e teamă că ați nimerit într-o capcană de mîna-ntîi !

Zîmbi, dar nici Tertius nici eu n-am putut înțelege unde naiba e gluma. N-aveam haleală pentru oamenii noștri, iar Stalky nu avea provizii pentru ai lui decît pe patru zile. Asta rezulta, iubite Pufuleț, din faptul că eram la cheremul netoților tăi de agenți guvernamentali care ne spuseseră că locuitorii au numai simțăminte prietenești.

Ca să ne simțim cît mai bine, Stalky ne-a dus la turnul de pază să-l vedem pe bietul Everett zăcînd pe-un morman de zăpadă înalt de treizeci de centimetri. Arăta ca o fată de cincisprezece ani, pe măruntul său chip gălbui nu era nici un fir de păr. Fusese împușcat în tîmplă, dar maloții își lăsaseră pecetea pe trupul mort. Stalky îi descheie tunica și ne-o arătă : o tăietură năzdrăvană în formă de seceră. Ții minte cînd Stalky a mișcat lampa și cadavrul părea a fi viu ?

— Mda... zise Tertius, înfiorîndu-se. Tu ții minte expresia fioroasă de pe fața lui Stalky, cu nări din care ieșea foc, întocmai cum arăta cînd bruftuia cîte un boboc ? A fost o noapte frumoasă.

— Am ținut un consiliu de război chiar acolo, în jurul cadavrului lui Everett. Stalky susținea că maloții și khye-kheenii lucrau în cîrdășie, că-și îngropaseră vrăjbile dintre ei spre a ne curăța pe noi. Ăi de-i văzuserăm noi de cealaltă parte a defileului erau khye-kheeni. Distanța de la ei la noi era de-o jumătate de milă în linie dreaptă și-și săpaseră un șir de găuri sub creasta dealului, să aibă unde dormi și de unde ne asedia, pînă ce ne vor fi înfometat. Maloții, ni se spuse, se aflau în fața noastră buluc ; în spatele fortului nu existau adăposturi, că altminteri ar fi fost postați și acolo. Pe Stalky nu-l îngrijorau maloții nici pe jumătate, cît îl îngrijorau khye-kheenii. Despre maloți spunea că sînt trădători și fricoși. Ceea ce nu puteam eu înțelege pentru nimic în lume era de ce oare alcătuitorii celor două cete nu se uneau între ei și nu se repezeau asupră-ne. Stalky sus-

ţinea că nu au încredere unii într-alţii, fiind vrăjmaşi din moşi strămoşi acolo la ei acasă; dealtfel, singura dată cînd încercaseră un atac, el azvîrlise două mine drept în mijlocul lor, ceea ce-i mai lecuise în parte.

Cînd terminarăm se făcuse noapte, iar Stalky tot calm şi senin era. El îmi spuse :

— Acuma comanzi tu. Nu cred că ai ceva împotrivă, dacă eu iau vreo măsură pe care aş socoti-o necesară pentru reaprovizionarea fortului ?

I-am răspuns :

— Desigur că nu.

Lampa se stinse chiar atunci. Aşa că Tertius şi cu mine am fost siliţi să coborîm orbecăind treptele turnului (nu vroiam să rămînem cu Everett) şi ne-am întors lîngă oamenii noştri. Stalky era plecat — să-şi inventarieze proviziile, bănuiam eu. Oricum, Tertius şi cu mine am stat de veghe, pe rînd, în vederea eventualităţii unui atac (trebuie să vă spun că trăgeau aproape neîncetat asupra noastră).

Se făcu ziuă. Ia-l pe Stalky de unde nu-i. Nu dădea nici un semn. M-am sfătuit cu cel mai în vîrstă dintre ofiţerii indigeni — un tip voinic, cu favoriţi albi, îl chema Rutton Singh şi era de prin Jullunder. S-a mărginit să-mi zîmbească şi să spună că-i în regulă. Stalky — potrivit spuselor lui — mai ieşise pînă atunci o dată ori de două ori din fort. M-a încredinţat că Stalky avea să se întoarcă teafăr şi nevătămat şi mi-a dat de înţeles că Stalky era un fel de *guru*[1] invulnerabil. Oricum, am redus raţia la jumătate pentru întreaga unitate şi i-am pus pe toţi să facă deschizături în ziduri, de unde să se poată trage.

Către prînz se porni un viscol care nu părea să mai sfîrşească şi inamicul încetă de a mai trage. Răspundeam şi noi pe sponci, fiindcă duceam o cumplită lipsă de muniţii. Nu cred să fi tras mai mult de cinci focuri pe oră, dar nimeream de cele mai multe ori drept în ţintă. Ei şi aşa, pe cînd vorbeam cu cu Rutton Singh, numai ce-l văd pe Stalky că se dă jos din turnul de pază, cu ochii cam buboşaţi şi cu mantaua scoarţă de gheaţă roşie.

[1] Dascăl şi îndrumător spiritual. *(N. tr.)*

— În viscolele astea nu te mai poţi încrede, spuse. Ieşiţi repede şi sterpeliţi tot ce puteţi. S-a iscat oarecare înverşunare între maloţi şi khye-kheeni chiar acum.

L-am trimis pe Tertius cu douăzeci de pathani şi au înfruntat o bucată de vreme greul zăpezii pînă ce au ajuns la un fel de tabără cam la vreo şapte sute de metri, unde stăteau de strajă în jurul unui foc numai cîţiva oameni şi şase oi. I-au lichidat pe oameni şi au înhăţat oile precum şi cîte grîne au putut duce cu ei şi s-au înapoiat cu prada. N-a tras nimeni asupra lor. Nici că părea să fie ţipenie de om jur împrejur, dar de nins ningea des.

— Nu-i deloc rău, îşi dădu Stalky cu părerea, cînd cina fu gata şi putu muşca din chebapul înfipt pe-o vergea de curăţat arma. N-are nici un rost să ne mai riscăm oamenii. Maloţii şi khye-kheenii ţin în momentul de faţă o conferinţă de pace la intrarea în defileu. N-am o părere prea bună despre aceste aşa-zise coaliţii.

Ştiţi ce făcuse nebunul de el ? Tertius şi cu mine i-am smuls povestea cu cleştele şi-n rate. Sub turnul de pază se afla o pivniţă subterană pentru grîne şi cînd dinamitaseră stînca pentru a construi şoseaua, Stalky făcuse şi o gaură într-unul din pereţii laterali ai beciului. Fiind el Stalky şi nimeni altul, păstrase gaura neînfundată, pentru orice eventualitate ; cadavrul bietului Everett îl aşezase tocmai pe scara ce cobora acolo din turnul casei. Fusese nevoit să dea în lături şi să tot pună la loc trupul mortului, ori de cîte ori se folosise de punctul ăla de trecere. *Sikhii*, firește, nu vroiau să se apropie de un loc necurat. Pe scurt, el se strecurase pe gaura aceea şi sărise în şosea. Apoi, în toiul nopţii şi al viscolului aceluia care urla ca o haită de lupi, sărise peste marginea rîpei, îşi croise drum pînă-n fundul defileului, trecuse cu piciorul *nullah*[1] aproape îngheţată, se cocoţase pe celălalt mal luînd-o pe o potecă descoperită de el şi se nimerise în flancul drept al khye-kheenilor. Apoi — fiţi atenţi ! — tăiase o creastă paralelă cu ariergărzile lor, mersese încă o jumătate de milă mai departe şi ajunsese în stînga poziţiei lor, acolo unde defileul se face mai puţin adînc

[1] Rîu, dar şi rîpă (în *hindi*).

şi unde exista un adevărat drumeag ce lega tabăra maloţilor de aceea a khye-kheenilor. Asta se întîmpla pe la orele două dimineaţa şi întîmplarea a vrut ca un om să-l zărească — un khye-kheen. Aşa încît Stalky mi ţi l-a trecut în lumea dreptţilor şi l-a lăsat cu semnul maloţilor pe piept, întocmai cum fusese însemnat şi Everett.

— M-am străduit s-o închei cît mai rapid, ne-a mărturisit Stalky. Dacă ţipa, aş fi fost ucis. Nu mai avusesem de încercat aşa ceva decît o singură dată pînă atunci şi asta era prima oară că foloseam cărarea aceea. E o potecă perfect accesibilă infanteriei, s-o ştiţi şi voi.

— Dar cu cel dintîi pe care l-ai trecut în lumea dreptţilor cum s-au întîmplat lucrurile ? l-am întrebat.

— A, asta s-a petrecut în seara zilei cînd l-au ucis pe Everett. Ieşisem să caut o linie de retragere pentru ostaşii mei. M-a văzut un om. L-am suprimat — *privatim* — i-am făcut bucata. Dar stînd şi reflectînd, mi s-a părut că dacă aş putea găsi cadavrul (îl azvîrlisem peste nişte stînci), aş fi în măsură să-l împodobesc de minune cu semnul maloţilor şi să-i las pe khye-kheeni în continuare să tragă ei consecinţele întîmplării. Aşa că am ieşit din nou în noaptea următoare şi am făcut ce-mi pusesem în gînd să fac. Khye-kheenii sînt foc şi pară de atunci că maloţii au săvîrşit aceste două mîrşave crime, după ce juraseră să dea uitării toate vechile vrajbe. Azi dimineaţă devreme m-am postat înapoia *sungarelor*[1] lor, la pîndă. S-au dus cu toţii să ţină sfat la capătul defileului. Îs grozav de tulburaţi. Nici nu-i de mirare. Ştiţi cum vorbeşte Stalky, rostindu-şi cuvintele unul cîte unul.

— Doamne ! făcu explozie Pruncul, ca şi cum adîncimea strategiei lui Stalky i s-ar fi dezvăluit dintr-o dată.

— Buuun băiat, se pronunţă M'Turk, prelungindu-şi vocalele cu desfătare.

— Stalky se dovedea a fi şi vînător şi pîndar, zise Tertius. Asta-i adevărul.

— Nu, deloc, îl contrazise Dick Patru. Nu ţii minte cum spunea că-şi folosise numai norocul ? Nu-ţi amin-

[1] Sungar (în pushto şi pundjabi) : parapet de piatră.

teşti cum Rutton Singh îi îmbrăţişa cizmele şi i se ploconea în zăpadă şi cum oamenii noştri răcneau cu toţii ?

— Nici unul din *pathanii* noştri n-a crezut că-i vorba de noroc, stărui Tertius. Se jurau că Stalky ar fi trebuit să se nască *pathan* şi mai ţii minte cum aproape că am ajuns la sfadă în fort, cînd Rutton Singh a susţinut că Stalky e un *sikh* ? Văleu, ce pornit mai era bătrînul ostaş împotriva *jemadar*-ului [1] meu *pathan* ! A fost însă deajuns ca Stalky să ridice un deget pentru ca toţi să tacă.

Dar sabia bătrînului Rutton Singh era pe jumătate scoasă din teacă şi se jura să dea foc oricărui khye-kheen şi malot pe care-l va omorî. Asta îl scoase din sărite pe *jemadar*-ul meu, care nu se opunea ideii de a lupta împotriva unor coreligionari de-ai săi, dar nu era dispus să compromită şansele unui alt musulman de a ajunge în paradis. Stalky atunci se puse a sporovăi pe rînd ba în pushto [2] ba în punjabi [3]. Unde naiba învăţase să se descurce în pushto, poate că ştii tu, Beetle ?

— Nu te ocupa de graiul în care vorbea, Dick, i-am spus. Rezumă-ne doar ceea ce a spus.

— Mă pot mîndri că ştiu să-i vorbesc la nevoie şiretului *pathan*, dar al naibii să fiu dacă-s în stare să fac glume în pushto ori să închei cele ce am de spus cu o deşucheată povestioară — aşa cum a făcut Stalky. Îi manevra pe cei doi bătrîni oşteni cum vroia el... Ca pe nişte soldaţi de plumb. Stalky arătă — şi ceilalţi doi întăriră presupunerile sale, bazate pe cunoaşterea firii orientalului — că maloţii şi khye-kheenii aveau să dea peste noapte un atac combinat asupra noastră, ca să-şi dovedească unii altora buna credinţă. Nu urmau totuşi să împingă lucrurile prea departe, din pricina acelor — cum le spunea Rutton Singh — mici accidente. Planul lui Stalky era de a se strecura cu *sikhii* lui afară din fort pe-nserate, de a-i trece prin nenorocitul acela de drum de capre pe care-l descoperise, pînă în spatele poziţiei khye-kheenilor şi apoi de a-i ferici de la distanţă pe ma-

[1] Jemadar (în limba urdu) : ofiţer inferior în trupele indigene.
[2] Pushto : grai afghan.
[3] Punjabi : limba provinciei din nord-vestul Indiei, mărginită cu Afghanistanul şi Caşmirul, astăzi în Pakistan.

loţi cu vreo cîteva împuşcături, tocmai în clipa în care atacul avea să fie în toi. Asta o să le schimbe ideile, ne argumentă el, şi are să-i tulbure.

— Atunci, băieţi, puteţi ieşi şi voi să măturaţi rămăşiţele şi să vă întîlniţi cu noi la capătul defileului. După care propun să ne întoarcem la tabăra lui Mac şi să înfulecăm ceva.

— Comandant erai *tu* ? interveni Pruncul.

— Eram cu vreo trei luni mai vechi decît Stalky şi cu două decît Tertius, răspunse Dick Patru. Veneam însă toţi din aceeaşi şcoală. Mai că-mi vine a spune că mica noastră unitate era singura mustărie din cîte se ştiu pe lume unde nimeni nu pizmuia pe nimeni.

— Aşa-i, întări Tertius, numai că s-a iscat o nouă gîlceavă între Gul Sher Khan şi Rutton Singh. *Jemadar*-ul nostru susţinea — şi cu bună dreptate — că nici un *sikh* din lumea asta nu face doi bani în vînătoarea la pîndă ; şi că prin urmare Koran Sahib ar face mai bine să plece la treabă cu pathanii, care se pricepeau la treaba asta fiind munteni. Rutton Singh i-a răspuns că, după cum prea bine ştia şi Koran Sahib, tot *pathanul* este un dezertor din născare pe cînd orice *sikh* e un gentleman chiar dacă nu ştie să se tîrască pe burtă. Stalky interveni citînd nu mai ştiu ce zicală femeiască şi drept rezultat cei doi potrivnici se stricară de rîs. Mai spuse că *sikhii* şi *pathanii* îşi vor putea rezolva respectivele pretenţii asupra khye-kheenilor şi maloţilor mai tîrziu, dar că el unul îi va lua cu el pe *sikhi* pentru treaba aceasta de căţărători, deoarece *sikhii* ştiu să tragă. Şi aşa şi este. Dă-i unui *sikh*, cîtă muniţie poate căra pe un catîr, şi-l faci cel mai fericit om din lume.

— Ei, şi dus a fost, continuă Dick Patru. De îndată ce s-a întunecat şi după ce trăsese un pui de somn, el şi cu treizeci de *sikhi* au coborît pe scara turnului, fiecare ins salutîndu-l pe micul Everett cînd trecea prin dreptul micului său trup proptit de zid. Ultimele vorbe pe care l-am auzit spunîndu-le au fost : *„Kubbadar ! tumbleigna !"* [1], după care se şi *tumbleigniră* peste marginea neagră a vidului. Puţin înainte de ora nouă, atacul

[1] Atenţie ! Să nu căderi !

combinat se dezlănțui ; khye-kheenii de dincolo de vale, iar maloții din fața noastră, trăgînd cu toții de la distanță mare și îndemnîndu-se reciproc cu glas înalt să înainteze și să ne reteze beregățile noastre de păgîni. Apoi înaintară pînă la poartă, unde o luară cu vechea poveste, făcîndu-i pe *pathanii* noștri renegați și poftindu-i să treacă în rîndurile războiului sfînt. Unul dintre oamenii noștri, un tînăr din Dera Ismail, ca să nu le rămînă dator cu răspunsul, se azvîrli pe zid ca să-i ia la zor, dar sări înapoi, jelindu-se ca un copil : fusese împușcat drept în căușul mîinii. N-am văzut încă om să fie împușcat în căușul mîinii fără a izbucni în plîns. E-o lovitură care atîță toți nervii. Tertius își luă atunci arma și-i izbi pe ceilalți în cap spre a-i face să se împotrivească neînfricați și în liniște la crenele. Dragii de ei vroiau să deschidă zor nevoie poarta și să-i cadă dușmanului în cap, dar asta nu se potrivea cu planul nostru.

În sfîrșit, către miezul nopții am auzit uop-uop-uopul puștilor Martini, cu care oamenii lui Stalky trăgeau de cealaltă parte a văii, precum și un tunet de blesteme venind din rîndurile maloților, al căror corp principal ne era ascuns vederii de-o cută a dealului. Stalky îi împroșca fără milă, așa încît n-a fost de mirare că făcură la dreapta și se porniră să tragă asupra viclenilor lor aliați, khye-kheenii — izbucnind în adevărate salve susținute. În mai puțin de zece minute după ce Stalky iscase diversiunea, se încinsese o bătălie pe viață și pe moarte, de amîndouă părțile văii. Cînd ne-a fost cu putință să vedem, valea oferea o priveliște cam amestecată. Khye-kheenii se năpustiseră din *sungar*-ele lor de deasupra defileului spre a-i pedepsi pe maloți, iar Stalky — îi urmăream mișcările cu binoclul — se strecurase în spatele lor. Khye-kheenii fură nevoiți s-o ia de-a lungul versantului pînă-n punctul unde defileul, devenind mai puțin adînc, au putut să-l treacă și să ajungă la maloți, care grozav s-au bucurat văzîndu-i pe khye-kheeni atacați din spate. Mi-a trecut atunci prin minte că n-ar fi rău să le dau niței curaj khye-kheenilor.

Așa că mi-am scos toată formația în pas de atac, luînd astfel între două focuri ceea ce voi numi, pentru ca să

fiu mai clar, flancul stîng al maloţilor. Chiar şi atunci, dacă şi-ar fi curmat neînţelegerile, tot ne mîncau de vii, dar trăseseră unii asupra celorlalţi din amurg şi pînă-n zori ; şi-au mers aşa mai departe cu trasul. Lucru mai ciudat nici dacă ai fi trăit o mie de ani, n-ai fi putut vedea! Deîndată ce ai noştri au terminat manevra de încercuire a maloţilor, aceştia se puseră să tragă şi mai vîrtos asupra khye-kheenilor, ca să ne arate că sînt de partea noastră ; apoi o luară în susul văii, alergînd cîte o sută de metri şi oprindu-se pentru a mai trage cîte o salvă. În clipa în care Stalky înţelese tactica noastră, o imită şi el de partea cealaltă a defileului ; şi, zău aşa, khye-kheenii făcură aidoma.

— Da, spuse Tertius, dar ai uitat să ne spui cum a cîntat „Hai mă Patsy vezi de ţînc", din goarnă, ca să ne zorească.

— Ce spui dom'le ? răcni M'Turk,

— Cum, necum, dar ştiu că am reluat toţi cîntatul în cor şi s-a produs o întrerupere.

— Numai adevărul, răspunse Tertius şi ne liniştirăm. Nici unul din membrii trupei lui Aladin nu putea uita melodia aceea. Da, a cîntat „Patsy". Zi-i mai departe, Dick.

— Pînă la urmă am împins amîndouă taberele una în braţele celeilalte, pe o fîşie de pămînt situată drept la capătul văii şi am văzut cum toată mulţimea aceea se învîrteşte şi luptîndu-se, înjunghiindu-se, înjurîndu-se, pieriră din faţa ochilor noştri într-o viforniţă. Erau oameni vînjoşi şi vîrtoşi : nu i-am urmărit.

Stalky luase un prizonier — un bătrîn cipai pensionat după douăzeci şi cinci de ani de serviciu şi care ne-a arătat foaia sa de lăsare la vatră. Era un tip nemaipomenit de înflăcărat. Încercase să-şi pornească oamenii la atac dis de dimineaţă. Stătea bosumflat, furios desigur pe ai săi din pricina laşităţii lor ; Rutton Singh vroia zor nevoie să-l străpungă cu baioneta — *sikhii* nu admit să iei armele împotriva guvernului, după ce ai fost în slujba lui atîta amar de vreme — dar Stalky i-a salvat viaţa, şi-n felul acesta i-a cîştigat devotamentul ; cred că avea în vedere scopuri ulterioare. Cînd ne-am întors

la fort, l-am înmormîntat pe tînărul Everett — Stalky n-a vrut în ruptul capului să arunce clădirea în aer — şi apoi am întins-o de acolo. Nu pierduserăm decît zece oameni cu totul.

— Numai zece din şaptezeci. Cum i-aţi pierdut ? am întrebat.

— Ei, păi s-a produs un atac asupra fortului la începutul nopţii şi cîţiva maloţi săriseră peste poartă. Am trecut prin cîteva clipe grele, dar recruţii noştri s-au purtat de minune. Noroc însă că n-am avut de purtat răniţi gravi, pentru că ne despărţea o distanţă de patruzeci de mile de tabăra lui Macnamara. Mamă, ce-am mai luat-o la picior ! Pe la jumătatea drumului, bătrînul Rutton Singh a leşinat, aşa că l-am întins pe mantaua lui Stalky, pe care însuşi Stalky, ajutat de prizonierul lui şi de doi *sikhi* au purtat-o înfiptă în baionetele a patru puşti. Imediat după aceea eu am adormit. Se poate, ştiţi, dormi în marş, cînd picioarele ţi-s amorţite butuc. Mac jură că am intrat sforăind cu toţii în tabăra lui şi că am căzut grămadă în clipa în care ne-am oprit din mers. Ai lui ne-au tîrît în corturi ca pe nişte saci de grîne. Îmi aduc aminte că m-am trezit şi l-am văzut pe Stalky dormind cu capul pe pieptul bătrînului Rutton Singh. Stalky a dormit douăzeci şi patru de ore. Eu numai şaptesprezece, dar eram în preajma dizenteriei care avea să mă doboare.

— În preajma dizenteriei ? Ce prostie ! se împotrivi Tertius. O aveai mai înainte de-a fi dat cu toţii de Stalky în fort.

— Ia te uită cine vorbeşte ! Tu, care-l ameninţai pe Macnamara cu sabia ori de cîte ori îl vedeai şi cereai să fie trimis în faţa curţii marţiale. Singurul lucru care te-a potolit era să fii pus din jumătate în jumătate de oră sub stare de arest. Ai aiurat timp de trei zile

— Nu-mi aduc aminte de nimic, răspunse Tertius liniştit. Îmi aduc însă aminte de ordonanţa mea, care-mi dădea să beau lapte.

— Dar Stalky cum a ieşit din treaba asta ? vru să ştie M'Turk care trăgea cu nădejde din pipă.

— Stalky ? Asemeni celui mai liniştit taur brahman. Bietul Mac îşi ieşise din minţile lui de genist, nemaiştiind ce să facă. Vedeţi, eu eram ros de dizenterie, Tertius delira, jumătate din soldaţi aveau degerături, iar Macnamara primise ordin să ridice tabăra şi să se întoarcă la bază înainte de sosirea iernii. Aşa că Stalky, pe care nimic nu-l tulburase, îi luă jumătate din provizii spre a-l scăpa de grija de a le căra înapoi la şes, precum şi toate muniţiile pe care a putut pune mîna şi *Consilio et auxilio* [1] lui Rutton Singh, a apucat-o spre fort cu toţi *sikhii* lui, însoţit de preţiosu-i prizonier şi în plus de o mulţime de bieţi linge-blide pe care el şi prizonierii îi ademeniseră să intre în armată. Avea la dispoziţie şaizeci de oameni de toate soiurile — fără a mai pune la socoteală cutezanţa-i fără pereche. Mac mai că a plîns de bucurie, cînd l-a văzut plecînd. Trebuie să ştiţi că Stalky nu avea ordin formal de a se întoarce mai înainte de blocarea trecătorilor : Mac e omul care respectă întocmai ordinele şi Stalky e şi el omul care respectă întocmai ordinele... dar numai dacă ele se potrivesc socotelilor lui.

— Mi-a spus că pleacă-n Engadine [2], mărturisi Tertius. Se aşezase pe patul meu de campanie fumînd o ţigară şi mă făcea să rîd cu lacrimi. Macnamara ne-a expediat pe toţi a doua zi, cu căţel şi cu purcel, la şes. Ne-ai fi luat, văzîndu-ne, drept un spital ambulant.

— Stalky mi-a spus că Macnamara fusese pentru el o adevărată mană cerească. L-am zărit adesea stînd în cortul lui Mac şi ascultîndu-l cum cîntă la vioară, iar între o bucată şi alta vrăjindu-l pe Mac, pînă ce izbutea să scoată de la el cîte sape, lopeţi şi cartuşe de dinamită avea nevoie. Ei, asta a fost ultima oară cînd l-am văzut eu pe Stalky. Cam după vreo săptămînă trecătorile erau troienite şi nu cred ca Stalky să fi vrut să fie găsit tocmai atunci.

— Nu, zise rotofeiul şi chipeşul Abanazar. Nu vroia deloc nu vroia, ha, ha !

Dick Patru îşi înălţă mîna subţire, uscată, pe spatele căreia ieşeau în relief vinişoare albastre.

---

[1] Cu sfatul şi ajutorul (lat.)

[2] Ţinut alpin din Elveţia, cunoscut pentru numeroasele şi elegantele sale staţiuni de sporturi de iarnă. *(N. tr.)*

— Stai o clipă, Puțuleț. O să-ți trec iar cuvîntul la timpul cuvenit. M-am înapoiat la regimentul meu și în primăvară, cinci luni mai tîrziu, am plecat în detașare cu două companii : oficial, pentru a îngriji de niște prieteni de-ai noștri de dincolo de graniță ; de fapt, însă, firește, pentru a căuta recruți. N-am avut noroc, pentru că un nenorocit de tînăr naick găsi de cuviință să-și răzbune în munții aceia nu mai știu ce sîngeroasă vrajbă de familie moștenită de la o mătușă de-a sa și-n consecință oamenii din ținut refuzară să intre în unitatea mea. Cum era și firesc, naickul în loc să se învoiască, se înfoise de la bec spre a se duce să-și vadă de treburi ; la ce alteeva te puteai aștepta ? Dar îl mai și pîndise și împușcase pe unchiul celei mai bune ordonanțe pe care o aveam. Mi-era o ciudă nebună, deoarece știam că Harris din regimentul ghuzneilor avea să bată terenul trei luni mai tîrziu și să culeagă în locul meu toți tipii pe care pusesem mai întîi ochii. Toată lumea era foc de supărată pe naick, pentru că își dădeau seama că s-ar fi cuvenit să aibă bunul simț de a-și amîna... rușinoasele-i socoteli umoroase pînă ce companiile noastre vor fi fost completate. Animalul mai păstra totuși o fărîmă de spirit ofițeresc în suflet. Mi-a trimis vorbă, printr-un om din clanul mătușă-si, că dacă aș veni cu o escortă m-ar pune pe urma unui buchet de recruți. Am trecut granița ca scăpat din pușcă și la vreo zece mile depărtare de celălalt mal, într-o *nulah,* franctirorul meu mi-a înfățișat vreo șaptezeci de oameni înarmați la întîmplare, însă în poziție de drepți, mai abitir decît o companie de-a reginei. Apoi unul din ei a ieșit din rînd și scoțînd la iveală o goarnă veche, întocmai ca — ei, cum îi zice ? Bancroft, nu-i așa ? — cînd își caută monoclul într-o comedie — a început să cînte... „Hai mă Patsy vezi de țînc"... Atita știa, mai departe n-a mai putut merge.

Mai departe n-a putut merge nici Dick Patru, deoarece ne-am apucat să cîntăm vechea melodie de două ori la rînd, și apoi încă odată pentru a o repeta.

— Mi-a explicat că dacă știu restul cîntării, are el un bilet pentru mine de la omul căruia îi aparținea cîntarea. Drept care, copii, am dus pînă la capăt vechea melodie pe

goarna aceea și iată ce am primit. Știam că are să vă placă să-l vedeți. Nu trageți de hîrtie. (Ne înghesuiam care mai de care ca să putem vedea binecunoscutul scris inform). Am să-l citesc cu glas tare.

Fortul Everett
19 Februarie

Dragă Dick, or dragă Tertius,

Purtătorul prezentei are în grija sa șaptezeci și cinci recruți, toți draci împielitați, doritori însă de a duce o viață nouă. Au fost nițel clătiți cu toții, și se prea poate ca după ce vor fi fost dați în clocot; să iasă ceva bun din ei. Te rog să dai treizeci dintre ei adjutantului meu, care deși-i o vită încălțată, o să aibă nevoie de soldați la primăvară. Pe ceilalți îi poți păstra. Vei ști că mi-am întins șoseaua pînă la capătul ținutului malot. Toți preoții și toate notabilitățile care au fost amestecați în dezordinele din septembrie trecut au lucrat cîte o lună fiecare, furnizînd din zidurile propriilor case materialul necesar pentru pietruire. Mormîntul lui Everett este acoperit cu o movilă înaltă de patruzeci de picioare, ce poate servi și drept bază pentru viitoare triangulații. Rutton Singh vă face cuvenitele salamalecuri. Sînt pe cale de-a încheia cîteva tratate și-am acordat prizonierului meu — care și el vă transmite salamalecurile sale — rangul local de Han Bahardar.

A. L. Corkran

— Ei bine, încheie Dick Patru, după ce tărăboiul, țipetele, rîsul și; cred, lacrimile se potoliseră, am condus șleahta peste graniță cît mai repede cu putință. Le era oarecum dor de acasă, dar s-au mai înseninat cînd au recunoscut cîțiva din oamenii mei, care luaseră parte la tărăboiul cu khye-keenii. Am alcătuit o trupă minunat de bună. E mai mult de trei sute de mile — nu mai puțin — de la Fortul Everett pînă la locul de unde i-am pescuit.

Acum, Puțuleț, spune-le ce s-a întîmplat mai apoi cu Stalky, după cum ai văzut.

Abanazar rîse : un rîs niței nervos, înșelător, un rîs oficial.

— Ei, nu-i mare lucru. Eram la Simla, în primăvară, cînd Stalky al nostru, ieșit dintre nămeții lui, începu o corespondență directă cu guvernul.

— Ca un rege, i se păru lui Dick Patru.

— Acum e rîndul meu, Dick. Făcuse o grămadă de lucruri pe care n-ar fi trebuit să le facă și în consecință angajase guvernul în tot felul de obligații.

— Amanetase ceasul guvernului, cum ar veni ! spuse M'Turk, făcîndu-mi un semn.

— Cam așa ; dar partea cea mai supărătoare era că totul se potrivea de minune, totul era chibzuit cum nu se poate mai bine. Într-atît încît s-ar fi zis că a avut acces la tot felul de informații — ceea ce nu fusese desigur cu putință.

— Ei aș ! Pun oricînd rămășag pe Stalky împotriva ministerului de externe.

— Își îngăduise aproape tot ce-i trecuse prin minte, doar monedă cu chipul și numele său nu bătuse — totul sub pretextul construirii afurisitei celeia de șosele și al faptului că fuseseră troienite trecătorile. Raportul pe care l-a înaintat era pur și simplu uluitor. Citindu-l, Von Lennaert și-a smuls mai întîi părul din cap, iar apoi i s-a tăiat răsuflarea.

— Cine naiba e acest al doilea Warren Hastings [1] ? Trebuie să fie ucis. Trebuie să fie ucis în mod oficial. Viceregele n-are să admită niciodată una ca asta. E nemaipomenit. Trebuie să fie ucis de Excelența Sa personal. Să fie adus aici și să i se dea un avertisment. I-am trimis, așadar, o scrisoare de mustrare cît se poate de oficială și-n același timp i-am trimis și-o telegramă neoficială.

— Tu ! se minună Pruncul, căci Abanazar cu nimic nu aducea mai mult decît cu un motan persan în blană mătăsoasă.

---

[1] *Warren Hastings* (1732—1818), primul guvernator general al Indiei. Fără de știrea guvernului englez, el a extins mult dominația britanică în India. La înapoierea în țară a fost dat în judecată în fața Camerii Lorzilor pentru malversațiuni și opresiuni, dar achitat.

— Da... eu, răspunse Abanazar. N-a fost mare lucru, dar după cele ce ai spus, Dick, pare o coincidență, căci am telegrafiat :

Iată Aladin și-a luat nevastă,
Împăratul vostru s-a împăcat.
Mai bine ar fi să reveniți la viață :
Sperăm să fi plăcut celor de față.

Nu știu cum de mi-a venit în minte cîntecul ăsta vechi. Oricum, nu era compromițător și avea într-însul o încurajare. Singura nepotrivire era că împăratul numai de împăcat nu se împăcase. Stalky se desprinse din întăriturile sale muntoase și o porni agale spre Simla, spre a fi jertfit pe coarnele altarului..

— Dar, începui eu, desigur că era de competența comandantului militar...

— Excelenței Sale viceregelui i se părea că bește lind pe un tînăr căpitan — așa cum ne beștelea și King pe noi — dovedește că ține strîns frînele imperiului și, firește, atita vreme cît era stăpînit de ideea aceasta, Von Lennaert îi ținea isonul. Dealtfel nu știu dacă nu cumva Von Lennaert i-a și dat ideea.

— În cazul acesta, zisei, s-au mai schimbat lucrurile față de cum erau ele pe vremea mea.

— Mai știi... Stalky a fost expediat să-și primească porția ca un elev rău și neascultător. Am motive de a crede că Excelenței Sale i s-a făcut părul măciucă în cap. L-a beștelit pe Stalky o oră întreagă. Stalky stînd în poziție de drepți în mijlocul camerei, iar Von Lennaert (cel puțin așa pretinde el) prefăcîndu-se a potoli — cu gesturi mute, din culise — chica Excelenței Sale. Stalky nu îndrăznea să-și ridice ochii, pentru ca să nu izbucnească în rîs.

— Dar de ce nu l-au degradat pe Stalky în public ? vorbi Pruncul cu o prelungită căutătură ironică în privire.

— A, de ce ? răspunse Abanazar. Pentru a-i da posibilitatea să-și refacă zdruncinata carieră și pentru a nu-i zdrobi inima tatălui său. Stalky nu avea tată, dar asta

[1] O femeie neînțeleasă. (fr.)

nu avea nici o importanță. S-a purtat ca un... ca orfelinatul din Sanawar și Excelența Sa a binevoit să-l cruțe. Atunci Stalky a venit în biroul meu și a stat în fața mea timp de zece minute, suflînd cu toată forța pe nări. După care mi-a spus :

— Pufuleț, dacă mi-aș fi putut închipui eu vreodată că agățătorul ăla de coșulețe...

— Aha ! Și-a adus aminte de *asta*, zise M'Turk.

— ... că amatorul ăla de coșulețe de doi bani va guverna vreodată India, îți jur că m-aș fi turcit pe loc. Sînt o *femme incomprise* [1]. Chestia asta mi-a frînt inima. Voi avea nevoie de un concediu de șase luni pentru a vîna în India, ca să mă pot reface. Crezi că l-aș putea obține, Pufuleț ?

L-a obținut vreo trei minute și jumătate mai tîrziu și după alte șaptesprezece zile era înapoi în brațele lui Rutton Singh — teribil de compromis — cu ordinul de a-și preda comanda, etc., lui Cathcart Mac Monnie.

— Luați aminte ! exclamă Dick Patru. Un colonel de administrație pus în fruntea a treizeci de *sikhi* pe vîrful unui munte. Luați aminte, copii !

— Firește că, nefiind un prost, deși e ofițer de administrație, acest Cathcart i-a permis lui Stalky să vîneze timp de șase luni la cincisprezece mile depărtare de fortul Everett. Am auzit dealtfel că Stalky, colonelul, Rutton Singh și, pe deasupra, prizonierul deveniseră prieteni la cataramă. Mai tîrziu cred că Stalky s-a întors liniștit la regimentul lui. De atunci nu l-am mai văzut.

— Eu însă da, se mîndri M'Turk.

Ne-am întors cu toții către el.

— Era la începutul perioadei ăsteia de arșiță. Eram în tabără în doabul [2] de la Jullunder și am dat din întîmplare de Stalky într-un sat de *sikhi* ; ședea pe-un jilț cu jumătate din populația locală strînsă în jurul lui, doisprezece plozi *sikh* pe genunchi, o babă care-l bătea pe umăr și o ghirlandă de flori în jurul gîtului. Mi-a spus că venise pentru recrutări. Am luat cina împreună

[1] O femeie neînțeleasă. (fr.).

[2] *Doab :* ținut bogat și rodnic dintre Gange și munții Himalaya ; ținea pe atunci de provincia Pundjab. Prin extensiune orice ținut înbelșugat *(N. tr.)*

provizii, n-ar strica să spun că sînt *bhai* [1]-ul lui Koran Sahib ; ceea ce am şi făcut, iar *sikhii* n-au vrut să-mi ia bani.

— A ! probabil că era unul din satele lui Rutton Singh, socoti Dick Patru ; şi cîtva timp păstrarăm tăcerea.

— Ia spuneţi, reluă M'Turk firul amintirilor, v-a spus vreodată Stalky cum de s-a întîmplat că Ouă-de-Iepure l-a bombardat cu pietre pe King în seara aceea ?

— Nu, răspunse Dick Patru.

Atunci M'Turk le povesti :

— Înţeleg, zise Dick Patru, dînd din cap. Dacă-i aşa, înseamnă că şi-a repetat vechea tactică. Unul e Stalky, cine mai e ca el ?

— Tocmai aici te-nşeli, am intervenit eu, India e plină de oameni ca Stalky, de vlăjgani veniţi de pe la Cheltenham ori Haileybury ori Marlborough [2], despre care nu ştim nimic, iar surprizele au să înceapă abia cînd se va isca un tărăboi adevărat.

— Cine are să fie surprins ? întrebă Dick Patru.

— Ceilalţi. Domnii care se duc pe front în vagoane de clasa întîi. Ia gîndiţi-vă la Stalky lăsat să-şi facă de cap în sudul Europei cu un număr îndestulător de *sikhi* şi cu frumoase nădejdi de pradă. Ia gîndiţi-vă voi mai bine.

— E ceva în ceea ce spui, dar tu eşti mult prea optimist, Beetle, grăi Pruncul.

— Păi, am şi dreptul să fiu. Nu-s eu autorul întregii mustării ? Să nu rîdeţi. Cine a scris oare *Aladin acum şi-a luat nevastă ?*

— Şi ce legătură are asta cu toată treaba ? întrebă Tertius.

— Cea mai strînsă legătură, i-am răspuns.

— Dovedeşte-o, rosti Pruncul.

Şi le-am dovedit-o.

---

[1] Concetăţean *(N. tr.)*

[2] Vestite licee englezeşti.

Azvîrlit peste bordul vieții

Iar unii stau bosumflați, în vreme ce alții vor să se năpustească. (Hei! Țineți strîns! Stai liniștit, tu ăla de colo!) Pe unii trebuie să-i luați cu binișorul, pe alții trebuie să-i zgîlțîiți. (Hai! Hai! Cine zice că vrea să te omoare?) Unora — în toate meseriile există deșeuri — li se vor frînge inimile mai înainte de a fi îmblînziți și înfrînți, vor lupta ca niște fiare în vreme ce frînghia va tăia adînc în carne și vor muri înnebuniți de furie mută în curtea manejului.

Corul țarcului Toolungala

Să crești un băiat, așa cum spun părinții : „în puf !, nu este — dacă băiatul urmează să plece în lume și să-și croiască singur drum în viață — lucru înțelept. Afară de cazul că ar fi să fie întîiul dintr-o mie, lui îi va fi dat să treacă prin multe zadarnice necazuri, și s-ar mai putea să ajungă și la grele suferințe, numai și numai fiindcă n-a cunoscut adevăratele proporții ale lucrurilor.

Lăsați un cățeluș să mănînce săpunul din camera de baie ori să roadă o gheată proaspăt văcsuită. El mestecă bucuros nevoie mare pînă ce, încetul cu încetul, își dă seama că săpunul Old Brown Windsor și crema de ghete nu-i priesc defel, așa încît trage concluzia că săpunul și ghetele nu sînt sănătoase. Oricare cîine bătrîn al casei îl va convinge în curînd că nu-i înțelept să muști urechile cîinilor mari. Fiind tînăr, ține minte și iese în lume, la șase luni, în chip de mică vietate bine-crescută, cu pofte domolite. Dacă ar fi fost ținut departe de ghete

și de săpun și de dulăi, pînă ce să ajungă pe deplin dezvoltat și cu toți dinții în gură, ia gîndiți-vă cît de groaznic de zdruncinat ar fi și de ce bătăi surori cu moartea ar avea parte ! Transpuneți ideea aceasta la creșterea „în puf" și veți vedea cum i se aplică. Nu prea e plăcut, dar din două rele, ea îl reprezintă pe cel mai mic.

A fost o dată un băiat ce fusese și el crescut „în puf" ; și puful acela l-a plătit cu viața. Își petrecuse toate zilele în sînul familiei, din ceasul nașterii sale și pînă-n ceasul cînd a intrat la Sandhurst, printre primii. De către un profesor particular i s-au predat cu grijă toate cunoștințele care atrag după ele note mari și, colac peste pupăză, mai era handicapat și de faptul că „niciodată în toată viața lui nu pricinuise părinților săi o clipă de supărare". Ceea ce a învățat la Sandhurst în afara obișnuitelor tipicuri nu are importanță. A privit în juru-i și i s-a părut că săpunul și crema de ghete — ca să spunem astfel — sînt tare gustoase. A mîncat nițeluș și a ieșit de la Sandhurst ocupînd pe lista absolvenților un loc mai puțin bun decît cel de pe lista admișilor. A urmat un interval și o scenă cu ai săi care se așteptau la mult din parte-i. Apoi un an „departe de lume", în batalionul unui depozit militar de mîna treia, unde toți ofițerii tineri erau niște copii și toți cei în vîrstă niște femei bătrîne. În cele din urmă ajunse în India, unde nu se mai putea bizui pe sprijinul părinților și n-a mai avut — în afară de el însuși — cui se adresa la vreme de restriște.

Dar India e, mai presus de oricare altul, un loc unde lucrurile nu trebuie luate prea în serios — cu excepția bineînțeles a soarelui de la amiază. Prea multă muncă și prea multă energie omoară omul tot atît de sigur ca și excesul de viciu ori excesul de băutură. Flirtul nu contează, pentru că toată lumea e transferată și ori *el* ori *ea* pleacă din garnizoană și nu se mai întorc niciodată. Treaba bine făcută nu are importanță, deoarece tot omul e judecat după tot ce a făcut mai rău și, în general, un altul e răsplătit pentru ce ai făcut tu mai bun. Treaba prost făcută nu contează, pentru că alții fac o treabă și mai de mîntuială și incompetenții dospesc în India mai multă vreme decît oriunde altundeva. Distracțiile nu contează,

pentru că trebuie repetate de îndată ce au fost îndeplinite o dată şi fiindcă cele mai multe distracţii nu înseamnă altceva decît încercarea de a cîştiga banii altuia. Boala nu contează, deoarece intră în program, iar dacă mori, un altul îţi ia postul şi-ţi ocupă biroul în cursul celor opt ore care se scurg între deces şi înmormîntare. Nimic nu are importanţă, în afara concediilor în patrie şi a alocaţiilor în serviciu activ — şi aceasta numai pentru că alocaţiile se acordă rar. Sîntem într-o ţară a declasării, o ţară *Kutcha*, unde toţi oamenii lucrează cu unelte imperfecte ; şi lucrul cel mai înţelept este să nu iei pe nimeni şi nimic în serios, ci să fugi cît mai curînd cu putinţă undeva unde distracţia e distracţie şi unde merită să-ţi faci o reputaţie bună.

Tînărul nostru însă — povestea e cît munţii de veche — sosi neştiutor acolo şi luă toate cele în serios. Era drăguţ şi fu alintat. Alintările le luă în serios şi-şi ieşi din fire pentru femei care nu meritau să înşeuezi un ponei ca să te duci să le faci o vizită. Noua lui viaţă liberă din India i se păru ceva minunat. Şi aşa chiar pare a fi la *început*, din punctul de vedere al unui tînăr ofiţer — unde te duci numai cai, numai parteneri de joc, numai dansuri şi aşa mai departe. El gustă din toate, aşa cum şi căţelul gustă din săpun. Numai că ajunse tîrziu la masă, cu toţi dinţii formaţi. Nu avea simţul echilibrului — aidoma căţelului — şi nu putea pricepe pentru care pricină nu e tratat cu aceeaşi consideraţie ca în casa părintească. Se simţea jignit.

S-a certat cu alţi tineri şi, fiind simţitor pînă-n măduva oaselor, păstră amintirea acelor certuri care-l aţîţară. I-a plăcut de jocul de whist, de *gymkhane* [1] şi de altele de acest fel (menite să distreze omul după orele de serviciu) ; dar le-a luat prea în serios, tot aşa cum a luat şi dorinţa de a fi primul la băutură. Şi-a pierdut banii la whist şi în *gymkhane*, fiindcă erau nişte lucruri noi pentru el.

Îşi luă prierderile în serios şi irosi tot atît de multă energie şi grijă în vederea unei curse de doi *mohuri* [2]

[1] Cuvînt alcătuit din *gymnastics* (engl.) şi *Khana* (hindi) : local de petrecere, pariuri şi atletism. *(N. tr.)*

[2] Mohur : monedă indiană *(N. tr.)*

de aur pentru ponei de ham debutanți, de parcă ar fi fost vorba de un derby. Totul se datora în parte lipsei sale de experiență — așa cum și cățelușul se ia la sfadă cu un colț de covoraș — și în parte amețelii produse de trecerea lui dintr-o viață liniștită la alta ceva mai vie, cu strălucirea și agitația ei. Nimeni nu i-a spus ceva în legătură cu săpunul și crema de ghete, deoarece unui om obișnuit i se pare de la sine înțeles că un alt om obișnuit se ferește în general de ele. Ți-era mai mare mila să-l vezi pe bietul băiat cum singur se hăcuia ca un mînz prea strunit, care cade și se rănește cînd scapă din mîna rîndașului.

Această neînfrînată dedare la plăceri de dragul cărora nu merită să ieși din rînd — și cu atît mai puțin să faci tăraboi — a durat șase luni — de-a lungul unui întreg anotimp rece — și apoi am putea presupune că și căldura și constatarea că-și pierduse banii și sănătatea și-și schilodise caii îl vor trezi pe tînărul nostru la realitate și că se va liniști. În nouăzeci și nouă la sută dintre cazuri, așa s-ar fi și întîmplat. În toate garnizoanele Indiei părerea aceasta își găsește pildele sale. Dar în cazul nostru nu s-a întîmplat tot așa, deoarece tînărul de care povestim era simțitor și lua lucrurile în serios — cum am mai spus-o de vreo șapte ori pînă acum. Nu putem desigur ști ce înrîurire aveau asupra lui excesele la care se deda. Ele nici nu ieșeau din comun nici nu frîngeau inima cuiva. S-ar fi putut ca să rămînă lefter pe viață, și să aibă nevoie de o vorbă caldă și o mînă de ajutor. Însă amintirea isprăvilor săvîrșite putea fi ștearsă sub arșița unui singur anotimp prilenic, iar un cămătar l-ar fi putut lesne ajuta să-și rezolve necazurile bănești. Se vede însă treaba că el a privit cu totul altfel lucrurile și s-a crezut distrus fără nădejde de refacere. Colonelul regimentului i-a vorbit cu asprime pe la sfîrșitul anotimpului rece. Asta l-a dus la o stare de și mai mare depresiune ; deși, de fapt, nu fusese decît o prea obișnuită „săpuneală" trasă de un colonel.

Cele ce urmează sînt o ciudată pildă a felului în care sîntem cu toții legați laolaltă și a chipului în care răspundem unii de alții. Lucrul care descumpăni cu totul mintea tînărului nostru a fost o vorbă aruncată de-o femeie,

pe cînd discuta cu ea. N-are nici un rost s-o repetăm, deoarece n-a fost decît o mică propoziţie răutăcioasă, rostită mai înainte de a fi fost cugetată, însă la al cărei auz băiatul s-a făcut roşu ca focul. El s-a ferit de lume timp de trei zile şi apoi a cerut o permisie de două zile să meargă să vîneze prin apropierea vilei unui inginer al canalului — la o distanţă de vreo treizeci de mile. A obţinut permisia cerută şi-n seara aceea, la popotă, s-a purtat mai gălăgios şi mai agresiv ca oricînd. A spus că se duce la vînătoare de „fiare sălbatice" şi a plecat la orele zece şi jumătate într-o *ekka* [1]. Potîrnichile — singurul vînat din jurul vilei inginerului — nu-s „fiare sălbatice" ; aşa încît toată lumea s-a pus pe rîs.

A doua zi dimineaţa, unul din maiori s-a înapoiat dintr-o scurtă permisie şi a auzit că tînărul plecase să vîneze „fiare sălbatice". Maiorul prinsese simpatie pentru tînărul nostru şi nu o dată încercase să-l mai înfrîneze în cursul anotimpului rece. Cînd a auzit despre expediţie, maiorul căscă ochii mari şi se duse în camera tînărului unde începu să cotrobăiască.

După oarecare timp, ieşi din cameră şi mă găsi pe mine — tocmai ieşeam şi eu de la un joc de cărţi la popotă. În vestibul nu mai era nimeni.

Mi-a spus :

— Băiatul a plecat la vînătoare. Ia spune, cu un revolver şi o mapă de scrisori se duce un om să vîneze potîrnichi ?

— Nici gînd, maiorule ! căci am înţeles încotro îl duce mintea.

Mi-a întors vorba :

— Gînd negînd, eu mă duc la canal acum pe loc. Nu-s deloc liniştit.

Apoi reflectă o clipă şi mă întrebă :

— Poţi să minţi ?

— De ce vă mai îndoiţi ? am zis. E doar meseria mea.

— Prea bine, încheie maiorul ; trebuie să vii cu mine acum — neîntîrziat — într-o *ekka*, să vînezi căprioare în apropierea canalului. Du-te şi îmbracă-ţi un costum de vînătoare — *iute* — şi vino înapoi cu o puşcă la dumneata.

[1] Trăsurică cu un cal.

Maiorul era un om și jumătate ; știam că nu dă ordine în zadar. Așa încît i-am dat ascultare și, cînd m-am întors, l-am găsit pe maior instalat într-o *ekka* — cu puștile-n tocuri și cu de-ale gurii în plase, gata de-o partidă de vînătoare.

A dat drumul vizitiului și a luat el hățurile în mînă. Am mers așa încetișor, hurducați de trăsură, cîtă vreme ne-am aflat pe străzile garnizoanei ; de îndată însă ce am ajuns pe șoseaua prăfuită care străbate cîmpia, maiorul a mînat poneiul la galop. Un animal băștinaș mai că poate face orice la nevoie. Am parcurs cele treizeci de mile în mai puțin de trei ceasuri, dar și bietul dobitoc părea că trage să moară.

La un moment dat am și spus :

— Ce-i graba asta nebună, maiorule ?

Mi-a vorbit liniștit :

— Băiatul e de unul singur de... una, două, cinci... paisprezece ore acum ! Ți-am spus-o, nu-s deloc liniștit.

Neliniștea mi s-a transmis și mie, și am început să dau și eu cu biciul în ponei.

Cînd am sosit la vila de lîngă canal a inginerului, maiorul l-a strigat pe servitorul tînărului, dar n-a primit nici un răspuns. Atunci ne-am îndreptat spre vilă, chemîndu-l pe băiat pe nume ; dar tot n-am primit nici un răspuns.

— Păi e plecat la vînătoare, am spus eu.

Chiar atunci am văzut printr-una din ferestre un mic felinar de vînt care ardea. Asta se întîmpla pe la patru după-amiază. Am rămas amîndoi nemișcați pe verandă, ținîndu-ne răsuflarea, ca să auzim cel mai mic sunet ; și-am auzit înlăuntrul camerei *bz-bz-bz*ul unei mulțimi de muște. Maiorul n-a zis nimic, dar și-a scos casca și am intrat încetișor de tot înăuntru.

Tînărul zăcea mort pe *șarpoi* [1], în mijlocul încăperii goale și cu pereții spoiți cu var. Aproape că-și făcuse capul țăndări cu revolverul. Puștile încă nu erau scoase din tocuri, patul era nedesfăcut, iar pe masă se aflau mapa de scris și cîteva fotografii. Se dusese să moară departe, ca un șobolan otrăvit.

[1] Pat (hindi)

Maiorul spuse cu glas scăzut :

— Bietul băiat ! Bietul, *bietul* de el !

Apoi se întoarse cu spatele la pat și-mi vorbi mie :

— Am nevoie de ajutorul dumitale în treaba asta.

Știind că tînărul se omorîse singur, am înțeles exact ce ajutor mi se cere, așa că m-am apropiat de masă, am luat un scaun, am aprins o țigară și am început să răsfoiesc mapa de scris. Maiorul mi se uita peste umăr și-și tot repeta :

— Am venit prea tîrziu ! Ca un șobolan într-o bortă ! Bietul, *bietul* de el !

Tînărul trebuie să fi petrecut jumătate din noapte scriind alor săi, colonelului și unei fete din patrie ; și probabil că se împușcase îndată după ce terminase de scris, pentru că era de mult mort cînd am intrat noi.

Am citit tot ce așternuse pe hîrtie, înmînîndu-i maiorului fiecare filă, pe măsură ce eu o parcursesem.

Am văzut, după dările sale de seamă, cît de în serios luase totul : Vorbea de „rușinea pe care nu o poate îndura", de „neștearsa dezonoare", de „criminala prostie", de „viața irosită" și așa mai departe — plus o mulțime de lucruri intime adresate tatălui și mamei sale, mult prea sacre spre a fi tipărite. Scrisoarea către fata din patrie era lucrul cel mai sfîșietor și, citind-o, am simțit un nod în gît. Maiorul nu s-a străduit nici el cîtuși de puțin să-și rețină lacrimile. L-am respectat pentru aceasta. Citea și se clătina încoace și-ncolo ca o femeie, fără a se sinchisi că-l văd. Scrisorile erau atît de triste, deznădăjduite și mișcătoare. Uitaserăm totul despre neghiobiile tînărului și ne gîndeam numai la cadavrul de pe *șarpoi* și la foile scrise, pe care le țineam în mînă. Era absolut exclus să lăsăm scrisorile acelea să ajungă la destinație. Ar fi frînt inima tatălui său și ar fi ucis-o pe maică-sa, după ce i-ar fi distrus încrederea în fiu.

Într-un tîrziu, maiorul, fără a încerca să se ascundă, își șterse ochii și rosti :

— Frumoasă situație pentru o familie englezească, n-am ce spune ! Ce putem face ?

Am răspuns, știind bine de ce maiorul mă luase ca să-l însoțesc :

— Băiatul a murit de holeră. Am fost aici cu el pînă ce și-a dat sfîrșitul. Nu ne putem mulțumi cu jumătăți de măsură. Haidem !

A început apoi una din cele mai tragicomice scene la care am luat vreodată parte — fabricarea unei mari minciuni în scris, sprijinită de dovezi, în scopul de a mîngîia familia tînărului nostru. Am început să concep un proiect de scrisoare, maiorul venind din cînd în cînd cu cîte o sugestie, în vreme ce strîngea (pentru a-l azvîrli în foc) tot materialul scris de băiat. Era o seară fierbinte și senină cînd ne-am pus pe treabă, iar lampa ardea ca-n paie ude. Pînă la urmă am obținut o ciornă care mă satisfăcea, arătînd cum tînărul a fost modelul tuturor virtuților, iubit de camarazii săi de regiment, avînd în față perspectiva unei frumoase cariere, și așa mai departe ; cum îl îngrijisem în tot timpul bolii — vă dați seama că nu era cazul să recurgem la minciuni mici — și cum murise fără dureri. Îmi venea să plîng tot timpul cît scorneam toate acestea și mă purta gîndul la bieții oameni care aveau să le citească. Am rîs apoi, dîndu-mi seama cît era de grotesc ceea ce făceam și rîsul s-a amestecat cu nodul care mi se pusese în gît — iar maiorul a socotit că e cazul să bem ceva amîndoi.

Nici nu vreau să spun cît whisky am băut, mai înainte de a încheia scrisoarea. Efectul asupră-ne a fost nul. Apoi am luat ceasul, medalionul și inelele tînărului.

În sfîrșit, maiorul zise :

— Trebuie să trimitem și o șuviță de păr. Femeile țin la așa ceva.

Dar au existat motive pentru care nu am putut găsi o șuviță adecvată. Tînărul era brun și tot așa era din fericire și maiorul. Am tăiat cu un cuțit o bucată din părul de peste tîmpla maiorului și am pus-o în pachetul pe care-l pregătisem. Accesul de rîs și senzația de nod în gît au pus iar stăpînire pe mine și a trebuit să mă opresc din lucru. Maiorul se afla într-o stare aproape la fel de rea ; și ne dădeam amîndoi seama că partea cea mai groaznică abia de-acum încolo ne aștepta.

Pachetul conținînd fotografiile, medalionul, parafa, inelul, scrisoarea, șuvița de păr a băiatului l-am pecetluit cu ceara de pecetluit și cu pecetea băiatului.

Atunci maiorul :

— Pentru Dumnezeu ! hai să ieşim de aici, din camera asta, şi să cugetăm în aer liber.

Am mers de ne-am plimbat pe malul canalului timp de un ceas, mîncînd şi bînd ceea ce adusesem cu noi, pînă ce a răsărit luna. Ştiu acum cu precizie ce simte un criminal. Mai apoi ne-am impus să ne întoarcem în camera unde se aflau lampa şi cadavrul şi să ne apucăm de treaba care urma. Despre asta însă nu voi scrie. A fost prea înfiorător. Am ars aşternutul şi am aruncat cenuşa în canal ; am luat rogojinile din cameră şi le-am tratat în acelaşi fel. M-am dus pînă într-un sat şi am cerut cu împrumut două tîrnăcoape mari — nu vroiam să ne ajute sătenii — în vreme ce maiorul se ocupa de... celelalte. Ne-au trebuit multe ore de muncă istovitoare, ca să putem săpa groapa. Şi pe cînd trudeam aşa, am discutat dacă e sau nu drept să ne apucăm a rosti cît mai ţineam şi noi minte din slujba pentru morţi. Am ajuns la un compromis, recitînd rugăciunea domnească şi o rugăciune personală, dinafara ritului oficial, pentru odihna sufletului tînărului nostru. Am umplut apoi groapa cu pămînt şi am trecut pe verandă — nu în casă — ca să ne întindem şi să dormim. Eram morţi de oboseală.

Cînd ne-am trezit, maiorul a spus îngîndurat :

— Nu putem să ne întoarcem pînă mîine. Trebuie să-i lăsăm timpul de a muri. Nu uita că a murit *azi* dimineaţă. Aşa pare mai natural.

Maiorul, prin urmare, trebuie să fi rămas tot timpul treaz, reflectînd.

Am obiectat :

— Atunci, de ce n-am adus trupul înapoi la cantonament ?

Maiorul chibzui o clipă :

— Pentru că ţăranii au luat-o la fugă, de îndată ce au auzit de holeră. Iar *ekka* a plecat.

Ceea ce era absolut adevărat. Uitaserăm cu desăvîrşire despre poneiul înhămat la trăsurică, şi el plecase singur acasă.

Aşa încît am rămas şi noi singuri în toată acea înăbuşitoare zi, în vila de pe marginea canalului, examinînd

unele puncte slabe. Unui indigen înapoiat i-am spus în cursul după-amiezii, că un sahib murise de holeră și omul o luase la sănătoasa. Cînd începu să amurgească, maiorul îmi vorbi despre temerile pe care le avusese pentru băiat, și nu ezită să-mi înșire și alte groaznice povestiri cu sinucideri săvîrșite ori încercate — povestiri care-ți făceau părul măciucă. Mi-a mărturisit că și el coborîse o dată în aceeași vale a umbrei ca și tînărul nostru ; asta se întîmplase pe cînd era tînăr și nou venit în India ; astfel încît înțelegea cum de se încăierau lucrurile în bietul cap zdruncinat al tînărului. Mi-a spus de asemeni că tinerii, în clipele lor de căință, își socotesc păcatele mult mai grave și mai de neșters decît sînt ele de fapt. Am stat de vorbă toată seara și am repetat povestea morții tînărului. De îndată ce luna s-a înălțat pe cer și tînărul era, teoretic, înmormîntat, am luat-o apoi peste cîmpuri către garnizoană. Am umblat de la ora opt și pînă dimineața la șase ; dar cu toate că eram zdrobiți de oboseală, n-am pierdut din vedere să ne ducem în camera băiatului și să-i punem revolverul la loc, cu numărul corect de gloanțe în cartușieră. De asemeni, să-i așezăm mapa de scris pe masă. Am dat de colonel și i-am raportat moartea, simțindu-ne mai ucigași ca oricînd. Ne-am dus apoi la culcare și am dormit douăzeci și patru de ore în șir ; căci nu mai era pic de vlagă în trupurile noastre.

Povestea a fost crezută atîta vreme cît trebuia, căci toată lumea l-a dat pe tînărul nostru uitării mai înainte ca să fi trecut două săptămîni. Mulți, însă, au găsit timp să spună că maiorul se purtase scandalos, fiindcă nu adusese trupul neînsuflețit pentru a i se face funeraliile regimentale. Lucrul cel mai jalnic din toate a fost scrisoarea mamei tînărului către maior și către mine — acoperită de pete de cerneală spălăcită. Ne scria cele mai calde lucruri despre amabilitatea noastră, mărturisind recunoștința pe care ne-o va purta cît va trăi ea.

La drept vorbind, recunoscătoarea chiar *avea* de ce să ne fie, însă nu pentru ceea ce credea ea.

Lispeth

Uite, dragostea ai alungat-o ! Cu ce fel de zei
Vii să mă-mbii ?
Trei în Unul, Unul în Trei ? Hai, piei !
Mă duc la zeii mei.
Poate-mi va fi mai bine cu aceste feluriml
Decît cu recele-ţi Christos şi-ncurcatele-ţi
Treimi

Convertitul

Era fiica lui Sonoo, un muntean, şi a lui Jadeh, nevasta lui. Într-un an porumbul nu li s-a copt şi doi urşi şi-au petrecut noaptea în singurul lor cîmp cu maci, aşezat chiar deasupra văii rîului Sutlej [1], pe versantul dinspre Kotgarh ; aşa încît în anotimpul următor au trecut la creştinism şi şi-au adus pruncul să li-l boteze. Capelanul din Kotgarh a botezat-o Elisabeth, iar Lispeth e pronunţarea muntenilor ori a *paharilor.*

Ceva mai tîrziu, valea Kotgarhului a fost vizitată de holeră, care i-a luat cu dînsa pe Sonoo şi pe Jadeh, iar Lispeth ajunse pe jumătate slujnică şi pe jumătate damă de companie a soţiei capelanului de pe atunci al oraşului Kotgarh. Astea s-au întîmplat după domnia misionarilor moravi [2], dar mai înainte ca porecla de „Stăpîn al munţilor de miazănoapte" dată oraşului să fi pierit cu totul din amintirea locuitorilor Kotgarhului.

Nu ştiu dacă pe Lispeth a binecuvîntat-o creştinismul ; ori dacă zeii neamului său ar fi făcut tot atît de mult pentru ea în orice împrejurări ; dar una ştiu, că s-a făcut tare frumuşică. Iar cînd o fată de muntean se face frumuşică, merită să baţi cincizeci de mile de drum prost pentru a privi la ea. Lispeth avea chip de grecoaică — unul din acele chipuri aşa de ades pictate şi atît de rar întîlnite. Pielea o avea de culoare pală, ivorie şi, pentru una din stirpea ei, arătа neobişnuit de înaltă.

[1] În nord-vestul Indiei (Pakistanul de astăzi). *(N. tr.)*
[2] Sectă de protestanţi husiţi. *(N. tr.)*

Se mai bucura şi de nişte ochi minunaţi ; şi de n-ar fi fost îmbrăcată cu înfiorătoarele imprimeuri îndrăgite de misiunile religioase, ai fi putut-o lua — de-ţi ieşea pe neaşteptate în cale, pe-un drum de munte — drept însăşi romana Diană, pornită după vînat.

Lispeth se dovedi iubitoare de creştinism şi nu-l părăsi cînd ajunse la maturitate, aşa cum obişnuiesc unele tinere muntence. Ai ei o duşmăneau pentru că, după socotinţa lor, era acum o *memsahib*[1] şi se spăla zilnic, iar soţia capelanului nu ştia cum să se poarte cu ea. Parcă nu-ţi vine a cere unei mîndre zeiţe — încălţată, avea un metru şaptezeci şi şase — să spele vasele şi tacîmurile. Aşa încît era lăsată să se joace cu copiii capelanului şi urma cursurile şcolii de duminică şi citea toate cărţile din casă şi se făcea din ce în ce mai frumoasă, aidoma Cosînzenei din basme. Soţia capelanului fu de părere că fata ar trebui să-şi găsească o slujbă la Simla[2], ca infirmieră ori altceva mai „subţire". Dar Lispeth nu voia să intre în serviciu. Se simţea foarte fericită acolo unde era.

Cînd veneau călători la Kotgarh — şi în vremurile acelea numărul lor nu era prea mare — Lispeth se încuia în odaia ei de teamă să nu care cumva s-o ia cu dînşii la Simla ori altundeva în lumea asta mare.

Într-o zi, la cîteva luni după ce împlinise şaptesprezece ani, Lispeth, ieşi la plimbare. Nu se plimba ca englezoaicele — o milă şi jumătate drept înainte ; iar după aceea înapoi pe acelaşi drum. Ea străbătea în micile-i plimbări douăzeci ori treizeci de mile, învîrtindu-se jur împrejur între Kotgarh şi Narkunda. De data aceasta se întoarse după amurgit, venind pe coborîşul abrupt care dă în Kotgarh ; purta ceva greu în braţe. Soţia capelanului moţăia în salonaş, cînd Lispeth îşi aşeză povara pe canapea şi rosti simplu :

— Acesta-i soţul meu. L-am găsit pe şoseaua care duce la Bagi. S-a rănit. O să-l îngrijim şi cînd are să se însănătoşească, soţul dumneavoastră ne va căsători.

[1] Doamnă.

[2] Reşedinţa de vară a guvernămîntului britanic din India.

Era prima dată cînd Lispeth pomenea de intenţiile ei matrimoniale şi soţia capelanului scoase un strigăt, de îngrozită ce fu. Oricum, trebuia să se ocupe mai întîi de omul de pe canapea. Era un tînăr englez şi la cap avea o tăietură pînă la os, o tăietură cu ceva zimţat. Lispeth arătă că-l aflase la poalele Khudului [1] şi, fiindu-i milă, îl luase cu ea. Bărbatul respira ciudat şi-şi pierduse cunoştinţa.

Îl culcară pe pat şi-l îngriji capelanul, care se pricepea niţel la medicină ; Lispeth aştepta la uşă, pentru cazul că va fi nevoie de ea. Îi arătă capelanului că omul acesta era bărbatul pe care ea avea de gînd să-l ia de soţ ; iar capelanul şi soţia lui o dojeniră cu asprime pentru purtarea ei lipsită de simţul decenţei. Lispeth ascultă supusă şi apoi repetă prima ei declaraţie. E nevoie de foarte mult creştinism, spre a şterge necivilizatele instincte ale orientului, precum ar fi dragostea de la prima vedere. Lispeth, găsindu-şi bărbatul pe care-l adora, nu pricepea de ce ar fi trebuit să-şi ascundă intenţiile. Dar nu o purta gîndul nici să plece din casă. Avea să-l îngrijească pe englezul acela pînă ce el se va fi înzdrăvenit deajuns ca să se însoare cu ea. Ăsta-i era programul.

După două săptămîni de febră uşoară şi de inflamaţie, englezul îşi veni în fire şi mulţumi capelanului şi soţiei sale, precum şi lui Lispeth — îndeosebi lui Lispeth — pentru bunăvoinţa lor. Le spuse că era călător în orient — despre globtroteri încă nu se vorbea pe atunci, cînd compania P. & O. [2] se afla la începuturile ei şi dispunea numai de puţine vase — şi că venise de la Dehra Dun în căutare de plante şi fluturi prin dealurile şi munţii dimprejur de Simla. Nimeni, prin urmare, nu ştia ceva despre el la Simla. Părerea lui era că trebuie să fi căzut de pe o stîncă, în vreme ce vroia să rupă o ferigă de pe un trunchi de copac putred şi că, probabil, *culii* [3] săi îi vor fi furat bagajele luînd-o apoi la sănătoasa. Îşi pro-

[1] *Khud :* rîpă.
[2] Compania de navigaţie peninsulară şi orientală.
[3] Culi ori *coolie :* om de serviciu indigen.

punea să se întoarcă la Simla, după ce se va simți nițel mai în puteri. De alpinism se lecuise.

Nu se zorea să plece și-și recăpăta vigoarea încetul cu încetul. Lispeth nu voia să se lase sfătuită fie de capelan fie de soția lui, așa încît capelanul acesta vorbi cu englezul și-i povesti cum stau lucrurile. Englezul se porni pe rîs și spuse că-i o treabă foarte frumoasă și romantică, o adevărată idilă a Himalaiei ; dat fiind însă că era logodit cu o fată în patrie, nu credea ca respectiva idilă să aibă vreo consecință. Își manifestă însă hotărîrea de a se purta cu toată cuviința. Ceea ce și făcu. Îi era totuși plăcut să stea de vorbă cu Lispeth, să se plimbe cu Lispeth, să-i spună cuvinte drăguțe și să-i dea felurite porecle, în vreme ce se înzdrăvenea îndeajuns de mulțumitor, ca să poată fi în măsură de a pleca. Pentru el, toate acestea nu însemnau nimic ; pentru Lispeth, ele însemnau totul. Și a fost foarte fericită în tot cursul acelor două săptămîni, deoarece aflase un bărbat pe care să-l iubească.

Fiind o sălbatică din născare, ea nu se obosea să-și ascundă simțămintele, iar englezul se distra grozav. Cînd plecă, Lispeth se duse cu el peste munte pînă la Narkunda, foarte tulburată și peste măsură de mîhnită. Soția capelanului, fiind o bună creștină și ferindu-se de orice putea să semene a frămîntare ori scandal — asupra lui Lispeth nu mai avea nici un fel de înrîurire — îl sfătuise pe englez să-i spună fetei că se va întoarce spre a se căsători cu ea.

— Nu-i decît o copilă, să știi, și tare mă tem că-n adîncul sufletului ei a rămas o păgînă, zise soția capelanului.

Așa încît de-a lungul tuturor celor douăsprezece mile pe care le făcură urcînd muntele, englezul, ținînd-o pe Lispeth de talie, îi dădu asigurări că avea să se înapoieze și să se însoare cu ea, iar Lispeth îl punea să i-o făgăduiască iarăși și iarăși. Pe creasta muntelui, la Narkunda, fata a izbucnit în plîns, în vreme ce bărbatul se făcea nevăzut de-a lungul drumeagului ce duce la Muttiani.

Și-a șters apoi lacrimile și s-a întors iar la Kogarth, spunîndu-i soției capelanului :

— Are să se întoarcă şi să se însoare cu mine. S-a dus la ai lui să le dea şi lor vestea.

Iar soţia capelanului a liniştit-o pe Lispeth, spunîndu-i :

— Are să se întoarcă.

După trecerea a două luni, Lispeth deveni însă neràbdătoare şi atunci i se spuse că englezul plecase peste mări, în Anglia. Ştia unde se află Anglia, pentru că citise manuale elementare de geografie ; dar de bună seamă că nu-şi putea închipui ce este marea, ea fiind o fiică a munţilor. Exista în casă o hartă a lumii sub formă de rebus geografic. Lispeth se jucase cu harta aceea în copilărie. A scos-o din nou la suprafaţă şi-şi petrecea şirile potrivind cuburile laolaltă : în care timp, plîngea simţindu-se atît de singură şi încerca să-şi închipuie unde o fi englezul. Deoarece habar n-avea de vapoare ori distanţe, socotelile sale erau mai degrabă greşite. Ar fi fost însă absolut acelaşi lucru şi dacă socotelile ar fi fost cu totul şi cu totul corecte, căci englezului nici prin gînd nu-i trecea să se întoarcă spre a se însura cu acea munteancă. O şi dăduse cu totul uitării, pînă ce să se apuce din nou de vînat fluturi în Assam [1]. Mai tîrziu a scris o carte despre orient. În carte nu apărea numele lui Lispeth.

După trecerea a trei luni, Lispeth a început să se ducă zilnic în pelerinaj la Narkunda, să se uite dacă nu cumva apare englezul pe şosea. În felul acesta se liniştea şi soţia capelanului, văzînd-o mai fericită ; îşi spuse că „era acum scăpată din sălbatica şi indecenta ei nebunie". Mai apoi însă plimbările acelea încetară de a-i mai fi de folos lui Lispeth şi o stăpîniră cele mai rele toane. Soţia capelanului socoti potrivit momentul spre a-i dezvălui cum stăteau cu adevărat lucrurile — anume că englezul îi făgăduise dragostea lui numai pentru a o potoli — că nu avusese niciodată intenţia de a se ţine de cuvînt şi că era „foarte rău şi foarte necuviincios" din

[1] Provincie din nord-estul Indiei, învecinată cu Birmania. *(N. tr.)*

partea lui Lispeth de a se gîndi la o căsătorie cu un englez, care nu numai că făgăduise a se căsători cu o fată din neamul său, dar şi era făurit dintr-un „aluat de soi mai bun". Lispeth răspunse că toate acestea nu erau cu putinţă, deoarece el îi spusese că o iubeşte, iar soţia capelanului afirmase cu gura ei că englezul avea să se înapoieze.

— Cum de-ar putea fi neadevărat ce-aţi spus şi el şi dumneavoastră ? întrebă Lispeth.

— Am spus-o doar ca să te domolim, copila mea, răspunse soţia capelanului.

— Atunci m-aţi minţit, se miră Lispeth, şi el şi dumneavoastră ?

Soţia capelanului îşi plecă tăcută capul, fără a scoate un cuvînt. Lispeth rămase şi ea fără glas oarecare timp ; apoi o luă pe vale în jos şi se înapoie îmbrăcată în straie de fată de la munte — dezgustător de murdară, dar fără inelele aninate de nas şi de ureche, podoabă ce face parte din portul muntencelor. Părul şi-l răsucise în formă de coadă, lungă şi împletită cu aţă neagră, aşa cum se poartă pe meleagurile ei.

— Mă întorc la ai mei, zise ea. Pe Lispeth aţi omorît-o. N-a mai rămas decît fiica bătrînei Jadeh — fiica unei *pahari* şi slujitoarea lui *Tarka Devi* [1]. Voi englezii sînteţi toţi nişte mincinoşi.

Pînă ce să-şi revină soţia capelanului în simţiri, după comoţia produsă de ştirea că Lispeth se întorsese la zeii mamei sale, fata se şi făcuse nevăzută ; iar de întors nu s-a mai întors niciodată.

S-a legat cu înflăcărare sălbatică, din nou, de murdara ei stirpe, ca şi cum ar fi vrut să recupereze partea de viaţă pe care o petrecuse printre străini ; şi, nu după mult timp, s-a măritat cu un tăietor de lemne care o bătea cum le este obiceiul *paharilor*, iar frumuseţea i s-a veştejit curînd.

— Nu există nici o lege potrivit căreia să ştii ce are să-i răsnească în minte unui păgîn să facă, se exprimă soţia capelanului şi-mi vine a crede că, în sufletul ei, Lispeth a fost mereu o necredincioasă.

[1] Zeiţa Tarka.

rația de mai sus nu face mare cinste soției capelanului.

Lispeth era o femeie foarte bătrînă, cînd îi sună ceasul morții. N-a încetat niciodată de a vorbi la perfecție engleza, iar cînd era îndeajuns de beată, putea fi uneori ademenită să povestească despre prima sa dragoste.

Îți venea greu să crezi că ființa aceea cu fața zbîrcită și ochii împăienjeniți, care aducea așa de mult a un ghemotoc de cîrpe prăfoase, va fi fost vreodată „Lispeth de la misiunea din Kotgarh".

Un revărsat de zori înșelător

Numai Dumnezeu știe ce lucruri are să aducă fluxul mării ; pămîntul e secătuit și temător ; în așteptare, fără somn, cu ochii larg deschiși ; iar noi, care din pămînt am fost făcuți, fremătăm deopotrivă cu suferința maicii noastre.

In temniță

Nimeni nu va ști vreodată cît de adevărată e povestea aceasta ; deși s-ar putea ca femeile să și-o spună în șoapte una alteia, cîteodată, cînd își piaptănă părul înainte de culcare și-și confruntă listele de victime. Un bărbat, firește, n-are ce căuta la astfel de ceremonii. Așa încît povestea trebuie spusă din afară — pe dibuite — și ca vai de lume.

Nu lăudați niciodată pe o soră, surorii sale, în nădejdea transmiterii complimentelor pînă la cuvenitele urechi, spre a vă netezi astfel calea pentru mai tîrziu. Surorile sînt mai întîi femei, și apoi surori ; aveți să vedeți că vă faceți numai rău.

Saumarez știa aceasta, cînd s-a hotărît să ceară în căsătorie pe cea mai în vîrstă dintre domnișoarele Copleigh. Saumarez era un om ciudat, cu însușiri vrednice de laudă puține în ochii bărbaților, dar bine văzut de femei, și înzestrat cu îngîmfare berechet ca să poată acoperi cerințele unui consiliu de vicerege, mai prisosindu-i ceva-ceva și pentru statul major al comandantului suprem. Saumarez era funcționar civil și le interesa pe foarte multe femei, poate tocmai fiindcă felul său de a se purta cu ele era atît de jignitor. Dacă lovești un ponei peste nări în momentul cînd faceți cunoștință, poate că n-are să te iubească, dar are să acorde de atunci încolo și pentru totdeauna cea mai mare atenție mișcărilor tale. Cea mai în vîrstă dintre domnișoarele Copleigh era gen-

tilă, durdulie, atrăgătoare şi frumuşică. Mezina ei nu era atît de frumuşică şi pentru bărbaţii care nesocotesc sfatul dat mai sus, personalitatea ei nu îmbia şi nici nu cucerea. Amîndouă fetele aveau, la drept vorbind, aceeaşi înfăţişare şi-şi semănau în mod izbitor cît priveşte ţinuta şi vocea ; deşi nimeni nu putea pune o clipă la îndoială care era cea mai drăguţă dintre ele.

De îndată ce, venind de la Behar, sosiră în garnizoană, Saumarez se hotărî să se însoare cu cea mai mare. Cel puţin aşa crezurăm noi toţi, ceea ce înseamnă de fapt cam acelaşi lucru. Fata avea douăzeci şi doi de ani, iar el treizeci şi trei, cu o leafă şi alocaţii care se ridicau la aproape o mie patru sute de rupii pe lună. Aşa încît partida, după cum o vedeam noi, se arăta a fi foarte potrivită. Saumarez îl chema şi sumară îi era firea, precum se şi pronunţă odată careva. După ce-şi formulă hotărîrea, el alcătui un comitet consultativ de-o singură persoană, la care se convocă bineînţeles doar pe sine şi ajunse la concluzia că nu e cazul să se grăbească. În necuviincioasa noastră vorbire se spunea că domnişoarele Copleigh „vînează în cuplaj". Asta înseamnă că nu puteai să te apropii de una, fără a te apropia şi de cealaltă. Erau surori foarte iubitoare, nimic de spus ; dar mutuala lor afecţiune nu era uneori lipsită de oareşcari inconveniente. Saumarez ţinu balanţa cu o măiestrit de precisă cumpănă între ele amîndouă şi nimeni în afară de el n-ar fi putut spune de ce parte îl trăgea mai mult inima ; deşi de ghicit ghicea toată lumea. Călărea o mulţime în tovărăşia lor şi dansa cu ele, dar n-a izbutit niciodată s-o îndepărteze pe una de cealaltă oarecare vreme.

Femeile spuneau că cele două fete se ţineau nedespărţite din pricina unei totale lipse de încredere, fiecare temîndu-se ca nu cumva cealaltă să o ia înainte pe căi ascunse. Dar asta nu-l priveşte pe-un bărbat. Saumarez tăcea chitic, în toate împrejurările, şi le dădea cît mai multă atenţie putea el, avînd osebită grijă pe de altă parte atît pentru serviciul lui cît şi pentru partidele sale de polo. Şi nu încăpea îndoială că amîndouă fetele îl îndrăgeau.

Deoarece anotimpul călduros era pe-aproape şi Saumarez nu vădea nici un semn de hotărîre, femeile mai

vîrstnice susţineau că se putea citi neliniştea în ochii fetelor — că ele arătau stingherite, tulburate, precum şi supărăcioase. Bărbaţii sînt cu desăvîrşire orbi în chestii de-alde astea, afară de cazul că în alcătuirea lor intră mai mult feminitatea decît bărbăţia — caz în care n-are nici o importanţă ce spun ori ce gîndesc. Eu unul cred că prospeţimea obrajilor domnişoarelor Copleigh cam pălise sub căldura zilelor lui april. Ar fi trebuit să plece mai devreme la munte. Nimeni — fie el bărbat, fie ea femeie — nu se simte înger cînd se apropie căldurile. Sora mezină deveni mai cinică, pentru a nu spune mai acră, în purtările sale ; iar caracterul îmbietor al celei mai în vîrstă se adumbri. Oricine putea simţi un fel de sforţare înapoia gentileţei.

Trebuie să ştiţi că garnizoana unde se petreceau toate acestea, deşi nu era chiar mică, se afla totuşi la oarecare depărtare de calea ferată şi nu se bucura de atenţia autorităţilor şi a oamenilor. Grădini nu avea şi nici orchestre ori distracţii mai de seamă, iar drumul ca să te duci să dansezi într-un local sau într-o familie din Lahore îţi lua aproape o zi. Oamenii se bucurau aşadar de orice lucru mărunt care putea să-i preocupe.

Cam pe la începutul lui mai şi-n ajunul exodului final al vilegiaturiştilor care se pregăteau să plece la munte, cînd vremea era foarte călduroasă şi nu mai rămăseseră decît douăzeci de inşi în garnizoană, Saumarez a organizat un picnic la lumina lunii, lîngă un vechi mormînt aflat în apropierea rîului, la o depărtare de şase mile de sălaşul nostru ; participanţii urmau să vină toţi călări. Era un picnic de perechi-perechi, ca pe arca lui Noe, şi între fiecare pereche, din pricina prafului, trebuia să fie respectat obişnuitul interval de-un sfert de milă. Veniră în total şase perechi, inclusiv însoţitoarele tinerelor fete. Picnicurile la lumina lunii îşi au rostul cu deosebire în ultimele zile ale sezonului, mai înainte ca toate fetele să plece la munte. Ele înlesnesc acordurile între inimi şi ca atare s-ar cuveni a fi încurajate de însoţitoare, şi mai ales de acelea ale căror fete arată mai drăgălaşe ca oricînd în costum de călărie. Am cunoscut eu un asemenea caz, cîndva. Dar asta-i altă gîscă în altă traistă. Picnicului de care vorbesc i s-a spus „Marele picnic al

peţirii", deoarece toată lumea ştia că Saumarez va folosi prilejul respectiv pentru a o cere în căsătorie pe cea mai mare dintre domnişoarele Copleigh ; şi-n afară de perspectiva lui, mai era încă una care se putea să ducă la fericit deznodămînt. Atmosfera socială era tare încărcată şi avea nevoie de o descărcare.

Ne-am întîlnit pe cîmpul de manevre la orele zece : noaptea se lăsase spăimîntător de caldă. Caii năduşeau chiar mergînd la pas, dar orice pretext de mişcare tot ni se părea mai bun decît a sta locului în propriile noastre locuinţe întunecate. Cînd am pornit la drum sub lumina lunii pline, eram patru perechi, un triplet şi subsemnatul. Saumarez călărea în tovărăşia domnişoarelor Copleigh, iar eu tîndăleam în coada alaiului, întrebîndu-mă cu cine avea să se înapoieze Saumarez. Eram toţi mulţumiţi şi fericiţi ; şi cu toţii simţeam că aveau să se întîmple anumite lucruri. Mergeam încet ; şi aproape că se făcuse miezul nopţii, cînd am ajuns la vechiul mormînt, în faţa rezervorului în paraginä din grădina părăsită în care urma să mîncăm şi să bem. Am sosit cu întîrziere şi înainte de a intra în grădină am băgat de seamă că pe geana orizontului, spre miazănoapte, se profila o dîră de lumină de culoare mohorîtă şi leşinată. Dar nimeni nu mi-ar fi purtat recunoştinţă pentru o veste care ar fi stricat o petrecere atît de minuţios organizată ca picnicul acela — iar pe de altă parte, un uragan de praf nu pricinuieşte cine ştie ce mare rău.

Ne-am reunit în jurul rezervorului. Careva adusese un banjo — care-i un instrument cît se poate de sentimental — şi trei sau patru dintre cei aflaţi de faţă începură să cînte. Să nu rîdeţi. Distracţiile noastre în garnizoanele îndepărtate sînt cu adevărat foarte puţine la număr. Am stat apoi de vorbă, în grupuri ori toţi laolaltă, în vreme ce trandafirii pîrjoliţi de arşiţă îşi lepădau petalele la picioarele noastre, pînă ce fu gata masa. A fost o masă minunată, păstrată la rece, cu băuturi la gheaţă, după dorinţa inimilor noastre ; şi ne-am înfruptat dintr-însa în tihnă.

Simţisem cum aerul se înfierbîntă din ce în ce mai tare ; dar nimeni nu păru să ia aminte pînă ce luna nu dispăru şi un vînt arzător se porni a biciui portocalii

cu un zgomot asemănător mugetelor mării. Dar mai înainte de a ne fi putut dezmetici, uraganul de nisip ne potopi şi totul în jur n-a mai fost decît beznă vuitoare şi învîrtejită. Masa pe care mîncasem fu săltată în aer, chiar aşa cum se afla ea, şi izbită-n pereţii rezervorului. Ne-am temut să mai stăm în preajma vechiului mormînt, ca nu cumva pietrele sale să se prăvălească asupră-ne. Aşa încît ne-am îndreptat orbecăind către portocali, unde se aflau priponiţi caii care aşteptau să treacă uraganul. Atunci şi puţina lumină care mai dăinuise pieri cu totul şi nu ne-am mai putut vedea nici mîna dusă apărătoare la ochi. Aerul era supraîncărcat cu praf şi nisip ; nisipul şi colbul veneau din albia rîului, ne umpleau buzunare şi cizme, se strecurau printre guler şi piele şi ni se aşterneau pe sprîncene, pe mustăţi. A fost unul dintre cele mai îndîrjite uragane ale anului acela. Ne-am pomenit ghemuiţi cu toţii laolaltă, aproape de caii care tremurau, în vreme ce tunetele mugeau şi clănţăneau deasupra noastră, iar fulgerele ţîşneau ca apa dintr-o ecluză, din toate părţile în acelaşi timp. Pericol firesc că nu exista, decît doar dacă s-ar fi rupt caii din pripoanele lor. Eram în picioare, ţinîndu-mi capul în direcţia opusă vîntului şi acoperindu-mi gura cu palmele, auzind cum pomii se biciuiau unii pe alţii. N-am putut vedea cine stă lîngă mine, pînă ce n-a început a fulgera. Atunci am constatat că sînt înghesuit lîngă Saumarez şi cea mai în vîrstă dintre domnişoarele Copleigh şi că aveam în faţa ochilor propriu-mi cal. Am recunoscut-o pe cea mai în vîrstă dintre domnişoarele Copleigh, deoarece — spre deosebire de mezina ei — purta un *pagri*[1] în jurul căştii de călărie. Toată electricitatea din atmosferă îmi pătrunsese în trup şi dîrdîiam şi fremătam din creştet pînă-n tălpi, aşa cum te înţeapă şi te sfredeleşte o bătătură cînd prevesteşte a ploaie. Furtuna avea ceva măreţ. S-ar fi zis că rafalele ridică ţărîna şi o azvîrle deoparte, în mormane uriaşe, iar fierbinţeala se înalţă din pămînt ca fierbinţeala judecăţii de apoi.

Uraganul se domoli niţel după prima jumătate de oră şi am auzit un glas plăpînd şi deznădăjduit care, în apro-

[1] Un turban de muselină.

piere de urechea mea, își spunea încet și blînd, de parcă un suflet pierdut ar fi fost dus pe aripile vîntului : „Doamne Dumnezeule !“ Apoi cea mai mică dintre domnișoarele Copleigh îmi căzu împleticindu-se în brațe și grăi :

— Unde mi-e calul ? Găsește-mi calul. Vreau să mă duc acasă. Vreau să merg numaidecît acasă. Du-mă acasă.

Credeam că fulgerele și bezna nopții de smoală o înfricoșaseră ; așa încît i-am spus că nu există nici un pericol și că trebuie să aștepte pînă ce furtuna se va fi liniștit. Mi-a răspuns :

— Nu-i *asta* ! Nu-i *asta* ! Vreau să merg acasă. O ! ia-mă de aici !

I-am arătat că nu poate pleca pînă ce nu se va lumina de ziuă ; dar am simțit-o furișîndu-se pe lîngă mine și îndepărtîndu-se. Era prea întuneric să pot vedea încotro apucă. Atunci întregul cerului fu despicat de-un fulger cutremurător, de s-ar fi zis că vine sfîrșitul lumii, și toate femeile se porniră a țipa.

Aproape în aceeași clipă am simțit o mînă de bărbat pe umărul meu și l-am auzit pe Saumarez răcnindu-mi ceva în ureche. Trosnetul copacilor și urletul vîntului mă împiedicară să-i prind vorbele, dar în cele din urmă l-am auzit spunînd :

— Am încurcat borcanele, am cerut-o în căsătorie pe cea pe care n-o voiam. Ce să mă fac ?

N-avea nici un rost ca Saumarez să-mi facă mie această confidență. Nu-i fusesem niciodată prieten și nici acum nu-i sînt ; dar presupun că ne ieșiserăm cu toții din minți, în clipele acelea. Saumarez tremura tot de agitat ce era, iar mie electricitatea îmi dădea o ciudată senzație de irealitate. N-am găsit nimic altceva mai bun de spus decît :

— Mare prost ai fost pețind într-un uragan de praf.

Dar nu vedeam întrucît această observație ar fi putut îndrepta greșeala.

Apoi strigă :

— Unde-i Edith, Edith Copleigh ?

Edith era mezina. Peste măsură de mirat i-am răspuns :

— Ce-ai cu *ea* ?

Acum, fie că mă veți crede ori ba, adevărul e că în următoarele două minute el și cu mine zbieram unul la altul ca doi turbați — el jurîndu-se că tot timpul voise s-o ceară de nevastă pe sora mai tînără, iar eu explicîndu-i, pînă ce-am rămas fără glas, că făcuse desigur o eroare! Nici pentru acest schimb de cuvinte nu pot găsi altă lămurire decît că nici unul dintre noi nu era în toate minților. Totul mi se părea a fi un vis urît — de la tropăitul cailor în beznă pînă la Saumarez, care-mi povestea cum o iubise pe Edith Copleigh de la începutul începutului. Mă ținea încă de umăr și mă tot ruga să-i spun unde e Edith Copleigh, cînd din nou furtuna se potoli pentru cîteva clipe și se făcu oarecare lumină. Văzurăm norul de praf care se închega pe cîmpia din fața noastră. Așa încît știurăm că partea cea mai rea trecuse. Luna coborîse mult și se ivi acea slabă licărire a falsului revărsat al zorilor, care precede cam cu un ceas adevăratul revărsat de zi. Dar licărirea era nespus de sfioasă și norii mohorîți mugeau ca taurii. Mă întrebam încotro o fi luat-o Edith Copleigh; și-n timp ce mă întrebam așa, văzui trei lucruri deodată: mai întîi fața domnișoarei Maud Copleigh ieșind zîmbitoare din întuneric și îndreptîndu-se către Saumarez care stătea lîngă mine. Am auzit-o pe fată șoptind „George", am văzut-o petrecîndu-și brațul pe sub acela din brațele lui Saumarez care nu era rezemat de umărul meu și am deslușit pe fața ei expresia aceea care nu apare decît o dată ori de două ori în cursul unei vieți — atunci cînd o femeie e pe deplin fericită și aerul răsună de vuietul trompetelor și străluce de vrăjitele văpăi ale focului și cînd tăria toată se risipește în fumuri, deoarece ea iubește și este iubită. În același timp am zărit fața lui Saumarez pe cînd auzea vocea domnișoarei Maud Copleigh, iar la cincizeci de metri depărtare de pîlcul de portocali am văzut o amazoană urcîndu-se pe-un cal.

Probabil că starea mea de surescitare m-a împins să-mi vîr la repezeală nasul unde nu-mi fierbe oala. Saumarez o pornise către silueta în costum de călărie; dar l-am tras înapoi și i-am spus:

— Stai aici și explică. O aduc eu înapoi.

Şi m-am repezit să-mi iau calul. Mă stăpînea cît se poate de anacronica idee că totul trebuie să se petreacă liniştit şi frumos şi că prima datorie a lui Saumarez trebuia să fie aceea de a şterge expresia de fericire de pe faţa lui Maud Copleigh. Cîtă vreme potriveam struna zăbalei, mă întrebam neîncetat cum avea să procedeze.

Am pornit în galop mic pe urma lui Edith Copleigh, socotind s-o aduc înapoi la pas, sub un pretext oarecare. Dar ea o luă la galop deîndată ce mă văzu şi am fost silit să mă ţin după ea în goană mare. Mi-a strigat de două-trei ori, întorcîndu-şi capul :

— Pleacă ! Mă duc acasă. Pentru Dumnezeu, pleacă !

Datoria mea însă era mai întîi s-o prind şi apoi să fiscut. Cursa se încadra cum nu se poate mai nimerit în întregul meu coşmar. Terenul era foarte prost şi din cînd în cînd treceam prin înăbuşitoarele vîrtejuri — „dracii de praf" — care se ţin de poalele furtunii în retragere. Mai sufla şi un vînt arzător, care aducea cu sine rafale din duhoarea unei cărămidării mucegăite ; iar în clarobscur, printre „dracii de praf", flutura costumul de călărie, pe calul cel sur. O luase mai întîi spre garnizoană. Apoi cîrmi şi se îndreptă către rîu, printre răzoare de iarbă de junglă pîrjolită, destul de neprielnice, gata a te face să vii oricînd peste cap. Zdravăn la minte, nici prin gînd nu mi-ar fi trecut să călăresc prin asemenea locuri noaptea, dar mi se părea lucru absolut normal în vreme ce fulgerele scăpărau deasupră-mi, iar în nări îmi pătrundea o putoare ce s-ar fi zis că vine din chiar hăurile iadului. Goneam şi răcneam, iar ea se tot pleca înainte şi dădea bici calului ; apoi pulpanele uraganului ne-au ajuns din urmă şi ne-au surprins pe amîndoi şi ne-au tîrît în bătaia vîntului ca pe două foi de hîrtie.

Nu ştiu pînă unde am ajuns călări ; dar ropotul potcoavelor şi mugetul vîntului şi cursa prin ceaţa galbenă a lunii sîngerii de pe cer mi s-au părut a dura ani şi ani de zile, şi mă aflam pur şi simplu leoarcă de sudoare de la cască pînă la jambiere, cînd surul meu se poticni, îşi regăsi echilibrul şi se ridică în picioare, frînt de oboseală. Bietul dobitoc era cu totul istovit. Edith Copleigh arăta ca vai de lume ; blindată de praf, îşi pierduse casca şi plîngea cu sughiţuri.

— De ce nu-mi dai pace? îmi spuse. N-am vrut decît să plec și să mă duc acasă. Te rog, te rog, lasă-mă să-mi văd de drum.

— Trebuie să vă întoarceți cu mine, domnișoară Copleigh. Saumarez are să vă spună ceva.

Exprimasem prostește ceea ce aveam de comunicat; dar abia dacă o cunoșteam pe domnișoara Copleigh și cu toate că-mi asumasem rolul proniei în dauna calului meu, nu puteam să-i repet aidoma cele ce-mi destăinuise Saumarez. Mi-am spus că o va face mai bine el însuși. Toată așa-zisa ei oboseală și așa-zisa dorință de a merge acasă pieriră ca prin farmec. Stînd în șa, se legăna într-o parte și într-alta plîngînd cu sughițuri, în vreme ce vîntul fierbinte îi flutura părul negru în direcția bătăii lui. Nu voi repeta ceea ce a spus, deoarece își ieșise cu totul și cu totul din fire.

Întocmai așa, vă rog s-o credeți, se prezenta trufașa domnișoară Copleigh. Iar eu, de fapt un străin pentru ea, un om de care n-o lega nimic, un ins care încerca să-i spună că Saumarez o iubește și s-o convingă că trebuie să se întoarcă și să-l asculte cum i-o declară chiar el! Cred că am izbutit să mă fac înțeles, deoarece își îmboldi surul și-l puse șontîc-șontîc în mișcare, așa încît am luat-o spre mormînt, în vreme ce uraganul cobora cu tunet spre Umballa, iar cîteva picături mari de ploaie caldă udau pămîntul scorojit. Am aflat că se găsea alături de Saumarez cînd a pețit-o pe sora ei și că voise să plece acasă spre a-și vărsa năduful în pace, după cum se cuvine unei englezoaice. Își ștergea ochii cu batista pe măsură ce înaintam, și nu înceta a sporovăi, de ușurată ce-și simțea inima și de greu ce-i venea să-și găsească astîmpărul. Toate acestea erau cît se poate de nefirești; și totuși, în locurile acelea și la ora aceea, ele păreau a fi la locul lor. Lumea toată nu mai era alcătuită decît din surorile Copleigh, din Saumarez și din mine, iar în jur un inel de beznă brăzdat de fulgerări, și toată grija îngrijoratei lumi încredințată părea să-mi fi fost mie.

Cînd ne-am înapoiat la mormînt în adînca liniște de moarte de după furtună, zorile tocmai mijeau și nimeni nu plecase. Așteptau întoarcerea noastră. Saumarez

el ne ieşi înainte şi, ajutînd-o să descalece, o sărută de faţă cu toţi. S-ar fi zis că-i o scenă de teatru şi asemănarea o accentuau bărbaţii şi femeile acelea albi de praf şi cu înfăţişări ca de strigoi : aliniaţi de-a lungul portocalilor, ceilalţi aplaudau — ca şi cum ar fi asistat la un spectacol — alegerea lui Saumarez. De cînd sînt n-am văzut ceva mai neenglezesc.

În sfîrşit, Saumarez spuse că trebuie să ne întoarcem cu toţii acasă, că de nu garnizoana va ieşi să ne caute ; şi mă întrebă dacă vreau să fiu atît de bun s-o conduc eu pe Maud Copleigh la domiciliu. I-am răspuns că nimic nu-mi poate face mai multă plăcere.

— Aşa că ne-am reconstituit formaţia — şase perechi cu totul — şi am pornit-o doi cîte doi, Saumarez mergînd pe jos lîngă Edith Copleigh căreia îi cedase calul său.

Aerul se limpezise ; şi-ncetul cu încetul, pe măsură ce soarele se înălţa, mi-am dat seama că ne reluam vechile noastre înfăţişări de bărbaţi obişnuiţi şi de femei obişnuite şi că „marele picnic al peţirii" fusese ceva cu totul special şi ieşit din lume, care nu mai avea să se repete vreodată. Se spulberase odată cu uraganul de praf şi cu tremurul fierbinte al aerului.

Mă simţeam frînt şi sleit de puteri şi totodată ruşinat de mine însumi cînd m-am dus să mă îmbăiez şi să trag un pui de somn.

Mai există şi o versiune feminină a poveştii acesteia, dar ea n-are să fie scrisă nicicînd... decît doar dacă i s-ar năzări domnişoarei Maud Copleigh să încerce a o aşterne în scris.

Săgeţile lui Cupidon

„Sanţ unde bizonul îşi răcorea pielea zbicită de soarele fierbinte, şi băşicată şi scorojită ; colibă de birne în iarba vie, ascunsă, singuratică ; talaz pe care stau împrăştiate muşuroaiele şobolanilor de cîmp ; scobitură sub malul de-a lungul căruia şerpuieşte sfiosul pîrîu ; aloe care străpunge inima şi călcîiele. Săriţi, de cutezaţi, pe un armăsar neîncercat — e mai cuminte să mergi în depărtări, în depărtări. Ascultaţi ce se aude din rîndul întîi, unde călăresc cei mai buni oameni: risipiţi-vă, băieţi ! Departe ! În depărtări".

(Vînătoarea de Peore)

Trăia cîndva la Simla o fetişcană tare frumuşică, fiica unui sărac dar neînduplecat judecător districtual şi itinerant. Era o fată bună, dar nu putea să nu-şi dea seama de puterea ei şi să n-o folosească. Mămica se îngrijora mult de soarta fiicei sale, aşa cum se şi cuvine orişicărei bune mămici.

Cînd un bărbat e perfect şi becher şi are dreptul de a purta pe veşmintele sale puzderie de zorzoane şi de giuvaericale din aur şi email şi de a trece pe uşă înaintea oricui, cu excepţia doar a vreunuia din membrii Consiliului, sau a unui guvernator regional sau a unui vicerege, bărbatul acela merită să te măriţi cu el. Cel puţin aşa spun cucoanele. Exista pe atunci un prefect la Simla care era şi purta şi făcea tot ce am spus mai sus. Era un om respingător — un om urît — cel mai urît om

— exceptîndu-i pe încă doi — din toată Asia. Şi avea o faţă pe care s-o tot visezi şi să încerci a o sculpta apoi sub forma unui cap de pipă. Numele lui era Saggott-Barr Saggott-Anthony Barr-Saggott, după care urmau şase litere care indicau, abreviate, titlurile şi calităţile sale. Profesional, era unul din cei mai buni slujbaşi de care dispunea guvernămîntul Indiei.

Din punct de vedere monden, era un fel de gorilă curtenitoare.

Cînd începu să-i acorde atenţie domnişoarei Beighton, cred că doamna Beighton plînse de bucurie pentru răsplata pe care pronia i-o trimisese la bătrîneţe.

Domnul Beighton îşi ţinu însă gura. El era un om care lua lucrurile uşor.

Se ştie că orice prefect e tare bogat. Salariul său depăşeşte visele zgîrcitului — e un salariu atît de mare, încît prefectul îşi poate îngădui să economisească ori să se calicească într-un chip care mai că l-ar compromite şi pe un simplu membru de consiliu. Aproape toţi prefecţii sînt toţi nişte zgîrie-brînză : Barr-Saggott însă era o excepţie. El îşi primea oaspeţii regeşte ; călărea numai cai de preţ ; organiza serate dansante ; reprezenta o putere în ţară şi se purta ca atare.

Luaţi aminte că toate lucrurile despre care scriu s-au petrecut într-o eră aproape preistorică a istoriei Indiei britanice. Sînt oameni care-şi pot aduce aminte de anii dinainte de naşterea tenisului, cînd jucam cu toţii crochet. Au mai existat — dacă vreţi să-mi daţi crezare — timpuri şi mai vechi, cînd nici măcar crochetul nu fusese inventat, şi tragerea cu arcul — ce reînviase în Anglia prin 1844 — era un flagel tot atît de însemnat pe cît e tenisul în zilele noastre. Oamenii vorbeau foarte doct despre „ochiri" şi „lansări", despre oţeluri, „arcuri pliante", „arcuri îndoit deschise" şi „arcuri îndoit închise", „arcuri de 56 de funzi", „arcuri drepte", „arcuri simple" ori „arcuri compozite", aşa cum vorbim noi astăzi de „concursuri", de „voleuri", de „lovituri zdrobitoare", de „retururi" şi de „rachete de 16 uncii".

Domnişoara Beighton trăgea divin cu arcul, mult peste distanţa doamnelor — adică pînă la 55 metri — şi

era recunoscută drept cea mai bună trăgătoare cu arcul din Simla. Bărbaţii îi spuneau „Diana de la Tara-Devi".

Barr-Saggott îi acorda mare atenţie şi, după cum am mai spus, maică-si îi creştea inima în consecinţă. Kitty Beighton lua lucrurile mai calm. Era plăcut să fii remarcată de-un prefect cu multe litere după numele său de familie şi să umpli inimile celorlalte fete cu simţăminte urîte. Dar nu putea fi contestat nici faptul că Barr-Saggott era fenomenal de slut, iar toate încercările lui de a se înfrumuseţa nu aveau alt rezultat decît de a-l face şi mai caraghios. Nu degeaba fusese poreclit *langur*, care se tălmăceşte prin maimuţă cenuşie. Era plăcut, îşi spunea Kitty, să-l aibă la picioarele ei, dar şi mai bine era să se descotorosească de el şi să se ducă să facă o plimbare călare cu ştrengarul de Cubbon — din regimentul de dragoni de la Umballa, un tînăr chipeş şi fără perspective de viitor. Lui Kitty îi cam plăcea de Cubbon, care niciodată n-a susţinut că nu e îndrăgostit pînă peste cap de ea ; căci Cubbon era un tînăr cinstit. Şi astfel Kitty fugea cînd şi cînd de pompoasele declaraţii de dragoste ale lui Barr-Saggott, pentru a-l regăsi pe tînărul Cubbon şi a fi în consecinţă mustrată de mămica ei.

— Dar, mamă, zicea ea, domnul Saggott e atît... atît de *îngrozitor* de urît, ştii !

— Draga mea, îi răspundea cucernic doamna Beighton, nu putem fi altfel decît ne-a făcut pronia cerească. Şi nu uita că dacă te măriţi cu el, apoi la ceremonii — o ştii şi tu — ai să ai întîietate faţă de propria-ţi mamă. Ia gîndeşte-te la asta şi fii cuminte !

Atunci Kitty îşi semeţea micuţa-i bărbie şi grăia lucruri necuviincioase despre întîietate şi despre prefecţi şi despre instituţia căsătoriei. Iar domnul Beighton se scărpina în scăfîrlie : căci era un om care lua lucrurile mai uşor.

Către sfîrşitul anotimpului, cînd socoti că momentul e prielnic, Barr-Saggott chibzui un plan care făcea adevărată cinste capacităţii sale administrative. Organiză un concurs de tragere cu arcul pentru doamne şi-l înzestră drept premiu cu o superbă brăţară bătută în diamante.

Redactă condițiile concursului cu mare grijă și toată lumea pricepu că brățara urma a fi un dar pentru domnișoara Beighton, a cărui acceptare avea să atragă după sine mîna și inima prefectului Barr-Saggott. Condițiile prevedeau realizarea unei runde zisă a Sfîntului Leonard — treizeci și șase de lovituri de la cincizeci și cinci de metri — conform regulamentului Societății toxofile din Simla [1].

Toată Simla fu invitată. Sub deodarii [2] din Annandale, acolo unde se află acum marele stand, erau așezate măsuțe pentru ceai, frumos împodobite ; și, singură în toată măreția sa, sclipind în bătaia soarelui, vedeai — într-o cutiuță căptușită cu catifea albastră — brățara cu diamante. Domnișoara Beighton era nerăbdătoare — poate prea nerăbdătoare — să ia parte la concurs. În după-amiaza hotărîtă, toată Simla se îndreptă călare spre Annandale spre a fi de față la această inversată judecată a lui Paris. Kitty veni însoțită de tînărul Cubbon, și nu era greu de văzut că tînărul avea mintea tulburată. Trebuie socotit nevinovat de tot ceea ce s-a petrecut în urmă. Kitty era palidă și nervoasă și se uita îndelung la brățară. Barr-Saggott purta somptuoase veșminte, și se vădea mai nervos chiar decît Kitty, și mai slut ca oricînd.

Doamna Beighton zîmbea condescendent așa cum i se cuvine mamei unei viitoare doamne prefect, și tragerea începu. Publicul, în picioare, alcătuise un semicerc, în vreme ce concurentele se prezentau una după alta.

Nimic nu este mai plictisitor decît un concurs de tragere cu arcul. Concurentele au tras, și iar au tras, și au tot tras, pînă ce soarele părăsi valea și mici adieri suflară printre deodari ; lumea aștepta ca domnișoara Beighton să tragă și ea — și să cîștige. Cubbon stătea la un capăt al semicercului din jurul trăgătoarelor iar Barr-Saggott la celălalt. Domnișoara Beighton era ultima

---

[1] *Toxofil* (de la cuvîntul grecesc *toxon* — arc) : amator de tragere cu arcul.

[2] *Deodar* — cedru din Munții Himalaia.

pe listă. Scorul nu înregistrase succese deosebite, așa că brățara, plus prefectul Barr-Saggott, erau ale ei fără doar și poate.

Prefectul întinse cu propriile lui sacre mîini coarda arcului menit ultimei concurente. Ea făcu un pas înainte, aruncă o privire asupra brățării — și prima săgeată nimeri fără greș drept în centrul cercului de aur care reprezenta ținta ; lovitura îi aducea nouă puncte.

La stînga, tînărul Cubbon se făcu alb ca varul, iar demonul lui Barr-Saggott îl îmboldi să zîmbească. Dar pînă și caii se speriau cînd zîmbea Barr-Saggott. Și Kitty văzu acel zîmbet. Își îndreptă privirea undeva între — să spun așa — drept înainte și la stînga, îi făcu un semn imperceptibil lui Cubbon și continuă să tragă.

Aș dori să pot descrie scena care a urmat. A fost cu totul ieșită din comun și de contrară cuviinței. Domnișoara Kitty își potrivea săgețile cu nesfîrșită grijă astfel încît oricine să poată vedea ce face. Era o excelentă trăgătoare, iar arcul ei de 46 pfunzi părea făcut de comandă pentru ea. Nimeri suporturile de lemn ale țintei de patru ori în șir — cu multă grijă. Apoi înfipse o săgeată în partea de sus a suportului pe care era fixată ținta, și toate doamnele se uitară una la alta. După care începu să îndrepte la voia întîmplării cîteva lovituri în cercul alb care, dacă-l nimerești, îți dă dreptul numai la un punct. Din punct de vedere al meșteșugului tragerii cu arcul era fantastică ; avînd însă în vedere că treaba ei era să țintească în cercul de aur și să cîștige brățara, Barr-Saggott se făcu verde-pal, așa cum e lintița. Mai apoi, ea trase de două ori deasupra țintei și după aceea mult la stînga — mereu cu aceeași hotărîtă grijă — în vreme ce o tăcere glacială se lăsa peste toți cei prezenți, iar doamna Beighton își scoase batista. Atunci Kitty trase cîteva săgeți în pavajul din fața țintei și făcu țăndări mai multe săgeți. Apoi trimise o săgeată în banda roșie — obținînd astfel șapte puncte — numai ca să arate de ce e în stare dacă vrea, și-și încheie uluitoarea performanță cu un număr suplimentar de trageri capricioase asupra suportului țintei.

	Aur	Roşu	Albastru	Negru	Alb	Totalul loviturilor	Scor total
Domnişoara Beighton :	1	1	0	0	5	7	21

Barr-Saggott arăta de parcă ultimele cîteva vîrfuri de săgeată s-ar fi înfipt în picioarele lui, iar nu într-ale ţintei. Apoi adînca tăcere fu ruptă de o fetişcană cîrnă, pistruiată, încă nedezvoltată, care strigă cu glas piţigăiat şi biruitor :

— Atunci *eu* am cîştigat !

Doamna Beighton se strădui din răsputeri să nu-şi piardă cumpătul. Dar nici cea mai deplină stăpînire de sine nu poate rezista unei asemenea dezamăgiri. Kitty, cu o smucitură nervoasă, îşi readuse arcul în poziţie neîncordată şi se înapoie la locul ei, în vreme ce Barr-Saggott încerca să dea impresia că-i face mare plăcere să prindă brăţara pe încheietura roşie şi osoasă a unei mîini de fetişcană. A fost o scenă neplăcută — cît se poate de neplăcută. Fiecare se grăbea să plece odată cu toţi ceilalţi, lăsînd-o pe Kitty să-şi înfrunte mămica.

Dar n-a fost aşa, căci Cubbon o luă cu el — iar ceea ce a urmat nu merită să vadă lumina tiparului.

Cum a fost salvat Pluffles

Şi-aşa, în cursul unui anotimp, s-au
· bătut cinstit amîndouă :
Ea şi verişoara-i May —
Cu tact, talent şi bonomie,
Fost-au vrăjmaşe leale ;
Dar nici că s-ar putea asemui
Luptele dintre bărbaţi
Cu necruţătoarele încăierări ale
femeilor.

(Două şi unul)

Doamna Hauksbee era uneori gentilă cu propriu-i sex. Iată o povestioară ce-o dovedeşte, şi-i puteţi da exact atîta crezare cît veţi găsi de cuviinţă.

Pluffles era un tînăr ofiţer în regimentul „Împieliţaţilor". Era netot rău, chiar pentru un tînăr ofiţer ; şi mai şi aducea a pasăre golaşă — aidoma unui canar căruia nu-i crescuseră încă toate penele. Dar mai rău decît orice era faptul că avea de trei ori mai mulţi bani decît i-ar fi fost spre bine — tăticul lui Pluffles fiind om înstărit, iar Pluffles fiind singurul său fiu. Mămica lui Pluffles îl iubea ca pe ochii din cap. Era doar niţel mai puţin netoată decît Pluffles şi credea tot ce spunea băiatul.

Punctul slab al lui Pluffles consta în a nu da crezare celor ce spuneau oamenii. Îi venea mai la îndemînă să aibă încredere în ceea ce numea propria-i judecată. Putere de judecată avea cam tot cît avea iscusinţă în mîini ori pricepere de a se ţine în şa. Astfel că venitul acela mai la îndemînă l-a azvîrlit o dată ori de două ori peste cap drept în urzicile necazurilor.

Însă necazul cel mai afurisit pe care Pluffles singur şi l-a făcut vreodată i-a venit plăcintă la Simla — acum cîtva timp, cînd avea rotunda vîrstă de douăzeci şi patru de anişori.

El a început prin a nu acorda încredere, ca de obicei, decît propriei sale judecăți și rezultatul a fost că, după cîtva timp, s-a pomenit legat de mîini și de picioare la roțile ricșei [1] doamnei Reiver.

Nimic de soi nu putem găsi în persoana doamnei Reiver, decît rochiile pe care le purta. Rea era de la părul — care-și începuse cariera pe capul unei fete bretone — pînă la tocurile pantofilor, înalte de șapte centimetri. Nu era răutăcioasă în mod sincer și spontan ca doamna Hauksbee : era ticăloasă în felul în care sînt ticăloși afaceriștii.

În juru-i nu se isca niciodată vreun scandal — nu avea îndeajuns de mărinimoase îmbolduri pentru una ca asta. Era excepția care întărea regula, căci doamnele din societatea anglo-indiană sînt din toate punctele de vedere la fel de vrednice de admirație ca și suratele lor din patrie. Și-și petrecea viața întărind acea regulă.

Doamna Hauksbee și cu ea se urau reciproc din toată inima. Se urau mult prea mult pentru a se încăiera ; dar vorbele ce-și adresau una alteia erau surprinzătoare — ca să nu spunem originale. Doamna Hauksbee era cinstită — nu mai puțin cinstită decît dinții-i din față — și, de n-ar fi fost plăcerea-i de a face rău altora, putea fi socotită cu adevărat perla femeilor. La doamna Reiver însă nici pic de cinste : nimic altceva decît egoism. Și pe la începutul sezonului, bietul și micuțul Pluffles ajunse a-i fi pradă. Ea se dedicase cu totul realizării acestui scop și cine era oare Pluffles pentru a-i rezista ? Băiatul a continuat — nu-i așa ? — să aibă încredere numai în propria-i judecată, și se trezi pierdut.

L-am văzut pe Hayes înfruntînd un cal nărăvaș, am văzut un birjar îmblînzind un ponei încăpățînat, înhămat la o trăsurică numită de ei tongă, am văzut un prepelicar cu năbădăi dresat de-un vînător tare cîinos — însă domesticirea lui Pluffles din regimentul „Împieliților" le-a întrecut pe toate.

El a fost deprins să aducă și să ducă, întocmai ca un cîine, ceea ce i se cerea și să aștepte ca un cățel măcar o vorbuliță de pe buzele doamnei Reiver. A fost învățat

[1] Ricșa este o trăsurică pe care, în țările coloniale, o trăgea, înhămat, un om.

să meargă la întîlniri la care doamna Reiver nu avea de gînd să meargă. A fost obișnuit să fie recunoscător pentru cîte un dans pe care doamna Reiver nu avea de gînd să i-l acorde. L-a educat să aștepte tremurînd vreme de un ceas și un sfert în bătaia vîntului pe Elyzeul acelei localități, în timp ce doamna Reiver sta și reflecta dacă să facă ori ba o plimbare călare. A fost mînat, în frac subțire, să plece să caute o ricșă sub năpraznele ploii torențiale și să pășească alături de ricșa aceea după ce în sfîrșit o găsise. A fost strunit să învețe ce înseamnă a ți se vorbi întocmai ca unui culi și a ți se da porunci întocmai ca unui bucătar. A fost deprins să învețe toate acestea și multe altele. Iar pentru școlarizare, plătea băiatul.

Poate că, într-un fel nedeslușit, își închipuia că așa era frumos să fie și că așa se cuvenea, că pe calea aceasta își dobîndea un statut de bărbat și respecta cele mai rafinate reguli mondene. Nimeni nu se simțea îndatorat să-i arate lui Pluffles că o luase razna. Antrenul în sezonul acela era prea vioi spre a îndemna la prea multă atenție ; iar a te băga în nesăbuințele altuia nu-ți aduce mereu decît supărări. Colonelul lui Pluffles ar fi trebuit să-l recheme la unitate, cînd i s-a adus la cunoștință cum stau lucrurile. Dar Pluffles găsise de cuviință a se logodi cu o fată din Anglia, ultima oară cînd fusese în concediu în patrie, și dacă exista în lumea aceasta un lucru pe care colonelul nu-l putea suferi, apoi era un tînăr ofițer însurat. A rîs cînd a auzit de școlarizarea lui Pluffles și a spus că „Las' că-i prinde bine băiatului". Numai că nu era cîtuși de puțin o bună școlarizare. Ea l-a împins să cheltuiască peste puterile lui, care e drept că erau destul de mari ; dar mai presus de toate, școlarizarea aceea a stricat un băiat ca oricare altul și a făcut din el un om de mîna a zecea, unul de cea mai proastă calitate. S-a aventurat într-o gașcă de secături și văzîndu-i notele de plată te-ai fi putut mira.

Atunci a prins doamna Hauksbee ocazia din zbor. A lucrat de una singură și pe cont propriu, știind ce aveau să zică oamenii despre ea. A lucrat de dragul unei fete pe care n-o văzuse niciodată. Logodnica lui Pluffles

urma să apară în octombrie, sub paza unei mătuşi, spre a se mărita cu Pluffles.

La începutul lui august, doamna Hauksbee şi-a dat seama că a sosit vremea să intervină. Un om care călăreşte mult ştie ce are să facă un cal chiar în momentul cînd calul o şi face. Tot astfel, o femeie cu atîta experienţă ca doamna Hauksbee ştie cît se poate de bine cum are să se poarte, în anumite împrejurări, un tînăr — mai ales cînd e îndrăgostit tun de-o femeie de tipul doamnei Reiver. Şi-a spus că, mai curînd ori mai tîrziu, micuţul Pluffles avea să desfacă logodna, s-o desfacă fără nici o pricină — doar pentru a-i fi pe plac doamnei Reiver, care, în schimb, avea să-l ţină la picioarele şi la cheremul ei exact atita timp cît va socoti ea că merită să-l ţină. Şi-a spus că-i sînt bine cunoscute ei simptomele tuturor acestor treburi. Iar dacă ea nu le cunoştea, apoi cine oare le-ar fi putut cunoaşte ?

Apoi a pornit la atac să-l cucerească pe Pluffles sub tirul artileriei inamice ; întocmai precum doamna Cusack-Bremmil îl luase pe Bremmil cu ea de sub ochii doamnei Hauksbee.

Această luptă a durat şapte săptămîni — noi i-am spus războiul de şapte săptămîni — şi a fost purtată centimetru cu centimetru de amîndouă părţile combatante. O dare de seamă amănunţită ar umple o carte, şi tot ar fi incompletă. Oricine ştie cîte ceva despre lucrurile acestea e în măsură să evoce singur detaliile respective. A fost o luptă splendidă — alta ca ea nici că va mai fi, atîta vreme cît va dăinui Jakko[1] — iar Pluffles a reprezentat răsplata învingătorului. Lumea a tot spus lucruri urîte pe seama doamnei Hauksbee. Nu ştia care-i rostul acţiunii sale. Cît despre doamna Reiver, ea a dus bătălia în parte pentru că Pluffles îi era folositor, dar mai ales pentru că o ură pe doamna Hauksbee şi treaba aceasta era ca o punere la probă a puterilor lor respective. Ce a gîndit Pluffles nu ştie nimeni. Nu avea el idei multe nici în clipele sale cele mai bune, iar puţinele de care se învrednicea îl duceau spre îngîmfare. Doamna Hauksbee spunea :

[1] Jakko : creasta pintenului de munte (subhimalaian) pe care se află aşezată localitatea Simla ; cartier de vile elegante.

— Băiatul ăsta trebuie ademenit, şi singurul mijloc de a-l ademeni este de a-l trata cît mai bine.

Aşa că l-a tratat ca pe un om de lume experimentat, atîta timp cît soarta bătăliei a rămas în cumpănă. Încetul cu încetul, micuţul de Pluffles s-a desprins din vechea lui vasalitate şi a trecut de partea inamicului, care-i dădea cea mai atentă consideraţie. N-a mai fost niciodată trimis după ricşe în orele dinafara serviciului, şi nici nu i s-au mai făgăduit dansuri care niciodată nu aveau loc, şi nici nu s-au mai efectuat pompări asupra pungii sale. Doamna Hauksbee îl ţinea de căpăstru şi, după felul cum o dusese la doamna Reiver, tînărul ştiu să aprecieze schimbarea de metodă.

Doamna Reiver îl dezvăţase de a mai vorbi despre el însuşi, dresîndu-l să vorbească mai degrabă despre minunatele ei însuşiri. Doamna Hauksbee a procedat altfel, şi-i dobîndi încetul pe încetul încrederea pînă ce i-a pomenit de logodna sa cu fata din patrie, logodnă de care vorbi foarte de sus ca de „păcatele tinereţelor". Asta s-a întîmplat pe cînd lua ceaiul cu ea într-o după-amiază ; discuta în ceea ce i se părea lui a fi un stil de vorbire degajat şi monden. Doamna Hauksbee mai văzuse ea un alt leat de tineri de acest soi, care, după ce înmuguriseră şi înfloriseră, erau acum pe cale de a se preface — vai — în căpitani îndesaţi şi în maiori bondoci.

În caracterul sus-menţionatei doamne puteai găsi — fără exagerare — cam vreo douăzeci şi trei de aspecte felurite. Există bărbaţi care menţionează chiar o cifră mai mare. Ea a început prin a-i vorbi lui Pluffles ca o mamă şi ca şi cum ar fi fost între ei o diferenţă de trei sute de ani, iar nu de cincisprezece. Glăsuia cu un fel de tremur răguşit înzestrat cu efecte liniştitoare, deşi cele ce spunea numai liniştitoare nu erau. Scotea în vileag uriaşa nesăbuinţă — de nu şi josnicie — a purtării lui Pluffles, şi îngustimea vederilor sale. El, atunci, a bolborosit ceva despre „a avea încredere numai în propria-ţi judecată de om de lume" ; gătindu-i astfel doamnei Hauksbee calea spre cele ce urma ea să-i spună. Venind din partea altei femei, tratamentul acesta l-ar fi plictisit pe Pluffles, dar blîndul stil al doamnei Hauksbee şi gunguritul ei îl dezarmaseră cu totul şi-i insuflau simţă-

minte de căință — de parcă s-ar fi aflat într-o biserică frecventată de o lume selectă. Încetul cu încetul, cu multă gingășie și multă îngăduință, ea începu să extragă trufia din Pluffles, așa cum scoți spițele metalice ale unei umbrele înainte de a-i schimba mătasea. I-a spus ce părere are despre el și despre puterea lui de judecată și despre cunoștințele lui de om de lume ; i-a mai arătat cum isprăvile lui îl făcuseră de rîs în ochii tuturora și a încheiat dezvăluindu-i că nutrea gîndul să-i facă chiar ei propuneri amoroase de îndată ce ea i-ar fi dat prilejul. I-a mai spus că numai căsătoria e de el ; și-i prezentă — în culori de pastel și opal — un portret al viitoarei doamne Pluffles care va trece prin viață bizuindu-se pe „judecata" și „experiența mondenă" a unui soț care nu-și poate face nici un reproș. Cum de putea împăca aste două situații numai ea știa. Dar pe Pluffles ele nu l-au izbit ca fiind contradictorii. Mica predică ținută a fost desăvîrșită — mult mai bună decît a oricărui membru al clerului — și a luat sfîrșit cu unele înduioșătoare aluzii la mămica și tăticul lui Pluffles și la înțelepciunea hotărîrii lui de a întemeia un cămin.

L-a trimis apoi pe Pluffles să facă o mică plimbare spre a reflecta asupra celor ce i se spuseseră. Pluffles plecă, suflîndu-și zgomotos nasul și ținîndu-se foarte țeapăn. Doamna Hauksbee rîdea.

Ce avusese de gînd Pluffles să facă în privința logodnei numai doamna Reiver știa și taina aceasta a dus-o cu ea în mormînt. Părerea mea este că ea ar fi vrut să o strice, ca o dovadă a puterii de care dispunea asupra bărbaților.

În cursul zilelor următoare, Pluffles a dus multe conversații cu doamna Hauksbee. Erau toate menite aceluiași scop și toate l-au ajutat să înainteze pe calea virtuții.

Doamna Hauksbee voia să-l țină sub aripa sa ocrotitoare pînă la urmă. Iată de ce s-a împotrivit planului potrivit căruia Pluffles trebuia să meargă să se însoare la Bombay.

Numai Dumnezeu știe ce se poate întîmpla pe drum ! zise ea. Pluffles e blestemat cu blestemul lui Ruben [1], iar India nu-i este loc de priință.

[1] Aluzie la pasajul biblic de la cartea *Facerii*, 36, 22.

și socotelile sale — ajutat fiind și aici de doamna Hauksbee — se căsători.

Doamna Hauksbee răsuflă ușurată după îndoita rostire a cuvîntului „da" — și-și văzu de drum.

Pluffles îi urmă sfatul cu privire la plecarea în Anglia. A demisionat din armată și acum se îndeletnicește cu creșterea de vite bălțate înlăuntrul unor terenuri împrejmuite cu gard vopsit în verde — pe undeva prin țara lui de baștină. Și cred că se dovedește foarte priceput la treaba aceasta. Aici ar fi dat numai și numai de mari necazuri.

Iată pentru ce, dacă se întîmplă ca cineva să vorbească din cale afară de rău despre doamna Hauksbee, povestiți-i cum a fost salvat Pluffles.

Ceasul colonelului

> Ce stă scris în cărţile lui Brahma stă în inima lui Brahma. Nici vol, nici eu n-am ştiut că există atîta răutate în lume.
>
> *Proverb hindus*

Totul a început ca o păcăleală, dar s-a ajuns departe acum, şi totul începe să ia un aspect serios.

Platte, sublocotenentul, fiind sărac, avea un ceas Waterbury şi drept lanţ o simplă curea de piele.

Colonelul avea şi el un ceas Waterbury şi drept lanţ struna unei zăbale. Strunele de zăbale sînt cele mai bune lanţuri de ceas. Sînt tari şi scurte. Între o strună de zăbală şi o curea de piele deosebirea nu e mare, iar între un ceas Waterbury şi un altul de aceeaşi marcă deosebire nici nu există. Toată lumea în garnizoană cunoştea struna de zăbală a colonelului. Nu era el mare călăreţ, dar îi plăcea ca oamenii să creadă că pe vremuri fusese ; şi-i da zor cu poveşti fantastice despre frîul de vînătoare căruia acea strună de zăbală îi aparţinuse. Altminterea, era un religios, plictisitor de religios.

Platte şi colonelul se îmbrăcau în seara aceea la club — fiind amîndoi în întîrziere la respectivele întîlniri şi amîndoi grăbiţi. Asta era *kismet*, soarta. Amîndouă ceasurile erau pe-un raft de sub oglindă — lanţurile atîrnîndu-le în jos. Ceea ce dovedea neglijenţă. Platte sfîrşi primul de îmbrăcat, înşfăcă unul din ceasuri, se uită în oglindă, îşi potrivi cravata şi o luă la goană. După alte patruzeci de secunde, colonelul repetă aidoma aceleaşi gesturi ; fiecare luă ceasul celuilalt.

Aţi observat poate că mulţi oameni religioşi sînt profund bănuitori. Ei par — din considerente mai mult religioase, firește — să ştie mai mult despre răul din lume decît cei neprimeniţi prin credinţă. În orice caz, cînd e vorba de a pune pe seama oamenilor fapte rele

ori de a da interpretarea cea mai gravă unor lucruri nevinovate, putem fi siguri că un anume soi de oameni buni depăşeşte pe toţi ceilalţi semeni ai lor. Colonelul şi soţia lui aparţineau acestui soi de oameni. Dar mai cătrănită era soţia colonelului. De la ea porneau toate bîrfelile din garnizoană şi în ceea ce o priveşte nu şovăia să stea de vorbă şi cu propria sa *ayah*[1]. Nu mai este nevoie să adăugăm altceva. Soţia colonelului distrusese căsnicia soţilor Laplace. Soţia colonelului pusese capăt proiectului de căsătorie Ferris-Haughtrey. Soţia colonelului îl determinase pe tînărul Buxton să-şi ţină soţia departe de el, la şes, în cursul primului lor an de căsătorie. Drept care micuţa doamnă Buxton a murit, şi pruncul său odată cu ea. Iar lucrurile acestea vor fi ţinute minte împotriva soţiei colonelului atîta vreme cît va mai exista vreun regiment în ţara aceasta.

Dar să ne întoarcem la colonel şi la Platte. După ce ieşiră din garderobă, fiecare o apucă deci pe drumul său. Colonelul trebuia să cineze cu doi capelani, iar Platte se ducea la o recepţie de becheri, urmată de un whist[2].

Luaţi aminte cum se întîmplă lucrurile ! Dacă vistavoiul lui Platte ar fi pus şaua cea nouă, capetele inelelor de şa nu ar fi trecut prin pielea uzată şi prin şaua cea veche pînă la greabănul iepei, pe cînd Platte se întorcea acasă în jurul orei două noaptea. Iapa nu s-ar fi cabrat, nu ar fi sărit şi n-ar fi căzut într-un şanţ răsturnînd cabrioleta şi azvîrlindu-l pe Platte peste un gard de aloe drept în atît de bine întreţinuta pajişte a doamnei Larkyn, iar povestirea de faţă n-ar mai fi fost scrisă niciodată. Iapa însă pe toate cele de mai sus le-a făcut şi-n vreme ce Platte se tot rostogolea pe gazon, aidoma unui iepure împuşcat, ceasul şi lanţul îi zburară din buzunarul vestei — aşa cum sabia unui maior de infanterie ţîşneşte din teacă afară cînd se trage un *feu de joie*[3] — şi se dădură de-a dura pînă ce au ajuns sub o fereastră.

[1] Femeie de serviciu ori îngrijitoare indiană.
[2] Joc de cărţi, asemănător cu bridge-ul.
[3] Foc de artificii.

Platte şi-a vîrît batista sub perinița şeii, a îndreptat cabrioleta răsturnată şi a plecat aşadar, în seara aceea, acasă.

Luați iar aminte la felul cum lucrează *kismet*, adică soarta! Aşa ceva nu prea se întîmplă nici la o sută de ani odată. Către sfîrşitul cinei cu cei doi capelani, colonelul îşi descheie vesta şi sè aplecă peste masă spre a se uita la niște rapoarte ale misionarilor. Bareta curelei de la ceas trecu prin butonieră şi ceasul — ceasul lui Platte — lunecă fără zgomot pe covor. Acolo îl găsi în dimineața următoare servitorul, care îl şi păstră.

Mai apoi colonelul a pornit spre casă, la draga inimii sale; atita doar că vizitiul trăsurii fiind beat, se rătăci. Aşa încît colonelul s-a înapoiat la o oră cu totul nepermisă şi scuzele-i nu fură acceptate. Dacă soția colonelului ar fi fost unul din acele oarecare „vase ale mîniei gătite spre pieire“ [1], ar fi ştiut că atunci cînd un bărbat lipseşte de acasă cu anumite scopuri, el are întotdeauna scuze temeinice şi originale. Însăşi lipsa de consistență a explicației date de colonel dovedea însă veracitatea spuselor sale.

Țineți iar seama de cum lucrează *kismet*! Ceasul colonelului, care se rostogolise odată cu Platte pe pajiştea doamnei Larkyn, găsi de cuviință să se oprească exact sub fereastra acestei doamne. Doamna Larkyn îl văzu acolo dimineața devreme, îl recunoscu şi-l ridică de pe jos. Auzise prăbuşirea cabrioletei lui Platte la ora două, în noaptea aceea, precum şi vocea lui înjurînd iapa. Îl cunoştea pe Platte, care-i era simpatic. În cursul acelei zile îi arătă ceasul şi-i ascultă povestea. Platte îşi întoarse capul într-o parte, clipi din ochi şi spuse:

— Mai mare ruşinea! Ce mai libidinos bătrîn! Şi mai face pe credinciosul, nevoie mare. Tare m-ar bate gîndul să-i trimit soției colonelului ceasul şi s-o văd ce explicații poate găsi.

Doamna Larkyn se gîndi o clipă la soții Laplace — pe care-i cunoscuse cînd Laplace şi nevasta lui aveau încredere unul în celălalt — şi răspunse:

— Am să-l trimit eu. Cred că are să-i prindă bine.

[1] Aluzie la pasajul biblic de la *Rom.* 9, 22.

Dar, ţine minte, nu va trebui să-i spunem *niciodată* adevărul.

Platte era sigur că propriul lui ceas se afla în posesia colonelului şi-şi spuse că restituirea ceasului Waterbury cel cu strună de zăbală, însoţit de un bilet liniştitor al doamnei Larkyn, va isca numai o mică tulburare, vreme de cîteva clipe. Doamna Larkyn însă ştia ea ce ştia. Ştia că orice picătură de otravă îşi va afla pămînt roditor în inima soţiei colonelului.

Pachetelul şi un bilet conţinînd cîteva observaţii asupra orelor de vizită ale colonelului fură trimise soţiei acestuia, care se retrase în camera ei spre a plînge şi a sta la sfat cu sineşi.

Dacă exista pe tot pămîntul acesta o femeie pe care soţia colonelului s-o urască, însă cu cea mai sfîntă înflăcărare, apoi aceea era doamna Larkyn. Doamna Larkyn era o persoană frivolă şi pe soţia colonelului o poreclise „mîţa blîndă". Soţia colonelului spunea că cineva anume din Apocalipsă seamănă leit cu doamna Larkyn. Menţiona de asemeni şi alte personaje din Scriptură. Din Vechiul Testament. (Dar soţia colonelului era singura persoană care găsea de cuviinţă, ori cuteza să spună ceva împotriva doamnei Larkyn. Toţi ceilalţi o priveau ca pe o fiinţă amuzantă şi de ispravă). Iată de ce, gîndindu-se că soţul ei semănase ceasuri pe sub fereastra „Aleia" la cele mai scandaloase ore şi luînd în consideraţie şi sosirea sa atît de tîrzie în noaptea precedentă, ea...

Ajunsă aici cu raţionamentul, se ridică şi se duse în căutarea soţului ei, care tăgădui totul în afara faptului că era proprietarul ceasului. Ea îl conjură, pentru a nu-şi pune în primejdie sufletul, să rostească adevărul. Colonelul tăgădui din nou, adăugînd şi două cuvinte mai tari. Atunci se lăsă asupra soţiei colonelului o tăcere care o asemui cu o stană de piatră şi care dură tot atît cît i-ar fi fost cuiva necesar să răsufle de cinci ori.

Discursul care a urmat nu mă priveşte pe mine şi nici pe dumneavoastră. L-a zămislit gelozia femeiască şi conjugală ; îl explicau simţămîntul apropierii bătrîneţii şi obrajii scofîlciţi ; îl întemeia acea adîncă neîncredere izvorîtă din textul care spune că pînă şi inimile pruncilor nu-s mai bune decît ale părinţilor lor ; îl

îmboldea o ură bogată în ranchiună față de doamna Larkyn și, în sfîrșit, toate articolele crezului pe care educația îl predase soției colonelului.

Dar mai presus de orice stătea afurisitul ceas Waterbury cu strună de zăbală, care tot ticăia în palma vestejitei și tremurătoarei sale mîini. În clipele acelea, îmi vine a crede, soția colonelului a simțit ceva din chinuitoarea bănuială pe care o injectase în mintea bătrînului Laplace, puțin din suferința bietei domnișoare Haughtrey și într-o oarecare măsură — cancerul care rodea inima lui Buxton în vreme ce-și privea soția murind sub ochii lui. Colonelul se bîlbîia și încerca să explice. Apoi își aduse aminte că ceasul său dispăruse și misterul se făcu și mai total. Soția colonelului vorbi și se rugă pe rînd, pînă ce osteni și se retrase pentru a ticlui mijloacele menite să „pedepsească îndărătnica inimă a soțului ei". Ceea ce se tălmăcește în limbaj obișnuit prin „a-i rupe gura".

Vedeți, fiind adînc convinsă de doctrina păcatului strămoșesc, nu putea da crezare unor simple aparențe. Știa prea multe și dintr-o dată sărea la cele mai extravagante concluzii.

Bine i-a prins. I s-a acrit viața, așa cum și ea acrise viața soților Laplace. Își pierduse încrederea în colonel și — aici intervenea și dogma bănuielii — se prea poate ca el să fi păcătuit de multe ori mai înainte ca milostivnica pronie să-i fi stabilit prin mijlocirea unei atît de nevrednice unelte ca doamna Larkyn — vinovăția. Soțul ei nu era decît un nenorocit, un desfrînat sadea încărunțit în rele. S-ar putea ca asta să pară a fi o reacție prea tare pentru o femeie măritată de atîta timp; dar e o incontestabilă realitate că dacă un bărbat ori o femeie își face un obicei și o bucurie din a crede și a răspîndi răutăți despre persoane de care el ori ea nu se sinchisesc, apoi el ori ea vor sfîrși prin a crede numai răul despre cei foarte apropiați și foarte dragi. Ați putea de asemeni crede că simplul incident al ceasului era prea mărunt și prea banal pentru a dezlănțui o neînțelegere. Alt străvechi adevăr este că în viață, întocmai ca și la curse, cele mai grave accidente au loc la trecerea șanțurilor mici și a gardurilor celor mai joase. Tot astfel,

putem uneori vedea o femeie care ar fi dat o Ioană d'Arc în alt veac şi sub alte ceruri, prăpădindu-se cu zile din pricina meschinelor griji ale gospodăriei. Dar asta-i altă poveste.

De pe urma credinţei, soţia colonelului nu se alegea decît cu şi mai multă amărăciune ; credinţa stăruia doar atît de aprig asupra ticăloşiei oamenilor. Aducîndu-şi aminte de toate isprăvile ei, garnizoana întreagă urmărea cu bucurie nefericirea şi pateticele sale strădanii de a şi-o ascunde de ochii garnizoanei. Garnizoana însă ştia şi rîdea necruţător, căci toată lumea auzise — din gura doamnei Larkyn, şi însoţită de multe gesturi dramatice — povestea ceasului.

Văzînd că superiorul său nu izbutise a se dezvinovăţi, Platte i-a spus o dată ori de două ori doamnei Larkyn :

— Treaba asta a mers prea departe. Propun să-i spunem soţiei colonelului exact cum s-au petrecut lucrurile.

Doamna Larkyn îşi strînse buzele şi-şi clătină capul şi exprimă părerea că soţia colonelului trebuie să-şi îndure pedeapsa cît mai bine va putea. De fapt, doamna Larkyn era o femeie frivolă din partea căreia nimeni nu s-ar fi aşteptat la o ură înverşunată. Aşa încît Platte n-a întreprins nici un demers, ajungînd cu timpul să creadă — faţă de tăcerea colonelului — că acesta trebuie să fi hoinărit pe undeva în noaptea aceea şi ca atare prefera să fie osîndit pentru mai mica infracţiune de încălcare a grădinilor altora la ore tîrzii. După oarecare vreme, Platte dădu uitării chestia cu ceasul şi porni cu unitatea sa către ţinuturile din cîmpie. Doamna Larkyn plecă şi ea în patrie, după ce termenul de serviciu colonial al soţului său luă sfîrşit. De uitat n-a uitat niciodată.

Platte însă avea perfectă dreptate cînd spunea că merseseră prea departe cu gluma. Neîncrederea şi scenele tragice iscate de pe urma întîmplării — pe care noi cei din afară nu le putem vedea şi cărora nu le putem da crezare — o ucid încetul pe soţia colonelului şi-i fac viaţa nesuferită colonelului. Dacă ori el ori ea ar citi vreodată povestea aceasta, pot fi siguri că ea reprezintă

Shakespeare face aluzie la hazul de a privi un genist bombardat de propia-i baterie. De aci rezultă că poeților le-ar sta mai bine să nu scrie despre ceea ce nu înțeleg. Oricine i-ar fi putut spune lui Shakespeare că pionierii de geniu și tunarii sînt ramuri cu totul deosebite ale armatei. Dacă însă corectați fraza și în loc de pionier puneți tunar, atunci hazul moralei va avea de unde să rezulte.

Consecințe

Subtilitățile Rosicrucienilor au apărut în orient; pe învățătorii lor îi mai puteți găsi și astăzi la poalele munților Jacatala. Căutați în Bombastus Paracelsus. Citiți ce ne spune cercetătorul Flood despre Dominantul care trece prin Ciclurile Sorilor — citiți-mi în sfîrșit povestea și priviți Luna la apogeul ei.

Există la Simla numiri în funcție pe un an și numiri în funcție pe doi ani și numiri în funcție pe cinci ani și mai există, ori existau, numiri în funcție permanentă, în temeiul cărora rămîneai în slujbă pe toată durata vieții și te alegeai cu obraji rumeni și cu un venit frumos.

Puteai desigur coborî de vale cînd începea timpul rece ; căci Simla este atunci cam monotonă.

Tarrion venea de Dumnezeu știe unde — de undeva de departe, dintr-un colț uitat al Indiei centrale, unde localității Pachmari i se spune „stațiune balneară" și, după cîte știu, oamenii se plimbă în carete trase de boi trăpași. El făcea parte dintr-un regiment, dar dorința-i cea mai fierbinte era să scape de regiment și să trăiască la Simla de-a pururi și-n veci de veci. Nu avea preferințe anume, în afara unui cal bun și a unei tovărășii plăcute. Credea că orice lucru îl poate face bine ; ceea ce-i o credință frumoasă, dacă ea izvorăște din adîncul inimii. Se pricepea la multe, ți-era mai mare dragul să te uiți la el și-ntotdeauna crea în juru-i o atmosferă plăcută — chiar și-n centrul Indiei.

Așa că s-a dus omul la Simla și, fiindcă era deștept și amuzant, a început firește a gravita în jurul doamnei Hauksbee, care toate le putea ierta, numai prostia nu.

Odată i-a făcut marele serviciu de a schimba data de pe o invitație la un mare dans la care doamna Hauksbee dorea să ia parte, dar nu putea deoarece se certase cu aghiotantul; acesta, om meschin fiind, avusese grijă să o invite la o mică serată pe ziua de 6 în loc de a o pofti la marele bal din 26. Falsul a fost săvîrșit cu multă abilitate; și cînd doamna Hauksbee i-a arătat aghiotantului invitația și a ținut să-l tachineze amical pentru că, iată, nu e prea stăruitor în răzbunări, acesta crezu într-adevăr că făcuse o greșeală; și — lucru prea înțelept — înțelese că n-are nici un rost să te lupți cu doamna Hauksbee, care îi fu recunoscătoare lui Tarrion și-l întrebă ce ar putea face pentru el.

Tarrion îi răspunse sincer:

— Sînt în permisie, am venit aici pe cont propriu să văd ce-aș putea găsi. N-am nici cea mai mică legătură în toată Simla asta. Numele meu nu este cunoscut nici unui om care să poată dispune de-o slujbă, și eu o slujbă aș vrea — una bună, serioasă, *pukka*[1]! Cred că dumneavoastră puteți duce la bun sfîrșit orice treabă de care vă apucați. Vreți să-mi dați o mînă de ajutor?

Doamna Hauksbee rămase o clipă pe gînduri și-și petrecu șfichiul biciului ei de călărie peste buze, precum îi era obiceiul cînd reflecta. Apoi ochii îi scăpărară și grăi:

— Vreau.

Și bătură palma pe chestia asta.

Tarrion avînd deplină încredere în femeia aceasta extraordinară, nici că s-a mai gîndit la ceea ce îl preocupa, decît doar pentru a se întreba ce fel de funcție o să-i pice.

Doamna Hauksbee începu să socotească în minte cam cît prețuiesc toți conducătorii de ministere și membrii ai Consiliului pe care-i cunoaște și cu cît mai mult se gîndea, cu atît mai vîrtos rîdea, căci jocul o amuza și se lăsase din toată inima în voia lui. Ea luă apoi un nomenclator al administrației civile și urmări lista funcțiilor. Existau cîteva prea frumoase slujbe în administrația civilă. În cele din urmă ajunse la concluzia, că deși Tarrion e

[1] În hindi: solid, permanent, de nădejde.

prea bun pentru serviciul politic, n-ar strica să înceapă prin a-i găsi un loc totuşi acolo. Care au fost propriile-i planuri în vederea acestui scop nu are cîtuşi de puţin importanţă, deoarece norocul (ori destinul) i-a fost prielnic şi ea n-a mai avut nimic altceva de făcut decît să urmărească mersul evenimentelor şi să-şi atribuie tot meritul.

Toţi viceregii, la început, trec prin faza nebuniei „secretului diplomatic". Cu vremea le trece ; dar se molipsesc cu toţii de ea în primele zile, fiindcă sînt nou veniţi în ţară. Viceregele care se molipsise pe atunci de boala aceasta — lucrurile s-au petrecut acum multă vreme, mai înainte ca lordul Dufferin să fi venit din Canada ori lordul Ripon din sînul bisericii anglicane — suferea de ea într-o formă acută ; şi rezultatul era că oamenii de curînd intraţi în serviciile ce mînuiesc secrete de stat circulau încoace şi-ncolo cu un aer nefericit, iar viceregele tare se fudulea că izbutise să insufle colaboratorilor săi cîteva noţiuni de discreţie.

Guvernul central însă are prostul obicei de a relata în documente scrise tot ceea ce face. Aceste documente se ocupă cu tot felul de lucruri — de la plata a 200 rupii unui „informator" indigen pînă la dojeni exprimate vakililor [1] şi motamizilor [2] unor state vasale, ori scrisori destul de cominatorii adresate unor principi indigeni cărora li se pune în vedere să-şi orînduiască aşa cum se cade gospodăria, să se abţină de la răpiri de femei ori de a-i îndopa pe infractori cu piper roşu şi de la alte asemenea excentricităţi. Desigur că lucrurile acestea nu ajungeau niciodată la cunoştinţa marelui public, deoarece în mod oficial principii indigeni nu greşesc niciodată iar statele lor sînt, în mod oficial, la fel de bine administrate ca şi teritoriile noastre. Gratificaţiile acordate unor anume ciudate persoane nu constituie nici ele materialul cel mai indicat spre a fi tipărit în ziare, deşi alcătuiesc o lectură uneori interesantă. Cînd guvernul central se află la Simla [3], aceste documente sînt redactate acolo şi ajung în mîinile celor cărora le sînt sortite prin curier ori pe

[1] Rezidenţi britanici la curtea unui cîrmuitor indigen.
[2] Judecători indigeni.
[3] Simla era reşedinţa de vară a viceregelui şi a guvernului său.

calea poștei. Pentru viceregele de atunci principiul păstrării secretelor avea o tot atît de mare însemnătate ca și punerea sa în practică ; el exprima convingerea că un despotism paternalist ca al nostru n-ar trebui să permită să fie cunoscute nici măcar niște măsuri mărunte — cum ar fi fost numirile de slujbași inferiori — înainte de momentul oportun. Era bine cunoscut pentru devotamentul lui față de principii.

În vremea de care vorbim noi fusese redactat un uriaș morman de acte și documente. Urma ca un om să le ducă de la un capăt la celălalt al Simlei. N-au fost puse într-un plic oficial, ci într-unul mare, pătrat, de culoare roz pal ; totul scris de mînă pe hîrtie subțire, împăturită. Destinatarul menționat pe plic era „The Head Clerk[1] etc., etc.". Ei bine, între „The Head Clerk etc., etc." și „Mrs Hauksbee" plus o înfloritură diferența nu e prea mare, dacă adresa este scrisă urît, așa cum și era cazul. Acel *chaprassi*[2] care primi plicul nu era mai nătărău decît marea majoritate a colegilor săi. A uitat doar unde urma să fie remis acel plic cu totul neoficial și astfel l-a întrebat pe cel dintîi englez pe care l-a întîlnit și care s-a întîmplat să fie un om călare și foarte zorit, în drum spre Annandale. Englezul abia dacă aruncă o privire asupra plicului, și zise : „Hauksbee Sahib ki Mem" și-și văzu de drum. Întocmai făcu și acel *chaprassi*, deoarece scrisoarea era ultima din teancul ce i se încredințase și el vroia să termine mai repede cu treaba. Registru de semnat nu purta cu sine : a vîrît scrisoarea în mîinile servitorului doamnei Hauksbee și s-a dus să fumeze o țigară cu un prieten. Doamna Hauksbee tocmai aștepta ca o prietenă să-i trimită un model de rochie decupat pe hîrtie de mătase. Iată de ce deîndată ce primi marele pachet pătrat exclamă : „O ! draga de ea !" și-l deschise cu ajutorul unui cuțit de tăiat hîrtie. Tot conținutul de acte scrise de mînă se rostogoli pe jos.

Doamna Hauksbee începu să citească. Am spus că teancul era destul de mare. Ajungă-vă să știți doar atît. Pachetul epistolar cuprindea un număr de scrisori, două dispoziții, un ordin peremptoriu către un șef indigen

[1] Șeful serviciului.
[2] Curier indigen.

și alte douăzeci de lucruri. Doamnei Hauksbee i se tăie răsuflarea în vreme ce citea, pentru că atunci cînd însuși mecanismul marelui guvern indian se arată în toată goliciunea sa, lipsit de învelișurile, lacurile și vopselele și împrejmuirile sale, pînă și omul cel mai stupid rămîne impresionat. Iar doamna Hauksbee era o femeie inteligentă. La început i-a fost niței teamă și i se păru că ține un fulger de coadă și nu prea știa bine ce are de făcut cu el. Pe marginea documentelor se aflau observații și inițiale ; și unele din acele observații erau mai severe decît documentele. Inițialele aparțineau unor oameni care acum sînt toți morți ori plecați, dar pe vremea aceea ei erau oameni de vază. Doamna Hauksbee citi mai departe și cugetă liniștită, pe măsură ce înainta cu cititul. Apoi valoarea chilipirului ei o izbi și se sforță să găsească cel mai bun mijloc de a-l folosi. După aceea pică și Tarrion și, împreună, trecură în revistă toate actele ; Tarrion, neștiind cum de ajunseseră în mîinile sale, jură sus și tare că doamna Hauksbee e cea mai genială femeie din lume. Ceea ce socotesc că e adevărat — ori măcar aproape adevărat.

— Calea cinstei este întotdeauna cea mai bună, hotărî Tarrion după un ceas și jumătate de cercetare și discuție. Dacă stăm să ne gîndim bine, serviciul de contrainformații pare-se că este cel mai potrivit pentru mine. Ăsta ori departamentul afacerilor externe. Mă duc să-i asediez pe zeii cei mari în templele lor.

Nu s-a dus la un om neînsemnat, ori la un neînsemnat om mare, ori la conducătorul slab al unui puternic minister, ci la cel mai mare și cel mai puternic om din guvern, și-i arătă că dorește o slujbă la Simla, cu un salariu bun. Obrăznicia aceasta fără de pereche îl amuză pe marele om care, neavînd ce face în momentul acela, dădu ascultare propunerilor îndrăznețului Tarrion.

— Aveți, presupun, anumite calificări speciale în afara înnăscutului dar de a vă impune, ca să veniți în sprijinul pretențiilor dumneavoastră ? îl întrebă marele personaj.

— Aceasta, răspunse Tarrion, rămîne la aprecierea dumneavoastră.

Apoi începu, căci avea o bună memorie, să citeze cîteva din cele mai importante observaţii de pe documente — încet şi una cîte una, aşa cum cineva picură clorodină într-un pahar. Cînd a pomenit de ordinul peremptoriu — şi peremptoriu chiar era ordinul acela — marele personaj s-a tulburat.

Tarrion rezumă.

— Şi socotesc că asemenea informaţii cu caracter special sînt cel puţin tot atît de vrednice de un post la ministerul afacerilor străine ca, bunăoară, faptul de a fi nepotul soţiei unui distins ofiţer. Lovitura aceasta îl nimeri pe marele om în plin, deoarece ultima numire la ministerul afacerilor străine se făcuse pe bază de favoritism, şi el o ştia.

— Am să văd ce pot face pentru dumneavoastră, răspunse puternicul personaj.

— Multe mulţumiri, replică Tarrion.

Apoi plecă, iar marele personaj se duse să vadă cum poate aranja numirea lui într-un post vacant.

A urmat o pauză de unsprezece zile ; cu tunete şi fulgere şi cu foarte numeroase telegrame. Numirea nu era prea importantă, aducînd numai între cinci şi şapte sute de rupii pe lună ; dar, după cum spunea viceregele, se impune salvgardarea principiului secretului diplomatic şi e cît se poate de probabil că un tînăr atît de bine informat merită a fi transferat. Aşa încît l-au transferat. Trebuie că l-au şi bănuit, deşi el tot susţinea că obţinuse acele informaţii prin talente proprii. O bună parte a poveştii acesteia, inclusiv ce a urmat după rătăcirea plicului, trebuie s-o completaţi singuri, deoarece există pricini pentru care ea nu poate fi scrisă. Dar dacă nu ştiţi cum merg lucrurile Colo Sus, nu veţi şti cum s-o completaţi şi veţi zice că nu-i cu putinţă.

Cînd Tarrion i-a fost prezentat, viceregele îi spuse :

— Va să zică acesta-i tînărul care a forţat mîna guvernului Indiei ?... Luaţi aminte, domnule, că una ca asta nu se întîmplă de *două ori*.

Aşa încît probabil că ştia el ceva.

Cînd şi-a văzut numirea în monitor, Tarrion spuse :

zece ani vicerege.

Cînd Tarrion, pe care mai că-l năpădiseră lacrimile, a venit să-i mulţumească, doamna Hauksbee replică mai întîi :

— Nu ţi-am spus eu ?

Şi apoi, sieşi :

— Ce nătărăi mai sînt bărbaţii ăştia !

De anexat la dosar

„Ia spune, mijit-au oare zorile,
ori amurgit-a în umbrarul tău,
spune tu cea după care jinduiesc, și care jindui după mine."
O de-ar fi noapte... de-ar fi..." [1]

În momentul acela se poticni de-un mic mînz de cămilă care dormea în caravanseraiul unde sălășluie geambașii și fala răufăcătorilor din Asia centrală ; și pentru că era tare făcut, iar noaptea foarte întunecoasă, nu s-a putut ridica pînă ce nu l-am ajutat eu. Așa a fost începutul legăturii mele de prietenie cu Mc Intosh Jellaludin. Cînd un vagabond, care mai e și beat pe deasupra, cîntă *Balada Umbrarului*, el trebuie că e vrednic de a fi luat în seamă. S-a sculat de pe spinarea cămilei și a grăit, cu glas oarecum îngroșat :

— Îs... îs... cam matolit, dar dacă am să mă afund nițel în Loggerhead [2], să vezi c-are să-mi treacă numaidecît ; dar, ia spune-mi, ai vorbit cu Symonds despre genunchii iepei ?

Numai că Loggerhead este la șase mii de grele mile depărtare de noi, în apropiere de Mesopotamia [3], unde nu poți pescui și unde braconajul e cu neputință, iar grajdul lui Charley Symonds doar la o jumătate de milă mai încolo, după ce treci de padocuri. Îmi venea ciudat să aud toate aceste nume de altădată, într-o noapte de mai, printre caii și cămilele caravanseraiului Sultanului. Apoi omul păru să-și vină în fire și să se trezească din beție în același timp. Ne-am sprijinit cu spatele de cămilă

[1] Cîntecul leagănului de D. G. Rosetti. *(N. tr.)*
[2] Localitate din preajma Oxfordului, unde studenții merg să se scalde. *(N. tr.)*
[3] Nume pe care studenții universității din Oxford îl dau parcului dintre cele două brațe ale rîului Cherwel. *(N. tr.)*

și el își îndreptă un deget către un ungher al caravanseraiului, unde ardea o lampă.

— Acolo locuiesc, zise, și ți-aș fi nespus de îndatorat dacă ai binevoi să ajuți rebelelor mele picioare să pornească în direcția aceea ; căci sînt mai beat ca de obicei... supra... suprafenomenal de cherchelit. Nu însă în ceea ce privește capul. „Mintea mea strigînd se-mpotrivește"... mai departe cum e ? Dar capul meu călărește... se rostogolește s-ar fi cuvenit să spun, pe mormane de băligar, și stăpînește tulburarea minții.

L-am ajutat să treacă printre șirurile de cai priponiți și s-a prăbușit pe marginea verandei din marginea reședințelor indigene.

— Mulțumesc... mii de mulțumiri. O ! lună și voi micuțe, micuțe stele ! Și dacă stai și te gîndești că un om poate cu atîta nerușinare... Dar ce alcool netrebnic. Ovidiu în surghiun n-a băut poșircă mai rea. Ci mai bună. Era înghețată. Eu, vai ! n-am avut gheață. Noapte bună ! Te-aș fi recomandat nevesti-mi, dacă eram treaz... ori dacă ea ar fi civilizată.

O băștinașă ieși din bezna camerei și începu să-l înjure pe bărbat, așa încît am luat-o din loc. Era cel mai interesant vagabond pe care avusesem plăcerea să-l cunosc de mult timp încoace, iar mai apoi mi-a devenit și prieten. Un soi de bărbat înalt, bine legat, blond, grozav de zdruncinat de băutură și care arăta mai aproape de cincizeci de ani decît de cei treizeci și cinci cîți — spunea — reprezentau vîrsta lui cea reală. Cînd în India un om începe să decadă și nu este trimis în patrie de către prietenii săi cît mai curînd posibil, el ajunge foarte jos din punct de vedere al respectabilității. Pînă ce să-și schimbe crezul, cum a fost cazul cu Mc Intosh, nici nu mai apucă a fi izbăvit.

În mai toate marile orașe, indigenii îți pot povesti despre doi ori trei *sahibi*, de obicei de origină umilă, care au trecut la hinduism ori la islamism și duc mai mult ori mai puțin aceeași viață ca și noii lor coreligionari. Dar nu prea adeseori ajungi să-i cunoști. Precum spunea de multe ori Mc Intosh însuși :

— Dacă-mi schimb religia de dragul stomacului meu, nu urmăresc să devin martirul misionarilor și nici nu ard după notorietate.

La începutul prieteniei noastre, Mc Intosh m-a avertizat :

— Ține minte ce-ți spun. Nu sînt omul pe care să-l mituiești. N-am nevoie nici de banii dumitale, nici de hrana dumitale, și nici de veșmintele dumitale uzate. Sînt un animal rar, un beție care se întreține singur. Dacă dorești, pot fuma cu dumneata, deoarece tutunul din bazare, recunosc, nu-i plăcut cerului gurii mele ; și s-ar putea să iau cu împrumut orice cărți la care nu ții în mod special. E cît se poate de probabil să le dau pe sticle de băuturi băștinașe, peste măsură de împuțite. Ai să te bucuri, în schimb, de cîtă ospitalitate poate oferi casa mea. Iată un *șarpoi* [1] pe care pot ședea doi și nu-i exclus ca, din cînd în cînd, să se afle și cîte ceva mîncare pe farfuria ceea. Băuturi, din nefericire, vei găsi aici la orice oră ; și-n felul acesta, te îmbii la tot ce se află în sărmanul meu sălaș.

Ni s-a deschis ușa casei lui Mc Intosh — mie și tutunului meu de bună calitate. Dar atîta tot. Din păcate, în caravanserai nu poți vizita un declasat în timpul zilei. Prietenii veniți să cumpere cai n-ar înțelege. Am fost prin urmare silit să-l văd pe Mc Intosh după ce se înserase. De chestia asta rîdea și se mărginea să spună :

— Ai perfectă dreptate. Cînd aveam și eu o situație în societate, oarecum mai înaltă ca a dumitale, aș fi procedat la fel. Doamne Dumnezeule ! Am fost cîndva — vorbea de parcă ar fi fost demis de la comanda unui regiment — student la Oxford !

Așa se explica referirea la grajdul lui Charley Symonds.

— Dumneata, grăi Mc Intosh încet, nu te-ai bucurat de aceste avantaje ; judecînd însă după aparențele exterioare, nu pari stăpînit de setea pentru băuturi tari. Una peste alta, îmi vine a crede că din noi doi cel mai fericit ești dumneata. Și, totuși, sigur nu sînt. Dumneata

[1] Pat (hindi).

ești — iartă-mă că ți-o spun în vreme ce-ți fumez excelentul tutun — dureros de neștiutor în multe privințe.

Ședeam amîndoi pe marginea patului, căci scaune nu avea ; priveam caii, pe cale de a fi adăpați pentru noapte ; în răstimp, femeia indigenă pregătea cina. Nu-mi plăcea să fiu tratat de un declasat, dar eram deocamdată oaspetele său, deși nu putea număra printre bunurile lui decît un foarte uzat pardesiu de alpaca și o pereche de pantaloni făcuți din pînză de sac. Și-a scos pipa din gură și a continuat, pe-un ton nepărtinitor :

— Dacă stau să iau toate cele în considerație, am îndoieli că ești mai norocos decît mine. Nu mă refer la extrem de mărginitele dumitale cunoștințe umanistice, ori la chinuitoarea dumitale energie, ci la grosolana ignorare a unor lucruri care-ți cad sub simțuri. Asta, spre pildă.

Mi-arătă înspre o femeie care spăla un samovar lîngă fîntîna din mijlocul caravanseraiului. Femeia golea apa prin gîtul samovarului, cu niște smuciturі egal cadențate ale mîinii.

— Samovarele le poți spăla în fel și chip. Dacă ai ști de ce-și face treaba în felul acesta anume, ai pricepe și ce a cam vrut să dea de înțeles călugărul spaniol care a spus :

Eu Treimea o vădesc
Bind o cupă cu zeamă de portocală —
Din trei înghițituri pe arian[1] *îl păcălesc*
Care dintr-una cupa și-o dă goală.

precum ai înțelege și multe alte lucruri care acum stau ascunse vederii dumitale. Oricum, doamna Mc Intosh a pregătit masa. Hai să mergem și să cinăm după datina oamenilor de aici — despre care, fie vorba între noi, dumneata nu știi nimic.

Femeia indigenă își duse mîna în blid odată cu noi. Asta era o greșeală. Femeia se cuvine să aștepte întot-

[1] Arian : discipol al preotului Arie (280—336), considerat drept eretic. Versurile sînt de R. Browning *(Soliloguy of the Spanish Cloister).*

deauna pînă ce a mîncat bărbatul. Mc Intosh Jellaludin își ceru scuze, grăind :

— E o prejudecată englezească pe care n-am izbutit s-o înfrîng ; și-apoi, mă iubește. De ce, n-am fost niciodată în stare să pricep. M-am încurcat cu ea la Jullundur acum trei ani și de atunci încoace a rămas cu mine. E cinstită și știu că e îndemînatică în ale bucătăriei.

O mîngîie pe cap în vreme ce vorbea, iar femeia ugui ușor. Plăcută la vedere însă nu era.

Mc Intosh nu mi-a spus niciodată ce situație deținuse înainte de a decădea. Treaz, se dovedea a fi om învățat și domn. Beat, se arăta mai degrabă sub prima înfățișare decît sub a doua. Se îmbăta de obicei o dată-n săptămînă, pe cîte două zile. Atunci femeia băștinașă îi purta de grijă, în vreme ce el se pornea să aiureze în toate limbile afară de a sa. Într-o bună zi numai ce începu să recite *Atalanta în Calydon* [1] și o duse pînă la capăt, în întregime, bătînd tactul — potrivit cu ritmica versurilor — pe un picior al patului. Dar de aiurit aiura mai ales în grecește ori în nemțește. Mintea omului ăstuia era o adevărată hală de vechituri, de lucruri inutile. Odată, în vreme ce se dezbăta, mi-a spus că sînt singura ființă rațională din infernul în care coborîse — un Virgiliu printre umbre i-au fost cuvintele — și că, în schimbul tutunului pe care i-l dau, avea, înainte de a muri, să-mi procure material pentru un nou Infern, care mă va face mai mare decît Dante. Adormi apoi pe o pătură de cal și cînd se trezi arătă cît se poate de calm.

— Mă, omule, mi-a spus, cînd ai ajuns în străfundurile înjosirii, micile incidente care ar tulbura un mod superior de viață nu-ți mai fac nici o impresie. Noaptea trecută sufletul mi-era alături de zei ; dar nu mă îndoiesc că trupul meu animalic se bălăcea aici în noroi.

— Erai groaznic de beat, dacă la asta te gîndești, i-am spus.

— Da, beat eram — dezgustător de beat. Eu care-s fiul unui om pe care dumneata n-ai de unde să-l cunoști... eu care am făcut cîndva parte dintr-o universitate unde n-ai intrat nici măcar pe ușa de serviciu. Am fost ruși-

[1] Dramă în versuri de A. C. Swinburne (1837—1909). *(N. tr.)*

nos de beat. Dar ia aminte cît de puțin îmi pasă. Nu mă privește. Pentru mine e mai puțin decît nimic ; fiindcă nici măcar durerea de cap de care ar trebui să am parte nu o simt. Ei, de-aș duce o viață distinsă, cît de groaznică ar fi fost pedeapsa mea, cît de amarnică a mea căință ! Crede-mă, prietene mai puțin educat, cum e sus de tot la fel e și jos de tot — luînd în considerație punctele extreme.

Se învîrti pe pătură, își luă capul între pumni și urmă :

— Mă jur pe sufletul pe care l-am pierdut și pe conștiința pe care am ucis-o că *nu pot* simți ! Sînt asemenea zeilor, cunoscînd binele și răul, dar neatins nici de unul nici de altul. Este situația aceasta vrednică de a fi pizmuită ori ba ?

— Cînd omului puțin îi mai pasă de „durerea de cap de a doua zi dimineața", înseamnă că el trebuie să se afle într-o stare într-adevăr de plîns.

I-am argumentat, privindu-l cum stătea pe pătură, cu părul căzut peste ochi și buzele alb-albăstrii, că nu socoteam nesimțirea drept un avantaj.

— Pentru numele a tot ce-i sfînt, nu spune așa ! Îți spun că este minunată și vrednică de a fi pizmuită. Ia gîndește-te la toate mîngîierile de care mă bucur.

— Înseamnă, oare, Mc Intosh, că sînt atît de numeroase ?

— Desigur. Încercările dumitale de a recurge la sarcasm — care-i prin esență arma omului cult — sînt naive. Mai întîi cultura mea, cunoștințele mele clasice și literare, aburite, poate, de băutura necumpătată — ceea ce-mi reamintește că, înainte ca sufletul meu să se fi îndreptat aseară înspre zei, am vîndut volumul de Horațiu în ediția Pickering pe care ai binevoit să mi-l împrumuți. Îl are acum Ditta Mull, negustătorul de haine vechi. Am obținut zece gologani pe el și poate fi răscumpărat cu o rupie. În al doilea rînd, ascultătoarea afecțiune a doamnei Mc Intosh, cea mai bună dintre soții. În al treilea rînd, un monument, mai durabil decît arama, pe care l-am înălțat în cursul celor șapte ani ai decăderii mele.

Aici se opri şi se tîrî de-a curmezişul camerei să bea un pahar de apă. Tremura din tot trupul şi se vedea că-i este rău.

A pomenit de cîteva ori de „comoara" lui — o anume mare bogăţie a sa — dar aceasta am luat-o drept aiureala beţiei. Era sărac şi mîndru ce nu s-a mai văzut. Felul lui de a fi numai plăcut nu putea fi, dar ştia deajuns despre băştinaşi, printre care fuseseră petrecuţi şapte ani din viaţa lui, pentru ca să merite a păstra cu el legături prieteneşti. Despre Strickland[1] găsea de cuviinţă să rîdă ca de-un ignorant — „habar n-are nici de occident nici de orient", zicea. Se lăuda în primul rînd că nu-i lipsesc cele mai erudite şi strălucitoare însuşiri ale fostului oxfordian, ceea ce s-ar fi putut să fie adevărat ori ba — nu ştiam deajuns ca să-i pot verifica afirmaţiile — şi în al doilea rînd că „ţine în mînă pulsul vieţii indigene" — ceea ce era incontestabil. Sub aspectul de oxfordian mi s-a părut tare infatuat; nu pierdea nici un prilej de a-şi etala cultura. Sub aspectul de *fakir* mahomedan — în calitate de Mc Intosh Jellaludin — corespundea întru totul scopurilor ce urmăream. Mi-a fumat cîţiva pfunzi de tutun şi m-a învăţat cîteva uncii de lucruri vrednice de a fi ştiute; dar n-a vrut niciodată să primească darurile mele, nici măcar atunci cînd s-a făcut frig şi-şi înfăşura bietu-i piept slab într-un amărît de veston de alpaca. S-a supărat foc şi mi-a spus că-l jignisem şi că n-are de gînd să intre la spital. Trăise ca un dobitoc şi urma să moară raţional, ca o fiinţă omenească.

Adevărul e că a murit de pneumonie, şi-n noaptea morţii sale mi-a trimis un bileţel mîzgălit prin care-mi cerea să vin, să-l ajut să moară.

Femeia indigenă plîngea lîngă pat. Mc Intosh, înfăşurat într-o scoarţă de bumbac, era prea slab pentru a se putea supăra că-l acopăr cu un palton de blană. Cît priveşte însă mintea era foarte ager, iar ochii-i ardeau. Pe doctorul care venise cu mine l-a înjurat atît de murdar, încît bietul om, scos din sărite, a plecat; după aceea mi-a

[1] Agent de poliţie indian, personaj ce apare şi în romanul *Kim* de R. Kipling. *(N. tr.)*

venit mie rîndul să fiu blestemat timp de cîteva minute ; apoi s-a potolit.

În sfîrşit, a cerut nevesti-si să-i aducă — dintr-o gaură în perete — „Cartea". Femeia a venit cu un pachet de foi vechi de hîrtie de toate felurile, toate numerotate şi acoperite cu un scris frumos, zvîcnit ; erau legate într-o poală de cămaşă. Mc Intosh îşi vîrî mîna în vraful acelor vechituri şi le scormoni drăgăstos.

— Asta, spuse el, este opera mea — Cartea lui Mc Intosh Jellaludin şi arată ce a văzut el şi cum a trăit şi ce li s-a întîmplat, lui şi altora ; mai cuprinde şi o dare de seamă a vieţii şi păcatelor şi morţii mamei Maturin. Ceea ce reprezintă cartea lui Mirza Murad Ali Beg faţă de toate celelalte cărţi despre viaţa indigenă va reprezenta lucrarea mea faţă de a lui Mirza Murad Ali Beg !

Aceasta, după cum o să recunoască oricine cunoaşte cartea lui Mirza Murad Ali Beg, era o afirmaţie pripită. Hîrtiile nu păreau să aibă cine ştie ce valoare ; dar Mc Intosh le mînuia de parcă ar fi fost adevărate bancnote. Apoi grăi încet :

— În ciuda multor lipsuri ale educaţiei dumitale ai fost bun cu mine. Voi vorbi despre tutunul dumitale, cînd am să fiu în prezenţa zeilor. Îţi datorez multe mulţumiri pentru multe amabilităţi. Dar urăsc să rămîn îndatorat. Iată pentru ce îţi predau acum un monument mai durabil decît arama — propria mea carte — crudă şi imperfectă pe alocurea — dar o ! cît de minunată altminteri ! Mă întreb dacă o vei înţelege. E un dar mai de cinste decît... A ! pe unde îmi rătăcesc minţile ? Ai s-o schilodeşti îngrozitor. Ai să scoţi giuvaerele cărora le spui „citate latineşti", filistin ce te afli, şi ai să măcelăreşti stilul ca să faci loc propriului tău jargon smucit ; dar nu poţi distruge chiar totul. Ţi-o las moştenire. Ethel... Iar mintea asta care mi-o ia razna !... Domană Mc Intosh, fii martoră că dau *sahibului* toate aceste hîrtii. Ţie nu ţi-ar fi fost de nici un folos, inimă din inima mea ; şi mă bizui pe dumneata — aici se întoarse către mine — să nu-mi laşi cartea să moară în forma ei actuală. E a dumitale necondiţionat — povestea lui Mc Intosh Jellaludin, care nu este povestea lui Mc Intosh Jellaludin, ci

a unui om mai mare ca el, şi a unei femei nespus de mari. Ascultă-mă ! Nu sînt nici nebun, nici beat ! Cartea aceasta are să-ţi aducă faimă.

Am îngînat „mulţumesc", atunci cînd femeia băştinaşă mi-a pus pachetul în braţe.

— Fetiţa mea dragă ! zîmbi Mc Intosh.

Se stingea repede, dar continuă să vorbească atîta timp cît mai putu respira. Am aşteptat sfîrşitul ; ştiind că în şase cazuri din zece omul care-i pe moarte îşi strigă mama. S-a întors pe o parte şi a spus :

— Povesteşte cum de ţi-a ajuns în mîini. Nimeni nu te va crede, însă numele meu, cel puţin, va trăi. Ai să te porţi brutal cu manuscrisul meu, o ştiu. O parte din el va trebui distrusă ; publicul e alcătuit din nătărăi, şi nătărăi pudici. I-am fost slugă cîndva. Dar ciopîrţeşte-o cu duhul blîndeţei — al celei mai desăvîrşite blîndeţi. E o operă mare, şi am plătit-o cu şapte ani de chin drăcesc.

Vocea i se opri cît să răsufle de zece ori doisprezece ori, după care a început să mormăie nu mai ştiu ce rugăciune în greceşte. Femeia pămîntului plîngea amarnic. Pînă la urmă s-a ridicat în capul oaselor şi a rostit pe cît de tare pe atît şi de rar :

—. Nu mă recunosc vinovat, Doamne !

Apoi a căzut pe spate şi starea de prostraţie a durat pînă ce a murit. Femeia pămîntului o luă la fugă în tot caravanseraiul, printre cai, ţipînd şi izbindu-se peste sîni, căci îi iubise.

Poate că ultima propoziţie pe care o rostise fiind viu dădea un indiciu asupra celor prin care trecuse Mc Intosh [1] ; dar în afară de vraful de hîrţoage vechi învelit într-o pînză nu mai era nimic în camera aceea care să poată spune cine ori ce fusese el.

Hîrtiile erau într-o nemaipomenită harababură. Strickland m-a ajutat să le sortez şi şi-a dat cu părerea că scriitorul fusese ori un mincinos fără de pereche, ori un om absolut minunat. Mai degrabă înclina spre ipoteza

[1] „Nu mă recunosc vinovat, Doamne" poate avea în limba engleză şi înţelesul de „Nu mă recunosc vinovat, domnule judecător." *(N. tr.)*

nevoie de îndepărtarea multor pasaje; mai erau și o mulțime de prostii grecești la începutul fiecărui capitol, și pe acelea toate le-am scos.

Dacă lucrarea va fi cindva editată, poate că o să-și aducă aminte cineva de povestirea de față, pe care o public spre a dovedi că Mc Intosh Jellaludin, iar nu eu, a scris Cartea Mamei Maturin.

Nu vreau ca *Mantia uriașului* să se adeverească în cazul meu.

Cei trei mușchetari

Și cînd a început războiul, pe îndrăznețul Afgan l-am hăituit;
Și pe strălucitul Ghazi l-am pus pe fugă, măi flăcăi!
Și-am intrat în Kabul și Balar — Issarul l-am luat,
Și i-am învățat să respecte pe soldatul britanic.

Cîntec de corp de gardă

Mulvaney, Ortheris și Learoyd sînt soldați de rînd în compania a II-a a unui regiment de infanterie și-mi sînt prieteni personali. Luați laolaltă ei sînt, cred, dar nu-s tocmai sigur, cei mai răi oameni din regiment în ce privește joviala ticăloșie autentică.

Mi-au spus deunăzi povestea aceasta, în bufetul de la Umballa unde așteptam un tren care mergea la deal. Berea am plătit-o eu. La prețul de un galon [1] și jumătate de cap de om, n-a costat mult.

Îl cunoașteți desigur pe lordul Benira Trig. E un duce ori un conte ori altceva care nu-i oficial; e și *pair*; și mai e și un globtroter. Din toate aceste puncte de vedere, vorba lui Ortheris, „nu merită nici un fel de considerație". Venise aici pe trei luni să adune material pentru o carte despre *Impedimentele noastre orientale* și se ținea scai de toată lumea, mai rău decît un șeic în ținută de seară.

Viciu-i specific — fiindcă îl bănuiam a fi radical — era de a scoate garnizoanele la paradă spre a le inspecta. Cină apoi cu ofițerul comandant și-l insulta, cînd luau masa la popotă, vorbindu-i de sus cu privire la prezentarea trupelor. Așa se purta Benira.

Numai că o dată i s-a înfundat cu scoaterea trupelor la paradă. A venit la cantonamentul de la Helanthami într-o marți. Dorea ca miercuri să umble prin bazar după cumpărături și *rugă* să fie scoase trupele la paradă joi. *Da, într-o joi!* Ofițerului comandant nu-i venea să re-

[1] Galon : 3,34 l.

fuze ; căci Benira era lord. La popotă, ofiţerii inferiori ţinură o întrunire de indignare, pentru a-l gratifica pe colonel cu tot felul de porecle drăgăstoase.

— Dar adevărata demonstraţiune, zise Mulvaney, s-a produs la sediul companiei a II-a ; noi trei o conduceam.

Mulvaney s-a cocoţat pe tejgheaua barului, aciuindu-se cît mai bine în apropierea berei, şi a continuat :

— Cînd zarva era în toi şi toată compania se pronunţase pentru a se duce să mi ţi-l asasineze pe individul acela Trig, pe cîmpul de instrucţie, uite că Learoyd îşi pune casca şi zice... ce-ai spus tu, mă ?

— Ce-am spus ? replică Learoyd. Marinarii pe covertă, asta am spus. Ia să faceţi o subscripţie, mă, fraţilor, pentru a amîna parada şi dacă parada nu-i amînată, dăm lovelele înapoi. Asta-i ce-am spus. Toată compania a II-a mă cunoştea. S-a făcut mîndreţe de subscripţie — patru rupii şi opt gologani s-au adunat — şi eu am ieşit să aranjez treaba. Mulvaney şi Ortheris după mine.

— Pe noi trei ne apucă dracii şi harţa, încercă să explice Mulvaney.

Aici Ortheris interveni şi el.

— Citiţi ziarele ? mă întrebă.

— Uneori, i-am răspuns.

— Noi citiserăm ziarele şi am ticluit o lovitură grozavă, o... o hrăpire.

— Răpire, mă, tolomacule, îl corectă Mulvaney.

— Răpire, hrăpire, tot un drac. Mă rog, am aranjat să-l scoatem pe domnu' Benhira ăsta din circulaţie, pînă ce va trece joia ori pînă o fi el prea ocupat ca să-i mai ardă de parăzi. El e omul ce-a zis : „Avem să scoatem cîteva rupii din treaba asta".

— Am ţinut un consiliu de război, continuă Mulvaney, plimbîndu-se în preajma liniilor artileriei. Eu eram preşedinte, Learoyd era ministru de finanţe şi micuţul ăsta de Orthiris era...

— Un Bismarck ce nu se mai află. *El* a pus lucrurile pe roate.

— Acest Benira care-şi vîră nasul unde nu-i fierbe oala, zise Mulvaney, ne-a dat el însuşi o mînă de ajutor ; căci, mă jur pe sufletul meu, habar n-aveam ce să facem în minutul următor. Omul se plimba prin bazar după

cumpărături. Se însera încetişor şi noi stăteam şi ne uitam la 'mnealui cum intra şi ieşea de prin dughene, încercînd să-i facă pe negrii ăia să înţeleagă păsărească în care le vorbea. Dar uite-l că iese cu braţele încărcate de pachete şi numai ce zice mîndru nevoie mare, scoţîndu-şi burta în afară :

— Oameni buni, zice, n-aţi văzut caleaşca domnului colonel ?

— Caleaşca ? zice Learoyd. Nu-i nici o caleaşcă pe-aici — numai o *hekka* :

— Ce-i aceea ? zice Trig.

Learoyd îi arată una la colţul străzii şi ăla zice :

— E absolut oriental. O să mă urc într-o *hekka.*

Am înţeles atunci că sfîntul patron al regimentului nostru a hotărît să-l predea pe Trig legat burduf în mîinile noastre.

Am plecat după o *hekka* şi i-am spus diavolului de vizitiu :

— Ascultă împieliţatule, are să vină un *sahib* să se urce în *hekka* asta a ta. Vrea să meargă să facă o plimbare pînă la muntele Padsahi — asta era la o depărtare de vreo două mile — să vîneze nişte becaţe — *chirria.* Ai să-l duci ca vîntul şi ca gîndul. Şi n-ai nevoie să-i dai cu papagalu', că tot nu pricepe nimic din ceea ce spui. Dacă pălăvrăgeşte ceva, tu dai mai tare bici calului ; mergi înainte. Ai înţeles ? Ia-o la trap, prima milă după ce-ai ieşit din cantonament. Apoi dă bici calului de parcă ar veni dracu după tine şi dă-i şi dă-i şi nu te opri, cu cît o să goneşti mai tare, cu atît are să fie *sahibul* acela mai mulţumit. Şi uite, ţine o rupie pentru tine.

Vizitiul ăla s-a priceput că e vorba de ceva neobişnuit. Mi-a rînjit şi a spus : „Am înţeles. Am să mîn mîncînd pămîntul !" M-am rugat să nu apară trăsura colonelului, pînă ce drăguţul de Benira, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu va fi pornit-o la drum. Omuleţul nostru îşi pune tot calabalîcul în *hekka* ceea şi-şi face loc şi lui, ca un cobai gras ce era : să ne fi dat şi nouă de-o duşcă, după serviciul pe care i l-am făcut de a-l duce acasă, nici gînd la el.

— Şi-acum, le zic eu ălorlalţi, e-n drum spre muntele Padsahi.

Ortheris continuă relatarea :

— Tocmai atunci iată că vine şi micul Bhuldoo, care era fiul unui *sais* [1] din artilerie — şi ar fi fost cel mai grozav golan la Londra de cît e de isteţ şi de priceput la toate cele. Se uitase la noi cum îl urcam pe domnu' Benira în vremelnica sa caleaşcă şi numai ce ne zice :

— Ce-aţi pus la cale, sahibilor ?

Learoyd îl ia de ureche şi-i răspunde :

— Îi spun — continuă Learoyd : tinere, omului ăstuia i s-a năzărit să ne treacă-n revistă joia — poftim drăcie ! Şi uite acum o treabă pentru tine, măi băiete. Ia un *tat* [2] şi un *lookri* [3] şi dă-i bătaie cît poţi mai repede pînă la muntele Padsahi. Prinde *hekka* aia şi zi-i vizitiului în graiul tău că ai venit să-i iei locul. *Sahibul* nu pricepe limba de aici şi nu-i nimic de capul lui. Suie-te pe capră şi porneşte spre munte şi azvîrle trăsura în apă. Lasă-l pe *sahib* acolo şi fugi acasă. Uite, ţine o rupie.

Mulvaney şi Ortheris vorbiră apoi alternativ ; dar Mulvaney conducea naraţiunea. (Partea ce revine fiecăruia trebuie s-o deosebiţi dumneavoastră, pe cît vă vor ajuta puterile.)

— Bhuldoo ăla era un drac şi jumătate — zice „s-a făcut !" şi o ia din loc făcîndu-ne semn cu ochiul — gineşte *el* că o să se lase cu lovele — şi eu voiam să văd cum se termină campania — aşa că *el* zice ia s-o pornim în pas alergător la muntele Padsahi şi să-l scăpăm pe omuleţul cela din mîinile ucigaşului ăluia de Bhuldoo ca să nu-l dea pe mîna vreunei bande de tîlhari dacoiţi [4] — şi noi să apărem aşa din senin ca nişte salvatori dintr-o melodramă de la teatrul regal Victoria — aşa că o întindem spre munte şi tustrei pe cîte un ponei, fiecare ca mînaţi de furtună, ne repezim peste dealuri şi cîmpii ca să nu se piardă o viaţă scumpă. Aşa să-mi ajute cine ştiu eu dacă Bhuldoo nu adunase o armată de tîlhari dacoiţi să facă treaba di granda. Şi noi alergam şi ei alergau, strîmbîndu-se de rîs, pînă ce ajungem la poalele muntelui

---

[1] Grăjdar, rîndaş.
[2] Ponei (hindi).
[3] *Lookri* ori *lakri :* băţ.
[4] Dacoiţii sînt tîlhari organizaţi în bande înarmate.

și auzim strigăte deznădăjduite răsunînd jalnic în văzduhul amurgului.

(Ortheris o luase pe panta poeziei, sub influența berei. Duetul a fost reluat ; tot Mulvaney conducea.)

— Pe urmă l-am auzit pe Bhuldoo, dacoitul, strigînd la vizitiul de pe *hekka* și unul din dracii ceia își aruncă *lakriul* pe coviltirul *hekkăi* și Benira Trig, dinăuntru, urlă : „Ajutor ! Mă omoară !" Bhuldoo ia hățurile și mînă ca nebunul înspre munte, după ce i-a făcut vînt vizitiului care vine la noi și ne zice : „*Sahibul* ăla e mai mult mort decît viu de spaimă ! În ce drăcie m-ați băgat ?" — Țin-te tare, îi zicem noi, ia-ți poneiul ăsta și mergi înainte. *Sahibul* ăla a fost răpit de tîlharii dacoiți și noi o să-l scăpăm. Zice vizitiul :

— Dacoiți ? Care dacoiți ? Asta-i pușlamaua de Bhuldoo.

— Ce tot bați capul cu Bhuldoo ? îi zicem noi. Ăsta-i unul din cei mai sălbatici *pathani* din munți. Și mai sînt alți opt cu el, care-l atacă pe *sahib*. Ține minte asta și ai să capeți încă o rupie ! Apoi numai ce auzim — *uop, uop, uop* — cum se răstoarnă *hekka* și apa care împroașcă și vocea lui Benira Trig rugîndu-se lui Dumnezeu să-i ierte păcatele — iar Bhuldoo și prietenii lui se bălăcesc în apă ca puștii din Londra în lacul Serpentine din Hyde Park.

Ajunși pînă aici cu povestirea, tustrei mușchetarii își afundară capetele în cănile cu bere.

— Ei ? am pus întrebarea. Și cum a fost mai departe ?

— Cum a fost mai departe ? mi-a răspuns Mulvaney, ștergîndu-se la gură. Credeți oare că trei soldați tineri și voinici aveau să lase podoaba Camerei Lorzilor să se înece și să fie răpită de tîlhari într-un munte ? Ne încolonăm și ne aruncăm asupra vrăjmașului. Mai bine de zece minute omul nu s-ar fi auzit pre sine vorbind. O tobă bate în ton cu Benira Trig și cu armata lui Bhuldoo și bastoanele fulgeră în jurul *hekkăi,* iar Ortheris dă cu pumnii în coviltirul *hekkăi* și Learoyd urlă : „Atenție ! Au cuțite !" în vreme ce eu lovesc la nimereală în dreapta și-n stînga și alung adevărate corpuri de armată de *pathani.* Sfîntă Maică a lui Moise ! Era mai rău ca la Ahmid Kheyl și ca la Maiwrund laolaltă. După cîtva

timp, Bhuldoo și băieții lui o iau la picior. Ați văzut vreodată un lord adevărat în carne și oase care încearcă să-și ascundă noblețea sub un picior și jumătate de apă mlăștinoasă gălbuie ? Seamănă leit cu un butoi de sacagiu cînd butoiul începe să tremure apucat de friguri. Ne-a trebuit oarecare timp să-l convingem pe prietenul nostru Benira că nu era ciopîrțit în bucăți, și încă și mai mult ca să iasă din *hekka*. Vizitiul s-a întors după bătălie jurînd că luase și el parte la alungarea vrăjmașului. Benira era mai mult mort decît viu de frică. L-am însoțit înapoi în cantonament, foarte încet, pentru că era mai mult mort decît viu și pentru ca frigul să-i pătrundă bine pînă la oase. Și l-a pătruns ! Slăvit fie sfîntul patron al regimentului, că tare i-a mai pătruns frigul pînă-n măduva oaselor lordului Benira Trig.

Atunci, Ortheris, încet, cu nesfîrșită mîndrie, continuă:

— Voi sînteți nobilii mei salvatori, zice el. Sînteți onoarea armatei britanice, zice el.

Și se pune de ne povestește de groaznica bandă de tîlhari care l-au atacat. Erau vreo patruzeci și l-a covîrșit numărul, așa să știți ; dar prezența de spirit nu și-a pierdut-o niciodată, asta-i sigur. Vizitiului i-a dat cinci rupii drept răsplată pentru nobilu-i curaj, iar de noi a spus că va avea grijă după ce va fi vorbit cu colonelul. Că el ne socotea că facem cinste regimentului, zău așa.

— Și noi trei, zice Mulvaney, c-un zîmbet serafic, am atras de-o-se-bi-ta atenție a lui Bob Bahadur nu numai o singură dată. Dar Bob Bahadur ăsta nu-i cîtuși de puțin un băiat rău. Zi-i mai departe, Ortheris, fătule.

— Și-atunci îl lăsăm la colonelul acasă, ca vai de el, și-o întindem la baraca, de ! companiei a II-a și povestim că l-am salvat pe Benira de la un sfîrșit fatal și că e foarte probabil să nu mai fim trecuți în revistă joi. Cam după vreo zece minute, sosesc trei plicuri pentru fiecare din noi. Pre legea mea, bătrînul zevzec ne trimite cîte cinci lire de fiecare — ceea ce face șaizeci și patru de bișțari în bazar ! Joi se găsea la spital, ca să-și revină din sîngeroasa încăierare cu o bandă de *pathani*, iar compania a II-a, cu multă voioșie, bea pe grupe în sănătatea lui. Așa că n-a mai fost nici o paradă în ziua de

mijloc, așa zice, dar că n-o poate dovedi.

— Și impresia mea personală, zice Mulvaney, ridicîndu-se de la bar și întorcîndu-și paharul cu fundul în sus, e că și de s-ar fi știut ceva, tot nu ne-ar fi făcut nimic. Prea ar fi fost așa și pe dincolo și față de natură și apoi față de regulament și în sfîrșit față de voința lui Terence Mulvaney să scoți oamenii la paradă într-o zi de joi.

— Chiar așa, fătule, zice Learoyd ; dar, ia spuneți, tinere domn, la ce vă folosesc notițele astea pe care le-ați luat de la noi ?

— Lasă, își dădu Mulvaney cu părerea. De azi într-o lună vom fi pe bordul vasului *Serapis*. Dumnealui Benira Trig are să ne asigure faima veșnică. Dar, domnule, nu dați nimic în vileag din tot ce-ați auzit, pînă ce nu ajungem la distanța de unde prietenul nostru Bob Bahadur nu ne mai poate pricinui vreun rău.

Și i-am dat ascultare.

Nebunia soldatului Ortheris

A ! Unde-aş vrea să fiu cînd mi-e gîtlejul uscat ?
A ! Unde-aş vrea să fiu cînd zboară gloanţele ?
A ! Unde-aş vrea să fiu cînd va fi să mor ?
De !
Pe undeva pe-aproape de prietenul meu.
De va avea de băut, îmi va da şi mie,
De-oi fi pe moarte, îmi va sprijini capul,
Şi-o să le scrie celor de-acasă cînd voi muri —
Dă-mi, Doamne, un prieten de nădejde !

Cîntecele corpului de gardă

Prietenii mei Mulvaney şi Ortheris plecaseră la o partidă de vînătoare, pe-o zi. (Learoyd mai era încă la spital, în convalescenţă, după febra contractată în Birmania.) Mi-au trimis o invitaţie să ne întîlnim şi s-au arătat sincer îndureraţi cînd am venit cu bere — aproape destulă bere ca să poată mulţumi doi soldaţi de infanterie... şi pe subsemnatul.

— Nu pentru *asta* vă urăm bun venit, domnule, se posomorî Mulvaney. Ci pentru plăcerea de a fi în tovărăşia dumneavoastră.

Ortheris îmi veni în ajutor :

— Ei, că n-are să fie mai rău că a venit cu niscaiva băutură. Că doar n-om fi un cîrd de raţe. Sîntem ditai ostaşi britanici, irlandez gîlcevitor ce eşti. Şi-acum, noroc şi sănătate !

Am vînat toată dimineaţa şi am omorît doi cîini vagabonzi, patru papagali verzi strînşi la sfat, un erete lîngă trecătoare, un şarpe gata să sară, una broască ţestoasă de apă dulce şi opt ciori. Vînat aveam din belşug. Apoi ne-am aşezat să luăm o gustare — carne de taur şi pîine neagră, îi zicea Mulvaney — pe malul rîului şi am tras la nimereală în crocodili, în răstimpurile cît nu ne ocupam cu tăiatul hranei, servindu-ne de singurul nostru briceag. Apoi am dat pe gît toată berea şi-am

aruncat sticlele în apă şi-am ochit în ele. După care ne-am desfăcut centiroanele şi ne-am întins pe nisipul cald şi-am fumat. Prea ne era lene să mai vînăm.

Ortheris oftă adînc, în vreme ce stătea culcat pe burtă ţinîndu-şi capul în pumni. Apoi trase liniştit o înjurătură către cerul cel senin.

— Asta de ce-o făcuşi ? întrebă Mulvaney. N-ai băut destul ?

— Mi-am adus aminte de Tottenham Court Road şi de-o fată de care prinsesem cîrlig acolo. La ce-o fi bună viaţa de soldat ?

— Ortheris, fătule, îi spuse repede Mulvaney, eu cred că mai degrabă ai necazuri la burtă cu berea asta de-o băurăm. Mă simt şi eu aşa cînd mi se rugineşte ficatul.

Ortheris îşi urmă încet firul gîndurilor :

— Nu-s decît un răcan — un nenorocit, un amărît, un păgubos de răcan, care în loc de nume de om poartă un număr matricol. La ce-s eu bun ? De-aş fi rămas acasă, m-aş fi putut însura cu fata ceea şi mi-aş fi deschis şi eu o prăvălioară pe strada mare din Hammersmith : „S. Ortheris, specialist în împăierea animalelor". Cu o vulpe de stofă, aşa cum e în lăptăriile de la Haylesbury, în vitrină, şi o lădiţă cu ochi de sticlă galbeni şi albaştri, şi o soţioară care să strige „uşa la magazin ! uşa la magazin !" cînd sună clopoţelul de la intrare. Dar aşa cum stau lucrurile, nu-s decît un răcan, un nenorocit de răcan uitat de Dumnezeu şi însetat de bere. Armele cu ţeava-n jos ! Pe loc repaus ! Drepţi ! Armele cu ţeava-n jos ! Stînga-mpre ! Înainte în pas lent — *marş !* Stăi ! În front vă aliniaţi ! Pentru încărcarea armelor cu cartuşe oarbe... încărcaţi ! Uite ăsta mi-e sfîrşitul !

Cită frînturi din regulamentul funeraliilor militare.

— Tacă-ţi gura ! răcni la el Mulvaney. După ce o să tragi în gol la fel de mult ca mine, la înmormîntarea cîte unuia mai bun ca tine, n-ai să-ţi mai baţi joc de comenzile astea. E mai rău decît dacă ai fluiera marşul morţilor în cazarmă. Şi-unde mai pui că eşti ghiftuit de nu mai poţi şi că soarele-i răcoros şi cîte şi mai cîte. Mi-e ruşine de tine, măi băiete. Eşti mai rău ca un păgîn — tu cu vînătorile tale şi cu ochii ăia ai tăi de sticlă. N-ai de gînd să taci, domnule ?

Eu unul, ce puteam face ? Îi puteam oare atrage atenţia lui Ortheris asupra acelor plăceri ale vieţii sale pe care nu le ştia ? Nu eram nici capelan şi nici sublocotenent, şi Ortheris avea dreptul să vorbească după bunăvoia lui.

— Dă-i pace, Mulvaney, am spus. Berea-i de vină.

— Nu ! Nu-i vina berei, răspunse Mulvaney. Ştiu ce are să urmeze. O ia pe calea asta, aşa din cînd în cînd, şi-i rău... e rău... căci mie mi-e drag de el.

La drept vorbind, Mulvaney părea inutil de neliniştit ; dar ştiam că-i poartă de grijă lui Ortheris ca un tată.

— Lasă-mă să vorbesc, lasă-mă să vorbesc, grăi Ortheris visător. Pe-un papagal nu-l laşi să strige pe-o zi fierbinte, cînd colivia îi frige bietele gheruţe trandafirii ? Ce zici, Mulvaney ?

— Gheruţe trandafirii ! Vrei să zici că ai degete trandafirii sub bocancii ăia ai tăi; mă... Mulvaney se opri pentru a se reculege în vederea unei groaznice denunţări..., mă, învăţătoare ce eşti ! Gheruţe trandafirii. Cîte sticle de bere o fi băut acest copil bezmetic ?

— Nu-i berea, zise Ortheris. Sau e o bere mai amară. E dorul de casă.

— Ia auziţi ! Şi cînd te gîndeşti că va porni-o acasă pe *Serapis*, în mai puţin de patru luni !

— Nu-mi pasă. Pentru mine e totuna. Cum de ştii tu că mi-e frică să nu mor mai înainte de a-mi primi actele ?

Reîncepu să îngîne comenzile pentru funeralii. Încă nu mi se vădise pînă atunci latura aceasta a caracterului lui Ortheris, dar lui Mulvaney de bună seamă că da, şi el îi dădea multă importanţă. Şi-n vreme ce Ortheris mormăia, ţinîndu-şi capul pe braţe, Mulvaney îmi şopti :

— O ia întotdeauna razna aşa, cînd e prea supărat de copiii pe care-n ziua de azi îi fac sergenţi. Asta-i una, şi alta e că n-are nici o treabă. Şi de priceput nu pricep.

— Ei, ce-are a face ? Lasă-l să-şi verse tot focul.

Ortheris începu să cînte o parodie a melodiei *Corpul ştergătorilor de tun*, plină de voioase aluzii la bătălii, omoruri şi morţi subite. În vreme ce cînta, ochii îi erau aţintiţi undeva dincolo de rîu ; şi faţa lui mi se părea că arată cu totul străină. Mulvaney mă apucă de cot, ca să se asigure de atenţia mea.

— Ce-are a face ? Are a face enorm ! E un fel de acces care-l apucă. L-am mai văzut eu. Are să-l ţină toată noaptea asta şi pe la miez de noapte are să se dea jos din pat şi o să înceapă a cotrobăi pe raft să-şi caute echipamentul. Pe urmă are să vină la mine să-mi spună : „Plec la Bombay. Răspunde în locul meu dimineaţa". Atunci el şi cu mine o să ne încăierăm ca şi în alte dăţi — el zor nevoie să meargă, eu căznindu-mă neapărat să-l ţin — şi aşa ne pomenim amîndoi pedepsiţi pentru a fi iscat dezordine în cazarmă. L-am legat, i-am spart capul, i-am vorbit, dar n-are nici un rost cîtă vreme îl ţin năbădăile. Şi-i un băiat tare bun, altminteri, cît timp e cu mintea sănătoasă. Dar numai eu ştiu ce are să fie la noapte în cazarmă. Dee Domnul să nu se dezlănţuie, cînd m-oi scula să-l dobor. *Asta* mă chinuieşte zi şi noapte.

Aşa fiind, situaţia se prezenta într-o lumină mult mai puţin plăcută şi motiva întru totul neliniştea lui Mulvaney. S-ar fi zis că încearcă să-l convingă pe Ortheris să iasă din „acces", căci răcni spre malul unde băiatul stătea întins :

— Ascultă-mă, tu ăla cu „bietele gheruţe trandafirii" şi cu „ochii de sticlă" ! Ai înotat în Irawadi [1] noaptea, înapoia mea, cum se cuvine unui voinic, ori te-ai ascuns sub un pat, ca la Ajmid Kheyl ?

Asta reprezenta totodată o insultă gravă şi o minciună sfruntată şi scopul lui Mulvaney fusese să iste pe loc o bătaie. Ortheris însă părea închis într-un soi de transă. A răspuns încet, fără a vădi pic de iritaţie, cu aceeaşi voce cadenţată pe care o folosise şi pentru a da comenzile la funeralii.

— Am înotat în Irawadi noaptea, precum ştii şi tu, ca să luăm oraşul Lungttungpen, am înotat gol şi fără frică. Iar unde am fost eu la Ahmed Kheyl, ştii de asemeni, şi patru năzdrăvani de *pathani* ştiu şi ei. Dar asta a fost o treabă care se cerea făcută şi nu m-am gîndit să mor. Acum mi-e dor de casă — de casă — de casă ! Nu, nu mi-e dor de mama, pentru că m-a crescut un unchi ; dar mi s-a făcut iarăşi dor de Londra ; dor de sunetele

[1] Fluviu care izvorăşte din Tibet şi străbate Birmania.

ei, de privelиştile ei, de duhorile ei, de cojile ei de portocală, de asfalt, şi de felinarele de peste Vauxhall Bridge. Dor de trenul care te duce la Box Hill cu gagica pe genunchi şi cu o pipă nouă de lut în gură. Asta şi toate luminile de pe Strand, unde-i cunoşti pe toţi şi unde sticletele care te ia la zor e un vechi prieten care te-a mai luat la zor şi înainte, cînd erai doar un puşti de-o şchioapă şi-un jegos, tălălăind între Temple şi Colonade. Nici tu afurisită de gardă, nici tu nenorocită de cremă de bocanci, nici tu uniformă kaki, ci tu stăpîn pe tine şi cu o fată pe care s-o duci duminica în Hyde Park, să-i vadă pe afurisiţii de salvatori cum scot cadavre moarte din lacul Serpentine, cu un cîrlig. Iar eu am lăsat toate astea baltă ca să intru în slujba Văduvei [1], dincolo de mări, acolo unde nu-s femei, unde nu dai de băutură pe care să merite s-o duci la gură şi unde n-ai nimic ce vedea, ori ce face, ori ce spune, ori ce simţi, ori ce gîndi. Îndură-se Domnul de tine, Stanley Ortheris, dar eşti mai mare neghiob decît tot restul regimentului cu Mulvaney cu tot legaţi burduf laolaltă. Uite că Văduva stă acasă cu o coroană de aur pe cap ; şi uite-mă-s pe mine aici, Stanley Ortheris, proprietatea Văduvei, şi-un DOBITOC fără pereche.

Vocea i se înălţă către sfîrşitul frazei care se încheie cu o înjurătură de şase cuvinte rostită în graiul anglo-indian. Mulvaney nu scoase nici o vorbă, dar se uită la mine ca şi cum s-ar fi aşteptat ca eu să fiu în stare să redau pacea bietei minţi tulburate a lui Ortheris.

Îmi aduc aminte că odată la Rawal-Pindi am văzut un om aproape turbat de pe urma băuturii şi care s-a liniştit cînd a fost luat în bătaie de joc. Într-unele regimente s-ar putea să se înţeleagă ce vreau să spun. Nădăjduiam că-l vom putea potoli pe Ortheris în acelaşi fel, deşi nu era cîtuşi de puţin beat. Astfel că am spus :

— La ce bun să stai să bombăneşti aici şi să vorbeşti împotriva Văduvei ?

— N-am vorbit ! strigă Ortheris. Aşa să-mi ajute Dumnezeu, cum n-am spus eu o vorbă împotriva ei, şi

[1] Regina Victoria, rămasă văduvă în 1861.

nici n-aș spune vreodată... nici de-ar fi să dezertez în clipa asta chiar !

Aici mi se deschidea o cale.

— Oricum, ai avut de gînd. La ce bun să-i tot dai cu pliscul în gol ? Ai dezerta acum, dacă ți s-ar ivi prilejul ?

— Pune-mă la-ncercare ! răspunse Ortheris sărind în picioare de parcă ar fi fost înțepat.

Mulvaney sări și el.

— Ce-aveți de gînd să faceți ? mă întrebă.

— Să-l duc pe Ortheris pînă la Bombay ori la Karachi, unde preferă el. Poți raporta că s-a despărțit de dumneata înainte de prînz și că și-a lăsat arma aici pe mal.

— Să raportez asta — da ? repetă Mulvaney încet. Prea bine. Dacă Ortheris are de gînd să dezerteze acum și e hotărît să dezerteze acum și dacă dumneavoastră, domnule, care ne-ați fost prieten lui și mie, vreți să-l ajutați s-o întindă, eu, Terence Mulvaney, care nu mi-am călcat pînă acum niciodată jurămîntul, voi raporta precum ziceți. Dar — și aici se îndreptă spre Ortheris și-i scutură puşca de vînătoare în față — vezi să-ți fie pumnii pregătiți, dacă mi-o fi dat să te mai întîlnesc cîndva.

— Nu-mi pasă ! zise Ortheris. M-am săturat de viața asta de cîine. Lasă-mă să-mi încerc norocul. Nu te juca tu cu mine. Lasă-mă să merg.

— Dezbracă-te, am spus eu, și schimbă hainele cu mine și apoi am să-ți spun ce să faci.

Speram că absurditatea propunerii mele îl va astîmpăra pe Ortheris ; dar el își descălțase bocancii cazoni și-și dezbrăcase tunica mai înainte ca eu să-mi fi scos gulerul. Mulvaney mă înșfăcă de braț :

— E în criză : criza încă n-a încetat. Pe onoarea și sufletul meu, avem să fim complici la o dezertare, chiar dacă n-ar fi decît de douăzeci și opt de zile, precum spuneți dumneavoastră, domnule, ori de cincizeci și șase, dar ia gîndiți-vă ce rușine — ce cumplită rușine ar apăsa asupra lui și a mea.

Nu-l mai văzusem niciodată pe Mulvaney atît de tulburat.

Ortheris era însă cum nu se poate mai liniștit și, de îndată ce schimbă hainele cu mine, iar eu mă ridicai de la pămînt soldat de infanterie, îmi vorbi scurt :

— Gata ! Să mergem. Acum ce urmează ? Vorbiți-mi deschis. Ce mai trebuie să fac pentru ca să ies din blestematul ăsta de iad ?

I-am spus că dacă vrea să aștepte două ori trei ceasuri lîngă rîu, mă voi duce în garnizoană și mă voi înapoia de acolo cu o sută de rupii. Cu suma aceasta în buzunar, avea să meargă pe jos pînă la cea mai apropiată gară secundară, aflată la circa cinci mile depărtare, de unde o să poată lua un bilet de clasa întîi pentru Karachi. Știind că nu avea bani asupră-i cînd a plecat la vînătoare, regimentul nu va telegrafia numaidecît porturilor, ci îl va căuta în satele indigene din vecinătatea fluviului. Mai mult decît atît, nimănui n-are să-i treacă prin gînd să caute un dezertor într-un vagon de clasa întîi. la Karachi urma să-și cumpere un costum alb și să se îmbarce, de va putea, pe-un cargobot.

Aici mă întrerupse. Dacă-l puteam ajuta să ajungă pînă la Karachi, apoi de rest se va îngriji singur. Atunci i-am ordonat să aștepte pînă ce se va întuneca, îndeajuns răgaz ca să pot merge călare în garnizoană fără ca îmbrăcămintea mea să atragă atenția cuiva. Dumnezeu, ce-i drept, a făcut ca inima soldatului britanic, care adeseori e un bădăran necioplit, să fie tot atît de blîndă ca inima unui prunc, pentru a da crezare ofițerilor săi și a-i urma în locuri grele și primejdioase. Unui „civil" nu-i dă tot atît de ușor crezare, dar dacă se întîmplă totuși a-i da, apoi atunci îl crede pe deplin, și ca un cîine. Avusesem cinstea de a mă bucura la diferite intervale de prietenia soldatului Ortheris, vreme de trei ani, și relațiile noastre se întemeiaseră pe o stimă reciprocă. Socotea, prin urmare, toate cuvintele mele ca fiind adevărate, iar nu rostite în vînt.

Mulvaney și cu mine l-am lăsat culcat în tufișurile de pe malul apei și ne-am îndreptat, fără a ieși din tufișurile acelea, înspre calul meu. Cămașa cazonă mă zgîria groaznic.

Am așteptat aproape două ore să se însereze și să o pot lua din loc călare. Vorbeam despre Ortheris în șoapte și ciuleam urechile să prindem orice zgomot care ar fi venit dinspre locul unde-l lăsasem. Dar nu auzeam nimic

altceva decît vîntul care, bătînd, răscolea firele de iarbă.

— I-am spart capul, vorbi Mulvaney foarte serios, cînd şi cînd. Mai că l-am omorît cu centironul ăsta, şi *totuşi* nu-i pot scoate accesele celea din căpăţîna lui de bostan. Nu ! Şi nu-i prost, căci e mintos şi are o fire bună. Atunci oare ce-o fi ? E soi rău, ori e vina educaţiei de care n-a avut niciodată parte ? Dumneavoastră care credeţi că ştiţi multe, răspundeţi-mi vă rog.

Dar nu aflam ce răspuns să-i dau. Mă întrebam cît timp va rezista Ortheris pe malul apei şi dacă voi fi chiar silit să-l ajut a dezerta, după cum îmi dădusem cuvîntul.

Tocmai cînd se însera de-a binelea şi, cu inima grea, mă pregăteam să-mi înşeuez calul, auzirăm strigăte sălbatice dinspre fluviu.

Dracii îi dăduseră pace soldatului Ortheris, matricola 22639, Compania a II-a. Singurătatea, amurgul şi aşteptarea îi alungaseră dintr-însul, aşa cum nădăjduisem.

Ne-am repezit într-un suflet şi l-am aflat zbătîndu-se ca nebunul prin iarbă, fără haină — fără haina mea, vreau să spun. Şi ne striga, ca un apucat de alte alea.

Cînd am ajuns lîngă el, era leoarcă de năduşeală şi tremura ca un cal înspăimîntat. Nu ne-a fost uşor să-l domolim. Se văita că e în costum civil şi voia să-şi sfîşie hainele mele de pe el. I-am poruncit să se dezbrace şi am făcut din nou schimb de veşminte, cît mai repede cu putinţă.

Frecuşul propriei sale cămăşi din pînză, aspră, scîrţîitul bocancilor părură să-l readucă în simţiri. Şi-a acoperit ochii cu mîinile şi a spus :

— Ce-o fi fost ? Nu-s nebun, n-am insolaţie, şi totuşi am luat-o razna şi-am spus, şi m-am apucat să fac... *ce* m-am apucat să fac ?

— Ce-ai făcut ? îi spuse Mulvaney. Te-ai dezonorat — dar asta n-are nici o importanţă. Ai făcut de rîs compania a doua şi, lucrul cel mai rău, m-ai făcut de rîs pe *mine !* Pe mine care te-am învăţat să umbli drept ca un om — cînd nu erai decît un nenorocit de recrut, jegos, moale şi plîngăreţ. Cum eşti şi acum, Stanley Ortheris.

care luptaseră alături de al său și-l remise lui Mulvaney.

— Sînt bob prea mărunt ca să mă macini tu, Mulvaney — zise el — iar de lovit m-ai lovit și pînă acum. Dar poți lua asta și să mă tai în două dacă dorești.

Mulvaney se întoarse către mine.

— Lăsați-mă să-i vorbesc eu, domnule.

Am plecat și-n drum spre casă m-am gîndit mult la Ortheris în special și la prietenul meu, soldatul de rînd Thomas Atkins, care-mi este foarte drag, în general.

Dar n-am putut trage nici un fel de concluzie precisă.

Povestea lui Muhammad Din

> Care-i omul fericit ? Cel care vede în propria sa casă, în căminul lui, copilaşi încununaţi cu praf, care săr şi cad şi plîng.
>
> *Munichandra*

Mingea aceea de polo era veche, brăzdată de tăieturi, ciobită şi ştirbită. Era aşezată pe prichiciul căminului printre lulelele pe care Imam Din, *khitmatgar*-ul, mi le curăţa.

— Fiul Cerului are oare nevoie de mingea aceasta ? întrebă Imam Din, cu adînc respect.

Fiul Cerului nu ţinea îndeosebi la ea ; dar ce-i putea folosi o minge de polo unui *khitmatgar* ?

— Îngăduiască-mi Înălţimea voastră, am un tînăr fiu. A văzut mingea aceasta şi doreşte să se joace cu ea. N-o voi folosi eu însumi.

Nimănui nu i-ar trece vreodată prin minte să-l acuze pe bătrînul şi impunătorul Imam Din că vrea să se joace cu mingi de polo. Luă nevinovata minge şi o duse pe verandă ; şi acolo urmă o cascadă întreagă de scîncete voioase, un tropot de picioruşe şi zgomotul înfundat al mingii rostogolindu-se pe duşumea. De bună seamă că tînărul fiu aşteptase de cealaltă parte a uşii să-şi poată însuşi comoara. Dar cum de izbutise să vadă mingea aceea de polo ?

A doua zi, înapoindu-mă cu o jumătate de ceas mai devreme de la birou, am luat aminte la o siluetă micuţă în sufragerie — o siluetă minusculă, durdulie, purtînd o cămaşă caraghios de scurtă care-i ajungea, poate, pînă la jumătatea burticelei dolofane. Rătăcea prin încăpere, cu deştu' cel mare în gură şi gungurindu-şi sieşi, în vreme ce trecea în revistă tablourile. Fără îndoială că prichindelul acela era „tînărul fiu".

Desigur că nu avea ce căuta în apartamentul meu; era însă atît de adînc cufundat în descoperirile pe care le făcea, încît nici n-a observat prezența mea în prag. Am pășit în cameră și micuțul se sperie atît de tare încît mai că-i veni rău. Se așează pe jos, abia răsuflînd. Căscă ochii mari, și gura i se căscă și ea. Știam ce va urma, astfel încît am luat-o la goană, urmat de un urlet prelung, ascuțit, care ajunse în dependințele casei mai repede decît ajunsese vreodată orice ordin al meu. În zece secunde, Imam Din se și afla în sufragerie. Se înălțară atunci hohote de plîns deznădăjduite, și am făcut cale întoarsă, dînd peste Imam Din care-l dojenea pe micul vinovat ce-și folosea acum cea mai mare parte a cămășii drept batistă.

— Băiatul acesta, grăi grav Imam Din, este un *budmaș*[1] — un mare *budmaș*. Fără îndoială are să fie dus la închisoare pentru purtarea lui.

Alte strigăte întețite din partea spășitului, și fel de fel de complicate scuze adresate mie de Imam Din.

— Spune-i copilașului, am răspuns, că *Sahibul* nu-i supărat și ia-l de aici.

Imam Din transmise iertarea mea vinovatului, care acum își strînsese toată cămășuța în jurul gîtului, ca pe o sfoară, și-apoi strigătele se prefăcură încetișor în plîns. Tatăl și fiul se îndreptară spre ușă.

— Numele lui, rosti Imam Din, ca și cum numele ar fi făcut parte integrantă din fărădelege, e Muhammad Din, și-i un *budmaș*.

Liberat de orice pericol imediat, Muhammad Din se întoarse în brațele tatălui său și vorbi cu multă gravitate:

— Drept este, *Tahib*, că numele meu e Muhammad Din, dar nu sînt un *budmaș*. Sînt un *bărbat!*

De atunci datează legăturile mele de prietenie cu Muhammad Din. În sufrageria mea n-a mai intrat niciodată, dar pe terenul neutru al grădinii ne salutam cu multă deferență, deși conversația noastră se mărginea la *Talaam, Tahib*[2] din parte-i și la *Salaam, Muhammad Din* din parte-mi. Zilnic, la întoarcerea mea de la birou,

[1] Netrebnic, secătură (hindi).
[2] În loc de *Salaam, Sahib*, copilul pronunțînd greșit.

cămăşuţa albă şi trupşorul durduliu răsăreau din ascunzişul lor : — umbra unui spalier cu plante agăţătoare — şi zilnic îmi opream calul acolo, pentru ca salutul meu să nu pară mormăit în grabă, ori lipsit de ceremonial.

Muhammad Din nu avea niciodată tovarăşi de joacă. Rătăcea prin grădină, intrînd şi ieşind din tufişurile de ricin, cu scopuri tainice ştiute numai lui. Odată, m-am poticnit de un produs al trudei sale. Îngropase pe jumătate mingea de polo în ţărînă şi înfipsese în juru-i, ca într-un cerc, şase flori de gălbenea. Mai în afara cercului era un pătrat rudimentar făcut din bucăţele de cărămidă roşie alternînd cu cioburi de porţelan spart, totul mărginit de un mic zăgaz de praf. De lîngă fîntînă, *bhisti* [1]-ul veni în ajutorul micului arhitect, susţinînd că totul nu era decît joaca unui copil şi că nu-mi strica prea mult grădina.

Cerul mi-este martor că nu am avut nici atunci, nici mai tîrziu intenţia de a strica lucrarea copilului ; dar în aceeaşi seară, plimbîndu-mă prin grădină am nimerit drept acolo, aşa încît, pînă să mă dezmeticesc, călcasem în picioare gălbinelele, zăgazul de ţărînă şi cioburile de porţelan ; nu mai alcătuiau acum decît un morman din care nu se mai putea alege nimic. A doua zi dimineaţa am dat de Muhammad Din plîngînd deasupra ruinelor al căror pricinuitor fusesem eu. Cineva avusese cruzimea să-i spună că *Sahibul* e foarte supărat pe el pentru că stricase grădina şi că-i sfărîmase jucăria înjurînd fără încetare. Muhammad Din a lucrat timp de un ceas pentru a şterge orice urmă a zăgazului de praf şi a cioburilor de porţelan şi cînd m-am întors de la birou, mi-a spus *Talaam, Tahib* cu o faţă ce exprima durerea şi căinţa. Rezultatul unei cercetări sumare a fost că Imam Din i-a adus lui Muhammad la cunoştinţă că binevoisem a-i acorda, în mod cu totul excepţional, dreptul de a se juca aşa cum doreşte. Drept care copilului i-a venit inima la loc şi s-a pornit să schiţeze pe pămînt planul unui edificiu ce avea să eclipseze construcţia cu gălbinica şi cu mingea de polo.

Timp de cîteva luni micuţa fiinţă bucălată s-a învîrtit pe umila-i orbită din jurul tufişurilor de ricin şi prin

[1] Sacagiu (urdu).

apă, din cioburi de sticlă și din pene smulse, cred, de pe orătăniile mele — mereu singur și gungurindu-și mereu doar sieși.

O scoică de mare împestrițată-n culori vesele fu într-o bună zi aruncată în apropierea ultimei sale mici construcții ; și mă așteptam ca Muhammad Din, folosind prilejul, să construiască ceva excepțional de măreț. Nici c-am fost dezamăgit. A chibzuit mai bine de-un ceas și gunguritul i s-a prefăcut în cîntec de biruință. A început apoi să schițeze planuri în praf. Avea, desigur, să fie un palat minunat, căci era lung de doi metri și larg de un metru. Dar palatul n-a apucat să fie dus la bun sfîrșit.

A doua zi n-am dat de Muhammad Din la capătul aleii pe unde intram și n-am auzit nici urarea de bun venit *Talaam Tahib*. Mă obișnuisem cu salutul acesta și cînd mi-a lipsit, am încercat, un fel de tulburare. În ziua următoare, Imam Din mi-a spus că băiețelul avea nițică febră și că i-ar prinde bine chinina. A primit de îndată medicamentul și a venit un medic englez.

— Plozii ăștia n-au nici o rezistență, constată medicul ieșind din locuința lui Imam Din.

O săptămînă mai tîrziu, deși aș fi dat mult să nu-l întîlnesc, mi-a ieșit în cale, pe drumul care duce la cimitirul musulman, Imam Din însoțit de un prieten al său ; purta pe brațe, înfășurat într-o pînză albă, tot ce mai rămăsese din micuțul Muhammad Din.

Jack cel negru

La priveghiul lui Tim O'Hara
Veni lume multă
Toată aleea Sf. Patrick
Venise să vadă.

Priveghiul lui Tim O'Hara

Există un scriitor cu numele de Robert Louis Stevenson, care știe să facă cele mai delicate incrustații în alb și negru și-și desăvîrșește lucrarea pînă-n cele mai firave amănunte. El a scris o poveste despre un Club al sinucigașilor, unde membrii își jucau viața la jocuri de noroc, deoarece alte distracții nu li se păreau destul de pasionante. Prietenul meu soldatul Mulvaney habar n-are de domnul R. L. Stevenson, dar s-a întîmplat să ia odată parte la întrunirea unui club asemănător cu cel descris de susmenționatul autor; iar Mulvaney grăiește adevărul.

După cum cei trei mușchetari își împart banii, tutunul, băutura, după cum se sprijină unul pe altul în cazarmă ori în tabără și după cum se bucură tustrei de bucuria unuia, tot astfel își pun și necazurile în devălmășie. Cînd spurcata gură a lui Ortheris l-a dus pe oarecare timp la celulă, ori cînd Learoyd, apucat de *amok*, a luat-o razna cu tot calabalîcul de care dispunea, ori cînd Mulvaney sub influența alcoolului și-a insultat superiorul, puteți desprinde mîhnirea pe fețele perechii care n-a dat de necaz.

Și restul regimentului știe că nu-i bine să te bagi în treburile lor ori să-i iei în rîs.

În general cei trei prieteni evită discuțiile cu ceilalți și pîrnaia care poate urma, lăsîndu-le amîndouă pe seama tinerilor care încă nu și-au trăit tinerețea și nu și-au făcut de cap. Dar se ivesc împrejurări cînd...

Așa, spre pildă, Ortheris ședea pe podul mobil al fortăreței Amara, cu mîinile în buzunare, luleaua în gură și gâvanul pipei în jos. Learoyd, cît era de lung, zăcea

întins pe gazonul din preajma zidurilor și din cînd în cînd l-auzeai pocnind din tocuri în aer, cînd tocmai apărui și eu de după colț, întrebînd de Mulvaney.

Ortheris scuipă în șanț și clătină din cap.

— N-are rost să-l vedeți acum, zise Ortheris ; e-n toane rele. Ia ascultați !

Auzii pe lespezile verandei din fața celulelor care sînt în apropierea camerei de gardă, un pas măsurat, pe care aș fi fost în stare să-l identific în tropăitul chiar al unei armate. Deosebii douăzeci de pași în ton *crescendo*, o pauză, apoi douăzeci de pași în ton *diminuendo*.

— El e, îmi spuse Ortheris ; pe Dumnezeul meu, el este! Și toate astea pentru un nenorocit de nasture în care te-ai fi putut oglindi și pentru un sfîrc de buză de care n-ar fi vrut să știe nici un arhanghel căzut.

Mulvaney era sancționat disciplinar cu o pedeapsă care consta în mărșăluirea unui anume număr de ore în ținută completă de manevră, cu armă, baionetă, muniții, raniță și manta. Iar vina era că se prezentase murdar la instrucție ! Mai că era să cad în șanțul fortăreței de mirat și furios ce mă simții, deoarece Mulvaney este cel mai îngrijit om din cîți au stat vreodată de gardă și căruia i-ar fi trecut mai degrabă prin minte să apară în public fără pantaloni, decît să nu ia aminte la curățenie.

— Care-i sergentul care l-a raportat ?

— Mullins, firește, răspunse Ortheris. Nimeni altcineva nu l-ar fi vîrît la zdup. Dar Mullins nu-i om. E un nenorocit de porcar, asta e.

— Și Mulvaney ce-a spus ? Nu-i el omul care să înghită-n tăcere una ca asta.

— Ce-a spus ! Mai bine era să-și fi ținut fleanca. Doamne, ce-am mai rîs ! Domnule sergent, i-a zis, ziceți că sînt murdar. Ei, zău, cînd nevasta are să vă dea voie să vă ștergeți singur mucii, atunci poate aveți să știți ce-i aia murdărie. Nu sînteți îndeajuns de heducat, domnule sergent, i-a zis, și apoi ne-am aliniat. Dar după ce s-a terminat instrucția, Mullins s-a pornit să tune și să fulgere în sala companiei, pîn-ce s-a făcut negru la față și-a spus că Mulvaney îl făcuse de porc și numai Dumnezeu mai știe ce. Îl știți pe Mullins. Are să-i spargă careva capul, într-o bună zi. E-un mincinos fără pereche

şi-ntrece orice măsură. Trei ore de mărşăluire în echipament complet, zice colonelul, nu pentru a fi venit murdar la instrucţie, ci pentru a-i fi spus ceva lui Mullins, deşi, zice, nu cred că ai spus ceea ce zice el că i-ai spus. Şi Mulvaney a luat-o din loc, fără a zice nici pîs. Ştiţi că nu-i răspunde niciodată colonelului de teamă de a nu da de alte belele.

Mullins, un foarte tînăr şi foarte însurat sergent, al cărui fel de a fi se datora în parte răutăţii înnăscute şi în parte imperfectei asimilări a educaţiei primite într-un internat, veni pe pod şi se răsti foarte brutal la Ortheris, întrebîndu-l ce face acolo.

— Eu ? se miră Ortheris. Ei ! Îmi aştept brevetul de ofiţer. L-ai văzut venind ?

Mullins se făcu purpuriu şi trecu mai departe. Se auziră uşoare chicote de pe gazonul unde stătea întins Learoyd.

— Se aşteaptă să fie numit ofiţer, dintr-o zi într-alta, explică Ortheris ; fie-i milă lui Dumnezeu de cei ce vor trebui la popotă să se servească de pe aceeaşi tavă cu el. Cît aveţi ora, domnule ? Patru ! Mulvaney are să iasă într-o jumătate de oră. Nu cumva doriţi să cumpăraţi un cîine, domnule ? Un pui în care să vă puteţi încrede — o corcitură de Rampore făcut cu ogarul colonelului.

— Ortheris, i-am răspuns încruntat, căci bănuiam unde-l duce mintea, nu cumva vrei să spui că...

— În orice caz n-am de gînd să vă tapez de bani, se apără Ortheris. V-aş fi vîndut un cîine, bun şi ieftin, dar... dar ştiu că Mulvaney are să aibă nevoie de ceva după ce-l vom fi luat de-aici şi eu n-am o para chioară, iar el aşijderea. Mai bine v-aş vinde căţelul, domnule. Zău că da.

O umbră se proiectă peste podul mobil şi Ortheris începu să se înalţe în văzduh, ridicat de o mînă uriaşă, ce-l ţinea de guler.

— Orice, numai lovele nu, vorbi Learoyd rar, ţinîndu-l pe londonez deasupra şanţului, orice numai lovele nu, Ortheris fătule ! Şi unde mai pui că am o rupie şi opt gologani proprietatea mea personală.

Scoase şi arătă două monede şi-l reaşeză pe Ortheris pe balustrada podului mobil.

— Foarte bine, am spus eu ; și-ncotro mergeți ?

— O să-l luăm la plimbare cînd iese... două ori trei mile ori patru, precizează Ortheris.

Tropăitul pașilor dinăuntru încetă. Am auzit zgomotul înăbușit al unei raniţe trîntite pe-un pat de campanie și apoi un clinchet de arme. După alte zece minute, Mulvaney, în ţinută impecabilă, cu buzele strînse și fața neagră ca de furtună, păși agale pe însoritul pod mobil. Learoyd și Ortheris o zbughiră de lîngă mine și se apropiară de el, sprijinindu-se de camaradul lor, așa cum se sprijină caii de oiște. Într-o clipită dispărură pe drumul care, prin șanț, ducea la cazarmă, și eu rămăsei singur. Mulvaney nu găsise de cuviinţă să mă recunoască ; de unde am tras concluzia că trebuie să fie copleșit de supărare.

M-am suit pe unul din bastioane și m-am uitat cum siluetele celor trei mușchetari descresc din ce în ce mai mult pe întinsul cîmpiei. Mergeau cît se putea merge de repede la pas și-și ţineau capetele în jos. Făcură un mare ocol în jurul cîmpului de instrucţie, o luară de-a lungul barăcilor cavaleriei și se făcură nevăzuţi în cordonul de copaci care mărginește zona de șes pe tot cursul rîului.

Îi urmam încetișor și nu-i pierdeam din vedere ; plini de praf, nădușiți, dar înaintînd la fel de apăsat și de voinicește pe mal. Trecură ca o săgeată prin rezerva forestieră, o luară către puntea de vase și-n cele din urmă se instalară pe prova unuia dintre pontoane.

Am călărit cu precauţie pînă ce-am văzut trei rotocoale de fum alb ridicîndu-se și risipindu-se în aerul senin al serii ; am știut atunci că pacea și liniștea reveniseră între ei. La capul podului mă poftiră, făcîndu-mi semn de bun-venit cu mîna, să înaintez.

— Legaţi-vă calul, domnule, îmi strigă Ortheris, și veniţi aici, c-o să ne simţim ca la mama acasă pe vaporul ăsta.

De la podul de vase pînă la cabana forestieră a ofiţerilor nu-s decît vreo cîţiva pași. Plantonul popotei se afla acolo și avu grijă ca un om să-mi ţină calul. *Sahibul* mai avea oare nevoie de altceva ? Un strop de whisky ? Ori de bere ? Ritchie *sahib* lăsase șase sticle de bere, dar

de vreme ce *sahibul* era un prieten al lui Ritchie *sahib* iar el, plantonul popotei, un biet om sărman...

Mi-am făcut liniştit comanda şi m-am înapoiat la pod. Mulvaney îşi scosese cizmele şi-şi băiăcea picioarele în apă ; Learoyd se lungise pe ponton, iar Ortheris se prefăcea a vîsli cu o tulpină groasă de bambus.

— Is un nătărău bătrîn, vorbi Mulvaney gînditor, v-am adus pe amîndoi aici, pentru că mă apucase ipohondria şi eram bosumflat ca un copil. Eu care eram militar cînd Mullins — lua-l-ar naiba — scîncea pe o plapumă-n grija nu ştiu cui, pentru cinci şilingi pe săptămînă, ba şi ăia neplătiţi, că mai mult n-avea de unde să făgăduiască maică-sa. Mă băieţi, v-am cărat cinci mile cu mine, numai de-al dracului ce sînt. Ptiu !

— Ce-are a face, atîta vreme cît eşti mulţumit ? zise Ortheris, fluturînd din nou bambusul. Ori aici ori altundeva, tot una e.

Learoyd arătă o rupie şi opt gologani şi clătină întristat din cap :

— Sîntem la cinci mile depărtare de cantină şi asta numai din cauza blestematei de mîndrii a lui Mulvaney.

— O ştiu, vorbi Mulvaney. De ce aţi venit cu mine ? Şi totuşi aş fi fost mîhnit de moarte, dacă n-aţi veni întotdeauna — deşi-s destul de bătrîn, ca să pot avea mai multă minte. Dar am să fac penitenţă. Am să beau un pahar cu apă.

Ortheris scoase un strigăt ascuţit. Chelnerul pavilionului forestier apăruse lîngă grilaj cu un coş, neştiind cum să coboare pînă la ponton.

— Ar fi trebuit să ştiu, domnule, îmi vorbi cu multă deferenţă Ortheris, că sînteţi în stare să scoateţi o băuturică şi din piatră seacă.

Apoi către omul de la popotă :

— Încetişor cu sticlele celea. Sînt de nepreţuit. Mă, Jack, cu braţele alea lungi de tîlhar ale tale, ia seama, mişcă-te cu grijă, şi fă-te-ncoa cu ele.

Într-o clipită coşul se afla pe ponton şi cei trei muşchetari se adunară în juru-i cu buzele arse de sete.

Am băut în sănătatea mea, potrivit datinei străvechi, iar după aceea tutunul li se păru mai dulce ca oricînd. Au dat pe gît toată berea şi-şi găsiră poziţii pitoreşti

pentru a privi asfințitul soarelui ; cîtva timp, nimeni nu scoase nici un cuvînt.

Capul lui Mulvaney i se lăsă pe piept și am crezut cu toții că el adormise.

— Dar pentru Dumnezeu, de ce l-ați adus atît de departe ? i-am șoptit lui Ortheris.

— Ca să-l plimbăm, firește. După ce și-a executat pedeapsa, îl luăm mereu la plimbare. Nu-i bine să i se vorbească atunci — și nu-i bine să fie lăsat singur. Așa că-l plimbăm, pînă ce-i trece.

Mulvaney își înălță ochii pironindu-și-i drept asupra asfințitului de soare.

— Eram cu arma la mine și aveam și baionetă și numai ce vine Mullins de după colț și mi se uită drept în față și-mi rînjește disprețuitor. Poți să-ți ștergi mucii, îmi zice. Nu știu prin cîte o fi trecut Mullins în viața lui, dar mă jur pe Maica lui Dumnezeu că-n momentul acela a fost mult mai aproape de moarte decît am fost eu vreodată — și că n-a lipsit decît un fir de ață ca să dea ortul popii !

— Da, comentă Ortheris liniștit, bine ți-ar mai sta cu toți nasturii smulși și cu fanfara-n fața ta cîntînd un marș funebru. Eu și cu Jack sîntem mereu în rîndul întîi, cînd regimentul ia poziție în careu. Bine ai mai arăta. Domnul a dat și Domnul a luat — hatenție la picătura asta — fie numele Domnului binecuvîntat !

Își goli paharul într-un mod ciudat și sugestiv.

— Mullins ? Ce-i aia Mullins ? vorbi Learoyd încet. Aș înfrunta o companie de Mullinși... ținîndu-mi mîinile la spate. Așa că Mulvaney băiete, lasă-te de prostii.

— *Tu* n-ai fost pedepsit pentru ce n-ai făcut și după aceea n-ai fost luat peste picior. Pentru mai puțin lucru l-ar fi trimis regimentul Tyrone pe O'Hara în iad, în loc să-l lase să meargă acolo de bună voia lui, cînd l-a împușcat Rafferty, îi dădu Mulvaney replica.

— Și cine i-a împiedicat pe tyroni de a proceda astfel?

— Același nătărău bătrîn căruia îi pare rău că nu l-a pus în frigare pe porcul de Mullins.

Își lăsă încă o dată capul în jos. Cînd îl ridică iar, îl cuprinse un fior, și se sprijini cu mîinile de umerii celor doi camarazi ai săi.

— Mi l-aţi scos pe necuratu din mine, măi băieţi, zise.

Ortheris îşi scutură resturile de tutun încă fierbinte din pipă în mîna păroasă a prietenului său.

— Se spune că iadul e mult mai fierbinte decît ăsta, afirmă el, în vreme ce Mulvaney trăgea o înjurătură. Te-am prevenit ! Ia priveşte colo ! — şi arătă dincolo de rîu înspre ruina unui templu. Eu şi cu tine şi cu dumnealui — pe mine mă desemnă doar cu o smucitură a capului — eram acolo, cînd m-am purtat ca un nebun şi jumătate. Tu şi cu dumnealui m-aţi potolit atunci — şi de fapt nu vroiam decît să dezertez. Tu acum te dai mult mai urît în spectacol.

— Nu lua aminte la el, Mulvaney, i-am spus. Dinah Shadd [1] n-are să te lase încă să te spînzuri şi, dealtfel, nici n-ai de gînd s-o faci. Dar ia să auzim ce-i cu regimentul Tyrone şi cu O'Hara. Rafferty l-a împuşcat pentru că nu-i dădea pace nevesti-si. Dar ce s-a întîmplat mai înainte ?

— Nu există nerod mai mare decît un nerod bătrîn. Ştiţi că puteţi face orice cu mine, cînd mă pun pe vorbit. Am spus oare că i-aş smulge ficaţii lui Mullins ? Tăgăduiesc învinuirea, de teamă ca nu cumva Ortheris, care-i prezent, să mă denunţe... A ! Ai vrea să mă arunci în rîu, nu-i aşa ? Stai liniştit, măi nimicură ! Oricum, Mullins nu merită să te expui unei defilări suplimentare, aşa că am să-l tratez cu cel mai formidabil dispreţ, Tyronii şi O'Hara ! O'Hara şi tyronii, zău aşa ! E greu să-ţi readuci zilele de altădată în gură, dar în cap ele îţi rămîn mereu.

Urmă o lungă pauză.

— O'Hara era un diavol. Deşi, pentru onoarea regimentului, l-am salvat de la moarte atunci, acuma v-o spun făţiş. Era un diavol — un lungan şi-ndrăzneţ neam de diavol cu păr ca de catran.

— Diavol în ce privinţă ? întrebă Ortheris.

— În privinţa femeilor.

— Atunci mai cunosc eu unul care-i seamănă.

— Nu mai mult decît se cuvine, dacă de mine vrei să vorbeşti, baston frînt ce te afli. Am fost june şi de ce

[1] Dinah Shadd e soţia lui Mulvaney.

n-aş fi gustat şi eu ce puteam gusta ? Cînd eram caporal — că de atîta grad m-am învrednicit şi eu, pînă ce mi-a fost şi ăla luat şi uite că nu zic nimic, din vina mea a fost — m-am folosit oare eu de gradul de caporal ca să ţes vreo hintrigă infamă, cum a făcut O'Hara ? Oare, caporal fiind, prins-am eu pică pe cineva şi amăritu-i-am eu viaţa zi de zi ? Minţit-am eu oare cum a minţit O'Hara, pînă ce tinerii din regimentul Tyrone s-au făcut galbeni ca ceara de teamă ca nu cumva judecata lui Dumnezeu să cadă asupră-le şi să-i nimicească dintr-o dată cum a nimicit-o pe femeia de la Devizes[1] ? Cituşi de puţin ! Am păcătuit ca un păcătos ce sînt şi apoi m-am spovedit. Părintele Victor îmi ştie toate beteşugurile. O'Hara a fost surprins, mai-nainte de a fi putut scoate o vorbă, pe pragul casei lui Rafferty şi nimeni nu-i ştie toate potlogăriile. Dar iată ce ştiu eu.

În zilele de demult, regimentul Tyrone[2] se recruta cam cum dădea Dumnezeu. Un detaşament din Connemara, un detaşament din Porthsmouth, un detaşament din Kerry — cel puţin ăsta le întrecea pe toate, în rău desigur, soldaţii fiind luaţi unul de ici, altul de colo, mai de pe oriunde — însă majoritatea erau, ce-i drept, irlandezi. Nişte irlandezi negri. Adevărul e că există irlandezi şi irlandezi. Ăi buni sînt cum nu se poate mai buni. Dar ăi răi sînt mai răi decît cei mai răi. Iată cum. Ţin unii cu alţii, în cîrdăşie, ca hoţii, şi nimeni nu ştie ce-au de gînd să facă, pînă ce unul din ei se face turnător şi atunci toată banda e distrusă. Dar iarăşi începe totul, a doua zi, cu întîlniri prin găuri, prin unghere şi cu tot soiul de jurăminte sîngeroase, şi iar înfig pumnalele în spatele oamenilor şi iar o iau la fugă şi aşteaptă să vadă în ziare ce sumă se oferă ca preţ al sîngelui — ca să-şi dea seama dacă e destul şi dacă merită. Ăştia-s irlandezii negri şi cei care fac de ruşine Irlanda şi pe ăştia eu i-aş omorî, cum şi era să omor unul odată.

Dar s-o scurtez. În dormitorul comun unde dormeam — asta se întîmpla înainte de a mă fi căsătorit — mai

[1] Personaj real ; martor fals trăsnit în momentul în care-şi depunea mărturia. *(N. tr.)*

[2] Tyrone este numele unui Comitat din Irlanda şi al unui regiment. *(N. tr.)*

erau doisprezece dintr-ăştia, drojdia pămîntului, smîntîna maidanelor, oameni care nici nu rîdeau, nici nu vorbeau, nici nu se îmbătau, cum îi şade bine omului să rîdă, să vorbească şi să se îmbete. Au încercat ei să-mi joace feste murdare de-ale lor, dar am tras un cerc cu creta în jurul patului meu şi oricine trecea peste el, era bun de spital, măcar pe trei zile.

O'Hara îi purta sîmbetele camerei noastre — el era sergentul stegar al companiei — şi orice am fi făcut noi tot nu izbuteam să-i intrăm în voie. Eram mai tînăr pe atunci decît sînt acum şi toate pedepsele din care mă înfruptam, fie carceră fie instrucţie disciplinară, le primeam fără a crîcni. Dar cu ceilalţi era altfel ; de ce, n-aş putea spune, decît că unii oameni îs născuţi cu cerul gurii negru şi comit cîte un omor mişelesc, cînd cu o simplă lovitură de pumn s-ar descurca mai mult decît deajuns. După cîtva timp, ei îşi schimbară felul de a fi cu mine şi se arătară prietenoşi nevoie mare — toţi doisprezece cîţi erau, blestemîndu-l pe O'Hara în cor.

— Ehei, le spuneam eu, O'Hara e un diavol şi asta n-o tăgăduiesc. Dar, ia spuneţi-mi, e oare el singurul din lumea asta ? Daţi-l încolo. Are să i se urască şi lui de a ne tot găsi raniţa în neregulă şi efectele prost ţinute.

— Noi nu-l dăm încolo, zic ei.

— Atunci ţineţi-l, nu-l daţi, le zic eu, şi să ştiţi că mare pricopseală n-are să vă aducă prada asta.

— Nu-i aşa că nu se poartă cum trebuie cu nevasta lui Slimmy ? zice un altul.

— Asta-i nevasta regimentului, zic eu. Dar cum de-aţi devenit aşa de moralişti dintr-o dată ?

— Nu-i poartă el sîmbetele întregului nostru dormitor? Putem face oare ceva, fără ca să ne şi alegem cu o pedeapsă ? sare cu gura atunci un altul.

— Asta aşa-i, zic eu.

— Şi nu vrei să ne ajuţi să facem totuşi ceva ? mă întrebă altul. Un voinic îndrăzneţ ce te afli !

— Am să-i crăp capul pe umeri dacă pune mîna pe mine, zic. Am să-l fac de ruşine dacă spune că-s murdar şi nu m-aş feri să-l azvîrl în adăpătoarea artileriei chiar, dacă n-aş dori să am şi eu parte de galoane.

— Asta-i tot ce vrei să faci ? mă ia la întrebări un altul. Mai multă vlagă n-ai în tine, viţel fără sînge ce eşti ?

— Fără sînge oi fi, zic eu, înapoindu-mă la patul meu şi trăgînd cerc de cretă în jur, dar voi ştiţi, cred, că cine trece peste cercul ăsta are să fie cu şi mai puţin sînge decît mine. Nimeni nu-mi dă mie lecţii de purtare, spun. Să fie clar, că nu vreau să iau parte la nimic din cîte aveţi de gînd să faceţi şi că nici n-am să ridic mîna asupra superiorului meu. E careva dispus să vină-ncoa ?

N-a mişcat nici unul, deşi le-am dat timp berechet ; stăteau şi mormăiau şi mîrîiau împreună la capătul celălalt al dormitorului. Mi-am luat capela şi am ieşit din cantină, chibzuind întruna, şi-acolo m-am făcut criţă, dar beţia am simţit-o numai la picioare. Capul mi-era absolut limpede.

— Houligan, i-am spus unui om din compania cincea, pe care eram pe cale de a mi-l face prieten, sînt beat turtă de la centiron în jos. Dă-mi voie să mă sprijin pe umărul tău ca să-mi păstrez ţinuta şi du-mă de-a curmezişul terenului pînă acolo unde începe iarba înaltă. Am să trag un pui de somn în iarbă, pînă am să mă dezbăt. Şi Houligan — a murit acum, dar bun băiat a fost cît a trăit — a mers el cu mine, sprijinindu-mă pînă am ajuns la iarba înaltă şi acolo, zău aşa, mi se păru că cerul şi pămîntul se învîrtesc serios sub mine. M-am dus de-a dreptul unde era iarba mai deasă şi acolo m-am pus pe soileală cu inima-mpăcată. Nu doream să figurez prea des pe registrul de pedepse ; de mai bine de o jumătate de an nu apăruse nici o sancţiune împotriva mea.

Cînd m-am trezit, aburii băuturii începuseră să se risipească şi m-am simţit ca şi cum o mîţă îmi fătase în gură. Pe atunci încă nu învăţasem să fac trai bun cu băutura. Acum mă pricep mai bine. Am să-l pun pe Houligan să-mi zvîrle o găleată de apă în cap, îmi spuneam eu, şi mai că m-aş fi ridicat de pe jos, dacă nu auzeam tocmai atunci pe cineva spunînd :

— Putem da vina pe Mulvaney, pe javra aia fricoasă care se tot codeşte.

„Aha ! îmi spun, şi capul îmi suna mai rău decît clopotul unui corp de gardă. Care-i vina ce va fi pusă pe

seama acestui tînăr, pentru a-i fi pe plac lui Tim Vulmea?". Căci Tim Vulmea era cel ce vorbise.

M-am răsucit pe burtă şi m-am tîrît aşa, prin iarbă, încetul cu încetul, înspre locul de unde veneau acele vorbe. Erau toţi cei doisprezece din dormitorul meu, aşezaţi grămadă ; fînul copt se legăna deasupra lor şi aveau în inimi negrul păcat al gîndului de a ucide. Eu am dat uşor în lături iarba, ca să văd mai bine.

— Ce-a fost asta ? zice unul din ei, sărind atunci în sus.

— Un cîine, zice Vulmea. Ai să fii bun la treaba asta, n-am ce zice, dacă te sperii de-atîta lucru. Şi cum am spus, urmă el, vina o să cadă pe Mulvaney, dacă lucrurile merg prost.

— E groaznic să juri c-ai să iei viaţa unui om, l-aud pe unul tînăr.

„Ţie, unuia, îţi mulţumesc, îmi spun eu în gînd. Da' ce naiba or fi uneltind ortacii ăştia exemplari împotriva mea !"

— Nu-i mai greu decît să bei o halbă, zice Vulmea. Pe la şapte, ori aşa ceva, O'Hara o să treacă în sectorul bărbaţilor însuraţi, ca să se întîlnească, porcul, cu nevasta lui Slimmy. Unul dintre noi are să dea de ştire dormitorului şi o să ne pornim pe un tărăboi ce nu s-a mai văzut — o să rîdem, să pocnim, să azvîrlim cu cizmele prin cameră. Atunci O'Hara are să vină să ne ordone să stăm liniştiţi, şi asta cu atît mai mult cu cît lampa dormitorului va fi fost făcută ţăndări în timpul învălmăşelii. Are să se ducă drept la uşa din fund, unde e lampa de pe verandă şi asta o să mi ţi-l servească în plină lumină. N-are să poată vedea prin întuneric. Unul din noi are să tragă şi are să poată trage în plin şi ruşine celui care n-ar nimeri. De tras va trage cu puşca lui Mulvaney, aia care-i la capătul rastelului — pe asta nu se poate să n-o recunoşti chiar şi-n beznă, din pricină că are patul atît de lung şi cătarea strîmbă.

Tîlharul îmi defăima vechea mea armă din gelozie — eram convins — şi lucrul ăsta m-a supărat mai tare decît orice.

Dar Vulmea îi dădea mai departe :

— O'Hara o să se prăbuşească şi pînă ce să se aprindă luminile, o să ne repezim şase dintre noi peste Mulvaney, ţinîndu-l la pămînt, strigînd : ucigaşule ! asasinule ! Patul lui Mulvaney e lîngă uşa din fund şi arma fumegîndă va fi găsită sub el, după ce l-am doborît. Ştim, şi tot regimentul ştie, că Mulvaney s-a răţoit la O'Hara mai mult decît oricare altul dintre noi. Are să existe oare îndoieli la curtea marţială ? Ar depune oare doisprezece ostaşi cinstiţi împotriva unui camarad atît de bun, de liniştit, de blînd ca Mulvaney — cu cercul lui de cretă tras în jurul patului, ameninţîndu-ne cu omorul dacă am trece peste cerc, precum putea-vom cu mîna pe conştiinţă jura ?

„Marie, Maică a milelor ! mi-am spus în sinea mea, iată cum se procedează împotriva unui camarad pe care nu-l înghiţi, de parcă n-ai avea pumni pe care să-i poţi pune la treabă. Ah ! ce mai jigodii, ce mai laşi !"

Broboane mari de sudoare mi se prelingeau pe faţă, căci eram înfierbîntat de băutură şi încă nu mi-era capul limpede.

Am stat nemişcat şi i-am auzit cum se aţîţau unul pe altul să jure că au să mă omoare şi-şi reaminteau ce le făcusem şi cum de fiecare dată lăsasem fiecăruia cîte un semn în amintire ; căci drept este că puţini dintre ei nu purtau asemenea semne. Dar totul se petrecuse numai în luptă dreaptă, că doar nu ridicasem mîna decît asupra celor ce nu-mi dăduseră pace.

— Toate-s bune, zise unul dintre ei, dar cine are să tragă ?

— Ce-are a face ? zice Vulmea. Mulvaney e cel care a tras... în faţa Curţii marţiale.

— Aşa e, a zis acelaşi glas, dar a cui mînă va apăsa pe trăgaci... *în dormitor* ?

— Cine are să apese ? întreabă şi Vulmea privind împrejur, dar naiba să mă ia dacă a răspuns vreunul.

Au început să se certe pînă ce Kiss, jucător pătimaş de cărţi, zice :

— Să consultăm cărţile.

Şi pe loc îşi descheie tunica şi scoase un pachet de cărţi soioase şi toţi se declarară de acord cu propunerea lui.

— Dă, zice Vulmea, trăgînd o groaznică înjurătură şi să cadă blestemul negru al lui Shielygh asupra omului care nu va voi să-şi facă datoria potrivit hotărîrii cărţilor, Amin !

— *Jack cel negru* este stăpînul, zise Kiss dînd cărţile. Jack cel negru, trebuie să vă spun că este asul de pică, şi din vremuri străvechi a fost mereu nemijlocit legat de lupte, omoruri şi morţi năpraznice.

Kiss dădu cărţile *o dată* şi nu vădi nici un semn, dar oamenii erau albi la faţă din pricina frămîntării dinlăuntrul sufletelor lor. Kiss dădu a *doua* oară cărţile şi obrajii li se încenuşară făcîndu-se ca terciul de ouă. Dădu şi a *treia* oară cărţile şi de data asta toţi doisprezece erau vineţi la chip.

— Nu cumva l-ai pierdut ? zice Vulmea, ştergîndu-şi sudoarea de pe frunte ; să terminăm odată !

— Am şi terminat, zice Kiss dîndu-i o carte care-i căzu descoperită pe genunchi. Era Jack cel negru !

Atunci s-au pus toţi să rîdă pe-nfundate.

— Taxa trei bani, zice unul dintre ei şi-i al naibii de ieftin la preţul ăsta.

Dar am putut constata că se fereau oarecum cu toţii de Vulmea, lăsîndu-l să se joace de unul singur cu cartea ce-i picase. Vulmea nu spuse nimic cîtva timp, dar îşi lingea buzele, ca o mîţă. Apoi îşi sumeţi capul şi-şi puse camarazii să se jure pe toate cîte sînt ştiute şi neştiute în lumea asta că-l vor sprijini, nu numai în cameră ci şi la Curtea marţială, pe care mi-o pregăteau mie.

Alesese cinci dintre cei mai voinici să mă ţină întins pe pat, cînd avea să fie tras focul şi pe-un altul îl desemnă să stingă lampa şi, în sfîrşit, pe încă unul să-mi încarce puşca. Asta nu vroia s-o facă el însuşi şi mi s-a părut curios căci doar era un lucru de nimic.

Apoi jurară iarăşi că nu se vor trăda unul pe altul, şi ieşiră de-a buşilea dintre ierburi, risipindu-se în feluri te direcţii. Mare minune a fost că n-au dat peste mine. De frică, simţeam un gol în stomac şi-am început să vărs, să vărs, să vărs ! După ce-au plecat cu toţii, m-am înapoiat la cantină, şi-am cerut o halbă să-mi recapăt minţile. Era şi Vulmea acolo, bînd solid, şi peste măsură de

politicos. Ce trebuie să fac ? Ce trebuie să fac ? îmi spun eu după ce Vulmea a luat-o din loc.

La scurt timp mai apoi iată că pică și sergentul armurier care bombăne și drăcuie și nu-i mulțumit de nimeni, deoarece în zilele acelea sosiseră primele carabine Martini Henry în regiment și băieții se distrau șiciindu-le fiarele. Mi-a trebuit mult timp, pînă ce m-am dezobișnuit de a încerca să dau înapoi capacul culatei și de a-l întoarce pe o parte după ce trăsesem — ca și cum aș fi avut de-a face cu un Snider.

— Mi se dă să fac lucru de croitorie, zice sergentul armurier. Uite-mi-l pe Hogan, cu nasul turtit ca o masă, o să-mi zacă o săptămînă și de la fiecare companie mă voi pomeni cu armele îndărăt, țăndări și bucățele.

— Ce i s-a întîmplat rău lui Hogan, ia spuneți, domnule sergent ? zic eu.

— Rău ? zice sergentul armurier ; i-am arătat, de parcă aș fi fost propria lui mamă, cum să demonteze un Martini ; a învățat s-o facă ușor, curat. Îi spun atunci s-o încerce din nou și să tragă un cartuș orb în camera de explozie, ca să-și dea seama cum se îmbîcsesc ghinturile. Așa a și fost, dar a uitat să pună acul percutor în culata mobilă și, firește, cînd a tras, l-a izbit culata în obraz. Noroc de el c-a fost numai un cartuș orb, că dacă era încărcat îi scotea un ochi.

Adoptai o mutră neroadă, doar cu puțin deosebindu-mi-se capul de un cap de oaie fiartă.

— Cum vine asta ? domnule sergent, îl întreb eu.

— Am să-ți arăt, nepriceputule, dar nu care cumva să te apuci să faci și tu la fel.

Atunci îmi arătă un model mărit, cu o culată în secțiune ca să i se vadă interiorul și era atît de mulțumit că se poate plînge cuiva, încît îmi arătă de două ori ce i se întîmplase lui Hogan. Și încheie :

— Asta vine din aceea că nu cunoști arma pe care o ții în mînă.

— Mulțumesc, domnule sergent. Am să mai trec să vă cer informații.

— Nu va fi nevoie, zice. Ţine-ţi vergeaua de curăţat arma departe de acul culatei, ori altminteri o să dai de bucluc.

Am ieşit şi-aş fi putut juca de cît de bucuros mă simţeam. Au să-mi încarce arma, să le fie de bine ; au s-o facă pe cînd sînt eu plecat, îmi spun, şi eu numai ce mă întorc la cantină, ca să le las timp berechet la îndemînă.

Cantina se umplea de soldaţi, acum că ziua trăgea spre terminatele. M-am prefăcut a fi afundat în băutură şi unul cîte unul, toţi cei din dormitorul meu, trecură şi ei pe acolo, împreună cu Vulmea.

Am plecat mergînd încet şi greu, dar nu atît de încet şi de greu pe cît s-ar fi putut crede. Şi iată că, într-adevăr, îmi lipsea un cartuş din cartuşieră şi cartuşul acela se afla frumos aşezat în puşca mea. Turbam de mînie împotriva lor şi — camera fiind goală — am smuls glonţul cu dinţii pe cît de repede am putut. Mi-am pus apoi cizma pe vergeaua de curăţat şi am dat afară acul culatei. A ! mi s-a părut că aud o muzică divină cînd acul ăla căzu pe jos ! L-am vîrît în cartuşieră şi apoi am umplut cu pămînt găurile monturii, punînd apoi la loc culata mobilă.

„Ţi-am venit de hac, Vulmea băiete, mi-am spus în gînd, întinzîndu-mă pe pat. Puteţi să vă repeziţi toţi cîţi sînteţi în cameră şi să mă ţineţi la pămînt, că eu am să vă strîng la piept ca pe cei mai de seamă diavoli care au tras cîndva chiulul ştreangului. De Vulmea nu-mi era defel milă, şi nici de ochii ori de viaţa lui nu mă sinchiseam.

Cînd se întunecă veniră cu toţii, doisprezece în păr, şi se vedea bine că băuseră. Eu, culcat, mă făceam că dorm. Unul ieşi pe verandă. Cînd se puse a fluiera, au început să alerge ca bezmeticii prin cameră şi să dea toate cele peste cap. Dar n-aş mai vrea să aud oameni rîzînd ca ei — şi nici să văd pozne ca ale lor. Ai fi putut jura că-s nişte şacali turbaţi.

— Ia mai terminaţi cu zgomotul ăsta, nu vă e ruşine ? zice O'Hara prin întuneric. Şi dintr-o dată se stinge lampa din dormitor. L-am putut auzi pe O'Hara alergînd, precum şi zăngănitul puştii mele luate de pe rastel, precum şi respiraţia grea a oamenilor care-mi încon-

juraseră patul. L-am putut vedea pe O'Hara la lumina lămpii de pe verandă și apoi am auzit cum face puşca mea *crac*. Striga tare, biata de ea, fiind maltratată. După care iată că cinci braţe mă-nşfăcaseră şi mă ţineau cu toată străşnicia.

— Încetişor, le spun eu. Ce s-a întîmplat ?

Atunci Vulmea, de pe duşumea, scoate un răcnet care s-ar fi putut auzi de la un capăt la altul al cazărmii.

— Sînt mort, zice, sînt căsăpit, nu mai am ochi. Sfinţilor fie-vă milă de mine, de păcătosul meu suflet. Să vie părintele Constant ! Chemaţi-l, rogu-vă, pe părintele Constant, ca să plec curat din lumea asta.

Înţelesei astfel că nu-i chiar atîta de mort pe cît aş fi dorit eu să fie.

O'Hara ia atunci lampa de pe verandă cu o mînă care nu tremură defel şi :

— Cu ce fel de afurisite feste umblaţi voi, mă, pe-aici? zice şi îndreaptă lampa înspre Vulmea care se umpluse de sînge din creştet pînă-n tălpi. Dulia cartuşului sărise fără a întîmpina vreun obstacol, împinsă fiind de întreaga încărcătură a pulberei — bine făcusem eu că-i zdrobisem marginile de alamă după ce scosesem glonţul, pentru ca explozia să-şi păstreze toată forţa — şi-i făcuse lui Tim o tăietură care mergea de la buză pînă la colţul ochiului drept, zdrobindu-i pleoapa şi continuîndu-se pînă pe frunte şi pînă la rădăcina părului. Era mai curînd o sfîşietură cum ar face-o fierul plugului, decît o tăietură propriu-zisă, dacă mă înţelegeţi ce vreau să spun. Niciodată n-am văzut un om care să piardă atîta sînge ca Vulmea. Băutura şi starea de agitaţie în care se afla pompau sîngele cu putere. În clipa în care oamenii care mă ţineau îl auziră pe O'Hara vorbind, ca prin farmec se risipiră, fiecare pe la patul său, strigînd care mai de care cît se poate de politicos :

— Ce s-a întîmplat, domnule sergent ?

— Ce s-a întîmplat ? zice O'Hara zgîlţîindu-l pe Tim. Ştiţi voi prea bine ce s-a întîmplat, ciini lași ce-mi sînteţi, de vă ascundeţi acuma prin şanţuri. Aduceţi o brancardă, şi luaţi-l pe ticălosul ăsta de plîngăreţ de-aici. Şi-o să aflaţi voi ce s-a întîmplat mai bine decît v-ar place să ştiţi.

Vulmea stătea în picioare, legănîndu-şi capul în mîini şi cerînd să vie părintele Constant.

— Ia mai termină ! zice O'Hara şi-l trage o dată de păr. Nu eşti tu chiar atîta de mort încît să nu poţi încasa cincisprezece ani, pentru a fi încercat să mă împuşti.

— N-am încercat, zice Vulmea. În mine am vrut să trag.

— Ciudat lucru, zice O'Hara, căci pieptul tunicii mi-e negru de pulbere.

Ridică arma, caldă încă, şi se porni pe rîs.

— Am să-ţi fac din viaţă un iad, zice, pentru tentativă de asasinat şi pentru proastă întreţinere a armamentului. Pentru prima vină ai să fii spînzurat, iar pentru a doua ai să mai fii şi consemnat şaizeci de zile.

— Dar e puşca mea, zic, făcînd cîţiva paşi şi uitîndu-mă. Vulmea, diavole, ce-ai făcut cu ea, răspunde-mi !

— Lasă-mă-n pace, zice Vulmea. Sînt pe moarte.

— Am să aştept pînă ce-ţi este mai bine, zic, şi atunci o să avem o mică discuţie amîndoi, colo la umbră.

O'Hara îl aşează pe Tim pe brancardă — fără prea multe delicateţuri — dar băieţii stăteau toţi lungiţi pe paturi, ceea ce nu era chiar purtarea cea mai firească a unor oameni nevinovaţi. Eu unul îmi căutam pretutindeni dulia, dar pas de-o găseşte. Şi nici c-am mai găsit-o vreodată.

— Şi acum, ce-am să fac ? zice O'Hara legănînd lampa de verandă în mînă şi privind prin cameră.

Îl uram şi-l dispreţuiam pe O'Hara şi nici azi, că e mort, nu-i port alte simţăminte, dar trebuie să recunosc că era curajos. Se prăjeşte la soare în purgatoriu acum, dar aş dori să ştie că, pe cînd stătea şi se uita atunci prin cameră, iar băieţii tremurau sub căutăturile lui, l-am socotit ca pe un viteaz şi *de aceea* mi-a şi plăcut de el.

— Ce-am să fac ? repetă O'Hara. Şi auzirăm o voce de femeie, vorbind încet şi uşurel pe verandă. Era nevasta lui Slimmy, care auzise detunătura şi venise să vadă ce s-a întîmplat. Şedea pe o bancă şi abia dacă mai putea să se ridice.

— O, Denny, Denny, iubitule, zicea, te-au omorît ?

O'Hara privi din nou prin toată camera și rise arătîndu-și dinții pînă la gingii. Apoi scuipă jos.

— Nu meritați, găsi de cuviință să spună. Aprindeți lampa, măgarilor — și cu vorbele acestea plecă și l-am văzut ducîndu-se cu nevasta lui Slimmy, care se străduia să-i șteargă cu batista pulberea de pe pieptul tunicii.

„Ești un viteaz, mi-am spus, un viteaz, iar tu o tîrfă !"

Cîtva timp nimeni n-a scos nici o vorbă. Erau atît de rușinați, că le pierise graiul.

— Ce credeți c-are să facă ? zice în sfîrșit unul din ei. Știe că sîntem vîrîți toți în treaba asta.

— Chiar toți ? întreb eu de pe patul meu. Cine zice așa are să-i pară rău. Nu știu, zic, ce drăcie ați uneltit în taină, dar după cîte am văzut nu sînteți în stare să omorîți pe cineva cu pușca altuia,. de tare ce-mi tremurați de frică. Am de gînd să mă culc și puteți să-mi zburați creierii cît timp dorm.

A trecut totuși mult timp pînă să pot închide ochii, cum prea bine vă veți fi închipuind.

A doua zi, vestea se răspîndi în tot regimentul și oamenii povesteau vrute și nevrute. O'Hara afirmă pur și simplu în raportul său că Vulmea se rănise umblînd cu arma lui în cazarmă, numai pentru a-i arăta mecanismul. Și, pre legea mea, a cutezat să spună că era de față cînd s-au petrecut lucrurile și că poate confirma că a fost un accident ! Cînd oamenii din dormitor au auzit una ca asta, i-ai fi putut doborî cu un fir de pai. Norocul ticăloșilor ălora era că soldații încercau mereu să vadă cum e făcută arma cea nouă și că mulți dintre ei fuseseră pedepsiți pentru a fi ușurat tragerea băgînd fire de iarbă și altele în partea culatei de lîngă trăgaci. Primele puști Martini distribuite încă nu erau închise în locul acela și eu însumi am ușurat din cînd în cînd mecanismul tragerii. O tragere mai ușoară îmi asigura zece puncte pe zi la tir.

— Nu admit prostiile astea ! zice colonelul. Am să-l scurtez cu o palmă pe Vulmea ăsta, zice.

Cînd însă l-a văzut pe Vulmea, bandajat și gemînd la spital, s-a răzgîndit.

— Vindecă-mi-l la iuțeală, îi zice el doctorului, și ăla așa a și făcut spre a-i fi de învățătură lui Vulmea. Ban-

dajele pline de sînge şi faţa strîmbată într-o parte au contribuit mai mult decît orice pedeapsă pentru a-i reţine pe soldaţi de a mai tot schimba mecanismul armelor lor.

O'Hara n-a dat nici o explicaţie pentru cele spuse şi toţi din camera mea erau prea mulţumiţi ca să mai pună întrebări, deşi sergentul îşi vădea pica printr-o purtare mai aspră ca oricînd.

Într-o zi, totuşi, mă luă de o parte, foarte politicos, cum ştia să fie dacă aşa îi era lui voia.

— Eşti un bun soldat, zice, cu toate că eşti prea obraznic ca om.

— Vorbiţi-mi frumos, domnule sergent, că de nu, s-ar putea să fiu iar obraznic.

— Nu eşti tu omul, zice, care să-ţi laşi arma în rastel fără de acul percutor, căci fără de ac percutor a fost cînd a tras Vulmea. Şi dacă s-ar fi spart, aş fi găsit rămăşiţa în găurile şurubului opritor.

— Domnule sergent, zic, viaţa dumitale n-ar mai fi preţuit mare lucru, dacă acul ar fi fost la locul său şi nici viaţa mea n-ar preţui mare lucru, dacă ţi-aş spune că respectivul ac era ori nu era la locul său. Fii bucuros că glonţul nu era nici el acolo ! zic eu.

— Asta aşa e, zice O'Hara, mîngîindu-şi mustaţa, dar nu cred, oricît de bun ai fi tu de papagal, că ai fost amestecat în treaba ceea.

— Domnule sergent, zic, aş putea să-l vindec de viaţă în zece minute cu pumnii mei pe orice om, dacă acel om nu mi-ar fi pe plac ; căci sînt un bun soldat şi vreau să fiu tratat ca atare şi cîtă vreme pumnii ăştia vor fi ai mei, îmi ajung pentru orice nevoie aş avea. Şi nu mi-i întoarce nimeni înapoi, vă încredinţez, spun eu privindu-l drept în luminile ochilor.

— Eşti un om de ispravă, zice el, privindu-mă drept în ochi — şi să ştiţi că era o namilă de om — eşti un om de ispravă, zice şi mi-ar plăcea numai aşa de dragul chestiei ăsteia, să nu fiu sergent şi tu să nu fii soldat ; şi n-ai să mă socoteşti laş, cînd îţi vorbesc aşa.

— Cîtuşi de puţin, zic. V-am văzut dealtfel cînd Vulmea a dat greş. Dar, zic, domnule sergent, luaţi aminte la ce vă spun acum, ca de la bărbat la bărbat, fără a ţine seama de galoane, deşi nu s-ar cuveni să vorbesc, fiind

şi eu ceea ce sînt din fire. De data asta n-aţi păţit nimic şi poate că nici data următoare, dar pînă la urmă, pe cît e de sigur că nevasta lui Slimmy a venit pe verandă, pe atît de sigur e că aveţi s-o păţiţi — s-o păţiţi rău de tot. Ia gîndiţi-vă, domnule sergent, zic, merită oare ?

— Eşti îndrăzneţ, zice el, răsuflînd adînc. Eşti foarte îndrăzneţ. Dar îndrăzneţ sînt şi eu. Vezi-ţi de drum, soldat Mulvaney, şi eu am să-mi văd de-al meu.

N-am mai stat de vorbă atunci şi nici mai tîrziu, dar, unul cîte unul, i-a răspîndit pe cei doisprezece oameni din dormitorul meu într-altele şi apoi în alte companii, căci nu erau soi care să fie ţinut laolaltă, şi ofiţerii companiei au fost de aceeaşi părere. M-ar fi împuşcat într-o noapte, dacă ei ar fi ştiut ce ştiam ; atît doar că habar n-aveau.

Şi pînă la urmă, precum v-am spus, pe O'Hara l-a omorît Rafferty, cu nevasta căruia îşi făcea de cap. Şi-a văzut de drumul lui, prea şi-a văzut de el. Şi a mers drept încotro vroia, fără a se întoarce la dreapta ori la stînga, aşa a mers, şi Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească. Amin !

— Luaţi aminte ! luaţi aminte ! zise Ortheris însoţind atît de morala concluzie cu o mişcare a lulelei. Şi ăsta-i ăla care ar vrea s-o facă pe Vulmea pentru un Mullins şi un nenorocit de nasture ! Mullins în toată viaţa lui n-a alergat după o femeie. Doamna Mullins l-a văzut într-o zi...

— Ortheris, am spus, grăbindu-mă să-l întrerup căci povestirile soldatului Ortheris sînt prea îndrăzneţe pentru a fi publicate, ia uită-te la soare. E şase fără un sfert.

— Doamne Dumnezeule ! Trei sferturi de oră pentru a bate cinci mile şi jumătate. O să trebuiască s-o luăm la goană ca Jimmy O. [1]

Cei trei muşchetari se căţărară peste bariera podului şi porniră de zor către şoseaua care duce la cazarmă. Cînd i-am ajuns din urmă, le-am oferit două scări de şa şi o crupă de cal, pe care le-au acceptat cu entuziasm. Ortheris şedea pe crupă şi în felul acesta am pornit la

[1] Iepurele de cîmp din basmele irlandeze. *(N. tr.)*

Cînd să cotim spre cazarmă, am auzit venind o trăsură. Era trăsura colonelului și într-însa soția și fiica lui. Am prins din zbor un chicot de rîs abia stăpînit, iar animalul meu se avîntă înainte în mers deodată mai ușor.

Cei trei mușchetari dispăruseră în noapte.

Dray wara yow dee

Pizma trezește mînia omului defăimat, și el este fără milă în ziua răzbunării.

Pilde, VI, 34.

Migdale și stafide, *sahib*? Struguri din Cabul? Ori un ponei cum rar se găsește, dacă *sahibul* ar binevoi să vină cu mine să vadă. Înălțimea treisprezece și trei [1], joacă polo, e bun și la ham, poate duce o doamnă — și pe sfîntul Kurshed și binecuvîntații imami, e *sahib* el însuși! Inima mi se îngrașă și ochiul mi se veselește. Fie să nu cunoști vreodată ce-i oboseala. Precum este apa în Tirah așa este vederea unui prieten într-un loc îndepărtat. Și ce căutați domnia-voastră în blestematul ăsta de ținut al nostru? La miazăzi de Delhi, cunoașteți zicala sahib, „bărbații sînt jigodii și femeile sînt tîrfe". Ați primit ordin? Aha! Ordinul e ordin pînă ce ești destul de tare ca să nu-i dai ascultare. O, frate al meu, o, prietene al meu, ne-am întîlnit într-un ceas prielnic! Toate-s bune în inimă, în trup și acasă? Într-un ceas norocos întîlnitu-ne-am din nou.

Să vin cu dumneavoastră? Mă onorați mult. Avem să găsim loc pentru adăpostirea cailor? Am trei cai, poverile și pe rîndaș. Mai mult decît atît, nu uitați că poliția de aici mă ia drept hoț de cai. Ce știu nenorociții ăștia de cîmpeni despre hoții de cai. Țineți minte vremea cînd la Peshawar [2], Kamal a dat năvală peste porțile de la Jumrud — șarlatan cum se afla — și a ridicat caii colonelului într-o singură noapte? Kamal e acum mort, dar nepotu-său i-a luat locul și or să mai lipsească și alți

[1] E vorba de treisprezece *handa*, o unitate de măsură pentru înălțimea cailor, fiecare *hand* avînd 4 țoli, adică 10,16 cm.

[2] Oraș la frontiera dintre India și Afghanistan. Astăzi, la frontiera dintre Pakistan și Afghanistan.

cai dacă recruții de la trecătoarea Khaiber n-au să fie cu luare aminte.

Pacea lui Dumnezeu, și bunăvoia Profetului său să fie asupra casei acesteia și a tot ce se află într-însa! Shafizullah, leagă iapa bălțată sub copac și scoate apă. Caii pot rămîne la soare, dar mai pune-le cîte o pătură peste șale. Nu, prietene, nu te osteni să-i cercetezi. Urmează a fi vînduți nătărăilor de ofițeri care știu atît de mult despre cai. Iapa e grea cu minz; ăl sur e un drac de care nu te poți atinge, iar cel cenușiu-închis... dar — știți șmecheria cu piciorul. După ce i-am vîndut, plec la Pubbi ori, poate, în Valea de la Peshawar.

O prietene al inimii mele, bun lucru este că te revăd. Toată ziulica m-am plecat și am mințit sahib-ilor celora ofițeri cu privire la ăști cai; și gura-mi este setoasă de vorbirea dreaptă. *Auggrh*! Înaintea mesei tutunul e bun. Nu veniți lîngă mine, căci nu sîntem în propria noastră țară. Ședeți pe verandă, iar eu am să-mi întind aici, după datină, chilimul. Mai întîi însă am să beau. *În numele lui Dumnezeu, aduc întreită mulțumire!* Dulce apă mai e aceasta, cu adevărat — dulce ca apa Sheoranului cînd vine din zăpezi.

În nord sînt bine și sănătoși cu toții — Koda Bash și ceilalți. Yar Khan a coborît cu caii — din Kurdistan — numai treizeci și șase de capete și mai bine de jumătate căluți de povară — și a spus cu glas tare în caravanseraiul din Kașmir că voi englezii ar trebui să trimiteți tunuri și să-l aruncați pe Amir în iad. Sînt cincisprezece bariere vamale acum pe șoseaua care duce călătorii la Kabul, iar la Dakka, cînd credea că e în afara oricărui pericol, Yar Knan s-a văzut văduvit de toți armăsarii săi din Balkin de către guvernator! Aceasta e o mare nedreptate și Yar Khan fierbe de mînie. Cît despre ceilalți: Mahbub Ali e tot la Pubbi, scriind Dumnezeu știe ce, Tugluq Khan e în temniță pentru chestia de la comisariatul de poliție din Kohat. Faiz Beg a venit de la Ișmailki-Dhera cu un brîu de Bukhara pentru frăția-ta, la sfîrșitul anului, dar nimeni nu știa încotro plecaseși; nu lăsaseși vorbă cuiva. Verișorii au încheiat o nouă învoială, ca să crească lîngă Pakpattan catîri pentru căruțele

guvernului şi-n bazar circulă o poveste pe seama unui preot. O ! ce mai pipărată poveste. Ascultă...

Sahib, de ce-mi pui întrebarea aceasta ? Veştmintele-mi sînt murdare din pricina prafului de pe drum. Ochii-mi sînt întristaţi din pricina strălucirii Soarelui. Picioarele-mi sînt umflate pentru că le-am spălat în apă amară, iar obrajii îmi sînt scofilciţi pentru că mîncarea este proastă. Arde-i-ar focul de bani ! N-am ce face cu ei. Sînt bogat, şi te luam drept prieten. De ce alerg totuşi după ei ? Eşti şi domnia ta la fel cu ceilalţi — un *sahib*. E un om oare amărît ? Dă-i bani, spun *sahib*-ii. I-a căzut năpasta pe cap ? Dă-i bani, spun *sahib*-ii. Aşa sînt *sahib*-ii şi aşa eşti tu — la fel, pînă şi tu eşti aşa.

Nu, nu te uita la picioarele cenuşiului. Rău îmi pare că te-am învăţat cîndva să cunoşti picioarele unui cal. Tignafes la picioare ? Fie şi aşa. Ce-are a face ? Drumurile-s rele. O dor şi pe iapă picioarele. Poartă o dublă povară, *sahib*.

Şi acum, rogu-vă, îngăduiţi-mi să plec. Mare bucurie şi cinste mi-a făcut mie *sahib*-ul, şi binevoitor arătatu-şi-a convingerea că aceşti cai sînt de furat. Doreşte el oare să mă trimeată la poliţie ? Să cheme un paznic şi să mă vadă dus de unul din aceşti oameni-şopîrle ? Sînt prietenul *sahib*-ului. Am băut apă la umbra casei sale, şi el m-a defăimat. Mai rămîne ceva nefăcut ? Îmi va da oare sahib-ul opt gologani spre a şterge jignirea şi... desăvîrşi jignirea ?...

Iartă-mă frate. N-am ştiut — nici acum nu ştiu — ce spun. Da, te-am minţit. Am să-mi pun ţărînă pe cap... şi nu sînt decît un afrid ! Caii au umblat din vale pînă aici rănindu-şi picioarele, iar ochii mi-s împăinjeniţi şi capul mă doare de nesomn, iar inima mi-e friptă de amărăciune şi ruşine. Precum însă a fost ruşinea mea, tot astfel, pe Dumnezeu făcătorul de dreptate — pe Allah-al Mumit — va fi propria-mi răzbunare !

Am vorbit unul cu altul cu inima deschisă şi mai înainte şi mîinile noastre au luat mîncare din acelaşi blid şi mi-ai fost precum un frate. De aceea te răsplătesc cu minciuni şi nerecunoştinţă... ca un *pathan*. Dar ascultă ! Cînd mîhnirea sufletului este prea grea spre a fi îndurată ea poate cunoaşte uşurarea datorită vorbirii, şi pe

de altă parte, mintea omului adevărat este asemenea unei fîntîni și pietricica mărturisirii azvîrlite într-însa se scufundă și nu se mai vede. Din Vale venit-am pe jos, leghe după leghe, cu foc în pieptu-mi aidoma focului din iad. Și de ce? Uitat-ai cumva atît de repede datinile noastre, în mijlocul neamului acestuia care-și vinde nevestele și fiicele pe argint? Vino cu mine înapoi la miază-noapte și trăiește iar printre oameni. Vino înapoi cînd treaba aceasta va fi îndeplinită și te voi fi chemat! Livezile de piersici au înflorit de-a lungul Văii toate, iar *aici* nu-i decît praf și duhoare nesuferită. Printre duzi bate o dulce adiere și rîurile strălucesc de apa zăpezilor, iar caravanele urcă și caravanele coboară și o sută de focuri scînteiază în strunga trecătoarei și ciocanul bate-n pămînt țărușul cortului și calul de povară nechează către calul de povară prin fumul sficuit de vînt al serii. E bine la miază-noapte acum. Vino cu mine înapoi. Hai să ne întoarcem la ai noștri! Hai, vino!

De unde-mi sosește jalea? Oare își smulge omul inima din piept și și-o face bucăți deasupra unui foc mocnit pentru altceva decît pentru o femeie? Nu rîde, prietene al meu, căci îți va veni vremea și ție. Femeie din neamul abazailor fost-a și am luat-o de nevastă pentru a pune capăt vrajbei străvechi dintre satul nostru și oamenii din Ghor. Nu mai sînt tînăr. Varul stropitu-mi-a barba. E-adevărat. N-aveam nevoie să mă însor? Așa-i, dar o iubeam. Rahman oare ce spune? „În a cărui inimă intră iubirea, acolo sălășluiește nerozia și *nimic altceva*. Cu o căutătură a ochilor orbitu-te-a; iar cu pleoapele și cu genele pleoapelor luatu-te-a în robie fără putință de răscumpărare și *nimic altceva*.“ Ții minte cîntecul acesta, la serbarea frigerii berbecilor, în tabăra de la Pindi, printre uzbecii amirului?

Neamul abazailor e neam de cîini mîrșavi și femeile lor sînt slujitoare ale păcatului. Avusese ea un iubit din neamul său, dar despre acela tatăl ei nu mi-a spus nimic. Prietene al meu, învață-mă a blestema în rugăciunile tale, precum și eu afurisesc în fiecare rugăciune de la Fakr la Isha[1] numele lui Daoud Shah, din neamul

[1] De la fakir pînă la Stăpînul divin.

abazai, al cărui cap îi mai stă încă pe umeri, ale cărui mîini îi mai sînt încă legate de încheieturi, care m-a dezonorat, care mi-a făcut numele de rîs şi de ocară printre femeile din Micul Malikand.

Am plecat în Hindustan după două luni — la Şerat. Am lipsit numai douăsprezece zile ; dar spusesem că voi lipsi cincisprezece zile. Aceasta am făcut-o spre a o pune la încercare, căci scris este : „Nu te încrede în cel neputincios." Urcînd singur prin defileu, în amurg, am auzit vocea unui bărbat cîntînd la uşa casei mele : şi era vocea lui Daoud Shah şi cîntecul pe care-l cînta era *„Dray wara yow dee"* — toate trei una sînt. Am simţit ca şi cum o funie de otgon mi s-ar fi încolăcit în jurul inimii şi toţi dracii ar fi tras de ea dincolo de orice putinţă de îndurare. M-am furişat binişor pe drumul în urcuş, dar fitilul flintei mele era muiat de ploaie şi nu l-am putut ucide pe Daoud Shah de la depărtare. Dealtfel aveam de gînd s-o omor şi pe femeie. Astfel că el sta şi cînta în faţa casei mele şi dintr-odată femeia a deschis uşa, iar eu m-am apropiat, tîrîndu-mă pe burtă printre stînci. Aveam numai cuţitul în mînă. O piatră însă mi-a alunecat de sub picior, şi cei doi s-au uitat de vale, iar el, lăsîndu-şi flinta baltă, a fugit de furia mea, căci se temea să nu-şi piardă viaţa. Femeia nu s-a mişcat pînă ce m-am aflat în faţa ei şi i-am strigat :

— O femeie, ce-ai făcut ?

Iar ea, necunoscînd frica, deşi îmi cunoştea gîndul, rîse şi grăi aşa :

— Nimic de seamă. Îl iubeam, iar tu eşti un ciine şi un fur de vite care vii noaptea. Loveşte, na !

Ci eu, orbit fiind totuşi de frumuseţea ei, căci o ! prietene, femeile din neamul abazai sînt nespus de mîndre, am întrebat :

— Nu ţi-este frică ?

Şi mi-a răspuns :

— Deloc. Frică nu mi-este decît că n-oi muri.

Atunci i-am spus :

— Să nu-ţi fie frică.

Şi şi-a aplecat grumazul şi i l-am retezat dintr-o lovitură, aşa încît i-a sărit capul drept la picioarele mele.

Apoi a pus stăpînire pe mine furia poporului meu și i-am hăcuit sînii, ca bărbații din Micul Malikand să știe ce crimă a săvîrșit, și am azvîrlit trupul în apa care se varsă în fluviul Kabul. *Dray wara yow dee ! Dray wara yow dee !* Trupul fără cap, sufletul fără lumină și propria mea inimă întunecată — toate trei una sînt — toate trei una sînt.

În noaptea aceea m-am dus în marș forțat la Ghor și-am întrebat de Daoud Shah. Mi s-a spus :

— S-a dus la Pubbi după cai. Ce-ai cu el ? E pace între sate.

Am dat răspuns :

— Întocmai. Pacea trădării și dragostea pe care diavolul Atala i-o purta lui Gurel.

Și-am tras trei focuri în poartă și-am rîs și-am plecat.

În ceasurile acelea, frate și prietene din inima inimii mele, luna și stelele erau ca de sînge deasupră-mi, iar în gură aveam gust de pămînt uscat. Pîine n-am mîncat, iar drept băutură mi-a fost bună ploaia din Valea Ghor care-mi biciuia fața.

La Pubbi am dat de Mahbub Ali, scribul, șezînd pe divanul lui și mi-am predat armele potrivit cu legea voastră. Dar nu mi-a părut rău, căci în sufletul meu luasem hotărîrea de a-l ucide pe Daoud Shah cu mîinile mele goale-goluțe, așa precum un om rupe un ciorchine de struguri. Mahbub Ali mi-a spus :

— Daoud Shah s-a dus chiar adineaori în mare grabă la Peshawar și-și va alege caii pe șoseaua care duce la Delhi, căci se spune că societatea tramvaielor din Bombay cumpără cai cu toptanul ; opt cai de vagon.

Și așa și era.

Atunci am înțeles că hăituiala nu va fi lucru ușor, deoarece omul trecuse granița în ținuturile voastre ca să scape de mînia mea. Și are într-adevăr să scape astfel ? Nu-s eu în viață ? De-ar fugi către miază-noapte pînă la Dora și la zăpadă ori către miază-zi către Apa Neagră, îl voi urmări precum un îndrăgostit urmărește pașii iubitei lui și dînd de el am să-l strîng cu gingășie — o ! cu cîtă gingășie — în brațe și-am să-i spun :

— Bine ai făcut și bine fi-vei răsplătit. Și din acea îmbrățișare Daoud Shah nu va mai ieși cu răsuflare

în nări. *Auggrh !* Unde e ulciorul ! Deopotrivă-s de însetat ca o iapă borţoasă în prima lună.

Legea voastră ! Ce-am eu cu legea voastră ? Cînd se bat caii în ocol le pasă oare de barierele mărginaşe ; ori se reţin oare ulii de la Ali Musjid, deoarece stîrvul se află în umbra caravanseraiului Ghor Kuttri ? Treaba a început dincolo de graniţă. Va lua sfîrşit unde va binevoi Dumnezeu. Aici ori în ţara mea ori în iad.

Ascultă acum, părtaş al mîhnirii inimii mele, şi-ţi voi vorbi despre hăituială. De la Pubbi am plecat la Peshawar şi am umblat de colo pînă colo pe străzile din Peshawar, ca un ciine rătăcitor, căutîndu-mi vrăjmaşul. Odată mi s-a părut că-l văd spălîndu-şi gura în jgheabul din piaţa mare, dar cînd m-am apropiat plecase. Poate că el a fost şi, văzîndu-mi faţa, a fugit.

O fată din bazar mi-a spus că are să plece la Nowshera. I-am zis :

— O inimă a inimii mele, vine cumva Daoud Shah pe la tine ?

Iar ea mi-a răspuns :

— Chiar aşa.

Am zis :

— Tare aş dori să-l văd, căci sîntem doi prieteni care nu s-au mai întîlnit de doi ani. Ascunde-mă, rogu-te, aici în umbra oblonului ferestrei tale şi am să aştept pînă ce-o veni.

Iar fata :

— O *pathanule,* priveşte-mă drept în ochi.

Şi m-am întors, sprijinindu-mi capul de pieptul ei şi am privit-o drept în ochi, jurînd că vorbesc adevărul lui Dumnezeu însuşi. Ea însă mi-a răspuns :

— Nicicînd nu şi-a aşteptat careva prietenul cu asemenea căutătură a ochilor. Mînte-i lui Dumnezeu ori Profetului, dar unei femei nu-i poţi minţi. Pleacă de-aici ! Lui Daoud Shah nu i se va întîmpla nimica rău din pricina mea.

Pe fata aceea, de nu mi-ar fi fost teamă de poliţia voastră, aş fi sugrumat-o ; astfel hăituiala n-ar fi dus la nimic. M-am mulţumit de aceea a rîde şi m-am dus, iar ea s-a aplecat pe fereastră în noapte şi şi-a bătut joc de mine, în vreme ce treceam pe uliţă. Numele ei e

Janum[1]. După ce-mi voi fi încheiat socotelile cu bărbatul care mi-e vrăjmaș, mă voi înapoia la Peshawar și iubiții ei n-au s-o mai dorească pentru frumusețea ei. Nu va mai fi *janum*, ci *ak*[2], schilodul printre copaci. Ha ! Ha ! *Ak* fi-va !

La Peshawar am cumpărat caii și stafidele și migdalele și fructele uscate, pentru ca pricina călătoriilor mele să fie limpede guvernului și pentru ca să nu dau cumva de piedici pe drum. Cînd am sosit însă la Nowshera, el plecase — și n-am mai știut încotro s-o apuc. Am petrecut o noapte la Nowshera și în timpul nopții mi-a vorbit o voce la ureche, pe cînd dormeam printre cai. Toată noaptea mi s-a rotit în jurul capului și n-a încetat a-mi șopti. Eram culcat pe burtă, dormind cum doarme dracul, și poate că și Vocea era vocea unui drac. Ea grăia :

— Du-te către miază-zi și vei da de Daoud Shah.

Ascultă, frate și înainte stătătorule printre toți prietenii mei, ascultă ! E povestea mea prea lungă ? Gîndește-te cît de lungă a fost pentru mine. Am mers pe picioare fiecare leghe a șoselei de la Pubbi pînă aici ; iar de la Nowshera încoace, călăuză mi-a fost numai vocea din vis și pofta răzbunării.

Pînă la Uttock am ajuns, dar asta nu mi-a fost piedică. Ha ! Ha ! Omul se poate gîndi la amîndouă înțelesurile, măcar de e în necaz. *Uttockul* n-a fost *uttock*[3] pentru mine ; și am auzit *vocea* spunîndu-mi pe deasupra vuietului apelor care băteau stînca mare :

— Ia-o la dreapta.

Așa că m-am dus la Pindigheb și-n zilele acelea somnul mi-a fost luat cu desăvîrșire, iar capul femeii din neamul abazai mi-a stat în fața ochilor zi și noapte, așa cum mi se prăvălise la picioare. *Dray wara yow dee ! Dray wara yow dee !* Foc, cenușă și culcușul meu, toate trei una sînt... toate trei una sînt !

Mă aflam acum departe de drumul negustătorilor, care plecaseră spre Sialkot, și deci la miază-zi de calea ferată și de șoseaua cea mare către linia cantonamentelor. Dar în tabăra de la Pindigheb am dat de un *sahib* care mi-a

[1] Nume de copac.
[2] Trestie de zahăr.
[3] Obstacol.

cumpărat o iapă albă pe preț bun și mi-a spus că Daoud Shah trecuse pe acolo îndreptîndu-se spre Shahpur să-și vîndă caii. Înțelesei atunci că *vocea* îmi grăise adevărat și m-am grăbit să ajung la Munții Sărați. Apele Jhelumului se revărsaseră, dar n-am putut aștepta și, în timpul cît treceam de pe un mal pe altul, un armăsar murg a fost luat de curent și s-a înecat. Aici Dumnezeu mi s-a arătat neprielnic — nu cu privire la dobitoc, de acela nu m-am sinchisit eu — ci-n felul cum l-a făcut scăpat pe vrăjmașul meu. În vreme ce mă aflam pe malul drept îndemnîndu-mi caii să intre în apă, Daoud Shah era pe malul stîng ; căci — *Alghias ! Alghias !* — atunci cînd am ajuns pe celălalt mal în zorii zilei, copitele iepii mele au răspîndit cenușa caldă a focului său. El însă fugise. Picioarele i-au fost iuțite de groaza morții. Și am plecat și eu către miază-zi de Shahpur, zburînd cum zboară uliul. Nu îndrăzneam să mă abat din drum, ca să nu fiu lipsit de răzbunare — care era dreptul meu. De la Shahpur am ținut-o pe malul Jhelumului, căci mi-am spus că se va feri de pustiul Rechna. În cele din urmă, însă, la Sahiwal am luat-o pe drumul care duce la Jhang, Samundri și Gugera pînă ce, într-o noapte, iapa bălțată s-a izbit cu pieptul de împrejmuirea liniei ferate care merge la Montgomery. Locul acela se numea Okara și capul femeii din neamul abazai zăcea pe nisip la picioarele mele.

De acolo m-am dus la Fazilka, unde mi s-a spus că trebuie să fiu nebun să aduc cai morți de foame. *Vocea* era cu mine, și *nu* eram nebun, ci numai supărat că nu-l pot găsi pe Daoud Shah. Era scris să nu-l găsesc la Rania și nici la Bahadurgah și am intrat la Delhi, venind dinspre soare-apune și nici acolo nu l-am aflat. Prietene, văzut-am multe lucruri ciudate în timpul pribegiei mele. Am văzut diavoli zbenguindu-se în pustiul Rechna, așa cum se zbenguiesc armăsarii primăvara. I-am auzit pe *djini*[1] chemîndu-se unul pe altul din găuri făcute în nisip și i-am văzut trecînd prin fața mea. Spun *sahibii* că nu există diavoli ? Or fi ei foarte înțelepți, dar nu știu

[1] În mitologia arabă : duhuri născute din foc, unele bune — altele rele, înzestrate cu puterea de a se întrupa în forme atrăgătoare sau groaznice. *(N. tr.)*

toate despre diavoli — ori despre cai. Ha ! Ha ! Îţi spun ţie care rîzi de suferinţa mea, că i-am văzut pe diavoli ziua namiaza mare văcnind şi ţopăind pe bancurile de nisip ale Şenabului. Fostu-mi-a frică ? Frate al meu, cînd dorinţa unui om este îndreptată asupra unui singur punct, el nu se teme nici de Dumnezeu nici de om şi nici de drac. Dacă nu mă puteam răzbuna, aveam să sparg porţile paradisului cu patul puştii mele ori aveam să-mi croiesc drum în iad cu ajutorul cuţitului meu şi să le cer celor care ocîrmuie acolo să-mi dea trupul lui Daoud Shah. Care dragoste e atît de tare ca ura ?

Nu vorbi. Ştiu ce gîndeşti în inima ta. Este albul ochiului acestuia înnourat ? Cum bate sîngele la încheietura mîinii ? Nu sălăşluieşte nici o nebunie în mine, ci numai înfocarea dorinţei care m-a mistuit. Ascultă !

După Delhi, spre miază-zi, nu mai cunoşteam locurile de fel. Iată de ce nu pot spune pe unde am fost, dar de trecut am trecut prin multe oraşe. Cînd caii nu mai puteau merge, mă aruncam la pămînt şi aşteptam să se facă ziuă. În cursul călătoriei aceleia somnul mă părăsise cu desăvîrşire, şi povara aceasta mi-a fost grea. Cunoşti oare, frate al meu, blestemul nesomnului care nu încetează — cînd oasele tale te dor pentru că nu poţi dormi, iar pielea de pe tîmple se zbîrceşte de oboseală, şi totuşi... somnul nu vine... Somnul nu vine ? *Dray wara yow dee ! Dray wara yow dee !* Ochiul soarelui, ochiul lunii şi ochii mei cei neodihniţi... toate trei una sînt... toate trei una sînt !

A fost un oraş al cărui nume l-am uitat şi acolo *vocea* m-a chemat toată noaptea. Asta s-a petrecut cu zece zile în urmă. Şi din nou m-a amăgit.

Pe aici am venit în căutarea unui loc numit Hamirpur şi iată, soarta a voit să te întîlnesc, spre mîngîierea mea şi întărirea prieteniei noastre. Acesta-i un bun semn prevestitor. Bucuria de a te putea privi faţă în faţă mi-a izgonit oboseala din picioare, iar amărăciunea atît de lungii mele călătorii e uitată. Inima mi-este de asemenea împăcată, fiindcă ştiu că sfîrşitul e aproape.

S-ar putea să dau de Daoud Shah în acel oraş, mergînd către miază-noapte, căci munteanul întotdeauna o va lua spre munţii săi, cînd vine primăvara. Vedea-va

că Dumnezeu îl ține în căușul palmei sale spre a mi-l preda. Pînă ce-l voi găsi nu i se va întîmpla nici un rău lui Daoud Shah ; căci aș dori să-l omor repede și întreg, viața fiindu-i încă bine înfiptă în trup. Mai dulce este rodia, cînd carnea-i se desprinde anevoie de pe coajă. De-ar fi să fie în timpul zilei, să-i văd chipul și desfătarea mea să fie deplină.

Și după ce voi fi adus la bun sfîrșit sarcina pe care mi-am statornicit-o și-mi voi fi spălat onoarea, voi aduce mulțămită lui Dumnezeu, păstrătorul balanței dreptății, și atunci voi dormi. Din noapte, de-a lungul zilei și noaptea toată iar, voi dormi ; și nici un vis nu mă va tulbura.

Și acum, o frate, povestea-i spusă în întregime. *Ahi ! Ahi ! Ahi ! Alghias ! Ahi !*

Doamna Bathurst

Din „Irenius" de Lyden

act III, sc. II

Nebunul: — De-ar fi fost prins în ştreangul acesta un prinţ iar nu un argat, nici un astrolog al oraşului...

Prinţul: — Pustiit! Pustiit! Oraş a fost ieri.

Nebunul: — Aşa să fie, dar n-am fost eu guvernator. Iar dintre astrologi de bună seamă că fiecare ar fi jurat că prevăzuse totul la ultima abatere a lui Venus, cînd Vulcan a prins-o cu Marte în casa puturosului Capricorn[1]. Dar de vreme ce Jack, armaş al paielor, e cel ce spînzură, uitucele stele nu însemnaseră faptul pe tabletele lor.

Prinţul: — Altă viaţă! Au mai rămas unii ca să moară? Cum de-a ajuns bietul nebun să afle?

Nebunul — Simpliciter astfel. Cea care l-a osîndit la moarte nu ştia că-l osîndise, ori ar fi murit mai înainte de a face una ca asta. Căci îl iubea. Cel care-l spînzură, îl spînzură ca să dea ascultare ducelui, şi nu întreabă decît atît: Unde e funia? Ducele, precum prea exact ne-a spus, împlineşte voia lui Dumnezeu, sfînta misiune ce nu îngăduie să i se pună întrebări. Ne-a mai rămas aşadar pe acest deget numai Jack al cărui suflet trage soarta de mîneca stîngă în iad, ca să descopere de ce l-a pocnit ca pe o muscă de-un zid însorit. Pff! Na!

Prinţul: — Mantaua ta, Ferdinande. Vreau să dorm.

Ferdinand: — Dormi, deci... Şi-a iubit el nevasta?

---

[1] Zodia capricornului e reprezentată printr-un ţap.

Nebunul : — S-a născut din femeie... dar pînă la urmă, a alungat viaţa de la el, ca şi prinţul, în schimbul unui pui de somn... Arăt eu care a rege, zise el zdrăngănindu-şi lanţul, ca să mă momească de pretutindeni norocul şi să trebuiască să mor chiar acum, pentru a mai trăi cu mine însumi încă o zi ? L-am lăsat înjurînd mai departe norocul şi femeiasca dragoste.

Ferdinand : — A ! dragostea femeiască —

(Deoparte) Cine nu cunoaşte Norocul, ghiftuit pe tronuri uşoare
Furişîndu-se de la alese petreceri ca să prindă iepuri
În taină prin tufişuri pentru un clovn
Cu aceeaşi mînă şi acelaşi ochi crud şi desfrînat
Aceleaşi unghii şi pene, aceeaşi armă şi alice
Şi chiar aceeaşi jerbă de fulgere mult păstrate
Slobozite eri împotriva vreunui rege.

Ziua pe care o alesesem ca să vizitez vasul de război *Peridot* în golful Simon se nimeri a fi tocmai ziua pe care amiralul o alesese pentru a trimite vasul de-a lungul coastei. *Peridot* taman ieşea în larg, cînd trenul meu sosi în gară şi cum restul flotei ori avea de lucru cu încărcarea cărbunelui ori se afla pe la poligoanele de tragere situate pe dealuri, la vreo trei sute de metri înălţime mă pomenii părăsit, flămînd, pe faleză şi fără nici o nădejde de-a mă putea întoarce la Cape Town înainte de orele cinci după amiază. În momentul acela de criză, am avut norocul de a da peste prietenul meu Hooper, din societatea de căi ferate a provinciei Capului, stăpîn pe-o locomotivă şi un vagon de verificare a frînelor, marcat cu cretă pentru reparaţii.

— Dacă faci rost de ale gurii, îmi spuse el, pot să te duc pînă la linia de garaj de la Glengariff, în aşteptarea marfarului. E mai răcoare decît aici, să ştii.

Am făcut rost de mîncare şi băutură de la grecii care-şi vînd toate mărfurile pe acelaşi preţ şi locomotiva ne-a dus fuguţa pe o distanţă de două mile în susul liniei la un golf de nisip purtat de vînturi şi la un peron de scîn-

duri pe jumătate înmormîntat în nisip, ce se aflau nu mai departe de o sută de metri de creasta resacului. Dune precis conturate, mai albe decît orice zăpadă, înaintau adînc înspre interior, de-a lungul unei văi de stînci crăpate şi de tufăriş uscat. O ceată de malaiezi trăgeau de-un năvod lîngă două bărci — una albastră şi alta verde — pe plajă ; şi un grup de excursionişti desculţi dansa şi striga acolo unde un rîuleţ curgea de-a curmezişul şesului, iar un cerc de coline verzi, înfipte în nisipuri argintii, ne izola de marea cu şapte culori. La fiecare capăt al golfului, linia ferată, construită chiar deasupra semnului indicator al cotei maxime a mareei, contura un morman de stînci şi apoi se făcea nevăzută.

— Vezi, aici vîntul adie mereu, îmi spuse Hooper deschizînd uşa, cînd locomotiva ne depuse pe linia de garaj de pe nisip şi puternicul suflu de sub piscul Elsie presără nisip în berea noastră de doi bani şi jumate.

În cele din urmă el se aşeză şi-şi trase în faţă un dosar plin cu acte prinse în capse. Se întorsese dintr-o îndelungată călătorie în regiunile de nord — ajunsese pînă în Rhodesia — unde referise asupra stării materialului rulant deteriorat. Blînda apăsare a vîntului pe pleoape ; melodia pe care o îngîna sub acoperişul vagonului ori sus printre stînci ; vînzoleala firicelelor de nisip care se goneau armonios unele pe altele pe tot întinsul malului ; bubuiturile resacului ; vocile excursioniştilor ; foşnetul filelor de dosar ale lui Hooper şi prezenţa soarelui biruitor, adăugîndu-se toate berei, mă duseră la o desfătată stare de aţipire. Dealurile de la False Bay erau tocmai pe cale de a se preface în cele ale lumii basmelor, cînd auzii paşi pe nisip afară şi zăngănitul lanţurilor ce legau locomotiva de vagon.

— Isprăviţi odată ! se răsti Hooper fără a-şi ridica ochii de pe hîrtii. Sînt neastîmpăraţii ceia de băieţei malaiezi ; se zbenguie cu fiarele vagonului...

— Nu fii prea aspru cu ei ! Calea ferată e-un adăpost general în Africa, am răspuns eu.

— Aşa şi este — în nord, în orice caz. Asta-mi aduce aminte — şi-şi pipăi buzunarul vestei — că am o curiozi-

tate pentru dumneata din ţara Wankiilor — dincolo de Bulawayo [1]. E mai mult o amintire decît...

— Vechiul hotel e ocupat, strigă un glas. Oameni albi după grai. Puşcaşii marini în front ! Hai, Pritch. Uite-ţi Belmontul [2] ! Ia te uită...

Acest ultim cuvînt se tîrî ca o frînghie, în vreme ce domnul Pyecroft intră alergînd pe uşa deschisă şi se opri privindu-mă drept în faţă. În urma lui, un uriaş sergent de puşcaşi marini trăgea un lujer de plantă marină uscată şi-şi ştergea nervos nisipul de pe degete.

— Ce căutaţi aici ? am întrebat. Credeam că *Hicrofantul* e undeva pe coastă ?

— Am sosit marţea trecută — de la Tristan d'Acunha — pentru reparaţii capitale şi-avem să rămînem în şantier două luni ; instalaţia de boilere.

— Dar ia luaţi loc.

Hooper îşi îndepărtă dosarul de sub nas.

— Vi-l recomand pe domnul Hooper, de la căile ferate, explicai eu, pe cînd Pyecroft se întorcea spre a-l remorca pe sergentul cu mustaţă neagră.

— Iată-l pe sergentul Pritchard de pe *Agaric*, un vechi camarad de vas, zise el. Ne plimbam pe plajă.

Monstrul dădu, roşind, din cap. Cînd se aşeză, el umplu jumătate din vagon.

— Şi acesta-i prietenul meu, domnul Pyecroft, adăugai eu adresîndu-mă lui Hooper, care se şi apucase să servească berea agonisită de profeticul meu suflet de la greci.

— *Moi aussi* [3], grăi Pyecroft, şi scoase de sub haină o sticlă etichetată, de-un litru.

— Ce vorbeşti, domnule, strigă Hooper, e bere Bass !

— Meritul e al lui Pritchard, lămuri Pyecroft. Nu i se poate rezista.

— Nu-i chiar aşa, vorbi Pritchard blînd.

— Poate nu *verbatim* [4], dar privirea din ochi obţine aceleaşi rezultate.

---

[1] Rhodesia de astăzi.

[2] Aluzie la numele frumoasei case a Porciei din *Negustătorul din Veneţia* de Shakespeare.

[3] Eu de asemeni (fr.)

[4] Oral.

— Unde s-a întîmplat ? întrebai.

— Chiar niţel mai sus de aici — la Kalk Bay. Ea scutura o carpetă pe-un balcon din spate. Nici n-ajunsese bine Pritch să-şi plaseze bateriile, că ea a şi intrat în casă şi apoi ne-a azvîrlit sticla peste zid.

Pyecroft mîngîia sticla caldă.

— N-a fost decît o confuzie, se scuză Pritchard. Nu m-aş mira să mă fi luat drept Maclean. Sîntem cam de aceeaşi talie.

Auzisem pe unii gospodari din Munzenberg, St. James şi Kalk Bay plîngîndu-se de greutatea de a-şi păstra berea ori servitorii buni la mare, şi acum începeam să înţeleg şi de ce. Cu toate acestea, berea se adeveri a fi un Bass excelent şi am băut şi eu în sănătatea fetei aceleia cu vederi largi.

— Uniforma e cea care le cucereşte şi ele o cuceresc, enunţă Pyecroft. Bietul meu albastru marin e respectabil, dar nu-i cuceritor. Pe cînd Pritch, în ţinuta sa de sărbătoare, e Făt-Frumos însuşi — *ex officio* cum ar veni.

— Cînd îţi spun că m-a luat drept Maclean, stărui Pritchard. Păi... păi... stînd şi ascultîndu-l, nici că v-aţi putea gîndi că abia ieri...

— Pritch, glăsui Pyecroft, te avertizez din timp. Dacă începem să le spunem tot ce ştim unul despre altul, o să fim daţi afară din crîşmă. Fără a mai pomeni şi de cîteva dezertări în circumstanţe agravante...

— Niciodată altceva decît absenţe fără învoire... te desfid s-o dovedeşti, replică sergentul înflăcărat. Şi dacă-i vorba pe-aşa, ce ai de spus despre Vancouver în '87 ?

— Da, ce-i cu Vancouver ? Cine a fost om în probă pe barca ce se îndrepta spre mal ? Cine i-a spus lui Boy Niven... ?

— Desigur că ai fost trimis în judecata curţii marţiale pentru asta ? am vrut să ştiu.

Povestea lui Boy Niven, care a ademenit şapte sau opt marinari şi puşcaşi voinici în pădurile Columbiei Britanice, era una dintre cele intrate în legendele marinei.

— Da, am fost judecaţi de curtea marţială după sfînta dreptate, zise Pritchard, dar am fi fost judecaţi pentru asasinat, dacă Boy Niven n-ar fi fost neobişnuit de dur. Ne-a spus că are un unchi care ne va da pămînt de culti-

vat. Ne-a spus că s-a născut în spatele insulei Vancouver şi-n *tot* acest timp ticălosul de el nu era decît un calic de orfan din azilul doctorului Barnado !

— Dar l-am crezut, arătă Pyecroft. L-am crezut şi eu şi tu — şi Paterson — şi cine era puşcaşul cela marin care mai tîrziu s-a însurat cu femeia care vindea nuci de cocos, ăla cu gura ?

— A, Jones, Spit-Kid Jones. De ani de zile nu m-am mai gîndit la el, făcu Pritchard. Da, Spit-Kid a crezut, precum şi George Austey şi Moon. Eram toţi foarte tineri şi foarte curioşi.

— Şi pe deasupra, plini de afecţiune şi nespus de încrezători, zise Pyecroft.

— Ţii minte cînd ne-a spus să umblăm în şir indian, de teama urşilor ? Ţii minte, Pye, cînd ţopăia prin mlaştina aia plină de ferigi şi trăgea aerul pe nas şi spunea că poate adulmeca mirosul fermei unchiului său ? Şi-n tot acest timp, adevărul e că noi nu ne aflam decît pe o nelocuită şi scîrboasă insuliţă, undeva la capătul pămîntului. I-am făcut înconjurul pe jos într-o zi şi ne-am înapoiat la barca noastră care ne aştepta pe plajă. O zi întreagă ne-a pus Boy Niven să umblăm rotogol în cercuri, ca să căutăm ferma lui unchiu-său ! Spunea că unchiu-său e obligat de legile pămîntului să ne dea o fermă !

— Nu te înfierbînta, Pritch. Am crezut, recunoscu Pyecroft.

— Citise cam multe cărţi. A făcut-o numai ca să ne plimbe pe ţărm şi să se vorbească despre el. O zi şi o noapte — opt eram la număr — ne-am ţinut după Boy Niven în jurul unei insule nelocuite din arhipelagul Vancouver. Apoi a venit pichetul după noi şi ce frumos pîlc de idioţi am alcătuit !

— Şi cu ce v-aţi ales pentru isprava asta ? întrebă Hooper.

— Cu tunete grele şi fulgere ce n-au mai încetat două ore în şir. După aceea cu viscole, cu o mare agitată şi cu vreme rece, neprietenoasă pînă la sfîrşitul croazierei, răspunse Pyecroft. La asta ne şi aşteptasem, dar ce ne-a durut — şi vă asigur, domnule Hooper, că şi inima unui marinar poate fi frîntă — a fost c-am auzit cum ni

se spune că noi marinari pricepuți și pușcași marini de nădejde îl amăgisem pe Boy Niven. Da, bieții de noi jinduitori după glie eram presupuși a-l fi indus pe el în eroare ! Ne-a vîndut, firește, și a scăpat ușor.

— Cu excepția a ceea ce a încasat la timonerie, cînd ne-a fost dat să ieșim din celule. Ai mai auzit de el în ultimul timp, Pye ?

— Cred că domnul L. L. Niven e nostrom semnalizator în flota de pe Canal.

— Iar Anstey a murit de febră la Benin, medită Pritchard. Dar ce-o fi cu Moon ? Despre Spit-Kid știm.

— Moon... Moon. Ei, unde am auzit eu de el ultima oară ?... A da, cînd eram pe *Palladium*. L-am întîlnit pe Quigley la Buncrana. Mi-a spus că Moon a fugit cînd goeleta *Astrid* naviga prin mările sudului, acum trei ani. A vădit într-una semne de a fi un afurisit de mormonastic [1]. Da, a întins-o pe șest și n-au avut timp să-l urmărească împrejurul insulelor, chiar dacă ofițerul pilot ar fi fost la înălțimea sarcinei sale.

— Înseamnă deci că n-a fost la înălțime ? întrebă Hooper.

— Nu prea. După cîte spune Quigley, *Astridul* și-a petrecut jumătate din timpul cît îi fusese acordat pentru a-și îndeplini misiunea zbenguindu-se pe țărm ca o broască țestoasă, iar cealaltă jumătate clocind ouă de țestoasă pe numeroase recife de corali. Cînd a ancorat la Sydney, arămurile sale arătau ca rufele tușei Maria pe frînghie — iar coastele, la mijloc, erau plesnite. Comandantul jură că șantierul făcuse ca să ajungă în halul acela, tîrînd bietul vas pe cala de lansare. Ciudate lucruri se mai petrec pe mare, domnule Hooper.

— A ! eu nu-s contribuabil, afirmă Hooper și mai deschise încă o sticlă.

Sergentul părea a fi unul dintr-acei oameni cărora le vine greu să renunțe la un subiect de conversație.

— Și uite cum de ne reamintim de toate, nu ? zise el. Dacă stau să mă gîndesc, Moon trebuie să fi făcut șaisprezece ani în marină, înainte de a o întinde.

[1] Contracție a cuvintelor : mormon (sectant religios american) și monastic (mînăstiresc). *(N. tr.)*

— Cînd e să-i apuce, îi apucă la orice vîrstă. Uite la... ştii cine, grăi Pyecroft.

— Cine ? întrebai.

— Un militar care nu mai avea decît optsprezece luni pînă la pensionare este cel la care te gîndeşti, spuse Pritchard. Un subofiţer brevetat, al cărui nume începe cu un *V*, nu-i aşa ?

— Dar dacă vrem să fim precişi, nu putem spune că de fapt a dezertat, îşi dădu Pyecroft cu părerea.

— O nu, spune Pritchard. N-a fost vorba decît de o absenţă permanentă fără învoire în nordul ţării. Asta a fost tot.

— În nordul ţării ? întrebă Hooper. I-au transmis semnalmentele ?

— În ce scop ? sări Pritchard, foarte nepoliticos.

— Pentru că dezertorii sînt ca şi coloanele în timp de război. Nu se îndepărtează de pe linie, vezi. Am cunoscut eu un tip pe care l-au prins la Salisbury în felul acesta, încercînd să treacă în Nyassa. Mi s-a spus, dar fireşte că sigur nu-s, că în flotila de pe lacul Nyassa nu se pun întrebări. Am auzit de un maestru timonier al campaniei P. & O.[1] care comandă o şalupă înarmată acolo.

— Crezi că într-acolo s-ar fi dus Click ? întrebă Pritchard.

— Nu se ştie. A fost trimis la Bloemfontein să ridice nişte muniţii de-ale marinei care rămăseseră în fort. Ştim că le-a ridicat şi că a pus să fie transportate în camioane. După care trebşoară n-a mai existat nici un Click — nici pînă astăzi. Acum patru luni s-a aflat despre cele întîmplate şi-aşa se prezintă acum acest *casus belli*, încheie Pyecroft.

— Care i-au fost semnalmentele ? vorbi Hooper din nou.

— Căile ferate capătă deci o răsplată dacă-i aduc înapoi ? se interesă Pritchard.

— Dar dacă aş avea de gînd s-o fac crezi că aş vorbi despre asta ? se înfurie Hooper.

---

[1] Peninsulară şi Orientală.

— Păreaţi a fi atît de interesat, vorbi Pritchard la fel de aprig.

— De ce i se spunea Click[1] ? am întrebat eu, ca să umplu o mică neplăcută întrerupere a conversaţiei. Cei doi bărbaţi se uitară ţintă unul la altul.

— Deoarece i-a făcut explozie propria lui muniţie, răspunse Pyecroft. Şi i-a zobit patru dinţi... pe falca de jos, la babord, nu-i aşa, Pritch ? Ăi de înlocuire pe care şi i-a cumpărat n-au fost — ca să zic aşa — înşurubaţi în lege. Cînd vorbea repede, dinţii se ridicau niţel de pe placă. De unde şi numele ăsta de „Click". Se spunea despre dînsul că-i un om superior, dar pentru noi cei de pe puntea de jos era un tip corcit, înalt, cu păr negru şi vorbire mieroasă.

— Patru dinţi falşi pe maxilarul inferior stîng, zise Hooper, ducîndu-şi mîna la buzunarul vestei. Şi ce tatuaj ?

— Uite ce e, începu Pritchard, ridicîndu-se. Vă sîntem desigur foarte recunoscători pentru ospitalitatea acordată, dar poate că ne-am înşelat crezînd că...

Mă uitai către Pyecroft, spre a ne fi de ajutor... Hooper se făcu din ce în ce mai stacojiu.

— Dacă obezul puşcaş marin care se află acum pe teugă va binevoi să-şi ancoreze încă odată *status quo*-ul, s-ar putea să mai stăm de vorbă omeneşte, de nu chiar prieteneşte, vorbi Pyecroft. Pe dumneavoastră vă consideră, domnule Hooper, ca pe un reprezentant al legii.

— Doresc numai să arăt că dacă un om de omenie — cum e prietenul nostru de faţă — vădeşte o atît de ciudată — ori poate că ar fi mai corect să spun o atît de *susţinută* curiozitate pentru semnalmentele cuiva...

— Domnule Pritchard, intervenii, sînt gata să răspund întru totul pentru domnul Hooper.

— Iar dumneata, ai să-ţi ceri scuze de la toţi cei aici de faţă, tună şi fulgeră Pyecroft. Eşti un om lipsit de cuviinţă, Pritch.

— Dar cum aş putea fi... începu el, şovăind.

— Nu ştiu şi nu-mi pasă. Cere-ţi scuze.

[1] Onomatopee cu înţeles de pocnet, ţăcănit, zgomot.

Uriașul privi uluit în jur și ne strînse pe rînd mîinile, fiecăruia, una cîte una, în laba lui cît toate zilele.

— Am greșit, vorbi în același timp, blînd ca un miel. Bănuielile mele au fost neîntemeiate. Domnule Hooper, vă cer scuze.

— Ai avut perfectă dreptate să privești lucrurile din punctul dumitale de vedere, recunoscu Hooper. Aș fi făcut la fel, s-o știi, cu un om pe care nu-l cunosc ; și dacă n-ai nimic împotrivă, aș dori să aflu mai mult despre acel domn Vickery al dumitale ; îmi poți vorbi fără grijă.

— De ce-a dezertat Vickery ? începui eu, dar zîmbetul lui Pyecroft mă determină să-mi schimb întrebarea : Cine era femeia ?

— Era proprietara unui mic hotel de la Hauraki, lîngă Auckland, răspunse Pyecroft.

— Fir-aș să fiu ! răcni Pritchard, pocnindu-se cu palma peste picior. Doar n-o fi fost doamna Bathurst !

Pyecroft încuviință încetișor din cap, iar sergentul invocă toate puterile întunericului spre a fi martore ale uimirii sale.

— După cît am putut afla, doamna B. a fost persoana cu pricina.

— Dar Click era însurat, protestă Pritchard.

— Și avea și o fată de unsprezece ani. Mi-a arătat fotografia ei. Lăsînd asta de o parte, ca să spun așa, ai remarcat oare vreodată că amănuntele acestea joacă vreun rol important ? Eu unul, nu.

— Dumnezeule viu și atotvăzător !... Doamna Bathurst. (Apoi, răcnind din nou) : Poți spune ce vrei, Pye, dar nu mă poți convinge că a fost din vina ei. Nu-i genul ăsta de femeie !

— Dacă ar fi vorba să spun ce vreau, aș începe prin a te califica de mare nătărău și apoi m-aș înălța în tihnă la altitudini superioare. Mă mulțumesc să arăt doar ce s-a zvonit. De data asta, se întîmplă să ai însă dreptate. N-a fost din vina ei.

— Nici nu m-ai fi putut convinge că da, chiar de-ar fi fost așa, veni răspunsul.

Asemenea încredere din partea unui sergent de pușcași marini mă interesă mult.

— Lasă asta, am exclamat. Spune-mi ce fel de femeie era.

— Era văduvă, începu Pyecroft. Rămasă văduvă încă de foarte tînără şi nu se recăsătorise. Ţinea un mic hotel pentru ofiţeri inferiori şi subofiţeri, şi purta întruna numai rochii de mătase neagră, iar pe gît...

— Aţi întrebat ce fel de femeie era, interveni Pritchard. Să vă dau o pildă. Am fost prima oară la Auckland în '97, cînd *Marroquin*-ul şi-a încheiat cursa, şi pentru că fusesem înaintat, m-am dus şi eu cu ceilalţi. Doamna Bathurst avea grijă de noi toţi... şi să nu credeţi că rămînea cu vreun ban în pagubă — deloc ! „Plătiţi-mi acum, ne spunea, ori lichidaţi mai tîrziu. Ştiu că n-aveţi să mă lăsaţi să pierd. Dacă vreţi, trimiteţi-mi banii după ce sosiţi acasă." Să ştiţi toţi cîţi sînteţi de faţă, domnilor, că am văzut-o pe femeia aceea scoţîndu-şi în mijlocul hanului ceasul cu lanţ de aur de la gît şi dîndu-l unui nostrom care coborîse pe uscat fără rîşniţă şi trebuia să prindă ultimul vapor. „Nu ştiu cum te cheamă, i-a spus ea, dar cînd n-ai să mai ai nevoie de el ai să găseşti mulţi care mă ştiu, pe oricare ţărm. Trimite-mi-l înapoi prin careva dintr-înşii." Şi era ceasul acela un ceas care valora treizeci de lire bani peşin. Ştii ceasul cela mic de aur, Pye, cu monogram albastru pe spate. Dar, cum vă spuneam, avea pe atunci o bere care mie îmi pria, îi zicea Slits. Ba cu un prilej ba cu altul, trebuie că le-am venit de hac destul de multora din sticluţele alea, cîtă vreme am ancorat în golf şi am coborît seară de seară pe ţărm. Stînd la o parolă în bar, odată cînd eram numai doi, îi zic : „Doamnă Bathurst, spun, cînd îmi va fi dat să mai trec pe aici, vreau să-ţi aminteşti că asta e băutura mea favorită... întocmai cum şi dumneata îmi eşti favorită. (Astfel de glume îţi îngăduia să faci, mai mult nu.) Întocmai cum şi dumneata îmi eşti favorită, zic". „A, mulţumesc, domnule Pritchard", răspunde ea şi-şi duce mîna la o buclă de păr dindărătul urechii. Ţii minte gestul ăsta al ei, Pye ?

— Cred că da, răspunse marinarul.

— „Da, mulţumesc, domnule Pritchard, zice. Măcar atît lucru pot face pentru dumneata, să-i pun un semn special în eventualitatea că ţi-ai schimba părerea. Nu

prea e cerută de ceilalți mărinari, îmi spune, însă totuși ca să nu existe nici un risc, am s-o așez eu pe rîndul din fund al raftului." Și luînd de pe bar cuțitașul cela în formă de delfin, de care ne foloseam noi ca să retezăm capul trabucului — îl ții minte, Pye ? — își tăie o bucată din panglica de la păr și o făcu fundă în jurul a cît mai rămăseseră, exact patru sticle. Asta se petrecea în '97, nu... în '96. În '98 eram pe *Resilient* — staționat în China — în plină cursă. În 1901, luați aminte, eram pe *Carthusian*, înapoi în golful Auckland. Firește că m-am dus și eu cu toți ceilalți s-o vedem pe doamna Bathurst și să văd cum îi merge. Îi mergea bine, ca de obicei. (Ții minte copacul acela mare de pe trotuar, lîngă barul cu intrarea dinspre stradă, Pye ?) N-am apucat să spun ceva anume (erau prea mulți cei care vorbeau), că ea m-a și observat deîndată.

— Asta nu era greu, mi-am dat eu cu părerea.

— Stați o clipă. Mă îndreptam spre tejghea, cînd „Ada, îi zice nepoatei ei, adu berea favorită a sergentului Pritchard" și, credeți-mă toți cîți sînteți aici, domnilor, mai înainte ca să pot da mîna cu ea, cele patru sticle de Slits, purtînd la gît sub formă de fundă panglica ei de păr, se și aliniaseră în fața mea și-n vreme ce destupa prima sticlă, mă privi pe sub sprîncene cu privirea ceea din depărtări a ei și „domnule Pritchard, zice, trag nădejde că nu ți-ai schimbat părerea în privința băuturii dumitale favorite". Asta-i genul de femeia ce era... după cinci ani !

— Nu izbutesc totuși s-o *văd* încă, zise Hooper, dar cu bunăvoință în glas.

— Niciodată... niciodată și în nici o împrejurare n-a șovăit să dea de mîncare unui ghinionist ori să sfarăme capul unei vipere, adăugă Pritchard plin de avînt.

— Asta nu mă miră. Maică-mea, spre pildă, e la fel.

Uriașul fremătă înlăuntrul uniformei sale și-și purtă ochii înspre tavanul vagonului.

Pyecroft grăi dintr-odată :

— Cu cîte femei ai avut relații pe tot întinsul pămîntului acestuia, măi Pritch ?

Pritchard se făcu roșu stacojiu pînă la rădăcina perilor scurți de pe gîtul lui gros ca de taur.

— Cu sute, răspunse tot Pyecroft. Şi eu la fel. De cîte din ele îţi poţi aminti precis, cu excepţia primei şi poate a ultimei — şi *a încă uneia* ?

— De puţine, de extraordinar de puţine, dacă stau să mă gîndesc, răspunse uşurat sergentul Pritchard.

— Şi de cîte ori s-a întîmplat să te duci la Auckland ?

— O dată... de două... începu Pritchard. Nu, desigur însă că nu de mai mult de trei ori, în zece ani. Dar îmi pot aminti de fiecare dată cînd am văzut-o pe doamna B.

— Aşijderea şi eu... iar eu n-am fost la Auckland decît de două ori... ţin minte cum şedea şi ce spunea şi cum arăta. Ăsta-i secretul. Nu frumuseţea, la drept vorbind, şi nici un fel frumos de a vorbi. E *altceva*. Unele femei rămîn în amintirea unui bărbat dacă le-a văzut mergînd pe stradă, dar cu cele mai multe poţi trăi o lună întreagă şi cînd mai treci pe acolo greu ţi-ar veni, pe cuvîntul meu, să juri în faţa legii că le-ai auzit sau nu vorbind prin somn.

— A ! făcu Hooper. Aşa ne apropiem de adevăr. Am cunoscut doar două femei în genul ăsta.

— Şi n-au avut nici un cusur ? întrebă Pritchard.

— Absolut nici unul. Sînt sigur.

— Dar dacă un bărbat se prinde de o femeie de felul ăsta, domnule Hooper ? continuă Pritchard.

— Ori înnebuneşte... ori se izbăveşte, veni încet răspunsul.

— Adevărat aţi grăit, recunoscu sergentul. N-aţi trăit degeaba, domnule Hooper, aţi văzut şi aţi înţeles multe. Ia să mă uit mai bine la dumneavoastră.

Îşi aşeză sticla pe masă.

— Şi de cîte ori o văzuse Vickery ? întrebai eu.

— Ăsta-i afurisitul şi nepătrunsul mister, răspunse Pyecroft. Nu-l întîlnisem niciodată, pînă ce nu m-am îmbarcat pe *Hierophant* şi nimeni de pe vapor nu ştia mare lucru despre el. Vedeţi, era ceea ce numim noi un om superior. Odată ori de două ori, în timpul călătoriei, mi-a vorbit de Auckland şi de doamna B. Ulterior mi-am adus aminte de asta. Trebuie că se petrecuseră multe între ei, după cum m-a purtat pe mine gîndul. Luaţi însă aminte, v-o spun doar pe scurt, deoarece — cum vine

vorba — tot ce știu, știu și eu din a doua mînă, ori poate că ar trebui mai nimerit să spun că din a treia mînă.

— Cum ? întrebă Hooper tăios. Trebuie să fi văzut ori să fi auzit.

— Daaa, făcu Pyecroft. Credeam și eu că văzul și auzul sînt singurele căi regulamentare pentru dovedirea faptelor, dar pe măsură ce îmbătrînim ne facem mai îngăduitori. Presupun că cilindrii funcționează mai liber... Erați la Cape Town, în decembrie trecut, cînd a venit circul Phyllis ?

— Nu — eram în nord, răspunse Hooper, nițel enervat de schimbarea conversației.

— Întreb, deoarece ăia aveau un spectacol nou cu caracter științific numit „Prieteni și cămin pe doi bani jumate".

— A, vrei să vorbești de cinematograf — filme cu campionate de box și cu vapoare. Le-am văzut și-n nord.

— Da, cinematograf ori biograf [1] — cum i se mai spune. Podul Londrei cu omnibuze — un vas de război ieșind în larg — o paradă de pușcași marini la Portsmouth și expresul de Plymouth sosind la Paddington.

— Le-am văzut pe toate, le-am văzut pe toate, vorbi Hooper nerăbdător.

— Noi cu *Hierophantul* am sosit tocmai înainte de Crăciun și învoielile se căpătau ușor.

— Cred că oricine se satură de Cape Town mai repede decît de orice altă escală. Pînă și Durbanul e mai îmbietor, am fost acolo de Crăciun, interveni Pritchard.

— Nefiind un credincios al vreunui *peeris* [2] indian, cum îi spunea doctorul nostru vistierului, nu pot preciza. Circul acela mi s-a părut formidabil, după o perioadă de instrucție cu muschete în Mozambic. N-am putut să mă fac liber în primele două ori trei nopți, din pricina unei... cum să-i spun ?... încurcături cu locotenentul nostru de la torpile, pe puntea submersibilă, unde cîțiva reprezentanți ai elitei din ținuturile de vest se învredniciseră și ei să monteze, fără grabă, un giroscop ; îmi aduc însă aminte că Vickery a coborît pe uscat cu dul-

[1] Biograf : marca de fabricație a celei dintîi mașini cinematografice americane (1897).

[2] Sfînt musulman.

gherul nostru, Rigdon — noi îi ziceam moş Crocus [1]. În general Crocus nu-şi părăsea vasul decît dacă era scos cu o macara, dar *dacă* se întîmpla să plece, apoi nu se întorcea decît clătinîndu-se ca un crin doldora de rouă. Am făcut noi ce-am făcut şi l-am adus cu bine în seara aceea la culcare, dar cele ce-a spus despre Vickery în calitate de camarad potrivit pentru un subofiţer de capacitatea lui cubică — mai înainte de a-l fi putut noi linişti — au fost, ca să spun aşa, nişte chestii usturătoare.

— Îl cunosc pe Crocus de pe *Redoutable*, vorbi sergentul; am fost acolo împreună. E o figură cum nu sînt multe.

— A doua zi, seara, m-am dus la Cape Town cu Dawson şi cu Pratt; dar chiar în uşa circului — de cine dăm? de Vickery. „A, zice, eşti omul pe care-l căutam. Vino de şezi lîngă mine. Pe-aici, la locurile de-un şiling." Am dat înapoi deîndată, pentru că locurile de doi bani jumate într-adevăr se potriveau mai bine cu aşa zisele mele finanţe. „Hai vino, zice Vickery, plătesc eu!" Fireşte că m-am despărţit de Pratt şi de Dawson, în speranţa unor băuturi la înălţimea locurilor. „Nu, zice el, după ce făcui o aluzie în acest sens, nu acum. Nu acum. Cît pofteşti, după aceea, dar acum am nevoie de dumneata treaz." I-am văzut chipul, chiar atunci, sub un felinar şi expresia lui m-a vindecat cu desăvîrşire de orice sete. Să fiu precis. Nu m-a speriat. Mi-a stîrnit însă îngrijorarea. Nu pot să vă spun cum arăta, dar efectul acela l-a avut asupră-mi. Dacă vreţi să ştiţi, mi-a adus aminte de lucrurile acelea din sticlele prăvăliilor cu buruieni de leac din Plymouth — conservate în spirt. Lucruri albe şi moi dinainte de naştere, cum ar veni.

— Ai o minte murdară, Pye, spuse sergentul aprinzîndu-şi din nou pipa.

— Se poate. Eram în primul rînd de scaune, iar filmul „Prieteni şi cămin" şi aşa mai departe a rulat chiar pe la începutul spectacolului. Vickery mi-a pus mîna pe genunchi, cînd a început numărul. Dacă vezi ceva care te frapează, zice, să-mi faci un semn. Şi pe

[1] Şofran.

urmă s-a pus ca să ţăcăne din dinţi. Am văzut podul Londrei şi cîte altele şi tot aşa mai departe, cît se poate de interesant. Nu mai văzusem asemenea spectacol. Auzeai un mic dinam care parcă bîzîia, dar pozele erau lucrul cel mai de seamă — vii şi mişcătoare.

— Le-am văzut, aprobă Hooper. Sînt luate desigur după natură, la faţa locului — vedeţi.

— Apoi iată că apăru pe marea pînză a lanternei magice trenul de vest care intra în gara Paddington. Am văzut mai întîi peronul şi hamalii care aşteptau. Apoi s-a arătat locomotiva, cu partea din faţă spre noi, şi femeile din rîndul întîi au sărit în sus ; într-atîta venea de direct către spectatori. Apoi s-au deschis portierele şi călătorii au coborît şi hamalii au luat bagajele — întocmai ca în realitate. Numai... numai că atunci cînd înaintau prea mult spre noi cei care priveam, ei păşeau — ca să zic aşa — afară din fotografie. Vă pot asigura că mă interesa foarte mult. Ca şi pe toţi ceilalţi. Şi tocmai urmăream pe-un bătrîn căruia îi căzuse din mînă o carte şi care încerca s-o ridice, cînd, călcînd foarte încet, din spatele a doi hamali — purta o poşetă mică şi privea ba-ntr-o parte ba în cealaltă — se iveşte cine ? doamna Bathurst. Felul ei de a merge nu şi-ar afla asemănare printre o sută de mii de alte femei. Ea a venit în faţă — chiar drept în faţă şi s-a uitat la noi cu privirea aceea din depărtări la care a făcut aluzie şi Pritch. Apoi a continuat să meargă pînă ce a ieşit din poză — ca o umbră care-ar sări peste o lumînare şi cînd a dispărut, l-am auzit pe Dawson de pe locurile ieftine din spatele nostru cum strigă : „Doamne ! Uite-o pe doamna B. !“

Hooper îşi înghiţi saliva şi se aplecă înainte, foarte atent.

— Vickery îmi atinse din nou genunchiul cu mîna. Ţăcănea din cei patru dinţi falşi ai săi, cu maxilarul lăsat în jos, ca un difteric înainte de a-şi da ultima suflare. Eşti sigur ? îmi zice. Sigur, zic, nu l-ai auzit pe Dawson cum a dat glas ? Nu încape nici o îndoială, ea e. Eram sigur şi aşa, zice, dar te-am adus aici ca să nu mai poată încăpea nici o îndoială. Vrei să mai vii odată cu mine, mîine ?

— Cu plăcere, îi răspund, am impresia că mă întîlnesc cu prieteni vechi.

— Da, zice, deschizîndu-şi ceasul, chiar aşa. Vor trece douăzeci şi patru de ore minus patru minute, pînă s-o văd din nou. Şi-acum hai şi-om bea ceva, propune. Poate să-ţi pară curios, dar nu mi-e de nici o folosinţă. Continuă să dea din cap şi să se poticnească de picioarele oamenilor, ca şi cum ar fi fost beat. Mă aşteptam să bem ceva la repezeală şi să ne întoarcem degrabă, deoarece vroiam să văd numărul cu elefanţii dresaţi. Cînd colo Vickery începu să circule prin oraş pe distanţe calculabile în noduri marine şi să intre în cîte un bar la aproximativ fiecare trei minute, după ora de la Greenwich. Nu-s mare băutor, deşi sînt prezenţi aici unii — îşi îndreptă către mine privirea-i de neuitat — care se poate să mă fi văzut mai mult ori mai puţin saturat de înmirezmată băutură. Cu toate acestea, dacă beau, apoi îmi place să beau în poziţie de ancorare iar nu la o viteză medie de optsprezece noduri pe milă măsurată. E un fel de tanc, cum ar veni, în spatele hotelului aceluia mare... cum îi zice ?

— Molteno Reservoir, mi-am dat eu părerea, iar Hooper încuviinţă şi el.

— Aceea a fost extremitatea la care am ajuns. Am mers pînă acolo şi ne-am întors prin parc — sufla un vînt dinspre sud-est — şi ne-am terminat circuitul lîngă docuri. De acolo am luat-o pe şoseaua spre Salt River şi oriunde apărea cîte o cîrciumă, Vickery intra leoarcă de năduşeală. Nu se uita ce bea — şi restul nu şi-l număra. Umbla şi bea şi transpira tone de sudoare. Am înţeles atunci de ce moş Crocus se înapoiase în starea de care am pomenit, pentru că şi eu cu Vickery am făcut două ore de manevră din asta rătăcitoare şi cînd ne-am întors la bază nu mai era un singur atom uscat pe mine ori în mine.

— Şi a spus ceva ? mă-ntrebă Pritchard.

— Iată sumarul conversaţiei sale de la 7.45 p.m. pînă la 11.15 p.m. : „Să mai bem una". Şi a fost seară şi a fost dimineaţă şi a fost o zi, cum zice Scriptura... Dar ca să scurtez o poveste aşa de lungă, m-am dus la Cape Town cinci seri de-a rîndul cu meşterul Vickery şi-n tot acel

timp trebuie că am bătut vreo cincizeci de noduri pe uscat și că am înghițit vreo opt-nouă litri din cele mai parșive băuturi din cîte se află la sud de ecuator. Lucrurile se repetau invariabil. Două locuri de-un șiling pentru el și mine ; cinci minute de film și poate patruzeci și cinci de secunde cu doamna B. venind către noi cu privirea aceea ca din depărtări în ochi și cu poșeta în mînă. Apoi ieșirea din sală... și pe urmă dă-i cu băutura pînă la ora plecării trenului.

— Dumneata ce ți-ai închipuit ? spuse Hooper scotocind cu mîna în buzunarul vestei.

— Mai multe lucruri, zise Pyecroft. La drept vorbind, nici n-am terminat de închipuit. Nebun ? Omul era cu desăvîrșire ieșit din minți — trebuie că-și ieșise de luni de zile, de ani de zile din minți ! Știu și eu cîte ceva despre maniaci, cum se cuvine să știe mai orice militar. Am fost pe același vas cu un comandant nebun și cu un secund țicnit — dar nu cu amîndoi dintr-odată, slavă Domnului. V-aș putea chiar da numele a trei căpitani care ar trebui să se găsească într-un ospiciu, dar n-aveți să mă vedeți ocupîndu-mă de alienații mintali pînă ce nu încep să lucreze cu vinciuri și cu berbeci. Odată m-am apropiat nițel, sub vînt, de meșterul Vickery. „Mă întreb ce-o fi făcînd în Anglia ? spun și eu așa. Caută pe cineva, după cît se pare." Asta se petrecea iar în parc, în vreme ce sufla dinspre sud-est și noi ne făceam neostoitul turneu. „Pe mine mă caută", zice el, oprindu-se brusc sub un copac și țăcănindu-și dinții. Cînd nu bea — căci la băutură toți dinții țăcăneau izbindu-se de pahar — țăcănea atunci din cei patru dinți falși mai abitir ca un telegraf Marconi. „Da, pe mine mă caută, zise și urmă foarte blînd și aș putea chiar zice cu afecțiune : *Dar* pe viitor, domnule Pyecroft, ți-aș fi tare îndatorat dacă ai binevoi să-ți mărginești observațiile la băuturile puse în fața dumitale. Altminteri, îmi spune, avînd cele mai bune intenții chiar în privința dumitale, s-ar putea totuși să mă trezesc vinovat de omucidere. Înțelegi ?" mă întrebă. „Cum nu se poate mai bine, zic, dar nu cumva ți-ar prinde bine să știi că în cazul acesta probabilitățile ca și dumneata să fii omorît sînt absolut egale cu acele de a mă pomeni eu lichidat ?" „Deloc, zice, ci-mi

vine a crede că ar fi o ispită pentru mine." Atunci eu — era exact sub felinarul de lîngă podul de la capătul parcului, acolo unde întoarce tramvaiul : „Presupunînd că tentativa de asasinat — ori asasinatul — a fost săvîrşit, cred că ai rămîne atît de rău schilodit încît ulterioara dumitale prindere de către poliţie — căreia va trebui să-i şi dai explicaţii — ar deveni pur şi simplu inevitabilă". „Aşa-i mai bine, zise, petrecîndu-şi mîinile peste frunte, aşa-i mult mai bine, zice, deoarece, ştii, aşa cum sînt acuma, Pye, nu-s deloc sigur că aş putea fi în stare să dau vreo explicaţie". Astea sînt singurele cuvinte precise pe care, după cîte ţin eu minte, le-am schimbat cu dînsul în tot cursul plimbărilor noastre.

— Ce mai plimbări ! zise Hooper. Ce mai plimbări, pre legea mea.

— Erau cronice, afirmă Pyecroft pe-un ton grav, dar n-am cugetat la vreun pericol înainte de plecarea circului. M-am gîndit că atunci, lipsit fiind de stimulentul spectacolului, s-ar putea să-şi canalizeze reacţia asupra mea, cum ar veni, cu o secure. Aşa fiind, după spectacolul final şi plimbarea udă ce i-a urmat, m-am ţinut departe de superiorul meu pe bord, în executarea îndatoririlor sale — dacă mă pot exprima astfel. Am fost prin urmare foarte interesat cînd sentinela m-a informat — eu trecînd prin dreptul sentinelei ori de cîte ori mi-o cerea serviciul — că numitul Click ceruse a fi primit de căpitan. În general ofiţerii subalterni nu răpesc mult din timpul proprietarului de vas, dar Click a stat un ceas şi chiar mai bine de-un ceas dincolo de uşa aceea. Serviciul meu mă ţinea la o distanţă de unde puteam vedea totul. Vickery a ieşit primul şi numai ce dă din cap şi-mi zîmbeşte. Asta mai că m-a azvîrlit peste bord, deoarece văzîndu-i faţa cinci seri de-a rîndul, mai degrabă m-aş fi aşteptat să dau de-un condensator în iad, decît de o schimbare pe faţa aceea — de mă pot exprima astfel. Proprietarul vasului şi-a făcut apariţia ceva mai tîrziu. Pe chipul său nu puteam citi nimic, aşa încît m-am adresat pilotului, care lucra de opt ani cu el şi-l cunoştea mai bine decît cunoştea codul de semnale al marinei. Lamson — căci aşa îl chema pe pilot — parcurse odată ori de două ori prova, mergînd la pas, şi apoi se apropie de mine vizibil

îngrijorat. „Și-a luat expresia de curte marțială, îmi zice Lamson; pe careva îl așteaptă spînzurătoarea. Nu l-am mai văzut cu privirea asta decît o singură dată pînă acum, cînd s-au aruncat vizoarele peste bord pe *Fantastic*." Aruncarea vizoarelor peste bord, domnule Hooper, este tot una cu o rebeliune din decăzutele noastre zile. E un procedeu întrebuințat pentru a atrage atenția autorităților și a ziarului *Western Morning News* — în general de către un fochist. Desigur că vestea a trecut și pe puntea inferioară și ne-am făcut cu toții un fel de mic examen de conștiință. Dar în afara unei cămăși despre care un fochist de gradul II pretindea că pornise ea de una singură din cufărul unui pușcaș drept într-acela al său, nu s-a ajuns la nimic esențial. Proprietarul umbla peste tot locul dînd, ca să zic așa, semnalul de „pregătire pentru a lua parte la o execuție", însă la capătul de vergă nu se afla nici un cadavru. S-a dus să prînzească pe plajă și s-a întors cu mutra lui cea de toate zilele pe la orele 3 p.m. Așa încît Lamson s-a cam făcut de baftă, pentru a fi stîrnit o alarmă nejustificată. Singura persoană care ar fi putut conecta în mod corect pinioanele epicicloidale era unul Pyecroft, după ce i s-a spus că domnul Vickery va pleca spre nord în seara aceea chiar, pentru a prelua niște muniții navale rămase de pe urma războiului în fortul de la Bloemfontein. Nimeni n-a primit ordinul de a-l însoți pe meșterul Vickery. I se spusese să plece la persoana a doua singular — ca unei unități, de unul singur.

Pușcașul marin fluieră cu tîlc.

— Așa am crezut și eu, zise Pyecroft. Am mers la țărm cu el în șalupă și mi-a cerut să-l însoțesc. Țăcănea tare, dar altminteri părea bine dispus.

— Poate că-ți va face plăcere să știi, îmi vorbește el oprindu-se drept în fața intrării principale a grădinii amiralității, că circul Phyllis va da o reprezentație mîine seară la Worcester. Astfel o voi mai vedea încă o dată. Ai avut multă răbdare cu mine, zice.

— Uite ce e, Vickery, i-am spus, de toată chestia m-am săturat pînă peste cap. Fă cum te îndeamnă mintea. Eu nu mai vreau să știu de nimic.

— Tu ! zise. De ce te poți plînge oare ? — n-ai avut altceva de făcut decît să stai și să privești. *Eu* sînt în cuptorul de foc, dar asta, zice, n-are nici o importanță. Am un singur lucru să-ți spun, înainte de a ne fi luat rămas bun unul de la altul. Adu-ți aminte, zice — eram tocmai la poarta grădinii amiralității — adu-ți aminte că nu sînt un ucigaș, deoarece soția mea legitimă a murit pe patul de lăuzie șase săptămîni după plecarea mea. De atîta lucru măcar sînt nevinovat, zice.

— Atunci ce altceva care să conteze ai făcut ? l-am întrebat eu. Ce mai urmează ?

— Urmează tăcerea [1], zice și mi-a strîns mîna și dus a fost, țăcănindu-și dinții în gara Simonstown.

— S-a oprit la Worcester s-o vadă pe doamna Batnurst ? întrebai.

— Nu se știe. S-a prezentat la Bloemfontein, a supravegheat încărcarea munițiilor în camioane și după aceea a dispărut. A plecat — a dezertat dacă vreți să folosiți neapărat termenul acesta — cînd mai avea optsprezece luni pînă la pensie și dacă și cele ce spusese despre nevasta lui erau adevărate, însemna că e un om liber și independent. Cum tălmăciți lucrurile ?

— Bietul om ! vorbi Hooper. Să te duci s-o vezi așa în fiecare seară ! Mă întreb ce-o fi fost.

— Am stat nopți întregi să mă gîndesc, pînă ce mă apuca durerea de cap.

— Dar sînt gata să jur că doamna B. n-a avut nici un amestec în treaba asta, rosti sergentul fără șovăială.

— Nu. Orice fărădelege ori înșelătorie va fi fost, el este cel ce a săvîrșit-o, de asta sînt sigur. A trebuit să-i vadă fața cinci seri de-a rîndul. Nu prea-mi face mare plăcere să circul la vîrsta mea pe străzile din Cape Town, pe-un vînt din sud-est. Parcă-i aud și acum dinții care-i țăcăneau metalic.

— A, dinții aceia, zise Hooper și mîna i se îndreptă încă odată către buzunarul vestei. Dinții falși sînt ceva permanent. Auzi de ei în toate procesele de asasinat.

— Ce crezi că știa... ori că a făcut comandantul ?

---

[1] Aluzie la versul shakespearian : *The rest is silence* (restul e tăcere), rostit de Hamlet.

— Într-acolo nu mi-am îndreptat niciodată cercetările, răspunse Pyecroft fără a roși.

Am stat cu toții pe gînduri, bătînd tactul pe sticlele goale de bere, în vreme ce excursioniștii, arși de soare, uzi și plini de nisip, treceau unii după alții prin fața ușii noastre cîntînd *Caprifoiul și albina*.

— Nostimă fetița ceea de sub *Kapje*, zise Pyecroft.

— Nu i s-au dat semnalmente la posturile de poliție ? se interesă Pritchard.

— Te întrebasem înainte de venirea dumnealor, mi se adresă Hooper, dacă întîmplător cunoști țara Wankiilor, în drum spre Zambez, undeva dincolo de Bulawayo ?

— Credeți că ar fi luat-o pe acolo, încercînd să ajungă către lacul acela cum îi zice ? întrebă Pritchard.

Hooper clătină din cap și continuă :

— Uite, aici drumul e destul de ciudat. O ia printr-o pădure deasă de tek — de fapt un fel de mahon — fără nici un cotiș pe o distanță de șaptezeci și două de mile. Mi-a deraiat acolo un tren de douăzeci și trei de ori pe o distanță de numai patruzeci de mile. Trebuie să știți că am fost prin zonă luna trecută înlocuind pe-un inspector bolnav. Mi-a cerut să caut doi vagabonzi ascunși în pădurea de tek.

— Doi ? se minună Pyecroft. Nu-l invidiez pe celălalt, dacă...

— Sînt vagabonzi cu nemiluita pe-acolo, de cînd cu războiul [1]. Inspectorul mi-a spus că am să dau de ei la linia de garare de la M'Bindwe. Adevărul e că le dăduse niște mîncare și ceva chinină. Am plecat c-un tren de supraveghere a lucrărilor de construcție. Mă tot uitam după ei. I-am zărit de la o distanță de cîteva mile, drept înainte pe linie, așteptînd în pădure. Unul stătea în picioare la capătul liniei, iar celălalt se lăsase pe vine și se uita în sus la primul.

— Ce-ai făcut pentru ei ? spuse Pritchard.

— Mare lucru nu mai puteam face, decît să-i înmormîntez. Trecuse o furtună peste pădurea aceea și erau amîndoi morți, tari ca piatra și negri ca mangalul. Asta și erau de fapt — niște mangal. S-au sfărîmat în bucăți,

[1] Războiul anglo-bur (1899—1902).

pe fondul negru. În bucăți s-a sfărîmat și el, ca și celălalt, lăsat pe vine și privind în sus, amîndoi leoarcă de ploaie. Și amîndoi prefăcuți în mangal. Și — căci asta este ceea ce m-a îndemnat să te întreb adineauri despre semnalmente — cel cu dinții falși era tatuat pe brațe și pe piept — o coroană și o ancoră obscenă cu M.V. pe deasupra.

— Le-am cunoscut, vorbi Pyecroft precipitat. E întocmai așa.

— Dar dacă era prefăcut tot în mangal ? întrebă Pritchard cutremurîndu-se.

— Știi cum scrisul apare alb pe-o scrisoare arsă ? Ei bine, vedeți, așa a fost. I-am înmormîntat în pădure și eu am ținut... Dar a fost prietenul dumneavoastră al amîndorura, domnilor.

Domnul Hooper își îndepărtă mîna de la buzunarul gol al vestei.

Pentru o clipă Pritchard își acoperi fața cu mîinile, ca un copil care se ferește să vadă cu ochii lui ceva urît.

— Și cînd mă gîndesc la ea, acolo-n Hauraki ! murmură... cu panglica ei de păr pe sticlele mele de bere. Ada, i-a spus nepoatei sale... Doamne !

Într-o după amiază de vară, cînd înflorește caprifoiul
Și natura toată pare a se odihni,
Sub umbrar, printre florile-nmiresmate
Ședea o fată cu cel pe care cel mai mult îl iubi.

cîntau excursioniștii care așteptau trenul la Glengariff.

— Mă rog, zise Pyecroft, nu știu cum vedeți dumneavoastră lucrurile, dar eu care i-am văzut fața cinci seri de-a rîndul, sînt pornit să dau pe gît restul de bere și să zic slavă Domnului că a murit.

O consfătuire a puterilor

Viața trăiește doar în viață și nu
rătăcește
Spre alte țări dacă acasă-s bune
toate:
„Tare ca spuma oceanului", zice
spuma oceanului.

Începerea plutea în fumul albastru a trei lulele și al unui trabuc. Perioada permisiilor începuse în India și, drept trufanda, de cealaltă parte a apei, trimise înapoi în țară, pe „Tick" Boileau, din regimentul 45 de cavalerie bengaleză, care, după o absență de trei ani, trecu să mă vadă și pe mine pentru a răscoli astfel împreună vechi amintiri. Soarta, care știe ea ce face, ni l-a trimis pe aceeași scară și în cursul aceleiași ore, pe Pruncul proaspăt sosit din Birmania de nord; acesta, privind pe fereastră odată cu Boileau, văzu trecînd pe stradă pe un anume Nevin, de curînd ofițer într-un regiment *gurkha*[1] și care luase parte la expediția Muntelui Negru. Îi strigară în gura mare să urce și strada întreagă află că într-adevăr doreau să-l vadă că urcă. El sui, și-n camera mea se dezlănțui ca un fel de pandemoniu, dat fiind că ne întîlniserăm venind de la capetele lumii, că trei dintre noi eram în vacanță, că nici unul dintre noi nu împlinise douăzeci și cinci de ani și că toate plăcerile întregii Londre stăteau la dispoziția bunului nostru plac.

Boileau se așează pe singurul scaun liber; Pruncul, în virtutea corpolenței sale, ocupă sofaua; iar Nevin, mic de stat, se aciui turcește deasupra bibliotecii turnante, după care am exclamat toți: „Cine-ar fi zis!" și „Ce cauți aici?" pînă-n clipa cînd, temele teoretice fiind epuizate, am atacat inevitabilele subiecte profesionale. Boileau, cu totul absorbit de marele său proiect, încerca să

[1] Regiment din armata britanică, format cu oameni din Nepal. *(N. tr.)*

obţină a fi numit în calitate de ataşat militar la Sf. Petersburg ; Nevin nutrea nădejdi cu privire la şcoala de ofiţeri de stat major, iar Pruncul pusese în mişcare cerul, pămîntul şi regimentul de gardă călare, ca să obţină un brevet de ofiţer în armata Egiptului.

— La ce bun ? întrebă Nevin, şi învîrti biblioteca.

— La foarte multe ; sigur că dacă te bagă într-un regiment de *fellahi* eşti pierdut : dar dacă te numeşte într-un corp sudanez eşti ca-n sînul lui Avraam. Ăştia-s luptători de mîna întîi şi ia gîndiţi-vă niţel la situaţia privilegiată pe care o va avea Egiptul în viitorul conflict.

Asta însemna să torni gaz peste foc. Porniräm cu toţii, siguri de noi, să rezolvăm problema Asiei centrale, azvîrlind corpurile de armată de la Helmund pînă în Kaşmir cu o îndrăzneală depăşind orice închipuire. Fiecare tînăr îşi schiţa singur un plan de campanie şi după ce am rezolvat fiecare amănunt al bătăliei supreme, ni i-am omorît pe toţi ofiţerii superiori, ne-am manevrat fiecare divizia şi mai că am rupt atlasul în două străduindu-ne să ne explicăm unul altuia teoriile, Boileau simţi chiar nevoia de a-şi ridica vocea deasupra larmei, spre a proclama :

— Oricum, are să fie un tărăboi, cum n-a mai fost de cînd e cerul şi pămîntul.

Cuvinte pronunţate pe un asemenea ton, încît această convingere a sa pătrunse pînă-n adîncurile scării.

Intră în răstimp, invizibil prin fum, Gulliem Taciturnul.

— E un domn care vrea să vă vadă, dom'le, zise el.

Şi pieri, lăsînd în locu-i pe domnul Eustache Cleever în carne şi oase. Gulliem l-ar fi introdus în cameră şi pe *balaurul din Wantley* [1], cu o aceeaşi nepăsare faţă de cei prezenţi.

— Îţi cer... cer iertare. Nu ştiam că ai mosafiri... Eu...

Dar nu s-ar fi cuvenit să-l lăsăm pe domnul Cleever să plece ; era un om mare.

Băieţii rămăseseră fiecare la locul său, căci mişcarea cea mai mică ar fi obturat odăiţa. Văzînd însă părul că-

[1] Aluzie la o legendă din ţinutul Yorkshire din Anglia. *(N. tr.)*

runt al noului venit, se ridicară după aceea în picioare, iar Pruncul, după ce prinse numele, vorbi :

— Sinteţi... sinteţi cel care a scris cartea intitulată *Aşa cum era la început* ?

Domnul Cleever mărturisi a fi scris acea carte.

— Atunci... atunci nu ştiu cum să vă mulţumesc mai bine, domnule, spuse Pruncul îmbujorîndu-se de tot. Am crescut în regiunea pe care o descrieţi... ai mei toţi locuiesc şi azi acolo ; am citit cartea pe cînd eram în tabără pe Hlinedatalone, şi am recunoscut fiecare creangă, fiecare piatră, şi de asemeni dialectul ; da, pe Jupiter, era ca şi cum aş fi fost acasă şi i-aş fi auzit pe ţărani vorbind. Nevin, cunoşti *Aşa cum era la început* ? Tiii... adică Boileau a citit-o şi el.

Domnului Cleever i s-au adus, în public şi în particular, tot atîtea laude cîte poate absorbi fără primejdie un singur om ; dar îmi păru că admiraţia care aprindea ochii Pruncului şi uşoara agitaţie ce se produse în mica noastră societate îl mişcară cu adevărat.

— Nu doriţi să şedeţi pe sofa ? întrebă Pruncul. Am să trec eu pe scaunul lui Boileau şi...

Se întrerupse aruncîndu-mi o privire spre a mă îmboldi să-mi îndeplinesc îndatoririle de gazdă ; eu însă rămăsesem uitîndu-mă la faţa romancierului. Lui Cleever nici prin gînd nu-i trecea să plece şi se instală pe sofa.

Dînd ascultare primului mare precept al armatei, şi anume că „toate bunurile sînt comune, cu excepţia banilor, iar pentru aceştia n-ai decît să te adresezi primului om ce-ţi iese în cale", Pruncul oferi tutun şi băuturi. Era minimum ce putea face, dar nici cele mai linguşitoare laude nu ar fi putut exprima nici măcar pe jumătate admiraţia şi respectul Pruncului, cum o ştiură spune simplele cuvinte : „Îmi veţi spune cînd să mă opresc", rostite de el cînd plecă gîtul sticlei deasupra înaltului pahar.

Cleever zise „opreşte-te" şi spuse multe altele, căci avea o gură de aur şi stătea în atmosfera aceea de „cult al eroilor" lipsit de orice urmă de amor propriu. Băieţii îi puneau întrebări cu privire la zămislirea cărţii şi vroiau să afle dacă e lucru greu să scrii şi cum de-i veneau lui ideile ; iar el răspundea cu aceeaşi absolută

simplitate, care însufleţea toate întrebările. Ochii lui mari scăpărau, iar mîinile-i lungi şi subţiri i se plimbau prin barba sură de care trăgea în focul discuţiei. Părăsi încetul cu încetul pronunţarea vibrată a vocalelor lungi, acel nedefinit „ee" care străbate orice discurs al castei mandarinilor, părăsi şi alegerea grijulie a cuvintelor, spre a trece la vocale grăite cu gura larg deschisă, ceea ce — pentru unul ca el cel puţin — reprezenta o adevărată orgie de limbaj familiar. Pe băieţii aceia care-i sorbeau atît de respectuos vorbele, nu-i putea înţelege pe deplin. Urma cureluşei căştii militare care încă se vădea albă şi nebronzată pe pomeţi şi maxilare, junii ochi fermi, încreţiţi pe la colţurile pleoapelor de cît tot priviseră la lumina incandescentă a unui soare dogoritor, răsuflarea calmă şi lentă şi un fel de a vorbi ciudat, concis, vioi păreau să-l uimească deopotrivă. Era în stare a făuri bărbaţi şi femei şi a-i trimite la marginile pămîntului, spre a desfăta şi mîngîia; cunoştea toate înfăţişările ogoarelor şi le putea tălmăci orăşenilor şi nu-i erau tăinuite inimile multora din cei de la oraşe şi de la ţară, dar abia dacă în patruzeci de ani avusese o legătură mai strînsă cu ceea ce se numeşte „ofiţerul inferior de trupă". Le-a spus-o băieţilor în felul acela care era numai al lui.

— Desigur, dealtfel cum aţi fi putut avea asemenea legături? se arătă înţelegător Pruncul. Sînteţi... sînteţi cineva cu totul deosebit, nu-i aşa, domnule?

Pruncul îşi exprima ideile mai curînd cu ajutorul tonului, decît cu al cuvintelor, dar Cleever gustă complimentul.

— Nu sîntem decît sublocotenenţi, se scuză şi Nevin, şi nu cu astfel de oameni aveţi, cred, prilejul de a vă întîlni deseori în viaţa dumneavoastră.

— Asta aşa e, confirmă Cleever. Trăiesc mai ales printre oameni care scriu, pictează, sculptează şi aşa mai departe. Avem propriile noastre subiecte de conversaţie şi propriile noastre preocupări şi de lumea din afară nu ne sinchisim prea mult.

— Trebuie să fie cît se poate de nostim, vorbi Boileau la întîmplare. Aveam şi noi grijile şi expresiile noastre proprii, dar firește că nu-s nici pe departe atît

de interesante ca ale dumneavoastră. Cunoaşteţi pe toţi cei care au făcut vreodată ceva ; iar noi umblăm creanga prin lume şi nu facem nimic.

— Armata-i o meserie de trîndav, îşi dădu Nevin cu părerea, dacă nu te străduieşti s-o scuturi niţel. Cînd nu-i nimic de făcut, nimic nu faci şi zaci tolănit.

— Ori încerci să obţii un bilet pe undeva, să fii gata pentru următorul spectacol, rîse Pruncul.

— Mie unuia, vorbi Cleever cu glas scăzut, simpla idee a războiului mi se pare atît de străină şi de nefirească, atît de fundamental vulgară, dacă-mi este îngăduit să mă exprim astfel, încît abia dacă vă pot aprecia senzaţiile. Deşi de bună seamă că orice schimbare în raport cu viaţa în oraşele de garnizoană trebuie să vi se pară o binecuvîntare cerească.

Ca mulţi alţi englezi sedentari, Cleever credea că fraza aceasta luată din ziare şi citată de el rezuma întreaga datorie a forţelor armate, mulţumită străduinţelor cărora putea să se bucure în tihnă de viaţa cu multiple manifestări ce ducea. Remarca însă nu era prea nimerită, căci Boileau tocmai venise de pe graniţă, Pruncul luase parte şi el aproape optsprezece luni la acţiuni de război, iar micul roşcovan ce purta numele de Nevin dormise două luni sub firmamentul cerului liber risc îndu-şi din plin viaţa. Nici unul din ei nu încercă însă a da vreo explicaţie, pînă ce eu mă hazardai să scot în evidenţă că fuseseră cu toţii în serviciu activ şi nu prea erau obişnuiţi să tăndălească. Cleever asimilă spusele mele încetişor.

— Serviciu activ ? zise (Apoi, aşa cum ar putea să întrebe un copil :) Spune-mi ! Spune-mi tot ce ştii despre toate.

— Ce anume doriţi să vă spunem ? răspunse Pruncul, peste măsură de încîntat că marele om îl interpelează pe el.

— Pentru numele lui Dumnezeu ! Cum de te-aş putea face să înţelegi, dacă nu simţi singur. Dar mai întîi, ce vîrstă ai ?

— Împlinesc douăzeci şi trei în iulie care vine, rosti neîntîrziat Pruncul.

— Eu am douăzeci şi patru, spuse Nevin.

— Şi cu douăzeci şi doi, încheie Boileau.

— Şi-aţi fost cu toţii în serviciu activ ?

— Am hoinărit cu toţii pe ici pe colo, domnule, dar Pruncul e adevăratul veteran călit în lupte. A lucrat doi ani în Birmania, îl recomandă Nevin.

— Cînd vorbiţi de lucru ce înţelegeţi prin asta, fiinţe extraordinare ce sînteţi ?

— Explică, Pruncule, tu, hotărî Nevin.

— Ei, înseamnă a păstra lucrurile în general în ordine, a-i urmări niţel pe micii *dakuşi* — ăştia-s *dacoiţii* — şi aşa mai departe. N-am ce explica prea mult.

— Hotăriţi-l pe acest tînăr Leviatan să vorbească, ceru Cleever nerăbdător, pe deasupra paharului său.

— Cum de-ar putea vorbi ? am intervenit eu. El a făcut treaba. Amîndouă — făcutul şi vorbitul — nu merg laolaltă. Ţie însă, nu vezi, Pruncule, ţi se porunceşte a vorbi.

— Despre ce ? Am să încerc.

— Cuvinteazâ despre un *daur*. Ai fost la nenumărate, îl sfătui Nevin.

— Ce-o mai fi şi asta ? Are cumva armata un limbaj al ei ?

Pruncul se făcu roşu ca racul. Se temea că-i luat în tărbacă şi-i era nesuferit să-i dea cu gura în prezenţa unor străini ; dar cel care aştepta era autorul lui *Aşa cum a fost la început*.

— Vedeţi, toate acestea sînt atît de noi pentru mine, stărui Cleever : şi... şi... aţi spus că v-a plăcut cartea mea.

De data aceasta era un apel direct, pe care Pruncul îl putea înţelege, aşa că începu oarecum tulburat, folosind din plin expresii argotice de vădirea sfiiciunii încercate...

— Opriţi-mă, domnule, dacă spun ceva ce nu puteţi urmări. Cam cu vreo şase luni înainte de a pleca în concediu din Birmania, eram pe malul Hlinedatalonului, tocmai sus în apropierea statelor San, cu cu şaizeci de Tommies [1] — adică soldaţi de rînd — şi cu un alt sublocotenent, mai în vîrstă ca mine cu un an. Operaţia din Birmania era un război la nivel de ofiţeri inferiori şi forţele noastre erau împărţite în mici detaşamente care

[1] De la foarte răspînditul prenume propriu Tom.

toate parcurgeau ţara şi încercau să-i ţină pe *dacoiţi* la respect. *Dacoiţii*, ştiţi, se distrau de minune: ungeau femeile cu petrol înainte de a le da foc, ardeau satele şi răstigneau populaţia.

Mirarea se adînci în ochii lui Eustace Cleever. Nu-şi putea închipui că, sub vreo formă oarecare, mai exista crucea ca obiect de tortură.

— Aţi asistat cîndva la vreo răstignire? întrebă scriitorul.

— Nu, firește. Doar n-aş fi îngăduit să aibă loc; dar am văzut cadavrele. *Dacoiţii* aveau un sistem al lor de a da drumul cadavrului răstignit pe firul apei în jos, pe o plută, numai aşa ca să arate că se ţin tari şi că se distrează. Da, iată felul de oameni de care trebuia să mă ocup eu.

— Singur? făcu Cleever.

Însingurarea sufletului o putea înţelege — mai bine ca oricine — dar niciodată nu se îndepărtase fizicește la zece mile de semenii săi.

— Îi aveam pe soldaţi alături, altminteri eram de fapt singur. Postul cel mai apropiat care mi-ar fi putut da ordine se găsea la o depărtare de cincisprezece mile, şi ca să le facem comunicări foloseam heliograful, şi ei la fel, spre a ne transmite ordine — mult prea multe ordine.

— Cine vă era comandant? întrebă Boileau.

— Bounderby — maiorul. *Pukka*[1] Bounderby; mai degrabă *bounder*[2] decît *pukka*. A păţit-o pe undeva pe lîngă Bhamo. Împuşcat ori înjunghiat, anul trecut, precizează Pruncul.

— Ce înseamnă interludiile acestea într-o limbă străină? mi se adresă Cleever.

— Informaţii profesionale — ceva ca limbajul piloţilor de pe Mississippi, i-am răspuns. Nu-i plăcea de maiorul lui, care a murit de moarte năpraznică. Dă-i drumul, Pruncule.

---

[1] *Pukka* (hindi): autentic, solid, copt. În anglo-indiană: bun.
[2] *Bounder*: ţopîrlan, mojic.

— Mult prea multe ordine. Nu-ți puteai duce oamenii într-un *daur* — asta înseamnă expediție — de două zile, fără a fi beștelit că n-ai cerut autorizație. Și tot ținutul mișuna de banditi. Obiceiul meu era de a trimite iscoade și apoi de a lua măsuri pe baza informațiilor primite. De îndată ce venea careva să-mi anunțe că o bandă se ascundea într-un anume loc, luam cu mine treizeci de oameni și ceva haleală și porneam în căutare, în vreme ce sublocotenentul celălalt rămînea la bază să ardă gazul.

— Gazul ? Aveați introdusă lumina cu gaz ? se miră Cleever.

— Ardea gazul, adică — asta vreau să spun — stătea degeaba, ca și ceilalți treizeci de soldați. Iar cînd mă întorceam, el își lua jumătatea lui de oameni și se ducea să se distreze pe cont propriu.

— Cine era ? vru să știe Boileau.

— Carter — Deeccy, din Aurungbazi. Băiat bun, dar cam prea *zubberdusty* și patru zile din șapte era *bolchar*. A mierlit-o și el. Nu mă întrerupeți însă.

Cleever îmi aruncă o privire deznădăjduită.

— Celălalt sublocotenent, m-am grăbit să-i traduc oaspelui nostru, venea dintr-un regiment indigen și avea purtări arogante. Suferea de febră și acum e mort. Continuă, Pruncule.

— După cîtva timp, am dat de belea sub cuvînt că ne scoteam oamenii să-i expunem pentru orice fleac ; așa că îl consemnam pe semnalizator să nu mai poată descifra ordinele transmise prin heliograf. Apoi o luam din loc și lăsam un mesaj ce urma a fi comunicat la un ceas după ce ieșeam din tabără, ceva cam în genul ăsta : „primit informații importante ; pornesc într-o oră dacă nu primesc contra-ordine". Dacă sosea un contra-ordin, prea puțin îmi păsa. Juram la înapoiere că — bunăoară — ceasul comandantului nu merge bine ori mai știu eu ce. Băieților le plăcea tărășenia și... da, aveam pe unul Tommy care era bardul detașamentului. Punea în versuri tot ce ni se întîmpla.

— Ce fel de versuri ? se arătă curios Cleever.

— Versuri minunate ; și soldații le cîntau. Era și un cîntec însoțit de cor care venea cam așa (Pruncul adoptă tonul melodiilor de cameră de gardă) :

Theeban, regele birman, mare prostie făcu
Atunci cînd trupele în revistă-și trecu
Nu se gîndi că noi din depărtări la Mandalai
Armatele ni le vom trimite cu alai.

— A, splendid ! declară Cleever. Și cît de măreț adevăr exprimă. Ideea unui bard regimental e nouă pentru mine, dar ea pare în realitate foarte firească.

— Se bucura de mare popularitate în rîndurile camarazilor lui, ne lămuri Pruncul. Deîndată ce făceau vreo poznă, el îi și trecea în versuri. Era un bard de mîna întîi. Avea mereu o elegie gata pregătită, cînd izbuteam să punem mîna pe vreun *boh* — adică pe-o căpetenie de *dacoiți*.

— Cum puneați mîna pe ea ?

— De, îl împușcam dacă nu se preda.

— Dumneata ! Ai împușcat oameni dumneata ?

Din partea celor trei tineri se stîrni un fel de chicot stăpînit, interlocutorului lor îi trecu prin minte că o anumită experiență de viață care-i fusese tăgăduită lui (cel ce cumpănea sufletele oamenilor) fusese în schimb din plin împărtășită de acești trei băiețandri cu mutre atît de simpatice. Se întoarse deci către Nevin, care se cocoțase la loc pe bibliotecă și-și reluase poziția de mai înainte.

— Și dumneata, de asemeni ?

— Așa s-ar zice, răspunse Nevin gingaș. Pe Muntele Negru. Azvîrlea cu bolovani asupra plutonului meu. Am luat arma unui soldat și l-am nimerit pe *boh* la cea de a doua lovitură.

— Doamne Dumnezeule ! Și cum te-ai simțit după aceea ?

— Mi-a fost sete. Și-aveam chef să fumez.

Cleever își mută privirea înspre Boileau, cel mai tînăr. Desigur că lui mîinile nu-i erau pătate de sînge.

Boileau clătină din cap și rîse.

— Și dumneata, de asemeni ? repetă Cleever întrebarea.

— Păi, cred că da. Cu mine se punea problema de a fi răpus ori a răpune ; așa că am răpus — unul, doi, prea mult n-am putut face, domnule.

Cleever păru că vrea să pună acum o sumedenie de întrebări, dar Pruncul continuă, purtat de cursul naraţiunii lui.

— Ei, pînă la urmă am fost calificaţi drept golănaşi nedisciplinaţi şi ni s-a dat strașnică poruncă să nu mai scoatem soldaţii din tabără fără a fi primit ordine. Nu mi-a părut rău, pentru că soldatul e o fiinţă foarte pretenţioasă. Vrea să trăiască de parcă ar fi toată vremea în cazarmă. Eu haleam păsări şi grîu fiert, dar oamenii mei îşi cereau cele cinci sute de grame de carne proaspătă, şi cele două sute de grame de asta şi suta de grame de aia şi veneau să-mi ceară tutun de mestecat, cînd ne aflam de patru zile în junglă. Le spuneam : „Pot să vă fac rost de tutun birman, dar să ştiţi că n-am o cantină în buzunar". Habar n-aveau de ce le vorbesc. Vroiau toate delicatesele de sezon, fir-ar să fie.

— Erai singur cînd aveai de-a face cu oamenii ăştia ? vru să ştie Cleever cercetînd cu mîna streaşină la frunte chipul Pruncului.

Părea năpădit de idei noi, despre care s-ar fi zis că-l stingheresc.

— Firește, afară de cazul că puneţi şi ţînţarii la socoteală. Bîzîiau nişte ţînţari aproape tot atît de mari ca şi oamenii. După ce a trebuit să stau inactiv, am început să caut şi eu ceva de lucru ; şi eram prieten la cataramă cu un tip pe care-l chema Hicksey, din poliţie, cel mai de treabă om din cîţi au trăit vreodată în lumea asta. Un om de mîna întîi.

Cleever aplaudă cu o mişcare a capului. Ştia să preţuiască entuziasmul.

— Hicksey şi cu mine lucram în cîrdăşie. Avea la dispoziţie cîţiva agenţi călări din poliţia birmană, tot băieţi unu şi unu, înarmaţi cu săbii şi carabine Snider. Călăream pe nişte ponei birmani îndesaţi, cu scări de şa făcute din sfoară, şei de pînză roşie şi cureluşe de zăbală din şnur de sonerie. Hicksey îmi împrumuta şase ori opt băieţi de-ai lui cînd îi ceream — nişte draci împieliţaţi, iuţi ca argintul viu. Dar flăcăii vorbeau cam

prea multe cu nevestele lor și toate planurile mele ajungeau să fie cunoscute, pînă ce m-am învățat minte să dau de cu seară ordine false de deplasare și a doua zi dimineața s-o iau cu soldații către un cu totul alt sat. Atunci îl prindeam pe drăguțul de *daku* mai înainte de a fi apucat să îmbuce și el ceva și asta îl îmbolnăvea. Tot ținutul din jurul Hlinedatalonelui e ceva oribil; totul nu-i altceva decît o junglă de bambuși cu poteci în spirală, largi cît trece carul. Banditii cunoșteau toate potecile și trăgeau în noi cînd ne prindeau la cîte o cotitură; dar poliția călare cunoștea potecile tot atît de bine ca și ei și îi urmăream pe furiș pe unde mergeau. Odată am dat peste ei și oamenii călare i-au biruit pe cei de jos. În aproximativ o lună de zile stabilisem pacea în tot ținutul pe-o rază de zece mile. După aceea, Hicksey, eu și administratorul civil l-am prins pe Boh Na-ghee. A fost o treabă fainâ!

— Cred că încep să înțeleg puțin, declară Cleever. Vă făcea plăcere să administrați și să vă bateți?

— Desigur. Ce poate fi mai plăcut decît o mică expediție reușită, cînd planurile ți se realizează după dorință, cînd măsurile luate sînt *teek* — corecte adică, și totul *subchiz*, vreau să spun cînd totul se potrivește ca formulele matematice de pe o tablă. Hicksey deținea toate informațiile despre Boh, care incendiase o mulțime de sate, ucisese pe unde apucase, nimicise convoaie guvernamentale și cîte altele. El lenevea într-un sat la vreo cincisprezece mile depărtare, așteptînd să-și poată forma o bandă nouă. Așa că am ticluit să luăm treizeci de polițiști călări și să-l scoatem din bîrlogul său mai înainte ca să fi putut jefui satele unde restabilisem de curînd pacea. În ultimul moment, reprezentantul administrației civile în acel colț al lumii își manifestă intenția de a lua și el parte la operație.

— Cine era ăla? întrebă Nevin.

— Îl chema Dennis, răspunse încet Pruncul. Și n-o să spunem mai mult. E mai mare acum, decît era atunci.

— Dar cîți ani avea puterea civilă? vru să i se precizeze Cleever. Situația începe să prindă cheag în ochii închipuirii mele.

— Avea vreo douăzeci și șase de ani și era foarte instruit reprezentantul. Știa o groază de lucruri, dar nu cred că era îndeajuns de tare pentru a participa la o hăituire de bandiți. Am pornit-o în timpul nopții către satul lui Boh Na-ghee și-am ajuns acolo înainte de a se face ziuă, fără a fi atras atenția nimănui. Dennis venise înarmat pînă-n dinți — două revolvere, o carabină și o mulțime de alte lucruri. Tocmai vorbeam cu Hicksey despre cum să postăm oamenii, cînd Dennis își vîrî poneiul între noi și ne întrebă :

— Eu ce fac ? Eu ce fac ? Spuneți-mi ce trebuie să fac, oameni buni. Nu prea l-au băgat oamenii în seamă ; iar poneiul lui a încercat să mă muște de picior și i-am spus lui Dennis :

— Stai nițel de o parte, frate dragă, pînă ce organizăm atacul.

Dar el se tot băga și nu-și afla astîmpărul și-și tot pipăia friul și revolverele spunînd :

— Vai de mine ! Vai de mine ! Vai de mine ! Ce credeți c-ar trebui să fac ?

Îi intrase omului frica în oase de-i clănțăneau toți dinții.

— Am toată înțelegerea pentru puterea civilă, rosti Cleever. Continuă, tinere Clive [1] !

— Partea ce mai nostimă e că era presupus a fi comandantul nostru. Hicksey îl privi drept în ochi și-i spuse să se alipească pichetului meu. Asta a fost o lovitură joasă pe care mi-a dat-o Hicksey. Dennis își tot vîra poneiul între noi și ne tot pisa, în loc de a cere și el cîțiva soldați și a ocupa și el o poziție, pînă ce mi-am ieșit din pepeni și carabinele au început a pîcîi la celălalt capăt al satului. Atunci i-am spus : „Liniștește-te, pentru numele lui Dumnezeu și șezi acolo unde ești. Dacă vezi pe cineva ieșind din sat, trage în el !“ Știam că nu putea nimeri nici într-o șiră de fîn chiar de-ar fi fost la o distanță de numai un metru. După aceea mi-am trecut de bine de rău oamenii peste zidul grădinii — peste palisade, cum ar veni — și a început distracția. Hicksey îl

[1] *Robert, lord Clive* (1725—1774), întemeitorul dominației engleze în India.

găsise pe Boh în pat, sub plasa apărătoare contra ţînţarilor şi sărise capra peste el.

— A sărit capra ? repetă Cleever. Şi *asta* face parte din război ?

— Da, i-a răspuns Pruncul, care acum se înflăcărase de-a binelea. Nu ştiţi cum băieţii la şcoală sar capra pe deasupra capului cîte unui coleg care sforăie în dormitor ? Boh dormea într-un pat plin de săbii şi de pistoale şi Hicksey coborî asemenea lui Zazel [1] prin plasă şi plasa se încurcă în jurul pistoalelor lui Boh şi ale lui Hicksey şi se prăvăliră cu toţii pe duşumea. Eu unul mă stricam de rîs, iar Hicksey mă înjura pentru că nu-l ajutam. Aşa că l-am lăsat să se descurce singur şi am luat-o spre inima satului. Oamenii noştri lucrau cu sabia şi cu puşca şi *dacoiţii* nu se lăsau mai prejos, iar în toiul harababurii nu mai ştiu care nătîng a dat foc unei case şi a trebuit s-o întindem. Mă reped asupra banditului celui mai din apropierea mea şi fug înspre palisadă, împingîndu-l înainte. El se smuceşte, scapă şi sare de cealaltă parte. Eu după el ; dar cînd eram cu un picior de-o parte a palisadei şi cu al doilea de cealaltă, văd că banditul căzuse drept în capul lui Dennis. Reprezentantul nu se mişcase de la locul unde îl lăsasem. S-au rostogolit împreună pe sol şi carabina lui Dennis porni şi mai că era să mă nimerească pe mine. Banditul se ridică şi-o luă la goană iar Dennis îl ţinti din urmă şi focul carabinei îl izbi în ceafă şi-l aruncă ameţit la pămînt. Nostimadă mai mare nici că s-ar putea vedea într-o viaţă de om. Eu tot stăteam răscrăcărat pe creasta palisadei şi plecîndu-mă din şale, rîdeam în hohote. Dennis se porni însă pe-un plîns cu şiroaie. „Vai, am omorît un om ! zicea. Am omorît un om şi n-am să mai am o clipă de linişte toată viaţa mea ! A murit ? *Spune-mi*, a murit ? Dumnezeule, am omorît un om !“ M-am dat jos şi i-am spus : Nu te prosti.

El însă striga întruna mai departe : „A murit ?“ de-mi venea să-i dau un picior în fund. *Dakul* fusese numai temporar scos din acţiune de către carabina reprezentantului administraţiei civile. Şi-a venit în fire după cîtva timp şi l-am întrebat : „Eşti rănit rău ?“

[1] Diavolul.

A gemut şi mi-a spus : „Nu."

Pieptul îi era însă plin de tăieturi de pe urma faptului că se cățărase peste palisadă. „Asta n-a făcut-o omul alb, mi-a spus, asta am făcut eu, iar pe omul alb l-am aruncat jos."

Tipic birman, nu ? Dennis însă nu vroia cu nici un preț să se liniștească. Îmi spunea : „Leagă-i rănile. Are să-şi piardă tot sîngele. O ! are să-şi piardă tot sîngele !" „Leagă-i-le dumneata, i-am răspuns, dacă eşti atît de îngrijorat." „Nu pot să pun mîna pe el, îmi zice Dennis, dar uite cămaşa mea". Şi-a scos cămaşa, fixîndu-şi bretelele pe pielea goală. Am făcut fîşii din cămaşă şi l-am bandajat pe *dacoit* ca un adevărat specialist. Se uita rînjind tot timpul înspre Dennis, a cărui traistă zăcea pe jos, doldora de sandvişuri. Lacom, al naibii. Am luat cîteva şi i-am oferit şi lui Dennis. „Cum aş putea să mănînc ? îmi spuse. Cum de-mi poți cere să mănînc ? Mîinile ți-s pătate de sîngele *lui* şi mănînci sandvişurile *mele* !" „Ia-o încet, i-am răspuns, o să i le dau lui." Ceea ce am şi făcut şi năpîrstocul a fost foarte mulțumit şi a început să înfulece ca un lup hămesit.

Cleever izbi atît de tare mîna în masă, că paharele goale începură să țopăie.

— Asta-i curată artă ! exclamă. Asta-i meşteşug patent, flagrant. Să nu-mi spui că aşa s-a întîmplat, pe moment !

Pupilele din ochii Pruncului se făcură cît două vîrfuri de gămălie.

— Vă cer iertare, vorbi el rece şi răspicat, dar relatez fapta întocmai cum s-a petrecut.

Cleever se uită o clipă la el :

— Vina e toată a mea, spuse : ar fi trebuit să ştiu. Te rog să continui.

— Din ceea ce a mai rămas din sat, Hicksey a ieşit cu prizonierii şi captivii lui, toți legați burduf. Boh Naghee venea în frunte şi unul din săteni, de îndată ce l-a văzut pe bătrînul tîlhar lipsit de apărare, s-a şi apucat să-i aplice liniştit cît mai multe picioare în fund. Boh a răbdat ce-a răbdat tăcînd chitic, dar apoi a gemut şi am luat aminte la ce se petrecea. Hicksey l-a legat pe sătean şi i-a ars vreo şase solide, cu o nuia de bambus,

ca să-i aducă aminte că prizonierii trebuie lăsaţi în pace. Păcat că nu l-aţi putut vedea pe Boh hlizindu-se. Dar Hicksey era furios pe ei toţi. Se alesese cu o tăietură la cot care-i zgîndărise nervul median şi nu putea să mă ierte că nu-l ajutasem cu Boh şi cu plasa contra ţînţarilor. A trebuit să-i explic că nu fusesem în stare să o fac. Dacă i-aţi fi văzut pe amîndoi încîlciţi pe jos sub formă de gogoaşă de vierme de mătase tremurîndă, nu v-aţi fi oprit din rîs o săptămînă întreagă. Hicksey declară că singurul om de treabă dintre toţi cunoscuţii lui era Boh şi tot timpul în drum spre tabără, Hicksey a stat de vorbă cu Boh, iar Boh se plîngea de dureri în oase. După ce ne-am întors şi-am făcut baie, Boh a vrut să ştie cînd va fi spînzurat. Hicksey i-a răspuns că nu-i poate face acest serviciu pe loc şi că va fi obligat să-l trimită la Rangoon. Boh se aruncă în genunchi şi înşiră lista tuturor fărădelegilor sale — ar fi trebuit, după propria-i mărturisire, să fie spînzurat de şaptesprezece ori — şi-l imploră pe Hicksey să rezolve treaba fără alte amînări. „Dacă sînt trimis la Rangoon, zicea, or să mă ţină toată viaţa la închisoare şi asta înseamnă să mori ori de cîte ori răsare soarele şi suflă vîntul.“ Dar a trebuit să-l trimitem la Rangoon şi, firește, acolo a rămas şi s-a ales cu muncă silnică pe viaţă. Cînd m-am dus la Rangoon am vizitat şi închisoarea — ajutasem să se umple, ştiţi — şi-am dat de moş Boh acolo, care m-a recunoscut pe loc. M-a rugat întîi să-i fac rost de nişte opiu, şi-am încercat să-i procur, dar era ceva împotriva regulamentului. Apoi mi-a cerut să obţin să i se schimbe pedeapsa în aceea cu moartea, deoarece se temea să nu fie trimis în insulele Andaman [1]. Nici dorinţa asta nu i-am putut-o îndeplini, dar am căutat să-l îmbărbătez şi-am povestit cum mai stăteau lucrurile în nord. Ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost: „Transmiteţi-i salutările mele albului aceluia gras care a sărit pe mine. Dacă eram treaz, îl omoram.“ I-am scris asta lui Hicksey, în prima scrisoare ce i-am trimis-o... ei, şi cam asta-i totul. Tare mă tem c-am turuit prea mult, domnule.

Cleever n-a scos nici o vorbă, oarecare vreme. Pruncul părea stingherit. Îi era frică să nu fi irosit — mînat de

[1] Din golful Bengal; exista acolo o vastă închisoare. (*N. tr.*)

entuziasm — timpul romanticeriei, povestirea ... plări insipide.

Apoi Cleever grăi :

— Nu pot înțelege. Cum se face că ai văzut și făptuit toate lucrurile acestea mai înainte ca să-ți fi ieșit măseaua minții ?

— Zău dacă știu, se scuză Pruncul. N-am văzut mare lucru — numai jungla birmană.

— Și morții și războiul și comandamentul și răspunderea, vorbi Cleever aproape în șoaptă. N-ai să mai încerci nici o senzație la treizeci de ani, dacă mergi așa mai departe. Dar să mai aud și alte povestiri... hai, alte povestiri !

Părea să uite că pînă și sublocotenenții pot avea și ei întîlniri și treburi personale.

— Ne gîndim să cinăm în oraș — cu toții — și apoi să mergem la teatrul „Empire“ [1], încercă Nevin șovăitor.

Nu-i venea la îndemînă să-l invite pe Cleever să vină și el. Invitația risca să fie considerată drept ceva foarte-foarte aproape de obrăznicie. Iar Cleever, care nu dorea să-și plimbe barba sură printre tineri în vacanță, nu spuse nici el nimic.

Boileau rezolvă micul impas, trîntind-o :

— Nu vreți să veniți și dumneavoastră, domnule ?

Cleever mai mult strigă decît spuse „da“ și în vreme ce i se ajuta să-și îmbrace paltonul, continuă să murmure „Doamne Dumnezeule“ din cînd în cînd și într-un fel pe care băieții nu-l prea puteau înțelege.

— Nu cred c-am fost la teatrul „Empire“ în toată viața mea, mărturisi el ; dar... ce-i viața mea la urma urmei ? Hai să mergem.

Plecară toți odată cu Eustache Cleever, iar eu am rămas îmbufnat acasă, deoarece veniseră să mă vadă pe mine și mă părăsiseră pentru cineva mai de seamă — lucru tare umilitor. Îl urcaseră pe Cleever cu tot respectul într-un cupeu, căci nu era el oare autorul cărții *Așa cum a fost la început* și o persoană în a cărei societate era o adevărată onoare să poți ieși în lume ? După cîte mi

[1] O sală în general rezervată spectacolelor de revistă și operetelor. *(N. tr.)*

băieții au susținut cu tărie că e „un tip formidabil, cum nici că se mai află. Că știe ce vrei să spui aproape mai înainte ca să fi apucat tu să vorbești. Și-i totuși, pe de altă parte, atît de naiv cu privire la lucruri pe care le știe oricine". Acesta a fost numai unul dintre multele lor comentarii.

La miezul nopții s-au întors, proclamîndu-se a fi „foarte respectabili gondolieri" [1] și declarînd că niște stridii udate cu bere neagră ar fi exact ceea ce le trebuiește. Eminentul romancier tot îi mai însoțea și cred că ajunsese să-i strige pe numele lor mic. Sînt sigur însă că spunea că trecuse prin lumi nerealizate [2] și că i-au arătat „Imperiul" într-o lumină nouă.

Încă amărît de recenta părăsire, eu am răspuns scurt:

— Slavă cerului că mai avem în țara asta vreo alți zece mii tot atît de buni ca și ei, iar cînd romancierul și-a luat rămas bun, l-am întrebat ce crede despre lucruri în general.

Mi-a răspuns cu un alt citat, al cărui tîlc era că deși cîntatul e un lucru minunat, puteam fi convins că puține buze s-ar deschide ca să cînte, dacă ar fi sărutate îndeajuns.

De unde am dedus că Eustache Cleever, decorator și colorist al artei cuvintelor, își osîndea propria-i artă, lucru de care avea să-i pară rău a doua zi dimineață.

---

[1] Aluzie la o operetă de Gilbert și Sullivan.

[2] Aluzie la un vers de William Wordsworth (1770—1850).

Fără concursul preoților

Înainte de primăvară
Culesu-am roadele toamnei,
Alb de grîne mi-a fost ogorul.
Fără să-i fi sosit sorocul.
Durerii mele,
Anul și-a dezvăluit tainele.
În spaimă și batjocură zăcea
Fiecare zodie a anului
În taina-nfloririi și-a despuierii.
Văzut-am apusul
Mai-nainte ca alții
Să fi văzut răsăritul,
Eu care-s prea înțelept
Ca să nu știu.

Ape amare

— Și dacă ar fi să fie o fată ?

— Doamne și dătătorule de viață, una ca asta nu poate fi ! Am petrecut atîtea nopți în rugăciune, am trimis atît de des ofrande la sanctuarul lui Sheikh Badl, încît Dumnezeu — sînt încredințată — ne va da un fiu — un băiat care va crește și va ajunge bărbat. Gîndește-te și bucură-te. Maică-mea îi va fi maică pînă ce voi fi în stare să-l iau înapoi și mullahul moscheii *pathanilor* îi va întocmi horoscopul. — Deie Dumnezeu să se nască sub o zodie fericită ! — și atunci nu te vei scîrbi niciodată de mine, roaba ta.

— De cînd oare ești roabă, regina mea ?

— Din totdeauna — pînă ce mi-a fost făcut darul acesta. Cum de-aș putea fi sigură de dragostea ta, de vreme ce mă știu cumpărată cu bani peșin ?

— Nu, a fost vorba de zestre. Am întors-o mamei tale.

— Iar ea a îngropat-o în pămînt și stă toată ziua deasupră-i ca o cloșcă. Dar ce tot vorbești de zestre ? Am fost cumpărată ca și cum în loc de a fi o copilă aș fi fost o dansatoare de la Lucknow.

— Învoiala asta te supără ?

— Supărată, da, am fost ; astăzi însă-s mulțumită. Nu vei înceta nicicînd de a mă iubi ca acum — așa e, regele meu ?

— Nicicînd... nicicînd. Într-adevăr.

— Măcar de s-ar îndrăgosti de tine *mem-log*, femeile albe de-același sînge cu tine ! Și adu-ți aminte, m-am uitat la ele seara în trăsurile lor : sînt frumoase.

— Am văzut focuri de artificii cu sutele. Apoi am văzut luna — și atunci nu am mai văzut focurile de artificii.

Ameera bătu din palme și începu să rîdă.

— Bine-ai grăit, zise. Și adoptînd un ton solemn : Ajunge. Îți dau voie să pleci... dacă vrei.

Bărbatul rămase nemișcat. Ședea pe un divan jos, lăcuit în roșu, într-o cameră ale cărei singure mobile erau o scoarță alb-albastră pe deasupra dușumelii și o bogată colecție de perne lucrate în stilul ținutului. La picioarele sale stătea ghemuită o femeie de șaisprezece ani, care pentru el însemna lumea toată. Potrivit rînduielilor și legii n-ar fi trebuit să fie așa, căci el era englez iar ea era fiică de musulman, cumpărată cu doi ani în urmă de la maică-sa, care, rămasă fără un ban ar fi vîndut-o pe Ameera — în ciuda țipetelor ei — chiar și voievodului întunecimilor, dacă prețul i s-ar fi părut ispititor.

Învoiala fu semnată cu nepăsare ; dar tînăra nu apucase încă a se desăvîrși, că și ocupa un rol esențial în viața lui John Holden. Acesta închiriase pentru ea și pentru bătrîna ei mamă, o adevărată vrăjitoare uscată ca o coadă de mătură, o căsuță care, de lîngă marele zid roșu, domina orașul ; și după ce gălbenelele crescuseră în jurul fîntînii din curte, după ce Ameera se instală potrivit propriilor ei păreri despre confort iar maică-sa isprăvi de a bombăni împotriva bucătăriei prea mici, a pieții prea depărtate și a tot ceea ce privea orînduirea gospodăriei în general, casa deveni pentru el adevăratul său cămin. În bungalowul lui de celibatar intra cine voia, ziua și noaptea, și viața pe care o ducea în locul acela nu era prea încîntătoare. În casa din oraș însă, numai picioarelor lui le era îngăduit a străbate curtea exterioară care ducea spre iatacurile femeilor ; iar după ce încuia cu lacăt solida poartă de lemn în urma lui,

Holden era rege pe teritoriul său, avînd-o pe Ameera drept regină. Şi iată că în regatul acela urma să intre o a treia persoană, a cărei sosire părea să-l necăjească. Îi tulbura absoluta fericire. Îi strica liniştita orînduire a casei, această casă a lui. Ameera era însă nebună de fericire gîndindu-se la ceea ce avea să fie, iar maică-sa nu mai puţin decît ea. Dragostea unui bărbat, şi mai ales a unui alb, e o treabă cel puţin nesigură, dar — chibzuiau ele — putea fi reţinută dacă i se agăţau de gît mînuţele unui copilaş.

— Şi atunci, nu înceta de a spune Ameera, n-are să-i mai pese de *mem-log* cele albe. Pe acelea le urăsc... le urăsc.

— Are să se înapoieze la ai lui, cînd va veni vremea, proorocea bătrîna, dar, slavă Domnului, vremea aceea e încă departe.

Holden, tăcut, şedea pe pat, gîndindu-se la viitor, şi gîndurile lui nu erau întru nimic plăcute. Neajunsurile unei vieţi în partidă dublă sînt numeroase. Guvernul, cu ciudată solicitudine, îl îndepărta din localitate pe timp de două săptămîni, dîndu-i sarcina de a înlocui pe un coleg reţinut la căpătîiul soţiei sale bolnave. Notificarea verbală a transferului acestuia temporar fusese însoţită de remarca — făcută pe-un ton glumeţ — că Holden trebuie să se simtă fericit că e holtei şi liber. Venise acum să-i împărtăşească şi Ameerei ştirea.

— Nu e bună, zise aceasta încet, dar nu e nici de tot rea. O am pe maică-mea lîngă mine şi nu mi se poate întîmpla nimica rău — decît doar, da, să mor de bucurie. Du-te de-ţi vezi de treburi şi nu te gîndi la lucrurile neplăcute. Cînd va veni timpul sorocit, cred... nu, sînt sigură. Şi... şi atunci ţi-l voi pune în braţe şi mă vei iubi pe vecie. Trenul pleacă diseară la douăsprezece, nu-i aşa? Hai, du-te şi să nu-ţi fie inima grea cugetînd la mine. Dar vezi să nu întîrzii mai mult decît trebuie! Să nu te opreşti pe drum pentru a sta la taifas cu îndrăzneţele celea de *mem-log* albe! Întoarce-te cît de iute, viaţa vieţii mele!

Ieşind din curte pentru a-şi lua calul legat de stîlpul porţii, Holden schimbă cîteva cuvinte cu bătrînul paznic cărunt al casei şi-l rugă să-i expedieze, în funcţie de

împrejurări, textul unei anume telegrame dinainte ticluită, pe care i-o înmînă. Altceva nu putea face ; şi cu simţămîntul omului care ar fi de faţă la propriile sale funeralii, Holden se urcă în trenul de noapte pentru a se îndrepta către locul ce-i fusese statornicit drept surghiun.

N-a fost ceas al zilei în care să nu-i fie frică de sosirea telegramei şi n-a fost ceas al nopţii în care să nu-şi închipuie moartea Ameerei. Drept care munca prestată de el pentru stat nu se adeveri excepţional de bună, şi nici purtarea sa faţă de colegi deosebit de amabilă. Două săptămîni trecură fără ca să primească vreun semn de viaţă de la căminul său şi, ros de nelinişte, Holden se înapoie, dar fu reţinut două preţioase ore ca să prînzească la club unde auzi, aşa cum se aude prin vis, voci care-i relatau cît de mizerabil îndeplinise funcţia celuilalt şi cît de simpatic se făcuse tuturor colegilor săi. O luă apoi la galop, prin noapte, cu inima-n dinţi. Loviturilor lui în poartă nu li se răspunse mai întîi ; tocmai îşi întorsese calul, cu gîndul de a-şi tăia în orice caz drum, cînd apăru Pir Han cu un fanar şi veni să-l ajute să descalece.

— Nu s-a întîmplat nimic ? întrebă Holden.

— Nu-i este dat gurii mele să fie aducătoare de veşti, ocrotitorule al sărmanilor, dar...

Şi-şi întinse mîna tremurătoare, precum se cuvine celui ce, aducînd veşti bune, are dreptul să fie răsplătit.

Holden se grăbi a străbate curtea. O lumină ardea în camera de la etaj. Calul nechează la intrare şi Holden, auzind un scîncet ascuţit, simţi cum sîngele îi năvăleşte în obraz. Era un glas nou, care însă nu dovedea că Ameera trăieşte.

— Cine-i acolo ? strigă el înainte de a sui scara îngustă de cărămizi.

Ameera răspunse cu o exclamaţie de bucurie, şi-i urmă vocea mamei sale în tremur de bătrîneţe şi de trufie.

— Sîntem aici două femei şi... un bărbat, fiul tău.

În pragul camerei, Holden călcă pe-un pumnal scos din teacă, aşezat în locul acela spre a îndepărta orice nenorocire, şi plăselele pumnalului se frînseră sub călcătura nerăbdătorului său călcîi.

— Mare e Dumnezeu ! gunguri Ameera din penumbră. Ai luat asupră-ţi nefericirile acestui prunc.

— Da, dar cum o duci, viaţă a vieţii mele ? Spune-mi bătrîno, cum se simte ?

— Bucuria de a fi născut copilul a făcut-o să-şi uite suferinţele. Nu s-a întîmplat nimica rău ; dar vorbeşte încet, grăi mama.

— Numai de prezenţa ta mai aveam nevoie, ca să-mi revin cu totul în puteri, spuse Ameera. Rege al meu, ai lipsit timp îndelungat. Ce daruri îmi aduci ? A ! A ! De data aceasta eu sînt cea care le aduc, darurile. Uite, scumpule, uite. Fost-a vreodată asemenea prunc ? Nu, sînt prea slăbită ca să-mi îndepărtez braţul de lîngă el.

— Atunci odihneşte-te, şi nu mai vorbi. Sînt aici, *bakeri* [1].

— Bine ai grăit, căci e acum între noi o legătură pe care nimic nu o poate nimici. Priveşte — poţi vedea la lumina asta ? E fără pată şi fără cusur. Omuleţ ca ăsta n-a mai fost văzut pe lume vreodată. *Ya illah !* Are să fie un *pundit* [2] — ba nu, un cavaler al reginei. Şi, viaţă a vieţii mele, mă iubeşti şi acum ca-nainte, aşa slabă, bolnavă şi istovită cum sînt ? Răspunde sincer.

— Da. Te iubesc cum te-am iubit întotdeauna, din tot sufletul. Stai liniştită, mărgăritarule, şi odihneşte-te.

— Atunci, nu pleca. Aşază-te aici, cît mai aproape de mine — da. Mamă, stăpînul casei acesteia doreşte o pernă. Adă-o.

Din partea noii existenţe ce se cuibărea la subsuoara Ameerei veni o mişcare aproape imperceptibilă.

— Ehei ! zise ea, cu glas frînt de iubire. Abia s-a născut pruncul şi se şi arată a fi campion. Mă izbeşte cu picioarele-n coaste şi izbeşte, nu glumă. Aşa prunc nici că a mai fost. Şi e al nostru, al tău şi al meu. Pune-i mîna pe cap, dar binişor căci e atît de mic, iar bărbaţii sînt atît de neîndemînatici cînd e vorba de copilaşi.

Cu multă băgare de seamă, Holden atinse cu vîrful degetelor micuţul craniu pufos.

— E un copil al credinţei, rosti Ameera ; căci pe cînd zăceam aici, în nopţile de veghe, îi murmuram la ureche

[1] Femeie mică.
[2] Cărturar.

chemarea la rugăciune și crezul. Și nu-i oare cum nu se poate mai minunat, că s-a născut într-o vineri, ca și mine ? Ia bine aminte, viață a vieții mele ; dar uite că mînuțele aproape că pot apuca.

Holden zări o mînuță ca o jucărie, tare neputincioasă, care însă încerca să-i încleștеze degetul. Și atingerea aceea i se revărsă în valuri prin tot corpul și nu i se opri decît în preajma inimii. Pînă atunci gîndurile lui se îndreptaseră către Ameera. Începu să priceapă că mai era cineva pe lumea aceasta, dar nu-i venea să creadă că acel cineva era un fiu al său, înzestrat și el cu un suflet. Se așeză spre a cugeta, iar Ameera aținpi niței.

— Nu mai sta aici, *sahib*, vorbi mama cu glas scăzut. Nu-i bine să te vadă aici, cînd are să se trezească. Are nevoie de liniște.

— Plec, răspunse Holden supus. Iată niște bani. Aibi grijă ca acest *baba* al meu să se întremeze și să nu-i lipsească nimic.

Clinchetul monezilor o deșteptă pe Ameera.

— Sînt mama lui, iar nu o mercenară, grăi ea cu glas stins. Oare banii mă vor face să-i port mai multă ori mai puțină grijă ? Mamă, dă banii înapoi. Am dăruit domnului și stăpînului meu un fiu.

Abia isprăvi de vorbit că o și cuprinse somnul istovirii. Holden, cu inima împăcată, coborî încetișor în curte. Pir Han, bătrînul paznic, izbucni în hohote de rîs voios.

— Casa e acum întreagă, zise el.

Și fără alte explicații vîrî în mîinile lui Holden mînerul unei săbii purtată de el cu mulți ani înainte, cînd Pir Han o slujise, lucrînd în poliție, pe regină. În apropierea fîntînii se auzi behăitul unei capre prinsă de-un țăruș.

— Sînt două, zise Pir Han, două capre, din cele mai alese. Le-am cumpărat și am plătit pe ele preț bun ; dar de vreme ce nimeni nu vine pentru a sărbători nașterea, toată carnea va fi a mea. Luați aminte să loviți precis, *sahib !* Sabia, în orice caz, n-o țineți bine în mînă. Acum caprele pasc ; așteptați ca ele să-și ridice capul de peste gălbenele.

— Dar de ce ? întrebă Holden înmărmurit.

— E jertfa nașterii. Cum adică ? Altminteri copilul, lip-

sit de pază în fața fatalității, se poate să moară. Ocrotitorul sărmanilor știe ce vorbe se cer rostite.

Holden le învățase cîndva, negîndindu-se nici măcar în treacăt că va trebui să le pronunțe odată și odată fără să rîdă. Răceala mînerului în căușul palmei îi reaminti de-odată mînuța cu care, la etaj, se agățase de el copilul —mînuța acelui copil care era fiul său — și teama de a-l pierde puse stăpînire pe el.

— Lovește ! zise Pir Han. Niciodată nu s-a ivit viață pe acest pămînt, fără ca pentru ea să nu plătească o altă viață. Uite, caprele și-au ridicat capul. Hai ! Dintr-o izbitură a tăișului !

Aproape fără a-și da seama ce face, Holden spintecă aerul de două ori, murmurînd rugăciunea musulmană.

— Atotputernicule ! În locul fiului meu, aici prezent, îți aduc viață pentru viață, sînge pentru sînge, cap pentru cap, os pentru os, păr pentru păr, piele pentru piele.

Calul care aștepta, necheză și, adulmecînd mirosul de sînge cald, prelins pe cizmele lui Holden, făcu un salt între țăruși.

— Bună lovitură ! încuviință Pir Han. Ai fi fost un bun ostaș. Te du cu inima ușoară, fiu al cerului. Sînt sluga ta și sluga fiului tău. Fie ca domnia-ta să trăiești o mie de ani și... carnea caprelor e toată pentru mine ?

Pir Han se retrase mai bogat cu salariul pe o lună. Holden sări în șa și se îndepărtă în aburii înserării care se înălțau alene. Îl stăpînea o năpraznică bucurie întreruptă de stări de nedeslușită și uriașă gingășie lipsită de obiect, ce-i încălzeau pieptul cînd se apleca deasupra coamei neliniștitului bidiviu.

— N-am mai simțit una ca asta de cînd sînt, își spuse el. Trebuie să trec pe la club, să-mi vin în fire.

Acolo începea o partidă de biliard și sala era plină de lume. Holden, doritor de a se afla din nou printre colegii săi și de a se bucura de tovărășia lor, intră cîntînd cît îl ținea gura :

Plimbîndu-mă prin Baltimore, o doamnă-am întîlnit.

— Nu zău ? întrebă din colțul său secretarul clubului. Nu cumva ți-a spus că ți-s cizmele lac de... Doamne iartă-mă, dar văd sînge !

— Ei şi ! făcu Holden, luîndu-şi tacul de pe rastel. Pot intra şi eu în joc ? Nu-i decît rouă. Am trecut prin lanurile de cereale înalte. Da, mi-s cismele într-un hal fără de hal !

Iar de va fi o fată, inel de nuntă va purta ;
Iar de va fi băiat, pentru rege va lupta ;
C-un pumnal, c-o beretă, c-o tunică albastră,
Păşi-va pe dunetă...

— Galben pe albastru... e rîndul verdelui, zise scorerul cu glas monoton.

— *Păşi-va pe dunetă* — Ia spune, scorerule, cine-i verdele, eu ? *Păşi-va pe dunetă...* ei, lovitura asta a dat greş — *precum făcea şi taică-său naintea noastră...*

— Nu prea ai de ce cînta aşa biruitor, vorbi acru un tînăr funcţionar public, foarte zelos. Nu s-ar putea spune că guvernul e încîntat de felul în care l-ai înlocuit pe Sanders.

— Înseamnă oare că o să mi se tragă un perdaf de către cei mari ? întrebă Holden cu un surîs distrat. Cred că voi fi în măsură să fac faţă situaţiei.

Conversaţia reintră pe făgaşul muncii profesionale a fiecăruia, subiect mereu proaspăt, şi-i redă calmul lui Holden pînă în clipa cînd se înapoie în bungalowul rece şi sumbru, unde servitorul îl primi ca unul care ştie cum stau lucrurile. Holden rămase treaz o bună parte din noapte, iar visele-i fură numai dintre cele plăcute.

II

— Ce vîrstă are acum ?

— *Ya illah !* Aşa-s bărbaţii şi aşa li-s întrebările ! N-are decît şase săptămîni ; şi-n seara asta, viaţă a vieţii mele, mă voi urca pe terasă cu tine să număr stelele. Căci aduce noroc. Şi e născut într-o vineri, sub semnul soarelui ; şi mi s-a spus că are să ne supravieţuiască amîndorura şi că va agonisi averi. Ce altceva mai bun am putea dori, iubitule ?

— Ceva mai bun nu se află. Să ne urcăm pe acoperiş

iar tu să numeri stelele... cîteva numai, căci cerul e acoperit de nori.

— Ploile iernii au întîrziat şi s-ar putea să nu cadă la vremea lor. Hai vino, mai-nainte ca stelele să se fi ascuns. Mi-am pus cele mai frumoase giuvaeruri.

— L-ai uitat pe cel mai frumos dintre toate.

— *Ai !* Pe-al *nostru*. Vine şi el. Încă n-a văzut niciodată cerul.

Ameera sui scara îngustă care ducea la terasă. Pe copil, liniştit şi cu ochii mari deschişi, îl ţinea pe braţul ei drept ; era bogat împodobit în muselină cu franjuri argintate şi purta pe cap o scufie. Ameera purta toate cele pe care le preţuia mai mult : diamantul fixat pe nas, care înlocuieşte aluniţa artificială a occidentului şi atrage atenţia asupra curburii nării ; ornamentul de aur din mijlocul frunţii, presărat cu smaragde nefăţuite şi imitaţii de rubin ; greul cerc de aur bătut al cărui metal pur i se mlădia în jurul gîtului ; în sfîrşit, lănţişoarele de argint care clincheteau pe gleznele trandafirii.

Era îmbrăcată în muselină verde-jad, cum se cuvine unei fiice a credinţei ; iar de la umăr la cot şi de la cot la încheietura mîinii îi lunecau brăţări de argint legate prin fire de mătase pufoasă ; gingaşe amulete de sticlă treceau peste încheietura mîinii, dovedind fineţea acesteia din urmă ; dar ceea ce o încînta mai presus de orice erau nişte anumite grele brăţări de aur, care nu aveau nimic de-a face cu podoabele ţării, ci reprezentau un dar al lui Holden şi se prindeau cu o ciudată cheotoare europeană.

Se aşezară amîndoi pe parmalîcul jos şi alb al acoperişului, de unde puteau vedea tot oraşul şi luminile sale.

— Sînt fericiţi acolo, zise Ameera. Nu-i cred însă tot atît de fericiţi ca pe noi. După cum nici pe *mem-log* albe nu le cred la fel de fericite. Tu ce socoţi ?

— Nu-s fericite, o ştiu.

— Cum de o ştii ?

— Îşi lasă copiii pe mîna doicilor.

— Una ca asta n-am văzut, oftă Ameera, şi nici c-aş vrea să văd. *Ahi !* (îşi aşează capul pe umărul lui Holden). Am numărat patruzeci de stele, şi-s obosită. Uită-te la copil, dragostea mea, numără şi el.

Pruncul deschidea ochii mari şi perfect rotunzi înspre bezna cerului. Ameera îl aşeză în braţele lui Holden şi el rămase acolo, fără ca să scoată un scîncet.

— Ce nume să-i dăm între noi ? întrebă ea. Priveşte ! Te poţi sătura uitîndu-te la el ? Are leit ochii tăi. Însă gura...

— E a ta, draga mea dragă. Cine ar putea s-o ştie mai bine decît o ştiu eu ?

— Abia dacă-i o gură. O, cît e de mică ! Şi cînd te gîndeşti că între buzele ei stă inima mea. Acum dă-mi-l înapoi. A stat prea mult departe de mine.

— Nu, lasă-l unde e ; încă n-a început să ţipe.

— Cînd are să ţipe, mi-l dai, nu ? Şi ce mai bărbat, care nu-şi dezminte specia mai eşti şi tu ! Dacă ar ţipa, mi-ar fi doar şi mai drag. Dar, scumpule, ce prenume să-i dăm ?

Trupşorul copilului se odihnea ghemuit de inima lui Holden. Era ceva atît de nespus de lipsit de putere şi atît de dulce. Holden abia îndrăznea să respire, de teamă să nu-l zdrobească. Papagalul verde din colivie, papagalul verde care-i privit ca un fel de duh bun în mai toate casele indigene, făcu vreo cîţiva paşi pe stinghia lui şi flutură dintr-o aripă înţepenită.

— Iată răspunsul, zise Holden. Mian Mittu a vorbit. Are să fie papagalul nostru. Cînd va veni vremea, are să turuie cît l-o ţine gurita şi are să alerge peste tot locul. Mian Mittu înseamnă papagal în limba ta... în limba musulmană, nu ?

— De ce mă depărtezi, în felul acesta ? întrebă Ameera pe-un ton întristat. Să-i dăm un nume englezesc — dar nu chiar de tot. Căci pruncul e al meu.

— Atunci spune-i Tota. E cum nu se poate mai englezesc.

— Da, Tota, şi asta tot papagal înseamnă. Iartă-mă, stăpîne, pentru ce-am spus adineaori, dar cu adevărat e încă prea mic pentru a purta povara unui nume cum e Mian Mittu. O să-i zicem Tota — Tota al nostru. Auzi, copilaşule ! Micuţule, Tota eşti.

Atinse obrazul pruncului, care se deşteptă plîngînd. Şi a fost nevoie să fie predat maică-si, care-l linişti

cîntîndu-i ciudatul cîntec *Aré Koko, Iare koko,* cîntec ce zice :

O Corbule ! Te du, corbule. Pruncul doarme-adînc,
Porumbele-n junglă se coc doi bani măsura
Doar doi bani, puiul mamii, doi bani măsura.

Liniştit în repetate rînduri cu privire la preţul porumbelor, Tota se ghemui ca să doarmă. În curte, cei doi boi de lîngă fîntînă, albi şi lucii, îşi rumegau alene cina ; bătrînul Pir Han îşi aflase şi el un loc, alături de calul lui Holden, unde — pe vine şi cu sabia sa de fost poliţist aşezată pe genunchi — trăgea moţăind din ditai narghileaua care orăcăia ca o broască într-o mlaştină. Mama Ameerei torcea, în veranda de jos, iar poarta de lemn era închisă şi ferecată. Muzica unui alai de nuntă ajungea pînă sus pe terasa care domina blîndul vuiet al oraşului, în vreme ce un stol de vampiri trecea prin faţa lunii joase.

— M-am rugat, spuse Ameera după o lungă tăcere. M-am rugat pentru două lucruri. Mai întîi să mor în locul tău, dacă se cere să mori şi, în al doilea rînd, să mor în locul copilului. M-am rugat Profetului şi lui Bibi Miriam [1]. Crezi că unul din ei mă va asculta ?

— De pe buzele tale cine n-ar asculta orice cuvinţel ?

— Te-am rugat să-mi vorbeşti deschis şi tu-mi vorbeşti dulce. Rugăciunile mele fi-vor ascultate ?

— Cum de-aş şti ? Dumnezeu e foarte bun.

— A, de asta nu-s chiar sigură. Şi acum, ascultă. Dacă aş muri ori de-ar muri copilul, care-ţi va fi soarta ? Viu, te vei întoarce la îndrăzneţele *mem-log* albe, căci stirpea şi-i cheamă pe ai săi.

— Nu mereu.

— Nu cînd e vorba de-o femeie ; pentru bărbat însă e altfel. Într-o zi, mai tîrziu, în viaţa aceasta, te vei înapoia la cei care sînt ai tăi. Asta, la nevoie, o voi putea îndura, căci voi fi moartă. Dar în ziua cînd vei muri cu adevărat vei fi dus într-un loc straniu, un paradis pe care nu-l cunosc.

— Paradis să fie ?

[1] Fecioara Maria.

— Desigur. Cine ţi-ar putea vroi răul ? Noi doi însă — copilul şi cu mine — vom fi altundeva şi nu vom putea veni lîngă tine şi tu nu vei putea veni la noi. Mai înainte, cînd nu se născuse încă pruncul, nu mă gîndeam la lucrurile acestea ; acum însă la ele mă tot gîndesc. O, ce aspre subiecte de conversaţie !

— Are să fie cum va f. Ziua de mîine ne scapă ; dar ziua de astăzi şi dragostea noastră sînt ale noastre. Nu încape îndoială că deocamdată sîntem fericiţi.

— Atît de fericiţi încît se cuvenea să ne asigurăm fericirea. Şi Bibi Miriam a ta ar trebui să-mi asculte rugăciunea, căci e şi ea femeie. Dar atunci m-ar pizmui. Nu se cade ca bărbaţii să adore o femeie.

Holden se porni pe-un rîs zgomotos, auzind de micul acces de gelozie al Ameerei.

— Nu se cade, zău ? Atunci de ce nu-mi interzici să te ador pe tine ?

— Tu, adorator ? Şi al meu ? Rege al meu, în ciuda tuturor cuvintelor tale dulci, ştiu prea bine că sînt slujnica ta, roaba ta, praful pe care-l calci în picioare. Şi nici n-aş vrea să fie altfel. Vezi !

Iar mai înainte ca Holden să o fi putut împiedica, ea se şi plecă şi-i atinse picioarele ; apoi, ridicîndu-se şi surîzînd uşor, îl strînse şi mai tare pe Tota la piept. După care, cu un glas aproape sălbatic :

— E-adevărat, zise, că îndrăzneţele *mem-log* albe trăiesc de trei ori mai mult ca mine ? E-adevărat că nu se mărită pînă ce nu sînt bătrîne ?

— Se mărită ca toate celelalte, cînd sînt femei.

— Ştiu. Dar se mărită cînd au douăzeci şi cinci de ani. E-adevărat ?

— E adevărat.

— *Ya illah !* La douăzeci şi cinci de ani ! Cine, de bună voia sa, ar lua o femeie măcar de optsprezece ani ? La vîrsta ceea îmbătrîneşti din oră în oră. Douăzeci şi cinci de ani ! Voi fi o femeie bătrînă la vîrsta ceea, iar... îndrăzneţele *mem-log* tot tinere rămîn. Cum le mai urăsc !

— Ce-au ele de-a face cu noi ?

— N-aş putea spune. Ştiu numai că poate, acum chiar, trăieşte pe undeva în lumea aceasta, o femeie cu zece ani mai bătrînă ca mine, şi că va putea veni să-ţi ia dragostea

zece ani după ce eu voi fi o bătrînă cu păr cărunt şi îngrijitoarea fiului lui Tota. E nedrept şi e rău. Ar trebui să moară şi ele !

— Ascultă, oricîţi ani ai avea, eşti o copilă şi ai să fii dusă-n braţe pe scări pînă la parter.

— Tota ! Bagă de seamă la Tota, stăpîne ! Eşti cel puţin deopotrivă de nebunatic ca orice prunc.

Ameera îl aşeză pe Tota la adăpost între sîni şi fu, rîzînd, purtată pe braţe de Holden, în vreme ce Tota deschidea ochii şi zîmbea ca un heruvim dintre cei mai mici.

Era un copilaş liniştit şi Holden încă nu-şi dădea bine seama nici de prezenţa lui şi nici de faptul că devenea un mic zeu cu tenul aurit şi tiranul necontestat al casei care domina oraşul. Lunile acelea au fost pentru Holden şi Ameera luni de fericire desăvîrşită — de fericire departe de lume, de fericire înţărcuită înapoia porţii de lemn pe care o păzea Pir Han. În cursul zilei, Holden lucra cu inima plină de nesfîrşită milă faţă de cei care nu erau la fel de norocoşi ca el şi arăta o simpatie pentru copilaşi ce uimea şi amuza pe multe mame la sindrofiile garnizoanei. Pe-nserate se ducea la Ameera — care nu înceta să-i tot înşire isprăvile lui Tota : fusese văzut bătînd din palme şi mişcînd degetele cu intenţie şi deplin conştient, ceea ce era fără doar şi poate un adevărat miracol. Mai tîrziu îşi părăsise din proprie iniţiativă pătucu-i jos şi trecuse pe duşumea unde umblase în două picioare cît numeri pînă la trei.

— Şi are respiraţiile atît de adînci, că inima-mi încetase de a mai bate, într-atîta eram de fericită, mărturisi Ameera.

După aceea Tota ţinu sfat cu dobitoacele : cu boii de lîngă fîntînă, cu micile veveriţe cenuşii, cu mangusta care locuia într-o groapă din apropierea aceleiaşi fîntîni şi mai ales cu Mian Mittu, papagalul, de a cărui coadă trăgea fără cruţare. Atunci Mian Mittu ţipa pînă ce Ameera şi Holden veneau la faţa locului.

— O, răutăciosul ! Ce mai vlăjgan ! Aşa te porţi cu fratele tău cel de pe terasă ! *Tobah ! Tobah !* Ruşine ! Ruşine ! Dar cunosc un farmec ce-l va face la fel de în-

ţelept ca pe Suleiman şi Aflatun[1]. Uite, priveşte! zise Ameera (Şi scoase dintr-un săculeţ brodat un pumn de migdale.) Iată! Numărăm şapte. În numele Atotputernicului!

Îl puse pe Mian Mittu — mînios şi răvăşit nevoie mare — deasupra coliviei şi aşezîndu-se între pasăre şi copil, se apucă să spargă şi să cureţe o migdală mai puţin albă decît dinţii ei.

— Asta e ca un farmec adevărat, viaţă a vieţii mele, nu rîde. Îi dau o jumătate papagalului, iar pe cealaltă lui Tota.

Cu un plisc precaut, Mian Mittu îşi ciuguli dintre buzele Ameerei jumătatea hărăzită lui, iar Ameera — cu un sărut — strecură cealaltă jumătate a migdalei în gura copilului, care o ronţăi încet făcînd nişte ochi mari.

— Aşa voi face în fiece zi a săptămînii şi copilul nostru va ajunge fără doar şi poate un vorbitor îndrăzneţ. Ei, Tota, ce-ai vrea să te faci, cînd vei fi bărbat iar eu voi avea părul cărunt?

Tota îşi dezveli picioruşele dolofane, pline de gropiţe drăgălaşe. Ştia să se tîrască-n patru labe, dar n-avea de gînd să-şi irosească primăvara vieţii rostind cuvinte zadarnice. Ceea ce voia el era coada lui Mian Mittu, ca să tragă de ea.

Cînd fu recunoscut vrednic să aibă o centură de argint şi, prins de gît, un pătrăţel magic din acelaşi metal gravat — amîndouă aceste piese constituind esenţialul îmbrăcăminţii sale — porni să facă o primejdioasă călătorie: coborî clătinîndu-se în grădină, spre a se duce la Pir Han şi a-i propune toate giuvaerele sale în schimbul unei mici plimbări pe calul lui Holden. O văzuse pe maica maică-si precupeţindu-se pe verandă cu neguţătorii ambulanţi. Ochii lui Pir Han se umeziră şi-şi trecu încă neexperimentatele picioruşe ale copilului pe după gît, în semn de credincioşie; apoi îl purtă aşa pe cutezătorul aventurier înapoi la maică-sa, precizînd că Tota va fi un cîrmuitor de oameni, mai înainte de a-i creşte barba.

Într-o seară caldă, pe cînd şedea pe terasă între taică-său şi maică-sa şi urmărea din ochi nesfîrşita luptă a

[1] Solomon şi Platon.

zmeielor înălțate de copiii orașului, ceru să aibă și el un zmeu al lui, cu Pir Han drept mînuitor al acestei jucării, căci se temea să aibă de-a face cu un lucru mai mare decît el. Iar cînd Holden îl făcu de „țînc", se înălță în vîrful picioarelor și, luînd apărarea unei individualități pe care tocmai o descoperise, dădu acest răspuns :

— *Hum'park nahin hai. Hum admi hai* (Nu sînt un țînc, ci un bărbat).

Felul acesta de a protesta îl uimi pe Holden, și-l hotărî să ia foarte serios în considerație viitorul copilului. Nu era însă nevoie să-și dea o astfel de silință. Fericirea unei asemenea existențe era prea desăvîrșită spre a dura. Iată de ce ea fu năruită așa cum se pomenesc năruite multe lucruri în India — brusc și fără aviz prealabil. Micul senior al casei, cum îi zicea Pir Han, deveni melancolic și se plînse de dureri, el care nu știuse vreodată ce înseamnă a suferi. Ameera, înnebunită de groază, îl veghe toată noaptea și în zorii zilei următoare viața îi fu luată băiețelului ca urmare a unei îndîrjite febre — febra de toamnă. Părea cu totul imposibil să poată muri, și nici Ameera nici Holden n-au vrut mai întîi să recunoască evidența în fața micuțului trup neînsuflețit care sta întins pe pat. Apoi Ameera se lovi cu capul de pereți și s-ar fi azvîrlit în fîntînă de n-ar fi ținut-o Holden, cu toate puterile lui.

O îndurare, totuși, îi fu acordată lui Holden. Cînd, în plină zi, se dusese călare la birou, găsi că-l așteaptă o corespondență deosebit de vastă care-i cerea o atenție concentrată precum și multă muncă. De bunăvoința aceasta a zeilor nu și-a dat totuși seama.

III

Prima reacție a corpului lovit de un glonț nu-i decît o senzație de pișcătură puternică ; trupul doborît la pămînt rămîne zece ori cincisprezece secunde fără a-și comunica sufletului împotrivirea. Holden luă încet aminte la durerea sa, după cum încet luase cunoștință și de fericirea lui, și resimți imperioasa nevoie de a ascunde orice urmă a tulburării lui adînci. Mai întîi înțelese doar atît : că ducea lipsă de ceva și că Ameera se cerea mîngîiată

cînd, așezîndu-și capul pe genunchii lui, o înfiora glasul lui Mian Mittu pe care-l auzea strigînd de pe terasă: „Tota ! Tota ! Tota !“ Mai apoi contactul cu lumea în care trăia și amănuntele vieții de toate zilele în mijlocul cărora lumea aceasta evolua, ajunseră să-l irite. Îi era jignită durerea, cînd oricare dintre copiii aceia ai lumii, seara, auzind muzica, făcea gălăgie, în vreme ce copilul lui era mort. Trăia mai mult decît o durere, cînd careva din ei îl atingea. Iar cele ce povesteau despre ultimele isprăvi ale copiilor lor unii părinți prea admirativi îi zdrobeau inima. El nu-și putea dezvălui tristețea. Nu avea de nicăieri parte de nici un ajutor, nici de consolare, nici de vreo dovadă de simpatie; iar la sfîrșitul ucigătoarei zile, urma, sub conducerea Ameerei, iadul reproșurilor pe care ți le faci singur, iad rezervat celor care, pierzînd un copil, cred că puțin — doar puțin — mai multă grijă să fi avut, și copilul acela putea fi salvat.

— Poate, zicea Ameera, că n-am fost destul de atentă. Am fost oare sau n-am fost atentă ? Bătea soarele pe terasă, în ziua cînd s-a jucat atîta vreme de unul singur, în vreme ce eu — *ahi !* îmi pieptănam părul — și se poate că soarele acela să-i fi pricinuit febra. Dacă-l apăram de soare, poate că mai trăia. Hai, spune-mi, viață a vieții mele, spune-mi că nu-s vinovată ! Știi că-l iubeam cum te iubesc pe tine. Spune-mi că nu-i vina mea, — altminteri am să mor — am să mor !

— Nu-i cîtuși de puțin vina ta — ți-o jur, pe Dumnezeul meu ! Așa a fost scris, cum de-am fi putut face noi ceva care să-l scape ? Ce s-a putut face s-a făcut. Să ne supunem, iubita mea.

— Pentru mine el era totul. Cum de nu m-aș gîndi la el, cînd brațul meu îmi spune în fiece noapte că-i duce lipsa ? *Ahi ! Ahi !* O, Tota, vino înapoi, vino-mi înapoi, și să trăim tustrei laolaltă, ca înainte !

— Șșt. Șșt. Pentru mîntuirea ta, și pentru a mea, dacă mă iubești — liniștește-te !

— Văd bine că ție nu-ți pasă. Și cum de n-ar fi așa ? Albii au inimi de piatră și suflete de oțel. Vai, de ce nu m-am căsătorit oare cu un bărbat din neamul meu — deși fără îndoială că m-ar fi bătut — și de ce am gustat din pîinea străinului ?

— Sînt oare un străin, mamă a fiului meu ?

— Şi ce altceva ai vrea să fii... *sahib* ?... O, iartă-mă, iartă-mă ! Moartea aceasta mi-a luat minţile. Eşti lumina inimii mele, lumina ochilor mei, suflul vieţii mele — şi eu te-am respins, măcar de-a fost numai timp de-o clipă. Dacă ai pleca, al cui ajutor l-aş cere ? Nu te supăra. Vezi, suferinţa vorbea, nu roaba ta.

— Ştiu, ştiu. Nu mai sîntem decît doi, noi care eram trei. Iată de ce e cu atît mai multă nevoie să formăm la un loc un singur trup şi-un singur suflet.

Erau ca deobicei aşezaţi pe terasă. Se lăsase o noapte caldă de primăvară timpurie şi fulgerele zădufului brăzdau orizontul în sunetul muzicii intermitente a tunetului îndepărtat. Ameera se ghemui în braţele lui Holden.

— Pămîntul pîrjolit muge ca o vacă dornică de ploaie, iar mie... mie mi-este frică. Nu aşa era, pe cînd număram stelele. Dar, mă iubeşti tu oare tot atît ca înainte deşi legătura dintre noi s-a dus ? Spune-mi !

— Te iubesc mai mult, căci există o legătură nouă, a durerii împărtăşite ; şi prea bine o ştii aceasta şi tu.

— Da, o ştiam, vorbi aproape şoptit Ameera. Dar mi-este plăcut să te aud spunînd-o, viaţă a vieţii mele, pe tine care ai putere şi-mi poţi veni în ajutor. Nu mai vreau să fiu o copilă, ci o femeie şi să-ţi fiu la rîndul meu un ajutor şi-un sprijin. Ascultă ! Dă-mi *sitara* şi să prind curaj a cînta !

Luă marea *sitară* ferecată în argint şi se porni să cînte cîntul rajahului Rasalu, marele erou. Mîna însă greşi coarda, muzica şovăi, se opri şi reîncepu pe un ton foarte jos... reîncepu cîntecul de leagăn despre răutăciosul corb :

Porumba-n junglă se coace, cu doi bani litra
Nu mai mult de doi bani, baba, *numai...*

Veniră atunci lacrimile şi jalnica răscoală împotriva soartei, pînă ce a doborît-o somnul, gemînd încă din cînd în cînd, cu braţul drept mult depărtat de trup, ca şi cum ar fi vrut să apere ceva care nu era acolo.

După seara aceea viaţa deveni oarecum mai uşoară pentru Holden. Durerea pierderii încercate — mereu prezentă — îl îmboldi spre muncă şi munca îl răsplăti absor-

bindu-i minţile cîte nouă ori zece or e pe zi. Ameera şedea singurică acasă, răpită de vise şi a avu din nou parte de puţină fericire, cum li se întîmplă fe emeilor, cînd i se păru că Holden se simte mai liniştit. Se apropiară din nou de fericire, de data aceasta însă cu dege te temătoare.

— Tota a murit, pentru că-l iube am. Gelozia lui Dumnezeu era asupră-ne, zise Ameera. Am atîrnat un mare ulcior negru în faţa ferestrei noas tre, ca să alung deochiul şi bine ştiut este că se cuvin e ca oamenii să nu-şi manifeste zgomotos bucuria, ci să păşească lin, la adăpostul stelelor, de teamă ca nu cu mva Dumnezeu să le descopere acea bucurie. Nu grăiesc oare cu înţelepciune, om nevrednic ?

Schimbase accentul [1] cuvîntului care înseamnă „mult iubit" şi pusese acum accentul pe nuanţa cealaltă a cuvîntului, pe nuanţa opusă, ca dovadă a sinceităţii intenţiilor ei. Dar focosul sărut care urmă stratagemei şi urmă acestui nou botez ar fi iscat invidia oricărei zeităţi. Şi acum nu uitau să tot repete ba unul, ba altul : „Asta nu preţuieşte nimic ; asta nu preţuieşte nimic", trăgînd astfel nădejde că vor fi auziţi de toate puterile cereşti.

Puterile cereşti aveau însă alte păsuri. Ele acordaseră unei mase de treizeci de milioane de oameni patru ani de belşug, în cursul cărora oamenii aceia se hrăniseră bine, recoltele fuseseră satisfăcătoare, iar numărul naşterilor crescuse an de an ; în districte, populaţia pur agricolă reprezenta nouă sute pînă la două mii de suflete pe mila patrată ; şi delegatul provinciei Tooting-ul de Jos care străbătea India în redingotă şi joben nu înceta a vorbi despre binefacerile administraţiei engleze şi a da de înţeles că nu mai era nevoie decît de introducerea unui sistem electoral bun şi de acordarea dreptului la vot pentru toţi. Gazdele sale, cu multă răbdare, surîdeau şi-l întîmpinau cu plăcere, iar cînd se oprea ca să admire — folosind alese cuvinte — înflorirea înainte de vreme, ca un semn prevestitor al celor ce aveau să urmeze, a *dhak*-ului cu flori roşii, ei surîdeau mai abitir ca oricînd.

Comisarul-delegat al ţinutului Kot-Kumharsen, care petrecea în trecere o zi la club, relată, fără a-i da impor-

[1] Schimbarea accentului îngăduie în unele limbi orientale schimbarea înţelesului cuvîntului respectiv.

tanță, povestea al cărei sfîrșit îi îngheță inima lui Holden cînd se întîmplă s-o audă.

— N-are să mai plictisească pe nimeni. De cînd sînt n-am văzut om așa de mirat. Pe cuvîntul meu, credeam că vrea să facă din treaba asta temei de interpelare în parlament. Unul din tovarășii lui de drum pe vapor — vecinul său de masă — a căzut dintr-o dată pe spate, fulgerat de holeră, și s-a stins în mai puțin de optsprezece ore. N-aveți de ce rîde, prieteni. Pe reprezentantul Tootingului de Jos chestia asta l-a înfuriat peste măsură, dar eu cred că e mai ales înspăimîntat. Și cred că e pe punctul de a lipsi India de strălucitoarea sa persoană.

— Nu știu ce n-aș da să fie și el fulgerat. Asta i-ar mai reține pe unii enoriași de felul său în enoria lor. Dar ce-i cu povestea aia cu holera ? E încă mult prea devreme, socot, ca să ne putem teme de ceva în domeniul acesta.

Cel ce vorbea astfel era directorul unei saline nerentabile.

— Nu știu, răspunse comisarul-delegat, vorbind chibzuit. Am avut lăcustele. Holera bîntuie sporadic în nord — și sporadică găsim de cuviință s-o numim. Recoltele de primăvară sînt insuficiente în cinci districte și nimeni n-ar putea spune pe unde umblă ploile. Iată-ne aproape-n martie. Nu vreau să înspăimînt pe nimeni, s-ar zice însă că natura vrea să-și încheie socotelile la repezeală și c-un creion roșu, în vara asta.

— Tocmai cînd mă pregăteam să cer și eu un concediu ! se auzi o voce din colțul sălii.

— Concedii nu vor fi deloc anul acesta, dar s-ar putea să aibă loc un mare număr de înaintări. Am venit ca să conving guvernul să-mi înscrie faimosul meu canal pe lista lucrărilor menite a veni în ajutor victimelor foametei. Tot răul înspre bine. Am să văd în sfîrșit și canalul ăsta realizat.

— Va să zică tot de vechiul program ne bucurăm, întrebă Holden : foametea, febra și holera ?

— A, nu. Doar o lipsă locală de alimente și un număr nițel mai mare ca de obicei de oameni atinși de o boală sezonieră. Toate astea le vei găsi în rapoarte, dacă mai ești și la anul pe lumea aceasta. Fericit muritor mai pari, dealtfel. N-ai nevastă s-o trimiți într-un loc ferit de

boală. Stațiunile de munte vor fi pline de femei anul acesta.

— Mă întreb dacă nu cumva ești pornit să exagerezi zvonurile care circulă în bazar, declară tînărul agent al secretariatului. Eu am observat că...

— Desigur, răspunse comisarul-delegat, dar mai ai multe de observat, tinere. Pînă una alta, te voi ruga să observi că...

Și-l luă de o parte pentru a discuta despre realizarea canalului la care ținea atît de mult. Holden se înapoie la bungalow unde începu să-și dea seama că nu era singur pe lume, ba că și era cazul să se teamă pentru soarta altei ființe — felul de teamă care, după știința bărbatului, îi satură cel mai bine sufletul.

După două luni, așa cum și vestise delegatul, natura se porni să-și încheie socotelile cu creionul roșu. Abia se terminase recolta de primăvară, că se și auziră strigăte care cereau pîine și guvernul, care decretase că nimeni nu va pieri din lipsă de alimente, trimise grîu. Apoi din cele patru puncte cardinale sosi holera. Se lăsă peste un pelerinaj de cinci sute de mii de oameni în jurul unui templu sacru. Mulți dintre ei se stinseră la picioarele zeilor lor ; ceilalți se risipiră și se împrăștiară pe întinsul țării, ducînd cu ei flagelul. Holera sosi într-un oraș înconjurat de ziduri, unde ucise două sute de oameni pe zi. Oamenii luau trenurile cu asalt, agățîndu-se de scări, chircindu-se pe acoperișurile vagoanelor ; și holera îi urmărea, și pe la fiecare stație rămînau morți și muribunzi. Mureau pe marginea drumurilor, iar caii englezilor săreau în lături dînd de cadavrele culcate în iarbă. Ploile nu-și respectară termenul și pămîntul se întări ca fierul, de parcă ar fi vrut să-l împiedice pe om să scape de moarte ascunzîndu-se într-însul. Englezii își trimiseră nevestele la munte și-și văzură de treburi, înaintînd pe linia de bătaie conform ordinelor primite, spre a umple golurile.

Holden, înnebunit de gîndul că și-ar putea pierde cea mai prețioasă comoară de care se bucura în lumea aceasta, stăruise cît mai mult spre a o convinge pe Ameera să plece cu maică-sa în Himalaia.

— De ce-aș pleca ? spuse ea într-o seară pe terasă.

— Bîntuie o epidemie, oamenii mor şi toate *mem-log* albe au plecat.

— Toate ?

— Toate — de n-o mai fi rămas vreo caţă bătrînă care, pentru a-şi chinui bărbatul, se distrează înfruntînd moartea.

— Nu ; şi care femeie rămîne e sora mea şi nu trebuie s-o vorbeşti de rău, căci vreau şi eu să fiu caţă. Îmi pare bine că toate îndrăzneţele celea de *mem-log* au plecat.

— Vorbesc cu o femeie ori cu un prunc ? Du-te la munte şi voi avea grijă să călătoreşti ca o fiică de rege. Gîndeşte-te, copilă. Într-o căruţă lăcuită în roşu şi trasă de boi, acoperită, drapată cu păuni de aramă pe oişte şi învelitori de pînză roşie. Am să trimit doi slujitori drept gardă şi...

— Taci ! Tu eşti copil, vorbind astfel. Ce-mi pasă mie de toate jucăriile astea ? El ar fi mîngîiat boii şi s-ar fi jucat cu învelitorile. Pentru el, poate — căci m-ai făcut foarte englezoaică — aş fi plecat. Acum, nu. Plece *mem-log*, dacă vor.

— Le trimit soţii lor, draga mea, nu pleacă ele.

— Prea bine. Dar de cînd îmi eşti soţ, pentru a-mi porunci ce trebuie să fac ? Ţi-am dăruit doar un fiu. Nu-mi eşti nimic altceva decît unica dorinţă a sufletului meu. Cum de-aş putea pleca, atunci cînd ştiu că dacă ai păţi ceva rău — fie răul acela şi numai cît unghia degetului meu mic şi uite cît e de mic — tot aş afla, chiar de m-aş găsi în paradis. Şi aici, în vara aceasta, ai putea muri — da, muri, *ai janee* [1] şi la patul tău de moarte ei n-ar chema oare o femeie albă să te vegheze, o femeie albă care mi-ar fura ultima ta privire de dragoste ?

— Dragostea însă nu vine într-o clipită şi nici pe patul de moarte !

— Ce ştii tu despre moarte, inimă de piatră ? Femeia aceea s-ar alege în orice caz cu mulţumirile tale şi — o jur pe Dumnezeu, pe Profet şi pe Bibi Miriam, maica Profetului tău — e ceva ce n-aş îndura nici în ruptul capului. Stăpîne şi iubitule, să punem capăt neroziilor

[1] Iubitule.

şi să nu mai vorbim de plecare. Unde eşti tu, sînt şi eu. Şi-mi ajunge.

Îi petrecu un braţ pe după gît şi-i acoperi gura cu o mînă.

Puţine fericiri sînt mai absolute decît cele răpite sabiei atîrnate deasupra capului. Au rămas împreună, rîzînd, şi dîndu-şi făţiş unul altuia toate numele drăgăstoase menite să atragă asupră-le mînia zeilor. Oraşul, de vale, se închisese în suferinţele sale. Focuri de pucioasă ardeau pe uliţe ; goarnele în templele hinduse urlau şi mugeau, căci atunci zeii erau distraţi. La marele templu musulman fu celebrată o slujbă, şi de pe înălţimea minaretelor, la drept vorbind chemările nu încetau. Se auzeau bocetele din casele morţilor ba, odată, strigătul unei mame care pierduse un copil şi cerea să-i fie dat înapoi, ajunse pînă la ei. În zorii cenuşii vedeau cum sînt scoşi morţii prin porţile oraşului, fiecare năsălie înconjurată cu micul ei alai funebru. Şi văzînd, se îmbrăţişau înfiorați.

Fu o încheiere roşie şi groaznică a cheltuielilor, căci ţara toată era rău bolnavă şi i-ar fi trebuit măcar o clipă de răgaz să respire mai înainte ca puhoiul vieţii de toate zilele să-şi poată relua cursul.

Copiii unor taţi care nu erau maturi şi ai unor mame care nu erau bine dezvoltate ofereau puţină rezistenţă. Încremeniţi, ei şedeau cuminţi, aşteptînd ca sabia să reintre în teacă în noiembrie, dacă aşa avea să fie voinţa cerului. S-au produs goluri printre englezi, dar golurile acelea fură iute umplute. Munca de supraveghere a ajutoarelor menite înfometaţilor, a adăposturilor pentru holerici şi a distribuirii leacurilor, precum şi cea de luare a cîtorva posibile măsuri sanitare continuă, pentru că aşa prevedeau ordinele.

Lui Holden i se pusese în vedere să fie oricînd gata de a înlocui pe cel dintîi om care va cădea. Treceau cîte douăsprezece ore pe zi, fără ca să poată s-o vadă pe Ameera şi ea putea oricînd muri, în mai puţin de trei ore. Se gîndea la suferinţa de care va avea parte, dacă ar trebui să stea trei luni fără ca s-o vadă ori dacă ea ar muri departe de el. Părea cu desăvîrşire convins că moartea Ameerei era un lucru cerut de ursită — atît de convins, încît la primirea telegramei lăsate lui Pir Han,

ridicîndu-şi ochii de pe ea şi văzîndu-l pe însuşi Pir Han în prag, sosit cu răsuflarea tăiată, începu a rîde în gura mare :

— Ei ? zise el nervos.

— Cînd se aude un strigăt în noapte şi cînd duhul a şi pornit a se zbate în gîtlej, cine mai dispune de talismanul tămăduitor ? Vino degrabă, tu, fiu al cerului ! Ne-a izbit holera neagră.

Holden galopă pînă acasă. Cerul era încărcat de nori, căci ploile multă vreme amînate stăteau acum în apropiere şi căldura devenise zăpuşitoare. Mama Ameerei veni spre el în curte şi scînci, năpădită de lacrimi :

— E pe moarte. Se predă morţii. E ca şi moartă. Ce putem face *sahib* ?

Ameera zăcea culcată în camera unde se născuse Tota. Nu schiţă nici un gest la intrarea lui Holden, fiindcă sufletul omenesc e lucru singuratic şi cînd e gata de plecare se ascunde pe fruntarii ceţoase, unde cei vii nu-l pot atinge.

Holera neagră îşi făcu treaba încet şi fără vorbe. Ameera era izgonită din viaţă ca şi cum îngerul morţii ar fi pus el însuşi mîna pe dînsa. Respiraţia gîfiită părea a dovedi că-i era teamă ori că suferea, dar nici ochii nici gura n-au răspuns sărutărilor lui Holden. N-avea ce spune, n-avea ce face. Holden nu putea decît să aştepte şi să sufere. Primele picături de ploaie începură să cadă pe terasă şi i-a fost dat să audă strigătele de bucurie, în oraşul pîrjolit de arşiţă.

Sufletul se întoarse niţel şi buzele schiţară o mişcare. Holden se plecă, pentru ca să asculte.

— Nu păstra nimic din ce-i al meu, grăi Ameera. Nu lua un fir din părul meu. *Ea* te va sili să-l arzi, mai tîrziu. Şi flacăra aceea, o voi simţi. Mai aproape ! Apleacă-te mai aproape ! Adu-ţi numai aminte c-am fost a ta şi că ţi-am dăruit un fiu. Chiar dacă te-ai însura mîine cu o femeie albă, plăcerea de a lua în braţe pe primul tău fiu ţi-a fost răpită pentru totdeauna. Adu-ţi aminte de mine, cînd vei avea un fiu... cel care-ţi va purta numele în faţa oamenilor. Fie ca nenorocirile să cadă asupra mea.

Mărturisesc... mărturisesc[1]... (buzele-i formulau cuvinte la urechea lui Holden)... că singurul Dumnezeu e... eşti tu, iubitul meu !

A murit numaidecît după aceea. Holden rămase locului, nemişcat, golit de gînduri — pînă-n clipa în care o auzi pe mama Ameerei ridicînd draperia uşii.

— A murit, *sahib* ?

— A murit.

— Atunci să mă duc să bocesc şi apoi să fac inventarul mobilierului acestei case. Are să fie al meu. *Sahib*-ul n-are de gînd să-l reia ? E atît de puţin lucru, *sahib*. Şi sînt o femeie bătrînă, aş vrea să am şi eu un culcuş.

— Pentru numele lui Dumnezeu, taci o clipă. Ieşi şi du-te să boceşti într-un loc de unde să nu te pot auzi.

— *Sahib*, or s-o înmormînteze pînă-n patru ore.

— Cunosc obiceiurile. O să plec înainte de-o ia. Te priveşte. Bagă de seamă ca patul pe care... pe care se odihneşte...

— A ! A ! Patul cel frumos, lăcuit în roşu. De mult doream...

— ...ca patul să rămînă aici, neatins, la dispoziţia mea. Toate celelalte din casă sînt ale tale. Închiriază o căruţă, ia totul, pleacă de aici şi pînă la răsăritul soarelui să nu mai rămînă în casa aceasta decît ceea ce ţi-am poruncit să respecţi.

— Sînt o femeie bătrînă. Aş fi vrut să mai stau aici măcar în timpul zilelor de doliu. Şi au început ploile. Unde să mă duc ?

— Ce-mi pasă ? Porunca mea e să fie golită casa. Mobilierul face desigur o mie de rupii şi servitorul meu îţi va aduce diseară o sută de rupii.

— E foarte puţin. Gîndeşte-te la preţul de închiriere a căruţei.

— N-ai să primeşti nimic, dacă nu pleci, şi asta la iuţeală. Ieşi de aici, femeie, şi lasă-mă cu moarta mea.

Mama coborî scările tîrşiindu-şi papucii şi, prinsă de grija inventarierii celor ce împodobeau casa, uită să mai boceească. Holden rămase la căpătîiul Ameerei în vreme ce ploaia vuia pe terasă. Zgomotul îl împiedica să-şi lege

[1] Primele cuvinte ale crezului musulman.

firul gîndurilor, oricît s-ar fi străduit. Se furişară apoi în cameră patru stafii înfăşurate în linţolii, leoarcă de ploaie şi-l priviră prin vălurile lor. Erau femeile chemate să spele moarta. Holden ieşi din cameră şi-şi căută calul. Venise pe vreme de zăpuşeală şi căldură apăsătoare, prin praful în care oamenii se afundau pînă la glezne. Găsi curtea prefăcută în lac bătut de ploaie şi doldora de broaşte ; un şuvoi de apă gălbuie se strecura pe sub poartă şi un vînt furios mîna rafalele ca pe un ropot de alice şi le izbea de zidurile de lut. Pir Han dîrdîia în coliba lui proptită de poartă, iar calul, vădit tulburat, lovea cu piciorul în apă.

— Mi s-a adus la cunoştinţă porunca *sahib*-ului. Prea bine. Casa aceasta e acum pustiită. Plec şi eu, căci mutra mea de maimuţă ar aduce aminte de ceea ce a fost. Cît priveşte patul, am să ţi-l aduc eu acasă în cursul dimineţii ; dar nu uita, *sahib*, că are să fie ca un cuţit pe care-l răsuceşti într-o rană proaspătă. Plec în pelerinaj şi nu iau bani cu mine. Am pus osînză pe mine sub ocrotirea domniei tale, al cărui necaz e şi necazul meu. Îl ajut pentru ultima oară pe *sahib* să încalece.

Atinse cu amîndouă mîinile piciorul lui Holden şi calul o luă la goană pe drumul unde bambuşii strigau biciuind cerul, iar broaştele rîdeau înfundat. Ploaia care-l izbea în obraz îl şi împiedica să vadă. Îşi duse mîinile pe ochi şi murmură :

— Bestie ! Bestie fără de seamăn !

Vestea nenorocirii sale i-o luase înainte. O citi în ochii servitorului său, cînd Ahmed Han, aducîndu-i mîncarea îşi puse pentru prima şi ultima oară mîna pe umărul stăpînului său şi rosti :

— Mîncaţi, *sahib*, mîncaţi. Carnea e bună la necaz. Am trecut şi eu prin astea. Dealtfel umbrele vin şi se duc, *sahib*, vin şi se duc. Iată nişte ouă cu verdeţuri şi mirodenii.

Holden n-a putut nici mînca nici dormi. Cerurile, în noaptea aceea, răspîndiră opt degete de ploaie pe glia care se afla spălată. Apa nărui zidurile, destrămă drumurile şi curăţă temeinic prea puţin adîncile morminte ale cimitirului musulman. A plouat în tot cursul zilei următoare şi Holden a rămas în casă, copleşit de durere.

În dimineața zilei a treia primi o telegramă al cărei conținut se reducea la : „Rickets, Myndonia. Pe moarte. Holden înlocuire imediată". Îi trecu atunci prin gînd să se ducă să arunce o privire asupra casei unde fusese domn și stăpîn. Ploaia se oprise pentru cîtva timp și din pămîntul rodnic se înălțau aburi.

Observă că ploaia topise stîlpii de lut care încadraseră intrarea și că solida poartă de lemn care-i păzise viața atîrna acum ca fără vlagă de-o singură balama. O iarbă înaltă de trei degete năpădise curtea. Coliba lui Pir Han era goală și stufuI inundat se prăbușise printre grinzi. O veveriță cenușie pusese stăpînire pe verandă, ca și cum casa ar fi rămas fără locatari nu de trei zile ci de treizeci de ani. Mama Ameerei luase totul, în afară de cîteva rogojini putrede. Tic-tacul micuțelor șopîrle zorindu-se pe dușumea era singurul zgomot din casă. Odaia Ameerei și cealaltă, unde trăise Tota, erau îmbibate cu un miros de mucegai ; iar scara îngustă care ducea la terasă fusese brăzdată, mînjită de glodul lăsat de ploaie. Holden le văzu pe toate și plecă din casă ; pe drum se întîlni cu Durga Dass, proprietarul — maiestos, amabil, îmbrăcat în muselină albă și conducînd un docar. Își cerceta proprietatea, să vadă cum rezistaseră acoperișurile la asaltul primelor ploi.

— Am auzit că nu mai doriți să rămîneți în casă, *sahib*.

— Ce-ai să faci cu ea ?

— Poate că o voi închiria din nou.

— Atunci o mai păstrez pînă la înapoierea mea.

Durga Dass rămase o clipă tăcut.

— N-aveți s-o mai păstrați, *sahib*, reluă el. Cînd eram tînăr, și eu... Astăzi însă fac parte din municipalitate. A, a ! Nu. Cînd păsările și-au părăsit cuibul, la ce bun să păstrezi cuibul ? Am s-o dărîm — cheresteaua tot o să-mi aducă poate ceva. Da, am s-o dărîm, iar municipalitatea, așa cum dorește, o să treacă pe aici șoseaua care duce de la *„burning-ghaut"* [1] la zidul orașului ; și nimeni nu va mai putea spune unde se afla casa aceasta.

[1] Malul unde se înalță rugurile pe care se ard cadavrele. *(N. tr.)*

Cuprins

Cuvînt înainte 5
STALKY ŞI COMPANIA 21
AZVÎRLIT PESTE BORDUL VIEŢII 258
LISPETH 263
UN REVĂRSAT DE ZORI ÎNŞELĂTOR . . . 275
SĂGEŢILE LUI CUPIDON 285
CUM A FOST SALVAT PLUFFLES 291
CEASUL COLONELULUI 298
CONSECINŢE 305
DE ANEXAT LA DOSAR 312
CEI TREI MUŞCHETARI 322
NEBUNIA SOLDATULUI ORTHERIS . . . 329
POVESTEA LUI MUHAMMAD DIN . . . 333
JACK CEL NEGRU 342
DRAY WARA YOW DEE 363
DOAMNA BATHURST 374
O CONSFĂTUIRE A PUTERILOR 397
FĂRĂ CONCURSUL PREOŢILOR 414